M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMA-TΩN LIBRI.

ANIMADVERSI, EMENDATI, ET COMMENTARIOLIS luculenter explicati.

Operâ & studio THOMÆ FARNABII.

Secunda cura longè emendatior & auctior.

LONDINI,
Excudebat ROBERTUS JUNIUS impensis
Philemonis Stephani & Christophori Meredith
M. DC. XXXIII.

Summa Privilegii.

Regiæ Majestatis authoritate cautum est, ne quis in regnis suis magnæ Britanniæ & Hiberniæ imprimat, aut alibi impressa in hæc regna importet aut divendat Martialis Epigrammata, Juvenalis & Persii Satyras, Senecæ Tragœdias, Lucani Pharsaliam, Petronii Satyricon, Virgilii opera notis admarginalibus à Thoma Farnabio illustrata, nec non Phrases insigniores, Indicem Rhetoricum, Epigrammata Selecta Græco-latina, atque Aristotelis Ethica ab eodem edita, aut edenda; idque ad terminum viginti & unius annorum; sub pœnâ publicationis Librorum, & mulctæ in Regio diplomate ulterius expressæ, si quis secùs fecerit absque authoris permissu. Cal. Octobris, M.DC.XXXIII.

VIRTUTIS JUXTA AC STEMMATIS SPLENDORE INSIGNI .V. VERE NOBILI D. ROBERTO KILLIGRÆO equiti aurato, &c.

Ujus potius auspiciis publicam indipiscantur lucem lucubrationes istæ in Martialem, quàm cujus in fide ac clientelâ stetit floruitq; ille, qui, si mortalium alter, magna eminuit Martialis lux, Ri. Tomsonius ? Tomsonius, nomen memoriæ, vobis, qui Musas foveris, gratæ; nobis, qui Musas colimus, sacræ. Cujus nomine quantum tibi (nobilissime Killigræe) atq; familiæ vestræ debeant literæ humaniores & quantum ubiq; est hominum venustiorum gratis animis testantur omnes qui te nôrunt, qui nôrant illum. me certè vel Manes illius tibi clientem devoverunt, te mihi patronum conciliârunt. Audetque Martialis hic meus patrocinii cum tanto viro communione dignatus, non sine aliqua jam genii sui fiducia vitam sperare vitalem, & quodammodo vindicias sibi secundum immortalitatem pronunciare. Quam virtutibus tuis (quas mihi fusiori orationis filo pertexere gestienti reclamitat verecundia tua, molestiamque redarguit quod ego officii duxeram) meritissimè debitum, tibi, V.C. ex animo, qui in æternum usu mancipioque tuus, vovet qui est, erit usque

Virtutum tuarum

cultor religiosissimus

 THO. FARNABIUS.

M. Val. Martialis vita
ex Petro Crinito.

M. Valerius Martialis genere Hispanus fuit, Bilbili natus haud ignobili oppido Celtiberiæ: ut veteres auctores tradunt: & ipse Martialis cum pluribus locis demonstrat: tum maximè his versibus ad Licinianum municipem suum:

Vir Celtiberis non tacende gentibus,
Nostraque laus Hispaniæ,
Videbis altam, Liciniane, Bilbilim
Equis & armis nobilem.

Sub primam ætatem profectus est ad urbem Romam: quo facilius in literarum studio versari posset: suumq; ingenium erudire. Sed cum agendis causis minime se idoneum videret, omnem operam atq; diligentiam retulit ad scribenda Epigrammata: in quibus magnopere excelluit judicio veterum. Maximè autem valuit in promerendis sibi atq; conciliandis hominum studiis: adeo urbanitate & salibus præstitit. Relata sunt à C. Plinio permulta de ingenio & eruditione Val. Martialis: quibus satis colligere possumus quanti fecerit hunc ipsum poetam, quantumq; illius versibus oblectari consuevit. Sic enim scribit: *Fuit Martialis ingenio acri, & qui plurimum in scribendo & salis haberet & fellis: neque candoris minus.* Itaque minimè mirari oportet; si Ælius Verus Imperator (qui Cæs. Hadriano gratissimus fuit) solitus est singulari affectu prosequi lepóres atq; jocos poetæ Martialis; suumq; Virgilium vocare. Neque dubium est illum Romæ publicis honoribus ornatum atq; honestatum fuisse. Nam equestri dignitate donatus est, & prætura, & jure trium liberorum: ut ipse de se testatur. Libros XII. Epigrammatum composuit miro ingenio & singulari urbanitate: quibus adjecit Xenia & Apophoreta libellis duobus absoluta. In his secutus est Marsum poetam, Pedonem, atq; Gætulicum: quorum exemplo seipsum tuetur: ac lascivam verborum licentiam excusat. Valerium quoq; Catullum & Licinium Calvum plurimi fecit: quòd in hoc scribendi genere insignes habiti sunt. In duodecimo libro Nervæ atq; Trajano Imperat. blanditus est, damnatis temporibus Domitiani Cæs. Ad eundem refertur Spectaculorum liber: qui extra ordinem aliorum habetur à nostris grammaticis: ut vetusti codices probant. Inter amicos præcipuè habuit Stellam Patavinum, Decianum, Silium Italicum, Val. Flaccum, Parthenium, aliosque complures. ad quos sæpenumerò scribit. Stertinius vir clarissimus (quem Martialis mutato nomine Avitum appellat) tantum concessit ipsius ingenio atque doctrinæ: ut viventi adhuc illi imaginem more veterum in sua bibliotheca posuerit. Postremò cùm Martialis foret provectior, tædio rerum urbanarum affectus in patriam rediit, atq; in natali solo paulopost interiit: non sine lacrymis ac magno mœrore C. Plinii: ut ingenuè testatus est; scripta epistola ad Cor. Priscum.

AD LECTORES.

PAsse[illegible]m Paulum splendidum equitem Romanum elegos quos eruditè scripserat recitaturum atque incipientem dicere *Prisce iubes*, Jabolenus quidam Priscus qui aderat, Paulo quidem amicus sed ipse dubiæ sanitatis interpellavit: *Ego vero* inquens *non iubeo*. Oborto audientium risu, non dubium est quin Paulo aliena deliratio aliquantum frigoris attulerit. Atque hinc monet Plinius,[a] providendum esse tam solicitè recitaturis, non solum ut sint ipsi sani, verùm etiam ut sanos adhibeant. Sanum profectò (mi Secunde) consilium: neq; enim difficile erat vobis, qui intra parietes vestros coram paucis iisque delectis & amicis recitastis, insanos amovere. Sed è publico hoc theatro quis præco amovebit [b] asperos hosce & austeros Xenocrates, qui Gratiis non litarunt? quis designator è cuneis patrum & equitum excitabit [c] plebeii istos & ἀφιλοχαρίαν ingenii Marios qui Musis sacra non fecerunt, facere non curant? quis Mysta à Musarum sacris arcebit profanum hoc vulgus, imperitum juxta atque arrogans, & hoc arrogantius quo imperitius? Alii namque (ut missos eos faciam, qui theatrum ingrediuntur tantùm ut exeant) seu aliorum præjudicio, seu fiducia sui audiunt solùm quod carpant, neq; tam utuntur literis quàm abutuntur, in verbi unius aut alterius calumniæ ansam struunt, quò Poëtas in invidiam vocent; tum deniq; se Platonas & Aristarchos rati, si alienæ insultent laudi, utq; [d] ἄποδες aviculæ ramos arborum, sic illi humeros bonorum affectent unde emineant. Alii, homines ignavâ operâ atq; servili sententiâ, [illegible], pedarii judices & ex aliorum ore penduli, illorum velificati autoritati, subjudicant potius quàm præjudicant. Alii barbâ tenus docti, piceo graves pallio, ubi à rastris ad rostra transcenderint, jamq; ostrum somniare ausi vacuum plùs nimio verticem inter astra condiderint, Mercurio cum Philologia sua, quam quia ne primoribus quidem labiis prælibasse iis contigit, bona non dicunt verba, imò nuncium remittunt; Apollinem & Musas, quas quia illis ne à limine quidem salutasse datum est, eliminandos clamitant, & inscitiæ suæ prætexentes sanctimoniam, cùm artes omnes humaniores tum Poëticam damnandam in totum (& ut cum [e] Sidonio loquar) *ex Asse* pronunciant. Alii

a Plin. Sec. 15. ep. 6. li.

b Plutarch. connubial. præcepta. & Diog. Laert. 4. l.

c Plutarch. vita Marii & Val. Max. 2. l. 1. c.

d Plin Nat. hist. 10. li. 39. c. & 11. l. 47. c.

e 14. epist. 3. l.

* 3 denique

denique(ut in arenam meam descendam, & ad mei ordinis homulos, salvâ semper doctis & bene meritis reverentiâ, quos nemo mortalium magis colit quàm ego, magis veneratur)non submittunt se Petronii arbitrio, qui generosioris Poetæ spiritum sanitatem amare negat,neq; enim concipere aut edere partum mentem posse,nisi ingenti flumine literarum inundante: neq; f Senecæ (pronunciantis, non posse eum aliquid grandius ore mortali canere, nisi qui vulgata & solita contempsit, instinctuque sacro surrexit altior) autoritate adduci possunt, ut majorum gentium versent Poetas; sed suos,(ut ejusdem Arbitri verbis utar) ut quisque versum pedibus instruxit, sensumque teneriore verborum ambitu intexuit,putant continuò in Heliconem venisse. & quidni venerint? quando ipsis pædagogulis *Fauste precor gelida* sonet altiùs quàm *Arma virumq; cano*, & elegiaci omnes sordeant si conferantur cum *Qui mihi discipulus*. Sed unde hæc quæso vestra gravitas tanta,sapientia & sanctitas? imò pigritia, arrogantia & sinisteritas? Poetæ, quod prætenditis, obscuri sunt. Sed videte ne hoc vitium à vobis sit, qui non assiduâ lectione redditis eos magis familiares. Quin & commentatores satis luculenti facem præferunt:quorum tædium si vos delicati ferre non potestis,vel ad graviora fortè studia properatis potiùs quàm maturatis, en vobis sensus medullam notæ admarginales præstant.Sed inutilis est (ut causamini) eorum lectio, & (quod dixit g Zeno) ad perceptionem disciplinarum nihil alienius Poeticâ. Vobis quæ non legitis,an expectatis usui esse posse? discite quid dicere Plinius solitus sit, h referente nepote suo: Nullum esse librum tam malum ut non aliqua ex parte prodesset. Ac ne virtutes & utilitates Poeticæ cogar in hoc transcursu licentioris quàm institueram præfationis, recensere, D. Augustino vobis autore, colligite quæcunque ab Ethnicis scripta sunt, & in usum vestrum vindicate,possessoribus illis injustis erepta. At ex Poetis plerique dum tetrica volunt amœnare verborum nuditate atque rerum obscœnitate aurium reverentiam incestant, animi mores corrumpunt. Nolite quæso loqui perinde ac si in Platonis republica aut cum perfectis hominibus viveretur. quasi verò detur sincerum aliquid,sine mali admistione purum & ab omni terrenâ fæce quasi divino igne excoctum. Profert(habetis enim fatentem reum)hæc i Ægyptus noxia multa & multa salubria cultori medicamenta; habet hæc Attica ut mel optimum,ita cicutam lethalem: & in amœno hoc prato urticis sæpe violæ, spinis

f De tranquillitate animi c.15.

g Diogen. Laertius l.7. de vitis Philosoph.

h 5.epist.3.l.

i Plutarch. de Audiendis Poetis ex Odyss. Hom. δ.

spinis rosæ internascuntur. Vos apum more omnia lustrate, optima libate. Neque enim si quis ingenio bono malè utatur velitque per curiositatem esse ingeniosè nequam, culpam in alium quàm in se conterat. Laudato sanè utilique exemplo castigant hodie castrantque nequiores Poetas; uti & hunc nostrum Matthæus Raderus. quod & mihi in animo erat. verum, partim, ne arguerer difficilia, & quæ Delio aliquo natatore atque interprete qui Sphingem acceperit opus habent, sub prætextu obscœnitatis omisisse; partim, amicorum id a me efflagitantium precibus victus, Poetam integrum edidi. Quoniam autem *Castum* (ipsius [k] Catulli judicio) *decet esse pium Poetam*, interpretem multo magis esse oportere judicavi, neque oleum flammæ addere, neque Veneris urticas, [l] οὐ τὰς ἐκ τῶν βυβλίων ἀκάνθας ἐκλέγειν, ἀλλὰ τὰ χρησιμώτατα καὶ ἀκοῆς ἄξια consultò epigrāmata obscœniora [m] silentio præterveхi, quæ alium malo quàm me explicare, alium intelligere. quorum quidem lemmata obelo in priore editione transfixi, quò vada hæc cœcosque scopulos cautiùs declinaret lector; non digitum ad lupanar intendi, qua me calumniā in circulo suo Græculo nescio quem agyrtam non puduit perstringere. Horruit mihi animus aperire sentinam, aut movere cloacam. neque enim volui hos esse Philænidis commentarios spurcidicos, Sotadicos, Lampsacenos, Cinædipolitanos, Ramiresianos. Illis itaq; prætermissis ac suppressis, ea maximè explicare atque exornare curæ precium duxi, quæ sublimia, acuta, mellis lepóris [n] piperatæque facundiæ plena, in quibus ferventis fulmen ingenii & salsa dominatur libertas: atque hæc flosculo seu nota hac ¶ insignivi. Denique, ne proloquii amplitudo angustias regulares & ipsius Myndi modulum excrescat; quoniam (ut ait [o] Plinius) Benignum est & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris; obnoxii contra animi & infelicis ingenii est, deprehendi in furto malle quàm mutuum reddere: quia in tam arctati operis instituto, in quo brevitati, quantam tamen ferat elucidationis necessitas, studui, non datur ubique illud profiteri, hic agnosco me secutum editionem Cl.V. Petri Scriverii; consuluisse MS. unum venerandæ antiquitatis & fidei bonæ, in Bibliotheca Bodleiana, ut & alios duos MSS. Oxonienses; usum fuisse ope commentatorum quotquot extant omnium, in consilium adhibuisse P. Scriv. animadversiones, Gruteri notas, Paccm artium & Criticos alios, Anthologiam diligenter contulisse,

k 16. epigr.

l Ulpianus apud Athenæum. l. 15. c. 3.

m τῷ ἀποσιωπῆσαι δῆλος γενόμενος δυσχεραίνειν τῷ λόγῳ. Epictet. Enchir. c. 55.

n Sidonius Apoll. 5. l. 8. epist.

o Epist. ad Nat. Hist.

contulisse, historicos insuper omnes & autores nostro συγχρόνους relegisse quos ad Poetam intelligendum facere judicavi, quorum alios cito quandoq; testes, ad alios lectorem sæpe brevitatis studio relégo: neque sic tamen mihi ubivis fecisse satis, neque aliis. ita planè deplorata jacet spes gratiæ aut etiam veniæ apud iniquiores impetrandæ. Sed gratuitâ usque fruantur malitiâ. Ego neque [p] ἀπηλακτίζον Isidis bajulos [q] μεγάλα λακτίζοντας κ' ἐπὶ ὄντι ἔργῳ μεγαλοφρονοῦντας, neq; [r] crura suffringens canibus, qui si non latrant, hirriunt tamen; neque [s] armata elidens manu anseres, rabioso stridore in me impetum facientes, dum alius mihi tunicam lacerat, alius vincula calciamentorum resolvit, alius crus meum ferrato vexat morsu: in scientia, judicio & candore eruditorum & cordatorum securus acquiesco.

p Plutarch. de Socrate. l. de Educat. pueror.
q Arriani Epictet. l. 3. c. 14.
r Cic. pro Roscio Amer.
s Petronius Arb. sub fine Satyræ.

[t] ——— τί με ὦ κάτω ἕλκετ' ἄμουσοι;
Οὐχ ὑμῖν ἐπόνουν, τοῖς δὲ μ' ἐπισταμένοις.
Εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος, τρισμύριοι· οἱ δ' ἀνάριθμοι,
Οὐδείς. ———

t Diog. Laertius epigr. in librum Heracliti. Antholog. 3. l. c. 33

T. F.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER I.

Epistola ad Lectorem.

Spero me secutum in libellis meis tale temperamentum, ut de illis queri non possit, [a] quisquis de se bene senserit, cum [b] salva infimarum quoque personarum reverentia ludant; quæ adeo [c] antiquis auctoribus defuit, ut nominibus non tantum [d] veris abusi sint, sed etiam [e] magnis. At mihi fama [f] vilius constet, & [g] probetur in me novissimum ingenium. Absit a jocorum nostrorum simplicitate malignus interpres, nec epigrammata mea [h] scribat. Improbè facit, qui in alieno libro ingeniosus est. Lascivam verborum [i] licentiam, id est, Epigrammaton linguam excusarem, [k] si meum esset exemplum: sic scribit [l] Catullus, sic [l] Marsus, sic [l] Pedo, sic [l] Getulicus, sic quicunque perlegitur. Si quis tamen [m] tam ambitiosè tristis est, ut apud illum in nulla pagina [n] Latine loqui fas sit, potest Epistola, vel potius [o] Titulo contentus esse. Epigrammata illis scribuntur, qui solent spectare [p] Florales. Non intret [p] Cato theatrum nostrum; aut si intraverit, spectet. Videor mihi meo jure facturus, si epistolam versibus clausero.

a Quisquis sibi bene conscius nihil ad se pertinere suspicabitur quæ ego sub nominibus fictis reprehendo. b 33. Ep 10. l. not. f. c Lucilio qui Metellum, Lupum, Mutium nominatim secuit: Catullo qui Mamurram: Metrodoro Scepsio; Ortacilio & aliis. d Propriis, ego, a fictis & suppositis. e Magnatum. f Quàm ut innotescere velim, famamque aucupari ex aliorum infamia, quod fecerunt veteres illi. g Famæ alieni nominis ingenii mei famam postpono. Aliis parco, alios revereor, alios laudo, minimum laudis quæro ex ingenio meo, huic, si qua debetur, omnium novissimè detur laus. *vel* probetur in me simplicis candidique ingenii novum hoc commentum quo vitia carpens personas taceam. h Nova interpretatione sua faciat. aliter atque ego qui scripsi intelligat. *Persium non curo legere, Lalium, Decianum volo. Nasutum volo non polyposum.* Nannio 9. l. c. 4. *Accuset.* i Locutionem apertam quæ ligonem ligonis nomine designat. Plin. 14. epist. 4. l. nuda verba. cui linguæ non minus abstinendum epigrammatario quàm medico. hic. n. corpus, ille animum sanare vult. morbi itaque & vitia propriis nominibus designanda. Scrip. veritatem. k Si ego iam primus hoc facerem nec alii ante me fecissent. Bodleianus MS. scripsit. l Epigrammatographus. Sidon. 9. carm. Gyrald. vit. Poet. & noster sæpe infra. m Supra modum & affectate tristis. n Simpliciter, apertè, sine ambage aut fuco. ita Cic. 6. Ver. *Latinè me scitote non accusatoriè loquor.* vide & epigr. 21. l. 11. Porro Latini simplices & ingenui habebantur. o Libr. epigrammaton, quorum linguam lascivam & licentiosam esse oportet ut supra, i. p Iure opt. & iudicio max. Tetrastichon hoc, quod in aliis ed. tertiam usurpavit sedem, loco suo redonavit Cl. Scriverius ex consilio MS. Bodleianii: in quo Epistolæ pedissequa est inscriptio, *Idem ad Catonem Epigram.* &c.

Ad Catonem. I.

NOsses jocosæ dulce cùm sacrum Floræ,
Festosque lusus, & licentiam vulgi,
Cur in Theatrum Cato severe venisti?
An ideò tantùm veneras, ut exires?

Floralia in honorem Floræ è meretrice deæ factæ, agebantur à meretricibus veste exutis omni cum verborum licentia motuumque obscænitate, quorum spectandi gratiâ Theatrum ingresso Catone, populus ut mimæ nudarentur postulare erubuit, cujus rei causam cum ex Favonio latus suum tegente cognovisset, discessit è Theatro. Val. Max. 2. l. 10. cap. Sen. 97. Epist.

Ad Lectorem. II.

a HIc est quem legis, ille quem requiris,
Toto notus in orbe Martialis,
b Argutis Epigrammatôn libellis:
Cui, Lector studiose, c quod dedisti
Viventi decus, atque sentienti,
Rari post cineres habent poetæ.

a Se calamo digitoque commonstrat Poeta Ep. 99. l. 9. & 5 l. 13. ep. & l. 10. ep. 9.
b Epigrammatis (quod est poema breve, cum simplici cujuspiam rei, personæ, vel facti indicatione, aut ex propositis aliquid deducens. Iul. Scal. 3. l. Poet. c. 125.) virtutes duæ sunt, Brevitas & Argutia, quibus venustatem addas. 7. l. 24. Ep. & Ep. 62. l. 12. a. c *Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.* Ep. 13. l. 5. & ep. 94. l. 3. e.

Ad Lectorem, ubi Libri venales. III.

QUi tecum cupis esse meos ubicumq; libellos,
Et a comites longæ quæris habere viæ;
Hos eme, quos arctat brevibus membrana tabellis:
b Scrinia da magnis, me manus una capit.
Ne tamen ignores ubi sim venalis, & erres
Urbe vagus totâ: me duce certus eris.
c Libertum docti Lucensis quære d Secundi,
e Limina post Pacis, Palladiumque forum.

a Comites sc. facundos, qui pro vehiculo sunt in via. *ut habet Mimus.*
b Ingentia librorum volumina scriniis reponantur, meus hic libellus ἐγχειρίδιον est.
c Docti viri mancipia, quorum operam & fidem in studiis libris ve exscribendis probassent, manumiserunt; ut sui aliquando juris essent. d Ita Scriverius, ne nuda patroni patria apponeretur sine nomine, cùm antea legeretur, *Secundum*
e Ad Pacis templum, & Palladium seu Transitorium forum in quarta urbis reg.

Ad Librum suum. IIII.

a ARgiletanas mavis habitare tabernas,
Cùm tibi, parve liber, scrinia nostra vacent;
Nescis, heu, nescis b dominæ c fastidia Romæ:
Crede mihi, nimium d Martia turba sapit.
e Majores nusquam ronchi: juvenesque senesque
Et pueri f nasum g Rhinocerotis habent.

a Bibliopolarum tabernas in Argileto imo. in II. Regione urbis.
b *Romanorum rerum dominorum.* ut Ep. 124. l. 14.
c Censuræ judiciique notas ex oculis, vultu, nutu, supercilio, cæterisque motibus perspectas, ipsum fastidium.
d Romani Marte oriundi. e Sonantiores sannæ & irrisiones nusquam sunt quam Romæ.
f Ut dextra fidei, genua misericordiæ, supercilium gravitati & fastui &c. ita nasus irrisioni dicatus, censuræ & acri judicio. 2. ep. 13. l. & passim apud autores. g Cui ingens, cornu muniens, validus nasus. spectac. lib. ep. 9.

Audieris cum grande h sophôs, i dum basia captas,
k Ibis ab excusso missus in astra sago.
Sed tu, ne toties l domini patiare lituras,
Néve notet lusus m tristis n arundo tuos;
o Aetherias, lascive, cupis volitare per auras?
p I, fuge; sed poteras tutior esse domi.

h Ab auditoribus acclamatum recitanti σοφῶς, Θείως, μεγάλως, *Pulchrè, benè, rectè! Euge, bellè! Facetè, lautè, lepidè, nihil supra!* Sidonius Apollin. l. 1. *Ad sophôs meum, &c. Ob hoc illi maximum sophoi &c.* i Dum captas approbationes, quas veteres amplexu & basiis attestabantur. k Excipient te quidem gremio. sed ut te sago in sublime jactent per ludibrium & procacitatem, ut solent canes excipere: quod ab Othone factitatum refert Sueton. 2. c. Gal. *Beruer.* Angl. tosse in a Blanket. quod Græcis παλμὸς dicitur, Latinis *Sagatio*, exprobratque illi famæ cupiditatem qui ad astra tolli velit, vel ad Rhinocerotis nasum respicit, quo ursum ceu taurum in astra tulit. lib. spect. ep. 22. l Emendantis & ad limam revocantis. m Severa censoria. n Calamus scriptorius, ep. 38. 14. l. o Prodire in vulgus gestis versarique in hominum manu. imo jactaberis in astra, ut suprà not. K. p *Epitrope Sarcastica*.

Ad Cæsarem V.

Contigeris nostros, Cæsar, si fortè libellos,
a Terrarum dominum pone a supercilium.
b Consuevere jocos vestri quoque ferre triumphi;
Materiam dictis nec pudet esse ducem.
Qua c Thymelen spectas, d derisoremq; Latinum;
e Illâ fronte precor carmina nostra legas.
Innocuos f censura potest permittere lusus:
g Lasciva est nobis pagina, vita proba est.

a Seponē Cæsaream majestatem, Imperatoriam gravitatem, severitatem, Censoriam, vide not. f. supra ep. 4. b Namque & vos imperatores in triumphis patienter ferre soletis dicteria & scommata millitum vobis alternis carminibus conviciantium, vide ep. 7. l. 7. & Sueton. Jul. c. 40. & Dionem, l. 43. c Mimam saltatricem, ab Orchestræ pulpito quod Θυμέλη vocatur, nominatam, Latini uxorem. Juven. 1. S. 36. v. d Mimum Domitiano charum. Suet. Domit. c. 15. & epigr. 29. l. 9. b. Ang. Politiani lib. 7. epist. ad Guatinum. e Hilari, serena, facili. f Susceperat. n. Domitianus censuram perpetuam, etiam in carmina famosa asper. Suet. 8. c. Domit. g *Musa verecunda est, vita iocosa mea est.* Ovid. 2. Trist.

Ad Marcum. VI.

Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis:
Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.

Ex persona Domitiani offensi intempestivâ poetæ (epigrammata sua Cæsari dum naumachiam pararet offerentis) interpellatione: & exitium poetæ carminibusque in quas abjectis minati. vide ep. 99. l. 3. & 54. l. 5.

* De leone Cæsaris. VII.

a Aetherias aquilâ b puerum portante per auras
Illæsum c timidis unguibus hæsit onus:
Nunc sua d Cæsareos e exorat præda leones,
Tutus & ingenti ludit in ore lepus.
f Quæ majora putas miracula? summus g utriq;
Auctor adest: hæc sunt Cæsaris, illa Jovis.

* MS. B. De aquilâ & puero.
a Domitiani leones lepori parcentes anteponit Jovis aquilæ Ganymedem rapienti. vide ep. 15. infr. & 23. 45. 49. 52. 61. & 105.
b Ganymedem Trois filium vide ep. 56. l. 5.
c Solicitis ne puer excideret vel læderetur. sic ep. 104. *timidos tenere dentes.* d A Cæsare exhibitos. e ne lædatur lepus impetrat. *Scriv.* mansuescit. f Certè hæc sunt majora, quod leoni magis propria præda sit lepus, quam aquilæ puer, & consequenter Domitiani hoc miraculum majus quàm illud Jovis. *Adulatoriè.* g. Al. *utrisque.*

Ad Maximum, de columba Stellæ. VIII.

a STellæ b delicium mei columba,
c Veronâ licet audiente dicam,
Vicit, Maxime, passerem Catulli.
Tantò Stella meus d tuo Catullo,
Quantò passere major est columba.

a Carmen, quo Aruntius Stella Patavinus, elegiographus Hiantidis suæ (ep. 21. l. 6. a. & ep. 13. l. 7.) columbam deflevit, tantò superat carmen 2. & 3. Val. Catulli Veronensis de nequitiâ morteque passeris suæ Lesbiæ, quanto passere major est columba. vide ep. 13. l. 7. b. & c. b Imit. Catulliana: *Passer deliciæ meæ puellæ*, ut mox *Tanto pessimus om. poeta*: *Quanto*, *&c.* c Ipsa Catulli patria. *Emph.* d Concivi fortè, vel quem admirari solebat hic Max.

Deciani dogma laudat. IX.

QUòd a magni Thraseæ, b consummatiq; c Catonis
d Dogmata sic sequeris, e salvus ut esse velis;
Pectore nec nudo strictos incurris in enses;
Quod fecisse velim te, Deciane, facis.
f Nolo virum, facili redimit qui sanguine famam:
Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

a Thras. Pœti constantis viri imo virtutis ipsius, inquit Tacit. 16. Annal. Suet. Ner. Arrian. Epict. 1. l. 1. c. &c. qui à Nerone jussus mori alacriter venas incidi jussit, sanguinem libans Jovi liberatori. b Omnibus numeris absoluti viri. Stoici perfectissimi. c Qui ne Cæsarem victorem videret, se Uticæ interfecit. cui hinc cognomen Uticensis. infra ep. 79. n. b. d Placita & decreta Stoica. *Mortem esse ad manum portum & libertatem à miseriis, &c.* e Ut tamen solis tibi mortem consciscere, quod fecerunt illi. alii leg. *talis ut esse v.* i. eorum similis. f Nolo virum qui molliter & desperanter ad mortem quasi remedium confugiat, hunc volo qui mala fortiter toleret perferatque. τὸ δ' ἀποθνήσκειν, φεύγοντα πενίαν, &c. Arist. Nicom. 3. 7. vide ep. 80. l. 2. & 57. l. 11. & Eurip. Herc. Fu. act. 5. [illegible] &c.

In Cottam. X.

BEllus homo & magnus vis idem, Cotta, videri;
a Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo (est.

X

a Est. a. *Bellus* dim. à bonus, μείωσις. ep. 7. l. 2. & 3. l. ep. 62. quod de bono magnoque non dicitur. Bellus item dicitur, qui placenter & ad voluntatem loquitur, quod pusilli animi est. 46. ep. l. 10. vid. & ep. 39. l. 12. Fortè & hic Cotta πτωχαλαζών, qui pauper cum esset, dives haberi voluit.

De Gemello, & Maronilla. XI.

PEtit Gemellus nuptias Maronillæ,
Et cupit, & instat, & precatur, & donat.
Adeóne pulchra est? immò fœdius nil est.
b Quid ergo in illa petitur & placet? c tussis.

b MS. B. *Quid igitur in illa appetitur & placet? tussis.* c Hinc Pthisicam esse conjicit, speratque se brevi elaturum. vide lib. 2. ep. 26. legitur & *tussit.*

Ad

Ad Sextilianum potorem. XII.

CUm [a] data sint equiti bis quina numismata, [b] Bis decies solus, Sextiliane, bibis! (quare
Jam defecisset portantes [c] calda ministros,
Si non potares, Sextiliane, [d] merum.

a Ad visum & bellaria singulis Equitibus in spectaculis desidentibus data sunt 10 nummi, Sestertii sc. Sestertius autem continet Asses 2 $\frac{1}{2}$ unde Figura IIS. nostræ monetæ valet 1^{d}.ob. q^{a}. q. quem geminat victoriatus. 3^{d}. ob. q. ut & hunc denarius. 7^{d}. ob. omnes argentei. b Vicies, bis denis vicibus, quarum viginti 10 nummos longè excedit, vel viginti IIS. non. a. decies nummûm (ut exponunt quidam). i. 2000. Sestertia. c Aqua calida ad vinum temperandum. Lips. Elect. 1. c. 4. Vide & H. Salmuth ad Pancirolum. De cibi capiendi modo veterum. p. 538. d Vinum non dilutum. vide ep. 27. infra.

De Regulo. XIII.

ITur ad [a] Herculei gelidas quà [b] Tiburis arces,
[c] Canaque sulphureis Albula fumat aquis;
[d] Rura, nemúsque sacrum, [e] dilectaq; jugera Musis
Signat vicinâ [f] quartus ab urbe [f] lapis:
Hîc [g] rudis æstivas præstabat porticus umbras,
Heu quàm pænè novum porticus ausa nefas!
Nam subitò collapsa ruit, cùm mole sub illâ
[h] Gestatus bijugis [i] Regulus [k] esset equis.
Nimirum timuit nostras fortuna querelas,
[l] Quæ par tam magna non erat invidiæ.
[m] Nunc & damna juvant: sunt ipsa pericula tanti:
[n] Stantia non poterant tecta [o] probare deos.

a Herculem deum tutelarem colentis, de Herc. Tiburtini bibliotheca. A. Gel. 19. 5. b Op. ad 17. lapidem ab urbe Roma. c Ad planiciem Tiburi subjectam scaturiunt aquæ gelidæ quæ à colore lacteo quem à venis habent sulphureis Albulæ dicuntur. Vitruvius l. 8. c. 2. d Villam Reguli. e Reg. sc. oratoris, docti itaque Musarum clientis. f Σημεῖα miliarium totidem. videtur autem ex ep. 30. l. 7. fuisse inter 3. & 4. lap. g Inculta, immorata, *Pathos*. Eademque ruinosa. h In gelidis hisce porticibus gestari veteres soliti essedo junctis mulis. Juvenal. 4. Sat. 5. v. & 7. S. 108. v. animi vel valetudinis causa. i Hic fuit Reg. ille quem Plinius 5. epist. 2. l. Regem improborum & bipedum nequissimum appellavit, quem tamen poeta palpat. k Jamque excessisset. l Ut quæ communem desiderantium querentiúmque si Regulum oppressisset, invidiam diram ferendo non esset. m Hæc quidem damna fructui nobis & voluptati sunt, hæc pericula vel magno precio subeunda, quæ argumento sint nos diis curæ esse, ut in Regulo servato deorum providentiam agnoscamus. *Scilicet is superis labor est, ea cura quietos Solicitat.* n Sed ruentia mox ut Reg. gestari desiit, deorum providentiam & bonitatem arguunt. vide ep. 83. infra. ἐπιγωσαι.

De Arria & Pæto. XIV.

[a] CAsta suo gladium cùm traderet Arria Pæto,
Quem de visceribus traxerat ipsa suis:
Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit;
[b] Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.

a Cæcinæ Pæto, qui in partibus Scribonianis contra Claudium fuisset, ad mortem adacto, uxor Arria extractum è suo vulnere pugionem marito porrexit, cum voce: *Non dolet.* Tacit. An. 16. Dio. 60. l. Plin. 3. l. 16. epist. egregiè. b Tu. n. vitâ mea mihi charior.

Ad Cæsarem. XV.

DElicias, Cæsar, lusúsque jocosque leonum
Vidimus: hoc etiam præstat arena tibi;

Domitianum se Dominum ac Deum nostrum appellari volentem poeta pal-

Cùm prensus blando toties à dente rediret,
Et per aperta vagus curreret ora lepus.
Unde potest avidus captæ leo parcere prædæ?
Sed tamen esse tuus dicitur; ergo potest.

ipsam Jovi componit, imò præfert, sumpta occasione à leonibus qui lepori per rictus eorum discurrenti pepercissent. Quod Imperatori tribuit, cujus sc. leones sunt. supra 7. ep.

Ad Julium. XVI.

a O Mihi post nullos Juli memorande sodales;
Si quid b longa fides, canaq; jura valent:
c Bis jam pænè tibi consul trigesimus instat,
Et numerat d paucos vix tua vita d dies.
e Non benè distuleris, videas quæ posse negari;
Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.
Exspectant curæque f catenatique labores,
Gaudia non g remanent, sed fugitiva volant.
Hæc utrâque manu h complexuque assere toto;
Sæpe fluunt imo i sic quoque lapsa sinu.
Non est, crede mihi, sapientis dicere, Vivam.
Sera nimis vita est crastina; vive hodie.

a Transcriptus hic versus ab Ovidio. 4. eleg. 1. Trist. b Veteris & probatæ amicitiæ, per annos 34 fides vid. ep. 34. l. 12. c Pænè jam sexagenarius es. Romanos. 2. consularibus numerasse fastus notum est. d Reliquæ vitæ tibi jam sexagenario d vel, præteritæ, cum tibi ærumnis curisque districto perpauci illuxerint dies felices & hilares. quippe ζῆν Epicuris sonet nitidè & delicatè vivere. τὸ δὲ ζῆν εἰπέ μοι, τί ἐστι; B. τὸ πίνειν, &c. Aristoph. e Non prudenter feceris differendo voluptates in futurum tempus quod incertum est. f Invicem connexi. ubi *Finis alterius mali gradus est futuri*. g Al. *remeant*. h. Vindica, supinis manibus accipe, obviis ulnis amplectere. i Etiam dum capessis & amplexaris.

Ad Avitum. XVII.

SUnt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala (plura,
Quæ legis hic: aliter non fit, Avite, liber.

Modestè & per jocum librum suum excusat quasi ex bonis & malis epigrammatis compactum. *tamen æquus Index compenset vitiis bona: pluribus hisce (Si modo plura illi bona sunt) inclinet*, sic infra 46. ep. & l. 2. ep. 8.

Ad Titum. XVIII.

COgit me Titus actitare causas,
Et dicit mihi sæpè, a magna res est.
b Res magna est, Tite, quam facit colonus.

Epigrammatis vita est in ambiguitate τῆς —— in —— *Magna res est* (inquit Titus) fructuosa sc. tibi & reip. emolumento, si te à sterili poesi ad causas agendas transferas: & τῆς —— b —— *magna res* (invertit poeta) utilis sc. est agricultura. neque tamen circularis ille & improbus labor, ut fructuosus, mihi arridet. nedum hic forensis. Alii ultimum versum interrogatoriè legunt. q. d. Illane res magna est, quam quis ab aratro protractus exercere possit, è robusto colono strenuus rabula mox factus? *Tu quod es, e populo quilibet esse potest*. ep. 13. l. 5.

Ad Tuccam. XIX.

QUid te, Tucca, juvat a vetulo miscere Falerno
b In Vaticanis condita musta cadis?

a Quod annos ferat vinumque, laudato. b Vile & pessimæ notæ vinum è colle Vaticano qui Janiculo conterminus.

Quid tantum fecere boni tibi pessima vina?
Aut quid fecerunt optima vina mali?
[c] De nobis facile est: scelus est [d] jugulare Falernum,
Et dare [e] Campano [f] toxica sæva mero.
Convivæ meruêre tui fortasse perire:
Amphora non meruit tam pretiosa mori.

c Nos jugulare tibi fortè pro levi est.
d Infuso Vaticano Falernum occidere. *Metaph.* sublato vini calore animali (quam ab anima vitis habet) in acetum vertere, quod & bibentes jugulare videtur. ep. 45. l. 10. & 12. l. 48. ep. e Falerno è Campania. f Vaticana, quæ & ep. 92. lib. 6. venenum appellat. toxicum autem à taxo venenata arbore, vel πρὸς τὰ τόξα arcus, tela, quæ barbari veneno tingunt.

Ad Æliam. XX.

SI memini, fuerant tibi quatuor, Aelia, dentes:
[g] Exspuit una duos tussis, & una duos.
Jam secura potes totis tussire diebus;
Nil istîc, quod agat, tertia tussis habet.

Vide ep. 41. l. 2. & 93. ep. l. 8.
g MS. Bodl. *Expulit.*

Ad Cæcilianum. XXI.

DIc mihi quis furor est? turbâ spectante [a] vocatâ,
Solus [b] boletos, Cæciliane, voras.
[c] Quid dignum tanto tibi ventre, gulâq; precabor?
[c] Boletum, qualem Claudius edit, edas.

a Convivis invitatis.
b Fungorum genus nobilissimum, novissimum gulæ irritamentum, & ut jocatus est Nero, *cibum Deorum.* Namque venenato boleto Agrippina Claudium Cæs. extinxit, qui deinde Imperatorum Rom. more consecratus est, & in Divorum numerum relatus. *Vilibus ancipites fungi ponentur amicis, Boletus domino; sed qualem Claudius edit, &c.* Juven. 5. sat. Tacit. 12. An. Suet. Claud. 44. c. Dio. l. 7. hinc & Senecæ ἀποκολοκύντωσις c Scriv. *Quid dignum tanto ventrique gulæque precabor?* Ita & MS. Bodl. nisi quod librarius pravè scripserat *veneri.*

De Porsenâ & Mucio Scævolâ. XXII.

CUm [a] peteret [b] regem decepta [c] satellite [d] dextra,
[e] Injecit [f] sacris se peritura [f] focis.
Sed tam [g] sæva [g] pius miracula non tulit hostis,
Et raptum flammis jussit abire virum.
Urere quam potuit contempto Mucius igne,
Hanc spectare manum Porsena non potuit.
[h] Major deceptæ fama est & gloria dextræ.
Si non errasset, fecerat illa minus.

a ὁρμῶσα. assaulted, assassinated.
b Porsenam. historia nota ex Livio 2. Halicarnasseo 5. Val. Max. 3. l. c. 2. Sen. ep. 66.
c Scribâ, quem, pari cum rege ornatu sedentem, regem credidit.
d Mucii Scævolæ.
e Al. *Ingessit.*
f Accenso ad sacrificium foculo. g Epitheta *sæva* & *pius* per Hypallagen transposita vult Ramiresius, signata potius & ad rem accommodata arbitror, ut Porsena tanta viri constantiâ attonitus ex sævo hoste pietatem indueret, Mucio ad suos remisso. h Acclamatio epigrammatis encomiasticis solennis. Majorem sc. laudem meretur constantia ultrix manus errantis, quam tanti facinoris fiducialis inceptio. Vide ep. 30. l. 8. & 25. 10. l.

De leone & lepore. XXIIII.

[a] QUid nunc sæva fugis placidi lepus ora leonis?
Frangere tam parvas non didicere feras.
[b] Servantur magnis isti cervicibus ungues,
[c] Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
Præda canum lepus est. [d] vastos non implet hiatus:
Non timeat Dacus Cæsaris arma puer.

a Vide ep. 7. & 15. supra Hic autem Domitiano adulatus magnanimitatem & generosum pectus tribuit, quali in minores prædas supplices & jacentes utuntur leones. *Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni, &c. At lupus, & turpes instant morientibus ursi.* Ov. 3. Trist. 5. el. b Respicit ad naturam leonum, qui unguium mucrone in pedum quasi vaginas recondito incedunt, ne hebetent refringantve, Plin. 15. 8. Solinus. 30. c. c Spernit aquila muscas, leo leporem, Domitianus Dacos, qui hac tempestate à Domitiano cœperant deficere. d Leonis.

Ad Cottam. XXIIII.

INvitas nullum, nisi [a] cum quo, Cotta, lavaris,
Et dant [a] convivam balnea sola tibi.
Mirabar, quare nunquam me, Cotta, vocasses:
Jam scio me [b] nudum displicuisse tibi.

a Quem in balneis mutonitum conspexeris.

b Non bene vassatum. 3. L. 5. ep. & 7. l. 54. ep.

Ad Decianum. XXV.

ADspicis [a] incomptis illum, Deciane, capillis?
[b] Cujus & ipse times [c] triste supercilium;
Qui loquitur [d] Curios, assertoresque Camillos,
[e] Nolito fronti credere, [f] nupsit heri.

a Illum hirsutum, *cujus Hispida membra quidem & duræ per brachia setæ Promittunt severum animum.* b Cujus gravitatem, quæ in superciliis apparet, & tu ipse O Deciane qui Stoicus es, reverearis. c Σκύθρωπον ὄντα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἔχοντα ὑπὲρ τῆς κορυφῆς. d Continentiam Curii & rigidam F. Camilli fortitudinem. i. qui laudat priscam continentiam & austeritatem. e *Fronti nulla fides*, f Muliebria passus est. *Inter Socraticos notissima fossa cinædos*. Vel etiam nupsit, ut Nero Pythagoræ cuidam. *Sulpic. 2. hist. sacræ* ipsi Sporus. *Sueton.* 28. *c. Ner.* Gracchus Cornicini *Juven.* 2. *sat.*

Ad Faustinum. XXVI.

EDe tuos tandem populo, Faustine, libellos,
Et cultum docto pectore profer opus:
[a] Quod nec Cecropiæ damnent Pandionis arces?
Nec sileant * nostri, [b] prætereantque [c] senes.
Ante fores stantem dubitas admittere famam?
[d] Teque piget curæ præmia ferre tuæ?

a Quod probent Græci ac * Latini. Cecrops 2. Athenarum conditor: Pandion instaurator, arces in tutela Palladis Athenarum præsidis.
b Non prætereant. i. omne laudis punctum illi tribuant. Metaphora à suffragiis quæ in tabulas cereas referebantur per puncta: è quibus plurimorum censu magistratus *creari*; pauciorum, à populo *agitari*: nullorum *præteriri* candidatus dicebatur. Horat. ad Pisones; *Centuria seniorum agitant*, &c. c Qui maturioris judicii, vel alludit ad Centurias seniorum, *ut modo*. d Noli te dulcissimo studiorum fructu defraudare, nominis sc. immortalitate, & famæ in vivis dulcedine.

Post

e Post te victuræ per te quoque vivere chartæ
 Incipiant f cineri gloria sera venit.

e Ingenii tui fœtus, te potiùs in vivis, & ipse vitam ingrediatur, quam posthumus edatur. f Vivus itaque fruere famæ dulcedine, supra ep. 1. & 13. ep. 5. l.

Ad Sextilianum. XXVII.

SExtiliane, bibis a quantum subsellia quinque
 Solus: b aquâ toties ebrius esse potes.
c Nec consessorum vicina numismata tantum,
 Aera sed à cuneis ulteriora petis.
d Non hæc Pelignis agitur vindemia prælis,
 Uva nec in Tuscis nascitur ista jugis,
Testa sed e antiqui felix f siccatur e Opimi,
 Egerit & nigros Massica cella cados.
A caupone tibi g fæx Laletana petatur,
 h Si plus quàm decies, Sextiliane, bibis.

Vide ep. 12. supra.
a *Synecdoche*. quantum quini equites qui in subselliis 14. ordinum.
b Potes, quoties sitis, aquâ potâ sitim tuam sedare, exponit Scriv. Ego Hyperbolicè dictum arbitror.
c Nec ad vinum numos solum corrogas ab assidentibus tibi in eodem gradu vel cuneo, sed & petis æra ulteriora à cuneis, i. ab iis qui à fronte infra, vel à tergo supra sedent in eodem cuneo, seu ulteriore cunei gradu, vel in aliis utrinque cuneis. Sunt qui de missilibus intelligunt, quæ ille bibo undequaque rapiebat, de cuneis. vide Lips. de Amphith. 13. & Buling. de Circo c. 34. d Neque vilia bibit vina Peligna aut Tuscana, sed generosissima Opimiana & Massica: cum tot calicum tractioni magis competeret vapidum turbidumque Laletanum. e L. Opimio Cos. A. U C. DCXXXIII. ea cœli erat temperies ut vini optimi summa proveniret copia, quod in annos CC. duraret. Plin. 14. l. 4. c. f Exhauritur. g Feculentum & turbidum vinum ex Laletania in Hispania. Legitur & *Lacetana*. h Si excedis numerum cyathorum qui in cœna sumuntur decem tantùm, cùm lautissimæ cœnæ modus sit sextarius qui duodecim continet cyathos.

Ad Procillum. XXVIII.

a HEsternâ tibi nocte dixeramus,
 b Quincunces, puto, post decem peractos,
Cœnares hodiè, Procille, mecum.
Tu factam tibi rem statim putasti,
c Et non sobria verba subnotasti;
Exemplo nimium periculoso.
d Μισῶ μνήμονα συμπότην, Procille.

a Ego post quinquagenos cyathos (inter scyphos autem dicta, indicta; facta infecta oportuit, tanquam in vino inscripta) bene potus te invitaram: tu seriò & sobriè accepisti, idque citra bonos mores & satis cum periculo.
b Quinque cyathos continet quincunx, dividitur. n. sextarius (ut As in 12. uncias) in cyathos 12. c *Reges dicuntur multis urgere culullis, Et torquere mero, quos perspexisse laborent*. Tyrannicum autem excipere ebriorum simplicitatem, & advertere quæ benè potis excidant. d Odi, O Procille, memorem compotorem. citat hunc versum Lucianus in συμποσίῳ. & Plutarchus initio lib. 1. quæst. Sympos.

De Acerra: XXIX.

a HEsterno fœtere mero qui credit Acerram,
 Fallitur b in lucem semper Acerra bibit.

a Negando magis affirmat, excusando Acerram acrius incusat.
b. Compotationes in lucem protrahit, adeoque noctis non die hesternæ merum olet.

Ad

Ad Fidentium. XXX.

a Plagiarium hunc poscit, infra ep. 38. 54. 73. b *Nam quod emis, possis dicere iure tuum.* 2. lib. 20. ep.

FAma refert nostros te, [a] Fidentine, libellos
Non aliter populo, quàm recitare tuos.
Si mea vis dici; gratis tibi carmina mittam.
[b] Si dici tua vis; hæc eme, ne mea sint.

De Diaulo medico. XXXI.

a Adspirabat chirurgus Diaulus ad nobilissimam medicinæ partem, ut Clinicus tandem Imperator lecto affixos viseret curaretque, desperans tandem, nescio qua de causa, se ad Libitinam contulit, è chirurgo vespillo factus, nec minus interea Clinicus. Est. n. argutia epigrammatis in voce κλίνη, quæ & *lectum* & *feretrum* significat. Clinicus item medicum & sandapilarium seu vespillonem. vid. infra 48. ep. & ep. 74. .l. 8. Notus est jocus Diogenis in quendam qui ex malo athleta factus est æque bonus medicus.

[a] CHirurgus fuerat, nunc est, vespillo Diaulus:
Cœpit, quo poterat, clinicus esse modo.

De Encolpo. XXXII.

a Voverat Encolpus Auli Pudentis centurionis amasius crines suos Phœbo, ut primum dominus suus ad primipilatum (quæ proxima erat dignitas) eveheretur. Rogat Deum poeta ut puerum qui se citissime voti compotem reddat, quod utrique eorum gratum sit futurum. vi. ep. 45. l. 5.

[a] HOs tibi [b] Phœbe vovet totos à vertice crines
Encolpus, domini centurionis amor:
Grata Pudens meriti tulerit cùm præmia pili,
Quàm primùm longas, Phœbe, recide comas;
Dum nullâ teneri sordent lanugine vultus,
Dumque decent fusæ lactea colla [c] jubæ:
Utque tuis longùm, dominusque, puerque fruatur
Muneribus, [d] tonsum fac citò, [e] serò virum.

b Excedentes ex ephebis comæ (quam pueri aluerant) detonsæ primitias Phœbo consecrabant, plurimi Delphos profecti, AEsculapio alii, alii fluviis patriis, aquæ hunc honorem tribuentes ut alimoniæ parenti, vitæque conservatrici. Lucian περὶ τῆς συρίης θεοῦ c *Metaph.* comæ. d Compotem voti, assecuto sc. Pudente primipili dignitatem, ut tondeatur. e Quo diutius amore eius fruatur Dominus.

Ad Sabidium. XXXIII.

Odi te Sab. gratis. neque enim odii mei rationem reddere valeo, an ab animi pravitate, morum dissimilitudine, & syderum contrapositione, antipathiâ, genio infesto, seu malo omine. Ita Senecæ Thyestes: *rapior & nescio quo, sed rapior.* &, *Nihil timendum video, sed timeo tamen.* vel argutius. merito te odi, neque tamen per modestiam licet effari odii mei causam, vel propter oris tui impuri graveolentiam non sustineo apud te longiore uti sermone, hoc tantum dico, *Non amo te*, & ad hanc expositionem facit 17. ep. 3. lib.

NOn amo te Sabidi, nec possum dicere quare.
Hoc tantùm possum dicere; non amo te.

De Gellia. XXXIV.

a Scriv. *Non luget.* MS. Bodl. *Sic luget, quisquis.* b Quisquis è lacrymis laudem captat, quæ turpius nunquam fluunt quam ubi finguntur. vide epigr. Græca. l. 2, tit. 15.

AMissum non flet, cum sola est Gellia, patrem
Si quis adest, jussæ prosiliunt lacrymæ.
[a] Non dolet hic, [b] quisquis laudari, Gellia, quærit,
Ille dolet verè, qui sine teste dolet.

Ad Lesbiam. XXXV.

[a] INcustoditis, & apertis, Lesbia, semper
Liminibus peccas, nec tua [b] furta tegis:
Et plus spectator, quàm te delectat adulter:
Nec sunt grata tibi gaudia, si qua latent.
At [c] meretrix abigit testem [d] veloque seràque:
Raraque, [e] Summœni fornice rima patet.
A [f] Chione saltem, vel ab [f] Helide disce pudorem:
[g] Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.
Nunquid dura tibi nimiùm censura videtur?
Deprendi veto te, Lesbia, non futui.

a Janitorum enim ministerio usæ istæ Dominæ. Ovid. 1. Amorum. 6. el. b Furtiva Veneris gaudia, adulteria. *celari vult sua furta Venus.* Tibul. c *Ignavo meretrix corpus junctura Quiriti Opposita populum submovet ante sera,* &c. Ovi. 13. el. 3. lib. Amorum, cui consonat, si non ortum debet hoc epigramma.

d Velo ex centonibus januæ appenso ne per forium rimas introspici possit. e *Summœnii.* i. lupanarium in summœnio, namque hic habitabant meretrices, unde *Summœnianæ uxores* dictæ, ut & *Suburanæ.* Subura namque Varroni 4. l. de lingua Lat. dicta quod sub muro terreo Carinarum, ut & Summænium quod sub antiquis mœnibus, hic. a. contrahitur ex Summœnii. alii placet ut sit Ablativus Adjectivè, mihi non ita. f Prostibulo illius temporis, vel nomine fortè fictitio. g Atqui hæc Summœnia veterum murorum monumenta tegunt vulgata illa prostibula. vel intellige diebolaria illa scortilla servis & infimis hominibus prostantia inter sepulchra & monumenta, quas ep. 93. lib. 3. *bustuarias* appellat *mœchas*. vide Turneb. 13. l. 19. c.

Ad Cornelium. XXXVI.

VErsus scribere me parum severos,
[a] Nec quos prælegat in scholâ magister,
Corneli, quereris: sed hi libelli,
Tanquam conjugibus suis mariti,
[b] Non possunt sine mentulâ placere.
[c] Quid si me jubeas [d] Thalassionem
Verbis dicere non Thalassionis?
[e] Quis Floralia vestit, & stolatum
Permittit meretricibus pudorem?
Lex hæc carminibus data est jocosis,
[f] Ne possint, nisi pruriant, juvare.
Quare depositâ severitate,

a Nec graves epopœias & tragœdias, quas *prælegat tumidus rauca voce magister*, ut hortatur musa 3. ep. 8. lib. b Ita nec epigrammata sine lascivia & aculeo, c Quemadmodum ineptè faceret ille, qui Thalassionem (carmen omni verborum obscœnitate & conviciorum licentiâ refertum, ut novæ nuptæ aures retundaret) pudicis verbis nec Fescennino convenientibus conderet: non minus absurdè ego, si epigrammata scriberem lingua non epigrammaton, quæ verba amat lasciva, aperta & dominantia. d Carmen nuptiis solenne apud Romanos, ut Hymenæus apud Græcos, cujus nomen & inventionem nonnulli tribuunt militi cuidam Hersiliam ad Romulum ferenti in raptu Sabinarum. alii παρὰ τὸ ταλάσιον quod puellæ ad nubilem ætatem lanificio exercitæ, nupturæ jam primo ad limen mariti venientes, postes laneis ornabant vittis. alii dicatum tradunt nescio cui Thalasso deo boni in nuptiis ominis. alii Veneri θαλασσία ponti genæ, quæ dea γαμήλια & γενετυλλὶς, propter humoris salsi vim animalem & fœcundam. e Si quis postulat ut in Floralibus (de quibus supra 3. ep.) non nudæ agant meretriculæ; si quis in togatis meretricibus requirat pudorem matronarum quarum propria est stola; aut si quis stolâ matronali tegi velit meretrices: desideret idem in epigrammatis verecundiam. quod utique absurdum æquè erit. f *Quatum denique habent salem ac leporem, Si sunt molliculi ac parum pudica, Et, quod pruriat, incitare possint.* Catul. el. 16.

Parcas

Porcas lusibus, & jocis, rogamus:
Nec g castrare velis meos libellos.
h Gallo turpius est nihil Priapo.

g Petulantiam, verba lasciva & libidinosa pollere.

h Galli sacerdotes matris Deûm erant omnes castrati. Priapus hortorum præses prægrandi pene (ut Veneris filium decet) conspiciendus, ut itaque minimè deceret Priapum (cujus sola admiratio in hac parte) castrari, ita nec epigrammata (quæ lascivia & aculeo maxime placent) prurita orbari.

Ad Lucanum, & Tullum. XXXVII.

SI*, Lucane, tibi, vel sit tibi*, Tulle, darentur,
a Qualia Ledæi fata Lacones habent:
Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus,
Quòd pro fratre mori vellet uterque prior:
Diceret infernas & qui prior isset ad umbras;
b Vive tuo frater tempore, vive meo.

* Nobile par fratrum, quorum pium amorem celebrat. Plin. Sec. epist. 18. lib. 8. vide & epigr. 52. l. 9. & Tacit. 3. Hist.

a Si possetis per mortem alternam vobis invicem indulgere vitam, quod de Castore & Polluce Lacedæmoniis Ledæ filiis ferunt poetæ. b Ego in æterna mortis conditione manebo, ut tu in æternum vivas.

Ad Bassam. XXXVIII.

VEntris onus c misero, nec te pudet, excipis auro
Bassa: bibis vitro. carius ergo cacas.

c In tam vilem usum formato, vide ep. 12. l. 11. Plin. l. 33. c. 12. Clem. Alex. Pæd. l. 2. c. 3.

Ad Fidentinum. XXXIX.

QUem d recitas, meus est, ô e Fidentine, libellus;
Sed malè cùm recitas, incipit esse tuus.

d Pro more poetarum, qui carmina sua recitabant publicè in æde Apollinis Palatini, theatris, templis, hortis, &c. vel privatè & coram paucis. e Hunc exagitat supra ep. 30. infra ep. 54.

Ad Decianum. XL.

SI quis erit, raros inter numerandus amicos,
Quales prisca fides, famaque novit a avos:
Si quis b Cecropiæ madidus Latiæque Minervæ
Artibus, & verâ simplicitate bonus:
Si quis erit c recti custos, imitator honesti,
d Et nihil arcano qui roget ore deos:
Si quis erit e magnæ subnixus robore mentis,
f Dispeream, si non hic Decianus erit.

a Priscos illos propter amicitiam sincerè cultam decantatos, Herculem & Theseum, Damona & Pythiam, Pyladen & Orestem, &c. Alii legunt a *anus*. i. fama vetusta, diuturna, multis retro seculis celebrata. Ita Catullus, *& facit hæc charta loquatur anus.* & noster 4. ep. 18. lib. *Fama loquax, chartæque dicet anus.* b Græca Romanaque scientia & artibus imbutum. ut supra ep. 26. 2. c Stoicæ disciplinæ satelles & sectator. d *Et qui eo pervenit, ut nihil roget Deum, nisi quod rogare possit palam.* Seneca epist. 10. *qui aperto vivit voto, nec Labra movet metuens audiri.* e Fortis & constans, supra hoc nomine collaudatus, ep. 9. f Execrationis formula.

Ad Lividum. XLI.

g QUi ducis vultus, & non legis ista libenter,
h Omnibus invideas, Livide, nemo tibi.

g Qui vultum adducis ad tristitiam, qui contracta fronte hæc improbas.

h Infimus omnium sis precor, qui habeas cur omnibus invideas; cur tibi, nemo.

In Cæcilium. XLII.

URbanus tibi, Cæcili, videris.
Non es, crede mihi, quid ergo ? a verna es.
Hoc quod b Transtiberinus c ambulator,
Qui pallentia sulfurata fractis
Permutat vitreis: quod d otiosæ
Vendit qui madidum cicer coronæ:
Quod e custos, dominúsque viperarum:
Quod viles pueri salariorum:
Quod fumantia qui tomacla f raucus
Circumfert g tepidis cocus propinis:
Quod h non optimus Urbicus poeta:
Quod i de Gadibus improbus magister:
Quod bucca est k vetuli loquax cinædi.
l Quare desine jam tibi videri,
Quod soli tibi, Cæcili, videris:
Qui m Galbam salibus tuis, & ipsum.
n Possis vincere o Sextium Caballum.
Non cuicunque datum est habere p nasum.
Ludit qui stolidâ procacitate:
q Non est Sextius ille, sed caballus.

a Scurra impudens & procax. vernæ. a. qui in villis vere nati, &c. Festus. horum vero propria dicacitas, servilis assentatio & maledicentia. ep. 3. l. 10. 2.
b In ea urbis parte, quæ trans Tiberim, habitabant Judæi, & cætera plebecula quæ sordidissimis victitabat servitiis. vide notam d ep. 93. l. 6.
c Peripateticus vagus, qui obambulans promercalia clamitabat, brimstone matches for broken glasses. Diphilus. κατὰ τὴν ὁδὸν πωλεῖν βούλομαι Ῥόδια, ῥαφανίδας, θερμοκυάμους, στέμφυλα. *rupto qui poscit sulphura vitro.* Juv. 5. sat. nost. 3. ep. 10. l. d.
d Qui plebeculæ feriatæ Circo scenæque vacanti & duas res anxiè optanti Panem & Circenses, cicer maceratum venditat. e Agyrta, circulator, medicus circumforaneus *Montibanco*. a Quacksalber. qui collo & brachiis implicitas circumferebat viperas, quas vel ut innoxiæ essent, incantaverat; vel adversus noxiarum morsus se medicamentis munierat sanaratve, quo theriacis & alexipharmacis quæ venalia gestabat, fidem faceret. f Clamore, dum promercalia clamitat tomacla. g Coopertis ollis, vel calefactorio subjecto ne intepescant. h Exodiorum & Atellanarum autor, neque ille optimus. de exordiis & Atellanis vide quæ ad Juvenalem, 3. s. v. 175. & 6. 71. i Qui puellas saltatriculas è Gadibus jus. levitate & lasciviâ famosas circumducebat ad quæstum. *al.* leg. *improbis*, ut l. 5. ep. 79. Juven. 11. s. 162. v. k Perfrictæ per se cinædi fronti indies adauget impudentiam & loquacitatem ætas vitiis indurata. sed & intelligi potest de irrumatione. vide ep. 28. l. 2. & 11. l. 62. ep. l Quare desine tibi videri urbanus & facetus; qui spurcissima hæc animalia, atque ipsa urbis καθάρματα καὶ περιψήματα improbâ scurrilitate longe superes. m Cæcilium Galbam Cæsaris Aug. illum morionem, qui in Mœcenatis gratiam doctus erat vigilanti stertere naso. Juven. sat. 5. v. 4. n Te posse putes. o Scurram dicacem, quem Raderus Sextium Gallum verè dici putat, de quo Suetonius. c. 34. Tib. p Acumen & argutiam joci & derisionis, cui dicatur nasus, supra ep. 4. s. q Non est Sextius Caballus; sed caballus, quadrupes bellua. ep. 9. l. 10.

De

De Porcia. XLIII.

[a] COnjugis audisset fatum cùm Porcia Bruti,
Et subtracta sibi quæreret arma dolor:
Nondum sciris, ait, mortem non posse negari?
Crediderам [b] satis hoc vos docuisse [c] patrem.
Dixit, & ardentes avido [d] bibit ore favillas:
I nunc, & ferrum, turba molesta, nega.

a Historia nota ex Plutarchi Bruto. Val. Max. 3. l. 2. c. & 4. l. c. 6. Dione 47. Appiano civ. 4. &c. b Al. *satis hoc docuisse patrem.* i. morte non vulgari, τὸ τραῦμα καὶ τὴν χαστέρα ἰυρωμένων ὄνυξι, καὶ δακτύλοις ἐρευνῶν, καὶ τὰ σπλάγχνα διαῤῥιπτῶν. Appian. 2. c. civ. b. c Catonem, cujus morituri illa vox. *An nescis paulisper spiritu represso, aut capite ad parietem illiso emori licere?* vid. supra ep. 9. n. c. d Haustus sanè calidus, sed gloriæ plenus & plus quàm fœmineus.

In Mancinum. XLIIII.

BIs tibi triceni fuimus, Mancine, vocati,
Et positum est nobis nil [a] here præter [b] a-(prum.
[c] Non quæ de tardis servantur vitibus uvæ,
Dulcibus aut certant quæ melimela favis,
[d] Non pyra quæ lentâ pendent religata genistâ,
Aut [e] imitata breves punica mala rosas.
[f] Rustica lactantes nec misit fiscina metas,
Nec de Picenis venit oliva cadis.
[g] Nudus aper; sed & hic minimus, [h] qualisq; necari
A non armato pumilione potest. (ne.
[i] Et nihil inde datum est; tantùm spectavimus om-
Ponere aprum nobis sic & arena solet.
Ponatur tibi nullus aper post talia facta:
[k] Sed tu ponaris, cui Charidemus, apro.

a Antiquè pro *heri.* b *Aprum ad convivia natum.* Quem integrum mensis inferebant Romani. c Non nobis apponebantur uvæ duracinæ, non, &c. d Non pyra serotina, quæ ad maturitatem pendent ab arbore vel in cella, vinculo religata è genistâ lentâ. e Quæ βαλαυςίν. i. floris colore imitantur rosas flores brevis ævi. *aliis,* quod ipsa arbor brevis ævi sit, testante Plinio 26. l. c. 44. f Nec calatho rustico allata apponebatur nobis meta lactis. i. lac coagulatum Angl. curds or fresh cheese, in formam metæ Circensis. i. inversi turbinis ceu pyramidis coactum. g Non inconditus (ut volunt quidam) sed absque aliis cibis & obsoniis illatus. h *Nec dignus ferro Meleagri,* sed qualis ab inermi nano confici possit. i Neque eum carptor scindens præministrabat. sed tanquam in Amphitheatro nobis pro spectaculo exhibitus est. k Sed tu objiciaris apro discerpendus, ut Charidemus à Domitiano.

Ad Stellam. XLV.

LAscivos leporum cursus, lusúsque leonum,
Quòd [l] major nobis charta [l] minorq; gerit:
Et bis idem facimus: nimium si, Stella, videtur
Hoc tibi; bis leporem tu quoque pone [m] mihi.

l Malambertius interpretatur chartam majorem; Angustianam ceu Liviam qui fortè ad Domitianum scripsit ep. de Lep. minorem; Hieraticam, qui hoc ad Stellam, &c. Raderus intelligi vult libellum de spectaculis pro minori, hunc primum pro majori. Ramiresius *maiorem & minorem* pro quacunque charta. vel innui longum illud ep. 105. infra & aliquod ex his brevioribus, dispiciat lector. m Mihi ad cœnam vocato.

De libro suo XLVI.

Edita ne brevibus pereat mihi charta libellis,
Dicatur potius τὸν δ' ἀπαμειβόμενος.

Ne hæ chartæ meæ pereant per libellorum brevitatem; faciam quod Homerus, qui sæpius idem hemistichium & inter alia hoc τὸν δ' ἀπαμειβόμενος, nonnunquam integros versus repetit, ita ego sæpius recurro ad leonem & leporem.

Ad Hedylam. XLVII.

Cum dicis propero, fac si facis, g Hedyla languet
Protinus, & cessat debilitata Venus.
Expectare jube: velocius ibo retentus
g Hedyla, si properas, dic mihi ne properem.

g *Hedyle* legendum vult P.S. non esse se stupidum qui ad Veneris metam blandis verbis instigetur, verum equum satis suâ sponte currentem, nisi intempestivè interpellentur.

De Diaulo medico. XLVIII.

Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diaulus:
Quod vespillo facit, fecerat & medicus.

Effert usque, modò ægros quos per imperitiam occiderat, effertendos à libitinariis, nunc mortuos ipse, Clinicus utique. supra ep. 31.

* De leone & lepore. XLIX.

Ictibus his tauros non eripuere a magistri,
Per quos præda fugax itque reditque lepus.
Quodque magis mirum, velocior exit ab hoste,
b Nec nihil a tantâ nobilitate refert.
Tutior in solâ non est cùm currit arenâ,
Nec caveæ tantâ conditur ille fide.
Si vitare canum morsus, lepus c improbe, quæris,
Ad quæ confugias, ora leonis habes.

* Supra ep. 7. &c.

a Custodes leonum, mansuetarii.

b Robur sc. animosque sumit à leonis magnanimitate. Mobilitate legendum autumat Scriverius.

c Æmulep. Infra ep. 105. not. c.

Ad Licinianum, de Hispaniæ locis. L.

Vir Celtiberis non tacende gentibus,
Nostræque laus Hispaniæ;
Videbis a altam b Liciniane Bilbilim,
c Equis & armis nobilem
d Sterilemque Calvum nivibus, e & fractis sacrum
Vadaveronem montibus:

a In monte sitam.
b De quo Plin. l. 4. epist. 11.
c Al. *Aquis*, & intelligit Salonem infra, not. l.
d Al. *Senemq; Catum* alii *Senemque Caunum nivibus* Caunum. n. montem non procul à Bilbili tradit Mariana l. 1. c. 3. alii *canum*, alii *calvum* legunt & intelligunt de Vadaverone monte. e Al. *effractis* montem. n. Vadaveronem, sacrum (ut scribit Plin.) l. 4. c. 24. promontorium, fractum & in insulam positum tradit Hieron. Paul. de Hispania.

Et delicati dulce [f] Bottodi nemus,
[g] Pomona quod felix amat.
[h] Tepidi notabis lene Congedi vadum,
Molleſque nympharum lacus;
Quibus remiſſum corpus [i] adſtringas [k] brevi
[l] Salone, qui ferrum gelat.
Præſtabit illic ipſa figendas propè
Voberca [m] prandenti feras.
[n] Aeſtus ſerenos aureo franges Tago,
Obſcurus umbris arborum.
Avidam [o] rigens Dircenna placabis ſitim,
Et [p] Nemea, quæ vincit nives.
At cùm December canus, & bruma [q] impotens
Aquilone [r] rauco mugiet;
Aprica repetes Tarraconis littora,
Tuamque Laletaniam:
Ibi illigatas mollibus damas plagis
Mactabis, & [ſ] vernos apros,
Leporemque forti callidum [t] rumpes equo;
[u] Cervos relinques villico.
Vicina in ipſum ſylva deſcendet focum
[x] Infante cinctum ſordido.
[y] Vocabitur venator, & veniet tibi
Conviva clamatus propè.
[z] Lunata nuſquam pellis, & [a] nuſquam toga,
[b] Olidæque veſtes murice:
Procul [c] horridus [c] Liburnus, & [d] querulus cliens;
Imperia [e] viduarum procul.
Non [f] rumpet altum [g] pallidus ſomnum reus,
Sed mane totum dormies.
[h] Mercetur alius grande, & inſanum ſophôs;
Miſerere tu [i] felicium;
[k] Veróque fruere [l] non ſuperbus [k] gaudio,
Dum [m] Sura laudatur tuus.
[n] Non impudenter vita, quod reliquum eſt, [o] petit;
Cùm fama, quod ſatis eſt, habet.

f Al. *Boleti* retinendum *Botrodi*. de quo, ep. 18. l. 12.
g Hortorum dea.
h Qui retinent *Tepidum*, exponant *Lene* leniter.
i Meatus, n. corporis claudit frigida aqua.
k Non alto.
l Fl. juxta Bilbilim quo temperatum eſt optimum ferrum, cujus ibi ſecturæ plurimæ.
m Tibi etiam in prandio accubanti.
n Calores æſtivos fugies merſus auriferis undis Tagi, vel deliteſcens umbroſis ſylvis quæ ad Tagi ripas.
o Al. *recens Derceta*; alii *Dercelia*; &c.
p Fons.
q Meton. efficientis.
r Fremente.
ſ Indigenas.
t Franges, ut ſupra ep. 23. vel venatu delaſſabis & occides, ep. 14. l. 12.
u Quibus capiendis ſtudium curſus & voluptas minor quàm in lepore.
x Villici infantum turbâ ruſticâ. ep. 66. l. 4. k.
y Invitabitur venationis ſocius. al. *Venabitur vocatus*, i. conviva quem voles è vicinis. ep. 57. l. 3.
z Non adeunt nobiles tum, quibus in calceis lunulæ formam geſtare moris erat; literam ſc. C. notam centenarii numeri patriciorum à Romulo inſtitutorum. vide & conjecturas Plutarchi, probl. 76.
a Non togati anteambulones, clientes & cæteri ſportularum ſalutationumque aſſeclæ. ep. 47. d. & 51. ep. l. 10. b Et purpurati, muricis infectionem olentes. vide ep. 4. l. 4. f. c Præco publicus è Liburnia oriundus, cujus in concilium vocantis, reos citantis, actiones proclamantis vox non paucis horrorem incutit. d Frequentibus querelis patrono moleſtus. e Quæ importunæ & ſatis cum imperio defunctorum virorum res adminiſtrant, patronorum uſque operam exigentes. f Qui tua ſub Galli cantum oſtia pulſat. g Anxius cauſæque metuens. h Alius irrequieto labore aucupetur inſani populi auram ſibi tanquam deſerto patrono acclamantis, σοφῶς. vid. ſup. ep. 4. n. h *Inſanum ſophos*, contradictio implicita, vel Hypallage, *plebis inſanæ*. i Horum qui plebis laudibus tumidi & forenſibus negotiis occupati ſe felices credunt, digni ſanè miſericordiâ. k Gaudio tranquillæ vitæ, curis & moleſtiis liberæ, non ſolicitæ. l Non ambitioſus, non levis populi aurâ inflatus. m Palphurius Sura, cæterique laudis avidi cauſidici foro vacent. —— n —— Tu O Liciniane laudum ſatis amplum titulum cumulumque conſecutus in poſterum, citra gloriæ jacturam aut infamiæ notam, otio & quiete indulge. o Al. *perit*.

Jocus ex Homero in Cocum. LI.

SI tibi Mistyllus cocus, Æmiliane, vocatur:
Dicetur quare non Taratalla mihi?

Ex Homeri versu 1. Iliad. & alibi Μίστυλλόν τ' ἄρα τἆλλα καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν, Aemilianus coquum suum *Mistyllum* appellaverat. Jocatus Poeta quærit cur non itidem sibi liceat suum cocum appellare *Taratallam* quod in versu Homeri sequitur.

Ad Leporem. LII.

NOn facit ad sævos cervix, nisi [a] prima, leones.
Quid fugis hos dentes, [b] ambitiose lepus?
Scilicet à magnis ad te descendere tauris,
Et quæ non cernunt, frangere colla [c] velint.
Desperanda tibi est [d] ingentis gloria fati:
Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

a Maxima, taurorum sc. & cervorum.
b Fati gloriam à leone captans.
c *Velint?* Interrogative.
d Gloriosæ mortis tibi à Leone datæ.

Quinctianum facit assertorem. LIII.

COmmendo tibi, Quinctiane, nostros,
Nostros dicere si tamen libellos
Possim, [a] quos recitat tuus Poeta,
Si de servitio gravi queruntur,
[b] Assertor venias, [c] satisq; præstes,
[d] Et, cùm se Dominum vocabit ille,
Dicas esse meos, manuque missos.
Hoc si terque quaterque clamitâris;
Impones plagiario pudorem.

a Quos malè dum recitat incipiunt esse illius, sup. ep. 39.
b Libertatis vindex, injecta manu assere eos in libertatem. *Metaph.*
c Satisdes, prædem te des.
d *Manet in Allegoria.* Atque ubi carminum meorum ille Plagiarius, versus quos ego edidi, manumisi & sui juris esse pronunciavi, in servitutem suam redigere doló malo conatur, tu assertor illorum, si bis terve cum illo lege agas plagiariâ, perfrictæ frontis poëtastrum in ruborem coges. de lege plagiaria consule Ulpianum & Bisciolam, l. 8. c. 13.

Ad Fidentinum. LIV.

UNa est in nostris tua, Fidentine, libellis
Pagina, sed certâ domini signata figurâ;
Quæ tua [a] traducit manifesto carmina furto.
[b] Sic interpositus vitio contaminat uncto
Urbica Lingonicus Tyrianthina bardocucullus:
Sic [c] Aretinæ [d] violant Crystallina testæ:
Sic niger, in ripis errat cum forte [e] Caystri,
Inter [f] Ledæos ridetur corvus olores:
Sic ubi multisonâ fervet sacer [g] Attide lucus,

a Vide not. a in 4. ep. libri de spectaculis.
b Tua pagina meis libellis inserta non minus sordere apparet, quàm bardocucullus vitio (alii legunt *villo*, alii *filo*, alii *vilis*) uncto. i. oleum olente, & crassi fili, tepore Gallicus, inter urbanas vestes purpurâ violaceâ tinctas: aut testæ fictiles ex luto Aretino inter vasa Crystallina: aut corvus inter olores: aut pica inter luscinias. c Aretium Italiæ urbs, ubi terra testis apta. d Contaminant cryst. comparata cum crystallinis ipsa sordent. e Asiæ fl. cygnis frequens. f Jupiter sub imagine cygni Ledam compressit. g Philomelâ, Pandionis regis Atheniensis filiâ. Ex bonorum librorum fide contendit Scriverius restituendum esse: *Sic interposito vilis contaminat uncò urbica, &c.* hac mente: & ita homo tectus bardocucullo purpuratis immixtus deridetur; ubi uncus ille (inversa sc. inflexaq; à vertice cuculli pars) risum movet. Cujus lectionis meminit meretq; Autor Consolationis fabulæ Bardonum.

Improba Cecropias [h] offendit pica querelas.
[i] Indice non opus est nostris, nec vindice libris:
Stat contra, dicitque tibi tua pagina, Fur es.

h Ita optimè restituit Scriverius.
i Non opus est alio delatore aut assertore: quàm tua pagina, quæ te furti accuset damnetque. de assertore superiore ep.

Ad Fuscum. LV.

[a] SI quid, Fusce, vacas adhuc amari;
(Nam sunt hinc tibi, sunt & hinc amici:)
Unum si superest, locum rogamus:
Nec me, quod tibi sum novus, recuses.
Omnes [b] hoc veteres tui fuerunt.
Tu tantùm inspice, qui novus paratur,
An possit fieri vetus sodalis.

a Si quid loci apud te reliquum sit novo amico.
b Novi sc.

Ad Frontonem. LVI.

VOta [a] tui breviter si vis cognoscere [a] Marci,
[b] Clarum militiæ, Fronto, togæque decus:
Hoc petit; esse sui nec magni ruris arator,
[c] Sordidaq; in parvis otia rebus amat.
[d] Quisquam [e] picta colit Spartani frigora saxi,
Et [f] matutinum portat ineptus [f] ave;
Cui licet exigui nemoris rurisque [g] beati
[h] Ante focum plenas explicuisse plagas?
Et piscem tremulâ salientem ducere setâ,
Flavaque de rubro promere mella cado?
Pinguis [i] inæquales onerat cui villica mensas,
Et sua [k] non emptus præparat ova cinis?
Non amet hanc vitam, quisquis me non amat, opto;
Vivat & urbanis [l] albus in officiis.

a Amici tui Marci Val. Martialis, i. mei.
b Fuit.n. tribunus vigiliarum, & consul. vir clarus juxta ac doctus.
c Sine cultu & splendore, in re modicâ & tenui.
d Nemo adeo cui obtigit modicum contiguo cum lare fundus, modo mens sana sit, velit superbos aditus regum durasque fores colere, ut summo mane salutet patronum.
e Atria divitum ad frigiditatem incrustata marmore Laconico naturâ quidem variegato sed & arte insuper picto, teste Plin. l. 35. c. 1.
f Salutationis matutinæ vocem solennem. καὶ ἠσπάσατο, ὅτι γε τῷ ἑωθινῷ προσρήματι τῷ Χαῖρε, ἀλλὰ τῷ ἑσπερινῷ τῷ Ὑγίαινε χρησάμενος. Dio in Adriano. g Fertilis, vel *Meseconomicè*, quod dominum beatum reddit. h Evacuare ante focum casses & retia Prædis onusta. i *Mensa sed erat pes tertius impar, Testa parem fecit*. Ovid. Met. 8. sic ep. 42. l. 2. k Meus, *Vicinus*. namq; *in ipsum sylva descendit focum*. sup. ep. 50. l Nonnulli exponunt *pallidus*, anxius sc. & solicitus: alii, *pulcher*, non fuscatus sc. sole rustico. vide ep. 12. l. 10. Lipsius 1. Elect. c. 13. Albâ togâ indutus inter anteambulonum & niveorum Quiritum officia; ce... egetatus & candidatus in comitiis.

Ad Cauponem. LVII.

COntinuis vexata madet vindemia nimbis.
Non potes, [a] ut cupias, vendere caupo merum.

a Quamvis cupias, quod tamen tibi neque pro more neque voto est, nuller. n. nunime esse aquosum, ut in lucrum tuum aquæ plus ferre posset. vide ep. 100. l. 9. unde fides vet. lectioni. *ut cuperes*.

Ad Flaccum. LVIII.

QUalem Flacce velim quæris, nolimve puellam?
Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.
Illud quod medium est, atq; inter utrumq; probamus:
Nec volo [a] quod cruciat, nec volo, [b] quod satiat.

a Difficilis enim morositate parit odium.
b Facilis copia contemptum parit.

De pueri precio. LIX.

MIllia pro puero centum me [b] mango poposcit:
Risi ego: sed [c] Phœbus protinus illa dedit.
[d] Hoc dolet, & queritur de me mea mentula mecum,
[e] Laudaturq; [e] meam Phœbus in invidiam,
[f] Sed [g] sestertiolum donavit mentula Phœbo
Bis decies; hoc da tu mihi, pluris emam.

a 100000. H.S. nostræ monetæ 781. l. 5. ſſ.
b Mangones primo ἀνδραποδοκάπηλοι & ἱπποκάπηλοι postea longius tractum, & puerorum auctores & negotiatores dicti, qui formosos pueros exsecabant frangebantq; in Venerem. c Dignus. d Quod tantum precium ipse dare non possum. e Usq; adeo ut ego illi invideam. f Sed illi denunciarius muto turpi in vetulis viduis & pathicis ministerio lucratus est bis decies sestertium, nostræ monetæ, 15625. l. hoc tu pusille mihi facito & puerum pluris emam. g Diminutiv. pro sestertium syncopatè pro sestertiorum quod cum Adverbio numerali positum designat totidem centena millia.

Ad Flaccum de sportula. LX.

DAt [a] Baiana mihi quadrantes [a] sportula centum.
Inter [b] delicias quid facit [c] ista fames?
[d] Redde Lupi nobis, tenebrosaq; balnea Grylli:
Tam male cum cœnem, cur bene Flacce lavor?

a Sportula mihi quod una lavarem data à potentiori amico quocum secesseram in Baias. ep. 7. l. 3. c.
b Balnei.
c Sportulæ C. quadrantum, quæ esurientem non satiet. d Redde mihi vulgata Romæ balnea, Grylli tenebras Ædesiamque Lupi (2. l. 14. ep.) malè .n. conveniunt delicata Baiana balnea cum cœnâ famelicâ.

De Lepore & Leone. LXI.

INtres ampla licet torvi lepus ora leonis,
Esse tamen vacuo se leo dente putat.
Quod ruet in tergum, vel quos procumbet in armos,
Alta [a] juvencorum vulnera figet ubi?
Quid frustra nemorum [b] dominum regemq; fatigas?
Non nisi delecta pascitur ille fera.

a Qualia juvencis solet infigere.
b Leonem. de his supra sæpius.

¶ *Ad Licinianum, scriptores undè.* LXII.

VErona docti [n] syllabas * amat [a] vatis;
Marone * felix [b] Mantua est:

n Versus è quibus plerique Hendecasyllabi Phalæcii.
* Cum ipse scripserit amatoria, adverte signata & ad argumentum cujusque autoris vel loci apposita verba, *Amat*; *felix*; *censetur*; *plaudit*; *sonant*; *facunda loquitur*; *gaudent jocosa*; *gloriabitur*; & modestum illud, *non tacebit*. a Catulli. b Virgilius natus est in pago qui Andes dicebatur, non procul à Mantua.

c Censetur d Apona Livio suo d tellus,
e Stellaque; nec f Flacco minùs:
g Apollodoro * plaudit h imbrifer Nilus;
Nasone Peligni * sonant.
i Duosque Senecas, unicúmque Lucanum
* Facunda loquitur Corduba.
* Gaudent k jocosæ Canio suo Gades;
l Emerita Deciano meo.
Te m Liciniane * gloriabitur nostra
* Nec me tacebit Bilbilis.

c Magni fit, in censu & æstimatione est. d Patavinus ager, Patavium, ab Apono Fonte. *Auctorem vitam qui porrigit urbi*, &c. Claudiano celebrato 3. ep. e Vide supra ep. 8. & lib. 7. ep. 13. f Valerio Flacco. g Poeta Alexandrino, Menandri æmulo. h Qui inundatione sua, vice imbrium (qui in Ægypto rari) fungitur in terrâ irrigandâ. i Patrem Rhetorem & declamatorem; filium Philosophum & tragicum, vel L. Senecam Philosophum fratrisque ejus filium Marcum tragœdum, vide ep. 40. l. 4. k Saltatricularum lasciviâ & petulantiâ. supra ep. 42. not. 1. de Canio, inf. ep. 70. l Emerita, Augusta civitas Hispaniæ ad Lusitaniam spectans.

De Lævina. LXIII.

CAsta, nec antiquis cedens Lævina a Sabinis,
Et quamvis tetrico tristior ipsa viro;
Dum modò b Lucrino, modò se permittit b Averno;
Et dum b Bajanis sæpe fovetur aquis:
c Incidit in flammas, juvenemque secuta, relicto
Conjuge, d Penelope venit, e abît f Helene.

a Sabinæ castæ audiebant, quamm patrii mores incorrupti & sanctii: *et tetricior unui Crinibus effusis bellum dirimente Sabina.* Juven. 6. Sat. & Lucan. 1. b Balneis publicis in lacu Lucrino Avernoque & Baiis. c *Elegans Antithesis*. dum se lavat aquis incidit in flammas. amoris sc. inhonesti. d Casta. e Extenditur ultima syllaba propter contractionem. f Adultera.

Ad Celerem. LXIV.

UT recitem tibi nostra rogas epigrãmata. nolo.
Non audire, Celer, sed recitare cupis.

An quia audire aliena præ se ferens Celer, sua recitandi occasionem captaret, adeoque Martialem enecaret? An verebatur Poeta ne epigrammata sua nondum edita, si apud Celerem recitasset, memoriæ mandata illa pro suis venditaret?

Ad Fabullam ambitiosam. LXV.

BElla es; novimus: & puella; verum est:
Et dives; g quis enim potest negare?
Sed dum te nimiũm Fabulla laudas;
* Nec dives, neque bella, nec puella es.

g Videtur Rotgersio scribendum: *Quis & id potest negare?* * Res. n. vel summâ laude dignas sordescere facit arrogans φιλαυτία.

Ad Cæcilianum, a de genere & declinatione ficus. LXVI.

CUm dixi, ficus, rides quasi barbara verba,
Et dici, ficos, Cæciliane, jubes.

a Emendandum lemma. neque. n. necesse fuit, ut de genere τοῦ *ficus* doceret quicquam, cùm de declinatione tantum incideret quæstio, negante Cæciliano dici *ficus* de fructu, & dici *ficos* jubente. Respondet Poeta *ficum* etiam quartæ declinationis dici pro fructu, ficum vero pro morbo ordinis esse tantum secundi. Cùm itaq; nihil hîc de genere moveatur, neque apud probæ notæ autorem quempiam reperiatur ficus pro morbo in aliquam fœmineo genere, ut & σύγχυσις Græca, exponunt Thos.

Dicemus

Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci;
Dicemus ficos, Cæciliane, [b] tuos.

b — Liberos, famulos, pueros delicatos. ut ep. 52. lib. 4. & l. 12. ep. 33. Alii tamen *tuos* adjectivè referunt ad *ficos*, & ex epigrammate hoc probatum eunt *ficum* pro morbo utriusq; esse generis. Sed & aliam vide lectionem, aliamq; expositionem Laur. Vallæ eleg. 4. l. 5.

Ad furem, de libro suo. LXVII.

ERras meorum fur avare librorum,
[a] Fieri Poëtam posse qui putas tanti,
[b] Scriptura quanti constet, & tomus vilis.
[c] Non sex paratur aut decem sophos nummis.
[d] Secreta quære carmina, & [e] rudes curas,
Quas novit [f] unus, scrinioque [g] signatas
Custodit ipse [h] virginis [i] pater chartæ;
[k] Quæ trita duro non inhorruit mento.
[l] Mutare dominum non potest liber notus.
[m] Sed pumicatâ fronte si quis est nondum,
Nec umbilicis cultus atque membranâ:
[n] Mercare tales ab eo, nec sciet quisquam.
Aliena quisquis recitat, & petit famam;
Non emere librum, sed silentium debet.

a Qui ambitiosè nomen Poetæ aucuparis. b Librarii transcribentis opella, & non ita magni precii charta, scapus. c Ipsa sapientia aut sapientiæ laus non paratur, quo liber, pretio. d Nondum vulgata. e Versus nondum in publicum emissos. f Autor solus. g Clausas, necdum editas. h Quæ nondum lectorem experta est; quam nullius viri manus contractavit, nullius lectoris oculus foris vagantem vidit. i Autor. k Quæ nondum lectoris manu versata, lanugine inhorrescit, pilosaque facta est. *aliis* quæ nondum recitata atque edita horrescit, ab auditorum basiantium mento. ut ep. 4. supra 93. li. 10. f. l Frustra & sero plagiarius sibi adscribit opus cujus innotuerit autor. m Si quis vero liber novus sit, cujus frontes (eæ sunt, extremitates membranæ in orbem complicatæ, in medio quarum apparebant cornua) pumice jam primum poliantur; & cujus umbilicus (is est, bacillus cedrinus, buxeus, cupressinus, &c. extremæ paginæ. absoluto jam opere, affixus) vel umbilici extremitates (quæ, complicatis in volumen membranis, utrinque apparent, cornuaq; appellantur) ebore, argento vel au[ro] ornantur: & quem novissimè obducit pellis, hunc eme, simulq; autoris silentium. n P. Scr. *Mercare tales habeo, nec sc.*

Ad Chærilum. LXVIII.

[a] LIber homo es nimium, dicis mihi, Chærile, [c] (semper:
In te qui dicit, Chærile, [b] liber homo est.

a Παῤῥησιαστής, libertatem nimiam in jocis usurpans. b Negotiis liber, nihilque aliud quod agat habens, si in vile tuum caput dicere vacet. estque jocus ambiguitate τοῦ *liber*. c Alii: *est*? Erotetice.

De Rufo. LXIX.

QUidquid agit Rufus, nihil est nisi Nævia Rufo.
Si gaudet, si flet, [a] si tacet, hanc loquitur.
Cœnat, propinat, poscit, negat, innuit; [b] una est
Nævia; si non sit Nævia, mutus erit.
Scriberet hesternâ patri cùm luce salutem;
Nævia lux, inquit, Nævia, lumen, ave.
Hæc legit, & ridet demisso Nævia vultu.
Nævia [c] non [b] una est, quid vir inepte furis?

a Vel tacitus insanum suum Næviæ amorem gestu fatetur. b Nihil aliud loquitur, aut spirat quàm Næviam. c Non tibi, non uni soli vacat, *prius oculo consenuerit uno*. imò publicum est prostibulum. lusus est in ambiguitate τοῦ *unus*. Scr. leg. *una*.

 Ad

Ad Maximum. LXX.

COEpit, Maxime, Pana quæ solebat,
Nunc ostendere Canium Terentos.

Terentos (qui locus erat in campo Martio, templo Ditis insignis) spectabilis simulachro Panis habito semper ridentis ficti, ne forte vacet, ostendit jam Canium poetam Gaditanum σεσηρότως æque & ridentem. vide lib. 3. ep. 20. & supra ep. 62. K. Canius, a. forte in campo Martio tum sedem locarat.

Ad Librum. LXXI.

VAde salutatum; pro me liber ire juberis
Ad * Proculi nitidos officiose lares.
Quæris iter ? dicam: vicinum [a] Castora [b] canæ
Transibis Vestæ, virgineamque domum.
Inde sacro veneranda petes Pallatia [c] clivo,
[d] Plurima qua summi fulget imago ducis.
Nec te detineat miri radiata [e] Colossi
Quæ [f] Rhodium moles vincere gaudet opus.
Flecte vias hâc qua [g] madidi sunt tecta Lyæi,
[h] Et Cybeles picto stat Corybante tholus.
[i] Protinus à læva clari * sub fronte Penates,
Atriaque excelsæ sunt adeunda domus.
Hanc pete, ne metuas fastus, limenq; superbum:
Nulla magis toto janua poste patet;
[k] Nec propior quam Phœbus amat, doctæq; sorores.
Si dicet; quare non tamen ipse venit ?
Sic licet excuses: [l] quia qualiacumque leguntur
Ista, salutator scribere non potuit.

* C. Julii Proculi.
a Castoris templum, in foro.
b Antiquæ Deûm matris Virginum que Vestalium templum.
c Colle Palatino.
d Ex parte qua statua equestris Imp. Domitiani posita est. i. in foro.
e Supra ep. 2. b.
f Colossum Rhodium, qui inter 7. orbis miracula censetur 60. cubitorum.
g Templum Bacchi, vino uvidi.
h Et tholus in Cybeles templo, supra quem Galli deæ evirati sacerdotis effigies stabat, est. a. tholus, camera ædificii in fastigium acumen desinens, in qua trabes coëunt, ibidemq; scutum affixum, à quo dona suspenduntur. i Ad Lævam Ideæ matris sitæ sunt Proculi ædes. * Al. *sibi*. k Nec Apollini musisque ulla domus gratior. l Quia non fuisset illi otium scribendi hæc qualiacunque epigrammata, si salutandi officiis vacasset.

Ad Somnum. LXXII.

[a] NAEvia sex [b] cyathis; septẽ Justina bibatur;
Quinque Lycas; Lyde quatuor; Ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica Falerno;
[c] Et quia nulla venit, tu mihi, Somne, veni.

a Prisci moris fuit in compotationibus in honorem & gratiam absentis amicæ, amici vel Imperatoris haurire tot cyathos quot essent in amici, amicæve nomine literæ, quod vel aperte profitebantur, vel sodalibus ariolanda & conjectanda reliquerunt, ubi vel totidem poscerent cyathos, vel poculum quod tot cyathos caperet. vide ep. 51. l. 8. ep. 95. l. 9. 37. & 39. ep. l. 11. b Ex MSS, quibusdam sunt qui *calathis* ponunt, ut & Virgilius dixit, *Vina novum fundam calathis Arvisia nectar*. Verum præfero [illegible] *cyathis* nostro usitatius locis modò citatis. c Et quoniam nihil valent numeri & invocatio ut adsint amicæ, tu somne veni. Et vel eos deridet qui potando, scortando, dormiendo inertem traducunt vitam. vel alludit ad poculum quod Mercurii nomine conceptum sumebatur in conviviis ultimum ad conciliandum somnum, cum tria essent apud Græcos sacra pocula; 1. Jovis Servatoris; 2. Boni Dæmonis; 3. Mercurii qui somni præses.

Ad Fidentinum. LXXIII.

Nostris versibus esse te Poëtam
Fidentine, putas, cupisque credi?
[a] Sic dentata sibi videtur Aegle,
Emptis [b] ossibus, [c] Indicoque cornu:
Sic, quæ nigrior est [d] cadente moro,
[e] Cerussata sibi placet Lycoris.
[f] Hac & tu ratione, qua poëta es,
Calvus cum fueris, eris comatus.

a Emendo & adsciscendo aliena pro suis. b Dentibus ex osse vel ebore factitiis. c Elephantis belluæ Indicæ cornu ut volunt Varro, Pausanias, Oppianus, &c. vel dente juxta Aristot. Plinium, Philostratum. supra ep. 9. lib. spect. n. b. d Præmaturo. qui niger. e Candida & lita. f [illegible]. i. comam addititiam sumendo.

Ad Cæcilianum. LXXIV.

Nullus in urbe fuit tota, qui tangere vellet
Uxorem gratis, Cæciliane, tuam;
Dum licuit: sed nunc positis custodibus, ingens
Turba fututorum est, [a] ingeniosus homo es.

a *Vel ironice*, i. fatuus, qui custodia arcta & zelotypia tua dentes exacueris amatoribus, qui prius quidem incustoditam negligebant, jam vero *Nescio quid, quod te ceperit esse, putant*, quia *Nitimur in vetitum, &c.* ut habet Ovidius 4. eleg. lib. 3. Amorum, unde sumptum est hoc ep. *vel Ingeniosus*, qui hoc artificio uxoris pretium & desiderium excitasti: quam nemo prius gratis, i. sine pretio tangere vellet.

Ad Paullam. LXXV.

Mœchus erat: poteras tamen hoc tu, Paulla, negare:
Ecce vir est, numquid Paulla negare potes?

Increbuit suspicio consuetudinis tuæ cum mœcho dum viveret prior maritus, postquam verò illo elato nupseris suspecto illi mœcho fecisti suspicioni fidem, rem propemodum fassa. vide idem. 22. ep. 6. l.

De Lino. LXXVI.

Dimidium donare Lino, quàm [a] credere totum,
Qui mavult: [b] mavult perdere dimidium.

a Mutuum dare. b Aeque enim utrumque non solvit, mutuum ac donatum; totum ac dimidium.

Ad Flaccum. LXXVII.

O Mihi [a] curarum pretium non vile mearum,
Flacce, [b] Antenorei spes & alumne Laris;
[c] Pierios differ cantusque chorosque [d] sororum:
Aes dabit ex [d] istis nulla puella tibi.

a Curarum mearum levamen unicum & solitum, vel studii poëtici quod mihi tecum est commune, grande decus. b Urbis Patavii quam condidit Antenor, fuit n. Val. Flaccus Argonauticon autor civis Patavinus. c Desine & differ poeticam, cum musæ nullo sint in pretio. vel differ in aliud tempus, cum præsens postulet ut rem facias. Juven. 7. Sat. Tit. Calpurn. 4. ecl. Ovid. passim. & Quintil. dialog. d Novem, nat. Pierid.

e Cui laurus & laus nuda curæ.
f Arcæ patronorum, quibus leges & causæ, quas dedit, quas docuit Minerva nummorum affatim dederunt.
g Lucri enim bonum odorem sapere vera est hodie sapientia. alludit. a.ad Avieni apologum in quo Palladem collaudat Jupiter, quòd cæteris diis steriles ad gloriæ speciem eligentibus arbores, illa olivam

Quid petis à e Phœbo? nummos habet f arca Minervæ:
g Hæc sapit; h hæc omneis fœnerat una deos.
i Quid possent hederæ Bacchi dare? k Palladis arbos
Inclinat l varias pondere nigra comas.
m Præter aquas Helicon & serta, lyrasq; Dearum
Nil habet, & magnum semper inane n sophôs.
Quid tibi cum Cirrha? quid cum Permesidos undas?
Romanum propius, divitiusque forum est.
o Illîc æra sonant: at circum p pulpita nostra
Et q steriles r cathedras, s basia sola crepant.

propter fructum elegisset. ut mox n.l. h Adeo dives est, ut cæteris diis mutuum det. Scriverius videtur pro *defœnerat* sumi. i. fœnore exhaurit, trucidatque. i Quis .n. usus corymborum & hederæ? k Oliva, cujus rami ubertate incurvantur. l Frondes varii coloris baccis onustas. m Studia hæc & opera poetarum, quæ Helicone, Cirrhâ, Permesside lymphâ, sacris Phoebo, Bromio & Musis atque hujusmodi bullatis sonant nugis, afferunt tantum voluptatem, inanem laudem, plausum & basia ab auditoribus; quin te potius conferas ad forenses causas agendas unde rem augeas ac ditescas. supra ep.18. n Supra ep.4.n.h. Al *sed pertinens sophôs*. o Permesside nuda? omnino reponendum monet Scriverius. In foro numerantur patronis. p Editiora loca ante scenam, è quibus recitabantur poemata. q Nullum fructum afferentes. r Auditorii subsellia. Lipsius interpretatur *sellas*, vel Metaphora est à cathedris quo Rhetores sedebant. Juven. 7. Sat. *Pœnituit multos vanæ sterilisque cathedræ*. s Supra ep.4.n.1.

De Charino. LXXVIII.

a Nil non facere Charinum quo coloretur: pallere tamen. *Vel*, cum vitæ omnia experiatur quæ ad colorem inducendum faciunt, cum tamen λείχων sit, non mirum esse si palleat.

a Pulchrè valet Charinus, & tamen pallet.
Parce bibit Charinus, & tamen pallet.
Bene concoquit Charinus, & tamen pallet.
b Sole utitur Charinus, & tamen pallet.
c Tingit cutem Charinus, & tamen pallet.
Cunnum Charinus lingit, & tamen pallet.

b Insolatione utitur, quæ veteribus in usu, ut ad solem uncti cutim redderent nitidiorem. Pers. 4. Sat. *Si unctus cesses & figas in cute solem*. c Fuco, purpurissâ.

De Festo. LXXIX.

a Festus immedicabili mentagrâ correptus—
b—Oculis non lacrymantibus & firmo pectore—
c—Relinquendæ vitæ certus—
d—Non polluit veneno, quo sublati efferuntur nigri---
e—Non torsit inediâ voluntariâ—
f—Sed vulnere facto emisit animam, pulchro mortis genere & Romanis solenni, Lucretiæ, Scipioni, Catoni, Bruto, &c.

a Indignas premeret pestis cùm tabida fauces,
Inque suos vultus serperet atra lues:
b Siccis ipse genis flentes hortatus amicos
c Decrevit Stygios Festus adire lacus.
d Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno,
e Aut torsit lentâ tristia fata fame.
f Sanctam Romanâ vitam sed morte peregit,
Dimisitque animam g nobiliore viâ.
h Hanc mortem fatis magni præferre Catonis
Fama potest: hujus Cæsar amicus erat.

g Honestâ & amplâ portâ, non quâ fœda illa fœtida ... festis fauces obstruxerat. Lectio gemina & emphatica è MSS. variis restituta, loco τῶ *rogo*, sic Lucanus 3. *l. ... per ... est ... dimisisse vim*, & Græcum illud ... πρὸς ... ὁδός. Et Cato, *Altius inseruit digitos, quà spiritus ingens Exiret, magnum dextera fecit iter*. & 92. ep. l. 11. *Debuerant alia fata venire viâ*. h Hic itaq; non fugit è vitâ, Cæsaris odio, quod fecit Cato ille Uticensis, ne subire vultum tyranni cogeretur, ut ipse dicebat. supra ep. 9. n. c.

Ad

At Attalum. LXXX.

SEmper *agis caussas, & res *agis, Attale, semper:
Est, non est quod agas, Attale, semper agis.
Si res, & caussæ desunt, agis Attale, mulas.
Attale, ne quod agas desit, [b] agas animam.

* Epigrammatis hujus, quo Attalum πολυπράγμονα deridet, lusus est in varia significatione τοῦ ago. vide Antholog. l. 2. ep. εἰς πολυτεχνεῖς.
b Moriaris.

Ad Canum. LXXXI.

SPortula, Cane, tibi supremâ nocte petita est.
Occidit, puto, te Cane, quod una fuit.

Impudentem avaritiam eorum qui sportulis inhiant plurimis, notat sub nomine Cani qui in tantum sportularum helluo & latus erat, ut etiam gravi & mortifero laborans morbo sportulis vacaret, doloreq; concepto quod unicam tantùm acceperit, mortuus esset.

Ad Sosibianum. LXXXII.

E Servâ scis te genitum, blandéq; fateris;
Cum dicis dominum (Sosibiane) patrem.

Cùm patrem appellas dominum (quod ingenui faciebant honoris causâ) tu natalium vitii tibi conscius, per blanditias illas fateris te esse hybridam, natum sc. è servâ & libero. vide Animadverſ. Cl. Scriverii.

De Regulo. LXXXIII.

[a] HAEc, quæ pulvere dissipata multo
Longas porticus explicat ruinas,
En quanto jacet [b] absoluta casu!
Tectis nam modò Regulus sub illis
Gestatus fuerat, recesseratque;
Victa est pondere cum suo repentè;
Et postquam domino nihil timebat,
Securo ruit incruenta damno.
[c] Tantæ Regule post metum querelæ,
Quis curam neget esse te deorum,
Propter quem fuit innocens ruina?

a Ejusdem argumenti & artificii cum epigr. 12. supra quod vide.
b Crimine absoluta, quæ innoxio lapsu caduca supersederat domini capiti immerentis.
c Vide notam in ep. 13. Janus Rutgersius Tutæ scribendam putat, postquam evasisset Regulus, var. lect. l. 6. c. 11.

De Manneia. LXXXIV.

OS & labra tibi lingit, Manneia, catellus:
Non miror, [c] merdas si licet esse cani.

c Quæ tetro odore non superant artificis sui oris halitum. Juven. Sat. 10. v. 238.

De Quirinali. LXXXV.

UXorem habendam non putat Quirinalis,
Cùm vult habere filios: & invenit
Quo possit istud more, futuit ancillas,
[a] Domúmque, & [a] agros implet [b] equitibus vernis.
[c] Pater familiæ verus est Quirinalis.

a Urbanis semiscens & villicis suis ancillis.
b Hybridis, à patre, ingenuis: à matre, servis. supra ep. 42. not. 2. Antith. Juven. 9. Sat. egebas Vernam equitem.
c Verè enim auget familiam: quæ servorum est.

MS. Bodl. de præcone.

* De Mario. LXXXVI.

Venderet excultos colles cùm præco [a] facetus,
Atque suburbani jugera pulcra soli:
Errat, ait, si quis Mario putat esse necesse
Vendere: nil debet; fœnerat imo magis.
Quæ ratio est igitur? [b] servos ubi perdidit omnes,
Et pecus & fructus: non amat inde locum.
[c] Quis faceret pretium, nisi qui sua perdere vellet
Omnia? sic Mario [d] noxius hæret ager.

a Qui dum voluit officiosus & facetus videri in excusatione Marii fundum vendentis, simpliciter ne dicam stupidè agros vituperavit quos laudasse sui fuerat muneris.
b Pestilens est locus, in quo perdidit &c. MS. quidam, *servos ubi perdidit omnes*.
c Quis licitaretur, aut emeret? d Pestilens, vel in damnum Marii, qui vendere cupiebat.

MS. Bodl. *De Novio Vicino.*
* Vox hybrida ex μικρὸς & *specio* quòd rarus appareret. alii leg. *Microposopo*, alii *Micropsycho*, i. parvi & abjecti animi avaro.

De Novio * Microspico. LXXXVII.

Vicinus meus est, manùque tangi
De nostris Novius potest fenestris.
Quis non invideat mihi, putetque
Horis omnibus esse me beatum,
Juncto cui liceat frui sodale?
Tam longè est mihi, quàm [a] Terentianus,
Qui nunc Niliacam regit Syenen.
Non convivere, nec videre saltem,
Non audire licet, nec urbe tota
Quisquam est tam prope, tam proculq; nobis.
Migrandum est mihi [b] longiùs, vel illi.
Vicinus Novio, vel inquilinus
Sit, si quis Novium videre non vult.

a Præfectus Ægypti, in qua, Æthiopiam versus urbs Syene umbras nusquam flectens solstitio æstivo.

b Neque enim tam prope videre fas est.

Ad Fesceniam. LXXXVIII.

Ne gravis hesterno fragres, Fescenia, vino,
[a] Pastillos Cosmi luxuriosa, voras.
[b] Ista linunt dentes jentacula: sed nihil [c] obstant,
[d] Extremo ructus cùm venit à barathro.
Quid quòd olet gravius mistum [e] diapasmate [f] virus,
Atque [g] duplex animæ longius exit odor?
Notas ergo nimis fraudes, deprensaque furta
Jam tollas, & [h] sis ebria simpliciter.

a Trochiscos ex aromatibus & pulvisculis odoratis à Cosmo myropoiâ confectos. loquitur de trochiscis.
b Isti pastilli tibi jejunæ sumpti.
c Al. *obstant*. sc. pastilli.
d Quis fœtorem fortè... comprimant; ructum ex imo ventriculo nequaquam. e Medicamento illo cui inspersi sunt odores à διαπάσσειν conspergo. f Gravis anima, halitus gravis. g Hesterni vini & diapasmatis. h Vinum potius oleas, quàm fœtorem spiritus medicamentis sumptis augeas. Vide ep. 42. l. 3. c. & 7. ep. 4. l. d.

* Ad Alcimum. LXXXIX.

ALcime, quem [a] raptum domino [b] crescentibus annis
[c] Labicana [d] levi cespite velat humus:
Accipe [e] non Phario nutantia pondera saxo,
[f] Quæ cineri vanus dat ruitura labor:
Sed fragiles [g] buxos, & opacas palmitis umbras,
Quæque virent lacrymis [h] humida prata meis.
Accipe [i] care puer nostri monumenta laboris:
Hic tibi perpetuo tempore vivet honor.
Cùm mihi supremos [k] Lachesis perneverit annos:
Non aliter cineres mando jacere meos.

* MS. Bodl. Epitaphium Alcimi pueri.

a Puer hic videtur fuisse Martialis

b Jam adolescentem.

c In via Labicanâ, quæ à porta Esquilina ducit ad Labicum Italiæ pagum.

d Non magnifico tumulo: vel respicit precationis & inscriptionis formulam, S.T.T.L. h. e. *Sit tibi terra levis*. de cujus ratione vide quæ adnotavi ad ult. vers. Hippolyti, Senecæ.

e Non obeliscos & pyramidas, non statuas quæ columnis è saxo Ægyptio innixæ pendere & nutare videantur. vide ep. 1. Spect. not. l. f *Consumet ferrum lapidemque vetustas*, &c. Ovid. 4. de Ponto, & Juven. sat. 10. *data sunt ipsis quoque fata sepulchris*. g Buxetum, hypampelon, viridarium & flores pratenses. tumulis namq; moris erat virentes inserere arbores, *Spirantesque crocos & florum perpetuum Ver*. h Bodleian. & Scriv. roscida. i In cippo excolendo, & hoc carmine. k E Parcis una. i. ubi fata absolverint pensum vitæ meæ.

Ad Cinnam. XC.

GArris in aurem semper omnibus, Cinna;
Garris & illud, [a] teste quod licet turbâ.
Rides in aurem, quereris, arguis, ploras,
Cantas in aurem, judicas, taces, clamas.
Adeone penitus sedit hic tibi [b] morbus,
Ut sæpè in aurem, Cinna, [c] Cæsarem laudes?

a Quod audiente vulgo profari licet.

b Vitium affectatæ taciturnitatis. Natum, a. videtur hoc ep. è joco Scauri quo Junium Othonem Rhetorem tecto & suspicioso dicendi genere usum taxavit, inquiens, ecce illum in aurem alterius legere quæ publica quidem sunt, vulgoq; legi oportet. Ridendus clancularii obtrectationis vitium inanis tulit. c Cujus quidem laudibus nihil magis publicari debet,

Ad Bassam tribadem. XCI.

QUòd nunquã maribus junctã te, Bassa, videbam,
Quódq; tibi mœchum fabula nulla dabat:
Omne sed officium circa te semper obibat
Turba tui sexus, non adeunte viro:
Esse videbaris, fateor, [a] Lucretia nobis:
At tu (pro facinus!) Bassa, * fututor eras.
Inter se geminos audes committere cunnos,
* Mentiturq; virum prodigiosa Venus.
Commenta es [b] dignũ Thebano ænigmate monstrũ:
* Hic, ubi vir non est, ut sit adulterium.

a Casta, ut Lucretia absente viro.

* Τρίβας, ἐλισβω opera usa.

b Ænigma dignum Thebano monstro, i. Sphinge. *Vel*, Aenigma, cui solvendo opus est Oedipo Thebano.

Ad Lælium. XCII.

CUm tua non edas, carpis mea carmina, Læli,
Carpere vel noli nostra, [a] vel ede tua.

a Ut sint quæ ego vicissim carpam. videbis pa... esse [Greek, illegible], & quàm sit facilis vigili censura cachinni.

Ad

Ad Mamurianum. XCIII.

SAEpe mihi queritur non siccis [a] Cestus ocellis,
Tangi se [b] digito, Mamuriane, tuo.
Non opus est [b] digito : totum tibi Ceston habeto,
Si deest nil aliud, Mamuriane, tibi.
Sed si nec focus est, nudi nec sponda grabati,
[c] Nec curtus Chiones, Antiopesve calix :
[d] Cerea si pendet lumbis, & * trita lacerna,
[e] Dimidiasque nates Gallica palla tegit;
Pasceris & nigræ solo nidore culinæ,
Et bibis immundam cum cane pronus aquam:
Non culum [f] (neq; enim est culus qui non cacat o-
Sed fodiam digito [g] qui superest oculum. (lim;)
Nec me zelotypum, nec dixeris esse malignum.
[h] Denique pædica, Mamuriane, satur.

a Pulc Poetæ. b Digito obscœno per obscœna ipsum ad stuprum pellicitante, & se paratum pædiconem ostentante. c Si nec ad bibendum tibi sit ruptus calix, vel quali utuntur Chione, Antiope, cæteræque meretrices etiam ad obscœnas lotiones, 2. l. 50. ep. d Decolor, non candida, à tritura flavescens: *vel*, sebo & sudore quasi incerata. * Grut. *scripta lacerna*. J. Rutgers. *scruta lacerna*, propius MS. Bodleian. *strilita lacerna*. Sed retinemus, quæ edita est, probam & nostro familiarem. e ὡς γὰρ Κελτοὺς αὐτῷ χιτῶνων ... φάρμακα ... αἰδοῖον καὶ γλουτούς. Strabo. f Supra not. b. huic lectioni consentiunt MS. Bodleianus & P. Scriverii editio. g luscum innuit Mamurianum & ... Vide 3. l. ep. 92. quæ minandi formula, *Oculos ego tibi effodiam*. Plauto solennis. h Non ægre ferrem. *Atq; sub si id faceres satur, sed jam*. Catul. ep. 21. unde desumptum videtur hoc ep.

De Aquino. XCIV.

[a] FAbricio junctus fido requiescit [a] Aquinus,
[b] qui prior Elysias gaudet [c] adisse domos.
[d] Ara duplex primi testatur munera pili :
[e] Plus tamen est, titulo quod breviore legis.
Functus uterque sacro laudatæ fœdere vitæ,
Famaque quod rarò novit, amicus erat.

a De his Polybius. b Qui lætior mortem obiit quod sibi superstes, foret amicus. vide supra ep. 37. c Scriv. Abisse. d Simul vel propè sepultis gemina excitata ara & inscripta testatur fuisse eos *primipilares*---e---Hoc tamen (quem docet inscriptio) honore & ille major qui paucioribus inscribitur literis, fuisse & *amicos*. MSS. aliquot. *Inscriptum est titulo, quod breviore legis*. Bodl. *Inscriptum titulo quod breviore legis*.

Ad Aeglen fellatricem. XCV.

CAntasti malè, dum fututa es, Aegle.
Jam cantas bene; basianda non es.

Quæ olim malè cantasti, dum, &c. jam diceris bene cantare ab iis qui te sub vocis specie ad fellandum vocant. Quia impuri oris μύζουσι.

*Ad * Helium.* XCVI.

QUòd clamas semper, quòd agentibus obstrepis
Non facis hoc gratis : accipis, ut taceas. (Heli,

* Pessimum rabulam obstrepero clamore se aliorum actionibus ingerentem, ut quem propter imperitiam nemo adscivisset, propter importunitatem aliquis placaret objecta trifauci huic Cerbero pretii offa ut taceret. potest & intelligi de prævaricatore ad tacendum corrupto, ex noto illo joco in Demosthenis argentanginam.

Ad Scazontem, de fellatore. XCVII.

SI non [a] molestum est, teq; non piget, [*] Scazon
Nostro, rogamus, pauca verba [b] Materno
Dicas in aurem, sic, ut audiat solus.
[c] Amator ille tristium lacernarum,
[d] Et Bæticatus, atque [e] leucophæatus,
[f] Qui coccinatos non putat viros esse,
[g] Amethystinasque mulierum vocat vestes;
g. c. Nativa Laudat; [h] habeat & licet semper
Fuscos colores; [i] Galbanos habet mores.
Rogabit, unde suspicer virum mollem.
Una lavamur: [k] adspicit nihil sursum;
Sed spectat oculis [l] devorantibus draucos:
[m] Nec otiosis mentulas videt labris.
Quæris quis hic sit? [n] excidit mihi nomen.

* Alloquitur versum scazontem, qui cætera iambicus nisi quod in quinta sede habet iambum, & in ultima jambum mutat Spondæo. Claudicare itaq; videtur, unde & nomen à σκάζειν.
a Tibi claudicanti.
b Amico cui mittit hoc epigramma vide l. 10. ep. 37. vel ipsi forte cinædo cujus etsi hic eum nominasset, argutissime mox fingit sibi excidisse nomen, infra not. n.
c Qui gestat laudatque pullas vestes.
d Ipse Hispano indutus colore, quem, juxta Bœtim, rutilum & fuscum oves habent nativum. l. 14. ep. 133. e Veste indutus coloris è λευκοῦ albo & φαιοῦ subnigro misti. grap. f Qui vestibus usos cocco tinctis (Angl. scarlet.) putat esse molles & parum viros. g Dicitque purpureas seu violaceas à colore lapidis Amethysti, ep. 154. l. 14. mulierum esse vestes, non virorum. h Etsi viriles gestet vestes, muliebres habet mores & molles. i Subalbos seu herbacei coloris, χλωρούς, à flore galbani ferulæ è Syria. vel molles instar Galbæ Imp. effeminati. k Despectat inguina, ep. 64. l. 11. l Pascentib. se & delectantibus ep. 60. l. 9. d. m Labris undantibus & præ desiderio salivâ fluentibus. Juven. 9. 35. v. *spumanti labello*. n Argutè fingit, vel se esse oblitum ejus nominis, quem tamen supra nominarit. vel, sibi imprudenti excidisse in hoc epigrammate nomen ipsius, sive ille Maternus fuerit, sive Fuscus, Galba, aut Cinna, quod intimabat in vocibus *Fuscinos*, *Galbanos*, seu *Coccinatos*. Vide Lips. 1. l. Epist. quæst. 5. luditque in ambiguitate τοῦ *Excidit*.

Ad Nævolum Caussidicum. XCVIII.

[a] CUm clamant omnes, loqueris tu, Nævole, semper,
Et te patronum, causidicumq; putas.
Hac ratione potest nemo non esse disertus.
Ecce tacent omnes: Nævole, [b] dic aliquid.

a Alia lect. *Dum cl. o. l. tunc Na. tantum.* vide ep. 38. l. 6. *Jam clamor centumque Viri.*
b Qui te ostentare soles, cæteris interstrependo, ac si haberes quod diceres: ecce, jam silentio facto, ostende quam disertus sis patronus. At nunc piscis & rana Seriphia es, nec gru quidem habes quod dicas.

Ad Flaccum. XCIX.

[a] LItigat, & podagra Diodorus Flacce laborat,
Sed nil patrono porrigit, hæc [b] chiragra est.

a Podagrâ detenti ut plurimum litigiosi, queruli, loquaces sunt. & quia pedibus uti non licet, linguâ strenui sunt, mala multa animo versantes.
b Al. *cheragra.* ut constet versus, quod & fieri potest extritâ alterutrâ diphthongi vocali. Jocatur autem avaritiam Diodori à Chiragra, quæ manus contrahit, profectam. licet *illi nec iusta chiragra Contudit articulos.* Horat. 2. Serm.

Ad

Ad Calenum avarum. C.

[a] NOn plenum modò vicies habebas;
Sed tam prodigus, atq; liberalis,
Et tam lautus eras, Calene, ut omnes
Optarent tibi [b] centies amici.
Audit vota Deus, precesq; nostras;
Atque [c] intra, puto, septimas Calendas
[d] Mortes hoc tibi [d] quatuor dederunt;
At tu sic [e] quasi non foret relictum,
Sed raptum tibi centies, abisti
[f] In tantam miser esuritionem;
Ut convivia sumptuosiora,
Toto quæ [g] semel apparas in anno,
[h] Nigræ [h] sordibus explices monetæ;
Et septem veteres tui sodales
Constemus tibi [i] plumbeâ selibrâ.
Quid dignum meritis precemur istis?
Optamus tibi [k] millies, Calene.
Hoc si contigerit, fame peribis.

a Non omnino vicies centena millia sestertiûm nostræ monetæ 15625. l.

b Nost. monetæ. 78125. l.

c Intra septem menses.
d Hereditates ex 4. amicis mortuis.
e Quasi tibi ablatæ potius & amissæ fuissent 78125. lib. quàm relictæ & legatæ Ramiresf. legit. *Sed partum*. ut 10. l. 47. ep. *non parta labore, sed relicta*. nec persuadet.
f In avaritiam tam sordidam & famelicam.
g Solis natalibus.
h Aereâ monetâ ceu plumbeâ, cujus contrectatione sordescit manus. simul & sordes Caleni taxat qui ad 7. veteres amicos excipiendos non excedebat sumptum ejus summulæ quæ nigrâ væniit monetâ, quod & vilissimarum rerum pretium est, ut apparet ex adjecta *selibrâ plumbea*.
i —Pessimæ notæ .i. æneæ monetæ duobus teruncijs, vel etiam plumbeæ, namq; & quadrantes plumbei Romanis quondam in usu. k Millies centena millia H. S. i. 781250. lib.

De Afra vetula. C I.

MAmmas, atq; tatas habet Afra: sed ipsa tatarũ
Dici & mammarum maxima mamma potest.

Puella sibi visa, quod viverent pater & mater cum nutricis, quos etiam patres & matres (pro more) appellabit. vel quo junior videri posit seniores se interdum coævas, imo & juniores salutavit appellavitq; mammarum & tatarum, patrum sc. matrumq; prænomine, cum ipsa jam vetula esset, ipsorumq; abavia videri posset.

De Demetrio. C I I.

[a] ILla manus quondam studiorum fida meorum,
Et felix [b] domino, notaq; [c] Cæsaribus,
[d] Destituit primos virides Demetrius annos;
[e] Quarta tribus lustris addita messis erat.
[f] Ne tamen ad Stygias famulus descenderet umbras,
[g] Ureret implicitum cùm scelerata [g] lues,
Cavimus; & domini jus omne remisimus ægro:
Munere dignus erat convaluisse meo.
[h] Sensit deficiens sua præmia, meq; [i] patronum
Dixit, ad infernas liber iturus aquas.

a Ille servus meus amanuensis & librarius.
b Mihi domino ejus. *vel* ipsi Demetrio felix, ut quæ exscribendo mea carmina sibi laudem & notitiam apud Cæs. consecuta sit.
c Tito & Domitiano.
d Obiit florenti jam ætate & viridi.
e Novemdecim natus annos.
f Ne tamen non liber moreretur, cavimus me juo: bibed. g Febris quæ πυρετὸς, sive illa fuerit mentagra, quæ supra ep. 79. h Moriens agnovit beneficium meum quo eum ex merito suo liberum esse pronunciaveram. i Sic .n. liberti eum à quo manumissi sunt, appellare soliti.

Ad Lycorim. CIII.

QUi pinxit Venerem tuam, Lycori.
Blanditus, puto; pictor est Minervæ.

Pictor qui pinxit Venerem tuam Ly. blanditus est Minervæ Veneris quondam de pulchritudine æmulæ, adeo deformem pinxit. *vel*, puto. i. ut videtur; pictor est Minervæ cui similior imago tua Lycori quam Veneri. Pictores insuper in Minervæ clientela sunt. hinc gnomen ep. 41. lib. 5.

Ad Scævolam. CIIII.

[a] SI dederint superi decies mihi millia centum;
Dicebas non dum, Scævola * factus eques:
Qualiter ô vivam, quam largè, quàmque beatè!
Riserunt [b] faciles & tribuêre dei.
Sordidior multò post hoc toga; penula pejor:
Calceus est sarta terque quaterque cute:
[c] Deque decem plures semper servantur olivæ;
[c] Explicat & cœnas unica mensa duas;
Et [d] Veientani bibitur fæx crassa rubelli;
Asse cicer tepidum constat, & [e] asse Venus.
[f] In jus, ô [g] fallax atq; [h] inficiator, eamus:
Aut [i] vive, aut decies, Scævola, [k] redde Deis.

a Ejusdem argumenti est hoc cum ep. C. quod vide.
* Al. *non iustus*. i. non plenum & justum assequutus censum equitis qui quadringenta sestert. à nostræ monetæ, 3125. lib.
b *O faciles dare prætia deos!*
c E 10. olivis major pars reservatur in proximam cœnam. Vide Juvenalem 14. Sat. 127. v.
d Fæculentum & turbidum vinum à Veientibus in Italia
e Illi plebeiâ contento.
f E formulâ vocandi in jus.
g Qui vovisti te laute victurum si, &c. h Qui sordidè vivendo non agnoscit se ex voto accepisse quod accepit. i Lautè, genialiter. vide ep. 16. supra nota. d. k Quando iis non uteris: *vel*, ut liberius vivas, quod prius fecisti.

De spectaculo. CV.

[a] PIcto quòd juga [b] delicata collo
Pardus sustinet, [c] improbæq; [d] tigres
[e] Indulgent patientiam flagello:
Mordent aurea quòd lupata cervi,
Quòd frænis [f] Libyci domantur [f] ursi,
Et [g] quantum Calydon tulisse fertur,
Paret [h] purpureis aper capistris:
Turpes [i] esseda quòd trahunt bisontes,
Et [k] molles dare jussa quòd choreas
Nigro bellua nil negat magistro.
Quis spectacula non putet deorum?
* Hæc transit tamen, ut minora, quisquis
Venatus humiles videt leonum,

a Pardi. n. & pantheræ variegati & maculosi.
b Mollia, purpurea, serica, ut mox not. h.
c Feroces, rabidæ. *vel* quod nemini probabile erat passuras tigres.
d Vide ep. 18. lib. spect.
e Patiuntur flagra.
f Vide Lipsium Elect. 2. c. 4. contendentem leones à Romanis tum radibus obvia notaque voce dictos fuisse *Libycos Ursos*; ut & elephantem, *bovem Lucam*; Struthionem, *passerem marinum*. contra quem ex Plinii autoritate. lib. 8. c. 36. & 58. doctè differentem, cum alii plurimi autores, tum hic facit locus, ubi inductione cæterarum ferarum, inter quos & ursorum, ascenditur distinctè ad leones.
g Vide ep. 15 lib. spectac. a. h Supra not. b. i Currus Britannicos. k Quòd Elephantus saltans paret rectori suo ex AEthiopia. ep. 77. l. 6. * Hæc tamen omnia superat leporum lusus per rictus leonum.

Quos

l Supra ep. 7.15.23.45. 48.52.61.

[l] Quos velox leporum timor fatigat.
Dimittunt, repetunt, amantque captos,
Et securior est in ore præda,
Laxos cui dare, perviosque rictus
Gaudent, & timidos tenere dentes;
Mollem frangere dum pudet rapinam;
Stratis cum modò venerint juvencis,
[m] Hæc clementia non paratur arte,
Sed norunt cui serviunt leones.

m Vide argumentum hujus ep. supra 15. ep. hujus lib. & 17. ep. lib. spect.

Ad Ovidium. CVI.

IN Nomentanis, [a] Ovidi, [b] quod nascitur agris,
Accepit quoties tempora longa merum,
Exuit annosâ mores nomenque senectâ:
Et quicquid voluit, testa vocatur [c] anus.

a Quincte Ovidi, ad quem alibi sæpe.
b Vinum ex agro meo Nomentano, ubi vetustate decoctum maturuerit, videri potest exuisse nomen patrium (recens n. vinum Nomentanum audiebat durum & insuave) atque naturam austeram, cum vinis vel optimis concendere, & Optimianum dici, vel Falernum vel aliud quodcunque addito amphoræ titulo commendatur. c Metonym. cadus seu amphora vetusta vide supra ep. 40. not. a.

Ad Rufum. CVII.

[a] INnterponis aquam subinde, Rufe,
Et si cogeris à sodale, raram
Diluti bibis [b] unciam Paterni.
Numquid pollicita est tibi beatam
Noctem Nævia, [c] sobriasque mavis
Certæ nequitias fututionis?
Suspiras, retices, gemis: negavit.
Crebros ergo bibas licet [d] trientes,
Et durum jugules mero [e] pudorem.
Quid parcis tibi Rufe? [f] dormiendum est.

a Parcè bibebat Rufus idque dilutum, unde conjiciens Poeta expectasse illum amicam atque adeo veritum ne immodico Lyæi vento extingueretur Veneris ignis, quærit an Nævia (quæ illi semper in ore, supra ep. 69.) noctem promisisset, ex suspiriis illius & silentio negasse autumans, ad largiorem potationem invitat, utpote majora pocula & merum quæ curas dissipet repulsæque molestiam obruat, ex præcepto Ovidii l. 2. Remed. *plurima sumas, Ut stupeant multo corda soluta mero.* b Duodecimam partem sextarii sup. 28. b. c *Lenis alit flammas.* d Triens est tertia sextarii pars quatuor cyathos seu uncias continens. e Al. *dolorem.* vincas sc. desiderium vino. f Tibi soli cubandum in vacuo toro, sume itaque somni poculum, postquam amica non veniet. supra ep. 72.

❡ *Ad Lucium Julium.* CVIII.

SAEpe mihi dicis, Luci clarissime Juli,
Scribe aliquid [a] magnum: desidiosus homo es.
[b] Ocia da nobis: sed [b] qualia fecerat olim
[c] Mæcenas Flacco, Virgilioque suo;

a Epicum & perpetuum carmen.
b Agros & pecunias, quò tutus vacem *non de lodice paranda Solicitus.*
c Locupletavit Cilnius Mæcenas Virgilium, Horatium, &c.

Condere victuras tentem per secula [d] curas,
Et nomen [e] flammis eripuisse meum.
[f] In steriles campos nolunt juga ferre juvenci:
[g] Pingue solum lassat, sed juvat ipse labor.

d Carmina. al. leg. *Chartas*.
e Ut ultra rogos & cineres superfit.
f Musæ non libenter arant litus, non amant studia, *Præmia si tollas*. g Opimum quidem solum versare fatigat agricolam, sed amplissimæ segetis spes alit, non minus magni operis Poëtam fructus & præmii spes.

Ad Gallum. CIX.

[a] Est tibi, sitq; precor, multos crescatq; per annos
Pulchra quidem, verùm Transtiberina domus.
At [b] mea Vipsanas spectant cœnacula laurus;
Factus in hac ego sum jam regione senex.
Migrandum est, ut mâne domi te, Galle, salutem:
[c] Es tanti, vel si longius illa foret.
Sed [d] tibi non multum est, unum si præsto togatum:
Multum est, hunc unum si mihi, Galle, nego.
[e] Ipse salutabo decimâ vel serius horâ:
Mâne tibi pro me dicat avere liber.

a Geminum huic erat. 70. ep. supra.
b Scalis habito tribus, in cœnaculo propè porticum M. Vipsani Agrippæ lauris opacam.
c Et ejus quidem pretii ac meriti es ut tibi hoc officium præstem, etiamsi ulterius sit migrandum.
d Non multum tibi erit honoris ex me unico cliente multis qui te comitantur addito: multum mihi hæc qualiacunq; scribenti deteretur ocii, si salutandi officio vacarem. sup. ep. 71. not. l. & 25. ep. lib. 12.
e Ipse te veniam salutatum inter cœnandum, vel à cœna; interim pro me salutatorem matutinum capias hunc libellum.

De Catella Publii. CX.

Et pictura ejusdem.

[a] Issa est [c] passere [b] nequior [c] Catulli.
Issa est purior osculo columbæ.
Issa est blandior omnibus puellis.
Issa est carior Indicis lapillis.
Issa est deliciæ catella Publi.
Hanc tu, si queritur, loqui putabis.
[d] Sentit tristitiamq; gaudiumque.
[e] Collo nixa cubat, capitq; somnos,
Ut [f] suspiria nulla sentiantur.
Et desiderio coacta [g] ventris,
[h] Guttâ pallia non fefellit ullâ:
Sed blando pede suscitat, toroq;
Deponi rogat, & monet [i] levari.
Castæ tantus inest pudor catellæ:
Ignorat Venerem: nec invenimus
Dignum tam tenerâ [k] virum puellâ.
[l] Hanc ne lux rapiat suprema totam,
Picta Publius exprimit tabellâ.
In qua tam similem videbis Issam,

a Nomen catellæ Publii.
b Lascivior.
c Lesbiæ pass. cujus nequitiam & mortem canit Catullus.
d Sentit hos affectus in Domino, atque illi tristi condolet, hilari lascivus congratulatur.
e Collo Domini seu gremio innixa dormit. Fr. Modius legit ex codice Weidneri *nexa*. epist. 33.
f Respirationes.
g Ejiciendi.
h Præstitit munditiem lecto, neque ejus contaminavit stragula.
i Alvi seu vesicæ onere lev. alii leg. *Lavari*.
k *Catuli* [illegible]
l Ut mortuæ superfit memoria, curavit Publius illam pingi.

Ut sit tam similis sibi nec [m] ipsa.
Issam denique pone cum tabellâ:
Aut utramque putabis esse veram,
Aut utramque putabis esse pictam.

m Fr. Modius ex ejusdem Weidneri libro reponit, *Issa*. Confirmat Ja. Rutgersius l. 6. var. lect. c. 11.

Ad Velocem. CXI.

SCribere me quereris, Velox, epigrammata longa.
Ipse nihil scribis: tu breviora facis.

E virtutibus epigrammatum altera est Brevitas. hanc in Martiale cum essent qui carperent, respondet nescio cui Veloci Poetæ brevia sua epigrammata esse potiora illius nullis.

Ad Regulum. CXII.

CUm tibi sit sophiæ par fama, & cura deorum,
Ingenio pietas nec minor ipsa tuo:
Ignorat meritis dare munera, qui tibi librum,
Et qui miratur, Regule, thura dari.

Ne munera mittas supervacanea, ut fœminæ arma, rustico libros &c, præcipit Seneca. Hic Poeta (missis ad Reg. epigrammatum libro & thuris forte librâ) muneribus pompam additâ convenientiâ munerum cum ejus cui dantur eruditione & pietate. sed de hoc Reg. vide Plin. epist. ult. lib. 2. & lib. 6. epist. 2.

In Priscum. CXIII.

CUm te non nossem, dominũ regemq; vocabam:
Cùm bene te novi, jam mihi Priscus eris.

Te priùs mihi non notum pro munifico patrono & claro viro honorificè salutabam: postquam verò mihi innotueris, familiarius te appello & mero nomine saluto. ep. 68. l. 2.

Ad Lectorem. CXIIII.

[a] QUæcunque lusi juvenis & puer quondam,
[b] Apinasq; nostras, quas nec ipse jam novi,
[c] Male collocare si bonas voles horas,
[d] Et invidebis ocio tuo lector:
A Valeriano Pollio petes Quincto,
Per quem [e] perire non licet meis nugis.

a Epigrammata quæ mihi olim puero exciderunt, venalia sunt apud Q. Poll. Val.
b Nugamenta carminum. Apinas autem ut & Tricas Apuliæ oppidula fuisse vilia scribit Plinius. l. 3. cap. 11. à Diomede tantam per ignominiam eversa ut in proverbii ludibrium abierint. Cum verò Græce dicantur ἀφάνης, unde & *Affania*, cur non ab ἀφάνης ducamus, ut & Tricas à τρίχας? c Molesta extenuatio. d Nec sines ocium abire sine malo. e Exscribi enim facit, venditque.

Ad Faustinum. CXV.

[a] HOs tibi vicinos, Faustine, Telesphorus hortos
Fœnius, & breve rus, udaq; prata tenet.
Condidit hic natæ cineres, nomenque sacravit,
Quod legis Antullæ, [b] dignior ipse legi.

a Faustine, Telesphorus Fœnius vicinus tuus (fortè in agro Tiburtino, vide 57. ep. 4. l.) Diis manibus filiæ suæ Antullæ immaturâ morte præreptæ consecravit hunc agellum in quo cineres & ossa filiæ condidit. b Turbato mortalitatis ordine & fatis malè judicantibus titulum filiæ pater tumulo inscripsit, quod officium ex naturæ ordine patri præstitisse filiam æquius fuerat.

Et

Et Stygias æquum fuerat patrem isse sub [c] umbras;
Sed quia non licuit; vivit, ut ossa colat.

c In Anglicano esse testatur Junius, *pater ire sub umbras*. Quid si, *ire ad umbras*. Ja. Rutgersius, *Ad Stygias æquum fuerat pater ire ad umbras*. P. Scriv. Scaligerum secutus, *Et Stygias æquus fuerat pater ire sub umbras*. ut sit Hellenismus, πατὴρ δίκαιος ἦν ἰέναι.

In Procillum. CXVI.

[a] QUædam me cupit, invide Procille,
[*] Toto candidior puella cygno;
Argento, nive, lilio, ligustro:
[b] Jam suspendia sæva [c] cogitabis:
Sed quandam volo nocte nigriorem,
Formica, pice, graculo, cicada.
Si novi bene te Procille, [d] vives.

a Procilli invidiam ludificatus, candido eum lætoque nuntio usque ad suspendium contristat, nigro mox tristitia reficit & a suspendio revocat.
* Al. *loto*.
b Transpositus hic versus, qui in vulgatis lib. sextus est, in locum quarti, concinnior est. c Al. *cogitabas*. d Al. *vivis*.

De Antulla. CXVII.

MS. Bodl. *Epitaphium Antullæ*.

[a] HOc [b] nemus æterno cinerum [c] sacravit honore
Fœnius, & culti jugera pauca soli.
Hoc tegitur citò rapta suis Antulla sepulchro:
[d] Hoc erit Antullæ mistus uterq; parens.
[e] Si cupit hunc aliquis, moneo ne speret agellum:
[f] Perpetuò dominis serviet iste suis.

a Ejusdem argumenti cum ep. CXV.
b Agellum cum luco qui religionis causa sepulchris additus.
c In usum & honorem sepulchri in æternum sacri.
d Eodem monimento condebantur è more sanguine propinqui, conjuges, amici, &c. e Ne alienetur hic agellus. H. EX T. N. S. *hæredes exterum ne sequatur*. f In æternum sacrabitur in usum familiaris sepulchri.

In Lupercum. CXVIII.

OCcurris quoties, Luperce, nobis:
Vis mittam puerum subinde dicis,
Cui [a] tradas epigrammaton libellum,
Lectum quem tibi protinus remittam?
Non est, quod puerum, Luperce, vexes,
Longum est, si velit ad [b] Pyrum venire,
Et [c] scalis habito tribus, sed altis.
Quod quæris, propiùs petas licebit:
[d] Argi nempe soles subire [d] letum.
[e] Contra Cæsaris est forum taberna,
[f] Scriptis postibus hinc & inde totis,
Omnes ut citò perlegas Poetas.
Illinc me pete; [g] ne roges Atrectum:
Hoc nomen dominus gerit tabernæ.
[h] De primo dabit, alterove nido

a Mutuò.
b Alii regionem urbis esse volunt, alii insigne ædium, alii leg. *ad pilam*, ut 23. ep. 5. l.
c In cœnaculo, vel tertio tabulato, ut supr. ep. 109. b.
d *Tmesis* Argiletum. supra ep. 4. a. ab argilla, vel Argi letho, qui ibi ab Evandro cæsus fertur.
e E regione fori Julii est taberna bibliopolæ.
f Postes columnæ, pilæ bibliopolarum inscripta gerebant nomina librorum venalium.
g Ne sit opus quærere quis meos libros habeat venales, Atrectus vocatur bibliopola, alii legi volunt *me posces Atrectum* .i. ab Atrecto. h De summo forulo, capsâ, seu armario. in primis a. vel summis nidis optimi recondebantur libri, in imis seu ultimis libri parvæ æstimationis.

[i] Rasum pumice, purpuraq; cultum
[k] Denariis tibi quinque Martialem.
Tanti non es, ais? [l] sapis Luperce.

i Supra ep. 67. m.

k Quibus fere equivalent 40. è nostris. Sed denarius erat duplex. vetus qui 8. d. ob. c. novus, qui 7. d. ob.

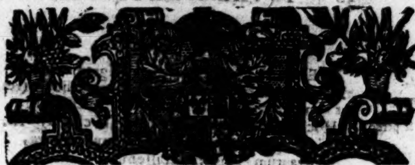
l Ironice collaudat hominis sordes, cui pro vili habetur ingenium & labor Poetæ.

Ad Cæcilianum. CXIX.

CUi legisse satis non est epigrammata centum,
Nil illi satis est, Cæciliane, mali.

Per modestiam extenuat sua epigrammata, tanquam mala sint, simulque excusat libri longitudinem: ex mente Callimachi apud Athenæum, 3. l. 1. c. τὸ μέγα βιβλίον ἴσον τῷ μεγάλῳ κακῷ. numerum autem perfectum ponit 100; cum sint 119.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER II.

Martialis Deciano suo S.

[a] *Quid nobis, inquis, cum epistolâ? parumve tibi præstamus si legimus epigrammata? quid hic porro dicturus es, quod non possis versibus dicere?* [b] *Video quare tragœdi epistolam accipiant, quibus pro se loqui non licet. epigrammata Curione non egent, & contenta sunt suâ, id est, malâ linguâ. In quacunq; paginâ visum est, Epistolã faciunt.* [c] *Noli ergo, si tibi videtur, rem facere ridiculam, & togam saltanti inducere personæ.* [d] *Denique videas, an te delectet contra retiarium ferula.* [e] *Ego inter illos sedeo qui protinus reclamant.* [f] *Puto me hercule, Deciane, verum dicis. Quid, si scias, cum qua, & quam longâ epistolâ negotium fueras habiturus? Itaque quod exigis fiat. Debebunt tibi, si qui in hunc librum inciderint, quòd ad primam paginam non lassi pervenient.*

a Hæc omnia usque ad *recl'amant* ex persona Deciani, quem facit Poeta mirantem & reprehendentem quod epistolam Epigrammatis suis præfigat. b Tragœdi certè, si quid esset quod principem & populum vel monitos vel rogatos vellent, epistolam exhibebant, quam vocalissimus aliquis Curio, qui theatralis quasi præconis officio fungebatur, clara legebat voce. hoc fecerunt illi ex necessitate quòd iis in dramatico poemate, quæ extra scenam & argumentum essent, loqui non liceret, hoc tibi ô Martialis in epigrammatis tuis non æque necesse est, quæ quasi epistolia sunt. c Noli indecorè & absurdè mimo inducere togam (qui gravitatis cultus est) .i. epigrammati epistolam, poëmati orationem solutam, legitur &, *in togâ saltanti inducere personam.* d Neque te putes epistolâ magis munitum adversus maledicos, quàm si quis myrmillo contra retiarium ferula pro ense pugnaret. e Ut enim spectatores illiusmodi myrmillonis inconsideratam audaciam aversati reclamitent, ita inter alios & ego tuam hanc temeritatem epistolâ nullatenus efficaci te defendere conantis. f *Respondet Martialis.* & sane perlongam scripturus eram epistolam: sed à te monitus consilium muto, neq; lectorem longâ epistolâ fatigabo.

 Ad

Ad librum suum. I.

TErcentena quidem poteras epigrammata [a] ferre:
Sed quis te [b] ferret, perlegeretque, liber?
At nunc [c] succincti quæ sunt bona * disce libelli,
Hoc primū est, [d] brevior quòd mihi charta perit.
[e] Deinde, quòd hæc una peraget librarius horâ,
Nec tantùm nugis serviet ille meis.
Tertia res hæc est, quòd si cui fortè legêris,
Sis licet usque malus, non odiosus eris.
[f] Te conviva leget misto quincunce: sed antè
Incipiat positus quàm tepuisse calix.
Esse tibi tantâ cautus brevitate videris.
Hei mihi, quàm multis sic quoque longus eris!

a Capere.
b Pati, tolerare.
c Brevis libri commoda.
* MS. Bodl. *nosce*.
d Minus insumo & perdo chartæ, *modestè*.
e Librarius citius transcribet hæc, ut melioribus vacet exscribendis.
f Inter pocula legêris, vide ep. 19. l. 10. & perlegêris minori spacio quàm vinum aquâ calidâ, in quincunce quinque cyathorum capaci dilutum frigescat. *Hyperb.*

Ad Cæsarem Domitianum. II.

[a] CReta dedit magnū, majus dedit Africa nomen,
Scipio quod victor, quodq; Metellus habet.
Nobilius domito tribuit Germania Rheno,
[b] Et puer hoc dignus nomine, Cæsar, eras.
[c] Frater Idumæos meruit cum patre triumphos:
Quæ datur ex [d] Dacis laurea, tota tua est.

a L. Metellus devictâ Cretâ, Pub. Cornel. Scipio devictâ Africâ, nobilia assecuti sunt cognomenta: Domitianus vero debellatis Cattis Dacisque nobilius meruit cognomen Dacici sc. & Germanici. illi .n. singula, hic bina. Illi Cretenses pigros ventres & discinctos Afros, hic Germanos bellicosos. ὄζυς Ἄρηος. b Domitianus juvenis admodum expeditionem suscepit in Germanias. Sueton. l. 8. c. 2. sed neque necessariam neque utilem. c Pater tuus Vespasianus cum filio Tito de Hierosolymis triumphavit, tu de Cattis Dacisque solus. d Al. *Cattis*.

❡ *Ad Sextum.* III.

SExte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur.
Debet enim, si quis solvere, Sexte, potest.

Verè jactat se nihil debere, qui non est solvendo. Debitoris .n. inopia excludit actionem.

In Amianum. IIII.

[a] O Quàm blandus es, Amiane, matri!
Quàm blanda est tibi mater, Amiane!
Fratrem te vocat, & soror vocatur.
Cur vos nomina nequiora tangunt?
Quare non juvat hoc, [b] quod estis, esse?
Lusum creditis hoc, jocumque? non est.
Matrem, quæ cupit esse se sororem,
Nec matrem juvat esse, nec sororem [c].

a Amianum incesti arguit, quod relictis nativis nominibus matrem hic sororem, filium illa fratrem appellet, quibus nominibus amatores & amicæ se mutuò vocent. vide Lips. Antiq. Lect. lib. 3. & epigr. 20. lib. 12. & 65. ep. 10. l.
b Mater & filius.
c Sed amicam.

Ad

¶ Ad Decianum. V.

[a] NE valeam, si non totis, Deciane, diebus,
Et tecum totis noctibus esse velim.
Sed [b] duo sunt, quæ nos distinguunt, millia passûm;
Quatuor hæc fiunt, cùm rediturus eam.
Sæpe domi non es: cùm sis quoque sæpe, negaris.
Vel tantùm [c] caussis, vel [d] tibi sæpe vacas.
Te tamen ut videam, duo millia non piget ire;
Ut te non videam, quatuor ire piget.

a Jurandi formula, ut, *ne vivam, dispeream*.
b Intercapedo & spatium 2. mille passuum, qui 4. mihi fiunt redeunti nec te convenienti ep. 23. l. 5.
c Clientum caussis.
d Tuis studiis, vel balneis, coenis, seu valetudini curandæ.

¶ Ad Severum. VI.

[a] I Nunc, edere me jube libellos.
Lectis vix tibi paginis duabus,
Spectas [b] ἐσχατοκόλλιον, Severe,
Et longas trahis [c] oscitationes.
Hæc sunt, quæ relegente me solebas
[d] Rapta exscribere, sed [e] Vitellianis.
Hæc sunt, singula quæ sinu ferebas
Per convivia cuncta, per theatra.
Hæc sunt, aut meliora, si qua nescis.
[f] Quid prodest mihi tam macer libellus,
Nullo crassior ut sit umbilico,
Si totus tibi triduo legatur;
[g] Nunquam deliciæ supiniores.
Lassus tam citò deficis viator,
Et cùm currere debeas [h] Bovillas,
[i] Inter-jungere quæris [k] ad Camœnas.
[l] I nunc, edere me jube libellos.

a Indignantis & exultantis formula Ironica, qua Severi deludit fastidium: prius quidem singula epigrammata collaudantis atque ut ederentur suadentis, collecta vero jam & edita cum fastidio dejicientis.
b Τὸ ἐν ἐσχάτῳ κόλλον γεγενημένον. imum chartæ scapum chartæ imæ adglutinatum. Ultimam autem libri partem subinde spectare impatientis est lectoris.
c Lassitudinis & fastidii indicium est repandiculans oscitatio.
d Al. *Raptim scribere*.
e Pugillaribus luteis vitello ut credo illitis, quibus res lascivæ & elegantiores scribebantur. Alii à Vitellio nescio quo, inventore dictos volunt. ep. 8. & 9. l. 14. f Quorsum studui brevitati? frustra curavi ut liber tenuis esset nec umbilici (de quo 67. ep. 1. lib.) crassitudinem excederet, si tamen tu delicatus & supinus lector triduum illi legendo insumas. g Alii, *Nusquam*. ut 4. ep. 1. lib. *Nescis, heu nescis dominæ fastidia Romæ*. &c. h Oppidum in via Aricina, non longè à Româ. i Malè legitur *Iter iungere*. est n. *interiungere* jugo solvere equos ceu boves refectionis gratià. est. a. *Allegoria*, brevem librum non uno decursu perlegis, verum in itinere hæres & pausam oscitans interponis. k Ad lucum & templum Camœnarum extra portam Appiam. sed vide Ph. Cluvieri Italiam. l. 3. c. 4. l Epanalepsis Ironica, supra a.

¶ In Attalum. VII.

DEclamas [a] bellè; caussas agis, Attale, bellè.
Historias bellas, carmina bella facis.

a Vide ep. 10. lib. 1.

Componis belle mimos; epigrammata bellè;
Bellus grammaticus, bellus es astrologus.
Et bellè cantas, & saltas, Attale, bellè.
Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
Nil bene cum facias, facis attamen omnia bellè.
Vis dicam quid sis? magnus es [b] ardelio.

b πολυπράγμων, a busie body. ut l. 1. ep. 80. multa agendo nihil agens, qui ut videatur aliquid esse in omnibus nihil est in singulis. nusquam, n. est, qui ubique est. Sen. epist. 2. Alii ab ardore & impetu multa tentantis, nihil prosequentis: Alii ab ardeola avi quæ in volatu multum movet, parum promovet, dictum volunt. Sunt qui Ardeliones mimorum genus fuisse volunt. vide epigr. Græca χλη. μϛ.

Ad Lectorem. VIII.

[a] SI qua videbuntur chartis tibi, lector, in istis,
Sive obscura nimis, sive Latina parum:
Non meus est error; nocuit librarius illis,
Dum properat versus annumerare tibi.
[b] Quod si non illum, sed me peccasse putabis;
Tunc ego te credam cordis habere nihil.
[c] Ista tamen mala sunt. [d] quasi nos manifesta negemus;
Hæc mala sunt: sed tu non meliora facis.

a Poeta per jocum & ut teneret lectoris cum ingenium tum candorem, epigrammatum suorum vitia, quasi à se amovens in librariorum negligentiam & errorem confert.
b Quòd si meam hanc, quæ tamen vulgaris est authorum excusatio, non admiseris, neque ego te pro cordato & candido lectore habebo. *item sumus ergo pares.* c *Urges lector*, sed ipsa carmina mala sunt, quod non tam ab operarum errore, quàm ab autoris vitio. d Aperit se Poeta, & fatetur mala quidem esse hæc, sed & illos provocat ut meliora, si possint, scribant; sin minus, his utantur, hæc animo æquiore accipiant. ep. 92. lib. 1. quin & se minatur censorem non minus in illos rigidum, si scripserint. Jo. Rutgersius legit: *quo si manifesta negemus?*

De Nævia. IX.

SCripsi, rescripsit nil Nævia, non dabit ergo.
Sed puto, quod scripsi, legerat. ergo dabit.

Non desperandum quòd non rescripserit Nævia; sperandum potiùs quòd meas legerit tabellas, ex præcepto Ovidii 1. de arte, unde & hoc sumpsit Mart. *Legerit, & nolit rescribere? cogere noli: Tu modo blanditias fac legat ipsa tuas. Quas voluit legisse, volet rescribere lectis,* &c. unde & quidam habent, *Sed puto, quod scripsi, legerit.*

In Posthumum. X.

BAsia dimidio quòd das mihi, Posthume, labro,
Laudo: licet demas hinc quoq; dimidium.
Vis dare majus abhuc, & inenarrabile munus?
Hoc tibi habe totum, Posthume, dimidium.

Non ego te superbum censeo aut minus humanum, quod me altero labro (ut ep. 22. inf.) vel levi basio (qui salutandi mos Romanis) excipis, contentus ero vel quarta osculi parte, imo beatus nullâ. notatq; Posthumi (quisquis ille fuerit) impuram animam atque os impudicum ἐν τῷ τὰ αἰδοῖα λείχειν καὶ μύζειν

Ad Rufum de Selio. XI.

*Quòd fronte Selium nubilâ vides, Rufe,
Quòd [b] ambulator porticum terit ferus:
[c] Lugubre quiddam quòd tacet piger vultus;
[d] Quòd pene terram tangit indecens nasus;
Quòd dextra pectus pulsat, & comam vellit,
Non ille amici fata luget, aut fratris.
Uterque natus vivit, & precor [e] vivat.
Salva est & uxor, [f] sarcinæque, servique:
Nihil colonus, villicusq; decoxit.
Mæroris igitur caussa quæ? * domi cœnat.

* Selii cœnipetæ mœstitiæ & luctus causam esse domicœnium.
b Mox epigr. 14.
c Quòd mœsto vultu tacitus præ se fert luctum. MS Bodl. *languore quendam.*
d Quod demisso sit vultu capiteq; dejecto.
e In avari Selii impendium.
f Opes nummi, *quæ majore domus gemitu maiore tumultu Planguntur quam funera.*

ꝗ *In Posthumum.* XII.

[a] Esse quid hoc dicã, quòd olent tua basia amyrrham,
Quodq; tibi est nunquam non alienus odor?
Hoc mihi suspectũ est, quod oles bene, Posthume, semper:
Posthume, [b] non bene olet, qui bene sẽper olet.

a Animæ foetorem & oris spurcitiem dissimulare voluit Post. diapalmatum & unguentorum accito odore, sub assiduo hujusmodi odore suspicatur Poeta latere ulcus, vomicam, aut tetrius quippiam, supra ep. 10. b *Actastor, mulier bene olet, ubi nihil olet.* Plaut. Mostell. vide ep. 55. l. 6.

Ad Sextum. XIII.

Et judex petit, & petit patronus.
Solvas censeo, Sexte, creditori.

Præstat absq; lite creditori solvere, ne unum subterfugiens in tres incidas. namque munere palpandus judex, (atq; obiter corrupta taxat judicia) munus aliud tibi extorquebit patronus, & creditori tandem ex lege & sententiâ solvendum est.

Ad Paulinum de Selio. XIV.

[a] Nil intentatum Selius, nil linquit inausum,
Cœnandum quoties jam videt esse domi.
Currit [b] ad Europen, & [c] te, Paulline, [c] tuosq;
Laudat Achilleos, sed sine fine, pedes.
[d] Si nihil Europe fecit, tum Septa petuntur,
Si quid [e] Phyllirides præstet, & AEsonides.
Hinc quoq; deceptus [f] Memphitica templa frequentat.
Assidet & [g] cathedris [h] mœsta [i] juvenca, tuis.

a Modo ep. 11.
b Ad Campum Martium, in quo porticus plurimæ variis picturis insignes, & in his Europæ à Jove tauro vectæ.
c Frequentat exercitii loca in campo Martio, atque ibi te à pedum celeritate in cursu confert Achilli, qui πόδας ὠκύς.

d Si in porticibus, quæ juxta exercitiorum loca, non reperiat invitatorem, transfert se ad loca tabulis vallata in quibus P. R. suffragia laturus claudebatur, quæ loca à similitudine *septa* & *ovilia* appellabantur. vide quæ ad Juven. 6. sat. 530. vers. e Juxta septa erat templum Neptuni cum porticu, in qua depicta fuit historia Argonautarum, & in his, Chironis filii Neptuni ad Phyllires; atque Jasonis AEsone nati. f Templum Isidis, cujus sacra ex AEgypto (in qua nobilissima civitas Memphis) Romam translata, in campo Martio prope septa. hoc templum Tiberius everterat, sed vel nomen loci manebat, vel ab alio Imp. instauratum erat. g Subsellliis. h Propter virum Osirim amissum & inventum tandem apud Philalam laceratum. i Isis dea ex Iô Inachi filiâ à Jove compressa & in vaccam mutata.

Inde

Inde petit [k] centum pendentia tecta columnis;
I linc [l] Pompeii dona, nemusque duplex.
Nec fortunati spernit, nec balnea Fausti,
Nec [m] Grylli tenebras, [m] AEoliamq; Lupi.
Nam [n] thermis iterum cunctis iterumq; lavatur.
Omnia cùm fecit, sed [o] renuente Deo;
Lotus [p] ad Europes tepida buxeta recurrit,
Si quis ibi serum carpat amicus iter.
[q] Per te, perque tuam, vector lascive, puellam,
Ad cœnam Selium tu, rogo, Taure, voca.

k Porticum hanc C. columnis innixam alii Corinthiam, Cn. Octavii; alii Vipsanam fuisse autumant.
l Porticum Pompeiam, prope quam lucus & duo horti.
m Tenebrosa balnea Grylli, & excelso loco posita vel frigida balnea Lupi. vide ep. 60. l. 1. & infra ep. 78.
n In thermis propriè sudabatur ut in balneis lavabatur. o Nullo Campi Martii favente numine, quod Selium cœnâ beet. p Ad porticum Europæ, supra nota b. juxta quam erant tepentes post meridiem buxi. ep. 20. l. 3. q O Jup. qui tauri induisti formam, rogo te per te & Europam tuam interfice hunc Selium, ut apud te cœnet. alludit a. ad morem Græcorum qui dicebant cœnaturos eos apud inferos, qui morituri essent. nota est Leonidæ vox animosa.

In Hermum. XV.

QUod nulli calicem tuum propinas,
Humanè facis, Herme, non superbè.

Habebant veteres honoratiores maximè, in conviviis peculiares suos calices quos aliis interdum propinare, humanitatis erat; contrarium, superbiæ. Invertit hoc Poeta collaudando Hermum, quasi hoc ab illo humanè factum sit, ne calice à fœtore oris sui venenato alios offendat. Franc. Luisinus in nominis ambiguitate, quod illi cum Deo Mercurio commune est, joci acumen latêre putat, q. d. facis ut homo, &c. vide 13. c. lib. 1. parergωn.

In Zoilum. XVI.

ZOilus ægrotat [a] faciunt hanc [b] stragula febrem:
[c] Si fuerit sanus, coccina quid facient?
Quid [d] torus à Nilo? quid [e] Sidone tinctus olenti?
Ostendit stultas quid nisi morbus opes?
Quid tibi cũ medicis? dimitte [f] Machaonas omnes.
[g] Vis fieri sanus? stragula sume mea.

a Ut visentibus ostentet stragula, morbum simulat.
b Tapetia lecto strata. non convenit Grammaticis de stragulis, vestesne an lectorum strata denotent ego utrunque, namque leonis spolium Herculi pro lecto & stragulo, apud Senecam: *quoniam abiit tegmen meum Idemque somno mollis Herculeus torus?* c Si valeret, non possent videri stragula. d Torus è lino AEgyptiaco: & Alexandrinâ plumâ factus. e Torus Sidonio tinctus murice, purpureus. legitur &, *sindone cinctus*, i. plagis, Angl. curtaines. è sindone tinctâ olenti murice cinctus. Rutgersius legendum autumat, *quid sidone cinctus olenti*. 6. l vag. lect. c. 11. & Notis in Martialem ad Scriver. f Medicos: à Machaone filio AEsculapii nobilitato ab Homero cum fratre Podalirio. g Sapies & valebis, deposito stragulorum luxu, sumptisque vilioribus, cujusmodi mea sunt.

Ad Amianum. XVII.

[a] TOnstrix, [b] Suburæ faucibus sedet primis,
[c] Cruenta pendent qua flagella tortorum,
[d] Argiq; letum multus obsidet sutor.

a Tonsoris uxor.
b Habitat in aditu Suburæ, de qua lib. 1. ep. 35. e.
c Hoc loco forte Apollo tortor cultus. Suet. 2. 70. namq; hic suspensa flagella, ubi malefici de tergo pendebant pœnas.
d Argiletum sutorum tabernis frequens. ep. 118. l. 1. *Tonsis*.

Sed

Sed ista tonstrix, Amiane, non tondet.
e Non tondet, inquis? ergo quid facit? radit.

e Alii leg. *Non tondet, inquis, ergo quid facit? radit.* shee is a shaver. radit pecunias moechorum, vel glubit. τρίβει τὰ στόματα, *mangique in terminis tonsoriis* sic ξυρεῖ ἐν χρῷ Sophocl. in μαστιγοφ. παροιμία ἐπὶ τῶν ἐπικινδύνων πραγμάτων. inquit interpres.

In Maximum. XVIII.

a Capto tuam, pudet heu, sed capto, Maxime, cœnam:
Tu captas aliam. jam sumus ergo pares.
Mane salutatum venio: tu diceris isse
Ante salutatum. jam sumus ergo pares.
Sum b comes ipse tuus, tumidiq; c anteambulo regis:
Tu comes alterius. jam sumus ergo pares.
Esse sat est servum: jam nolo d vicarius esse.
e Qui Rex est regem, Maxime, non habeat.

a Ego te pro rege meo & patrono salutabam, comitabar, prosequebar, cœnam hinc promeriturus, neq; negabo me hinc cœnam captare: sed & te video eadem obire officia (namq; hoc faciebant potentiores. Juvenal. 1. sat. 117. vers.) quocirca, cum tibi par sim, renuncio tuæ clientelæ, nolo esse cliens clientis, &c. b Comes est, qui latus tegit, honoris gratiâ: dictus & *Exterior* seu *latero*. c Anteambulo qui præcedit patronum divitem & potentiorem, Poëtis *Regem* dictum, d *Sive vicarius est qui servo paret*, Horat. e Infra ep. 32.

Ad Zoilum. XIX.

a Felicem fieri credis me, Zoile, cœnâ.
b Felicem cœnâ, Zoile, deinde tuâ?
Debet Aricino conviva recumbere clivo,
Quem tua felicem, Zoile, cœna facit.

a Beat quidem lauta cœna tua nequaquam, quæ sordida, & digna mendicis qui ad Ariciam & clivum Virbii *recumbunt*, in qua dictione ludit, ut *convivis* & *mendicis* communi. b Neq; celabo quod habet MS. noster; *Felicem ? cœnam, Zoile, dando tuam.* dispiciat lector.

De Paullo. XX.

Carmina Paullus emit: recitat sua carmina Paullus.
Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

Sic lib. 1. ep. 30. & 6. l. ep. 12.

In Posthumum. XXI.

Basia das aliis, aliis das, Posthume, a dextram.
Dicis, utrum mavis? elige. b malo manum.

a Exosculandam malunt alii simpliciter, prebendendam tangendamque. quod illud nimis fastuosum sit, & Imperatorum proprium. b Displicent enim basia spurci oris, supra ep. 10. & 12.

De eodem. XXII.

Quid mihi vobiscum est, ô *Phœbe, * novemq; sorores?
Ecce nocet vati Musa jocosa suo.
Dimidio nobis dare Posthumus ante solebat
Basia, nunc labro cœpit utroq; dare.

* *Numina cultori perniciosa suo.* Ovid. 2. Trist. namque me prius leviter notum dimidio basio salutabat, jam ex carminibus notiorem me toto ore osculatur. quam gratum autem sit illud, docuit. ep. 10. supra.

De eodem. XXIII.

a NOn dicam, licet usque me rogetis,
Quis sit Posthumus in meo libello,
Non dicam. b quid enim mihi necesse est
Has offendere basiationes,
Quæ se tam bene vindicare possunt?

a Epist. 1. lib. 2.

b Cur enim velim illum publicato nomine offendere, cui facile est me, fœdis osculis sub amicitiæ nomine datis atque adeo mihi non abnuendis, vindicare? ep. 94. l. 7. c. Ita Artemona illa apud Plautum in Asinaria. *Nam si domum redieris hodie, osculando ego ulciscar potissimum.* cum prius dixisset Demænetus *malle se nauseam bibere, quam illam osculari.*

¶ *In Candidum.* XXIIII.

a SI det iniqua tibi tristem fortuna reatum,
b Squalidus hærebo, pallidiorq; reo.
Si jubeat patriâ damnatum excedere terrâ,
Per freta, per scopulos exsulis ibo comes.
c Dat tibi divitias. ecquid sunt ista duorum?
Das partem? multum est; Candide, das aliquid?
d Mecum eris ergo miser. e quòd si deus ore sereno
Annuerit: felix, Candide, solus eris.

a Lege quatuor primos versus ex persona Candidi, ut qui sæpe promiserat se comitem fore Martiali, si adversæ res incidissent. *Et fateor me hic dissentire ab aliis omnibus interpretibus qui hæc tribuunt Poetæ. Sed judicet Lector.*

b Reorum propinquis & amicis niveas togas sordidis mutare in judiciis, moris erat in misericordiæ aucupium. c Jam vero fortuna tibi dedit opes, nunquid his me participas? non æquam harum posco partem, quanquam neq; hæc iniqua esset, postulatio apud eum qui se mihi toties ingesserat adversarum rerum socium, & cui semper in ore. κοινὰ φίλων πάντα. infra ep. 42. sed mihi tu ne teruncium quidem. d Ita habeo te quidem amicum (ut ais) paratum in adversis. e Sed si dexter tibi assiderit Mercurius & benigne tecum luserit fortuna, tibi soli dives eris.

Ad Gallam. XXV.

DAs nunquam, semper promittis, Galla, roganti,
Si semper fallis, jam rogo, Galla, nega.

Quoniam ita lubrica es seu præposteræ es fidei ut contrarium semper facias iis quæ promiseris: te mihi verbis negare volo, ita ex usitato, dabis.

Ad Bithynicum. XXVI.

QUod a querulum spirat, quod a acerbum Nævia (tussit
a Inq; b sinus mittit sputa subinde sinus:
Jam te c rem factam, c Bithynice, credis d habere?
Erras, e blanditur Nævia, non moritur.

a Tanquam moribunda.
b Al. *Tuos.*
c Hæredipeta Næviæ, vel marite. cujusmodi 11. ep. 1. l.
d Illam statim morituram serio cogitas, 28. ep. 1. l. e Te falsâ spe lactat & morituræ speciem præ se fert, non mox moritura.

De Selio. XXVII.

a LAudantem Selium, cœnæ cum retia tendit,
Accipe, sive legas, sive patronus agas.

a Adverte Selium, quum cœnam captans laudet te vel carmina tua libellos recitantem, vel causas agentem.

b Effectè

[b] Effectè, graviter, [c] cito, [d] nequiter, euge, beatè:
[e] Hoc volui. facta est jam tibi cœna, tace.

b Acclamat tibi. vide ep. 4. l. 1. h. Omnibus partibus absolutè, plenè, perfectè ut nihil supra. c Promptè, ex inopinato. d Versutè, argutè. al. leg. *neviter*. e Placet tua acclamatio, inquit recitator, cœnabis mecum. statim Selius voti compos tacet. Notatque Poeta cum impudentiam cœnipetæ tam vanitatem recitatoris ceu patroni, qua de, Pers. 1. Sat.

In Sextillum XXVIII.

[a] RIdeto multum, qui te, Sextille, cinædum
Dixerit, & digitum porrigito medium.
Sed nec pædico es, nec tu, Sextille, fututor,
[b] Calda Vetustillæ nec tibi bucca placet.
Ex istis nihil es fateor, Sextille: quid ergo est?
Nescio: [c] sed tu scis res superesse duas.

a Licet tibi contemnere eum qui te appellaverit cinædum, & in illum ipsum retorquere id convicium, porrecto medio digito infami & verpo, qui cæteris contractis curvatisque Priapum repræsentans in cinædorum & mollium notam extendebatur, ep. 93. l. 1. adeoq; ipsum pathicum indigitabat. b Nec tibi placet fellatricis bucca. ep. 62. l. 11. & artificis halitus oris, Juven. 10. Sat. 238. vers. c Potes tamen esse [illegible], vel irrum. uter, nescio.

Ad Rufum. XXIX.

RUfe, vides illum [a] subsellia prima terentem,
Cujus & hinc lucet [b] Sardonychata manus.
[c] Quæq; Tyron toties epotavere lacernæ,
Et toga [d] non tactas [e] vincere jussa nives:
Cujus olet toto pinguis coma [f] Marceliano,
Et [g] splendent vulso brachia trita pilo.
[h] Non hesterna sedet [i] lunatâ [k] lingula [i] plantâ,
[l] Coccina [m] non læsum cingit [l] aluta pedem;
[n] Et numerosa linunt [o] stellantem splenia frontem.
Ignoras quis sit? splenia tolle, leges.

a Orchestram in theatro, inter Senatores ipsum senatorem factum sedentem in primo gradu ep. 14. l. 5. sunt qui ad subsellia in judiciis referunt. Corn. Vitellius 22. legit *terentem*. i. in foro judicium ubi erant subsellia spaciantem, & causidicum notari volunt, qualem depingit. Juven. 7. Sat. 139. vers. & recitatorem, Pers. 1. Sat. 15. vers. b Annulos induta quibus includuntur Sardonyches aliæve gemmæ. c Tyriobis tinctæ murice vel pluries. d Nullo vestigio pressas, puras. the driven snow. e Follonis arte dealbata, cretata insuper. f Unguento confecto à myropola Marcelio, vel Marcello, nam legitur & *Marcellano*. g Pumice, nuce ardenti. [illegible] ceu philothro delicati & molles se depilabant levigabantque. h Recens, nova indies, Heraldus legit, *Cuique hesterna*. i. nova. ut Persius dixit hesternos Quirites pro novis civibus. i Calceo lunato, de quo vide ep. 50. l. 1. &. k. Vinculum calcei, *aliis*, fibula argentea ceu aurea in calceis à nobilioribus gestata. l Senatores primo calceis ex aluta nigrâ mox (crescente luxu) cereâ, galbâ, mulleâ, ederaceâ, coccineâ pedes cinxerunt. m Non arctiore calceo pressum, vel pedem non læsum fasciis ex aluta coccinea subligat delicatus. n Et multa emplastra, quæ splenia vocant & adhibentur ad capitis dolorem vel oculorum morbum, frontem ejus tanquam stellis distinguunt. o Al. *Stellatam*. i. distinctam, dispunctam notis. Tolle splenia, & ex literis fronti ejus inustis cognosces eum è servo stigmatiâ & literato. hinc literis & punctis inusto ad Senatoriam dignitatem evectum.

In Caium. XXX.

[a] MUtua viginti sestertia fortè rogabam,
[b] Quæ vel donanti non grave munus erat.

a Ut mihi mutuo daret. 156. l. 5. 8. b Quam summam vel mihi donasse non fuisset homini tam divici grave impendium.

Quippe rogabatur felixque, vetusque sodalis,
Et c cujus laxas arca flagellat opes.
d Is mihi, dives eris, si caussas egeris, inquit.
e Quod peto da, Cai, non peto consilium.

c Cujus arca mota resonat laxis nummis tanquam flagelli verbere. Flagellare divitias dicuntur (inquit Turnebus 21.l.4.c.) qui magnas arcis clausas opes velut verberibus & carceribus coerceant &c. *Infelix strangulat arca divitias*. Papin. 2. sylv. vide epigr. 11.l.5. & 40. ep. 3. l. d Caius consulit mihi quod olim Titus. ep. 18. l. 1. vide & 77. ep. 1. l. e Nummos mutuos, non consilium.

Ad Marianum. XXXI.

Sæpe ego Christinã futui. a det quàm bene, quæris?
Supra quod * fieri nil, Mariane, potest.

a *Dare* obscœnum hic verbum est. respondet poeta ex ambiguo. Christinam ita bene dare, ut nihil melius. verum aliud voluit. nempe, ita malè, eam dare, ut supra. i. ultra vel iterum eam non sustineas facere. * *Facere* item & *fieri* turpicula verba sunt. ep. 47. l. 1.

In Ponticum. XXXII.

Lis mihi cum Balbo est: tu Balbũ offendere non vis,
Pontice cũ Licino est: hic quoq; magnus homo est.
Vexat sæpe meum Patrobas confinis agellum:
Contra libertum Cæsaris ire times.
Abnegat & retinet nostrum Laronia servum;
Respondes, orba est, dives, anus, vidua.
Non bene, crede mihi, servo servitur amico.
Sit liber, dominus qui volet esse meus.

Perii, inquit illa apud Comicum, *huic ipsi opus patrono est quem defensorem paro*. actum secum esse exclamat Poeta, siquidem justas intendenti lites adesse nolit (quem pro patrono coluerat) Ponticus, non ausus ire contra potentiam magnatum, captansque gratiam divitum. renunciat itaque se servum & clientem servili domino & patrono. supra 18. ep.

In Philænim. XXXIII.

Cur non basio te Philæni? calva es.
Cur non basio te Philæni? rufa es.
Cur non basio te Philæni? lusca es.
Te qui basiat, hic Philæni, fellat.

Caput enim tuum (calvum, rufum, luscum) præ se fert priapum. 9. l. 38. ep. *Et sis lusca licet*. &c.

In Gallam. XXXIIII.

Cum placeat Phileros, totâ tibi dote redemptus,
a Tres pateris natos Galla perire fame.
b Præstatur cano tanta indulgentia cunno,
Quem nec casta potest jam decuisse Venus.
c Perpetuam dî te faciant Philerotis amicam,
O mater, qua nec d Pontia deterior.

a Propter amorem Philerotis, quem è servitio redemisti, vel quem conduxisti, tota dote tibi à marito defuncto relicta. b Tam strenuè indulges libidini luxuriosa anus, quam vel coitus legitimi hac ætate puderet, multo magis adulteri. c Ut quam diutissimè vivas miserè cum Philerote tuo, quem ut redimeres te cum 3. natis ad extremam inopiam & famem redegisti. d *Illa duos una sævissima Vipera cœnâ*, &c. Juvenal. sat. 6. v. in verò tres natos fame enecasti. sunt qui legant *Pontica* & intelligunt Medeam.

Ad Phœbum. XXXV.

CUm sint crura tibi simulent quæ cornua lunæ,
In rhytio poteras, Phœbe, lavare pedes.

Cum tibi valgo diducantur popsites, cocant tali ceu plantæ; optimè conveniat tibi ad lavandos pedes rhytum ceu rhytium, quod vas est ab angusto fundo in latum surgens instar cornu, de quo Athen. l.10.c.13. & lib.11. c.1.5. & 26. ludit autem in paribus *cornu* & *rhyto*; *Luna* & *Phœbo*.

Ad Pannicum. XXXVI.

a PEctere te nolim, sed nec turbare capillos,
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.
b Nec tibi mitrarum, nec sit tibi barba reorum.
Nolo virum nimium, Pannice, nolo parum.
c Nunc tibi crura pilis, & sunt tibi pectora setis
Horrida: d sed mens est, Pannice, vulsa tibi.

a Non probo virum comas in statione ponentem more fœminarum, nec contra capillos disturbatum.
b Nec tibi sit nulla barba ad modum fœminarum & effœminatorum Gallorum ceu Phrygum qui mentum depilabant, nec &c. inquit Raderus. *vel*, nec tibi sit instar mollium illorum mitras gestantium, barba summo cultu nutrita & ad speculum composita, nec tamen contrà promissa & disturbata, ex neglectu vel affectato squalore reorum. c *Hispida membra quidem*, &c. Juven. sat.2.v.10. d Sed animo es glabro *Catachrestice* .i. molli, parum virili.

In Cæcilianum. XXXVII.

QUidquid ponitur hinc & inde a verris:
b Mammas suminis, c imbricemque porci,
d Communemque duobus attagenam,
Mullum dimidium, lupumq; totum,
Murænæq; latus, femurq; pulli,
e Stillantemque alicâ suâ palumbum.
Hæc cum condita sunt, f madente mappâ;
g Traduntur puero domum ferenda.
h Nos accumbimus otiosa turba.
Ullus si pudor est, repone cœnam.
Cras te Cæciliane non i vocavi.

a Rapis.
b Sumen ex papillis porcæ ab edito fœtu occisæ. lib.13.ep.44.
c Vertebram demptis costis. Angl. the chine. Auriculam, P. Scriv. quæ imbricem refert.
d Appositam duobus convivis.
e Stillantem alicâ qua fartus erat. *vel* natantem in condimento alicæ quæ fit ex Zea. Plin.10.18.c. itaque *sua* refertur ad alicam qua fartus erat vel ad zeam quæ palumbis cibus. f A pinguedine & condimentis ciborum. g E more Romano licebat convivis rogatâ convivatoris veniâ aliquid appositorum secum auferre, vel per alium mittere. h Non habentes in quo dentes exerceamus. i Optimè reposuit Domitius *vocavi* locutione quidem solœcâ, sensu longè acutiori. q.d. in hodiernum diem te invitavi, non ut hæc in crastinum reservares, repone itaq; quæ sustulisti.

In Linum. XXXVIII.

QUid mihi reddat ager, quæris, Line, Nomentanus?
Hoc mihi reddit ager: te Line non video.

Lino exprobranti Martiali secessum in agrum Nomentanum, rogantiq; quid haberet redditus ex agro tam macro & sterili, respondet Poeta ex inopinato, si nihil aliud, certè se hoc fructus ex eo capere ut careat conspectu Lini hominis odiosi.

De

De muneribus Mœchæ. XXXIX.

COccina famosæ donas, & janthina mœchæ.
Vis dare, quæ meruit munera; mitte togam.

Vestes sibi mutuò mittere divitibus Romanis in usu erat, sed cur tu vestimenta purpurea & violacea adulteræ ? magis illi conveniret toga missa. meretrices autem ut & adulterii convictæ in publicum togatæ prodibant, ut dignoscerentur à castis matronis stolatis. ep. 64. l. 6. c. & Juvenal. 2. sat. 70. vers.

In Tongilium. XL.

a URi Tongilius malè dicitur b hemitritæo.
Novi hominis * mores : c esurit, atque sitit.
d Subdola tenduntur crassis modò retia turdis;
Hamus & in mullum mittitur atque lupum.
Cæcuba e saccentur, quæq; f annus coxit f Opimi :
Condantur g parco fusca Falerna vitro.
Omnes Tongilium medici jussêre h lavari.
i O stulti, febrem creditis esse ? gula est.

a Est enim febris πυρετός.
b Semitertianâ.
* Al. fraudes.
c Simulat se malè habere, quò lautius vescatur turdis & mullis atque optima bibat vina sed colata.
Sicke for a cauble, not a posset.
d Morbi simulatione captat turdos & delicias piscium ab amicis mittend. e Defæcentur, liquantur, colo transmittantur. sic l. 12. ep. 61. *Turbida solicito transmittere cæcuba sacco.* f Vide ep. 27. l. 1. e. g Modico, parvo. propter Falernum indomitum quod non poterat largè sumi, ægrotis minime conveniebat, aut ex personâ hypocritæ ægroti extenuantis petitionem. h Remedium & medicamentum priscis usitatum in febribus, nobis satis præposterum & periculosum. i Sic l. 11. ep. 87. *Non est hæc tussis, Parthenopæe ; gula est.*

In Maximinam. XLI.

a RIde, si sapis, ô puella ride,
a Pelignus puto dixerat Poëta,
Sed b non dixerat omnibus puellis.
Verùm ut dixerit omnibus puellis,
Non dixit tibi ; tu puella c non es.
Et tres sunt tibi Maximina, dentes;
Sed planè d picei que, buxeique.
Quare si speculo mihiq; credis,
Debes non aliter timere risum,
Quàm e ventum Spanius, f manumq; Priscus ;
Quàm cretata timet Fabulla g nimbum,
Cerussata timet Sabella h Solem.
Vultus indue tu magis severos,
i Quàm conjux Priami, nurusq; major.
Mimos k ridiculi Philistionis,

a Dom. Calderinus vult Martialem allusisse ad præceptum Ovidii 3. de arte. *videntem mollia ride.* ex epigrammatis Ovidii quæ interierunt desumptum putat. Ang. Politianus 59. cap. 1. cent. Miscel. potest fieri & Martiali non occurrisse certum authoris nomen, cum dicat *Puto*.
b Non deformibus, non edentulis.
c Sed vetula.
d Nigri & subpallidi, quasi flavi, coloris buxi.
e Ne dispergat capillos quos flexerat diduxeratve ad frontem calvam tegendam. vide ep. 83. l. 10.
Cum e codice Viennensi adferat Gruterus, *Quam ventum vacuus.* P. Scriverius legendum suspicatur Quam *ventum vatius*, sive *vatias*, qui ægrè incedit propter crurum distortorum vitium. f Ne contactus vestis plicas turbet. sic ep. 63. l. 3. *Pallia vicini qui refugit cubiti.* vel prensationem refugit, ne gypsum cretave proderetur qua manus dealbasset. g Ne terra Chia vel fucus eluatur. h Ne a sole calefacta cerussa (facile n. calorem admittit) faciem torreat. i Quam Hecuba aut Andromache. k Γελωτοποιοῦ mimi celeberrimi, qui & ipse, cum mimum daret qui φιλογέλων inscriptus est, risu interiit.

Et

Et convivia [l] nequiora vita,
Et quicquid lepidâ procacitate
[m] Laxat [n] perspicuo labella risu.
Te [o] mœstæ decet assidere matri,
Lugentiq; virum, piumq; fratrem,
Et tantum tragicis vacare Musis.
At tu, judicium secuta nostrum,
[p] Plora, si sapis, ô puella, plora.

l Lasciva in quibus scurræ, moriones, sanniones, convivia devitabis.
m Pandit.
n Ut appareant dentes.
o *Generaliter* lugentibus assidere. *Vel* spectare, audireq; non jocularia & ridicula argumenta sed gravia atque tristia, ut tragœdias, in quibus Hecuba, vel Niobe luget filios, Andromache virum, Electra fratrem, &c. p Multo .n. magis te decent lacrymæ quàm risus. *inveniturq; versum primum hujus ep.*

In Zoilum. XLII.

Zoile quid [a] solium subluto podice [b] perdis?
[c] Spurcius ut fiat, Zoile, merge caput.

a Vas in quo lavabatur genibus flexis & in fundo positis, aquâ ad umbilicum pertingente. b Conspurcas, vide ep. 81. l. 6. c Namq; tibi ori morigeranti & φοινικίζοντι, os est spurcius quàm —

In Candidum. XLIII.

Candide [a] κοινὰ φίλων hæc sunt tua, Candide, πάντα,
Quæ tu magniloquus nocte dieq; sonas.
Te Lacedæmonio velat toga [b] lota Galeso,
Vel quam seposito de grege [c] Parma dedit.
[d] At me quæ passa est furiosi cornua tauri,
[e] Noluerit dici quam pila [f] prima suam.
[g] Misit Agenoreas Cadmi tibi terra lacernas:
Non vendes nummis [h] coccina nostra tribus.
[i] Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes:
Fulcitur testâ [k] fagina mensa mihi.
[l] Immodici tibi flava [m] tegunt chrysendeta mulli:
[n] Concolor in nostrâ, cammare, lance rubes.

a *Hæc sunt tua verba*, tibi semper in ore. *Omnia amicorum communia*. a Pythagora seu Socrate authore. Al. lectio, κοινὰ φίλων *hæc sunt, hæc sunt tua, Candide*, κοινὰ. Malim, *hæc sunt tua, Candide verba*.
b A fullone elluta (vide Lips. Elect. 1. l. 13. c.) toga ex optima lana Tarentina, vel è velleribus lotis, aut ovium lotarum pastarumq; ad Galesum fl. prope Tarentum a Lacedæmonibus duce Phalanto conditum seu auctum, cui fl. eadem natura quæ Bæthi seu Clitumno. Juven. 12. Sat. v. 41. & 13. c Fl. unde & urbi nomen in Galliâ Cispadana velleribus & caseo claræ, ep. 13. l. 5. d At mihi vestes viles & pannosæ quales sunt pilarum furibundis efferatisq; tauris objectarum: de quibus vide quæ ad 19. ep. lib. Spectac. MS. Bodleianus habet, *furiosi cornua tauri*, quam lectionem agnoscit editio Gryphiana, aliæque, quam prætulerim vulgatæ, *furias & cornua tauri*. e Viliores sane sunt vestes meæ quàm quibus induuntur pilæ compitales, quæ ad effigiem humanam factæ suspenduntur Diis inferis votivæ in compitis. f Compitalis illa theatrali prior, *vel* in ordine pilarum prima, vel ex iis optima. g Tibi purpureæ lacernæ a Tyro regnata Cadmo filio Agenoris. h Ironice pannos suos vocat coccineas lacernas: quas negat valere tres sestertios. i Tuæ rotundæ mensæ citreæ è Mauritania petitæ vel è marmore Africano fulciuntur pedibus eburneis, è dente sc. elephantorum Indorum. Juven. 11. v. 122. *latos sustinet orbes Grande ebur*. Lucianus in Ὄνειρῳ vocat τραπέζας ἐλεφαντόποδας. vide l. 14. ep. 89. & 91. k Inæqualis sc. ut lib. 1. 56. i. neque enim credo fictiles fuisse pedes, quod ait Calderinus. l Mulli magni magno in pretio. *Laudas insane trilibrem Mullum*, &c. Horat. 2. serm. 2. ii implent, adeoque magni sunt mulli ut tegant χρυσένδετα. i. lances auro circumvinctas, vel in quibus gemmæ auro illigantur. vide Turnebum. l. 14. c. 3. & ep. 97. l. 14. n Ejusdem coloris cum fictili lance meâ. i. rubens cammare. *Apostrophe*. vide 5. Sat. Juvenalis cui consonant pleraq; hujus epigr. vide & Plinii epist. 7. l. 2.

o Grex tuus Iliaco poterat certare cinædo:
p At mihi succurrit pro Ganymede manus.
q Ex opibus tantis veteri fidoq; sodali
Das nihil, & dicis, Candide, κοινὰ φίλων.

o Pueri tuæ mensæ ministri forma æquant florem Asiæ Ganymedem Jovis amasium. p Manus mea fungitur officio pueri ministrantis. petant, qui volunt nequiores, sensum alium ex ep. 42. l. 9. & p. 74. l. 11. περὶ τῆς μαστροπεύοντος. q Nihil amico mihi das, & habes nihilominus in ore semper hoc κοινὰ φίλ. &c.

In Sextum. XLIIII.

EMi seu puerum, togamve a pexam,
Seu tres, b ut puto, quatuorve c libras,
Sextus protinus ille fœnerator,
Quem nostis veterem meum sodalem,
d Ne quid fortè petam, timet, cavetque,
Et secum, sed ut audiam, susurrat;
Septem millia debeo Secundo;
Phœbo quatuor; undecim Phileto;
Et quadrans mihi nullus est in arcâ.
e O grande ingenium mei sodalis!
Durum est, Sexte, negare, cum rogaris;
Quanto duriùs, antequam rogeris!

a Recentem & villosam. b Al. Ut pote Gruterus, ut puta. c Argenti facti 7. l. ep. 85. al. Libros. d Sic amicorum petitiones antevortunt cauti divites. vide Arist. 2. Rhetor. & Sen. 1. Benef. 1. e Ironicè, ut 74. ep. 1. l.

Ad Glyptum. XLV.

QUæ tibi non stabat, præcisa est mentula, Glypte,
Demens cum ferro quid tibi? Gallus eras.

Cur tu cultro è testa Samia resectis genitalibus te reddidisti Cybeles sacerdotem? Nil opus præciso pondere, quod vel antè erat inutile. epig. 82. lib. 3.

In Nævolum. XLVI.

a FLorida per varios ut pingitur Hybla colores;
Cum breve Sicaniæ ver populantur apes:
b Sic tua suppositis pellucent præla lacernis:
Sic micat innumeris arcula c synthesibus.
Atque d unam vestire tribum e tua vellera possunt.
f Apula non uno quæ grege terra tulit.
Tu spectas g hyemem h succincti i lentus amici,
(Prô scelus!) & lateris k frigora trita mei.
l Quantum erat, infelix, pannis fraudare duobus,
(Quid renuis) non te, Nævole, sed tineas.

a Quot coloribus distinguitur Hybla in Sicilia, ubi mellificæ apes depascuntur flores vernos brevis ætatis. b Tot apparent lacernarum colores ad nitorem pressarum in prælis tuis. Angl. pressed clothes, &c. quæ Romanis in usu Senec. l. de tranquilitate vitæ. & Marcel. l. 28. c Vestibus cœnatoriis vel quibusvis aliis in vestiario compositis à συντίθημι. vel quæ simul induuntur, sutes. vide ep. 46. l. 4. i. d Hyperbolicè. e Vestes tuæ. Alii leg. tua candida, h. e. togæ candidæ. f De multis gregibus quos pascit Apulia velleribus nobilis. g Frigus. h Cui vestes detritæ sunt curtæ, i. Mei penè nudi. i Tardus ad commiserationem. k Laceras lacernas, tritas tunicas & penetrabili frigori pervias. Legunt alii, lateris frigora trita tui; h. e. Mei sodalis tui, latus tuum tegentis. l Quantulum fuerat tibi, infelix qui rerum usum nescias, non dico, te (quid refugis) copiâ satis munitum & tutum, sed tineas, quibus erodendas eas relinquis, defraudare duabus lacernis, quas mihi donas?

In Gallum. XLVII.

[a] SUbdola famosæ, moneo, fuge retia mœchæ,
Levior ô conchis, Galle, [b] Cytheriacis.
Confides natibus? [c] non est pædico maritus.
Quæ faciat duo sunt: irrumat, aut futuit.

a Cave puer, ne deprehendaris à marito suspectæ ac notæ mœchæ: *vel* quæ te prodet marito suo. ep. 49. infra.
b Marinis, vel Venereis, quòd conchâ vecta est ad litus Venus orta mari. Propert. *concha Erycina.* H. Rigaltus intelligit conchas puellarum. vide Hadr. Junii animadvers. 5. l. 7. c. c Non hac parte pœnas exiget maritus. irrumabit certè te, si non castret, infra, ep. 6.

Ad Rufum. XLVIII.

[a] CAuponem, [a] laniumque, [b] balneumque,
[b] Tonsorem, [c] tabulamque, calculosque,
[d] Et paucos, sed ut eligam, libellos:
[e] Unum non nimium rudem sodalem,
[f] Et caram puero meo puellam,
[g] Et grandem puerum, diuq; levem:
[h] Hæc præsta mihi Rufe, vel Bitonti;
Et thermas tibi habe Neronianas.

a Ad victum.
b Ad curam corporis.
c Tabulam lusoriam cum calculis, ad animi relaxationem.
d Ad studium & animi cultum; libros, sed electos.
e Ad vitæ societatem, amicum unum, atque eum mediocriter eruditum.
f Hujusmodi a. conservum servum in officio & apud me retinebit. g Ad ministeria, & voluptatem. vide ep. 51. l. 2.
h Hæc mihi contingant vel in obscurissimo Apuliæ Oppido Bitonti habeantq; sibi alii (nil moror) thermas amœnas Neronianas cæterasq; delicias Romæ.

De Thelesina. XLIX.

UXorem nolo Thelesinam ducere. quare?
Mœcha est. sed pueris [a] dat Thelesina. [b] volo.

a Sui copiam.
b Ut mihi pueri deprehensi pœnas talionis dent. ut supr. ep. 47. & ep. 40. l. 10.

In Lesbiam. L.

QUod fellas, [a] & aquam potas, nil Lesbia peccas.
Qua tibi parte opus est, Lesbia, sumis aquam.

a Et ex more aliarum fœminarum, quæ à coitu lavant vel abluunt.

In Hyllum. LI.

UNus sæpe tibi totâ denarius arcâ
Cum sit, & hic culo [b] tritior, Hylle, tuo;
Non tamen hunc pistor, non auferet hunc tibi caupo;
[c] Sed si quis nimio pene superbus erit.
Infelix venter [d] spectat convivia culi,
Et semper miser hic esurit, illc vorat.

b Nummus asper & novus trito & veteri laudatior. vide ep. 58. l. 9.
c Sed cinædus [illegible]
d Ipse non edens, esuriens, famelicus, lib. 1. ep. 44. [illegible]

De Dasio. LII.

a Ita Jos. Scal. ad 4. l. Propertii legit emendatius quam quodvulgo editur *lusturas*, & intelligi vult *ἀγῶνας*. an ex Valerii mente nescio. Ego *λουτρὰ* exposuerim, lotiones sc. à tribus impudicitiæ generibus. Quæ ego taceo, qui suo periculo ingeniosus esse volet, eliciat ex ep. 50. supra & *Mammosam* in hoc ep.

NOvit a loturas Dasius numerare: poposcit
Mammosam Spatalen pro tribus, illa dedit.

In Maximum. LIII.

a Miserum n. est & vile alienâ vivere quadrâ. Juven. sat. 5. vide & epigr. 11. l. 9.
b Vinum tenue ac vile ex agro Vejentano.
c Si potes negligere luxuriosas opes divitum qui iis uti nesciunt. *Vel* si risu potes excipere vanorum *φιλοδοξίαν* pompam & simulatas divitias. de Chrysendetis vide supra ep. 43. m.
d Tritâ & plebeiâ, ep. 58. supra & 36. ep. 3. lib. e Si non albas, scorteis stolas, meretrices contentus plebeiâ, facili, vili, patabili, 33. ep. l. 9. f Cernuus intrans humilem casam. *Vel potius* incurvus per scalas ascendens ad cœnacula, quæ conducebant pauperes. ep. 103. l. 8. & 108. ea. g Parthi pertinacissimi sunt libertatis suæ propugnatores.

VIs fieri liber? a mentiris, Maxime, non vis:
Sed fieri si vis, hac ratione potes.
Liber eris, cœnare foris si, Maxime, nolis:
b Vejentana tuam si domat b uva sitim:
c Si ridere potes miseri chrysendeta Cinnæ:
Contentus d nostrâ si potes esse togâ:
e Si plebeia Venus gemino tibi vincitur asse:
f Si tua non rectus tecta subire potes.
Hæc tibi si vis est, si mentis tanta potestas,
Liberior g Partho vivere rege potes.

In Linum. LIIII.

a Esse te pathicum & draucos sectari, proinde adjunxit tibi custodem spadonem, impotem.
b Ad advertendum.
c Ad corrodendum.

a QUid de te, Line, suspicetur uxor,
Et qua parte velit pudiciorem,
Certis indiciis satis probavit,
Custodem tibi quæ dedit spadonem.
Nil b nasutius hac, c maligniusq; est.

Ad Sextum. LV.

Volebam ego te pro sodali amare. sed tu me amicum dedignatus te a me cliente coli vis. colam itaque, non amabo. timori enim cum amore malè convenit. & Deo satis est, ut ametur & colatur. Senec. 47. epist.

VIs te, Sexte, coli, volebam amare.
Parendum est tibi: quod jubes, coleris:
Sed si te colo, Sexte, non amabo.

Ad Gallum de ejus uxore. LVI.

a Tenuit fortè hic Gallus prætor Lybiam.
b Fertur munera accipere à provincialibus, ut te corrumpat: imo dat (sui copiam, vel mercedem) ut ipsa ab illis comprimatur.

a GEntibus in Libycis uxor tua, Galle, notatur
Immodicæ fœdo crimine avaritiæ.
b Sed mera narrantur mendacia: non solet illa
Accipere omnino. quid solet ergo? dare.

In fictum divitem. LVII.

* Scr. De Micropsych. divite, MS. B. De ornato fictis.

Hic, quem videtis [a] gressibus vagis lentum,
[b] Amethystinatus media qui [c] secat [d] septa:
[e] Quem non lacernis Publius meus vincit,
Non ipse Codrus [f] alpha penulatorum:
Quem grex [g] togatus sequitur, & [h] capillatus,
[i] Recensque sella [i] linteisque [i] lorisque:
Oppigneravit [k] Claudii modò ad mensam
Vix octo nummis [l] annulum, unde cœnaret.

a Cum gravitate & majestate spatiantem.
b Violacea indutus veste, ep. 97. l. 1. g. alii ad gemmam in annulo referunt.
c Obambulat.
d Supra ep. 14. d.
e Qui lacernarum mollitie ipsum Publium superat.
f Princeps delicatorum qui penulas sumunt, à more numerandi per literas Alphabeticas. scio servorum etiam & militum fuisse penulas, sed rufas Canusinas; lautiorum vero purpureas ut plebeiorum pullas. unde alii exponunt, princeps pauperum. vide ep. 27. l. 5. g Clientum togatorum. h Cirratorum puerorum nobilium quibus alebatur coma. 62. ep. l. 10. Pædagogiorum, pagiis. i Sic Juven. 1. Sat. 32. *nova cum veniat lectica Mathonis*. etsi aliud sella & lectica, de quibus ut & linteis sive velis quibus tegebantur, de vinculis & stuppis quibus colligabantur. vide Lipsium 5. Electorum 19. c. k Collybistæ, trapezitæ, fœneratoris. l Quod extremæ est paupertatis. *post cuncta novissimus exit Annulus*. Juven. 11. sat. 42. v.

In Zoilum. LVIII.

[a] Pexatus pulcrè rides mea, Zoile, trita.
Sunt hæc trita quidem, Zoile; sed [b] mea sunt.

a Gestans togam recentem & villosam.
b Non conductitia, ut tua pexa.

De cœnatione mica. LIX.

[a] Mica vocor. quid sim cernis: cœnatio parva.
Ex me Cæsareum prospicis, ecce, [b] tholum.
[c] Frange toros: pete vina: rosas cape: tingere nardo:
Ipse jubet mortis [d] te meminisse [e] deus.

a Dicta seu cœnatio aurea quam Domitianus extruxit & à parvitate micam vocavit.
b Quid sit tholus, vide 71. ep. 1. l. h. quis sit hic tholus Non dubium est, inquit Jos. Scaliger l. 2. lect. Auson c. 26. quin in cœnatione seu stibadio Domitiani Cæs. quam ipse propter exiguitatem vocavit *Micam auream* è tholo penderet cranium mortui, quod mortis admoneret. simpliciùs tamen etsi nec citra conjecturam, qui per tholum intelligunt Mausoleum Augusti, quod, cùm in vicinia esset, & consonat huic fidemq; facit ep. 65. l. 5. posset mortis admonere, atque ad vitæ usum fructum hortari. c Utere ætate quæ brevis fluxa, incerta. disturba toros compositos, ede, bibe, lude, sertis coronatus & unctus. d Musambert. legit *dememinisse Deus*. e Domitianus si suspensi cranii expositioni faveas. vel Augustus, si Mausolei D. Augusti tholum esse placeat. si enim ille in vivis Deus habitus morti cesserit, tu nequaquam effugies.

In Hyllum. LX.

Uxorem [a] armati futuis, puer Hylle, [a] tribuni,
[b] Supplicium tantùm dum puerile times.
Væ tibi, [c] dum ludis: [d] castrabere. jam tibi dices,
[e] Non licet hoc. [f] quid, tu quod facis, Hylle, licet?

a Tribuni militaris.
b Dum confidis natibus, ut supra ep. 47.
c Dum mœcharis.
d Namque hæc pœna adulteris deprehensis irrogata. val. Max. 6. l. c. 1. Horat. Serm. 1. 2. e Lege cautum est mares castrari, Sueton. 7. c. Domitian. f An itaque nullâ pœnâ mœchi mulctandi? & ipse Domitianus tulit legem contra adulteros.

In maledicum. LXI.

a Cum tibi vernaret dubia lanugine mala,
b Lambebat medios improba lingua viros.
c Postquam triste caput fastidia vespillonum,
Et miseri meruit tædia carnifici;
* Uteris ore aliter, nimiaq; d ærugine captus,
* Adlatras nomen, quod tibi cumq; datur.
Hæreat inguinibus potiùs tam noxia lingua;
Nam cùm fellaret, purior illa fuit.

a Tu ephebus cum esses.
b Fellabas. l. 5. ep. 81.
c Postquam oris tui spurcissimi turpe ministerium cœpit fastidiri ab infimis hominibus vespillonibus & exosum esse abjectis carnificibus.
* Maledictis & conviciis involas in omnes, bonos æquè ac malos.
d Malevolo livore. *hic nigræ succus loliginis, hæc est Ærugo mera*. Horat. 4. Serm. 1.

In Labienum. LXII.

Quòd pectus, quòd crura tibi, quòd brachia a vellis,
Quòd cincta est brevibus mentula tonsa pilis;
Hoc præstas, Labiene, tuæ, quis nescit, amicæ.
b Cui præstas culum quem, Labiene, pilas?

a Depilas, glabras. supra ep. 39. g.
b Palm. codex habet: *Cum vellis cu. cui Labiene facis?* cinædo sc.

In Milichum. LXIII.

Sola tibi fuerant sestertia, Miliche, centum,
Quæ a tulit b è sacra Leda redempta via.
Miliche, luxuria est, si tanti dives amares.
Non amo, jam dices: c hæc mage luxuria est.

a Abstulit tibi.
b Meretrix è lupanari Suburrano, Subura-a, in eadem cum Sacra via regione redempta.
c Ut ad paupertatem devenias prodigendo rem universam in id quod non amas.

In Taurum. LXIV.

a Dum modò causidicum, dum te modo rhetora fingis,
Et non decernis, Taure, b quid esse velis:
c Peleos, & Priami transit, vel Nestoris ætas,
d Et fuerat serum jam tibi desinere.
Incipe: e tres uno perierunt rhetores anno,
Si quid habes animi, si quid in arte vales.
Si f schola damnatur; fora litibus omnia fervent:
g Ipse potest fieri Marsya causidicus.
Eia agè, rumpe moras; quò te h spectabimus usque?
i Dum, quid sis, dubitas, jam potes esse nihil.

a Dum te instruis ad forum vel scholam.
b Uter. causidicus an rhetor.
c Patris Achillis, longævi ut & Priam. & Nest. Scriv. *transiti vel Nestoris minor* pro, *transisti*.
d Tibi dubio, utrum in res deliberanti jam ea obrepsit ætas, qua ad cogitandum erat de relinquendo initio. nisi cogites de causis apud inferos agendis.
e Atque hinc, vel mediocribus professoribus vacant cathedræ. f Rhetorum. g Vel ipsa bardi Marsyæ statua in foro stans & litigantium clamore fervens potuit causas egisse nisi saxea fuisset. & tu sane tibi tam diuturno studio vacâris, jam posses causas agere, nisi plane lapideus esses vel plumbeus. h Expectabimus, Scriv. legit, *sperabimus*. i Vide Epicteti encherid. 26. c.

In Saleianum. LXV.

Cur tristiorem cernimus Saleianum ?
An caussa levis est ? extuli, inquis, uxorem.
[a] O grande fati crimen ! ô gravem casum !
Illa, illa dives mortua est Secundilla,
Centena decies quæ tibi dedit dotis ?
Nollem accidisset hoc tibi, Saleiane.

a Ironicè & et ambiguo Saleiano dolorem simulanti ob uxorem, cujus morte amplæ dotis hæreditas sibi obvenisset condolere se simulat Poeta, dumque ejus mortem videtur graviter ferre, indignatur obtigisse Saleiano rem tam lætam.

In Lalagen. LXVI.

Unus de toto [a] peccaverat orbe comarum
[b] Annulus, incertâ non bene fixus [c] acu.
[d] Hoc facinus Lalage speculo, quo viderat, ulta est ;
Et cecidit sectis [e] icta [f] Plecusa comis.
Desine jam, Lalage, [g] tristes ornare capillos,
Tangat & [h] insanum nulla puella caput.
[i] Hoc Salamandra notet, vel sæva novacula nudet,
[k] Ut digna speculo fiat imago tuo.

a Non erat in ordine.
b Cincinnus, crobylus.
c Acu crinali.
d Errorem in non componendis crinibus, ac si facinus esset, incusso ornatrici speculo punit. vide 6. Sat. Juven. 491. vers. quem locum hoc epigramma exprimit.
e Exanimata, vel cæsa.
f Ornatrix ancilla à πλέκειν. ut *Psecas* Ovidio & Juvenali à ψεκάζειν. g Tristitiæ & verberum causas. *Metonym.* h Ob pilum conturbatum desæviens. i Decalvetur caput tuum. Salamandræ sanie loca tacta depilari tradit Plinius 10. l. 67. c. *quæ Salamandra supercilia tua exussit ?* Petron. arb. k Ut quo speculo ornatrici dissecuisti comas, & tu tibi omnes dissectas in eodem conspiceris. vel ut caput tuum æque reddatur leve ac speculum, quo, &c.

In Posthumum. LXVII.

Occurris quocumq; loco mihi, Posthume, clamas
Protinus, & prima est hæc tua vox, * quid agis ?
Hoc, si me decies una conveneris horâ,
Dicis. habes, puto tu, Posthume, nil quod agas.

* Vulgaris salutandi formula, & civilis satis, modo ne fiat importunius & sæpius.

Ad Olum. LXVIII.

Quòd te [a] nomine jam tuo saluto,
Quem [b] regem, & dominum prius vocabam ;
Ne me dixeris esse [c] contumacem.
[d] Totis pilea sarcinis redemi.
[e] Reges & dominos habere debet,
Qui se non habet, atq; concupiscit
Quod reges dominiq; concupiscunt.
[f] Servum si potes, Ole, non habere,
Et Regem potes, Ole, non habere.

a Familiariter, & pro more æqualium.
b Vide ep. 113. l. 1. & 18. ep. hu. lib.
c Superbum.
d Sportula, coena, cæterisq; servitutis præmiis posthabitis & neglectis me asserui in libertatem, à more servorum Rom. qui manumittendi pileum raso capite acceperunt.
e Qui non habet sui imperium, qui animi sui cupiditates coercere non potest, ille potentiores colit atq; ab inferioribus se coli vult, atq; ad hoc cupit opes, servos, &c. f Qui suo contentus potest minorum servitio carere, & ipse non necesse habebit potentioribus dominis servire, ut ab illis accipiat quod his largiatur.

In Classicum. LXIX.

INvitum cœnare foris te, Classice, dicis:
Si non mentiris, Classice, dispeream.
[a] Ipse quoque ad cœnam gaudebat Apicius ire:
Cùm cœnaret, erat tristior ille, domi.
Si tamen invitus vadis, cur, Classice, vadis?
Cogor, ais: verum est. [b] cogitur & Selius.
En [c] rogat ad cœnam Melior te, Classice, rectam.
[d] Grandia verba ubi sunt? [e] si vir es, ecce nega.

a Neque hoc dedigneris, cum ipse helluonum dictator Apicius, dives licet fuerit atque lautissimus, foris cœnare jucundum habuerit. b Et cœnipeta ille Selius (de quo supra ep. 11. & 14.) dicet se cogi, sua sc. voluntate ut cui nihil domicœnio tristius accidat. c Si aliquis lautiorum & nitidiorum, qualis fuit Atticus Melior, te invitat. d Te sc. invitum cœnare foris. e Si potes lautiores epulas & has libertatis escas contemnere.

In Cotilum. LXX.

NOn vis in [a] solio prius lavari
Quemquam, Cotile. caussa quæ, nisi hæc, est?
[b] Undis ne fovearis irrumatis.
Te primus licet abluas, necesse est,
Ante hic mentula, quàm [c] caput, lavetur.

a Supra ep. 42. b Ne laveris aquâ qua alii abluerint suas m—. c Hoc enim illa contaminatius. vide ep. 96. l. 11.

Ad Cæcilianum. LXXI.

[a] CAndidius nihil est te, Cæciliane, notavi,
Si quando ex nostris disticha pauca legis,
Protinus aut [b] Marsi recitas, aut scripta [b] Catulli.
[c] Hæc mihi das, tanquam deteriora legas:
Ut collata magis placeant mea? [e] credimus illud:
[f] Malo tamen recites, Cæciliane, tua.

a Ironicè, alii leg. *Callidius*. non placet. b Poetæ, qui multa cum laude scripsit epigrammata. c Mihi χαρίζεσθαι & gratificari velle videris, ubi te ferens mea tecum illis Marsi & Catulli recitare συγκαλλύνειν, ut mea sc. cum iis collata appareant esse æquè boni aut melioris ingenii atq; artificii, cum revera hoc facis ut mea præ iis sordescant, quasi majori lumine offuscata. e *Iron.* non sanè credo te hac mente contulisse ea. f Tuis certè collata mea facilè apparebunt meliora.

In Posthumum. LXXII.

[a] HEsternâ factum narratur, Posthume, cœnâ,
Quod nollem: quis enim talia facta probet?
Os tibi percisum, [b] quanto non ipse Latinus
Vilia panniculi percutit ora sono:
Quodq; magis mirum est, auctorem criminis hujus
Cæcilium totâ rumor in urbe sonat.
Esse negas factum: vis hoc me credere? credo.
Quid quòd habet testes, Posthume, Cæcilius?

a Præ se fert dolorem, audito quam indignè exceptus sit Posthumus a Cæciliano qui colaphum illi in os impegerit. cum interim verbis alienis exprobret illi turpe crimen fell. & deflectat ad improbum sensum hæc verba *percisum*. vide 48. ep. 4. l. & 35. ep. lib. 12. *rumor* pro irrumat 5. l. ep. 72. 78. & 85. *factum*. supr. ep. 31. & *testes* sensu etiam obscœniori. b Majore sono quam ubi Latinus ille mimus alapis cædit ministrum suum *qua sorbeat aëra sanna*. Juvenal.

In Lyrim. LXXIII.

Quid faciat vult scire Lyris? quod sobria fellat.

Al. *Quid faciat, vis scire Lyris?* Vis scire quid faciat Lyris nunc ebria? non aliud certe quam solet sobria, scilicet.

MS. Bodl. subjicit, *Gaudeo: quid facies ebria facta Lyris?* dignum sane patella operculum.

In Sauseium. LXXIV.

[a] Cinctum [b] togatis post & ante Sauseium,
Quantâ reduci [c] Regulus solet turbâ,
Ad alta tonsum templa cùm reum misit,
Materne, cernis? invidere nolito.
Comitatus iste sit precor tuus nunquam.
[d] Hos illi amicos & greges togatorum
Fusciculenus præstat & Faventinus.

a Huic consonat ep. 57. supra.
b Comitibus, anteambulonibus, lateronibus, clientibus pedissequis, servis.
c Causidicus, ad quem epigr. tria lib. 1. Oratores verò elati & victores domum è foro deducebantur à pop. & amicis reorum absoluto amico tondebantur, mutatisq; vestibus uncti capitolium ascendebant Jovi gratias ex voto acturi.
d Fœnore sumpsit a Fusc. & Fav. fœneratoribus quo comitatum hunc conducat.

Intonsum, qui prius squalidi capillis & barba promissa.

De Leone. LXXV.

[a] Verbera securi solitus leo ferre magistri,
Insertamq; pati blandus in ora manum:
Dedidicit pacem, subitò feritate reversa,
Quanta nec in [b] Libycis debuit esse jugis.
Nam [c] duo de tenerâ puerilia corpora turbâ,
Sanguineam rastris quæ renovabat humum,
Sævus & infelix furiali dente peremit.
[d] Martia non vidit majus arena nefas.
Exclamare libet; [e] crudelis, perfide, prædo,
A [f] nostrâ pueris parcere disce lupâ.

a Vide 10. ep. lib. spectac.
b Montibus Africæ leonum nutricis.
c Duos pueros ministros theatrales qui amphitheatri arenam ferarum gladiatorumq; sanguine fœdam versando renovabant, injectâ insuper novâ arenâ.
d Marti sacra. Romana, ut ep. 4. l. 1. d.
e Apostrophe ad leonem.
f Namque illa Romulo & Remo infantibus pepercit, immo ubera præbuit.

De Mario. LXXVI.

Argenti libras Marius tibi quinque reliquit.
Cui nihil ipse dabas, is tibi verba dedit.

Marius, cui tu nihil erat legaturus, moriens dixit se tibi quinque libras testamento legaturum, quod tamen non fecit, sed te falsum habuit. uter è vobis liberalior? tu illi nihil, ille tibi verba; estis certè pares, nec melius vulturi cum corvo. vide Val. Max. l. 8. c. 6.

In Cosconium. LXXVII.

Cosconi,[a] qui longa putas epigrammata nostra,
Utilis ungendis axibus esse potes.

a Qui in epigrammate non tam argutiam quam brevitatem exigis, probas te aptiorem fore aurigæ servum, qui in Circo axes ad celeritatem ungat, quam lectorem diligentem. Ramiresius Cosconium hebetem & stolidum a Poeta ἀσεμφάτως dici putat, cùm Hispanicè *gordo* obesum & stultum sonet. Nec non Anglicè dicimus You are too fat to conceive this. Quod & Horatius serm. l. 1. testatur, *Tardo cognomen pingui damus*. Et *gurdos*, quos pro stolidis accipit vulgus, ex Hispania duxisse originem audivi, inquit Quintilianus, l. 1. c. 9. vide & *Laudem asini*. D. Heinsii.

Hac

b Hac tu credideris longum ratione colossum,
Et puerum Bruti dixeris esse brevem.
Disce, quod ignoras; c Marsi doctiq; d Pedonis
e Sæpe duplex unum pagina tractat opus.
Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis;
Sed f tu, Cosconi, disticha longa facis.

b Eadem ratione qua epigr. mea à mensura potiùs quàm ab ingenio censes, & Colossum (de quo 2. ep. l. Spect.) argues nimis esse longum, & statuam pueri Bruti (de quo 9. l. 51. ep. & 14. l. 171. ep.) nimis esse brevem, cum in utroque laudis summa sit propter symmetriam: in hac, brevitatis, quæ puero; in illo altitudinis, quæ imperatori Deo convenit. c Supra ep. 71, b. & 98. l. 7. c. d C. Pedonis Albinovani epigrammatarii laudatiss. e Sæpe unum epigramma binas implet paginas. f Tua ep. vel brevissima, sunt nimis longa; ut quæ tædium & nauseam pariant.

Ad Cæcilianum. LXXVIII.

A Estivo serves ubi piscem tempore, quæris?
In Thermis serva, Cæciliane, tuis.

Thermæ tuæ quas calidas esse oportet, in tantum frigidæ sunt, ut vel in æstate pisces à corruptione vindicare possint.

In Nasicam. LXXIX.

I Nvitas tunc me, cùm scis, Nasica, vocatum;
Excusatum habeas me, rogo: cœno domi.

Qui aliàs à te invitatus me excusare soleo quod alio sim invitatus, jam domi cœno, cur me non invitas? P. Scriverius e scripto legit *vocasse*. hac mente. Nasicæ cœnipetæ suboluit cœna apparata à Martiale, & vocati convivæ. invitat itaque Martialem, sperans sc. fore ut & ipse invitetur ab eo. quam tamen technam dissimulat Poeta se intelligere; sed & eum deludit, præteritque simul festivâ hac usus excusatione.

a *De Fannio.* LXXX.

H Ostem cùm fugeret, se a Fannius ipse peremit.
Hic, rogo, b non furor est, ne moriare mori?

a Fannius Cæpio quod in Augustum conjurasset proscriptus, ut percussores fugeret, se ipse interemit. b Vide ep. 9. l. 1. & Senec. epist. 58. *Sic mori, vinci est.* & 24. ep. multa. vide & Brodæi Miscell. 6. l. 29. c.

In Zoilum. LXXXI.

L Axior hexaphoris tua sit lectica licebit:
Dum tamen hæc tua sint, Zoile, sandapila.

Divites & nobiliores Romani circumferebantur vivi, efferebantur mortui in lecticis; pauperes & plebeii efferebantur in sandapilis. dicit Poeta lecticam fastuosi Zoili laxam quæ à sex servis vehitur, maxime videri posse sandapilam, cum & pauper sit & strigosus neque aliud quicquam quàm vivum cadaver. unde non adeo prætereundum est quod præferunt MSS. *sandapila est.* q. d. quando hæc tua sit lectica, non est aliud quàm sandapila.

Ad Ponticum. LXXXII.

A Bscissâ servum quid * fingis, Pontice, linguâ?
Nescis tu populum, quod tacet ille, loqui?

Servum ne scelus domini (quicquid illud fuit, verum si * *fœdas* legis cum nonnullis, facile erit suspicari) enunciaret, elinguem herus vel fecerat, vel simulaverat esse. occasionem hujus epâ fabulâ Philomelæ & Terei sumptam opinatur Raderus. ego ex Juvenalis Satyra 9. vers. 103. *secretum divitis ullum Esse putas? servi ut taceant iumenta loquentur, Et canis & postes, &c.* Potest elici & sensus turpior ex ep. 72. supra. Ja. Rutgersius legit; *quod lingis.* absciderat servo linguam, ne id flagitium effutiret. Var. lect. l. 6. c. 11.

In

In sævum maritum. LXXXIII.

FOedasti miserum, marite, mœchum.
Et se qui fuerant prius, requirunt
Trunci naribus, auribusq; vultus.
Credis te satis esse vindicatum?
Erras. iste potest & irrumare.

Abscißis naribus & auribus deformem reddidisti mœchum, qui ita fœdatus desiderabit, will sithe missing, priorem formam (*atque ubi sit sua forma requiret*. Ovid.) poterit tamen ad prius scelus vel etiam aliud recurrere postquam illi intactam reliqueris partem qua peccaverat. Scriv. legit *Et si qui*. MS. noster *E se qui*.

In Sertorium. LXXXIIII.

a MOllis erat, facilisq; viris Pæantius heros:
Vulnera sic Paridis dicitur ulta Venus.
Cur lingat cunnum Siculus Sertorius, hoc est,
b Ex hoc occisus, Rufe, videtur Eryx.

a Fingunt poetæ Venerem solere turpibus amoribus vindicare injurias sibi ac suis illatas. Quare, si (ut refert interpres Thucydidis ad 1. lib.) Philoctetem quòd interfecerit Paridem ulta fuit Venus hac pœnâ ut pathicus esset: credo ego (*iocatur Poeta*) Sertorium Siculum interfecisse conterraneum suum Erycem Veneris filium. namq; illum non leviori turpitudinis pœnâ male mulctavit Venus, &c. b Ab hoc.

Ad Amicum. LXXXV.

VImine clausa levi niveæ custodia coctæ
Hoc tibi Saturni tempore munus erit.
Dona quòd æstatis misi tibi mense Decembri,
Si quereris, rasam tu mihi mitte togam.

Ampullam seu lagenam vitream aquæ decoctæ & nivibus refrigeratæ, viminibus supertextis armatam & munitam mitto tibi his Saturnalibus, ipso Decembri, si offendat muneris æstivi hyberna intempestivitas, ulciscere hanc injuriam pari intempestivitate, ac mitte mihi togam æstivam.

Ad Classicum. LXXXVI.

QUòd nec carmine glorior a supino,
b Nec retro lego Sotaden cinædum,
c Nusquam Græcula quòd recantat Echo,
d Nec dictat mihi luculentus Attis
Mollem debilitate Galliambon:
e Non sum, Classice, tam malus Poeta.

a Numeris mollioribus composito. *Vel potius* antistropho & recurrente (sic n. Ovidio sonat *supinus*, de Ponto l. 4. el. 5. *Flumina quæ in fontes cursu reditura supino*) quale literale illud, *Roma tibi subito motibus ibit amor*. verbale illud Virgilii, *Musa mihi causas memora quo numine læso*. multaq; alia, inter quæ Rabani artificiosus dicam an laboriosus liber de laudib. sanctæ crucis, Atq; ejusdem argumenti alter Publio Optatiano Porph. autore. b Vel speciatim dicit quod prius dixerat generatim: vel versum retrogradum (quali scripsit Cinædica Sotades Maronensis) intelligit, qui procurrit in laudem alicujus, & recurrit in vituperium. Nota sunt illa *Laus tua non tua fraus*, &c. c Non scribo carmina quorum extremæ partes resonent, more Echus. Vide Politiani miscel. c. 22. & Scal. Poet. lib. 2. c. 29. d Ad exemplum politissimi carminis Galliambici, quod Cæcilius primus scripsit atq; Attin inscripsit, aut venustissimi Poematii Galliamb. à Catullo compositi, non scribo genus id carminis molle & elumbe instar Attyos evirati in quo plures locos occupant Iambi & quod canant Galli sacerdotes Cybeles vide Terent. Maurum & Diomedem. vide & Muretum atq; Scal. in Catullum. e Non tam nullius sum ingenii ut hæc affectem artificia, his ipse immorer, lectoremve morer.

[f] Quid si per graciles vias Petauri
Invitum jubeas subire Ladam?
Turpe est difficiles habere nugas,
Et stultus labor est ineptiarum.
Scribat carmina [g] circulis [h] Palæmon:
Me [i] raris juvat auribus placere.

f Curiosas has nugas non minus ingenium meum spernit quam nobilis ille cursor Ladas (ep. 100. l. 10.) dedignaretur velocitatem suam exercere in Petauris, quæ rotæ sunt per quas se jactant Petauristæ. vide Turnebum 4. l. 8. c. & Scal. ad 5. l. Manilii, ibi, *Corpora quæ valido saliunt excussa Petauro, &c.* & Vitellium 18. c. in Mosulam. g Turbæ, plebeiæ coronæ recitantem undiq; cingenti. h Forte Q. Rhemnius Palæmon, qui (teste Suetonio) poemata faciebat ex tempore, & scripsit variis & vulgaribus metris, aut alius quispiam tempore Martialis. i Paucis sed doctis ex mente Horatii ult. sat. 1. lib.

In Sextum. LXXXVII.

Dicis amore tui bellas ardere puellas,
Qui faciem [k] sub aqua, Sexte, natantis habe.

k Subpallidam & tumidam qualia solent apparere quæ sub aquis videntur. ludit item in Antithesis *ardere puellas & ipsum sub aquâ natare.* vide ep. 89. lib. 3.

In Mamercum. LXXXVIII.

Nil recitas, & vis, Mamerce, Poeta videri.
Quidquid vis esto, dummodo nil recites.

Quin tibi habe nomen Poetæ, vel hoc nomine quod nihil recites, potius quàm nos eneces molestâ ineptiarum recitatione.

*In * Gaurum.* LXXXIX.

Quòd nimio gaudes noctem producere vino;
Ignosco: vitium, Gaure, [a] Catonis habes.
Carmina quòd scribis [b] Musis & Apolline nullo;
Laudari debes: hoc [c] Ciceronis habes.
Quòd vomis; [d] Antonî: quòd luxuriaris; [e] Apicî:
Quòd fellas; [f] vitium dic mihi cujus habes.

* Qui vitia sua magnis exemplis excusare solebat.

a Uticensis, cujus virtus sæpe mero incaluit, ut ait Horat. 21. ode, 3. l. vide & Plutarch. in vita Catonis & Plin. epist. 12. l. 3.

b Nullâ gratiâ, nullo Musarum aut Apollonis instinctu, invitis Musis.

c Qui infeliciter musas poeticas est aggressus, vide Juven. sat. 10. v. 122. Senec. epist. 108. d Qui tribunal turpi fœdavit vomitu. ut amplificat Cic. 2. Philippicâ. e Supra ep. 69. a. f Hic caret autore magno. τὴν φωνὴν ἐνοπὴν σὺ λέγειν ἐδίδαξεν Ὅμηρος. Τὴν γλῶσσαν δ' ἐν ὀπῇ τίς σ' ἐδίδαξεν ἔχειν; Ανθολογ. β. κεφ. ιγ.

¶ *Ad Quinctilianum.* XC.

Quinctiliane, vagæ [a] moderator summe juventæ,
[b] Gloria Romanæ, Quinctiliane, togæ;
[c] Vivere quòd propero pauper, nec inutilis annis;
Da veniam: properat vivere nemo satis.
[d] Differat hoc, patrios optat qui vincere census,
[e] Atriaque immodicis arctat imaginibus.

a Annos 21. Romæ erudiendis juvenibus impendit Quint. & in his Domitiani nepotes docuit.

b Romani eloquii summe artifex, insignite senatorio clavo ornamentisq; consularibus Juven. 7. sat. 190.

c Da veniam si etiam in tenui re propera manu carpam gaudia fugientis vitæ, si frui velim præsentibus, quod pauci adeo faciunt cùm nemo fere vivere i. vitæ uti commodis & laute vivere sciat, omnes differant. 16. ep. 1. l. d Differant in dies, annos vel senectutem ipsam vitæ gaudia & usum, quibus curæ est rem patriam augere & splendere nobilitatis titulis & imaginibus. e In atriis nobilium quæ primæ ædium partes, ostendebantur majorum imagines humerorum tenus expressæ lineis a stemmate ad has discurrentibus. MS. Bodl. *aptat imaginibus.*

Me focus, & [f] nigros non indignantia fumos
Tecta juvant, & fons [g] vivus, & herba [h] rudis.
Sit mihi verna satur: [i] sit non doctissima conjux:
Sit nox cum somno: sit sine [k] lite dies.

f Non aurata laquearia, quæ ne fumo corrumpantur cautio est. g Scaturiens, perennis, naturalis. h Nativa, non arte læsa & ingenuâ gratiâ spoliata. [?] Juven. 3. Sat. 18. v. i Ex mente Juvenalis 6. Sat. 446. k Ep. 57. l. 12. & 70. l. 9. k Domesticâ, & forensi.

Ad Cæsarem Domitianum. XCI.

Rerum certa salus, terrarum gloria, Cæsar,
[a] Sospite quo magnos credimus esse deos:
Si [b] festinatis [c] toties tibi lecta libellis
[c] Detinuere oculos carmina nostra tuos:
[d] Quod fortuna vetat fieri, permitte videri:
Natorum genitor credar ut esse trium.
Hæc, si displicui, fuerint [e] solatia nobis:
Hæc fuerint nobis præmia, si placui.

a Quos vel hinc rerum humanarum maximam habere curam scimus quòd te nobis velint incolumem. *Sic locutio.* lib. 5. ep. 1. & 7. ep. 59. & l. 1 ep. 13. b Mihi scribenti, *vel* tibi legenti. c Quod argumento est placuisse. d Iis qui ex matrimonio legitimo tres liberos aut plures suscepissent, multa erant in spectaculis, honoribus petendis, divisionibus publicis privilegia. natum hoc *jus trium liberorum* a trigeminis Horatiis, Liv. 1. hoc autem jure donabantur a Cæsare multi quibus natura negaverat Poeta ἄπαις proles hujus imaginariæ jus ab Imp. petit, laboris sui præmium vel solatium. e Liviæ Druso filio extincto datum est hoc jus, solatii ergo, & in certaminibus dabantur quandoq; victis dona in solatia. *Ensem atque insignem galeam, solatia victo.* Virg. 5. Æneid.

Ad Uxorem. XCII.

[a] Natorum mihi jus trium roganti
Musarum pretium dedit mearum,
Solus qui poterat. [b] valebis uxor.
Non debet [c] Domini perire munus.

a Præcedenti ep. b Repudiata, vel mortua, vel neglecta. neq; enim carere te prolem, magis placet jus trium liberorum mihi ab Imp. erogatum. c Domitiani Imp. leg. & a *Domino.*

Ad Regulum. XCIII.

[a] Primus ubi est, inquis, cùm sit liber iste secundus?
Quid faciam si plus ille pudoris habet?
Tu tamen hunc fieri si mavis, Regule, primum:
[b] Unum de titulo tollere iòta potes.

a Hunc secundum sine primo misit Regulo Valerius, cui primum desideranti excusat Poeta, librum paulò obscœniorem verecundia inhiberi. *vel.* prodiit secundus hic liber in lucem primo non edito, quia multa in eo ad laudem Titi quem libenter non laturum Domitianum noverat Poeta, aut alia de causa. b Ex tituli numero II. tolle unum I. & erit liber primus, rerum serie nullatenus impedita, quippe in Epigrammatis ordo non respiciendus.

M. Val.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER III.

Ad Lectorem, de libro Gallicano I.

HOc tibi, quidquid id est, [a] longinquis mittit ab oris
Gallia, Romanæ nomine dicta togæ.
[b] Hunc legis, & laudas librũ fortasse priorẽ.
[c] Illa, vel hæc mea sunt, quæ meliora putas.
Plus sane placeat, [d] domina qui natus in urbe est;
Debet enim Gallum vincere [e] verna liber.

a Ego mitto à foro Cornelii *Imola* infra ep. 4. quæ urbe est Galliæ Cisalpinæ *Lombardia* dictæ *Togata*, quòd togis utebantur incolæ, ut Romani.
b Secundum.
c Illa quæ meliora putas mea sunt, vel 1. *etiam hæc* mea sunt. J. Gruterus ex consilio Dousæ edidit; *Illa, Vel hæc, mea sunt, quæ meliora putas?*
d Romi, quæ rerum domina & triumphati orbis caput. e Romæ natus, de verna vide 1. l. 42. epig. a.

Ad Librum suum. II.

[a] CUjus vis fieri, libelle, munus?
Festina tibi [b] vindicem parare,
[c] Ne nigram citò raptus in culinam
[d] Cordyllas [e] madidâ tegas papyro,
Vel turis, piperisque sis [f] cucullus.
Faustini fugis [g] in sinum? sapisti,
[h] Cedro nunc licet ambules perunctus,
Et [i] frontis gemino decens honore
Pictis [k] luxurieris umbilicis;
Et te [l] purpura delicata velet,
Et [m] cocco rubeat superbus index.
[n] Illo vindice nec Probum timeto.

a Imitatio Catulliana *Quoi dono lepidum novum libellum,* &c. 1. ep.
b Assertorem, patronum.
c Ne damneris in culinam & aromatopolarum tabernas pro chartâ ineptâ, infelicis genii & fati. maste paper. Pers. 1. sat. 43. v. *nec scombros metuentia carmina nec thus.*
d Pisciculos, partus thunnorum.
e Oleo, in quo friguntur pisces chartis involuti, ep. 87. l. 4. g.
f In formam cuculli formantur chartæ quibus involvuntur aromata. εἰς τὸν λι- [illegible] Anaxandrides apud Athenæ. 9. l. 4. c.
g In favorem & patrocinium Faustini, de quo ep. 26. l. 1.
h Sub hoc Mæcenate immortalitatem speres, oleo cedrino inunctus contra tineas & cariem. *Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.* Ovid. Trist. 1. El. 1. *speramus carmina fingi Posse linenda cedro,* &c. Horat. ad Pisones.
i *Fragili gemina poliantur pumice frontes.* Ovid. 1. Trist. 1. El. vide epigr. 67. lib. 1. m.
k Luxuriose orneris.
l Pellis purpurea, seu membrana rubens vel purpurea.
m Cocco notetur titulus, quod primùm minio factum.
n Nec criticos ungues castigatoris severissimi, qualis fuit M. V. Probus Berytius, qui emendationi librorum potissimam operam dedit, teste Suetonio lib. de Grammaticis.

In

In mulierem deformem. III.

Formosam faciem a nigro medicamine * velas:
b Sed non formoso corpore lædis aquas.
Ipsam crede c deam verbis tibi dicere nostris,
Aut aperi faciem, d vel tunicata lava.

a Oesypo, medicamine & incrustamento cosmetico, quod Juvenalis vocat *tectorium*. Sat.6.v.463. * Al. *celas*. b Sed deformi corpore violas aquas. c Aquæ Nympham, omni autem fonti credebatur inesse numen propter perennitatem scaturiginis. d Deforme enim corpus arguit æque deformem esse faciem, quam tegis, vel fucatam.

Ad Librum suum. IIII.

Romam vade liber, si, veneris unde, requiret:
a AEmiliæ dices de regione viæ.
Si, quibus in terris, qua simus in urbe, rogabit:
b Corneli referas me licet esse foro.
Cur absim, quæret: c breviter tu, multa, fatere,
Non poterat vanæ tædia ferre togæ.
Si, quando veniet, dicet: d responde; e Poeta
Exierat; f veniet, cum citharœdus erit.

a Viam AEmiliam ab AEmilia regione ad Bononiam usque stravit AEm. Lepidus, qua itur ad Forum Corn. vide Jo. Bapt. Pii annot. post. c.27. b Potes respondere me esse in foro Cornelii, sup. ep.1.2. dicto à Sylla. c Varie à multis dispungitur hic versus. refer *multa* ad *tædia* in seq. versu. d Pleraque verba quæ jam sunt secundæ tantum inflexionis, fuere priscis & tertiæ, sic *valo*, *cavo*, *ferveo*, &c. e Secessit, quia erat Poeta *artibus* autem *honestis Nullus in urbe locus*, *&c.* ut queritur Umbritius apud Juvenal. Sat.3. v.21. f Ubi forte didicerit ad citharam canere, redibit. majori enim in pretio Romæ sunt citharœdi quam poetæ, ep.57.l.5. & Juven.3. Sat.64. v. Suet. Vesp. c.19.

Ad eundem. V.

Vis commendari sine me cursurus in urbem,
Parve liber, multis? an satis unus erit?
a Unus erit, mihi crede, satis, cui non eris hospes,
b Julius assiduum nomen in ore meo.
Protinus hunc c primi quæres in limine tecti.
Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille, lares.
Est illi conjux, quæ te manibusq; sinuq;
Excipiet, vel si pulverulentus eas.
Hos tu, seu pariter, sive hanc, illumve priorem
Videris; hoc dices: d Marcus avere jubet.
Hoc satis est. e alios commendat epistola. f peccat,
Qui commendandum se putat esse suis.

a Instar vel loco multorum erit Julius, qui mihi familiaris fuit, tibique erit. b Ep.16. l.1. c Lectio sanior, quam à Scriverio restitutam confirmat MS. è nostris alter. domus hæc tibi urbem ingresso prima est, quam Daphnis quidam possederat prior dominus, nunc tenet Julius. at in atrio, quæ prima domus pars. d E salutandi formulis Brisson. l.8. form. *Martialis salutem dicit*. e Alienos, ignotos. f Nemo sapiens se commendat amicis suis diligenter & sollicite.

Ad Marcellinum. VI.

a Lux tibi post Idus numeratur tertia Maias,
Marcelline, tuis b bis celebranda sacris.

a Dies tertius post Idus Maias, 16. Calend. Junii. b In 2. versibus seq. ostendit genialis sacra causam.

c Imputat

c Imputat æthereos ortus hæc prima parenti;
d Libat florentes hæc tibi prima genas.
Magna licet dederit jucundæ munera vitæ,
e Plus nunquam patri præstitit illa dies.

c Hæc dies imputat tanquam beneficium (legas & *computat*) natalem patris tui quo editus est in diasluminis auras. *Vel* ex cœlesti revolutione reversum.

d Atq; hoc eodem die primam barbam deposuisti, qui quidem dies priscis sacer, solennis & perpetuæ memoriæ. Sueton. c. 12. Neron. & Xiphilinus in Nerone & Heliogabalo. Juven. 3. satyr. 180. e Filio dulcis est patris vitæ memoria anniversaria: patri nulla dies gratior quàm qua filii viri facti memoriam celebrat. nonnulli leg. *præstitit ulla dies.* vide Antholog. l. 1. c. 26. ep. Apolonid. Ἡδὺ σπεισάδιον πρώτων δέος ἦμαρ τούτῳ Κρίσπο, &c.

De sportula. VII.

a Centum miselli jam valete quadrantes,
b Anteambulonis congiarium lassi,
c Quos dividebat balneator d elixus.
Quid cogitatis ô e fames amicorum?
f Regis superbi sportulæ recesserunt,
g Nihil stropharum est: jam salarium dandum est.

a Nero cœnam rectam clientibus exhibitam a potentioribus redegerat ad sportulam, quæ calathus fuit quo primum obsonia dabantur, postea centum quadrantes loco ejus dati. Suet. 6. c. 16. Domitianus antiquato illo Neronis edicto revocavit cœnas. Suet. Domit. 7. b Clientis officiosi merces. c Clientibus singulis qui unà lavabant dati a potentioribus C. quadrantes nostræ monetæ 18. d. ob. q. quos forte dividebat balneator, ep. 60. l. 1. d Aquarum & vaporum calore coctus. e Qui sportulæ tenuitate & fame enecastis clientes? f A superbo patrono (qui *rex* dicebatur) exhibitæ. g Nihil fraudis jam faciendum est clienti, quem sæpe invitatum tanquam ad cœnam rectam dimiserunt tandem cum jejunâ sportulâ. στροφὴ tergiversatio a στρέφω. h Cœnæ, quæ Romanis ἀλλάξιον cibarium, annona diurna, ex pacto debitum: ut sportula, ex placito.

In Quinctum. VIII.

Thaida Quinctus amat. quam Thaida? Thaida luscam.
Unum oculum Thais non habet, ille h duos.

h Utroq; caret oculo. *Metaph.* i. cæcus est amore, qui non videat vitia. infr. ep. 39.

In Cinnam. IX.

Versiculos in me narratur scribere Cinna.
k Non scribit, cujus carmina nemo legit.

k Sic ep. 64. l. 6.

In Philomusum. X.

Constituit, Philomuse, pater tibi millia bina
a Menstrua, b perque omnes præstitit illa dies,
c Luxuriam premeret cùm crastina semper egestas,
Et vitiis essent danda diurna tuis.
d Idem te moriens hæredem ex asse reliquit;
Exhæredavit te, Philomuse, pater.

a In dimensum menstruum.
b Et illius dimensi menstrui singulis partes singulis divisit diebus.
c Idque ut crastinam anteverteret egestatem coercendo hodiernum luxum.
d Certè cum te tibi reliquerit, fecerit que hæreditatem tui juris, te quasi exhæredavit. nam tu rapide omnia absumis. melius consuluisset tibi alteri dato curatore.

Ad Quinctum. XI.

SI tua nec Thais, nec lusca est, Quincte, puella,
Cur in te factum [a] distichon esse putas?
[b] Sed simile est aliquid: pro Laide Thaida dixi.
Dic mihi, quid simile est Thais & Hermione?
[c] Tu tamen es Quinctus; mutemus nomen amantis;
Si non vult Quinctus Thaida, [d] Sextus amet.

a Ep. 8. supra.
b Urgebis tamen me ab animis apertè lusisse in affinitate nominum, ubi pro Laide tuâ dixi Thaida, verum non magis hinc notatur quam si appellassem eam Hermionem.

c Te tamen notatum argues, quod Quinctus vocaris. d Quod si tibi ita grave sit Thaida amari à fictitio meo Quinto, ne tu forte in suspicionem venias: diluetur hoc facile & decurabitur mutato nomine Quincti in Sextum.

In Fabullum. XII.

UNguentum, fateor, bonum dedisti
[a] Convivis [b] here: sed [c] nihil scidisti.
Res [d] salsa est bene olere & esurire.
[e] Qui non cœnat & ungitur, Fabulle,
Hic verè mihi mortuus videtur.

a A Balneis & ante cœnam prisci inungebantur.
b Heri, ut 44. ep. 1. lib.
c Nihil convivis distribuisti, carpsisti.
d Ironice .i. insulsa & inepta. MS. Bodl. *falsa est.*

e Silicernium hoc mihi videtur ubi apponitur cœna, nihil distribuitur, ubi ungimur tantum velut mortui, quorum cadavera ungere condireq; mos erat.

In Næviam. XIII.

DUm non vis leporē, dum non vis [a] carpere mullum,
Et plus quàm patri, Nævia, parcis apro,
Accusas, [b] rumpisq; coquum, [c] tanquam omnia cruda
Attulerit. [d] nunquam sic ego crudus ero.

a Scissum distribuere convivis.
b Cædis & allodit ad *carpis.*
c Causata obsoniorum cruditatem ut serventur ad alias cœnas explicandas. d Si modo nihil esitavero, nunquam ex obsoniorum copiâ crudus erit mihi stomachus, & ludit in translatione τῦ *crudi.*

De Tuccio. XIIII.

ROmam petebat esuritor Tuccius,
Profectus ex Hispania.
[a] Occurrit illi sportularum fabula:
A [b] ponte rediit [b] Mulvio.

a Exposita est illi tenuitas sportulæ, miseraq; officia ejus emerendæ.
b Qui mille passus ab urbe distat; in via Flaminia.

De Codro. XV.

PLus credit nemo, quàm totâ Codrus in urbe.
Cùm sit tam pauper, quomodo? cæcus amat.

Ludit in ambigua significatione τῦ *credit.* q. d. mirum est Codrum pecunias credere, qui ipse miserrimè pauper sit. resp. Poeta, supra fidem Codrum credere. credit enim illam esse castam vel formosam cujus amore cœcus est, idq; contra famam populi.

In cerdonem. XVI.

a DAs gladiatores, b sutorum regule cerdo,
Quodq; tibi tribuit, c subula, d sica rapit:
Ebrius es: nec enim faceres id sobrius unquam,
Ut velles e corio ludere, cerdo, tuo:
Lusisti, satis est: sed te, mihi crede, memento
Nunc f in pelliculâ, cerdo, tenere tuâ.

a Edis munus gladiatorium: quod principum est, divitum idq; S. Consulto (4. Annal. Tacit.) & spectatarum personarum, indignatur a. Poeta hoc vilissimos homines dare. b Sutorum Alpha, princeps. chiefe or Master of the Company. c Sutorium instrumentum & officium. d Gladiatoris gladius brevis, i. munus gladiatorium. e Dare gladiatores ex tua re. alludit a. proverbium *De alieno corio liberalis*. simul ludit in terminis sutoriis, *subula, corium, pellicula*. f Intra artificii & conditionis tuæ terminos. respicit Apologum de asino Cumano pelle leonis induto.

In Sabidium. XVII.

CIrcumlata diu mensis a scriblita secundis
Urebat nimio sæva calore b manus.
Sed magis ardebat Sabidî gula: protinus ergo
Sufflavit buccis terque quaterque suis.
Illa quidem tepuit, b digitosque admittere visa est.
Sed c nemo potuit tangere: merda fuit.

a Bellarium secundæ mensæ, ad modum placentæ confectum. Syncopatè pro *scribilita*. Torta Hisp. b Convivarum tangentium. c Nemo sustinuit edere vel gustare scriblitam impuro halitu tuo corruptam. vide ep. 93. l. 7.

In Maximum. XVIII.

a PErfrixisse tuas questa est præfatio fauces.
b Cùm te excusaris, Maxime, quid recitas?

a Ex frigore raucisse. b Excusationem in totum accipimus, vel omnino recitatione supersedeas, ut tibi & nobis parcas.

De vipera in ore ursæ. XIX.

PRoxima centenis ostenditur Ursa columnis,
Exornant fictæ qua Platanona feræ.
Hujus dum patulos alludens tentat hiatus
Pulcher Hylas; teneram mersit in ora manum.
Vipera sed cæco scelerata latebat in ore,
b Vivebatq; animâ deteriore ferâ.
Non sentit puer esse dolos, nisi dente recepto
Dum perit. c ô facinus falsa quòd ursa fuit!

a In porticu seu stadio potius centum columnis sublatâ. 2 l. 14. ep. platanis juxta consitis opacâ & statuis ferarum exornatâ dum ludibundus puer & visæ velut insultans ori statuæ hianti manum insereret, à vipera quæ in ore statuæ latebat morsus interiit. b Ficta hæc seu marmorea ursa comperta est lethalior ursâ vivâ, quasi spirans animâ viperæ quæ sui deterior. c O malè factum quòd non vera esset ursa. tum enim aut puer manum ori inserere supersedisset; aut tenero formosoq; puero viva ursa pepercisset. Sic Bodl. & Scr. MS. non *ausa* ut vulgò.

De Canio. XX.

DIc Musa quid agat Canius meus Rufus?
Utrum ne chartis tradit ille a victuris
Legenda b temporum acta Claudianorum?

a Non perituris, conatis genio & fato ut immortalitatem consecutæ posteris legantur. b Historiam de Claudii temporibus.

c An

c An quæ Neroni falsus adstruit scriptor ?
An æmulatur improbi jocos [d] Phædri ?
Lascivus elegis, an severus herois ?
[e] An in cothurnis horridus Sophocleis ?
[f] An otiosus in scholâ poetarum
Lepore tinctos Attico sales narrat ?
Hinc si recessit, porticum terit [g] templi ?
An [h] spatia carpit lentus Argonautarum ?
[i] An delicatæ Sole rursus Europæ
Inter tepentes post meridiem buxos
Sedet, ambulatve liber acribus curis ?
[k] Titine thermis, an lavatur [l] Agrippæ ?
An [m] impudici balneo Tigillini ?
An rure [n] Tulli fruitur, atq; [n] Lucani ?
An Pollionis dulce currit [o] ad quartum ?
[p] An æstuantes jam profectus ad Baias
Piger Lucrino [q] naviculatur. in stagno ?
[r] Vis scire quid agat Canius tuus ? ridet.

c. An scribit quæ adstruat Neroni tanquam authori, ut prodeant sub nomine Neronis ? *Vel* an ad fidem & veritatem historiæ revocat compositaq; quæ vivo Nerone ob metum aut adulationem, quæ mortuo ex recenti odio falsa scripta sunt? Tacit. in proem. Annal. d Mimographi alicujus jocularii. non a. illius qui fabulas composuit. e An tristis & altus est majestate carminis tragici? In tragœdiis autem inducti heroes & reges grande locuti altis innitebantur calceamentis, claruitque stylo tragico Sophocles. f An in conventu Poetarum recitat elegantes comœdias vel alia carmina? g Isidis fani, ep. 14. l. 2. f.

h Porticum Neptuni. ep. 14. l. 2. e. i An in porticu Europæ in quo buxeta solem frangunt a meridie, &c. ep. 14. l. 2. p. k *Velocibus muneribus, thermis*. ep. 2. lib. Spectac. Ecquid sapit quod habet MS. Oxoniensis, *Stertisve ? thermis an lavatur Agrippæ ?* l Balnea de suo nomine excitavit M. Agrippa. m Sophonii Tigellini, fœdâ pueritiâ, impudicâ senectâ, &c. Tacit. 1. hist. & 14. Annal. n Ep. 37. l. 1. & l. 9. ep. 52. o Prædium suburbanum ad quartum lapidem. p Ad aquas calidas in Baiano sinu intra Misenum & Puteolos in Campania. q Scr. contrahit, *naviculatur*, ita poscente modulo. r Ex persona Musæ resp. Quicquid agat, ridet. ep. 62. l. 1. & ep. 63. infr.

In crudelem Dominum. XXI.

[a] PRoscriptum famulus servavit [b] fronte notatus,
Non fuit hæc domini vita, [c] sed invidia.

a Antium Restionem vide Macrob. 1. Saturn. c. 11. & Appian. 4. l. & Val. Max. 6. l. c. 7. Senec. de Benef. 3. l. c. 25. &c. b Stigmatias servus, literas fronte inustus. c Indignum n. visum fore tanta fide servum a Domino notis compunctum fuisse.

De Apicio. XXII.

DEderas, Apici, bis trecenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi * laxum.
Hoc tu gravatus, [d] ne famem & sitim ferres,
Summâ venenum potione [e] duxisti.
Nil est, Apici, tibi gulosius factum.

Apicius sexcenties decoxerat, inspectis tandem rationibus, supersuturum sibi centies H. S. computavit; sed in hac re tanquam ultima fame victurus sibi vitam veneno finiit. Senec. ad Helviam c. 10. & Dion. l. 57. * Non minus amplius potius al. *luxu* pro luxui. i. ad luxum. d Scriv. *ut famem & sitim ferre*. e exhausisti.

In invitatorem. XXIII.

OMnia cùm retrò pueris opsonia tradas:
Cur non mensa tibi ponitur a pedibus ?

Invitator sordidus obsonia statim ac ponerentur tradidit servis pone ad pedes discumbentium ministrantibus auferenda & ad alias instruendas cœnas reservanda, jocatur Poeta commodius fore ut servis extra triclinium apponatur mensa, si ita retro amovere fercula statuerit. τῆς δὲ τραπέζης, πάντα δίδως ὀπίσω. Antholog. 1. l. c. 31.

De Haruspice hernicoso. XXIIII.

Vite nocens rosâ stabat moriturus ad aras
Hircus, Bacche, [a] tuis victima grata sacris.
Quem [b] Tuscus mactare deo cùm vellet haruspex,
Dixerat agresti fortè, rudiq; viro;
Ut citò [c] testiculos peracutâ falce secaret,
Teter ut immundæ carnis abiret odor.
[d] Ipse super [e] virides aras luctantia pronus
Dum resecat cultro colla, premitq; manu:
Ingens [f] iratis apparuit [g] hernia sacris.
Occupat hanc ferro rusticus, atq; secat:
Hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus,
Talibus & fibris numina prisca coli.
[h] Sic modò qui Tuscus fueras, nunc Gallus haruspex,
Dum jugulas hircum, factus es ipse [i] caper.

a Quod vites rodat, ut porcus Cereri quòd frugibus obsit, ep. 39. l. 13. MS. Bodl. *tuis victima digna sacris*. b Aruspicina ut & multa alia sacra & religiones, ab Etruria Romam accita. c Hirci, victimæ masculæ castrabantur ne teter illarum partium odor nares offenderet d Aruspex. e Herbis stratas. f Per irreverentiam gestus illius. g Scrotum aruspicis proni & inclinantis apparebat à tergo, quod rusticus abscidit. h Ludit à patria. Sic modo qui fuisti Hetruscus nunc Gallus factus es aruspex, nec tamen è Gallia, sed Gallus sacerdos Cybeles. i Castratus, est itaq; caper hirtus castratus, ἐκτομίας.

Ad Faustinum. XXV.

Si temperari balneum cupis [a] fervens,
Faustine, quod vix Julianus intraret:
[b] Roga, lavetur, rhetorem Sabinéum.
[c] Neronianas is refrigerat thermas.

a Cujus calorem vix ferre posset Julianus calidis aliis assuetus. b Al. *Roga lavetur hic rhetor Sabineus*. jocus Metaphoricus à frigore aeris ad frigus orationis. c Quæ egregiè erant calidæ & optimæ. 48. ep. 2. l.

In Candidum. XXVI.

[a] Prædia solus habes, & solus, Candide, nummos:
[b] Aurea solus habes, [b] myrrhina solus habes:
Massica solus habes, & [c] Opimî Cæcuba solus:
Et [d] cor solus habes, solus & ingenium:
Omnia solus habes: [e] hoc me puta velle negare:
Uxorem sed habes, Candide, cum populo.

a Candide cui crepat usque in ore illud *omnia amicis communia*. ut ep. 43. l. 2. nihil tamen cum amicis communicas, sed te tibi soli vivere, soli sapere perfectam credis sapientiam, beatam judicas vitam: certè ut nec decreto illi Pythagorico stas ita nec instituto tuo privato; namq; uxorem habes communem. b Vasa ep. 113. l. 14. c Ep 27. l. 1. c. d Sapientiam *Metonym.* e Te omnia non habere solum. alii leg. *hoc nec puto posse negari.* Fr. Modius 75. epist. Novantiqu. lectionum. Scr. *nec me puta.*

In Gallum. XXVII.

Numquam me revocas, venias cùm sæpe [a] vocatus:
Ignosco, nullum si modò, Galle, vocas.
Invitas alios: vitium est [b] utriusque. quod? inquis.
Et mihi [c] cor non est; nec tibi, Galle, [d] pudor.

a Ad cœnam. b Meum æque ac tuum. MS. noster, *utrinque.* c Prudentia ad prætereundum te inhumanum. d Ad invitandum me bene meritum.

In Nestorem. XXVIII.

AUriculam Mario graviter miraris olere.
[c] Tu facis hoc: garris, Nestor, in auriculam.

c. Graveolentia manet auriculæ illius ab impura tua animâ.

In Zoilum. XXIX.

HAs cum gemina [a] compede [b] dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, [c] anulos priores.

a Servi improbi & noxii in ergastula damnati opus in compedibus faciebant. b Servi libertate donati compedes & catenas sacrârunt Saturno, qui toto anno laneo vinculo ligatus, ad diem sibi festum .1. mense Decembri solvebatur. quin & servi in his Saturnalibus dominabantur. *Donasset iamne catenam Ex voto Laribus.* Hor. 1.l.ser.5. c Compedes. Zoilo autem exprobrat annulum aureum, ut qui ab Ergastulario servo ad ordinem equestrem sit evectus. ep.38.l.11.

Ad Gargilianum. XXX.

[a] SPortula nulla datur; [b] gratis conviva recumbis,
Dic mihi, [c] quid Romæ, Gargiliane, facis?
Unde tibi togula est, & [d] fuscæ pensio cellæ?
Unde datur [e] quadrans? [f] unde vir es Chiones?
[g] Cum ratione licet dicas te vivere summâ:
Quòd vivis, nullâ cum ratione facis.

a Supra ep.7. a. clientibus autem *hinc toga, calceus hinc est, Et panis famulusq; domi*, Juv. 1. Sat. 119. v. b Ad cœnam justam, unde tibi nulla pecunia ut in sportulis. c Cur non hinc migras? d Gurgustioli fumosi et tenebricosi obventus, ἐνοίκιον, ritus. e Quo pretio tenuioris conditionis homines lavabant. *dum tu quadrante lavatum*, &c. Horat. 3. Sat. 1. l. f Unde habes quod meretrici solvas? g Etsi te dicas vivere frugaliter & ex justa computatione, non tamen video causam cur in Roma vel etiam in vita manere velis, cui non suppetit unde vivas. luditq; in dilogiâ τοῦ *ratione*.

❡ *Ad Rufinum.* XXXI.

SUnt tibi, confiteor, diffusi jugera campi,
[a] Urbaniq; tenent prædia multa Lares:
Et [b] servit dominæ numerosus debitor arcæ,
Sustentatq; tuas [c] aurea mensa dapes.
Fastidire tamen noli Rufine, minores.
[d] Plus habuit Didymus: plus Philomelus habet.

a Et dii tui penates in urbe occupant soli quantum esset multis domibus. *Vel*, domus tuæ urbanæ, quas multas habes, habent singulæ prædia sua suburbana. b Multos tibi obæratos habes & fœneratos. c Inaurata; auream habens coronam, vel aurea. d Malis quidem artibus multa nactus es, sed plura Didymus spado, & Philomelus (quantum ex ficto nomine licet conjicere) citharœdus, qui & te fastidire possint.

In Matriniam. XXXII.

[a] NUm possim vetulã, quæris Matrinia? possum
Et vetulam: sed tu mortua, non vetula es.
Possum Hecubam, possum Nioben, Matrinia: [b] sed si
Non dum erit illa canis, nondum erit illa lapis.

a S. ὀχεύειν. infra ep. 75. b Modo non exuerint fœminas (ut est in fabulis notis) quod tu fecisti, canis jam & saxum.

Qualem puellam velit. XXXIII.

[a] Ingenuam malo: sed si tamen illa negetur,
[b] Libertina mihi proxima conditio est:
Extremo est ancilla loco: sed vincet utramque,
Si facie nobis hæc erit ingenua.

a Non amo genus, conditionem & ejusmodi phaleras, sed formam ipsam. maxima.n.voluptas est si quid propter se ametur. non placet ingenua conditio sed ingenua facies. b Filia liberti qui è servo manumissus fuit.

Ad Chionen. XXXIV.

Digna tuo cur sis, indignaque nomine; dicam.
Frigida es, & nigra es: non es, & es Chione.

Convenit tibi nomen Chiones (χιὼν autem nivem significat) quia frigida es blanditiis, amoribus vel aliis: non convenit quia nigra es.

De Piscibus sculptis. XXXV.

Artis [a] Phidiacæ toreuma clarum,
Pisces adspicis: [b] adde aquam, natabunt.

a Phidias toreutices inventor fuit. b Ita ad vivum expressi ut addita aqua videantur nataturi. *Hyperbolicè.*

In Fabianum. XXXVI.

[a] Quod novus & nuper factus tibi præstat amicus;
Hoc præstare jubes me, Fabiane, tibi.
[b] Horridus ut primo semper te mane salutem,
Per mediumq; trahat [c] me tua sella lutum:
Lassus ut in thermas [d] decimâ, vel seriùs, horâ
Te sequar Agrippæ, cum laver ipse Titi.
Hoc per triginta merui, Fabiane, [e] Decembres,
Ut sim tiro tuæ semper amicitiæ?
Hoc merui, Fabiane, togâ, tritâque, [f] meâque,
Ut non dum credas me meruisse [g] rudem?

a Exigis à me veteri amico & cliente officia non minora quàm quæ novus præstat cliens. b Frigore matutino, *vel* cultus neglectu, dum propero ut inter primos salutatores sim. Juven. 3. sat. v. 20. c Præcedentem, comitantem, subsequentem tuam sellam. ep. 10. l. 10. & ep. 26. l. 12. d Cum octava quæ æstate, nona quæ hyeme lavationi assignatur, cogar comitari te ad balnea Agrippæ, ipse loturus longe in balneis Titi. e Annos. f Cum alii patroni mittere soleant clientibus togas. g Liberationem ab officiis, tractum ab arenâ. gladiatores .n. ætate ingravescente quasi emeriti in magisterii signum accipiebant rudem: qua donati non cogebantur deinde pugnare, publicè tamen alebantur. Ramiresius putat Poetam ambigue allusisse ad togam rudem.

In irascentes amicos. XXXVII.

Irasci tantùm felices nostis amici.
[a] Non bellè facitis: [b] sed juvat hoc facere.

a Non ex ratione & causa, sed occasionem quæritis irarum. b Utile est vobis iras simulare, ne muneremini pauperum officia. sic ep. 13. l. 12.

Ad Sextum. XXXVIII.

Quæ te caussa trahit, vel quæ fiducia Romam,
Sexte? quid aut speras, aut petis inde? refer.

Caussas;

Caussas, inquis, agam Cicerone disertiùs ipso,
Atque erit in [a] triplici Par mihi nemo foro.
[b] Egit [c] Atestinus causas, & [c] Caius: utrumque
Noras: sed neutri [d] pensio tota fuit.
[e] Si nihil hinc veniet; pangentur carmina nobis:
Audieris, dices [f] esse Maronis opus.
Insanis: [g] omnes gelidis quicumque lacernis
Sunt tibi; Nasones, Virgiliosq; vides.
[h] Atria magna colam. [i] vix treis, aut quatuor ista
Res aluit: pallet cætera turba fame.
[k] Quid faciam? suade. nam certum est vivere Ro-
[l] Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes. (mæ.

a 1. Veteri Romano 2. Caii Julii Cæsaris 3. Augusti. vide Alex. Neap. 2. l. 12. c. Martian. 3. l. 24. c. b *Inquit Poeta*, est .n. *Dialogismus*. c Causidici pauperes, nomina fortasse ficta. d Supra ep. 30. d. e *Refert Sextus*. f Mea carmina æquare Virgilii opus. g Omnes hi quos vides horridulos tritis lacernis sunt Poetæ non inferiores Virg. & Ovidio. MS. noster, *Sunt tibi*. Cujus lectionis monuit & P. Seriverius. h Ingrediar (inquit Sextus) cliens potentiorum atria; vel principis aulam. i *Resp. Poeta*. k *Verba Sexti*. l Bonis fortunæ est Romæ victus & incertus; malis stipendium certum.

De Lycori. XXXIX.

ILiaco similem puerum, Faustine, [a] Magistro
Lusca Lycoris amat. [b] quàm bene lusca videt?

a Magistro pecoris, Alii leg. *ministro* .i. Ganymedi Jovis pocillatori. ut 11. l. 105. ep. b Quæ tam bene de formâ judicat. Quintus contra, ep. 8. supra, cæcus erat quamvis oculos haberet.

In Thelesinum. XL.

MUtua quòd nobis ter quinquagena dedisti
Ex opibus tantis, quas [a] gravis arca premit.
Esse tibi magnus, Thelesine, videris amicus:
Tu [b] magnus, quòd das? immò ego, quòd recipis.

a Vide ep. 30. l. 2. c. b Immo pusillus qui dives non dona das: ego magnus, qui pauper solvo.

In lacertâ cælatâ. XLI.

INserta Phialæ [a] Mentoris manu ducta
Lacerta [b] vivit, & timetur argentum.

a Cælatoris laudatissimi. b Adeò efficta videtur spirare, & vel argentea nescientibus timetur pro viva.

In Pollam. XLII.

[a] LOmento rugas uteri quòd condere tentas,
Polla; tibi ventrem, [b] non mihi labra linis.
[c] Simpliciter pateat vitium fortasse pusillum.
[d] Quod tegitur, majus creditur esse malum.

a Ex farinâ fabaceâ. Plin. ex creta Petron. b Non me decipis. Plauto phrasis frequens *os sublinit*. cujus ratio sumpta videtur vel ab iis qui per jocum dormientibus ora fuligine vel alio colore pingunt, ut AEgle Silenum, apud Virgil. 6. eclog. 8 *Vel* ab iis qui amaras potiones ægrotis vel pueris propinantes labra poculorum melle illinunt, quò dulcedine primum decepti potionem hauriant. c 88. ep. 1. l. & l. 6. ep. 7. d Infra 72. ep.

In Lentinum. XLIII.

a Vis apparere juvenis, simulas Juv. vide Ausonii ep. 16. quo Lais respondet Myreni, quod Adrianus seni fucato. *Patri iam negavi tuo.*
b Niger, Metonym. ut —
c Canus, candidus.
d Vitæ mortisq; præses, quæ fingitur morituris crinem secare, & has quasi primitias Orco offerre. *Nondum illi flavum Proserpina vertice crinem Abstulerat, Stygioq; caput damnaverat Orco*, Virgil. de Didone 4. AEn. & Horat. 1. lib. ode 28. *Nullum sæva caput Proserpina fugit*.
e Fucum illum capillorum & tinctum quasi caliendrum eleganter dixit *larvam*.

a Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis:
Tam subitò b corvus, qui modò c cygnus eras.
Non omnes fallis. scit te d Proserpina canum:
e Personam capiti detrahet illa tuo.

Ad Ligurinum. XLIV.

a Plus habes Poetæ quam hominis. Nimis tibi places in carminibus quæ omnibus incontinenter & importunè legis.
b Ep. 18. lib. spectac.
c Serpens, a quo icti vexantur siti & æstu, unde & nomen.
d Apricans ad meridianum solem. *Vel* meridionali plaga vivens.
e Non paucæ nec parvæ erant Romæ piscinæ qua natarent.
f Ramires legit *edentem*. Masambertius asserit lectionem vulgarem. ut sit ante accubationem sessio, ut 67. ep. 8. l. *Sternuntur lecti, Cæciliane, sede*.
g Cætera cum bonus sis ac justus, & propter innocentiam atq; probitatem expetendus: propter hanc tamen importunam recitationem, te fugiunt omnes caventq; ut poeticam hirudinem. Horat. in calce epist. ad Pisones, & Lucillii epigr. c. 40. l. 2. Antholog.

Occurrit tibi nemo quòd libenter:
Quòd quacumq; venis, fuga est, & ingens
Circa te, Ligurine, solitudo:
Quid sit scire cupis? a nimis Poeta es.
Hoc valde vitium periculosum est.
Non b tigris catulis citata raptis,
Non c dipsas d medio perusta Sole,
Nec sic scorpius improbus timetur.
Nam tantos, rogo, quis ferat labores?
Et stanti legis, & legis sedenti:
Currenti legis, & legis cacanti.
In thermas fugio; sonas ad aurem.
e Piscinam peto, non licet natare.
Ad cœnam propero; tenes euntem.
Ad cœnam venio; fugas f sedentem.
Lassus dormio; suscitas jacentem.
Vis, quantum facias mali, videre?
g Vir justus, probus, innocens timeris.

De eodem. XLV.

a Vide argumentum meum in Thyesten Senecæ, & quæ annotavi ad vers. 774. & chorum quartum.
b Tua.
c Vide ep. 43. l. 2. l.
d Ep. 49. infra. & 79. l. 5. & l. 11. ep. 53.

a Fugerit an mensas Phœbus cœnamq; Thyestæ,
Ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.
b Illa quidem lauta est, dapibusq; instructa superbis:
Sed nihil omnino, te recitante, placet.
Nolo mihi ponas rhombum, c mullumve bilibrem:
Nec volo boletos, ostrea nolo: d tace.

Ad Candidum. XLVI.

a Anteambulonis censilicatus togati.

Exigis à nobis operam sine fine a togatam.
Non eo, libertum sed tibi mitto meum.

Non

[b] Non est, inquis, idem: multo [c] plus esse probabo.
Vix ego lecticam subsequor; ille feret.
In turbam incideris; cunctos [d] umbone repellet:
[e] Invalidum est nobis, e ingenuumq; latus.
Quidlibet in causis narraveris; [f] ipse tacebo:
[g] At tibi tergeminum mugiet ille [g] sophos.
Lis erit; [h] ingenti faciet convicia voce:
Esse pudor vetuit fortia verba mihi.
Ergo nihil nobis, inquis, præstabis amicus?
[i] Quidquid libertus, Candide, non poterit.

b Plus mihi *inquis* esset honoris ex tui ipsius, quàm liberti tui comitatu.
c Operæ.
d Musambertius de umbone togæ intelligit. de quo vide quæ ad Persii sat. 5. v. 33. de cubito potius dici credo, quo turba obvia, haud secus ac hostes umbone repellitur. & ut credam facit Luciani Crito πολλοὺς παραγκωνισάμενος, καὶ τὸ ἱμάτιον Χαίρε εἰπών. Lucian. φιλόπατρις & Juven. 3. sat. *hic cubito ferit.* e Quod undam prementis populi contraniti nequeat, pudeat. ep. 47. l. 10. *Vires ingenua.* mox not. I. f Ego tibi oranti non valebo acclamare. g Vide l. 1. ep. 4. K. h Ingeret adversario tuo conviciorum abundè, nec in aurem. i Officia liberaliora & quæ me decent magis, præstabo.

De * *Basso.* XLVII.

* Ad quem ep. 59. infra de Faustini villæ copia.

Capena grandi porta [a] qua pluit gutta,
Phrygiæq; matris [b] Almo qua lavat [c] ferrum,
[d] Horatiorum quà viret sacer campus,
Et qua e pusilli [f] fervet Herculis fanum,
Faustine, [g] plenâ Bassus ibat in rhedâ,
Omnes beati copias trahens ruris.
[h] Illic videres frutice nobili caules,
Et [i] utrumq; porrum, sessilesq; lactucas,
[k] Pigroq; ventri non inutiles betas.
Illic [l] coronam pinguibus gravem turdis,
Leporemq; læsum [m] Gallici canis dente,
[n] Nondumq; victâ lacteum fabâ porcum.
[o] Nec feriatus ibat ante carrucam,
Sed [p] tuta fœno cursor ova portabat.
[q] Urbem petebat Bassus: imo rus ibat.

a Propter aquæ ductus & fontes quæ ad portam Cap. unde & *Fontinalis* dicta hodie *S. Sebastiani.* Juven. 3. sat. 11. v.
b Fl. Tusciæ in quo Mater Deûm à Gallis sacerdotibus quotannis abluebatur. Ovid. 4. Fast. & Marcellin. 23. l.
c Cultros ad hostias mactandas. fortè legend. *sacrum.*
d Ubi sepulti fuerunt Horatii illi trigemini, de quibus Liv. 1.
e Adulatoriè. Domitianus n. se magnum Herculem vel majorem dici voluit. ut ep. 65, 66, 67. & 104. lib. 9. Alciden vocat pusillum. f A frequentiâ salutantium viatorum, erat enim in viâ Appiâ. g Non ut *Mathonis lectica* 1. sat. Juven. *Plena ipso,* sed ruris honoribus quos ex urbe in rus suum, non rus, portabat. h In rheda Bassi, velut altero copiæ cornu. i Sectivum & capitatum. k Quem cient & lubricant. l Coronam vimineam cui appendebantur turdi in orbem. 13. l. ep. 51. & Ovid. 1. Am. v. 269. m Leporarii canes in Gallia velociores, utpote lupino satu editi. n Lactentem porcellum, qui fabas dente non vicerit, i. fregerit. o Nec ociosus aut onere vacuus ibat cursor ///// lacquap. p Ne colliderentur. q Posset quidem videri rure rediisse adeo terræ foetibus onustus: & tamen adeo sterilem alebat suburbanam villam ut ex urbe rus in rus ferret. Vulg. *Romam.*

De

De Ollo. XLVIII.

PAuperis exstruxit cellam, sed vendidit Ollus
Prædia: nunc cellam pauperis Ollus habet.

Habebant lauti divites inter cœnationes splendidas & diætam unam quo se quandoq; recipiebant ad tenuiorem victum, vel varietatis causâ, vel ut parvo assuefierent, quasi præexercitationem ad inopiam. ut consulit Seneca epist. 18. & 100. & ad eas Lipsius docet. hanc appellabant *pauperis cellam*. extruebant & cellas famulis, ut & amicis minorum gentium excipiendis, ep. 14. l. 8. hujusmodi structuræ, sed immodicæ & magnificæ dum indulgeret Ollus, ad veram paupertatem redactus est.

In invitatorem. XLIX.

a VEientana mihi misces, b tu Massica potas:
b Olfacere hæc malo pocula, quàm bibere.

a Ep. 53. l. 2. b.
b Scriverii & Bodleii MSS. *ubi Massica potas*.
b Gratior quippe odor quam gustus.

❡ *In Ligurinum.* L.

a HÆc tibi, non alia, est ad cœnam causa vocandi,
Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.
b Deposui soleas. affertur protinus c ingens
Inter d lactucas, e oxygarumq; c liber.
Alter f perlegitur, dum fercula prima morantur:
Tertius est, nec adhuc mensa secunda venit.
Et quartum recitas, & quinctum denique librum.
g Putidus est, toties si mihi ponis aprum.
Quòd si non h scombris scelerata poëmata donas:
Cœnabis solus jam, Ligurine, i domi.

a Supra ep. 44. & 45.
b Quod discubituri faciebant, ne stragula conspurcarent.
c Quod magnum malum.
d A quibus cœna inchoari solita. 13. l. 14. ep.
e Garum ex aceto.
f Al. *Porrigitur*.
g Certe puteret vel aper ad convivia natum animal toties appositum, ac tu mihi libros regeris.
h Vide 2. ep. supra b.
i Invitatori soli licebat recitare. domi itaq; solus cœna tibiq; recita; foris te cavebimus.

Ad Gallam. LI.

CUm faciem laudo, cum miror crura manusque:
Dicere, Galla, soles; nuda placebo magis.
Et semper vitas communia balnea nobis.
a Numquid, Galla, times, ne tibi non placeam?

a Ironicè. arguit enim ipsam mendacem & inaniter gloriosam, quæ specimen subterfugerit. sumptum videtur ab illo Augusti, qui præfecto quem ignominia notabat subinde precibus interponenti; *Quid respondebo patri? Dic*, inquit Aug. *me tibi displicuisse*. Quintil. 6. l. 4. *Vel* ne me forte non probares. vide ep. 24. l. 1.

❡ *Ad Tongilianum.* LII.

EMpta domus fuerat tibi, Tongiliane, ducenis:
Abstulit hanc a nimium casus in urbe frequens.
b Collatum est decies. rogo, non potes ipse videri
c Incendisse tuam, Tongiliane, domum.

a Incendium, ep. 7. l. 5.
b Ex symbolis civium & amicorum damno tuo succurrentium tibi donabantur. 7812. l. 10. ff. Juven. 3. a versu 212.
c *Merito jam suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.*

Ad

Ad Chloen. LIII.

ET vultu poteram tuo carere,
Et collo, manibusq; cruribusque;
Et mammis, natibusque, clunibusque:
Et ne singula persequi laborem,
Totâ te poteram, Chloë, carere.

Membris tui quæ laudas singulis, & teipsâ vel totâ possem carere. obscœnitatem si prurias stasum affricabit tibi more suo Dominus de Κατσέρνη.

Ad Gallam. LIIII.

CUm dare non possim, quod poscis, Galla, rogantem:
Multo simplicius, Galla, negare potes.

Cum à me noctem poscente tu ultra quàm possim præstare poscas vices, malim simpliciter mihi neges quam cogas me impotem fateri.

In Gelliam. LV.

QUòd quacumq; venis, [a] Cosmum migrare putamus,
Et fluere [b] excusso [c] cinnama fusa vitro:
Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis.
Scis puto posse meum, sic bene olere canem.

a Myropolam. ep. 88. l. 1. a;
b Succusso. vel fracto.
c Oleum Cinnami. Plin. 15. l. 7. c.

De cisternâ Ravennate. LVI.

SIt cisterna mihi, quàm vinea, malo Ravennæ:
Cùm possim multo vendere pluris aquam.

Vini largi copia, aquæ bonæ maxima penuria, unde & caritas, Ravennæ, quæ Sabinorum oppidum aquis marinis & uliginosis perfluum, ita ut sitiant vivi, natent sepulti, Sidonius epist. 8. l. 1.

De Copone. LVII.

CAllidus imposuit nuper mihi copo Ravennæ;
Cùm peterem mixtum, vendidit ille merum.

Pluris n. vænijt aqua, quâ dilueretur vinum, quàm ipsum merum. ep. præced.

De villâ Faustini. ad * Bassum. LVIII.

* Supra ep. 47.

[a] BAiana nostri villa, * Basse, Faustini,
Non [b] otiosis ordinata myrtetis,
[c] Viduâq; platano, [d] tonsiliq; buxeto
[e] Ingrata lati spatia detinet campi:
Sed rure vero [f] barbaroq; lætatur.
[g] Hic farta premitur angulo Ceres omni,
Et [h] multa fragrat testa [h] senibus autumnis.

a Villa quam habet Faustinus Baiis in sinu Campaniæ non est sterilis instar suburbanæ, supra 47. ep.
b Sterilibus, si cum frugiferis conferantur, quamvis baccæ myrtorum in medicinis utiles sint, vel quæ locum tantum occupant & umbram otio abundantibus hominibus præbent. c Cælibe, infrugiferâ, non ut populo vitibus maritatâ. Plin. Sec. epist. 6. lib. 5. d Buxi n. ut nunc in varias animalium formas tondebantur. e Nihil fructus aut proventus Domino reddentis. f Fecundo, ut apud Barbaros & rudes qui non ex amœnitate & elegantiâ arborum ad quincuncem dispositarum sed ex fructu rus æstimant. g Omnis Faustini domus angulus stipatur frumento. h Bene olent testæ quibus reconditum est vetus vinum, quod inter autumnales fructus est, ut ὀπώρα pro παλαιός & senibus, ut annis testa l. 1. ep. 40. & 106.

Hic

Hic post Novembres, imminente jam brumâ,
i Seras putator horridus refert i uvas.
k Truces in altâ valle mugiunt tauri,
l Vitulusq; inermi fronte prurit in pugnam.
Vagatur m omnis turba * sordidæ cortis.
* Argutus anser, n *gemmeiq; pavones,
o Nomenq; debet quæ rubentibus pennis,
Et * picta perdix, Numidicæq; * guttatæ,
Et p impiorum q phasiana Colchorum.
r Rhodias superbi r fœminas premunt galli;
Sonantq; turres s plausibus columbarum;
Gemit hinc palumbus, inde t cereus turtur.
Avidi sequuntur u villicæ sinum porci;
Matremq; plenam mollis x agnus expectat.
Cingunt serenum y lactei focum vernæ,
Et z larga festos lucet ad 1 Lares sylva.
Non segnis albo pallet otio 2 copo:
3 Nec perdit 4 oleum lubricus palæstrita.
Sed tendit avidis rete subdolum turdis.
Tremulâve captum lineâ trahit piscem,
Aut impeditam cassibus refert damam.
Exercet hilares 5 facilis hortus 6 urbanos,
7 Et pædagogo non jubente lascivi
Parêre gaudent villico 8 capillati;
9 Et delicatus opere fruitur eunuchus.
10 Nec venit inanis rusticus salutator;
11 Fert ille ceris cana cum suis mella,
12 Metamq; lactis 13 Sassinate de sylvâ.
Somniculosos ille porrigit glires;
Hic 14 vagientem matris hispidæ fœtum,
Alius 15 coactos non amare capones.
16 Et dona matrum vimineo ferunt texto
Grandes proborum virgines colonorum.
Facto vocatur lætus opere vicinus,
17 Nec avara servat crastinas dapes mensa,

i Ep. 44. l. 1. e.
k *Aut in reducta valle, mugientium Prospectat errantes greges.* Hor. 2. Epod.
l *Cui frons turgida cornibus Primis & Venerem & prælia destinat.* Horat. 13. ode 3. lib.
m Gallinæ, anseres, &c. quæ sequuntur.
* *Adverte avium nativa epitheta.*
n *Qui picta pandunt spectacula cauda.*
o Phœnicopterus, cui φοινίκεα πτέρυξ. 71. ep. 13. l.
p Qui male audiunt propter parricidia, impietatem, & veneficia Medeæ. vide Senecæ Medeæ argumentum.
q A Phasi Colchorum fl.
r Gallinas Rhodias quæ Romanis in pretio.
s Alarum.
t Cui plumæ coloris cerei. *Aliis* pinguis turtur, ut ep. 5. l. 13.
u Sinu ferentis glandes vel alium pastum. Rob. Titius legit *sonum* villicæ sc. vocantis sues ad pastum.
x Domi seclusus à matre pastum profectâ.
y Candidi, Domitius legit *lutei*, i. sordidi infantes. vide ep. 50. l. 1. x. MS. noster *Cinguntque circum lutei focum vernæ.*
z Luculentus est focus, lignis è vicinâ sylvâ descendentibus, ut ibid. 50. ep. l. 1.
1 Quibus juxta focum locus.
2 Campo, qui ad quæstum domini viatoribus vinum vendit, non pallet & pinguescit otio: sed habet quòd agat, ut seq. 3 Neq; n. utitur oleo, qui non exerceat palæstram. melius se exercet aucupio, venatione, &c. vide adagium, *Perdere oleum & operam*. 4 Luctaturi se ceromate ex oleo, cera & pulvere AEgyptio ceu Puteolano, ungebant. 5 Non laboris exquisiti, ut in suburbanis. 6 Alii *ancillas*. sed variant hic lectiones plurimæ. 7 Alacriter ac sponte obeunt nec detrectant ministeria etiam à villico imperata, quod alibi dedignantur isti. —— 8 —— Filii familias vel pueri delicati comas alentes. ep. 62. l. 10. *Cirrati*. Pers. 1. 9 Et ipsi delicati spadones atq; cubicularii delectantur labore. 10 Non portat nudum & inane *Ave*, ut clientes in urbe, sed adfert munera, quæ seq. 11 Adfert favos. 12 Ep. 44 l. 1. f. 13 Oppido Umbriæ, Plauti patriâ. 14 Hædum balatu desiderantem matrem capel. 15 Quia castratos. 16 Filiæ agricolarum ferunt dona à matribus, vel *Rauca cortis aves & ova matrum*. ep. 30. 7. l. Ep. 50. l. 1. Tibicine abhibito consulit tum modulo tum ruinæ versus P. Scriv. legendumq; monet *Vimine offerunt texto*, vel *afferunt*. 17 Quod in urbe fieri solet, supra 13. ep. 6. & 23. & l. 1. 104. ep.

Vescuntur

Vescuntur omnes, ebrioq; non novit
Satur minister invidere convivæ.
At tu sub urbe posides 18 famem mundam,
Et turre ab altâ prospicis 19 meras laurus,
Furem 20 Priapo non 21 timente securus.
Et vinitorem 22 farre pascis urbano,
23 Pictamq; portas 24 otiosus ad villam
Olus, ova, pullos, poma, caseum, mustum.
Rus hoc vocari debet, an 25 domus longè?

18 Prædium suburbanum, mundum quidem & elegans, sed famelicum & sterile, supra 47. ep.
19 Solas steriles laurus quibus nullæ arbores fructiferæ interseruntur.
20 Ep. 36. l. 1. h.
21 Nihil n. est quod fur auferat.

22 Cum sterilis villa non alat villicum ipsum. 23 Amœnam fortè & visu pulchram, verum non magis saturam quàm quæ in pictâ tabulâ exprimitur. alludit forte ad illud Cynici qui servo esurienti pictas ostendebat dapes, quæ oculos pascerent non ventrem. 24 Ex urbis curis tanquam è vinculis solutus. 25 Domus extra urbem, longè ab urbe dissita, ad quam cibaria ex urbe efferuntur. ὁ πόῤῥω οἶκος.

De sutore & fullone. L I X.

[a] SUtor credo dedit tibi, culta Bononia, munus.
Fullo dedit Mutinæ: [b] nunc ubi copo dabit?

a Ep. 16. supra.
b Restat sc. ut caupo æquè vilis munera edat gladiatoria, vide eandem 16. ep. supr.

In Ponticum. L X.

[a] CUm vocor ad cœnâ, [b] non jam venalis, ut [c] antè.
Cur mihi non eadem, quæ tibi, cœna datur?
Ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino;
[d] Sumitur [e] inciso mytilus ore mihi.
Sunt tibi [f] boleti; fungos ego sumo suillos.
Res tibi cum [g] rhombo est; at mihi cum [g] sparulo.
[h] Cereus immodicis turtur te clunibus implet;
Ponitur in caveâ mortua pica mihi.
Cur [i] sine te cœno, cùm [k] tecum, Pontice, cœnem?
[l] Sportula quòd non est, prosit: edamus idem.

a Edicto Domitiani de cœnis rectis (vide quæ ad ep. 7. supra) fraudem factam à potentioribus, qui clientibus vilissimos, sibi optimos apponebant cibos, conqueritur Poeta. quod & Juven. sat. 5. Plin. Jun. 6. epist. l. 2. & noster 2. l. 43. ep.
b Sportula conductus. al. leg. *non tam venalis*.
c Sportulâ non sublata, supra ep. 7.

d Al. *fungitur*. e Testâ mytili labra mihi sugenti scindente. f Fungorum salutarium; alii boleti, alii suilli seu porcini, alii Amanitæ. Al. *fungos ego sumo pusillos*. g Rhombus & sparulus uterq; è genere passeris marini, sed hic multo vilior. h A colore pinguedinis, ut modò ep. 58. t. Al. *Aureus*. i Non habens eosdem cibos. k In eadem mensa, & cœna (ut dicitur) communi. l Non obsit nobis, quod Imp. decreto revocatur cœna sublatâ sportulâ.

In Cinnam. L X I.

[a] ESse nihil dicis, quidquid petis, improbe Cinna.
Si [b] nil Cinna petis; [c] nil tibi, Cinna, nego.

a Extenuando rem quam petis.
b Rem levem, & relatè nil.
c Simpliciter, nil.

In Quinctum. L X I I.

CEntenis quòd emis pueros, & sæpe ducenis:
Quòd [a] sub rege Numâ condita vina bibis:
Quòd constat decies tibi [b] non speciosa supellex:
Libra quod argenti millia quinq; rapit:

a Vina vetustissima. Hyperbolicè.
b Etiam quotidiana, vulgaris tua supellex, alii leg. *non spatiosa* hoc sensu; cujus cælatura ejus est artificii, ut multo constet etsi non sit magna, nec multum occupet spacii. ita ut una libra argenti cælati constet quinque millibus HS.

[c] Aurea quod fundi pretio carruca paratur:
Quod pluris [d] mula est, quàm domus empta tibi:
Hæc animo credis magno te, Quincte, parare?
Falleris. [e] hæc animus, Quincte, pusillus emit.

c Quòd rheda aurata ceu aureis bracteis distincta constet, quanti fundus. d Alii *nulli*. quæ lectio placet, ut apte jungatur hyperbolicum mulæ pretium pretio carrucæ. e Magnus animus tantam pecuniæ vim in amicos pauperes potius erogasset, honestæ ipsorum necessitati succurrens; quàm sumptuum ambitione parasset sibi muliebres has & penè pueriles nugas.

In Cotilum. LXIII.

Cotile,[a] bellus homo es: dicunt hoc, Cotile, multi.
Audio: sed quid sit, dic mihi, bellus homo?
Bellus homo est, [b] flexos qui digerit ordine crines:
Balsama qui [c] semper, cinnama semper olet:
Cantica qui [d] Nili, qui [e] Gaditana susurrat:
Qui movet [f] in varios [f] brachia [g] volsa modos:
Inter fœmineas totâ qui luce cathedras
Desidet, atq; aliquâ semper in aure sonat:
Qui legit hinc illinc missas, scribitq; [h] tabellas:
[i] Pallia vicini qui refugit cubiti:
[k] Qui scit, quam quis amet, qui per convivia currit:
[l] Hirpini veteres qui bene novit avos.
[m] Quid narras? hoc est, hoc est homo, Cotile, bellus?
Res [n] prætricosa est, Cotile, bellus homo.

a Ep. 10. l. 1. b Al. *flexo*. c Ep. 12. l. 2. d Ægyptiorum, maxime Alexandrinorum summa mollities, petulantia, & procacitas in factis dictisque, ut & canticis lascivis de Canopo. vide Juvenal. Sat. 1. v. 26. Sat. 6. 85. e Vide ep. 42. l. & 62. K. lib. 1. & Juv. Sat. 11. v. 162. f Ad leges & modos Chironomiæ saltabant, ut hodie Hispani. Ovid. 1. Art. *Si mollia brachia, salta*. g Ep. 29. g. l. 2. h Amatorias, ut ep. 65. l. 11. i Ne plicarum umbonem ceu ordinem conturbet. ep. 41. l 2. f. k Curiosus Ardelio & πολυπράγμων. qualis illa apud Juven. Sat. 6. v. 405. l Cui non in minimis curis est Circus, equi victores, eorumq; nobilitas. deducere itaq; studiose curat & recensere stemma & proavos equi Hirpini usque ab Aquilone avo. vide Lips. cent. unic. epist. 26. m *Decastichon præcedens fuit è persona Cotili. distichon quod sequitur est Poetæ, ut & primum.* n Nugis impedita, meræ gerræ.

Ad Cassianum. LXIIII.

[a] Sirenas hilarem navigantium pœnam,
Blandasq; mortes, gaudiumq; crudele,
Quas nemo quondam deserebat auditas,
Fallax Ulysses dicitur [b] reliquisse.
Non miror: illud, Cassiane, mirarer,
[c] Si fabulantem Canium reliquisset.

a Quæ navigantes hilari sopitos cantu demulcebant, trahebantq; in perniciem. sunt antitheleis ceu ὀξυμωρίαι in illis, *hilaris pœna, blandas mortes, gaudium crudele*. b Obturatis sociorum auribus, se adligato navis malo. Hom. Odyss. μ. c In tantum lepore & lascivâ nequitiâ superat Sirenum cantus & illecebras Canius. de quo ep. 62. & 70. l. 1. & ep. 20. supra.

Ad Diadumenum. LXV.

[a] Quod spirat tenerâ malum mordente puellâ:
Quod de [b] Corycio quæ venit aura croco:

a Qualiter fragrantem spirat odorem pomum, &c. sic ep. 9. l. 11. c. b Corycus mons Ciliciæ croco nobilis. 3. ep. lib. spectac. K. in aspersionibus theatralibus. ep. 39. l. 9. c.

Vinea

Vinea quod primis floret cùm cana racemis:
Gramina quod redolent, quæ modo carpsit ovis:
Quod myrtus, quod [c] messor Arabs, quod [d] succina (trita
[e] Pallidus [f] Eoo thure quod ignis olet:
Gleba quod æstivo leviter cum spargitur imbre:
Quod madidis nardo sparsa corona comis:
Hoc tua, sæve puer Diadumene, basia fragrant.
Quid, si [g] tota dares illa sine invidiâ?

c Felicis Arabiæ incolas qui metit herbas & fructus odoros.
d Ep.38.l.5.n.
e Colorem ignis. n. rutilum immissum thus in pallidum vertit.
f Ex Arabia & Orientalibus partibus.
g Non malignè aut parcè, sed plenis labris & facilè?

In M. Antonium. LXVI.

PAr scelus admisit [a] Phariis Antonius [a] armis:
[b] Abcîdit [c] vultus ensis [d] uterq; [e] sacros.
[f] Illud, laurigeros ageres cùm læta triumphos:
Hoc tibi, Roma, caput, cùm loquereris, erat.
Antonî tamen est pejor, quàm caussa Pothini:
Hic facinus domino præstitit; ille [g] sibi.

a AEgyptiæ ficæ .i. Pompeio magno occidi jusso à Pothino qui hoc regi Ptolomæo suasit in gratiam Cæsaris. vide 70. ep. l.5.
b Al. *Abscidit hen*, ut versu succurratur.
c Capita.
d Pothini & Antonii.
e Propter Magistratus quos gesserant *sacros*, gloriam, bene merita, res gestas, &c. f Pompeii caput triumphales victricis Romæ lauros gessit, Ciceronis caput loquentis Romæ. ille, caput, hic, lingua urbis. g In suam solius vindictam, in nullius gratiam.

De pigris Nautis. LXVII.

CEssatis pueri, [a] nihilq; nostis,
[b] Vatreno, Eridanoq; pigriores:
Quorum per vada tarda navigantes,
Lentos tingitis ad [c] celeusma remos.
Jam [d] prono Phaëthonte sudat [e] AEthon,
Exarsitq; dies, & hora lassos
[f] Interjungit equos meridiana.
At vos tam placidas vagi per undas
[g] Tutæ luditis otium carinæ.
Non nautas puto vos, sed [h] Argonautas.

a Pronunciet eos, si quis volet, damnetq; sciolos, vel ad Phrygii tonsoris foveam aures eorum qui inusitatas hasce syncopationes non ferunt: ego certe profiteor me inter illos sedere qui reclamant, horreantq; illa monstra *nostis*, *postis*, præ quibus, si conjecturis ausisq; in dubiâ variâque lectione sit locus, adoptarem, *Cessatis pueri, & nihil movetis*, vel quid ejusmodi.

b Locus dubiæ plane sanitatis, ne dicam deploratæ, cui restituendæ post Criticos omnes majorum minorumq; gentium Machaonas, manum admovit, utinam Pæoniam, Cl. Ph. Cluverius in opere elaboratissimo laudatissimoq; Italiâ antiquâ, Is infra Imolam (forum Cornelii, quo jam secesserat Poeta, ut ipse testatur ep.1. & 4. supra) Vatrenum lentissime fluere asserit, ut & Padi alveum, quem Vatrenus auget, proprie vocatum Eridanum, in stagna se diffundere. Videsis ipsum l.1.c.35. c Clamorem & hortationem nauticam, qua se invicem nautæ, vel illos celeustæ hortantur, ut nostris, *Via, via*, therrly mates. d A meridie sole inclinante. e Unus è Solis equis. f Vide 6. ep. l.2.1. g Ita P. Scr. ut pigri nautæ vocentur *ocium carinæ*. Sed pro *vagi* desideratur epitheton appositius *tardi* aut si quid simile. h Ludit in voce *Argonautæ*. q.d. estis pigri, inertes (quod ἀργοὶ sonat) nautæ. non herôes illi Argo vecti ad aureum vellus petendum.

Ad Matronam pudicam. LXVIII.

HUc est usque tibi scriptus, matrona, libellus.
Cui sint scripta rogas [a] interiora? mihi.

a Quæ subsequuntur. *Metaph. ab ædificiis*. interiora partes quæ à primo ingressu Gymnasium, sunt remotiores sunt.

Gymnasium, thermæ, stadium est hac parte; recede:
Exuimur: nudos parce videre viros.
Hinc jam deposito post vina rosasq; pudore,
Quid dicat, nescit [b] saucia [c] Terpsichore:
[d] Schemate nec dubio, sed apertè nominat [e] illam,
Quam recipit sexto mense superba Venus:
[f] Custodem medio statuit quam villicus horto;
Opposita spectat quam proba virgo manu.
[g] Si bene te novi; longum jam lassa libellum
Ponebas: totum nunc studiosa leges.

b Sc. mero, l. ebria. sic en. usurpatur Justino. lib. 1. & 11. atque Apuleio lib. 7 & 9.
c Musa jocosa, choris gaudens.
d Non tectè & figuratè.
e Quæ sequenti epigr. nominatur nota a. Priapum autem matronæ Rom. (ritu ab AEgyptiis ducto, qui Isidis jussu pudenda circumferebant in cultum Osiridis cui invento virilia defuerunt) 7. Kal. Augusti extra portam Collinam cum pompa ad Veneris fanum ferebant, inq; Deæ sinu ponebant. vide & Annot. poster Baptistæ Pii cap. 156.
f Ep. 36. l. 1. h. g Infra ep. 85.

Ad Cosconium. LXIX.

OMnia quod scribis castis epigrammata verbis,
Inque tuis nulla est [a] mentula carminibus;
Admiror: [b] laudo. nihil est te sanctius uno:
At mea luxuriâ paginâ nulla vacat.
Hæc igitur juvenes nequam, facilesq; puellæ,
Hæc senior, sed quem torquet amica, legat.
At tua, Cosconi, venerandaq; sanctaq; verba
A pueris debent, virginibusq; legi.

a Sine qua tamen non possunt placere, &c. ut ep. 36. l. 1.
b Ironicè.

Ad Scevinum. LXX.

[a] MOechus es Aufidiæ, qui vir, Scevine, fuisti.
Rivalis fuerat qui tuus, ille vir est.
Cur aliena placet tibi, cui tua non placet uxor?
[b] Numquid securus non potes arrigere?

a Scevinus uxorem Aufidiam per fastidium repudiaverat, nuptam postea illi qui fuerat ejus mœchus, deperibat.
b Aliena sc. & vetita placent: propria & licita spernuntur.

In Nævolum. LXXI.

MEntula cùm doleat puero, tibi, Nævole, culus:
Non sum divinus, sed scio [a] quid facias.

a Imo, quid patiaris.

Ad Lauseiam. LXXII.

VIs futui, [a] nec vis mecum, Lauseia, lavari.
Nescio quod magnum suspicor esse nefas.
Aut tibi [b] pannosæ pendent à pectore mammæ:
Aut sulcos uteri prodere nuda times:
Aut infinito lacerum patet [c] inguen hiatu:
Aut aliquid cunni prominet ore tui.
[d] Sed nihil est horum. credo, pulcherrima nuda es.
Si verum est, vitium pejus habes: [e] fatua es.

a Supra ep. 50.
b Pannuceæ, laxæ, rugosæ.
c
d Quòd si nihil horum sit, sed nuda, pulchra sis, &c.
e Insulsa, nullo lepore meretricio instructa. ep. 61. l. 11. g.

In

In Phœbum. LXXIII.

[a] Dormis cum pueris mutoniatis,
Et non stat tibi, Phœbe, quod stat illis.
Quid vis me, rogo, Phœbe, suspicari?
[b] Mollem credere te [b] virum volebam:
Sed [c] rumor negat esse te [d] cinædum.

a Ep. 24. l. 1.
b Cinædum.
c Verbum hoc malè olet Paronomasiam obscœnam. ep. 72. l. 2. a.
d Pathicum potius, vel φοινικίζοντα.

In Gargilianum. LXXIIII.

[a] Psilothro faciem [b] levas, & [a] dropace calvam.
[c] Numquid tonsorem Gargiliane times?
[d] Quid facient ungues? nam certè non potes illos
[e] Resina, [f] Veneto nec resecare luto.
Desine, si pudor est, miseram [g] traducere calvam,
Hoc fieri [h] cunno, Gargiliane, solet.

a Ep. 29. l. 2. g.
b Levigas.
c Scopticè. An tu forte tonsorem metuis quod fecit Dionysius tyrannus? referente Cicerone 2. Offic. & Tusc. quæst. 5.
d Ex veterum more præbendi ungues tonsori resecandos.
e Dropace vel Psilothro ad depilandum ex resina.
f Quod aceto mistum adhibebatur ad psilothrum.
g Reddere infamem & malo *rumori* obnoxiam. vide ep. 4. lib. spectac. a.
h Cujus vicem & caput tui φοινικίζοντος supplere hinc suspicio est.

In Lupercum. LXXV.

Stare, Luperce, tibi, jam pridem mentula [a] desit:
Luctaris demens tu tamen arrigere.
Sed nihil erucæ faciunt, bulbiq; salaces;
[b] Improba nec prosunt jam satureia tibi.
Cœpisti puras [c] opibus corrumpere buccas:
Sic quoque non vivit sollicitata Venus.
Mirari satis hoc quisquam, vel credere possit,
[d] Quæ non stat, magno stare, Luperce, tibi?

a Desiit.
b Salax, venerem languidam irritans. Βολβὸς καὶ κοχλίας καὶ ὠὸν καὶ τὰ ὅμοια δοκεῖ σπέρματος εἶναι ποιητικά, διὰ τὸ ὁμοιοειδεῖς ἔχειν τὰς πρώτας φύσεις, καὶ τὰς αὐτὰς δυνάμεις, &c. Athenæus. l. 2. c 23.
c Lips. 6. epist. 5. lib. quæst. epist. legit *Opicus* quasi sit sell. —præplacet vulgata lectio, quam astruit in ultimo versu, *magno stare.*
d Jocum quærit ab ambiguo τῦ *stare*, prius obscœnum signif. posterius *constare.*

In Bassum. LXXVI.

Arrigis ad vetulas, fastidis, Basse, puellas:
Nec formosa tibi, sed [a] moritura placet:
Hic, rogo, non furor est, non est hæc mentula demens?
Cum [b] possis [c] Hecubam, non potes [d] Andromachen.

a Capularis anicula & morti vicina.
b Supra ep. 32.
c Vetulam.
d Juniorem.

In Bæticum. LXXVII.

Nec mullus, nec te delectat, Bætice, turdus
Nec lepus est umquam, nec tibi gratus aper.

Nec te liba juvant, nec [a] sectæ quadra placentæ;
[b] Nec Libye mittit, [c] nec tibi Phasis aves,
Capparin, & putri cepas [d] alece natantes,
Et pulpam [e] dubio de petasone voras.
Teq; juvant [f] gerres & pelle [g] melandrya canâ
[h] Resinata bibis vina, Falerna fugis.
Nescio quod stomachi [i] vitium secretius esse
Suspicor. ut quid enim Bætice [k] saprofagis?

a In quadrata frusta secabantur placentæ, ep.75. lib.6.a.
b Nec tibi sapit avis Numidica—
c —Nec Phasiana. supra ep.57.q.
d Liquamine salso ex alece.
e Semiputido.
f Minuta salsamenta è locustarum genere. Plin. cap.ult.32.lib. g Pars thynni vilissima. Plin.9. l.c.15. sed Athenæo salsamenta ex thynnis maximis.3.l.33.c. h Corrupta & olentia picem vasis. i Lingendi sc. vel fell.—k σαπροφαγεῖς putrida edis?

Ad Paullinum. LXXVIII.

MInxisti currente semel, Pauline, carinâ.
Meire vis iterum? jam Palinurus eris.

Per jocum ominatur futurum ut, qui prius lapsus fuerit, submergatur si iterum minxerit, atq; ex Paullino fiat Palinurus alter, qui Æneæ navis gubernator, notus ex 5. Æneid. Virg. ludit. a. in nomine quod deducit ex πάλιν rursum & οὐρεῖν meiere.

Ad Sertorium. LXXIX.

REm peragit nullam Sertorius, inchoat omnes.
Hunc ego cum futuit, non puto perficere.

Ad Apicium. LXXX.

DE nullo quereris, nulli [a] maledicis, Apici:
[b] Rumor ait, linguæ te tamen esse malæ.

a Ep.61.l.2.
b Ep.72.l.2.a.

In Bæticum. LXXXI.

QUid cũ fœmineo tibi, Bætice [a] Galle, [b] barathro?
Hæc debet [c] medios lambere lingua viros.
[d] Abscissa est quare Samiâ tibi mentula testâ,
Si tibi tam gratus, Bætice, cunnus erat?
[e] Castrandum caput est: nam sis licet inguine Gallus,
Sacra tamen [f] Cybeles decipis: ore vir es.

a Qui sacerdos es Cybeles eviratus.
b Ἀιδοιος.
c Ep.71.l.6.2.b.
d Ep.45.l.2. Plin.l.35.c.12
e Es enim impuri oris & malæ linguæ.
f Sic lib.11. ep. 62. *mæchas ore Mamtius.*

In Zoilum. LXXXII.

COnviva quisquis Zoili potest esse,
[a] Summœnianas cœnet inter uxores;
[b] Curtâque Ledæ [c] sobrius bibat testâ.
[d] Hoc esse levius, puriusq; contendo.

a Prostibula, meretrices, ep.33.l.1.c.
b Ep.93.l.1.c.
c Quod majoris est turpitudinis quam si ebrius fuerret. d Corruge apud summœnianas lupas.

Jacet occupato [e] galbanatus in lecto:
[f] Cubitis trudit hinc, & inde convivas,
Effultus ostro, sericisq; pulvinis.
Stat [g] exoletus, [h] suggeritq; ructanti
Pinnas [i] rubentes, [k] cuspidesq; lentisci;
Et æstuanti tenue ventilat frigus
Supina [l] prasino concubina flabello;
Fugatq; muscas myrteâ puer virgâ.
[m] Percurrit agili corpus arte tractatrix,
Manumq; doctam spargit omnibus membris.
[n] Digiti crepantis signa novit Eunuchus,
Et delicatæ [o] sciscitator urinæ
Domini bibentis ebrium regit penem.
At ipse retro flexus ad [p] pedum turbam
Inter catellas anserum [q] exta lambentes
Partitur apri [r] glandulas [f] palæstritis,
Et concubino turturum nates donat:
[t] Ligurumq; nobis saxa cùm ministrentur
Vel [u] cocta fumis musta Massilitanis:
[x] Opimianum morionibus nectar
[y] Crystallinisq; [y] myrrhinisq; propinat.
Et [z] Cosmianis ipse [1] fusus [1] ampullis,
Non erubescit [2] murice aureo nobis
Dividere mœchæ pauperis [3] capillare.
[4] Septunce multo deinde perditus stertit:
Nos accubamus, &, silentium ronchis
Præstare jussi, [5] nutibus propinamus.
Hos [6] Malchionis patimur improbi fastus;
Nec vindicare, Rufe, possumus; [7] fellat.

e Ep. 7. l. 1. 3.
f In medio lecti loco positus, ut laxius recumberet, & ne vestes disturbaretur.
g Minister, puer path.
h Pinnis ori inditis stomachum repletum provocare ad vomitum solebant hi gulones. Sueton. Claud. c. 33.
i Phœnicopteri pennas in hoc negotium adhibuisse videtur.
k Dentiscalpia. 22. ep. 14. l.
l Viridi.
m Fricat. vide epist. Sen. 66.
n Matellam poscentis, quod significabatur crepitu digiti. ep. 89. l. 6. & 14. l. 119. ep. *Trimalcio digitos concrepuit, ad quod signum matellam spado ludenti supposuit.* Petron.
o Al. *suscitator.*
p Puerorum qui ad pedes stant. ep. 23. supra.
q Quæ pinguibus farta ficis erant Romanis in deliciis, sed hæc ille catulis, velut in contemptum convivarum.
r Quæ juxta cervicem apri callosæ materiæ. [illegible]
f Lipsius legit *Palæstritæ* vel etiam *Palæstritis* genetiv. ut *Oresta* & *Orestis*. & refert ad *apri* ex Varronis lib. 3. c. 13. ubi *palæstra* ostenditur esse septum in illâ ubi apri erant inclusi. alii intelligunt servos palæstritas, ut supra ep. 57. Cum vero moles hic enumeret Zoili ministros, pueros exoletos, concubinas, moriones, &c. quid si intelligamus *depilatores*? sic enim eos Persius appellat Sat. 4. v. 39. *Quinq; Palæstritæ licet hæc plantaria vellant.* t Vina tenuia & vilia in sterili & saxoso Liguriæ solo nata. u Austera vina è Massilia fumo maturata. vide ep. 36. l. 10. c. x 27. ep. 1. l. c. y Poculis. l. 13. ep. 111. & 113. z Unguento à Cosmo myropolâ confecto plenis. 1 Largam innuit copiam qui versus seq. [illegible]. 2 Concha muricis, aurei coloris, vel inaurata. parca satis. *non fundit capacibus Unguenta de conchis.* ut ait Horat. Ode 7. l. 2. 3 Unguentum ad capillos ungendos, quali utebantur vel pauperrimæ mœchæ. 4 Multis cyathis septem sextarii partes capientibus. 5 Non prolato ejus nomine cui propinamus; sed nutibus invicem. 6 Mollis Zoili à [illegible]. 7 Atque adeo nos mordicus ulcisci potest. infra ep. 96. b. *Nec vindicari Rufe, possimus; fellat.* quia propter oris vitium, ex eodem calice potare nolit. Quod de Hermo, l. ep. Rutgers. Sed vide 3. ep. l. 2. P. Scr. autore Jos. Scaligero scripsit, *Nec vindicare, Rufe, possumus; fellas.* h. e. ineptis. stultos quippe vocabant homines spurco ore.

In coclitem. LXXXIII.

UT faciam breviora mones epigrāmata, Cocles,
[a] Fac mihi quod Chione. non potui brevius.

a Vide quam te utar brevitatis magistro? nec potui paucioribus verbis notare te vitii fellandi; non melius, non tectius, quàm conferendo te cum Chione, infra ep. 86. & 93.

In Tongilionem. LXXXIIII.

QUid narrat tua mœcha ? non puellam
Dixi, Tongilion. quid ergo ? * linguam.

* Quæ λείχουσι καὶ μύζουσι patitur quod mœcha. sic ep. 62. l. 11. *mæchus ore Manneius*. verbum etiam *narrat* linguæ impuritatem innuit.

Ad Maritum. LXXXV.

QUis tibi persuasit nares abscindere mœcho ?
a Non hac peccatum est parte, Marite, tibi.
Stulte, quid egisti ? nihil hic tua perdidit uxor,
Cum sit salva sui mentula b Deiphobi.

a Ejusdem argumenti cum ep. 83. l. 2. vide & 60. ep. l. 2.
b Alludit ad Deiphobum Virgilii. AEn. 6. v. 494. *lacerum crudeliter ora, Ora manusque*, &c.

Ad castam matronam. LXXXVI.

a NE legeres partem lascivi, casta, libelli,
Prædixi, & monui: tu tamen ecce legis.
Sed si b Panniculum, si spectas, c casta, b Latinum,
Non sunt hæc mimis improbiora: lege.

a Supra ep. 69.
b Mimum ep. 5. l. 1. d. & 72. 2. l. b.
c Absque jactura vel diminutione honoris aut castitatis.

In Chionem. LXXXVII.

a NArrat te b rumor, Chione, numquã esse futută,
Atque nihil cunno purius esse tuo.
c Tecta tamen non hac, qua debes, parte lavaris.
Si pudor est, transfer subligar in faciem.

a Modo ep. 83.
b Ep. 72. l. 2.
c Si subligari tegas inferiora præ pudore, cur non potius os tegis? namq; hac parte *rumor* est te peccare μύζειν. in *voce* rumor *latet alcus Paranomasticon*.

In fratres fellatores. LXXXVIII.

SUnt gemini fratres, a diversa sed inguina lingu[...]
Dicite, dissimiles sint magis, an similes ?

a ὁ μὲν τὰ τῆς γυναικὸς λείχει, ὁ δὲ τὰ τοῦ ἀνδρός μύζει.

Ad Phœbum. LXXXIX.

UTere lactucis, & a mollibus utere malvis:
b Nam faciem, durùm, Phœbe, cacantis habe[...]

a Quæ ventrem solvant, unde & nomen à μαλάσσω. nisi forte a מלוח herba sylvestri. vide ep. 48. l. 10. b Detortum fortè hoc in Vespasianum qui erat vultu velut [...]tentis Sueton. 8. l. 20. c.

De Galla. XC.

VUlt, non vult dare Galla mihi: nec dicere pos[...]
Quod vult, & non vult, quid sibi Galla velit.

Vult habet obscœnam significationem, ut *possum* ep 37. & 71. supra. *Vel* vult dare sui copiam, sed non vult dare mercedem, cùm deformis non mereatur gratis—vide ep. 74. l. 7. vide etiam an[...] ex inconstantiâ Gallæ, ut ep. 25. l. 2. Adverte & Polyptot. τοῦ *velit*.

De Misitio. XCI.

Cum peteret patriæ Misitius arva Ravennæ,
[a] Semiviro Cybeles cum grege junxit iter.
Huic comes hærebat domini [b] fugitivus Achillas.
Insignis formâ nequitiâque puer.
Hoc [c] steriles sensere viri : qua parte cubaret,
Quærunt ; sed tacitos sensit & ille [d] dolos.
[e] Mentitur, credunt : somni post vina petuntur :
Continuò [f] ferrum noxia turba rapit ;
Exciduntq; senem, [g] spondæ qui parte jacebat ;
Namq; puer [h] pluteo vindice tutus erat.
Suppositam, fama est, quondam pro [i] virgine cervâ ;
At nunc pro [k] cervo mentula supposita est.

a Sacerdotibus Cybeles eviratis ; Gallis.
b Qui fugerat à domino.
c Galli sacerdotes castrati.
d Voluisse illos ipsum execare.
e Dicit se in alia parte lecti quam quo dormiebat, dormiturum in spondæ sc. parte.
f Supra 80. ep. d.
g Qua dixerat puer se cubiturum.
h Ab ea parte lecti qua erat pluteus.
i Iphigenia, cujus immolandæ loco Diana ejus miserta cervam substituit. k Opponatur τῷ præcedenti *Cervam*. *Cervi* autem dicti servi nequam & fugitivi, qualis fuit hic Achillas.

Ad Gallam. XCII.

Ut patiar [a] mœchum, rogat uxor, Galle ; sed [a] unum.
Huic ego, non [b] oculos eruo, Galle, [b] duos ?

a 90. ep. 6. l.
b Ep. 95. l. 1. g. Ludit autem in Auxesi ab *uno* ad *duos*.

In Vetustillam. XCIII.

[a] Cum tibi trecenti consules, Vetustilla,
[b] Et tres capilli, quatuorque sint dentes,
Pectus cicadæ, crusculumque formicæ :
Rugosiorem cum geras [c] stolâ frontem,
Et aranearum cassibus pares mammas ;
Cum comparata rictibus tuis ora
Niliacus habeat crocodilus angusta,
Meliusque ranæ garriant [d] ravennates ;
Et [e] Adrianus dulciùs culex cantet,
Videasque quantum noctuæ vident mâne,
Et illud oleas, quod [f] viri capellarum,
Et anatis habeas [g] uropygium macræ,
[h] Senemque Cynicum vincat osseus cunnus :
Cùm te lucernâ balneator [i] exstinctâ
Admittat inter [k] bustuarias Mœchas,
[l] Cùm bruma mensem sit tibi per Augustum,
[m] Regelare nec te pestilentiâ possit:

a Cum numeres 300. vel 150. annos ætatis. namq; Romanis annorum ratio à pari Coss. singulis annis creato, est. a. hyperbole ut hic pleraque.
b Sic ep. 20. l. 1. & 2. l. ep. 41. & l. 12. ep. 7.
c Matronarum veste exteriori in multas plicas rugata.
d Raucum coaxantes in paludibus Ravennæ. Supra ep. 55.
e In Adria, quæ Romanorum colonia in Piceno. Plin. 3. c. 13. c.
f Hirci.
g ὀῤῥοπύγιον, ceu ἱερoπύγιον, extremitatem vertebræ, the rumpe.
h Macie & squalore, sordidi quippe & macilenti fuerunt Cynici. i Vicissima scorta admittebantur extinctis lucernis in balnea. quo & se non raro conferebant aucupii gratia. k Vide ep. 35. l. 1. g. l Cum eo usq; tibi extinctus sit naturalis calor ut vel anni parte calidissimâ frigeas. m Nec frigiditatem tuam grassans pestilenti morbo mensis possit regelare. Sic Seneca 68. epist. *Iam ætas mea contenta est suo frigore, vix media regelatur æstate.* & Juven. 10. Sat. 218. v. *Febre calet solâ.*

n Maritorum sc. hyperbolicè.
o Qui libidine pruriat in te quæ jam nihil aliud es quàm cadaver. *Vae eherogne.*
p Te saxeam exercere. ep. 32. supra.
q Et ipse senex, quem maritorum supremum extulisti.
r Sandapila tibi conveniet magis quàm lectus genialis. Alii leg. *Sternatur a Coride in triclinio lectus*, sc. feralis. f Ep. 36. l. 1. d. t Magis convenit huic ætati tuæ fax ustoris qui pyram struat & accendat, quàm teda nuptialis ab Hymenæo vel pueris prælata in nuptiis.

n Audes ducentas nuptum ire post mortes,
Virumq; demens o cineribus tuis quæris
Prurire. quid p sarrire si velit saxum?
Quis conjugem, quis te vocabit uxorem,
q Philomelus aviam quam vocaverat nuper?
Quòd si cadaver exigis tuum scalpi:
r Sternatur a Coricle clinico lectus.
f Thalassionem qui tuum decet solus,
t Ustorq; tedas præferat novæ nuptæ:
Intrare in istum sola fax potest cunnum.

In Rufum. XCIIII.

Vide ep. 19. & 23. supra.

ESse negas coctum leporem, poscisq; flagella.
Mavis Rufe coquum scindere, quàm leporem.

In Nævolum. XCV.

a Qui prior salutabat, videbatur se inferiorem fateri salutato.
b Humanas imitari voces edoctus salutator. ep. 74. l. 14.
c Ep. 91. & 92. l. 2.
d Titus & Domitianus.
e Mihi vivo, ut ep. 1. l. 1.
f Honorarium nempe, ut & equitem, ex munere Cæs. non censu.
g Et intra 14. gradus sedeo spectator, unde te non equestrem excitant Oceanus & Lectius designatores qui disponendis ordinibus in theatro præerant ep. 36. l. 5. & 9. ep. 6. l.
h Pluribus impetravi à Cæs. jus civitatis, quàm tu habes famulos. i Non honore prior es, sed loco, dum inclinaris. *signori si.*

NUmquã a dicis ave, sed a reddis, Nævole, semper,
Quod prior & b corvus dicere sæpe solet.
Cur hoc expectas à me rogo, Nævole, dicas:
Nam puto nec melior, Nævole, nec prior es.
c Præmia laudato tribuit mihi Cæsar d uterque,
c Natorumq; dedit jura paterna trium.
Ore legor multo, notumq; per oppida nomen
e Non expectato dat mihi fama rogo.
Est & in hoc aliquid: vidit me Roma f tribunum,
g Et sedeo qua te suscitat Oceanus.
h Quot mihi Cæsareo facti sunt munere cives,
Nec famulos totidem suspicor esse tibi.
Sed prædicaris: sed pulchrè Nævole ceves:
Jam jam i sic prior es, Nævole, vincis, ave.

In Gargilium. XCVI.

a Verbis præ te fers esse te....
b Neq; enim sermoni vacabit lingua turpi ministerio versata, vel tibi morigero obstruetur os, ut ep. 47. l. 2. c. *Si deprendero, Gargili, tacebis*, linguam abscindam. Deprehensis enim ea pars auferebatur, quæ peccarunt. Rutgers. 6. l. 11. c.

LIngis, non futuis meam puellam.
Et a garris quasi mœchus, & fututor.
Si te prendero, Gargili, b tacebis.

Ad Rufum. XCVII.

a Supra ep. 34. 83. 86.
b Ep. 81. supra, nota 7.

NE legat hunc Chionẽ, mando tibi, Rufe, libellũ,
a Carmine læsa meo est; b lædere & illa potest.

In

In Sabellum. XCVIII.

Sit culus tibi quàm macer, requiris?
[a] Pædicare potes, Sabelle, culo.

a Præ macie in tantum prominet [illegible]. modo ep. 92. g.

Ad cerdonem. XCIX.

Irasci nostro non debes cerdo libello.
[a] Ars tua, non vita est [a] carmine læsa meo.
Innocuos permitte sales. cur ludere nobis
Non liceat, licuit si [b] jugulare tibi?

a Supra ep. 16. & 58.
b Munera edere, & verso pollice vulgi quemlibet occidere familiariter.

Ad Rufum. C.

[a] Cursorem sextâ tibi, Rufe, remisimus horâ,
Carmina quem madidum nostra tulisse reor.
Imbribus immodicis cœlum nam fortè ruebat.
[b] Non aliter mitti debuit iste liber.

a Supra ep. 47. o.
b Extenuat carmina sua, quasi digna sint litura, sic ep. 59. l. 9. & ep. 10. l. 4. & forte 6. ep. 1. l.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER IIII.

De natali Domitiani. I.

Cæsaris [a] alma dies, & [b] luce sacratior illâ,
Conscia [c] Dictæum qua tulit Ida Jovem,
Longa precor, [d] Pylioq; veni numerosior ævo,
Semper & [e] hoc vultu, vel meliore nite.
[f] Hic colat Albano Tritonida [g] cultus in [h] auro,
Perque [*] manus tantas plurima [i] quercus eat.
[k] Hic colat ingenti redeuntia secula lustro,
Et [l] quæ Romuleus sacra Terentus habet.
Magna quidem superi petimus, [m] sed debita terris.
[n] Pro tanto quæ sunt improba vota deo?

a Natalis Domitiani, qui 9. Kal. Novemb. Sueton. 1. c. Dom.
b Jovis natali sacratior. *Adulatorié.*
c In idam Cretæ montem vel ipsa Rhea secessisse, vel filium Jovem clam alendum Curetibus & nymphis tradidisse fingitur, ne à patre Saturno [illegible] voraretur. est & Dicte mons Cretæ.

d Numerosior quàm Nestori suus natalis. e Feliciter ut nunc, vel etiam felicius. f Domitianus diu celebret annua Minervæ (quam superstitiosè coluit) quinquatria, quæ ipse instituit in arvo Albano, vide Sueton. Domit. 4. c. g Redimitus auro, vel & ipse Deus ac Dominus, sic n. se coli voluit, alii leg. *multus*. i. frequens, totus. h Sunt qui *arvo* malint. ego retinuerim *auro* retinuerimq; ad auream coronam qua redimitus Dom. certaminibus Poetarum & Oratorum, scenicisque ludis præsidebat atque —i— Victores ornavit coronis quernis ep. 54. infra & ep. 82. l. 8. & Juven. 6. sat. v. 386. * Cæs Domitiani. cujus manum ep. 8. infra vocat *Ingentem*. k Dom. celebret ludos secnlares. (vide Sueton. 4. c. Domitian. & Censorinum de die natali) qui centesimo quoque anno celebrabantur. quod longum appellat lustrum, quod proprium est quinq; annorum, respicit item censuram quam assumpsit sibi Domitianus. Suet. 8. c. censoris autem erat condere lustrum. l Sacra quæ fiebant ad aram Ditis in Campo Martio, ludis ipsis secularibus. Val. Mar. l. 2. c. 4. vide Ang. Politiani Miscellan. 58. c. vide ep. 63. l. 10. d. m Sub hujus imperio, qui non pauca struxit templa, multa refecit. n Nullæ preces iniquæ, nullæ non probandæ quæ pro Deo & Domino nostro Domitiano suscipiuntur.

De Horatio. II.

SPectabat modò solus inter omnes
Nigris [a] munus Horatius lacernis,
Cùm plebs, & [b] minor ordo, [c] maxmu sq;
[d] Sancto cum duce [e] candidus sederet.
Toto nix cecidit repentè cœlo:
[f] Albis spectat Horatius lacernis.

a Fortè naumachiam, quas inter maximos imbres exhibuit Domit. 4. c. Sueton. b Equestris. c Senatorius. d Quia summo magistratu; quia pro Deo se haberi voluit: quia æquus (ut Poetæ placet) princeps. e Albati sedebant omnes in ludis. ep. 137. l. 14. f Dubio procul iniquè tulerunt Dii pulla assedisse ludis à Dom. editis Horatium, atque adeo subitâ nive p... plaisse hominem ut albatus cæteris assimilaretur.

De Nivibus. III.

ADspice quàm densum [a] tacitarũ [b] vellus aquarũ
Defluat in vultus Cæsaris, inque sinus.
[c] Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto
[d] Concretas pigrò frigore [e] ridet [d] aquas,
[f] Sidus Hyperborei solitus lassare [g] Bootæ,
Et madidis [h] Helicen [i] dissimulare comis.
[k] Qui [l] siccis lascivit [l] aquis, & ab æthere ludit,
[m] Suspicor has pueri Cæsaris esse nives.

a Quæ nullo strepitu ingruunt, ut grando & imber. b Nivem Græci vocant ἐριώδες ὕδωρ. Arnob. 2. 11. *plumeas crustulas & nives plumeas. Qui dat nivem sicut lanam.* Psaltes. c Dom. tamen ut plenè operaretur nec ludos hosce in Jovis fortè honorem institutos impediret, sustinuit sub ningente Jove. i. aëre permanere. Sic Sueton. Dom. c. 4. d Nives. Periphrasis Philosophica. e Heraldus hunc locum suspicatur, & legit vel *Reicis* pro *reiicis*, vel *ae vert. mo. Conc. pi. fr. tardes aquas*, retineo tamen *Rides* & expono *non curat* ut infra ep. 19. *n.* f Qui vel à puero (namq; pene puer contra Cattos, & postea Sarmatas ac Dacos depugnaverat. Sueton. 2. c. Dom.) didicerat tolerare immo patientiâ fatigare frigus sub gelido Septentrione. g Sideris quod Ursam majorem insequi videtur, qui & Arctophylax. è 20. stellis. h Frigus, imbres, nives Boreales quâ sita est Helice ursa major, è 27. stellis. i Præ se ferre non commoveri. k Heraldus legit *Quis*, &c? interrogativè. l Nive, ex aquis concretâ. m Adulatoriè innuit nives has immissas à puero Domitiani, quem tulerat ex Domitia Augustâ, nuper extincto & in Deorum album relato.

In Bassam. IIII.

[a] QUod siccæ redolet palus lacunæ,
[b] Crudarum nebulæ quod Albularum,
* Piscinæ vetus aura quod marinæ,
Quod pressâ piger hircus in capellâ,
[c] Lassi [d] bardiacios quod [e] evocati,
Quod [f] bis murice vellus inquinatum,
Quod [g] jejunia sabbatariorum,

a Vide hujusmodi hyperbolicas collationes. ep. 93. l. 6. Anthol. l. 2. c. 14. b Tetrum vaporem & mephitim ex sulphureis aquis exhalantium: quasi non bene à solis radiis concoctarum. ep. 13. l. 1. c. * E balnei piscina quæ aquæ fœtentis est. & quasi marinæ. Augustin. princip. Dialect. c. 6. c Longâ militiâ & provectâ ætate. Junius legit *Lazi* qui Scythiæ pop. d Militis barbari, cui gravis animæ odor. Bardiæi autem Illyrici populi, quorum operâ ad crudelia sua ministeria usus est Marius. Plut. Mar. gravis autem illi odor ab excubiis castrensibus. e Veterani & emeriti militis, qui expletis stipendiis, gratiâ tamen vel mercede evocabatur ad militiam. f *Vestes murice olidas*, dixerat ep. 30. l. 1. à lotio fortasse quo temperabatur purpura, quod innuere videtur. Plin. 9. l. 39. c. & hoc nomine Philænim purpureis delectatam vestibus, arguit 9. l. 63. ep. vitii non absimilis illius quod Bætico objicit 76. ep. 3. l. g Judæi sabbata religiosissimè colebant & dies septimanæ à sabbato numerabant. *fœtentes* eos appellat Am. Marcellinus 2. l. jejunia quidem religiosius observabant. jejunis autem non raro fœtet anima, ut &—

Mœsto-

[h] Mœstorum quod anhelitus reorum,
Quod spurcæ [i] moriens lucerna [k] Ledæ,
Quod [l] ceromata fæce de Sabinâ,
Quod vulpis [m] fuga, viperæ [n] cubile,
[o] Mallem, [p] quàm quod oles, olere Bassa.

h —Quibus curâ & solicitudine avocatur stomachi calor, quo minus coquatur cibus. i Dum extinguitur aut moritur. the snuffe. k Al. *teda* quod non probo. retineo *Leda*. i. meretricis ut l.3.81.ep. prostabant .a. meretrices ad lucernas. Hor.7.sat.2.l.Juven.6.sat.v.132. l Unguenta ex luto & oleo ep.57.l.3.n.4. ceu amurca olei Sabini, quæ male olebant. m Lotium à Vulpe fugiente in canes urgentes fusum. n Quod & male olet. o Ego legerim, *Mallem, quàm* &c. p Illa omnia à corruptione, tu ab interno, nec nominando vitio graveolentiam hanc contraxisti.

Ad Fabianum. V.

[a] VIr bonus & pauper, linguâq; & pectore verus,
Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis ?
Qui nec leno potes, nec [b] commessator haberi,
[c] Nec pavidos tristi voce citare reos:
Nec potes uxorem cari corrumpere amici:
Nec potes algentes [d] arrigere ad vetulas:
[e] Vendere nec vanos circa Pallatia fumos:
Plaudere nec [f] Cano, plaudere nec [g] Glaphyro.
Unde miser vives, [h] homo fidus, certus amicus?
[i] Hoc nihil est. [k] nunquam sic Philomelus eris.

a Vide ep.38.l.3. b Gulo immodicus & popino. c Nec fungi officio præconis. d Quæ *optima summi Nunc via processus*, &c. Juven 1.Sat.39.v. e Principis benevolentiæ spem pretio vendere, quod faciunt aulici commendationis officia ementiri. vide Lamprid. in vita Heliogabili de Zotico & in vita Alex. Severi de Thurini Voconii supplicio. f Choraulæ, nec —g—Citharœdo, qui tum in pretio. ep.4.3.l. h *Ex persona Fabiani.* i *Poeta resp.* k Ex honestis artibus nunquam attinges census Glaph. citharœdi. ep.4.l.3.

In Malisianum. VI.

CRedi virgine castior pudicâ,
Et frontis [a] teneræ cupis videri,
Cùm sis improbior, Malisiane,
[b] Quàm qui compositos [c] metro Tibulli,
[d] In Stellæ recitat domo libellos.

a Non perfrictæ, sed qualis teneræ est ætatis, integræ, castæ, pudicæ. b Quam nescio quis recitator elegiarum. sunt qui hîc perstringi putant Arginum Stellæ puerum, de quo ep.14.7.l. sed non verisimile. c Eligiaco. vel puro Iambico quo Tibullus Priapeia quædam scripsit. d Recitari in alienis ædibus conductis vel commodatis solitum est. *Maculonus commodat ædes*. Juven.7.Sat.

— *Ad Hyllum.* VII.

CUr [a] herè [b] quod dederas, hodie, puer Hille, negastis
Durus tam subitò, qui modò mitis eras? (gastis
Sed jam caussaris [c] barbâque, [c] annosque, [c] pilosque.
O nox quàm longa es, quæ facis una senem!
Quid nos derides? herè qui, [d] puer Hylle, fuisti,
Dic nobis, hodie qua ratione [e] vir es ?

a Heri. ep.41.l.1. a. b Tui copiam. c Quæ te emeritum reddiderint. d Patiendo. e Faciendo, ut ep.42. infra.

Ad

Ad Euphemum. VIII.

a Prima quæ illucescentem excipit diem artificialem, & secunda.
b Clientes salutantes patronos. Juven. 1. sat. v. 127.
b Inæqualis, planetaria.
c Tertiâ aguntur caussæ.
d Suas quisq; occupationes.
e Interjungunt qui lassi sunt sextâ, opus resumpturi septimâ finiendum.
f Exercitationibus & balneis. quorum, æstate, octava; hyeme, nona erat hora. Plin. 3. l. 1. c.
g Lectos sternere, & toros compositos disturbare iis insidendo, i. cœnare. nona quidem, æstate: hyeme, decima. h Saturis & mero jam incalescentibus lectitare inter pocula usitatum. petit itaque Poeta ab Euphemo mensæ Domitiani moderatore vel extructore, ut oportuno hoc tempore sua carmina Imperatori offerat. i Deum insinuat Domitianum, adulatoriè, vinum illi & dapes Deorum attribuens. k Cæsareâ, divini & αὐτίδοτεη τοῦ *parca*. i. modica. & Domitianum palpat, quasi parce biberet. l Hæc hora est & tempus legendi jocosorum carminum. ep. 19. l. 10. q. m Veretur jocosa mea florida & conviviis apta musa liberè aggredi divinum Imperatorem rebus seriis & gravibus occupatum matutino tempore, & ante cœnam.

a PRima b salutantes atq; altera continet b hora;
c Exercet raucos tertia caussidicos.
In quinctam d varios extendit Roma d labores.
Sexta quies lassis, septima finis erit.
Sufficit in nonam f nitidis octava palæstris;
Imperat g exstructos frangere nona toros.
h Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum;
Temperat i ambrosias cùm tua cura dapes;
Et bonus æthereo laxatur i nectare Cæsar,
k Ingentique tenet pocula parca manu.
l Tunc admitte jocos: m gressu timet ire licenti
Ad matutinum nostra Thalia Jovem.

In Fabullam. IX.

Pater tuus ex re nactus est nomen Sotam, ut qui alios ad salutem arte sua restituerit. vide quam tu degeneres à patre quæ deserto marito mœchum sequuta ἀσώτως ἔχεις, & salute tua neglectâ te is perditum, quid sit ἀσωτ[ία] docet Aristot. 4. Ethic. Nicom. 1. c.

SOtæ filia Clinici Fabulla,
Deserto sequeris Clitum marito,
Et donas, & amas, ἔχεις ἀσώτως.

Ad Faustinum. X.

a Nondum pumice levigatus. 1. lib. 75. ep. I.
b Carmina hæc mea. modestè.
c Al. *Curres sed instructum comitetur pumice librum Spongia*: ut vel probatus pumice poliatur, vel damnatus spongiâ deleatur.
d Emendationi libri mei melius consules cuncta simul delendo, quam singula corrigendo. primas autem meditationes membranis codicillis & pugillaribus veteres inscribebant, quas correctas in chartas transcribebant vel improbatas spongia delebant. unde jocosè Augustus respondit tragœdiam suam Ajacem *in spongiam incubuisse*. Sueton. c. 85. August. Σπόγγος, ἀκέστρια πλαζομένης γραφίδος.

DUm novus est, a neq; adhuc rasâ mihi fronte li[bellus,]
Pagina dũ tangi non bene sicca timet: (bellus,
I puer, & caro perfer leve munus amico,
Qui meruit b nugas primus habere meas.
c Curre, sed instructus; comitetur Pumica librum
Spongia: muneribus convenit illa meis.
Non possunt nostros multæ, Faustine, lituræ
Emendare jocos: d una litura potest.

In Ant. Saturninum. XI.

a Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes,
Et b Saturninum te miser esse pudet:
Impia c Parrhasiâ movisti bella sub ursâ,
Qualia d qui e Phariæ conjugis arma tulit.
f Exciderat neadeo fatum tibi nominis hujus,
Obruit Actiaci quod gravis ira freti?
g An tibi promisit Rhenus, quod non dedit illi
Nilus, & h Arctois plus licuisset h aquis?
i Ille etiam nostris Antonius occidit armis;
Qui tibi collatus, perfide, Cæsar erat.

a L. Antonius Saturninus Domitiani sævitiâ & verborum injuriâ (ut scribit Aurelius Victor) accensus, bellum civile in Germania superiori cui præsidebat movit, captus postea fuit & interfectus. arguit ipsum Poeta ab utriusque nominis omine id molitum fuisse; utrunque vero mali ominis & lethale extitisse. b Antonius esse vis, non Saturninus, orbis totius Imperium affectas, pudet esse præsidem tantùm Germaniæ. c In Germania quæ Septentrionem spectat, ubi Calisto Lycaonis filia à Parthasia urbe Arcadiæ in ursæ majoris sidus versa fulget. d Antonius triumvir. e Cleopatræ reginæ AEgypti, cujus Pharos insula. f An non meministi quàm malo omine tibi foret imitandus Antonius, qui ad Actium Epiri promontorium ab Augusto navali prælio devictus cum Cleopatra fugit in AEgyptum, ubi se interfecit? g An tu Germaniæ viribus fretus sperasti victoriam, quam ille non assecutus est AEgypti copiis nixus? h Fluminibus Germaniæ. i Emphaticè. ille triumvir tibi præsidi collatus videri posset Imperator, victus tamen. de Gresio moliente quiddam altius quam ipsum decuit, idque αἰλόγοις αἰσχρολόγοις freto, vide ep. Pallada Antholog. l. 2. c. 48.

In Thaidem. XII.

Nulli, Thai, negas. sed si te non pudet istud,
Hoc saltem pudeat, Thai, a negare nihil.

a Omni impudicitiæ generi exponi. ep. 81. & 72. l. 12. & 50. ep. l. 11.

De nuptiis Pudentis, & Claudiæ. XIII.

Scribend. Peregrina. est. n. proprium istius mulieris nomen. Rutgers.

Claudia, Rufe, a meo nubit Peregrina Pudenti:
b Macte esto tedis ô c Hymenæe tuis.
d Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo,
e Massica Theseis tam bene vina favis.
f Nec meliùs teneris junguntur vitibus ulmi,
Nec plus g lotos aquas, h litora myrtus amat.
Candida perpetuo reside, Concordia, lecto,
i Tamque pari semper sit Venus æqua jugo.
k Diligat illa senem quondam: sed et ipsa marito,
Tunc quoque cum fuerit, non videatur anus.

a Amico. infra ep. 29. & 7. l. 96. ep. & 6. l. 58. &c. b Auctus esto, novorum bonorum nuptialium cumulo. c Nuptiarum præses. vide quæ ego ad Senecæ Thebaid. v. 262. d Quam suaviter misc. cinnardo, &c. tam feliciter jungitur Claudia Pudenti. e Quam dulciter in mulso conficiendo miscetur Massicum ceu Falernum melle Attico. Theseus autem Atheniensium rex. f De ulmi & vitis amicitia, præter Poetas qui passim vites ulmis maritant. Plin. 16. l. 18. c. g Arbor, de qua Hom. Odyss. 9. & ibidem Eustath. ex Herodoto. h *Litora myrtetis gratissima.* i *Siqua Voles apte nubere, nube pari.* k Vide Ausonii epigr. 18.

Ad

[g] Ad Silium. XIIII.

[a] SIlli [b] Castalidum decus sororum,
[c] Qui perjuria barbari furoris
Ingenti premis ore, perfidosq;
[d] Astus Hannibalis, [e] levesq; Pœnos
Magnis [f] cedere cogis [g] Africanis:
Paullum sepositâ severitate,
Dum blandâ [h] vagus aleâ December
[i] Incertis sonat hinc & hinc fritillis,
Et ludit [k] Popa [l] nequiore talo,
Nostris otia commoda Camœnis.
Nec torvâ lege fronte, sed remissâ
Lascivis madidos [m] jocis libellos.
[n] Sic forsan tener ausus * est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

a Poeta de quo vide Plin. Jun. epist. 7. l. 3. & nostrum ep. 64. l. 6. & ep. 62. l. 7.
b Musarum frequentantium fontem in radicibus Parnassi in quem Castalia virgo Apollinem fugiens versa est.
c Qui forti & sonoro epico carmine scribis bellum Punicum secundum, quod opus extat, Pœni autem semper fœdifragi, crudelis Hannibal.
d Al. *Fastus*.
e Incertæ fidei unde in proverbium abiit, *Punica fides*.
f Graphicè depingis eos coactos cedere. sic Horat. 1. l. ult. sat. *Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona.* g Scipioni utrique, quorum alteri debellatâ, alteri deletâ Carthagine, cognomen inditum Africani. h Propter licentiam ludorum, & libertatem in Saturnalibus. i Pyrgis seu turriculis ligneis corneisve intus gradatim asperis è quibus excutiebant aleas ne fraus fieret fortunæ aleas componendo, by cogging the dice. ideo additum epitheton *Incertis*, epig. 16. l. 14. k Ita Scriverius è codd. restituit, cui velificatur MS. Bodleianus, *pompa* à librario perperam scripto pro *Popa*. cùm vulgò habeatur *rota*. aleatorum, credo, circumstantium corona. l Merâ manu jacto, absq; fritillo, vel *nequiore* quod talis lusum est pro fœminis. vide Junii animadvers. 2. l. 4. c. vel quia talorum ratio ad libidinis pruriginem aliquid faciat. ut docet idem Junius 4. lib. Animadvers. 13. c. m Meis carminibus jocosis. n Virgilio non potuit, quem multò ætate præcesserat. verùm hoc fingit Martialis tum ut se Catullo, tum ut Virgilio Silium conferret, qui Maronem diligenter imitatus est, & natalem ejus aramq; religiosissimè coluit. ep. 51. l. 11. Plin. 3. l. 7. epist. lege itaq; * *ausus & Catullus*, hac mente; Sic fortè etiam Catullus, si vixisset coævus Virgilio, ut tibi ego, ausus fuisset mittere suos hendecasyllab. &c.

Ad Cæcilianum. XV.

MIlle tibi nummos hesternâ * nocte roganti,
In sex aut septem, Cæciliane, dies,
[a] Non habeo, dixi: sed tu caussatus amici
Adventum, lancem paucaq; vasa rogas.
Stultus es? an stultum me credis amice? negavi
Mille tibi nummos: millia quinque dabo?

* Al. *Luce*.
a Negavi me habere non quòd non haberem, sed ne tibi creditos perderem. quòd si tu vel tam stupidus fueris vel esse te simulaveris ut hoc non sentias: ego tamen non ita stultus qui tibi credam vasa 5000. H. S. pendentia, cui negavi 1000. H S.

In Gallum. XVI.

[a] PRivignum non esse tuæ te, Galle, novercæ
Rumor erat, conjux dum fuit illa patris.
[b] Non tamen hoc poterat vivo genitore probari.
Jam [c] nusquam pater est, Galle; noverca domi est.

a Suspicio & rumor erat tibi, patre vivo, plus officii seu commercii fuisse cum noverca quàm quod privignum deceret.
b Vide ep. 75. l. 1.
c Mortuus est, ultra morem tamen novercam domi tuæ retines.

Magnus

Magnus ab infernis revocetur Tullius umbris,
Et [d] te defendat Regulus ipse licet:
Non potes absolvi: [e] nam quæ non desinet esse.
Post patrem; numquam, Galle, noverca fuit.

d Per adulationem Ciceroni æquiparat in causis dicendis Regulum, de quo sæpe supra.

e Rara privignis cum novercis concordia. cum itaq; elato patre novercam feras, certe propior illi eras quàm privignus.

Ad Paullum. XVII.

FAcere in Lyciscam, Paulle, me jubes versus,
Quibus illa lectis rubeat, & sit irata.
O Paulle * malus es: irrumare vis solus.

* Malo animo & dolo facis hoc, ut me rivali excluso, solus fruaris Lycisca.

De puero stillicidio jugulato. XVIII.

QUà vicina [a] pluit [b] Vipsanis [a] porta [b] columnis,
Et madet assiduo lubricus imbre lapis,
In jugulum pueri, qui roscida * templa subibat,
Decidit hiberno [c] prægravis unda gelu:
[d] Cumq; peregisset miseri crudelia fata,
[e] Tabuit in calido vulnere [f] mucro tener.
Quid non sæva sibi voluit fortuna licere?
Aut ubi mors non est [g] si jugulatis aquæ?

a Capena. ep. 47. l. 3. 2.
b Ep. 109. l. 1. b. & 14. ep. 2. l. K.
* *Tecta* Al.
c Stiria. *Periphrasis.*
d Cumque occidisset puerum.
e Soluta est calore vulneris——
f——Stiria cujus acies non secus atq; ferri puerum jugularat.

g Si quæ naturâ molles sunt aquæ etiam jugulent. Anthologiæ 1. l. c. εἰς δυσπραγίας & 3. Antholog. Flacci de Thrace puero, epigr. habes huic geminum.

De endromide. XIX.

[a] HAnc tibi Sequanicæ pinguẽ textricis alumnã,
[b] Quæ Lacedæmoniũ barbara nomen habet;
Sordida sed gelido non aspernanda Decembri
Dona, [c] peregrinam mittimus [d] endromida.
[e] Seu lentum ceroma teris, [f] tepidumve 1 trigona,
Sive 2 harpasta manu [g] pulverulenta [h] rapis:
[i] Plumea seu laxi [k] partiris pondera 3 follis:
Sive levem cursu vincere quæris [l] Atham.

a Vestem hanc crassam, hirsutam & villosam textam à fœmina Sequanicâ, *Burgundica.*

b A Græcis nomen ejus fluxit una cum usu, qui calefactus cursu, palæstrâ, sphærâ eatúne refrigescerent; quamvis à Gallis (qui tum Romanis *barbari*) copiosè Romam mittantur hæ vestes. c Gallicam, ut modo b. d Ex ἐν & δρόμος videtur deducta, ratione modo dicta in nota b. e Seu luctam & palæstram exerceas. vide ep. 57. l. 3. nota 4. f Quod ludentes eo in calorem solvat. *vel* quod ipsa pila frequenti agitatione tepescat, caventibus qui ludebant ne manu excideret. ep. 84. l. 12. an forte quod hac ludebant in sphæristerio calido, ut vitreâ illâ in thermis? * Pilæ apud Græcos & Romanos quatuor genera. 1 *Trigonalis*, parva, quam tres lusores figurâ trigonem exprimente distincti sibi invicem reddebant. 2 *Harpastum*, parva item pila è corio facta, quam solo repercussam, at the rebound, raptam revocabant, unde nomen ab ἁρπάζω. 3 *Follis*, magna pila, ex aluta confecta, si major, brachiis; si minor, pugnis impelli solita. 4 *Paganica*, qua in pagis ludebatur. ep. 31. l. 7. & ep. 45. l. 14. de pilarum lusu videndus Mercurialis in arte gymnastica, & Faber 1. l. 6. c. Agonostic. g Dum ad terram decidit & saltu assurgit, modo 2. h Hoc ad nomen harpasti, & legem ludi, ut modo 2. i Levia. vento enim distendebatur follis. Paganica quidem plumâ farciebatur. de folle non constat. k Advertis motum & cursus. l Puerum levem & cursu velocem. vide Plin. 7. l. 20. c. & Alex. Neap. 2. l. 21. c. nomen fictum à Poeta. Atta enim est qui terram leviter attingit. Festus.

Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,
Neve gravis subitâ te premat [m] Iris aquâ,
[n] Ridebis ventos hoc munere tectus & imbres:
Non sic in [o] Tyria [p] sindone tutus eris.

m Pluvia, cujus Iris nuncia.
n Ut supra ep. 3. c.
o E Tyro, vel purpura Tyria tincta, ut ep. 16. l. 4. c.
p Amictu ex subtilissimo linteo. סדין

De Cæreliâ & Gelliâ. XX.

Dicit se vetulam cùm sit Cærelia [a] puppa.
Puppam se dicit Gellia cùm sit anus.
Ferre nec hanc possis, possis, Coline, nec illam.
[b] Altera ridicula est, [c] altera putidula.

a Puella.
b Gellia, quæ anicula capularis vocem & gestus effingit puellæ.
c Cærelia, quæ puella gravitatem affectans anilem se fastidio exponit.

De Selio. XXI.

Nullos esse deos, [a] inane cœlum
Affirmat Selius, [b] probatq; quod se
Factum, dum negat hoc, videt [c] beatum.

a Diis vacuum, *Vel*, rem inanem.
b Quòd feliciter sibi ἀθέῳ res cedere videat, vide Senec. lib. *Quare bonis viris mala accidant*, &c. & Cic. 3. de Nat. Deor. de Harpalo, & Dionysio.
c Divitem.

De Cleopatra. XXII.

[a] Primos passa toros, & adhuc placanda marito
Merserat in nitidos se Cleopatra lacus;
Dum fugit amplexus: sed prodidit unda latentem,
Lucebat totis cùm tegeretur aquis.
Condita sic puro [b] numerantur lilia vitro:
Sic prohibet teneras [c] gemma latere rosas.
Insilui, mersusq; vadis [d] luctantia carpsi
Basia: [e] perspicuæ plus vetuistis aquæ.

a Devirginata, & subirata mihi marito ceu corruptori fugit in aquas.
b Translucent adeo ut numerari possint, flores autem per dies aliquot in vitris voluptatis causâ servabantur.
c Vitrum pellucidum referens crystallum gemmasve. ep. 68. l. 8 & 14. l. 116. ep.
d Ab illa reluctante, quòd subirata: vel quod *facili sævitia negaret Quæ poscente magis gaudeat eripi*, Horat. 12. ode 2. lib.
e Ne plenè me illi conciliarem, progressus ad *cætera quis nescit*, perspicuitas vel humiditas aquarum fuit impedimento.

Ad Thaliam de Brutiano. XXIII.

Dum * tu lenta nimis, diuq; [a] quæris,
Quis primus * tibi, quisve sit secundus,
Graium quisve epigramma comparabit:
[b] Palmam Callimachus, Thalia, de se
Facundo dedit ipse Brutiano.
[c] Qui si Cecropio satur lepore,

* O Thalia, supra ep. 8. m.
a Deliberas.
b Callimachus nobilis Poeta Græcus etiam in Græcis primas cedit Leustrico Brutiano nobili Romano, de quo Plin. Ju. lib. 6. ep. 21.
c Quòd si Brut. se a Græcis ad Latina epigr. contulerit, facilè primum eum agnoscam inter Latinos, sed ut illi secundus sim, tu ô Thalia mihi fave & adspira.

Romana

Romanæ sale luserit Minervæ:
Illi me facias, precor, secundum.

Ad Fabianum. XXIV.

OMnes, quas habuit, Fabiane, Lycoris [a] amicas
[b] Extulit; [c] uxori fiat amica meæ.

a AEmulas. Vel λεσβιάδας, ἀπηγεσριάς. b Ad rogum fato defunctas. vel veneno extinctas, ut sola frueretur amatoribus. c Ut & mea moriatur, surculum volo ex hac arbore inquit Diogenes.

De litoribus Altini. XXV.

AEmula Bajanis [a] Altini litora villis,
[b] Et Phaëtontei conscia sylva [*] rogi;
[c] Quæq; Antenoreo Dryadum pulcherrima Fauno
Nupsit [d] ad Euganeos sola puella lacus.
Et tu [e] Ledæo felix [f] Aquileia [g] Timavo,
Hic ubi [h] septenas [i] Cyllarus hausit aquas.
[k] Vos eritis nostræ portus, requiesq; senectæ,
[l] Si juris fuerint otia nostra sui.

a Oppidi illius Venetiæ litus non cedens amœnitate Baiis. b Et lucus Pado vicinus, ubi in populos electra flentes, ob fratrem aurigam * fulmine combustum, fingunt Phaetontis sorores. Plin. 3. l. c. 16. c Et nemora atq; saltus (hoc enim innuit, citatis Dryade sylvarum & Fauno agrorum præsidibus) in quibus Antenor Trojâ profugus fertur condidisse Patavium. Virg. AEneid. 1. d Pulcherrima ceu unica nympha ad lacus Venetos ceu Tarvisanos qui 23. numerabantur. e Castor & Pollux Ledæ filii cum Argonautis Timavum prætervexere. Plin. 3. l. 18. c. f Urbs primaria Carnorum infra Forum Julii. Sed vide Cluverii Italiam. l. 1. c. 20. g Fonte uberrimo quem maris fontem appellant. h Quod septem ostiis influat Timavus in mare. Virg. novem. 1. AEn. *fontem superare Timavi Unde per ora novem. &c.* i Equus Castoris. ep. 21. l. 8. k *Sit mea sedes utinam senectæ, &c.* Horat. 6. ode 2. l. mortuus tamen est Martialis in Hispania. l Si quando juris mei factus me in libertatem & quietem asseruero.

Ad Posthumum. XXVI.

QUòd te mane domi toto non vidimus anno,
Vis dicam, quantum, Posthume, perdiderim?
Tricenos, puto, bis; vicenos ter, puto, nummos.
Ignosces; togulam, Posthume, pluris emo.

Quòd tibi toto anno non præstiterim clientis togati salutantisq; officium, consului magis togæ meæ, quàm jacturam feci tuæ sportulæ raræ, namq; assiduis officiis attrivissem togam, & accepissem à te tantum 120. H. S. quo pretio non emitur toga. ep. 103. l. 9.

¶ Ad Cæs. August. Domitianum. XXVII.

SAEpe meos laudare soles, [a] Auguste, libellos.
Invidus ecce negat: [b] non minus ergo soles.
Quid, quód honorato [c] non solâ voce dedisti,
Non alius poterat quæ dare dona mihi.
Ecce iterum nigros [d] corrodit lividus ungues.
[e] Da, Cæsar, tanto tu magis, ut doleat.

a Cæsar. Domit. b Al. *Num minus ergo soles?* c Sed & muneribus juris trium liberorum, ep. 91. & 92. l. 2. & dignitate Tribunitiâ & equestri, ep. 94. l. 3. f. d Invidiâ & animi anxietate. e Urbana & artificiosa mendicatio.

Donasti

Ad Chloen. XXVIII.

Donasti tenero Chloë * Luperco
[a] Hispanas, Tyriasque, coccinasque,
Et [b] lotam tepido togam Galeso,
[c] Indos sardonychas, Scythas smaragdos,
Et centum [d] dominos novæ monetæ,
Et quidquid petit usque & usque donas.
Væ [e] glabraria, væ tibi misella:
[f] Nudam te statuet tuus * Lupercus.

a Lacernas è lanâ Bœtica, murice Tyrio & cocco tinctas.
b Ep. 43. l. 2. b.
c Indicos sardon. & Scythicos smar.
d Aureos nummos effigie domini Domitiani signatos. Al. *Numeros*.
e Quæ te deglabras, spolias & expilas.
f Cave ne tuus hic amator Lupercus te reddat Lupercam, i. nudam *. erant autem Luperci sacerdotes Romulo & Remo destinati, qui Februantes discurrebant nudi per urbem, obviarum fœminarum manus hœdinis pellibus verberantes. vide Juven. Sat. 2. v. 141. & quæ ibid. adnotavim.

Ad Pudentem. XXIX.

[a] Obstat, care Pudens, nostris sua turba libellis:
Lectoremq; frequens lassat, & implet opus.
[b] Rara juvant. primis sic major gratia pomis:
[c] Hibernæ pretium sic meruere Rosæ.
[d] Sic spoliatricem commendat [e] fastus amicam,
Janua nec juvenem semper aperta tenet.
[f] Sæpius in libro memoratur Persius uno,
Quàm levis in totâ [g] Marsus Amazonide.
Tu quoque de nostris releges quemcumq; libellis,
Esse puta solum: sic tibi pluris erit.

a Libelli fortasse mei nimis multi nocent gratiæ ipsorum, lectori fastidium parientes propter numerum.
b Quæ rara, cara.
c L. 10. ep. 93. l. 6. ep. 80.
d A raritate & caritate.
e Superbum fastidium meretricis magnum poscentis pretium & amatorem rarius admittentis facit ut majori in pretio sit & gratior. Ovid. Amorum. 1. l. el. 8. & de arte l. 3.
f Gratior est parvus liber Satyrarum 6. Persii, quam ingens volumen Marsi qui bellum Herculis scripsit contra Amazonas, quod Amazonida inscripsit.
g Credo ego alium hunc fuisse Marsum ab illo Epigrammatographo, cujus meminit epist. 1. & 7. l. 28. & 98. ep. & 8. l. 56. ep.

Ad Piscatorem. XXX.

Baiano procul à lacu monemus
Piscator fuge, ne [a] nocens recedas.
[b] Sacris piscibus hæ natantur undæ,
Qui norunt [c] Dominum, manumq; lambunt
[d] Illam, qua nihil est in orbe majus.
Quid quod nomen habent? & [e] ad magistri
[f] Vocem quisque sui venit citatus.
[g] Hoc quondam Libys * impius profundo,
Dum prædam calamo tremente ducit,
Raptis luminibus repentè cæcus
Captum non potuit videre piscem:

a Impius, sacrilegus, namque—
b —hic sacri sunt pisces, Domitiano Deo dedicati, quos neq; piscatori fas hamato ambire munere; neque coco in jus vocare. sed alibi item sacri habebantur quidam pisces Oppian. & Ath. 7. l. Ælia. 12. l. Animal. c. 2. Var. de re Rust.
c Domitianum.
d Domitiani.
e Simile refert Ælianus, l. 8. Animal. c. 4.
f Non habere meatus & foramina auditus, audire tamen scribunt Aristot. 4. l. Anim. & Plin. l. 10. c. 70.
g Afer quispiam ausus hic piscari, repentè ex sacrilego piscatore factus est cœcus mendicus. mirandum hoc olet Poetam. * Al. *improbus*.

Et

Et nunc sacrilegos perosus hamos,
Baianos sedet ad lacus [h] rogator.
At tu dum potes innocens recede
Jactis [i] simplicibus cibis in undas,
Et pisces venerare [k] dedicatos.

h Προσαίτης, mendicus.
i Non hamatis, non medicatis.
k Ut nota h. supra.

Ad Hippodamum. XXXI.

Quòd cupis in nostris diciq; legiq; libellis,
Et non nullus honos creditur esse tibi [a]
Ne valeam, si non res est gratissima nobis,
Et volo te chartis inseruisse meis.
Sed tu nomen habes [b] averso fonte sororum
Impositum, mater quod tibi dura dedit. (possit,
Quod nec Melpomene, [d] quod nec Polyhymnia
[e] Nec pia cum Phœbo dicere Calliope.
Ergo aliquod [f] gratum Musis tibi nomen [g] adopta.
Non semper bellè dicitur Hippodamus.

a Ep. 5. l. 2, 2.
b Quod aversantur Musæ, neque facile in versum admittant propter contumaces ejus syllabas.
c Elegiaco versu dicere vix est, cui præest Melpomene—
d —Nec Lyrico, qui est Polyhymniæ—
e —Nec Heroico vel Dithyrambico, quo pia Calliope Deorum & Heroum laudes canit. Musambertius contendit non tam propter syllabas contumaces, quàm significationem abhorrere nomen Damasippi à mollioribus Musis, quibus cum Equorum domitore nihil. f Mitius & versui aptius. g Assume pro tuo.

De ape electro inclusâ. XXXII.

Et [a] latet, & lucet [b] Phaëtontide condita gutta,
Ut videatur apis [c] nectare clausa suo.
Dignum tantorum pretium tulit illa laborum.
[e] Credibile est ipsam sic voluisse mori.

a Inclusa est.
b Electro. supra 25. ep. [illegible]
c Melle, cujus colorem refert flavum electrum.
d Ob strenuos in mellificiis labores merito est nobile hoc sepulchrum.
e Ep. 59. infra, & 15. ep. 6. l. [illegible]

Ad Sosibianum. XXXIII.

Plena laboratis habeas cùm scrinia libris,
Emittis quare, Sosibiane, nihil?
Edent heredes, inquis, mea carmina. quando?
[*] Tempus erat jam te, Sosibiane, legi.

* Quærsum tibi posthuma laus quam non es sensurus? quin vivus laudis tuæ dulcedine fruere. Sed & ab ambiguo imprecatur Sosibiano mortem præsentem. Morere (inquit) extemplo, ut possis legi.

Ad Attalum. XXXIIII.

Sordida cùm tibi sit: verum tamen, Attale, dicit
Quisquis te [*] niveam dicit habere togam.

* Non colore nitentem sed frigore destitutam & frigus intromittentem, ambiguè ergo. [illegible] nivosam habuisti ep. 34. l. 3. potuit de Horatii lacernis supra ep. 2. sed vereor ne frigidè nimis hoc acumine Martialis. Immo, defloccatam, detritam, cujus nuda fila albent, ut ep. 59. l. 8.

G De

De pugnâ damarum. XXXV.

FRontibus adversis [a] molles concurrere damas
Vidimus, [b] & fati sorte jacere pari.
[c] Spectavere canes prædam: stupuitq; superbus
Venator, [d] cultro nil superesse suo.
Unde [e] leves animi [f] tanto caluêre furore?
Sic pugnant [g] tauri, [h] sic cecidere viri.

a Imbelles, infra 74. ep.
b Et concurrentem utrumque concidisse.
c Ociosi spectatores solitæ prædæ.
d Neutrum superesse in quem exerceret cultrum suum venatorium.
e Timidi.
f Domitiani sc. numine impulsi, adulatoriè. g In arena commissi. h Sic cernunt sæpe mutuis vulneribus gladiatores.

Ad Olum. XXXVI.

(bam
CAna est barba tibi: nigra est coma: [a] tingere bar-
Non potes, hæc causa est: sed potes, Ole, comâ.

a An quòd mitius commodè tegi possit artificium hoc in barbâ quam comâ? an quia morbo Charini laboraret, ep. 78. l. 1. & hinc statim dilueretur fucus?

Ad Afrum. XXXVII.

CEntum [a] Coranus, & ducenta [a] Mancinus,
Trecenta debet [a] Titius, [b] hoc bis [a] Albinus,
Decies [a] Sabinus, alterumq; [a] Serranus:
Ex [c] insulis, fundisq; [d] tricies soldum,
Ex pecore redeunt ter ducena [e] Parmensi,
* Totis diebus Afer hoc mihi narras:
Et teneo meliùs ista, quàm meum nomen.
[f] Numeres oportet aliquid, ut pati possim:
Quotidianam refice nauseam nummis.
Audire gratis, Afer, ista non possum.

* Inanis divitiarum ostentator me usq; obtundis recitatione tuorum quos nominas debitorum, pensionum, & redditnum, inquiens, *Centum Coran. &c.*
a Debitoris nomen.
b Sexcenta M. H. S.
c Domus in civitate quæ solæ stant non aliis contiguæ, insulas appellabant, & sub Imperatoribus quasvis ædes locatitias.
d Tricies centena M. HS. integrè, plenè, ut *plenum decies*, ep. 100. l. 1. e Pecus & lana Parmæ multum laudabatur. f Nolo mihi numeres debitores hos tuos & redditus, sed mihi numera pretium molestiæ & patientiæ in audiendis vanis tuis ostentationibus.

Ad Gallam. XXXVIII.

[*] GAlla nega: satiatur amor, nisi gaudia torquent:
Sed noli nimium, Galla, negare diu.

Lena Ovidiana; *Sæpe nega noctem, &c. Mox recipe, ut nullum patienti colligat usum &c.* el. 8. lib. Amor. 1. & ipse Poeta 3 de arte, *Dulcia non ferimus: succo renovemur amaro, &c.* vide & ep. 82. infra & 58. l. 1. & Ausonii ep. 38. & Anthol. l. 7. ep. Κιγχλίζεις, &c.

Ad Charinum. XXXIX.

ARgenti genus omne comparasti, [a]
[b] Et solus veteres Myronis artes,

a Fabri sc. i. vasorum argent.
b Gloriaris te habere vel diligenter & anxiè tibi comparasti vasa archetypa cælata & elaborata ab his nobilibus artificibus, Myrone, Prax. &c. de quibus Plin. l. 34. c. 8.

Solus Praxitelis manus, Scopæque,
Solus [c] Phidiaci toreuma [d] cœli,
Solus Mentoreos habes labores.
Nec desunt tibi [e] vera [f] Gratiana,
Nec quæ [g] Callaico linuntur auro,
Nec mensis [h] anaglypta [i] de paternis.
Argentum tamen inter omne miror,
Quare non habeas, Charine, [k] purum.

c 3.l.ep.35.
d Stili Sculptorii.
e Non adulterina P. Pithoeus c.16.l.1. Adversar. legit *Bera*, alii hab. *Vasa*.
f Alii legunt *Gratiana*, ex Plin. 33.l.c.11.
g Hispanico deaurantur metallo, ut 95.ep.14.l.
h In asperitatem excisa, aspera signis extuberantibus. i Laudantur quippe ab antiquitate ipsa. k Hic epigrammatis acumen & scopus. *purum* enim argentum dicebatur *non cælatum*: sed ab ambiguo exprobrat Charino (ep.78.l.1.) oris impuritatem à quo vasa hæc omnia conspurcabantur, & de ita dicam impurabantur.

❡ Ad Posthumum. XL.

[a] ATria [b] Pisonum [c] stabant cum * stemmate toto,
Et docti Senecæ [d] ter numeranda domus;
Prætulimus [e] tantis solum te, Posthume, [e] regnis:
Pauper eras, * & eques, [f] sed mihi consul eras.
Tecum ter denas numeravi, Posthume, brumas:
Communis nobis [g] lectus & unus erat.
Jam donare potes, jam [h] perdere, plenus honorum,
Largus opum: expecto, Posthume, quid facias.
Nil facis: & serum est alium mihi quærere [i] regem.
[k] Hoc fortuna placet? Posthumus imposuit.

* Vide ep.90.l.2.e.
b Clarissimæ familiæ Rom.
c Florebat illa domus patebatque mihi ad amicitiam & patrocinium.
d Propter Senecam patrem Rhetorem, filium ejus Philosophum, atque Lucanum nepotem. vel, propter 3 filios Rhetoris, Annæum, Gallionem seu Novatum, & Melam. alii dici volunt, quasi *valde numeranda* quam vim apud Græcos habet τρὶς. e Patrociniis, & patronis illis ditioribus & nobilioribus. * Scriv. legi vult, *sed eques*, f Te perinde ac consul aut consularis esses, colui. g Discubitorius. h Distribuere tibi & erogare in amicum veterem. *Vel*, jam me donando potes servare vel non subveniendo perdere. i Patronum. k Itane O Fortuna? an in hoc ditasti Posthumum? urere & me & te, credo, fefellit, ac veluti proles Posthuma rupto testamento fratribus nominatur.

In male recitantem. XLI.

QUid recitaturus circumdas vellera collo?
Conveniunt nostris auribus illa magis.

Focalibus è fasciis laneis muniebant fauces recitaturi adversus ravim. quæ auditoribus magis convenire jocatur Poeta ad aures obturandas, ne male recitantem audiant: allusisse videtur ad id Xenocratis; *Pueris adversum turpia dicta potius munienda aures fostibus, quam athletis adversum ictus adversariorum*. Laertius 4. vide ep.141.l.14.

Ad Flaccum. XLII.

SI quis fortè mihi posset præstare [a] roganti:
Audi, quem puerum, Flacce, rogare velim.
[b] Niliacis primùm puer is nascatur in oris:
[c] Nequitias tellus scit dare nulla magis.
Sit nive candidior: [d] namq; in Mareotide fusca
Pulchrior est, quanto rarior iste color.

a Precio prostitutum, ep.7. & 9.l.9.
b In Ægypto, Mareotis autem lacus est Ægypti.
c Lasciviam & improbitatem Veneream Juv. sat.15. v.45. vide ep.62.l.3.d.
d Namq; inter Ægyptios, qui omnes fere fusci sunt, majori in pretio est, quo quis sit candidior.

Lumina sideribus certent, mollesq; e flagellent
Colla comæ: tortas non amo, Flacce, comas.
f Frons brevis, atq; g modus breviter sit naribus uncis;
h Pæstanis rubeant æmula labra rosis.
i Sæpeque nolentem cogat, nolitq; volentem.
Liberior domino sæpe sit ille suo.
k Et timeat pueros, excludat sæpe puellas.
l Vir reliquis, uni sit puer ille mihi.
m Jam scio, nec fallis: nam me quoq; judice verū est;
Talis erat, dices, noster Amazonicus.

e Dimissæ & diffusæ fluant per colla, non crobylis, annulis aut cirris calamistratæ.
f Frons tenuis veteribus in laude.
g Sit modus naribus breviter. i. modicè uncis.
h In Pæsto Lucaniæ oppido bis in anno proveniebant rosæ.
i Gratâ petulantiâ & protervitate. l.5.ep.47.& 84. & supra 38.
k Zelotypiâ testetur amorem. l Aliis neget, mihi soli det. m Respondet voto suo Poeta in persona Flacci, cujus puerum Amazonicum talem fuisse dicit.

In Coracinum. XLIII.

NOn dixi, Coracine, te cinædum:
Non sum tam temerarius, nec audax,
Nec mendacia qui loquar libenter.
Si dixi, Coracine, te cinædum,
a Iratam mihi b Pontiæ c lagenam,
Iratum c calicem mihi d Merili.
Juro per e Syrios tibi e tumores,
Juro per f Berecynthios furores.
g Quod dixi tamen hoc leve, & pusillum est;
Quod notum est, quod & ipse non negabis,
h Dixi te, Coracine, cunnilingum.

a Supple *precor, habeam aut experiar*. Imprecationis formula.
b Veneficæ. ep.34.l.2.d.
c Vas quo miscetur venenum. ep.69. infra.d. & 12.l.93.ep.
d Venefici. Vel etiam putidi, cui foetebat anima.
e Cl.I. Seldenus c.3. Syntagm.2. de Diis Syris. Beroaldus annot.c.25. intelligit tumores & vibices à cultris & flagris quibus sacerdotes Cybeles (quam deam Syriam esse volunt) se sauciabant. Ego autem censeo magis dici tumores illos, ulcera & morbos, quibus credebatur irata Isis insistere pejerantes. ex mente Persi 5. Sat.187. v. ut &c. f Furores quibus incitati Berecynthiæ matris Cybeles sacerdotes cultris sibi lacertos pectus & humeros secant. g Al. *Quid dixi tamen? hoc leve, &c.* h Negabat levius, fatetur Sarcasticè quod gravius est, sic Junius Bassus, referente Quintiliano 6.l.4.c. non dixi (inquit) te calceos veteres vendere; sed emere solere dixi.

De Vesuvio monte. XLIIII.

HIc est pampineis viridis modò a Vesuvius umbris;
Presserat hic madidos nobilis uva b lacus.
Hæc juga, quàm c Nysæ colles, plus Bacchus amavit:
Hoc nuper d Satyri monte dedere choros.
e Hæc Veneris sedes, Lacedæmone gratior illi:
e Hic locus Herculeo nomine clarus erat.
f Cuncta jacent flammis, & tristi mersa favillâ:
g Nec superi vellent hoc licuisse sibi.

a Vesuvius, mons Campaniæ vini optimi fertilissimus.
b Qui excipiunt vina prelo expressa ep.27.l.7.g.
c Indiæ montis Bacchi natalibus & itineribus clari.
d Bacchi comites.
e In Vesuvio monte duo erant fana, Veneris & Herculis.
f De hujus montis incendio, quo periit Plinius Nat.historiæ autor, vide Plin.Jun.epist.16.l.6. g Et ipsos Deos pœnituit hujus incendii. Hyperb.

Ad

Ad Phœbum. XLV.

[a] Hæc tibi pro nato plenâ dat lætus acerrâ,
Phœbe, Palatinus munera Parthenius.
[b] Ut qui prima novo signat quinquennia lustro,
Impleat innumeras Burrus Olympiadas.
Fac rata vota patris: sic te tua diligat [c] arbor,
Gaudeat & [d] certâ virginitate soror.
Perpetuo sic [e] flore mices: sic deniq; non sint
Tam longæ [f] Bromio, quàm tibi, Phœbe, comæ.

a. Hoc tibi rus largè adolet pro salute filioli sui Parthenius, qui in Palatio servit Imperatori Dom. à cubiculo. Suet. Domit. c. 16. & 17. b Ut Burrus filium suum quinquennis & novum auspicatus lustrum, multa vivat lustra. usurpatur autem Olympias pro spacio quinque annorum ut lustrum, quamvis quarto expleto anno, quinto ineunte, Olympici ludi fierent; unde Græcis annorum ratio. c Sic MS. noster; urbos, Scriv. Vxor, vulg. Daphne, quam amabas. d Intaminata; intentata. Vel, quam colere statuit. e Flore juventæ vel ἄνθει. f Baccho, qui & intonsus fingitur, atq; idem cum sole. vide quæ ad Senec. Hip. v. 731. & Oed. 405.

De Sabello. XLVI.

[a] Saturnalia divitem Sabellum
Fecerunt. meritò tumet Sabellus:
Nec quemquam putat esse, prædicatque
Inter caussidicos beatiorem.
Hos fastus, animosq; dat Sabello
Farris semodius, fabæq; [b] fresse,
Et turis, piperisq; tres [c] selibræ,
Et [d] Lucanica [d] ventre cum Falisco,
Et nigri [e] Syra [f] defruti lagena,
Et [g] ficus Libycâ gelata testâ,
Cum [h] bulbis, cochleisque, caseoque.
Piceno quoq; venit à cliente
Parcæ cistula non capax olivæ,
[i] Et crasso figuli polita cœlo
Septenaria synthesis Sagunti,
Hispanæ luteum rotæ toreuma,
Et [k] lato variata mappa clavo.
[l] Saturnalia fructuosiora
Annis non habuit decem Sabellus.

a In Saturnalibus mittebantur amicis xenia seu munera. deridet Sabellum rabulam, qui ex vilibus muneribus in tantum superbierit. b Fractæ, pellitulâ nudatæ. à frendeo. c A tribus sc. missæ, vel etiam ab uno. ut τρία ἡμιωβόλια. Theophrast. charact. περὶ ἀπονοίας, & hist. 2. τρία ἡμιπόδια. d Fœminini generis. Isicia item dicta quod milites à Lucanis didicerunt, ut à Faliscis ventrem porcinum condire. ep. 35. l. 13. & Athenæ. l. 9. c. 5. e Vitrea. nam vitrum in Syria inventum. f Musti ad dimidias decocti. g Ficus sc. hybernæ, ut de Mœsianis Plinius 15. l. 18. c. quæ testâ figlina condebantur. ep. 88. infra. & ep. 52. l. 7. Sunt qui intelligunt ficus roscido humore, quem pressæ exudant, gelatas, deinde constipatas densatasque in testâ. Etsi huc non faciat, videsis tamen Jo. Barclaii Argenidem l. 5. de artificiosâ ratione gelandi glacieque incrustandi poma in Africâ. h Quæ luxuriosis in deliciis. Athenæus l. 2. c. 22. Dioscor. c. 9. l. 2. i Et synthesis septem constans poculis, a sest of seven cups. fictilibus ex argillâ Saguntinâ rudi Hispani figuli torno factis. Cælum autem & toreuma transfert per Ironiam à nobilioribus operibus. 30. ep. supra d. k Mappæ item in Saturnalibus missi solitæ. l. 5. 18. ep. b. atq; hæ ad limbum purpureis vel aureis clavis variabantur. l Annon ex his muneribus tantis justa Sabello fastus causa? Scopticè.

De Phaethonte. XLVII.

ENcaustus Phaëthon tabulâ depictus in hac est.
Quid tibi vis, dipyron qui Phaethonta facis?

Encaustice ars est pingendi sculpendiq; in cera vel ebore stylo ignito ab ἐγκαίειν Plin. 35. l. 11. c. Quum itaq; picto Phaëthontis fulmine flagrantis effigiem expressisset in cerâ ab ignito caelo ceu stylo liquefactâ per jocum dicit Poeta Phaethonta fieri δίπυρον, bis ignitum.

—In Papilum. XLVIII.

a PErcidi gaudes: percisus, Papile, ploras.
b Cur, quae vis fieri, Papile, facta doles?
Poenitet obscoenae pruriginis? an magis illud
Fles: quòd percidi, Papile, desieris?

a Vide ep. 7. lib. 2.
b Si enim poeniteat facti, cur ultera pateris? immo a desiderio lachrymas tuis.

Ad Flaccum. XLIX.

NEscis, crede mihi, quid sint epigrammata, Flac-
Qui tantùm lusus illa, jocosque putas. (ce;
Ille magis ludit a qui scribit * prandia saevi
Tereos: aut coenam, * crude Thyesta, tuam;
Aut b puero c liquidas aptantem Daedalon alas,
Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.
A nostris procul est omnis d vesica libellis:
Musa nec insano e syrmate nostra tumet.
Illa tamen f laudant omnes, mirantur, adorant,
Confiteor: laudant illa, sed g ista legunt.

a Qui tragica aut epica scribit, argumenti fabulosi, de Tereo, & Thyeste * liberos suos edentibus, de Daedali fuga, atq; Polyphemi immanitate.
b Icaro.
c Cera aptatas & à sole liquefactas.
d Argumentum cothurnatum & verba ventosa, turgida, ampullosa, nugae bullatae.
e Stylo tragico, est enim Syrma ea vestis pars quae oblonga solum verrit, qualem in tragoediis induti reges & heroes trahebant per theatra. f Tanquam jucunda, sublimia & grandia.
g Haec epigr. quae brevia, acuta, & in usum vitae salsa. ep. 3. l. 8. o.

—In Thaidem. L.

QUid me, Thai, senem subinde dicis?
h Nemo est, Thai, senex ad irrumandum.

h Namque hic non tantâ vi opus est, & ad hoc genus libidinis pronior est senectus, ut de Tiberio Sueton. 44. c. & Juven. Sat. 10. vers. 208. & ipsam Thaidem arguit magis laudere vitio sell.

Ad Caecilianum. LI.

a CUm tibi non essent sex b millia, Caeciliane,
Ingenti latè vectus es c hexaphoro.
Postquam d bis decies tribuit e dea caeca, sinumq;
Ruperunt nummi: factus es, ecce, pedes.

a Vide ep. 100. & 104. l. 1. quae ejusdem cum hoc sunt argumenti.
b Sestertium.
c Ep. 81. l. 2.
d Vicies centena M. HS.
e Fortuna, quae, ac si caeca esset, iniquè distribuit munera.

Quid

f Quid tibi pro meritis, & tantis laudibus optem?
h Di reddant sellam, Cæciliane, tibi.

f Sic ep. dicta 104. l. 1.

In Hedylum. LII.

a Gestari junctis nisi desinis, Hedyle, b capris:
Qui modò c ficus eras, jam d caprificus eris.

a De gestationibus vide 13. ep. 1 libb.
b Forte capris ad essedum junctis, ut ep. 105. 1. l. de pardis, cervis, &c. & de Heliogabalo canibus junctis vecto refert Lampridius. sunt tamen qui has capras fuisse meretrices autument. c Ficosus, fici morbo laborans.
d Sæpe jocum petit Poeta ab hujusmodi compositione & (ut dicam) à divisis ad conjuncta, ut illud de ἐργο-nautis, 64. ep. l. 3. hic autem vocum aptâ juncturâ, non eâdem sensus argutiâ, nisi forte ominetur illum hinc futurum valde ficosum ex compositione intensiva τῷ capri, ut Græcis in usu βοῦ & ἵππο. vel qui modo fertilis eras, mox eris sterilis.

Ad Cosmum. LIII.

Hunc, quem sæpe vides a inter b penetralia nostræ
Pallados, & templi limina, Cosme, novi,
Cum c baculo, c peráque senem: cui cana, putrísque
d Stat coma, & in pectus sordida barba cadit:
e Cerea quem f nudi tegit uxor g abolla grabati,
Cui dat latratos obvia turba cibos:
Esse putas Cynicum, deceptus imagine falsa.
h Non est hic Cynicus, Cosme: quid ergo? canis.

a In porticibus templi.
b Templum Minervæ Flavianæ à Domitiano conditum.
c Quæ Cynicorum tota supellex. ep. 81. l. 14.
d Hœret. Vel, est putris πώγων μυσαρός.
e 1. l. 93. ep. d.
f Grabati aliàs investis, relicti sc. nudi & sine stragulî. ubi Cynicus sumpsisset pallium suum. g Pallium quod illi uxoris loco est, quo cum cubabat. sic 14. l. 119. ep. d. h Non profitetur disciplinam Cynicam, sed merè in canem degeneravit. 93. ep. 11. l. κύων γὰρ ὅτι καὶ ἐυχέτης καλεῖσθε. Ulpianus apud Athenæum. l. 3. c. 7. & c. 28. vide & Luciani Βίων πρᾶσιν. & Ἀνθολογ. 1. κεφ. 6. ubi [illegible] dicitur Cynicus. & Arriani Epictet. περὶ κυνισμοῦ.

Ad Colinum. LIIII.

O Cui a Tarpeias licuit contingere a quercus,
Et meritas b primâ cingere fronde comas:
Si sapis, c utaris totis, Coline, diebus,
Extremúmque tibi semper adesse putes.
d Lanificas nulli tres exorare d puellas
Contigit: observant, quem statuere, diem.
Divitior e Crispo, f Thraseâ constantior ipso,
Lautior & g nitido sis Meliore licet:
Nil adicit penso Lachesis, fusóque sororum
Explicat, & semper de tribus h una secat.

a Coronam quernam in quinquennali certamine triplici, musico, equestri, gymnico, instituto à Domitiano in honorem Jovis Capitolini. supra ep. 1. h. sed & quernâ coronabantur vates magni, heroici sc.
b Nobilissimâ, Jovi sacrâ, ab Imperatore datâ.
c Ad voluptates, & vitæ hujus gaudia. sic ep. 16. l. 5. d. & e. Anthol. 3. l. c. 47.
d Parcas, quibus fili vitæ ducendi & absolvendi modus & cura. e Neronis vitrico, cujus opibus Nero ditatus est. f 9. ep. 1. l. a. g Splendido & lauto Meliore, nobili ex epiced. 2. sylvæ Papinii & epitaphio Glauciæ. h Atropos. Vel etiam Lachesis. ut ep. 89. b. c. & 86. l. 9.

Ad Lucium. LV.

Luci, gloria temporum [a] tuorum,
Qui [b] *Graium* veterem, Tagumque nostrum
[c] Arpis cedere non sinis disertis;
[d] Argivas generatus inter urbes
[e] Thebas carmine cantet, aut Mycenas,
Aut claram Rhodon, aut [f] libidinosæ
[g] Ledæas Lacedæmonis [g] palæstras.
[h] Nos Celtis genitos & ex Iberis
Nostræ * nomina * duriora terræ
[i] Grato non pudeat referre versu:
[k] Sævo Bilbilin optimam [k] metallo,
Quæ vincit [l] Chalibasque, [m] Noricosque,
Et ferro * Plateam suo [n] sonantem,
Quam fluctu tenui, sed inquieto
[o] Armonum Salo temperator ambit:
* Tutelamque, [p] chorosque * Rixamarum,
Et [q] convivia festa * Carduarum,
Et textis * Peteron rosis rubentem,
Atque antiqua patrum theatra [r] * Rigas;
Et certos jaculo levi * Silaos,
[s] Turgentisque lacus, * Perusiæque
Et parvæ vada pura [t] * Vetonissæ,
Et sanctum * Baradonis ilicetum,
Per quod vel piger ambulat viator;
Et quæ fortibus excolit juvencis
Curvæ Manlius arva * Matinessæ.
[u] Hæc tam rustica, delicate lector,
Rides nomina? rideas licebit.
Hæc tam rustica malo, quàm Bitontos.

O Luci, nobilis Poeta Hispane, qui non cedis Horatio Venusino lyricæ gloriâ, qui æquè celebras lyrico carmine Hispaniæ flumina ac Horatius suum Apuliam.
a MS. B. *nostrorum.*
b Fl. Hisp.
c Civitati Apuliæ.
d Celebrent Græci vates urbes suas, nos Hispani nostras.
e Imitatio Horatiana, *Laudabunt alii claram Rhodon, &c.* Ode 7. l. 1.
f Quia Veneri consecratæ vel propter gymnicam puellarum lusum, vel propter Helenam.
g Lusus Lacænarum. *Vel,* propter Castorem & Pollucem athletas filios Ledæ.
h Nos Celtiberos ex Celtis, Gallis & Iberis ortos.
* Aspera Flu. & oppidorum Celtib. nomina quæ mox sequuntur sub hac nota *.
i Gratiam patriæ referente.
k Ferro. ep. 50. l. 1. c. & 18. ep. 12. l.
l Pop. ad Pontum ferè Euxinum.
m Pop. Germaniæ Æni fl. & Danubii accolæ.
n In fodinis & secturis vel officinis ferrariis *Dum tonat adstrictâ semper domus ignea massâ.* o Ep. 50. l. 1. l. p Choreis gaudentes Rixamaros. q Lautiores Carduarum cives. r Alii legunt *ripas*, quod prisci juxta ripas ederent spectacula & aurigationes. s MS. Bodl. *Tirassiq; lacus.* t Al. *Vetonissa.* aliis *Tovenissa.* u Et tamen hæc nomina Celtib. nimus dura sunt & horrida quàm *Bitontum*, q. d. cur tibi Romane lector delicate displiceat vel asperitas nominum vel inculta provincia Celtib. cum & nominis barbarie æque offendat, fertilitate sane & dignitate his longè cedat, Bitontum vilissimum Apuliæ oppidum.

¶ *In Gargilianum.* LVI.

Munera quòd senibus, viduisque ingentia mittis,
Vis te munificum, Gargiliane, vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
[a] Qui potes insidias dona vocare tuas.

a Qui munificentiæ titulo insignis hamos, quibus orborum senum ac divitum viduarum insectas hereditates, Senec. 8. epist. *Munera ista fortunæ putatis? insidiæ sunt.*

b Sic avidis fallax indulget piscibus hamus:
Callida sic stultas decipit esca feras.
Quid sit largiri, quid sit donare, docebo,
Si nescis: c dona, Gargiliane, mihi.

b Ep. 18. l. 5. i.

c Munificus verè & liberalis eris si mihi meique ordinis viris largitus fueris, qui vicem reddere non possumus.

Ad Faustinum. LVII.

Dum nos blanda tenent a lascivi stagna Lucrini,
Et quæ b pumiceis fontibus antra calent:
c Tu colis Argivi regnum, Faustine, coloni,
d Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.
e Horrida sed fervent f Nemeæi g pectora monstri:
h Nec satis est, Baias igne calere suo.
Ergo i sacri fontes & litora k sacra valete,
Nympharum pariter, Nereïdumque domus.
l Herculeos colles gelida vos vincite bruma,
Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

a Ob delicias & amœnitatem loci, atque lascivientium ibi hominum frequentiam, ep. 63. l. 1. &.
b E pumice vel topho scaturientibus.
c Tu degis Tibure à Catillo Argivo condito, cui fratres Tiburtus & Coras; *Tibur Argeo positum colono*. Horat. 6. ode l. 2.
d Quod ab urbe distat 20. M. passuum.
e Sed fervet æstu, ubi jam Sol Leonis signum subierit. f Qui fingitur ex Leone illo ab Hercule in sylva Nemeæa caeso in cœlum relatus. g In pectore enim Leonis est fulgentissima stella primæ magnitudinis, quam cor leonis appellant. h Fontium enim fervori additur calor cœlestis. i Baianis, nymphis sacri, ep. 3. l. 3. c. k Nereidibus, ut seq. versu. Al. *grata*. l Vos O Baiæ calore vestro melius solvetis brumæ frigus quam Tibur. 1. l. 13. ep. a. jam autem per æstatis fervorem magis placet Tibur frigori & ventis expositum.

In Gallam. LVIII.

In tenebris luges amissum, Galla, maritum.
m Num plorare pudet te, puto, Galla, virum?

m Al. *Nam plorare pudet te puto, Galla, virum*. hac mente, adeo infamem ob impudicitiam fuisse Gallam vivente marito, ut turpe sit illum jam deflere. Vide etiam an huc faciat quod narrat Eumolpus de matrona illa Ephesia apud Petronium.

De vipera electro inclusa. LIX.

a Flentibus Heliadum ramis dum vipera b serpit,
c Fluxit in obstantem succina d gemma feram:
Quæ dum miratur e pingui se e rore teneri,
e Concreto riguit vincta repente e gelu.
f Ne tibi regali placeas, Cleopatra, sepulchro;
Vipera si tumulo nobiliore jacet.

a Ramis populi electriferæ ut supra, ep. 25. h. vide 32. ep. sup. a. & l. 6. ep. 15.
b Al. *Repsit*.
c Artificium refert Poeticè ad casum.
d Al. *Gutta*.
e Succino.
f E prœlio Actiaco fugiens Cleopatra in Ægyptum, se inclusit sepulchro quod ipsa splendidum extruxerat, unde extracta aspidis morsu periisse putabatur. quod Poeta respicere videtur, cum viperæ tumulum confert tumulo illius quæ aspidis morsu periit.

De Curiatio. LX.

a Ardea b solstitio, Castranaque rura petantur,
* Quique Cleonæo sidere fervet ager:
Cùm Tiburtinas c damnet Curiatius auras,
Inter d laudatas ad Stygа missus d aquas.
Nullo fata loco possis excludere: e cùm mors
Venerit, in medio Tibure Sardinia est.

a Petamus medio æstatis fervore loca vel calidissima & pestilentia, Ardeam, Castrum Inui. Sic restituit P. Scriverius ex opt. libri fide, loco qui Pastanaque, tum quia secessus amœnior, tum quia Ardeæ propius Castrum Inui. Cui adstipulatur Ph. Cluverius l.3.c.5. Ital. * —Baias supra ep.57.c. & l. post quam in saluberrimo Tiburis cœlo periit Curiatius. b Æstivo, sicenim simpliciter positum significat. c Morte sua reddat infames. d Aquam Martiam, quæ se in Tiburtinam aperit. Pli.13.l.3.c. e Ubi fatalis hora venerit, saluberrimus locus, qualis est Tibur, vitam non magis conservat quam Sardinia insula, cœli intemperie & gravitate, pestilentissima, ob salinas, graves Austros, Solpugas venenatæ formicæ genus, seu Bathrachium.

In Mancinum. LXI.

Donasse amicum tibi a ducenta, Mancine,
Nuper superbo lætus ore jactasti.
Quartus dies est, b in scholâ poëtarum
Dum fabulamur, millibus decem dixti
Emptas c lucernas munus esse Pompillæ:
d Sardonycha e verum, lineisque ter cinctum,
Duasque f similes fluctibus maris gemmas
Dedisse g Bassam, Cæliamque jurasti.
h Herè, de theatro, i Pollione cantante,
Cum subitò abires, dum fugis, loquebaris
k Hereditaris tibi trecenta venisse:
Et mane centum, & post meridiem centum.
l Quid tibi sodales fecimus mali tantum?
Miserere jam crudelis, & sile tandem.
Aut, si tacere lingua non potest ista,
Aliquando narra, m quod velimus, audire.

a M. HS.
b Ubi expectavimus recitationes.
c A Pompillâ tibi donatas lucernas.
d Sic ep.60.l.9. Al. Sardonyches auro lineisque ter vinctos. Palatinus l. habet Lychenitis93 cerytum. forte l. gend. Lychnin atque ceriten. quæ nomina gemmarum. Rutg.
e Forte nigrâ, candidâ, miniatâ, vide Plin. l.37.c.12.
f Smaragdos, Cyaneos, Beryllos, vel Caristos. quæ laudem habent, si mari concolores.
g Mulieres, ficta forte nomina.
h Heri. antiquè.
i Citharœdo nobili. Juv.6. sat. v.388. k Jure hereditario. l Ut mendacissimis ac vanissimis narrationibus nos in dies enecare velis. m Te jacturam fecisse aliquam, quod nobis auditu magis gratum, vel aliud quippiam unde nobis lucrum.

De Lycori. LXII.

a Tibur in b Herculeum migravit nigra Lycoris,
Omnia dum fieri candida credit ibi,

a Nigra Lycoris non magno in pretio Romæ secesserat Tibur. Jocatur Poeta illam eo migrasse motam famâ de regionis illius frigiditate, quæ candorem vel servaret vel redderet. quod de ebore testantur Plinius, Silius, & Propertius. sic ep.12.l.7. b ep.13.l.1.2.

De Cærelia. LXIII.

Dum petit à Baulis mater Cærelia Baias,
Occidit insani crimine mersa freti.

Cærelia quædam, & ipsa mater, à Baulis Baias vecta perierat, arguit Poeta aquas criminis & jacturæ gloriæ, quæ monstro hoc simile imperium Neronis in matre suâ Agrippinâ (vide Sueton. Neron. c.34. Tacit. Annal.14 & Dionis Neron.) detrectassent illiq; vel jussæ percussent: hanc autem immeritam injussæ mersissent.

Gloria

Gloria quanta perit vobis! hæc monstra Neroni
Nec quondam jussæ præstiteratis aquæ.

De hortis Julii Martialis. LXIV.

[a] JUlli jugera pauca Martialis
[b] Hortis Hesperidum beatiora
[c] Longo Janiculi jugo recumbunt,
Lati collibus imminent recessus:
[d] Et planus modico tumore vertex
Cœlo perfruitur sereniore:
Et curvas nebulâ tegente valles
Solus luce nitet peculiari:
Puris leniter admoventur astris
Celsæ culmina delicata villæ.
Hinc [e] septem [f] dominos videre montes
Et totam licet [g] æstimare Romam,
Albanos quoque, Tusculosque colles,
[h] Et quodcumque jacet sub urbe frigus,
Fidenas [i] veteres, [k] brevesque Rubras,
Et [l] quod virgineo cruore gaudet,
Annæ pomiferum nemus Perannæ.
[m] Illic Flaminiæ, Salariæque
Gestator patet, essedo tacente,
Ne blando rota sit molesta somno,
Quem nec rumpere nauticum [n] celeusma,
Nec clamor valet [o] helciariorum.
Cùm sit tam propè [p] Mulvius, [q] sacrumque
Lapsæ per Tiberim volent carinæ.
[r] Hoc rus (seu potius domus vocanda est)
Commendat dominus; tuam putabis:
Tam non invida, tamque liberalis,
Tam comi patet hospitalitate.
Credas [s] Alcinoi pios Penates,
Aut [*] facti modò divitis [t] Molorchi.
[u] Vos nunc omnia parva qui putatis,
Centeno [x] gelidum ligone Tibur,

a Ad quem ep.1.& lib.6. l. ep.16.& 71.l.7.& alias.
b ep.21.lib. spectac.c.
c Porrigebatur enim ad pontem Milvium Janiculum, excelsus mons non procul ab Urbe, trans Tiberim situs.
d In vertice Janiculi planities est quæ colles superat, serena & suda non nebulis, ut valles, tecta. hic Julij Mart. villa.
e Septem colles, Palatinum, Capitolinum, Quirinalem, Cœlium, Esquilinum, Viminalem, Aventinum, quibus imposita Roma rerum domina.
f Al. Domino, i. Julio Mart.
g Lustrare oculis.
h Et quæcunque loca frigida suburbana.
i Româ enim antiquiores.
k Oppid. parvum fortè ulubras.
l Nemus Dianæ Aricinæ, in quo fecerant sacra non mitiora quàm Tauricæ Dianæ Strabo. l.5. cruor itaq; vel virginum cæsarum vel Annæ Peranæ, quæ Didonis soror (ut habent fabulæ) Laviniæ insidias fugiens se in Numicium fl. dedit præcipitem, seu (ut tradunt melioris fidei historici) anus Bovillis oriundæ quæ populo per seditionem in montem digresso cibum tulerit, seq; postea ex altâ fenestrâ præcipitavit. vidè Ovid. 3. Fast. Macrob. 1. Saturn. c. 12. & Tiraquell. ad 3. lib. Alexand. m Ex hac villa prospiciuntur esseda & currus in via Flam. & Salariâ: non tamen audiuntur, aut somnum interpellant. n Ep. 66. l. 3. c. o Qui navem adverso flumine, vel qui navi, anchoram seu grave aliud pondus uno connixu & mutuo hortatu moliuntur. p Pons Milvius, qui in via Flaminia ultra primum lapidem. q Pro Deo cultum. Virg. 8. AEneid. & Epigr. 3. l. 3. c. r Honestior, gratior, laudatior fit domus ista à domino Julio Mart. viro hospitali. s Regis Phæacum, qui Ulyssem enatantem benigno hospitio excepit Hom. odyss. ζ. t Pauperis pastoris qui Herculem ad leonem Nemeæum occidendum venientem hospitio excepit. * quem *modo divitem factum* appellat Poeta quod juxta Herculis fanum splendido luxu à Domitiano extructum, Molorcho sacellum condiderat & ipsum donariis ditatum. u *Epiphonema*. Ite jam avari Vestidii quibus non sufficiunt latifundia quæ milvus oberret ego vel toti Tiburi, Prænesti, & Setiæ pauca hæc Martialis jugera antefero. x Supra ep. 62.

Vel

Vel Præneste domate, y pendulamq;
Uni dedite Setiam colono:
z Dum, me judice, præferantur istis
Julî jugera pauca Martialis.

y In declivitate montis sitam.
z Malo jugerum paucorum Julii Mart. quam totius Setini agri dominus esse.

De Philæni. LXV.

OCulo Philænis semper altero plorat.
Quo fiat istud quæritis modo * lusca est.

* ἀπροσδιωνύσως resp. neq; enim alterum habet.

Ad Linum. LXVI.

EGisti vitam semper, Line, a municipalem:
Qua nihil omnino b vilius esse potest.
c Idibus, & raris togula est d excussa Kalendis:
Duxit & æstates e synthesis una decem.
Saltus aprum, campus leporē tibi misit f inemptum,
Sylva gravis turdos exagitata dedit.
Raptus flumineo venit de gurgite piscis:
Vina g rubens fudit h non peregrina cadus.
i Nec tener Argolicâ missus de gente minister,
k Sed stetit inculti rustica turba foci.
Villica vel duri compressa est nupta coloni:
Incaluit quoties l saucia m vena mero.
Nec nocuit tectis ignis, n nec Sirius agris:
Nec mersa est pelago, nec fluit o ulla ratis.
p Supposita est blando numquam tibi tessera talo:
q Alea sed parcæ sola fuere nuces,
r Dic ubi sit decies, mater quod avara reliquit?
Nusquam est. s fecisti rem, Line, difficilem.

a Frugalem utpote rusticam, quam degunt in municipiis, quæ oppida sunt certâ lege donata civitate, muneris q; partem cum pop. Romano capiunt.
b Alii dulcius.
c Calendis & Idibus conveniebat ad publica sacra populus togatus. in municipiis tamen rarior togæ usus, Juven. 3. Sat. 171. v. & Plin. 7. l. epist. 8.
d Explicita, ubi depromitur è vestiario, seu prelo. al. tibi sumpta.
e Ep. 46. l. 2. c.
f Labore venationis tanùm, non pretio quæsitum. dapibus mensas onerabat inemptis. Virg. 4. Georg.
g Figlinus ex argilla rubra.
h Domi nata, in agris tuis.
i Non tibi mensæ minister magno pretio emptus ex Græcia. k Sed villici pueri & vernæ, ep. 50. l. 1. 2. l Ep. 67. l. 3 b. m Libidinis instrumentum, ep. 48. l. 6. n Nec æstus per dies caniculares agros & segetes exussit. o Tua. p Non tesseris aut aleis rem decoxisti. à talis vero tanquam à minore lusu incipiebant. mox incalescentibus lusoribus proferebantur tesseræ. q Sed aleæ tuæ pignora fuere nuces. de quibus vel pueri ludunt. r Cùm itaque frugaliter vixeris vestitu, victu, ministerio & Venere; cùm nec igni nec cœli inclementiâ nec naufragio neq; aleâ jacturam feceris, demiror unde ad paupertatem sis redactus. s Cujus ratio non facile apparet. & tamen apparet te rem familiarem fecisse tenuem & decoxisse.

In prætorem. LXVII.

PRætorem pauper centum sestertia Gaurus
Orabat * canâ notus amicitiâ.
a Dicebatq; suis hæc tantùm deesse trecentis,
Ut posset domino plaudere b justus eques.

* Cana. alii. ut 16. ep. l. 1.
a Dicebatq; hanc summam sibi deesse ad censum equestrem sc. quadringenta Sestertia. nostræ monetæ 3125. l. ut inter 14. Ordines sedens Domitiano Imp. advenienti plauderet. ep. 34. l. 6. Solere autem dari ad implendas equestres facultates testatur. Plin. 19. epist. 1. lib. b Integro censu Equest. ex lege Roscia.

Prætor

Prætor ait: scis me [c] Scorpo, [c] Thalloq; daturum;
Atq; utinam centum millia sola darem.
Ah pudet ingratæ, pudet ah [d] malè divitis arcæ.
Quod non vis equiti, vis dare, Prætor, [e] equo?

c Nobili agitatori. ep. 50. 53 & 74. l. 10. & Lips. l. 1. epistolic. quæst. 5. epist. d Quæ usum divitiarum nescit. e Equis alendis ad Circum ab agitatoribus Scorpo Thalloque. *Vel*, An homini qui nihil aliud novit quam equos agitare plus dabis quam honesto equiti? vide ep. 26. l. 5. Vel etiam statuæ equestri erigendæ? ut ep. 26. l. 5.

Ad Sextum. LXVIII.

INvitas centum quadrantibus, & bene cœnas.
Ut cœnem invitor, Sexte, an ut invideam?

Vide ep. 7. l. 3. unde huic lux.

Ad Papilum. LXIX.

TU [a] Setina quidem semper, vel [a] Massica ponis
Papile: [b] sed rumor tam bona vina negat.
Diceris hac factus [c] cœlebs quater esse [d] lagenâ.
Nec puto, nec credo Papile, [e] nec sitio.

a Vina nobilia. è Setia & Massico in Campania. b Immò veneno mista esse fama est. c Viduus 4. uxoribus veneno sublatis de voce cœlebs vide quæ ad Senec. Hyppolyt. 230. v. d Supra ep. 43. e Nolo tamen bibere, malo non famæ quam experientiæ fidem habere.

De Ammiano. LXX.

NIhil Ammiano, præter [a] aridam restem
Moriens reliquit [b] ultimis pater [b] ceris.
Fieri putaret posse quis, Maronille,
Ut Ammianus [c] mortuum patrem nollet?

a Meram restem. qua se perditæ luxuriæ filius suspenderet. b Ultimo testamento vel imâ cerâ testamenti, cum in prioribus nominasset alios heredes. c Cujus mortem nihil præter restim ad eum devenit, cujus mortem expectabat, & forte ne expectarat quidem. vide ep. 10. l. 5.

Ad Sophronium Rufum. LXXI.

QUæro diu totam, Sophroni Rufe, per urbem
Si qua puella neget; nulla puella negat.
Tamquam [a] fas non sit, tamquam sit turpe negare,
Tamquam non [b] liceat; nulla puella negat.
Casta igitur nulla est? castæ sunt mille. quid ergo
Casta facit? [c] non dat; non tamen illa negat.

a Naturâ sua. b Facultate alienâ. c Mercedem. *Vel*, non ultro dat, sed rogata non negat. unde apparet verum esse illud Ovidii, *casta est quam nemo rogavit.*

Ad Quinctum. LXXII.

EXigis, ut donem nostros tibi, Quincte, libellos.
Non habeo, sed habet [a] bibliopola Tryphon.
AEs dabo pro nugis, & emam tua carmina sanus?
Non, inquis, faciam [b] tam fatuè: [c] nec ego.

a Clarus præfatione Quintiliani. & 3. ep. l. 13. b Qui emam nugas. c Qui donem fatuas. ep. 118. l. 1.

De

De Vestino. LXXIII.

Cum [a] gravis extremas [b] Vestinus duceret horas,
Et jam per Stygias esset iturus aquas,
Ultima volventes orabat pensa sorores,
Ut traherent parvâ stamina [c] pulla morâ;
[d] Jam sibi defunctus, caris dum vivit amicis.
Moverunt tetricas tam pia vota deas.
Tum largas partitus opes à luce recessit:
Seq; [e] mori posthac credidit ille [e] senem.

a Gravi morbo affectus. b Filius Vestini qui in consulatu præter culpam à Nerone mori jussus est. c Nigra, quæ mortem minentur. ep.58.l.6. ut contra alba, ubi vitam Parcæ protrahunt. Juven.12. sat.65. vers. d Non vitæ desiderio moram hanc orabat, sed ut bona sua amicis divideret. e Morti maturum. sic ep.53.l.10.

De Damis. LXXIIII.

[a] Adspicis, imbelles tentent quàm fortia damæ
Prœlia? tam timidis quanta sit ira feris?
In mortem parvis concurrere frontibus audent.
Vis, Cæsar, damis parcere? [b] mitte canes.

a Supra ep.35. b A paradoxo, canibus, qui aliàs damis exitio sunt, immissis, dirimetur prœlium damarum ad perniciem inter se furentium. sic ep.49.l.1.

De Nigrina. LXXV.

O Felix [a] animo, felix Nigrina [b] marito,
Atque inter Latias gloria prima nurus,
[b] Te patrios miscere juvat cum conjuge census,
Gaudentem socio, participiq; viro.
Arseri. [c] Evadne flammis injecta mariti,
Nec minor [d] Alcestim fama sub astra ferat.
[e] Tu melius certo meruisti pignore vitæ,
[f] Ut tibi non esset morte probandus amor.

a Tuo. i. vitæ tuæ, quæ vel sine animæ tuæ jacturâ plus marito profuisti, quàm Evadne & Alcestis pro & cum suis morientes. namque— b —Tu marito tuo, cui lege non licuit patrimonium uxoris caducum participare è qua liberos non procreasset, liberaliter impertiisti à patre tibi relictos census, sic enim malo legere quam *sensus* ut vulgo. c Quæ se in rogum Capanei conjugis injecit. Ovid. 3. de Arte & Papin. 12.l. d Quæ conjugis Admeti mortem sua redemit *fab. nota*. e Bl. *certa*. Jun. *Certè meruisti pignora vitæ*. f Ut ep.9.l.1. & 57.ep.11.l.

In avarum amicum. LXXVI.

Millia misisti mihi sex, bis sena petenti:
Ut bis sena feram, bis duodena petam.

Quoniam tu tibi caves, dimidiato quod petebam (vide ep.76.l.12.) ego necessitati meæ consulam in posterum petendo geminum ejus summæ qua mihi opus fuerit.

In Zoilum invidum. LXXVII.

Nulmquàm divitias deos rogavi,
Contentus modicis, meoq; lætus.

Paupertati, quæ mihi hactenus cordi & in votis erat, jam renuncio mutato consilio & voto, ditescere volo, nec aliâ de causâ, quam ut ii qui rebus meis modicè lætis invident, lætissimas ubi viderint, invidiâ rumpantur aut ad laqueum fugiant.

Paupertas

Paupertas, veniam dabis; recede.
Caussa est quæ subiti, noviq; voti
Pendentem volo Zoilum videre.

In Varum. LXXVIII.

AD cœnam nuper Varus me fortè vocavit,
Ornatus dives, parvula cœna fuit.
Auro, non dapibus oneratur mensa: ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Tunc ego, non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut oppone dapes, Vare, vel aufer opes.

Ejusdem argumenti vide ep. 44. l. 1. ep. 59. l. 3. & 68. l. 4. *Abiudicant hoc ep. Martiali.* Nec injuria. quod Adr. Junius ut & quædam alia adoptavit primus. Ἀργυρέη λιμῷ τις, ἐλλαπίνην με καλέσας Ἔκτεινε. Anth. 2. l. 50. c.

In Afrum. LXXIX.

COndita cum tibi sit jam sexagesima messis,
Et facies multo splendeat alba pilo;
[a] Discurris totâ vagus urbe, nec ulla cathedra est,
Cui non mane feras irrequietus, ave,
[b] Et sine te nulli fas est prodire tribuno,
Nec caret officio consul uterque tuo;
Et [c] sacro decies repetis Pallatia clivo,
[d] Sigeriosq; meros, Partheniosq; sonas.
Hæc faciant sanè juvenes, deformius, Afer,
Omnino nihil est [e] ardelione sene.

[a] Ambitiosa indagine officiosus per omnia divitum atria quos vel in ipsis atriis egredientes, vel in cathedris sedentes admissus salutas, discurris portans ineptum *Ave*, cui jam sexagenario & cano dicendum potius fuerat *vale*, vide ep. 67. l. 5. [b] Ep. 99. l. 11. [c] Multoties per viam Sacram repetis Cæsaris domum. [d] Jactas ubique familiaritatem tuam cum aulicis, crepas usq; Sigerium & Parthenium Cæsaris cubicularios. [e] Vide ep. 7. l. 2.

Ad Mathonem. LXXX.

HOspes eras nostri semper, [a] Matho, Tiburtini.
Hoc emis, [b] imposui, rus tibi vendo tuum.

[a] Vide epigr. quod sequitur. [b] Decepi ego te, immo tu teipsum dum mancipio tuum pretio vis esse prædium Tib. quod prius quidem gratis erat usu tuum assidui hospitis, quamdiu meum fuit possessione.

In Mathonem. LXXXI.

DEclamas in febre, [a] Mathon: hanc esse phrenesim
[b] Si nescis, non es sanus, amice Mathon.
Declamas æger, declamas [c] hemitritæus.
[d] Si sudare aliter non potes, est ratio.
[e] Magna tamen res est: [f] errans cum viscera febris
Exurit, res est magna [g] tacere, Mathon.

[a] Causidicus. Juven. 1. Sat. 32. [b] Si nescis hanc esse insaniam, quòd febricitans declamas, perditâ sane & deploratâ laboras insaniâ, cujus sensum non habes. est autem Phrenesis insania ex inflammatione cerebri orta. Celsus. [c] Semitertianâ laborans. [d] Si hoc facias quò elicias sudorem & hinc febrim leves, habes sane cur declames. [e] Posse in febre declamare, inquit Poeta ex persona Mathonis. [f] Resp. objectioni Poeta, cum errans. i. incertas habens accessiones & decessiones semitertiana exurit visc. alii leg. *erras*. [g] Non clamare, non ingemiscere. arguit autem Mathonem vel improbæ & effrenis loquendi libidinis, vel pronunciationis querulæ & quasi in febre quiritantis. hoc ep. 80 & 84. Janus Rutgers. abdicat Martiali.

De Fabulla. LXXXII.

a EPigramma nostrum cùm Fabulla legisset,
Negare nullam quo queror puellarum:
Semel rogata bisq; terque neglexit
Preces amantis: b jam, Fabulla, promitte,
c Negare jussi, c pernegare non jussi.

a 77. supra.
b Ut nolo nimis facilem, ita nec difficilem nimis. 1.4. 58. ep. & 38 supra.
c Sic ep. 70. l. 5. Non vigilare levue est, pervigilare grave.

Ad Rufum. LXXXIII.

a HOs quoque commenda Venuleio, Rufe, libellos,
Imputet & nobis otia parva, roga:
Immemor & paullum curarum, operumq; suorum,
b Non tetricâ nugas exigat aure meas.
Sed c nec post primũ legat hæc, d summumve e trientem:
f Sed sua cùm medius prœlia Bacchus amat.
Si nimis est legisse g duos; tibi charta plicetur
Altera: h divisum sic breve fiet opus.

a Duos tertium & quartum vide infra g.
b Non rigida censurâ ad amussim & perpendiculum examinet carmina hæc nugatoria.
c Inter magis seria, & priusquam mero incaluerit, ep. 8. supra. h.
d Nec tamen post ultimum, ubi nimius fervor, vel ubi friguit deferbuitq; alacritas. e Ep. 107. l. 1. d. la. f Sed inter scyphos. cum in media cœnâ possunt majora pocula. g Supra nota a. h Vide ep. 29. supra.

In Nævolum. LXXXIIII.

a SEcuro nihil est te, Nævole, pejus, eodem
Solicito nihil est, Nævole, te melius.
Securus, nullum resalutas, despicis omnes;
b Nec quisquam liber, nec tibi gratus homo est:
Solicitus, donas, dominum regemq; salutas;
Invitas. esto, Nævole, c solicitus.

a Te curis vacuo & prosperè agente nihil arrogantius & insolentius, curis presso modestior nemo aut summissior. & quod de Caligula Passienus, Nemo fuit servus melior, nemo dominus deterior.
b MS. Bodl. Nec quisquam visus, nec tibi natus homo est. c Ut sies usq; modestus.

In Thaidem. LXXXV.

NOn est in populo, nec urbe totâ,
A se Thaida qui probet fututam;
Cùm multi cupiant, rogentq; multi.
Tam casta est, rogo, Thais? imo * fellat.

* Supra ep. 58.

In Ponticum. LXXXVI.

a NOs bibimus vitro, tu b myrrhâ, Pontice: quare?
c Prodat perspicuus ne duo vina calix.

a Convivæ tui.
b Poculo myrrhyno.
c Ne si in vitreais, ut nos, biberes, appareret te non idem vinum bibere quod nos, sed generosius. ep. 49. lib. 10.

Ad librum de Apollinari. LXXXVII.

SI vis auribus * Atticis probari,
Exhortor, moneoque te libelle,

* Politis, delicatis, elegantioribus.

Ut docto placeas [b] Apollinari.
[c] Nil candidius, eruditiusque est,
Sed nec candidius, benigniusque:
[d] Si te pectore, si tenebit ore,
Nec [e] rhonchos metues malignorum,
Nec [f] scombris tunicas dabis [g] molestas.
[h] Si damnaverit, ad [i] salariorum
Curras scrinia protinus licebit,
[k] Inversa pueris arande charta.

b Ep. 25. l. 7.
c Qui ut apprime tersi est judicii & eruditionis ad examinandum; ita miri candoris & benigni ingenii ad approbandum.
d Ille si te approbaverit basio & amplexu dignabitur. ep. 4. 2. l. 1. abunde tutus eris, & curam plebeii judicii aleam contemptimque possitus.

e Ep. 4. l. 1. c. f Ep. 2. l. 3. c. g Hinc conjicio non tam involutos saepius hisce chartis pisciculos illos venales quam in iis frixos fuisse, cum Metaphoram sumat à tunicâ illâ molestâ pice & bitumine illitâ, qua miselli ardebant damnati, ep. 25. l. 10. alii intelligunt chartas illas, quibus involuti afferebantur scombri, à coquo in ignem injectas, vide ep. 2. l. 3. c. h Ille si improbaverit, despera te placere aliis posse. i Puerorum salsamenta vendentium. k In tergo à pueris scribenda, olim autem unâ tantum chartae facie scribebatur. Juven. 1. Sat. 5. vers. vide ep. 62. l. 8.

De Bassa. LXXXVIII.

INfantem secum semper tua Bassa, Fabulle,
Collocat, & lusus, deliciasque vocat.
Et quod mireris magis, [a] infantaria non est,
Ergo quid in caussa est? [b] pedere Bassa solet.

a Nec tamen ea est quae infantes amet. novatum verbum.
b Et in infantem quem gestabat fabam cadere, culpam rejicere.

In dissimulatorem. LXXXIX.

NUlla remisisti parvo pro [a] munere dona;
Et jam Saturni [b] quinque fuere dies.
Ergo nec argenti sex [c] scriptula [d] Septitiani,
Missa, nec à [e] querulo [f] mappa cliente fuit.
[g] Antipolitani nec quae de sanguine thynni
Testa rubet, nec quae [h] coctana parva gerit;
[i] Nec rugosarum vimen breve Picenarum:
[k] Dicere te posses ut meminisse mei.
Decipies alios verbis vultuque benigno:
Nam mihi jam notus [l] dissimulator eris.

a Libro fortè, vel alio munere in Saturnalibus misso.
b Saturnalia ad quintum diem protraxit Caligula.
c Graecis γράμματα à numero literarum, uncia enim 24. continebat scrupula.
d Argenti, ut volunt, improbioris notae. Alii ad libram referunt, de qua ep. 71. l. 8. Alii leg. Septitiano, ad quem ep. ult. l. 11.
e Ep. 50. l. 1. dd. f Super 6. K. g Nec muria, quae è sanguine thunni confecta mittebatur Romam ab Antipoli Asiae, alii Gallia Narbonensi urbe. h Ficus parvas ex Syria. 13. l. 28. ep. i Nec fiscella olivarum Picenarum. 13. l. 36. ep. k μνημόσυνον sc. & argumentum amoris. l Ingratus. Est enim ingratus qui beneficium accepisse se negat, & qui dissimulat. Sen. Benef. 3. l. 1. c. vel qui dissimulas te non intelligere, quid velim. vide ep. 16. l. & ep. 26. l. 5. h.

De rusticatione. XC.

RUre morans quid agā, respondeo pauca, rogatus,
Luce deos oro, famulos, post arva reviso;

Hoc ep. longè infrà Martialis ingenium videtur. Loco tamen non moveo, tot jam editionibus publici juris factam.

a Partibus atq; meis justos indico labores.
Inde lego, b Phœbumq; cio, Musamq; lacesso.
Hinc c oleo corpusq; frico, mollïq; palæstra
Stringo libens, animo gaudens, ac fœnore liber.
d Pondero, poto, cano, ludo, lavo, cœno, quiesco.
Dum parvus e lychnus modicum consumat olivi.
f Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camœnis.

a Meis famulis opus distribuo. sic Dido Virgiliana, *operumq; laborem Partibus æquabat justis, aut sorte trahebat.* b Pango carmina. c Ep. 57. l. 3. nota 4. d Omnes uno ore emendant, *Prandeo*, neque enim prandium omnino Latio exulabat. e Ellychnium, lucerna. f Nox lucubrata dat hæc carm. &c. *Vel* nox dat hæc carmina lucubrata Musis nocturnis.

Ad Librum. XCI.

a OHe jam satis est, ohe libelle.
Jam pervenimus usq; ad b umbilicos:
c Tu procedere adhuc, & ire quæris:
Nec summâ potes in schedâ teneri.
Sic tamquam tibi res peracta non sit,
Quæ primâ quoque paginâ peracta est.
Jam lector queriturque, deficitque;
Jam d librarius hoc & ipse dicit.
a Ohe jam satis est, ohe libelle.

a Imitatio Horatiana. 5. sat. 1. l. & 3. sat. 2. l.
b Vide ep. 67. l. 1. l.
c Tu tamen O libelle vis ire ulterius, nec contentus es paginæ extremam etiam partem implere, tanquam nondum perfeceris rem quam vel in prima paginæ parte fecisti, hoc est, satiasti lectorem & tœdio enecasti. de scheda. vide Vitellium c. 3.
d Qui libros transcribit.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER V.

Ad Cæsarem. I.

a HOc * tibi, b Palladiæ seu collibus uteris Albæ,
Cæsar, & hinc c Triviâ prospicis, d inde Thetin:
e Seu tua veridicæ discunt responsa sorores,
f Plana suburbani qua cubat unda freti:
g Seu placet AEneæ nutrix, h seu filia Solis,
Sive i salutiferis k candidus Anxur aquis;
* Mittimus O rerum felix tutela, salusque,

a Hoc quicquid id est libri, hunc qualemcunque librum * mittimus tibi O Cæsar.
b Seu degis in monte Albano. Quem locum tanquam arcem elegerat, & ubi quinquatria in honorem Minervæ quotannis celebravit. 4. l. 1. ep. 5.
c Artemisium templum in nemore Dianæ Triviæ prope Aricinam. d Ab altera parte prospicis mare. e Seu degis Antii, ubi fortuna colitur sub imagine geminarum sororum. Per adulationem autem Domitiano numen majus & oraculum certius attribuit, distanti sc. his tanquam minoribus Diis responsa. f Quam urbem mare alluit cujus suburbia occupat mare. g Seu recessisti in Cajetam urbem Campaniæ, ab AEneæ nutrice dictam, ut vult Virg. 7. AEneid. ut alii, à *καίειν* quod ibi classis Trojana incensa. ut alii, à sinuosa cavitate, quam Lacones *Caiatam* dicunt. h Ceu versaris *Circeis*, promontorio Italiæ, à Circe filia Solis & Perses quondam habitato. i Propter Pontinam, vel alias paludes, in quas pronum est Anxur ab Ufenti fl. non parva aquarum salubritate. sic ep. 51. l. 10. f. k *Impositum late saxis candentibus Anxur.* Horat. 5. sat. 1. l.

Sospi

Sospite quo [l] gratum credimus esse Jovem.
Tu tantùm accipias: ego te legisse putabo,
Et tumidus [m] Gallâ credulitate fruar.

l Non immeritò Capitolii à Domitiano puero defensi, ep. 104. l. 9. vel restituti cum iterum arsisset, Suet. 5. c Dom. vide ep. 59. l. 7. m Picili. Galli enim tunc simplices &c. creduli Strabo 4. l.

Ad Lectores. II.

[a] MAtronæ, puerique, virginesque,
Vobis pagina nostra dedicatur.
Tu, quem nequitiæ procaciores
Delectant nimium, salesque nudi,
Lascivos lege [b] quatuor libellos;
Quinctus cum [c] domino liber jocetur;
Quem [d] Germanicus ore non rubenti
Coram [f] Cecropiâ legat puellâ.

a Vide ep. 67. l. 3. d.
b Præcedentes.
c Domitiano.
d Domitianus, Qui se tanquam à Germaniâ devictâ ità appellari voluit.
e Sine rubore.
f Pallade, peculiare Domitiani numine; cujus filium se dici credique voluit, Sueton. Domit. c. 4.

Ad Domitianum. III.

[a] ACcola jam nostræ Degis [b], Germanice, ripæ,
A famulis Istri qui tibi venit aquis,
Lætus & attonitus, viso modò præside mundi,
Affatus comites dicitur esse suos:
Sors mea quàm fratris melior: cui tam prope fas est
Cernere, tam longè quem colit ille [c] Deum.

a Degis missus ad te in provinciam Rom. cis Danubium à Decebalo Dacorum rege (qui ultra Danubium) legatus de pace & obsidibus tradendis, ubi te vidit, beatiorem se fratre suo (forte, Decebalo) prædicabat, inquiens, *Sors mea, &c.* b Ep. præced. d. c Domitianum.

In Myrtalem. IIII.

FOetere multo Myrtale solet vino.
Sed [a] fallat ut nos, folia devorat lauri,
Merumq; [b] cautâ fronde non aqua miscet.
[c] Hanc tu rubentem prominentibus venis
Quoties venire, Paulle, videris contrà;
Dicas licebit: Myrtale bibit laurum.

a Ut gravior lauri vis obruat vini odorem.
b Qua cavet graveolentiam à vino.
c Quoties itaque Myrtalem rubicundam & venas inflatam conspexeris, ne imputes Baccho sed Apollini, noli illam ebriam dicere sed vatem numine afflatam, epotâ lauro; non secus ac alii vates ἐνθουσιασμὸν procurant manducatâ lauro, Lycophr. Cass. δαφνηφάγων φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα.

Ad Sextum. V.

[a] SExte, Palatinæ cultor facunde Minervæ,
Ingenio frueris qui propiore dei;
Nam tibi nascentes domini cognoscere curas,
Et secreta ducis pectora nosse licet;
[b] Sit locus & nostris aliqua tibi parte libellis,

a Sexte, qui es Imperatori à sacræ religionis cultu, ab ingenii studiis, & a consiliis secretioribus, Bibliothecarius Palatinus.
b Dignare loco, repone libros meos in bibliothecâ tuâ, vel Imperatoris inter cæteros epigrammatarios, Catullum, Pedonem, Marsum

Quâ Pedo, quâ Marsus, quâque Catullus erit:
e Ad Capitolini * cœlestia carmina belli,
Grande cothurnati pone Maronis opus.

e Sed carmina illa de bello Vitelliano ipsiusque Domitiani periculo, flagrante Capitolio, (* à te, vel ipso forte Domitiano condita, namque his vacasse eum studiis constat ex Plinii præfat. ad hist.) repone juxta Aeneida sublimis Virgilii. Suet. 1. cap. Domit.

❡ Ad Musas. VI.

SI non est grave, nec nimis molestum,
Musæ, a Parthenium rogate b vestrum:
c Sic te serior & beata quondam
Salvo Cæsare finiat senectus,
Et sis invidiâ favente felix;
Sic d Burrus citò e sentiat parentem;
Admittas f timidam, brevemque chartam
g Intra limina sanctioris aulæ.
Nosti tempora tu h Jovis sereni,
Cùm fulget placidus, i suoque vultu,
Quo nil supplicibus solet negare;
k Non est, quod metuas preces k iniquas:
Nunquam grandia, nec molesta poscit,
Quæ l cedro decorata, l purpuraque
Nigris pagina crevit l umbilicis.
Nec porrexeris ista, sed teneto,
Sic tanquam nihil offeras agasque.
Si novi m dominum novem sororum,
Ultrò purpureum petet libellum.

a Qui Cæsari est à cubiculis.
b Vestri cultorem, O Musæ ep. 28. l. 8 a. & ep. 1. l. 11.
c Precationem hanc concipit musarum Verbis.
d Filius unus, de quo, ep. 45. l. 4.
e Patris fortunas sapiat, indolis paternæ det specimen, vide & ep. 3 & l. 6.
f Hunc verecundum nec longum epig. libellum.
g In palatium vel in conclave Cæsaris.
h Ubi placidus & lætus est Domitianus. Metaph.
i Vultus sine Domitiani venustus erat, & quo se commendari voluit. Suet. Dom. 18. c.
k Neque enim poeta (inquiunt Musæ) oblato libello hoc ornato quicquam impudenter aut immodicè petit.
l Vide ep. 67. l. 1. m. & 2. ep. 3. l. m Domitianum, musarum cultorem, imo dominum. *Adulatoriè.*

❡ Ad Volcanum. VII.

a Qualiter Assyrios renovant incendia nidos,
b Una c decem quoties secula vixit avis:
Taliter d exuta est veterem nova Roma senectam,
Et sumpsit e vultus præsidis ipsa sui.
f Jam precor oblitus nostræ, Volcane, querelæ
Parce: g simus Martis turba, sed & Veneris.
Parce pater: sic h Lemniaci i lasciva i catenis
k Ignoscat conjux, & l patienter amet.

a Ut Phœnix avis illa Assyria, ubi annos M. vixerit, constructo rogo cremans sese renovare dicitur: ita Domitianus senio & incendio deformem urbem restituit.
b Duo tamen visi aliquando, pater & filius. Pierius Hieroglyph. 20. l.
c De numero annorum variant autores. Lactantius Martiali astipulatur. vide Plin. 10. l. 2. c. d Eutropius. l. 7. & Suet. Domit. ca. 5. e Ep. præced. nota, i. f Noli ulterius in nos nepotes & genus Martis, cui tu ob adulterium ejus cum Venere tuâ infensus es, flamma vindice furibundus grassari. Significantius ergo est quod præferunt MSS. *notæ, Volcane, querelæ.* g Sumus quidem proles Martis adulteri tui, à Romulo: sed & Veneris uxoris tuæ, ab Aenea, &c. h Quas in Lemno fabricasti. i Quibus deprehensam cum Marte expolivisti ludibrio diis. k Tuæ illi injuriæ & suam condonet Venus. l Etsi deformis sis non consecta & observata, vel sine æmulo. Rutger. legend. censet; *sapienter amet*, ut illud *deprendi Veto te Lesbia non facias.*

De Phaside. VIII.

[a] Edictum [b] domini, deique nostri,
Quo subsellia certiora fiunt,
Et [c] puros eques ordines recepit,
Dum laudat modò [d] Phasis in Theatro,
Phasis purpureis rubens lacernis,
Et jactat tumido superbus ore:
[e] Tandem commodius licet sedere,
Nunc est reddita dignitas equestris;
Turbâ non premimur, nec inquinamur.
Hæc, & talia dum refert supinus,
[f] Illas purpureas, & arrogantes
Jussit surgere Lectius lacernas.

a De renovanda lege Roscia, quia nulli in 14. gradibus sedere licuit, nisi cui census equestris. Sueton. c. 8. Dom.
b *Dominum se ac Deum* appellari instituit Domitianus. Xiphilinus & Suetonius in Domit. c. 13.
c Plebi non admistos.
d Plebeius nescio quis, qui ex vestitu se equitem videri voluit.
e *Verba hæc Phasidis se ex lacernis purpureis equitem gloriantis.*
f Phasidem verbis & vestitus se pro equite jactantem gradibus equestribus ejecit adveniens designator Lectius qui illum probè noverat. 3. l. ep. 94. &c.

In Symmachum. IX.

Languebam: sed tu comitatus protinus ad me [a]
[b] Venisti centum, Symmache, discipulis.
Centum me tetigere manus [c] Aquilone gelatæ.
[d] Non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

a Non planè ægrotabam, inclinabam tantùm in morbum.
b Venisti, O medice, comitatus multis tuis discipulis (pro more visitandi illius temporis) qui singuli longo ordine venam meam tangebant, vel potius arteriam explorabant.
c Frigidissimæ, tanquam boreâ gelatæ.
d Et latenti in me febris causæ ... frigidus vester contactus adjecit ... προκαταρκτικὴν, ita planè accessit febris, in quam prius solum disponebar.

Ad Regulum, de fama poetarum. X.

Esse quid hoc dicam, vivis quòd fama negatur,
Et sua quòd rarus tempora lector amat?
Hi sunt invidiæ nimirum, [a] Regule, mores,
Præferat antiquos semper ut illa novis.
[b] Sic veterem ingrati Pompeii quærimus umbram,
[c] Et laudant Catuli vilia templa senes.
[d] Ennius est lectus salvo tibi, Roma, Marone:
Et sua riserunt secula Mæonidem.
Rara coronato plausere theatra Menandro:
[e] Norat Nasonem sola Corinna suum.
Vos tamen ô nostri ne festinate libelli:
[f] Si post fata venit gloria, non propero.

a De hoc Reg. v. ... ep. 1. l.
b Sic nostra Domit. ambulacris & porticibus pulcherrimis præferimus porticum Pompeii, de qua ep. 9. l. 2. l.
c Et senes, laudatores temporis acti, præteritæque vetustatis, Capito, magnificentissimè à Domit. instaurato præferunt tamen illud prius à Luct. Catulo perfectum dedicatumque, quod bellis nuper Vitellianis conflagrarat. Alii leg. *Julia templa.*
d Neglectum erat opus Maronis, dum ipse erat in vivis prælato Ennio; sed hoc ... amplificat, ut de Hom. & Ovid. e Ovidii amica falso hoc nomine celebrata, vide Gyraldum in vita Ovid. f Mihi sufficiet gloria posthuma.

De Stella. XI.

a Mediam hic corripit exemplo Græcorum. Nonnii in Dionys. βιβλ. 8. Theocr. εἰδυλ. 17. Hom. Batrach.
b Digito.
c Ep. 8. l. 1. a.

SArdonychas,[a] smaragdos, adamantas, jaspidas u
Versat in [b] articulo [c] Stella, Severe, meus.
Multas in digitis, plures in carmine gemmas
Invenies: [d] inde est hæc, puto, culta manus.

d Gemmeis annulis ornatur, quòd elegantias & lumina in carmine ponere sciat.

De eodem. XII.

a P. Scriv. ex opt. Cod. autoritate, judicioq; opt. suo, reponit *pertica ta* cum prius lectum esset *pertinaci*. censetque Masthliona & Linum fuisse [illegible], cujusmodi fuisse Athanatum & Fusium meminit Plinius, l. 7. c. 20. illum autem

QUòd nutantia fronte [a] perticata
Gestat pondera Masthlion superbus,
Aut grandis Linus omnibus lacertis
Septem quod pueros lavat vel octo;
Res non difficilis mihi videtur:
[b] Uno cum digito, vel hoc, vel illo,
Portet Stella meus decem puellas.

resupinum (quocirca in sec. versu legerim *supinus* loco τοῦ *superbus*) contum ceu pert stupendæ molis erectam in areâ frontis gestasse, hunc utroque brachio pueros multos. b Stella uno digitulo portet 10. annulos totidem puellarum pignora, vel ora ceu effigies 10. ellarum (forte 9. Musarum & Hiantidis suæ, atq; allusum ad Pyrrhi gemmam qua effig pir Apollo cum 9. Musis) in unius annuli ceu plurium gemmis insculptas portet.

In Calistratum. XIII.

a Ingenio clarus, honore equitis & titulo donatus. l. 2. ep. 91. & 92. non censu equest.
b Digito monstror.
c Ep. 1. l. 1. c.
d Ingentes, quales possederunt liberti ditissimi, Chrysogonus, Narcissus, Pallas, Callistus &c. quos enumerat Plinius l. 36. c. 18.
e l. 2. ep. 30. c. & 42. ep. l. 4. c.

SUm, fateor, semperque fui, Callistrate, paup
Sed [a] non obscurus, nec malè notus eques.
Sed toto legor orbe frequens, & [b] dicitur, hic es
[c] Quodq; cinis paucis, hoc mihi vita dedit.
At tua centenis incumbunt tecta columnis,
Et [d] libertinas arca [e] flagellat opes:
[f] Magnaq; Niliacæ servit tibi gleba Syenes;
Tondet & innumeros [g] Gallica Parma greges
[h] Hoc ego, tuq; sumus. sed [i] quod sum, non potes
Tu [k] quod es, è populo quilibet esse potest.

f Sunt tibi latifundia in fertili AEgypto, cujus civitas *umbram nusquam flexura* [illegible]
g Galliæ cisalpinæ urbs lanâ nobilis ep. 43. l. 2. b. & l. 14. ep. 155. h Quod supra dixi, ego
i Pauper doctus tu k Dives indoctus.

De Nanneio. XIIII.

a Proximo Orchestræ.
b Ante Domitiani edictum, de quo supra ep. 8. a.
c Præcipere equitibus.
d Bis terque excitatus a designatoribus & coactus migrare in remotiorem locum cum sellâ suâ (& hoc

SEdere [a] primo solitus in gradu semper,
[b] Tunc cùm liceret [c] occupare, Nanneius;
[d] Bis excitatus terq; transtulit castra,
Et inter ipsas penè tertius sellas
Post Caiumq; Luciumq; consedit.
Illinc cucullo prospicit caput tectus,

lepidè dicit *castra transferre*) quum in ipsis gradibus posuit inter duos equites Ca. & Lu. inde extractus est in viam, sellas autem inferre moris erat.

Oc

Oculoq; ludos spectat indecens [e] uno.
Et hinc miser dejectus in [f] viam transit,
Subselliòq; [g] semifultus extremo,
Et [g] malè receptus altero genu, [h] jactat
Equiti, sedere; [i] Lectioque, se stare.

e An quia luscus? an credo quòd altero tantum oculo prospiceret cucullo obvolutus? f Interstitia in spectaculis inter ordines erant, inter cuneos & circa balthea quæ theatrum cingebant. g Semi-sedens & semi-stans. h Velut ipse eques. i Designatori, metuens ne & inde ejiceretur.

Ad Cæs. Domitianum. XV.

QUinctus nostrorum liber est, Auguste, jocorum,
[a] Et queritur læsus carmine nemo meo.
Gaudet honorato sed multus nomine lector,
Cui victura meo munere fama datur.
Quid tamen hæc prosunt, quamvis venerantia multos?
[b] Non prosint: sane me tamen ista juvant.

a Nemo queritur se læsum esse, *Hellenism.*

b MS. Bodl. *Quid tamen hæc prosunt? quamvis venerantia multos non prosunt? sane me tamen ista juvant.*

Ad Lectorem. XVI.

[a] SEria cùm possim, quod delectantia malim
Scribere, tu caussa es, lector amice, mihi,
Qui legis, & totâ cantas mea carmina Româ,
Sed nescis, [b] quanti stet mihi talis amor.
Nam [c] si falciferi defendere templa tonantis,
Solicitisq; velim [d] vendere verba reis;
[e] Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas,
Et fiet * vario sordidus ære sinus.
[f] At nunc conviva est, comessatorque libellus,
Et tantùm gratis pagina nostra placet.
Sed non hac veteres contenti laude fuerunt,
Cùm [g] minimum vati munus Alexis erat.
[h] Belle, inquis, dixti: satis est; laudabimur usque.
[i] Dissimulas? [k] facies me, puto, caussidicum.

a Res graves & serii argumenti. b Inopiâ sc. & rerum indigentiâ, dum enim amorem capto ex his nugis, mercedem amitto quam ex aliis studiis capere possem. Ita dum aliis placeo, mihi pereo. c Si velim patronus causas defendere in foro, ubi Saturni falcem ferentis ædes, Macrob. 1. l. 8. c. d Locare linguam, & *voces prostituisse foro.* ep. 61. l. 7. g. e Mittentur mihi à clientibus quos defendi cadi vini Hispani, nummo æreo implebitur sinus, &c. * Scribend. *Phario* Rut. f Nunc tantum ad convivia admittitur, & inter compotationes lectitatur lib. meus, atq; ipse ego adeo. g Virgilio donatus a Pollione Alexis puer formosus, 2. eclog. Virg. nec tamen pro magno munere. h Acclamas mihi *Belle*, & instas, quasi hoc satis sit, sed *Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?* vide Juv. 7. Sat. 80. v. & Dial. Quintiliani seu Taciti. i Non vis intelligere, me aliud poscere præter laudem? infr. ep. 26. k Certè nihil largiendo coges me mutare studium & foro servire, ubi seges ampla, ep. 77. lib.

In Gelliam. XVII.

DUm proavos, atavosq; refers, & nomina magna;
[a] Dum tibi noster eques sordida conditio est:
Dum te posse negas [b] nisi lato, Gellia, clavo
Nubere: nupsisti Gellia [c] cistifero.

a Dum sordet tibi maritus ex ordine equestri. b Nisi senatori, cujus insigne erat latus clavus vestis cui attexti clavi aurei seu coccinei. c Abjectissimo Cybeles sacrificulo, qui ferebat cistulam, in qua religionis Isiacæ erant arcana. Turnebus 3. l. 21. c. & Baptist. Pii Annot. Prior. Calderinus de Judæo intelligit, cui cophinus foenumque supellex.

Ad Quinctianum. XVIII.

a In Saturnalibus ep.46. l.2.a.
b Dict. ep.X.
c Gladioli argentei seu spathulæ, ep.120.l.14.
d L.14.ep.42.
e L.14.ep.10.& 11,
f Vase testaceo metæ seu turbinis formam habente.
g Arcte turbine conditi sunt vetusti Prætorum globus. Papin.
g Prunis rugosis (ut ep.29. l.13.) à Damasco Syriæ urbe. Has vide ep.42.l.2.a.

QUòd tibi [a] Decembri mense, quo volant [b] mappæ
Gracilesque [c] ligulæ, [d] cereique, [e] chartæque,
Et [f] acuta [g] senibus [f] testa cum [g] damascenis,
Præter libellos [h] vernulas nihil misi:
Fortasse avarus videar aut inhumanus.
Odi dolosas munerum & malas artes.
[i] Imitantur hamos dona: namque quis nescit,
Avidum vorata decipi scarum musca?
Quotiès amico diviti nihil donat,
O Quinctiane, [k] liberalis est pauper.

h Domi meæ natos, vel præcoces, dicaces, jocosos æquè acvœ. i ep.56.l.4.b. k Dona non inescat, non cauponatur. infrà ep.60.

Ad Cæs. Domitianum. XIX.

a Immò adulationis?
b In spectaculis certè, non de hostibus, nisi falsos. ut de Dacis & Cattis victoribus magis quàm victis. vide Sueton. c.6. & Dionem.
c Quando Palat. dei Jupiter, Juno, Minerva beneficiis suis majorem cultum & plures meruerunt honores, quam hoc ævo?
d Immo, quando minor? cum nemini de Rep. mutire quidem liceret.
e Donis, beneficiis, officiis?

SI qua fides [a] veri, præferri, maxime Cæsar,
Temporibus possunt secula nulla tuis.
Quando magis dignos licuit spectare [b] triumphos?
[c] Quando Palatini plus meruere dei?
Pulchrior & major quo sub duce Martia Roma?
Sub quo libertas principe [d] tanta fuit?
Est tamen hoc vitium, sed non leve, sit licet unum,
Quod colit [e] ingratas pauper amicitias.
Quis largitur opes veteri, fidoque sodali,
Aut quem prosequitur [f] non alienus eques?

f Qui nobilitate & censu eques est: non autem equo stipendiis, fi cicus, aut titulo equitis ab Imperatore honoratus.

Ad eundem. XX.

a Duo hæc ep. conjungit. P. Scriverius. In Saturnalibus mitti solitæ. ep.46.l.4.a.
b Supra, ep.18.c.
c Aut mittere togam purpura micantem & quasi flammantem, quæ vix stetit 10. scrupulis, sed auri, neque n. 10. scrupulis argenti vestis purpurea emi poterat. vide ep.89.l.4.c.
d Luxuriosæ & nimiæ largitiones videntur esse divitibus nostris.

[a] SAturnalitiæ [b] ligulam misisse selibræ,
[c] flammatamve togæ scriptula tota decem,
[d] Luxuria est, [e] tumidiq; vocant hæc munera reges,
[f] Qui crepet aureolos, forsitan unus erit.
Quatenus hi non sunt, esto tu, Cæsar, amicus.
Nulla ducis virtus [g] dulcior esse potest.
Jam dudum [h] tacito rides, Germanice, naso:
[i] Utile, quod non vis, do tibi consilium.

e Et divites patroni vocant hæc magna munera. f Qui donet ultra unum aureolum, & qui agitati sonent. ep.30.l.12.c. g Quam munificentia. h Subolet me tibi hoc in rem meam consuluisse, ideoq; subrides. i Dum suadeo tibi munificentiam, quæ mihi usui, tibi præsidio esse possit: sed tibi non placet consilium hoc impendiosum futurum, sic infra ep.26. l. Jan. Rutgers. legit, quod nobis.

Ad Julium Martialem. XXI.

SI tecum mihi, care a Martialis,
Securis liceat frui diebus;
Si disponere tempus otiosum,
Et b veræ pariter vacare b vitæ:
c Nec nos atria, nec domos potentum,
Nec lites tetricas, forumque triste
c Nossemus, nec d imagines superbas:
Sed e gestatio, fabulæ, libelli,
Campus, porticus, umbra, f virgo, thermæ;
Hæc essent loca semper, hi labores.
Nunc vivit sibi neuter heu, bonosque
g Soles effugere, atque abire sentit;
h Qui nobis pereunt, & imputantur.
i Quisquam vivere cum sciat, moratur?

a Vide ep. 64. l. 4. &.
b Ep. 16. l. 3. &. & 90. ep. 1. l. c.
c Non curaremus nosse.
d Vide ep. 90. l. 2. e.
e Ep. 15. l. 1. h.
f Virgo aqua quam adduxit Agrippa viâ Prænestinâ. Pl. 31. l. 3. c. Marlian. 6. l. 15. c. nost. 41. 42. ep.
g Dies, quibus benè uti ad vitæ hilaritatem licuit.
h Quòd eos inutiles abire patimur, non aliis nobis redditis pro eis quibus non viximus genialiter.
i Sic ep. 16. l. 1.

De Apollonio. XXII.

QVinctum pro Decimo, pro Crasso, Regule, a Macrum
Antè salutabat rhetor Apollonius.
Nunc utrumque suo resalutat nomine: b quantum
Cura, laborque potest! scripsit, & edidicit.

a Acutiùs legas Macrum, nam & hunc inepti rhetoris infelicem arguit memoriam qui Decimum salutaret dimidio nomine, Quinctum, Crassum, contrario nomine, Macrum. b Ironicè & Scopticè.

In Paullum. XXIII.

a MAne domi si te * merui, voluique videre,
Sint mihi, Paulle, tuæ longius Exquiliæ.
b Sed Tiburtinæ sum proximus accola pilæ,
c Qua videt antiquum rustica Flora Jovem.
d Alta suburbani vincenda est semita clivi,
Et e numquam sicco sordida saxa gradu:
Vixque datur longas mulorum f vincere g mandras;
Quæque trahi multo marmora h fune vides.
Illud adhuc gravius, quòd te post mille labores,
Paulle, i negat lasso janitor esse domi.
Exitus hic operis vani, togulæque k madentis:
l Vix tanti Paullum manè videre fuit.
Semper inhumanos habet officiosus amicos:
m Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.

* Scribendum merui, volebat amicum visere, sed metuebat ne Paulus vel domi non esset, vel negaretur esse.
a Si unquam sit tibi officium meum ut te videre merear, tum quidem meus is est, ut ad te ire velim, etiamsi longius forent Exquiliæ, ubi tu habitas.
b Sed ego habito ad pyram in viâ Tiburtinâ. l. 1. ep. 118. b.
c Propè Floræ deæ rusticæ & florum præsidis templum atque vetus Capitolium Jovis.
d Qua per suburram ascenditur ad montem Exquilinum.
e Perpetuo cœnosa saxa.
f Superare, præterire, to passe by.

g Propriè caulas, stabula, hic ut apud Juvenalem 3. Sat. v. 237. series mulorum opera portantium. h Machinis, vel plaustris, ut Juven. 3. Sat. 255. v. i L. 2. ep. 5. k Nimbo, luto, sudore. l Vix suscipiendus sit labor tantus, etiam si certum esset te domi tuæ repertum iri. m Aut domi manè sis, aut ego non subibo tantas itineris molestias tui salutandi gratia. Innuit autem Paulum exire & ipsum alios salutatum, ut ep. 18. l. 2. 2.

Ad Bassum. XXIIII.

a Herbarum fueras indutus, Basse, colores,
b Jura theatralis dum siluere loci.
c Quæ postquam placidi censoris cura renasci
Jussit, & d Oceanum e certior audit eques.
Non nisi vel f cocco madidâ, vel f murice tinctâ
Veste nites, g & te sic dare verba putas.
h Quadringentorum nullæ sunt, Basse, lacernæ:
Aut meus ante omnes Codrus haberet equum.

a Lacernas virides seu galbaneas. b Lex Roscia, supra ep. 8. a. & 14. c At postquam Domitianus Imp. assumpta censurâ revocavit legem Rosciam, ibid. 8. supra. d Designatorem theatralem. e Non plebi immistus, ut ante. f Purpurea, piscis muricis sanguine, ceu flore quem ore habet moriensq; expuit, tinctaq; vel cocco, tochinitale grano scapis aquifoliæ ilicis derasso. Plin. 16. l. 8. c. g Et veste equitem mentiri atq; designatorem fallere credis. h Non qui habet lacernam purpuream, habet etiam censum equestrem. ep. 67. l. 4. a. hac ratione Codrus pauper foret eques, nam & illi purpurea vestis.

De Hermete. XXV.

Hermes a Martia seculi voluptas;
Hermes omnibus eruditus armis;
Hermes b & gladiator, & magister;
Hermes c turba sui tremorq; ludi;
Hermes d quem timet Helius, sed unum;
Hermes e cui cadit Advolans, sed uni;
Hermes vincere, f nec ferire doctus;
Hermes g suppositius sibi ipsi;
Hermes h divitiæ locariorum;
Hermes i cura, laborque ludiarum;
Hermes k belligerâ superbus hastâ;
Hermes l æquoreo minax tridente;
Hermes m casside languidâ timendus;
Hermes n gloria Martis universi;
Hermes o omnia solus, & ter unus.

a AEvi hujus & Romæ Martiæ deliciæ & gloria propter eruditionem in omni genere armorum. ut mox. b Et ipse gladiator & gladiatorum magister, i. lanista. c Quo arma tractante tota familia gladiatorum turbatur & timet. d Quem solum nobilis gladiator Helius timet. e A quo solo vincitur Advolans nobilis glad. f Premendo & involvendo vincere sine ictu, vel adversario parcere, ubi posset ferire. g Pugnando non defatigatus sed perinde ac recens gladiatoribus novis congreditur, nec indiget ut sibi alius sufficiatur, vide Lips. Saturnal. h Unde quæstum faciunt qui loca populo in spectaculis designant locantque. i Quem ludiæ omnes (i. gladiatorum uxores amicæve, vel etiam aliæ quæ gladiatoribus favent) certatim amant. k Gladiatoris Samnitis more valide vibrat hastam. l Retiarii more movet fuscinam directam in Mirmillonem, vide quæ ad vers. 143. sat. 2. Juven. & Lips. Saturn. l. 2. c. 8. m Andabatarum more pugnat. hi autem ex equis galeâ frontem oculosq; tecti pugnabant. Lips. Sat. 2. l. 12. n Ut supra a. o Colligit quæ dixerat de Hermete, notis, a. d. e. g. k. l. m. & potest allusisse ad Hermetem Trismegistum, cujus summam scientiam in Philosophia æquat hujus in arena.

De Chærestrato. XXVI.

* Quadringenta tibi non sunt, Chærestrate, surge,
a Lectius ecce venit: b sta, fuge, curre, late.

* Ep. 67. l. 4. a. & 8. ep. sup. a Designator. b Verba designatoris excitantis Chærestratum ex 14. gradibus, vel, amici monentis, vel, poetæ.

e Ecquis, iô, revocat? discedentemq; reducit?
Ecquis, iô, largas pandit amicus opes?
Quem chartis famæq; damus, populisq; loquendum?
Quis Stygios non vult totus adire lacus?
Hoc, rogo, non melius, quàm d rubro pulpita nimbo
Spargere, & effuso permaduisse croco?
Quàm e non sensuro dare quadringenta caballo,
f Aureus ut Scorpi nasus ubiq; micet?
g O frustra locuples, ô h dissimulator amice,
i Hæc legis & laudas? quæ tibi fama perit?

c Ecquis inquit Poeta tam honoris & immortalis nominis amans, ut bonum virum Chærestratum liberalitate suâ donatum in equitis honore servatum malit, quàm majores sumptus effundere in res inanes?— d—Aspersiones odoratas croceas è tubis ejaculatas in Amphitheatro, ep. 8. lib. Spect. K. &c.— e—Statuas equorum atque aurigarum? ep. 67. l. 4 e. f Bulengerus emendat Æreus. Ærea sc. Scorpi statua. Synecd. g O qui nescis usum divitiarum. h Ep. 89. l. 4. l. & supra ep. 20. h. Al. amici. i Probè hæc & vere a me moneri fateris, & tamen famæ hujus & immortalitatis rationem inire non vis? supra ep. 20. i.

Ad Codrum. XXVII.

QUòd alpha dixi, Codre, pænulatorum
Te nuper, a aliquâ cum jocarer in chartâ;
Si fortè bilem movit hic tibi versus,
Dicas licebit b beta me togatorum.

a Ep. 57. l. 2. f.

b Secundum vel non primum inter pauperes quorum toga est, & sic me ultum iveris, & jocus quæsitus est a ratione numerandi per literas.

In fictum equitem. XXVIII.

INgenium, studiumque tibi, moresque, genusq;
Sunt equitis, fateor: a cætera plebis habes.
b Bis septena tibi non sunt subsellia tanti,
Ut sedeas viso pallidus Oceano.

a Censum non habes equestrem.

b Cur autem adeo delectaris sede equestri intra 14. gradus, ut opus habeas timere designatorem? supra ep. 8. & 14. ep.

In Mamercum. XXX.

UT bene loquatur, sentiatq; Mamercus,
Efficere a nullis, Aule, moribus possis:
Pietate fratres b Curtios licet vincas,
Quiete c Nervas, comitate d Rusones,
Probitate Marcos, æquitate e Mauricos,
Oratione f Regulos, jocis g Paullos:
h Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forsan esse tu credas:
Ego esse i miserum credo, cui placet nemo.

a Vel integerrimis.
b Alii leg. Curios.
c Intelligi credo de Nerva, qui successit Domitiano, namque is, teste Xiphilino, quietus & mitis.
d Al. Drusones.
e Junium Mauricum ab æquitate laudat. Plin. Sec. 4. l. 22. epist. & l. 1. epist. 5.
f Regulum insinuat, ad quem sæpe supra. vide ep. 112. l. 2. & 4. l. 16. ep. d.
g Forte ad quem, ep. 73. l. 7. & 87. 9. l. & supra ep. 28. h Theoninis & lividis. l. maledicentia. i Sic, l. 1. ep. 41. & infra 61. ep. c.

Ad Gelliam. XXX.

Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis:
[a] Formosus septem, Marce, diebus eris.
Si non derides, si verum, [b] lux mea, narras:
[c] Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

a Ex opinione volgi, cui persuasum pulchros eos in 7 dies sequentes fore, qui leporinam edissent carnem. Plin. l. 28. c. 19. & Lamprid. in Alex. Severo.
b Amica, deliciæ, suavium meum, φίλον φῶς Hom. Il. & γλυκερὸν φάος. Propertio frequens. c Tu enim nunquam formosa videris.

Ad Varronem. XXXI.

[a] Varro [b] Sophocleo non infitiande [b] cothurno,
Nec minus in [c] Calabra suspiciende lyra;
Differ [d] opus: nec te facundi [e] scena Catulli
Detineat, cultis aut elegia comis.
Sed lege [f] fumoso [g] non aspernanda * Decembri
[g] Carmina, mittuntur quæ tibi mense * suo.
[h] Commodius nisi forte tibi, potiusque videtur,
Saturnalicias perdere, Varro, nuces.

a Nec Menippæus, nec Atacinus hic Varro.
b Ep. 20. l. 3. c.
c Mire artifex carminis lyrici Græci & Latini, utérque enim sermo Calabris familiaris, vel non minus cedens Horatio (qui Lucanus an Appulus anceps, Venusinus sc. Calabriæ vicinus Sat. 1. l. 2.) in carmine lyrico, quàm Sophocli in tragico. d Seria tua & severiora studia. e Catulli epigrammatum elegantia & venustas, quæ scenæ omnis voluptatem superat. forté, mimos intelligit a Catullo mimographo scriptos, de cujus Phasmate Juvenal. 8. sat. v. 186 utriusque potest meminisse cùm addat *elegiam*. f Calet enim hic mensis foco, hinc fumus. g Mea hæc. * Læto Saturnalibus & libertate Decembri. proinde jacis his meis apto. h Nisi forte malis his Saturnalibus ludere talis & perdere nuces, quàm mea hæc legere, quæ ipsorum est ineptia. *modeste hoc de suis*.

De ludo puerorum cum juvencis. XXXII.

Adspice, quàm [a] placidis insultet turba juvencis,
Et sua quàm facilis [b] pondera taurus amet.
Cornibus hic pendet summis: vagus ille per armos
Currit, & [c] in toto ventilat arma bove.
* At [d] feritas immota riget: non esset arena
Tutior, & possent fallere plana magis.
[e] Nec trepidant gressus: sed de discrimine palmæ
Securus puer est, solicitumque pecus.

a Quàm intrepide in spectaculis pueri quadam arte discurrant inambulentque per terga boum ludibundi & velitantes.
b Et quàm patienter submittant se percurrentibus pueris boves.
c Tela vibrat, vibrata prælusit, ab omni parte taurorum.
* Al. *Ab feritas*. d Tauri dudum feroces stant immoti, & pueris ubi vestigia figant, ubi deambulant, præbent terga sua pavimentum æque firmum ac solidum atque planam arenam. e Ne interturbent puerorum ludos, impediantve victoriam. Al. *Nec trepidant gressus*.

De Crispo. XXXIII.

Quadrantem Crispus [a] tabulis, Faustine, [a] supremis
Non dedit uxori; cui dedit ergo? [b] sibi.

a Testamenti codicillis.
b Ventri suo, ipse enim vivus omnia decoxerat, nec quicquam moriens habuit, quod uxori relinqueret. De Hermocrate, qui moriens se sibi heredem testamento scripsit, vide ep. Lucilii. 2. l. Anthol. c. 50.

In

In Caussidicum. XXXIV.

Carpere caussidicus fertur mea carmina: qui sit
Nescio: si sciero, væ tibi caussidice.

De Erotio. XXXV.

a Hanc tibi, Fronto Pater, genitrix Flaccilla, puellã
Oscula commendo deliciasq; meas: (puellã,
* Pallida ne nigras horrescat Erotion umbras,
Oraque b Tartarei prodigiosa b canis.
c Impletura fuit sextæ modò frigora brumæ
Vixisset totidem ni minus illa dies.
Inter d tam veteres ludat lasciva d patronos,
Et nomen e blæso garriat ore meum.
f Mollia nec rigidus cespes tegat ossa, nec illi
Terra gravis fueris: g non fuit illa tibi.

a Erotion puellam sexennem immaturo extinctam fato, filiam vestram O Fronto & Flaccilla servi dum viveretis mei, vernulam & delicias meas vobis commendo, ut excipiatis animulam ejus, deductamq; defendatis à larvis illis, monstris, terroribusque Stygiis.
* Al. Parvula, aliis, paulula.
b Cerberi trifaucis.
c Quo minus sextum ætatis annum expleret, defuere illi sex dies. d Vos parentes. e Quod in tenellis & infantibus gratum est. f Fausta & solennis bene precandi mortuis (quos amabant) formula Sit tibi terra levis, tumulisq; inscripta S.T.T.L. ut sc. facilis pateret animæ reditio & iter ad sepulchrum in parentalibus, sepultos autem diris & incantationibus urgeri à terra graviori credebant, quibus itaque male volebant, terram gravem imprecabantur. vide quæ ad ultim. vers. Hippolyti Senecæ adnotavimus. g Illa enim fuit parvula, nec tibi oneri, ep.52. l.6. c.

De Euclide. XXXVI.

Dum sibi a redire de Patrensibus fundis
Ducenta clamat b coccinatus Euclides,
c Corinthioque plura de suburbano:
d Longumq; pulchrâ e stemma repetit à Ledâ,
Et suscitanti f Lectio reluctatur;
g Equiti superbo, nobili, locupleti,
Cecidit repentè magna de sinu clavis.
Numquam, Fabulle, h nequior fuit clavis.

a Redditum esse annuum ex fundis. Patri æ autem non procul à Corintho, urbs Achaiæ.
b Supra ep.24. f.
c Græcus enim Euclides è Corintho.
d Jactatq; se ducere genus ab equitibus Castore & Polluce filiis Ledæ è Jove.
e L.2. ep.90. c.
f Designatori eum ex equestri loco excitanti reluctatur. g Ironicè. huic Euclidi. h Quæ prodidit fortunas domini sui, ostenditque Eucliden vel ipsum esse servum, cui curæ aliena clavis, vel pauperem saltem, cui nemo famulus, qui ipse suam gestaret clavem.

Ad Faustinum. XXXVII.

Laudatus nostro quidam, Faustine, libello,
Dissimulat, quasi nil debeat: imposuit.

Carmine meo dedi illi nominis immortalitatem, neque (dissimulante illo te nescire me hinc munus captare, ep.89. l.4. l.) præmium accepi, adeoq; spem meam falsam habuit.

De

De Erotio puella. XXXVIII.

[a] Puella senibus dulcior mihi [b] cycnis.
[c] Agnâ Galesi mollior Phalantini;
[d] Conchâ Lucrini delicatior stagni;
Cui nec lapillos præferas [e] Erythræos,
Nec modò politum [f] pecudis Indicæ dentem,
Nivesque primas, liliumq; non tactum:
Quæ [g] crine vincit [h] Bætici gregis vellus,
[i] Rheniq; nodos, [k] aureamq; nitelam:
Fragravit ore, quod rosarium [l] Pæsti;
Quod [m] Atticarum prima mella cerarum;
Quod [n] succinorum rapta de manu [o] gleba:
Cui comparatus indecens erat pavo,
Inamabilis sciurus, & frequens [p] Phœnix:
Adhuc [q] recenti tepet Erotion busto,
Quam pessimorum lex avara fatorum
[r] Sextâ peregit hieme, [r] nec tamen totâ,
Nostros amores, gaudiumque, lususque.
Et esse tristem me meus vetat Pætus:
[s] Pectusq; pulsans, pariter & comam vellens:
[t] Deflere non te vernulæ pudet mortem?
Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo,
Notam, superbam, nobilem, locupletem,
[u] Quid esse nostro fortius potest Pæto?
Ducenties accepit, [x] & tamen vivit.

a Erotion de qua supra, ep.35.
b Qui candore sunt eximio, & morituri dulce canunt, ut placet nonnullis, licet id negent sanioris judicii autores.
c Agnâ Tarentinâ mollior. Tarentum alluit fl. Galesus, condidit Phalantus Lacon. 43. ep. l. 2. b.
d Non quòd ostrea Lucrina gulonibus expetebantur, ut exponit Raderus. sed quia, *Levior assiduo detritis aquore conchis*, ut pingui ac rudi fistulâ canentem facit Polyphemum Ovidius 13. Met. unde petitas has hyperbolicas laudes majori arte adumbravit noster.
e Lapillos preciosos, gemmas, margaritas &c. natas in mari Erythræo, quod vulgo dicitur *Rubrum mare*, sed perperam, ut ostendi ad Thyesten Senecæ v. 370.
f Elephantis dentem. i. ebur.
g Crinis colore.
h Oves Bæticæ nativo colore rutilabant, l. 14. ep. 133. & 2. l. 43. ep. b. i Germanorum. qui Rheni accolæ, flavos crines seu rufos obliquabant & in nodum coegerunt. ep. 3. l. spect. l. k Micas pulveris auri repertas in arenis, scobem & ramenta aurea, quibus conspersam comam illuminarunt. l Oppidi Lucaniæ rosas bis in anno proferentis, Maio & Septembri. ep. 31. l. 12. m Ep. 104. l. 13. n Electrum manu tritum suave olet. ep. 64. l. 3. d. Dioscorid. l. 1. 93. o Succinum esse fossile, & in duobus locis Scythiæ erui dixit Philemon. p Quæ rara avis, &, ut quidam volunt, unica, hæc tamen Erotion in genere suo rarior. q Recens elata est & cremata. ep. 35. supra. r Ep. 35. supra c. s Qui afflictis lugendi mos erat, in funeribus præcipuè. t *Verba Pæti Martiali luctus modum suadentis, suo exemplo.* u Resp. poeta Ironicè collaudans Pæti fortitudinem, imo exprobrans illi fictum dolorem seu potius gaudium, cui è conjugis morte obtigit dos tam ampla. x Regerit Ironicè in Pætum hæc sua verba.

In Calliodorum. XXXIX.

Calliodorus habet censũ (quis nescit?) equestrẽ,
Sexte; sed & fratrem Calliodorus habet.
[a] Quadringenta [b] secat, qui dicit σῦκα μέριζε;
* Uno credis equo posse sedere duos?

a *Seca*, legend. censet. Jan. Rutgers. l. 6. c. 18. var. lect.
b Et frater ille tuus qui hæreditatem ad assem usque & minima quæque ut & ficos dividi ex æquo poscit, aufert tibi medium censum.

* Neque potestis ex uno censu esse duo equites & uno sedere equo aut uno subsellio.

Quid cum fratre tibi, quid cum b Polluce molesto ?
c Non esset Pollux si tibi, Castor eras.
a Unus cùm sitis; duo, Calliodore, sedetis.
Surge : d solœcismum, Calliodore, facis.
Aut imitare e genus Ledæ; aut cum fratre sedere
Non potes, alternis Calliodore sede.

b Fratre (ut ille Castoris) qui officit tuo honori, dimidiatus eques.
c Elegans lusus in nominibus. Pollux enim pugil; Castor, eques. frater ille tuus quasi pugil tibi reluctatur ne possis esse eques.
d Nec enim fas dicere, unus sedetis. e E quibus Castor immortalitatem suam cum fratre partitus est, ut alternis vicibus morerentur & reviviscerent. ita vos per vices estote equites, nisi alterum dicat oportere mori & ad inferos descendere ut superstes sit eques.

In Carinum. XL.

a Supremas tibi tricies in anno
Signanti tabulas, Carine, b misi
c Hyblæis madidas thymis placentas.
d Defeci : miserere jam, Carine.
e Signa rarius, aut semel fac illud,
Mentitur tua quod subinde tussis.
Excussi loculosq; sacculumque.
f Crœso divitior licet fuissem,
g Iro pauperior forem, Carine,
h Si conchen toties meam comesses.

a Sæpius mutanti tabulas testamenti ut illicias captatores quos captes. Luciani dialog. Petron. &c.
b Poeta se captatorem fingit quo cautius improbas hæredipetarum artes carpat.
c Melle opt. Hybla mons Siciliæ mellificiis clarus, thymo quippe abundat qui apibus gratus.
d Exhaustus sum. non suppetit quod ultra mittam.
e Vel noli spem nostram eludere toties mutando testamentum ; vel semel morere & præsta fidem tussi tuæ mendaci. vide ep. 50. l. 12. f Lydiæ illo rege ditissimo. Herodot. 1. g Arnæo mendico. Hom. Odyss. 17. h Si (non mellitâ placentâ, sed) vili cibo fabarum in siliquis coctarum te pascerem quoties signas, vel tussiendo mihi spem mortis tuæ facis.

Ad Artemidorum. XLI.

Pinxisti Venerem ; colis, Artemidore, Minervam:
Et miraris, opus displicuisse tuum?

Austerioris Philosophiæ cliens & severioris disciplinæ studiosus, non bellè, non cum gratia & Venere aggrederis Veneris jocos & Musas hasce leviores. quin Gratiis sacra facis O Xenocrates ? vide ep. 103. l. 1.

In Didymum. XLII.

a Spadone cùm sis eviratior b fluxo,
Et c concubino mollior c Celæneo,
Quem d sectus e ululat f matris entheæ d Gallus,
Theatra g loqueris, & h gradus, & h edicta ;
i Trabeasque, & i Idus, k fibulasque, l censusque:

a Gallum Cybeles sacerdotem credo intelligi, propter Atyn in versu seq.
b Molli. eviratis fluxæ sunt carnes.
c Aty puero Cybele adamato, a quâ offensâ in furorem actus sibi testes exectuit. Celænæ autem Phrygiæ, unde & Cybele, urbs, & tumulus Asiæ juxta quem Gallus fluvius. Ovid. 4. Fast. d Castratus Cybeles sacerdos. e In sacris ululatu requirit. f Cybeles numine suo afflantis & sacerdotes in furorem vertentis. g Quasi ad te spectent illa Equestria insignia, sedes & honores. h Supra ep. 8. 2. i Equites Rom. induti vestes trabibus pannorum albis & purpureis intertextas transvehebantur Idibus Juliis. k Non infibulamenta illa & custodias pudoris, de quibus ep 81. l. 7. & 215. ep. 14. l. sed fibulas illas in nobilitatis insigne equitibus indultas, & Tribunis aureas in trabea vel chlamyde gestatas. Liv. Plin. Pancirol. & alii. l Equestres 4. l. 67. ep. 2.

m Pumice levigatâ, quæ delicatorum erat mollities. Plin. l. 36. & 2. l. 11. c. Juven. Sat. 6. & 8. Sidon. Apol. 7. epist. 1. l. &c.

Et [m] pumicatâ pauperes manu [n] monstras.
[o] Sedere in equitum liceat an tibi scamnis,
Videbo Didyme: [p] non licet maritorum.

n Per contemptum. o Utrum permiserint te sedere designatores ordinum equestr. p Quia spado es. Maritis autem in spectaculis proprii & honestiores loci assignati ab Augusto. Suet. c. 44. & Tacit. 3. Annal. A. Gell. l. 2. c. 15.

Quod datur non perire. XLIII.

Callidus effractâ nummos fur auferet arcâ:
Prosternet patrios impia flamma Lares:
Debitor usuram pariter, [a] sortemque negabit:
Non reddet sterilis semina jacta seges.
Dispensatorem fallax spoliabit amica:
Mercibus extructas obruet unda rates.
[b] Extra fortunam est quidquid donatur amicis.
Quas dederis, solas semper habebis opes.

a The Principall.

b Extra fortunæ aleam, nullatenus fortunæ obnoxium, M. Antonius apud Rabirium Poetam, *Hoc habeo quodcunque dedi, &c.* Senec. 6. l. de Benef. c. 3. Notum & illud Alexandri, interrogati ubi suos reconderet thesauros: *Apud amicos,* inquit. Plut.

De Thaide & Lecania. XLIV.

Thais habet nigros, niveos Lecania, dentes.
Quæ ratio est? emptos hæc habet, illa suos.

Vide ep. 73. l. 1. b. & 23. ep. l. 12. & l. 2. Antholog. c. 13.
Ἠγόρασας πλοκάμους, φῦκος, μέλι, κηρὸν, ὀδόντας, &c.

In Dentonem. XLV.

Quid factum est rogo, quid repente factum?
Ad cœnam mihi, [a] Dento, quod vocanti
(Quis credat?) quater ausus est negare.
Sed nec respicis, & fugis [b] sequentem;
Quem [c] thermis modò quærere, & [c] theatris,
Et [d] conclavibus omnibus solebas.
Sic est: captus es unctiore cœnâ,
Et major rapuit [e] canem culina.
Jam te: [f] sed citò cognitum & relictum
Cùm fastidierit popina dives,
Antiquæ venies ad ossa cœnæ.

a Nomen ex re natum, dente sc. strenuus.
b Me sequentem ut invitem te.
c Vide 14. ep. l. 2.
d Cœnationibus, cellis.
e Cœnipetam Dentonem instar canis odorantem lautiorem culinam.
f Sed agnitus fastiditusque divitibus redibis ad tenuem mensam meam.

In Bassam. XLVI.

Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam,
Istud quod non est, dicere Bassa soles.

a Negare soles & contrarium dicere (ut Galla, ep. 25. l. 2.) hic sane præter mentem tuam non es quod dicis, formosa & puella, sed anicula & [illegible], vide ep. 92. l. 1. b Aliud quam non est, dicere Bassa solet.

Ad

Ad Diadumenum. XLVII.

Basia dum nolo, nisi quæ luctantia carpsi;
Et placet ira mihi plus tua, quàm facies:
Ut te sæpe rogem, [a] cædo, Diadumene, sæpe;
Consequor hoc, ut me nec timeas, nec ames.

a Ita J. Gruterus, non ut alii *cedo*, hac mente: Ut mihi amorem, tibi iram commoveam, verberibus sæpe rem ago. Inde consequor &c. J. Rutgers. *cedo* ô, *Diad.*

De Philone. XLVIII.

Numquam se cœnasse domi Philo jurat [f]: & hoc est:
Non cœnat, quoties nemo vocavit eum.

f Nec pejerat. jejunat enim quoties non aliò invitatur.

De Encolpo. XLIX.

[a] Quid non cogit amor? secuit nolente capillos
Encolpus domino, [b] nec prohibente tamen.
Permisit, flevitq; Pudens. [c] sic cessit habenis
Audaci questus de Phaëthonte pater.
[d] Talis raptus Hylas, [e] talis deprensus Achilles
Deposuit gaudens, matre dolente, comas.
Sed [f] tu nec propera, brevibus nec [g] crede [h] capillis;
[i] Tardaq; pro tanto munere, barba veni.

a Imitatio Virgiliana, *Quid non mortalia pectora cogis &c?*
b Quia ex voto, propter dominum primipilarem assecutum dignitatem. vide ep. 32. l. 1. unde huic lux.
c Sic. i. animo volente nolente Phœbus dedit Phaëthonti currus sui moderamen.
d Sic Theodamas arma adversus Herculem movens filium Hylam domi manere voluit, sed petenti puero concessit ut unà proficisceretur, atque ita ab Hercule raptus est. *vel*, Sic Hylas Herculi offensus ob patrem occisum, amore tamen Herculis victus se illi comitem cessit. *Vel*, Sic impetratâ & extortâ invito Herculi veniâ eundi aquatum periit Hylas à Nymphis raptus. e Sic Ach. ubi virgineo habitu apud Lycomedem latuit matris suasu, deprensus ab Ulysse depositis comis ex ephebis excessit & lætus, nolente licet matre, Trojam profectus est. f O barba. g Non crede Encolpum propterea grandem esse & virum factum quod absciderit crines primos, quos alere solebant delicati pueri ad annum 17. h Detonsæ comæ in honorem domini sui. i Ita ep. 32. l. 1. d.

Ad Labienum. L.

Vidissem modò fortè cùm sedentem
Solum te, Labiene: tres putavi.
[a] Calvæ me numerus tuæ fefellit.
Sunt illinc tibi, sunt & hinc [b] capilli,
Quales nec puerum decere possint.
Nudum est in medio caput, nec ullus
In longâ pilus [c] areâ notatur.
Hic error tibi profuit Decembri,
[d] Tunc cùm prandia misit Imperator;
Cum panariolis tribus redisti.
[e] Talem Geryonem fuisse credo.

a Quæ à fronte & utroq; tempore capillata, & medio capite glabra, visa est mihi terna. vide ep. 83. huj.
b Promissi fortè & cirrati, quales alunt pueri.
c Summâ calvâ. sic Petron. *Areaque attritis ridet adusta pilis.*
d Ubi ex numero calvæ tuæ pro tribus numeratus accepisti tria panaria (sive panes illi, sive corbes viminei pane referti fuerint) quæ in Saturnalitiis vel ut refert Suetonius. c. 4. in Septimontiali sacro Domitianus Senatui equitiq; distribuit. e Tricipitem, namq; illum tricorporem fingunt Poëtæ.

Vites censeo [f] porticum Philippi,
Si te viderit Hercules, [g] peristi.

f Porticum & ædes Herculis atque Musarum Martius Philippus Augusti vitricus restauravit, & in iis imaginem Herculis. g Ex calva te tricorporem Geryonem creditum iri videt, Geryon autem ab Hesiodo τρικέφαλος dictus, ab aliis τρικάρηνος.

In Charopinum. LI.

Cœno domi quoties, nisi te, Charopine, vocavi;
Protinus ingentes sunt inimicitiæ:
Meq; petis [a] stricto medium transfigere ferro,
Si nostrum sine te scis caluisse focum.
Nec semel ergo mihi [b] furtum fecisse licebit?
Improbius nihil est hac, Charopine, gulâ.
Desine jam nostram, precor, observare culinam,
Atque aliquando meus det tibi verba [c] coquus.

a Gulæ ejus iratæ rabiem amplificat Poeta.
b Celare tuam gulam, & resupinantem nasum, qui etiam meam usque odorat.
c Lateat, fallat te.
Al. focus.

Ad Rufum. LII.

Hic qui [a] libellis prægravem gerit lævam,
[b] Notariorum quem premit chorus levis,
Qui [c] codicillis hinc, & inde prolatis,
Epistolisque commodat gravem vultum,
Similis [d] Catoni, [e] Tullioque, [f] Brutoque;
[g] Exprimere, Rufe, fidiculæ licet cogant,
Ave Latinum, χαῖρε non potest Græcum.
Si fingere me istud putas, [h] salutemus.

a Supplicibus, accusatoriis, seu judiciariis libellis onustam, captans hinc existimationem apud populum periti causidici, ut cui multitudo negociorum.
b Puerorum amanuensium Clericum, qui ejus tanquam pluribus districti negotiis dictata scribant.
c Quibus testamentorum perfectiones, vel publicæ autoritatis mandata continentur. d Viro gravissimo & max. autoritatis. e Patrono attentissimo. f Literis assiduè affixo. percussorem Cæsaris intelligo. g Ita tamen inhumanus est, adeo indoctus & insciens, ut adhibitis tormentis illi extorquere non possis Ave Lat. multo minus χαῖρε Græcum. h Specimen facturi & periculum hominis.

In Postumum. LIII.

Quæ mihi præstiteris memini, semperq; tenebo;
Cur igitur taceo? Postume, tu loqueris.
Incipio quoties alicui tua dona referre,
Protinus exclamat; dixerat [a] ipse mihi.
Non bellè quædam faciunt duo: [b] sufficit unus
Huic operi: si vis, ut loquar, ipse tace.
Crede mihi, quamvis ingentia, Postume, dones,
Auctoris [c] pereunt garrulitate sui.

a Postumus.
b Vide Senec. de Benef. l. 2. c. 10. & 11. & lib. 7. c. 22.
c Amittunt gratiam.

Ad Bassum. LIIII.

Colchida quid scribis, quid scribis, amice, Thyesten?
b Quid tibi vel Niobe, Basse, vel Andromache?
Materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis
Deucalion; vel, si non placet hic, Phaëthon.

a Cur flammis tibi tragœdiarum argumenta omnia in tuis carminibus, negati? sc. Medeæ per æthera volantis, Thyestæ contumacis, Niobes in saxum versæ, Andromaches Trojæ flammis superstiti. hæc fata non manent tuas chartas. quin potius flammis materiam tuis scriptis dignam. Deucaliona aut Phaethonta, quorum hic flammis periit, ille aquis, qui exitus tuis chartis convenit. Sic Leonidas, Anthol. 2. Γεύψας Δευκαλίωνος μετὰ ... καὶ Φαέθοντος, &c. sic alias de suis jocatur noster. ep. 6. l. 1. & 99. l. 3. b Quid tibi materia est Niobe vel Andromache? alii leg. *Nioben & Andromachen* atque subintelligunt *Scriptio est* ut Plautus. *Quid tibi meam tactio est?* l. Gruterum secutus Scriverius, *Quo tibi vel*, nec sine auctoritate Cod. Palat. & al.

De Rhetore Apollonio. LV.

Extemporalis factus est meus Rhetor:
Calpurnium non scripsit, & salutavit.

Apollonius qui modo (ep. 22. supra) scripsit & odidicit, nunc tantum profecit ut unum aliquem etiam duri nominis possit salutare nec tamen scripserit, *Ironi.*

De Aquila portante Jovem. LVI.

a Dic mihi, quem portes, volucrum regina? tonantem.
Nulla manu quare fulmina gestat? amat.
Quo calet igne deus? b pueri. cur mitis aperto
Respicis ore Jovem? de b Ganymede loquor.

a Vide Alciati emblema de Aquila Jovem gestante & ibidem Minoem.
b Ganymed. quem in Jovis gratiam rapui.

Ad Lupum. LVII.

Cui tradas, Lupe, filium magistro,
Quæris solicitus diu, * rogasque.
a Omnes grammaticosque rhetorasque
Devites, moneo: nihil sit illi
Cum libris Ciceronis, aut Maronis.
Famæ b Tutilium suæ relinquat.
c Si versus facit, abdices Poetam.
Artes discere vult pecuniosas?
Fac, d discat e citharœdus, aut f choraules.
Si duri puer ingeni videtur,
g Præconem facias, vel h architectum.

* Ita Gruterus, cum prius esset, *diuque tentas.*
a *Quando artibus honestis Nullus in urbe locus*, &c. Juven. 3. Sat.
b Non, *Rutilium* ut vulg. ne cespitet versus, peccantibus duobus primis syllabis. Videtur is esse quem laudat Cicero 1. de oratore, & in Bruto, de quo Val. Max. l. 2. c. 3. & Sueton in Augusto. c. 89. alii leg. *Lucilium*.
c A sterili & inutili poetices studio illum omni ratione averte. d Discat citharœdi artem, discat fieri citharœdus. *Hellenism.* vide Jos. Mercerum ad 19. epist. 1. l. Aristæneti. nec opus erit Jani Gulielmi limâ qui 3. l. verisimil. c. 19. legit *Fac discat*, &c. e Citharœdi hac tempestate in pretio. ep. 4. l. 3. f. f Qui in choro tibiâ canit. g Ep. 8. l. 6. h Præter privatorum enim in ædificiis hac tempestate luxum, & Domitianus templa & alia publica instauravit. ep. 4. l. 9.

Ad Cinnam LVIII.

Cum voco te [a] dominũ, noli tibi, Cinna, placere;
Sæpe etiam [b] servum sic resaluto meum.

a Sic.
b Ironicè & Scopticè.
P. Scriv. legit *tuum*.

Ad Postumum. LIX.

[a] Cras te victurum, [b] cras dicis, Postume, semper.
Dic mihi cras illud, Postume, quando venit?
Quam longè cras istud? ubi est? aut unde petendum?
Numquid apud Parthos, Armeniosq; latet?
[c] Jam cras istud habet Priami vel Nestoris annos.
[d] Cras istud quanti dic mihi possit emi?
Cras vives: [e] hodie jam vivere, Postume, serum est,
Ille sapit, quisquis, Postume, *vixit heri*.

a De præsentibus fruendis. ep. 16. l. 1. & 90. l. 2. Anthol. 2. l. 47. c.
b Et cras hoc comperendinat juvenis ignavus, apud Pers. Sat. 5. v. 66.
c Ita protrusisti horam ut hora ferè jam protruserit te, senem factum.
d Cras hoc tuum quod præterit non potest redimi: futurum quantuli? facili sanè pretio immò nullo, quia sponte venit, si velis uti. sed vide Senec. epist, 12. e Ep. 16. l. 1.

Ad Stellam LX.

Quòd non [a] argentũ, quòd non tibi [b] misimus [a] aurum,
Hoc facimus [c] caussa, Stella diserte, [c] tuâ.
Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti:
Fictilibus nostris [d] exoneratus eris.

a Vasa argentea & aurea.
b In Saturnalibus. ep. 46. l. 2. a.
c Ut tibi parcam ne majora ex more remittas, ut seq. versu. vide & ep. 18. supra.
d Liberatus onere remittendi munera, quibus respondeas levibus & fictilibus his meis.

Ad detractorem. LXI.

Allatres licet usque nos & usque,
Et [a] gannitibus improbis lacessas:
[b] Certum est hanc tibi pernegare famam,
Olim quam petis in meis libellis,
Qualiscumq; legaris ut per orbem,
Nam te cur aliquis sciat fuisse?
Ignotus pereas, [c] miser, necesse est.
Non deerunt tamen hac in urbe forsan
Unus, vel duo, tresve, quatuorve,
[d] Pellem rodere qui velint caninam.
[e] Nos hac à scabie tenemus ungues.

a Conviciis tuis & maledictis. gannire canum est, ut alii, vulpium.
b Non vivet, non notum erit posteritati nomen tuum in carminibus meis vel infami nota inustum.
c Quia invidus. ep. 41. l. 1. & supra 29. i.
d Qui maledicos velint maledictis insectari. Allusum vult Erasmus ad proverb. *Canis caninam non est*. Varro lib. 6. L. L. vide ep. 2. l. 13. e. Horat. epod. 6.
e Ego ab hac libidine & contagio maledicendi me contineo, scabie ejus nolo me contaminare, nolo pruritum ejus scabendo levare.

In Marianum LXII.

[a] Crispulus iste quis est, uxori semper adhæret
Qui, Mariane, tuæ? crispulus iste quis est?

a Crispatus crines & delicatus.

Nescio

Nescio quid dominæ teneram qui garrit in aurem,
  Et b sellam cubito dexteriore premit ?
Per cujus digitos currit levis annulus omnes :
  c Cruragerit nullo qui violata pilo ?
Nil mihi respondes ? d uxoris res agit, inquis,
  Iste meæ : e sanè certus, & asper homo est,
Procuratorem vultu qui præferat ipso ;
  Acrior hoc Chius non erat Aufidius.
f O quàm dignus eras alapis, Mariane, Latini :
  Te successurum credo ego Panniculo.
g Res uxoris agit ? h res nullas Crispulus iste :
  Res non uxoris, res agit iste tuas.

b Incumbit, innititur sellæ uxoris tuæ. c Cui crura depilata. ep. 29. l. 2. g. d Est procurator, qui uxoris negocia obit. e *Martialis resp.* Is tibi sanè propter diligentiam, attentionem, formam & vultum videtur esse procurator acer, ego autem perspicio illum esse mœchum, quo non Aufidius insignior, de quo Auf. Juven. 9. Sat. 25. v. possunt & hæc Mariano collaudanti crispulum hunc & præferenti ejus diligenciam attentioni Aufidii Lusci, qui è decuria scribarum factus est prætor, continuari, usq; ad, *O quàm dignus, &c.* f O digne qui in spectaculis theatralibus risum moveas alaparum contumeliis exceptus, non secus ac Panniculus mimus à Latino mœchi sui partes agente cæsus, vide ep. 72. l. 2. b. g Cum indignatione repetit hoc Poeta. h Nulla negocia, nullas in foro uxoris tuæ partes agit iste procurator crispulus, immò tuum locum & vices supplet in thalamis iste mœchus.

Ad hospites. LXIII.

Jure tuo nostris maneas licet, hospes, in hortis,
  Si potes in nudo ponere membra solo :
Aut si portatur tecum tibi magna supellex :
  a Nam mea jam digitum sustulit hospitibus.
Nulla tegit b fractos nec inanis culcitra lectos :
  c Putris & abruptâ fascia reste jacet.
Sit tamen hospitium nobis commune duobus :
  Emi hortos ; plus est : instrue tu ; minus est.

a Meam enim supellectilem, lectos, sellas, &c. alii jam hospites attriverunt, atq; usu tanquam suam factam & à domino alienatam consumpserunt. *Metaph. sumpta, vel*, ab arena in qua victi tollebant digitum in signum τῆς ἥττης 29. ep. l. spect. c. *Vel*, à licitationibus, in quibus digito sublato se quis profitebatur emptorem seu conductorem. Cic 3. in Verrem. *Junius pater suus sollit digitum* &c. vide Brissonii form. 6. l. b Al. *fertos*. c Et fasciæ cancellatæ, quibus lectus tenditur, cadunt putres, ruptâ reste, the bed-coard.

¶ *Ad Ponticum.* LXIV.

Quid sentis, inquis, de nostris, Marce, libellis?
  Sic me solicitus, Pontice, sæpe rogas.
a Admiror ; stupeo ; nihil est perfectius illis:
  b Ipse tuo cedit Regulus ingenio.
Hoc sentis ? inquis ; faciat tibi c sic bene Cæsar,
  Sic Capitolinus Jupiter. d imo tibi.

a Respondet Martialis. b Sic ep. 16. l. 4. d. vide ep. 12. & 112. l. 1. c Ut vir bonus es, O Martialis, & candidus judex. d Imo tibi, O Pontice, *respondet Martialis*, sic faciant Domitianus & Jupiter bene, ut ego benè sentio de tuis libellis, i. faciant malè, neq; enim verè & ex animo probavi, sed ut tuæ subservirem stultitiæ, ut qui malè sanus palpum malis quàm judicium rectum. vide 76. ep. l. 8.

Ad suos ministros. LXV.

a Triantem 4 cyathos. Sextans duos continet cyathos, & est sexta pars sextarii. ep. 28. l. 1. b.
* Minister poetæ.
b Aquam nivatam seu gelidam è nivibus expressam, quâ vina generosissima diluebant, ep. 117. l. 14.

a Sextantes, * Calliste, a duos infunde Falerni;
Tu super b æstivas *, Alcime, funde b nives.
c Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo,
Lassenturq; d rosis tempora d sutilibus.
Jam e vicina jubent nos f vivere g Mausolea:
Cùm doceant, ipsos posse perire h deos.

vel decoctam & vitris demissam in nives ut refrigeretur. Neronis inventum. Gruterus, *solvi nives*. c Unguentis delibuti, & floribus coronati convivabantur veteres. rationem vide annot. ad Thyesten Senecæ, vers. 942. & 945. d Coronas è rosarum foliis consuebant. vide quæ ad 357. v. Agamem. Senec. e *In* valle Martia erat sepulchrum Augusti. *Vel*, propiora, quàm illud Cariæ Mausoleum. f Vitâ uti, genialiter vivere. 16. ep. l. 2. d. g Sepulchra Augusti, Imperatorum atq; cognatorum ab Augusto extructa ad similitudinem Mausolei Artemisiæ. 1. ep. l. spect. m. vide ep. 59. l. 2. b. h Imperatores, qui se pro diis haberi volebant.

Ad Cæsarem. LXVI.

a Cœlo donavere Herculem gesta sua, etiam ingratiis Junonis.
b Leo in sylva Nemeæa interfectus ab Herc. ep. 27. lib. spect. c.
c Et Antæi Libyci insolentia in provocandis ad palæstram hospitibus, ab Hercule castigata morte. de ceromate vide ep. 57. l. 3. nota 4.
d Veneris filius ab Herc. cæstuum certamine devictus. Virg. 5. Æneid.
e Aversas per caudam tractas. Virg. 8. Æneid.
f Matutinum spectaculum, quo bestiarii cum bestiis depugnabant: post meridiem, qui supererant, inter se.

a Astra, polumq; dedit, quamvis obstante novercâ,
Alcidæ, b Nemeæ terror, & Arcas aper; (câ,
c Et castigatum Libycæ ceroma palæstræ;
Et d gravis in Siculo pulvere fusus Eryx:
Sylvarumq; tremor, tacitâ qui fraude solebat
Ducere e nec rectas Cacus in antra boves:
Ista tuæ, Cæsar, quota pars spectatur arenæ?
Dat majora f novus prœlia mâne f dies.
Quot graviora cadunt Nemeæo pondera monstro?
Quot tua Mænalios g collocat hasta sues?
Reddatur si pugna triplex h pastoris Iberi;
Est tibi, i qui possit vincere Geryonem.
Sæpe licet Graiæ k numeretur bellua Lernæ,
l Improba Niliacis quid facit Hydra feris?
Pro meritis cœlum tantis, Auguste, dederunt
Alcidæ cito Dî, sed tibi m serò dabunt.

g Interficit. *Metaph.* ab antiquo collocandi cadaverum more. h Geryonis tricorporis, Hispanorum regis, vide Mythologos. i Carpophorus, seu quis alius. lib. spect. ep. 27. k Hydra numerosum (repullulantibus quæ excidebantur capitibus) malum. ep. 27. l. spect. l Non tamen conferenda est cum Crocodilis Niligenis, qui in theatro interfecti sunt. m Ut diu præesse & prodesse Reipub. possis. sic ep. 39. l. 8.

In Pontilianum. LXVII.

Cum adeo sis inhumanus, ut nec salutes nec resalutes (ut ep. 51. supra) quoniam tibi non placet *salve* illud vel *Ave* in congressu solenne; tibi inhumano & quasi mortuo dicemus usque *Vale*, vel *æternum vale*. qui mos veteribus fuit salutandi mortuos (Virg. Æneid. 11. *Salve mi maxime Palla, Æternumque vale.*) qui resalutare non poterant, vide ep. 51. l. 9. & Lucian. [illegible]

Sæpè salutatus, numquam prior ipse salutas:
Sic erit æternum, Pontiliane, vale.

De hirundine. LXVIII.

a Hibernos peterent solito cùm more recessus
b Atthides, c in nidis una remansit avis.
Deprendêre d nefas ad tempora verna reversæ,
Et profugam volucres diripuere suæ.
e Serò dedit pœnas. discerpi noxia mater
Debuerat: sed tunc, cùm laceravit Itym.

a Cum hirundines, appetente jam hyeme, à nobis advolarent Africam (teste Plinio) unde verni nos visunt.
b Hirundines, à Progne Pandionis Atticæ regis filiâ in hirundinem conversâ.
c Hoc fortè sub tegulis, ubi scalis habitavit tribus, in contubernalibus suis hirundinibus animadverterat Martialis. d Mansisse, contra morem & naturam hanc hirundinem deprendêre cæteræ vere reversæ. e Alludit ad fab. Prognes, quam dicit tum discerpendam fuisse ubi ipsa suum filium Itym discerpebat, simulque ludit in verbis *discerpi* & *lacerare*. vide fab. 6. Met. Ovid. & apud Mythologos.

Ad Lesbiam. LXIX.

a ARctoâ de gente comam tibi, Lesbia, misi:
b Ut scires quanto sit tua flava magis.

a E Germania quæ ad Arctum. Germani autem flavâ Cæsarie spectabiles.
b Ut videas quàm impudenter fucum facias meretricium, cui placet caliendrum ceu coma empta & fictitia quæ vel Germanos flavo colore superet. Matronæ autem nigrâ, lupæ flavâ gaudebant comâ. videtur hujus ep. argumentum desumptum ex Ovid. 1. lib. Amo, eleg. 14. *Nunc tibi captivos mittit Germania crines*, &c.

In M. Antonium. LXX.

ANtoni a Phario b nil objecture a Pothino,
Et c levius tabulâ quàm Cicerone nocens:
Quid gladium demens d Romana stringis in ora?
Hoc admisisset e nec Catilina nefas.
f Impius infando miles corrumpitur auro:
Et g tantis opibus vox tacet h una tibi.
Quid prosunt sacræ pretiosa silentia h linguæ?
i Incipient omnes pro Cicerone loqui.

a Vide ep. 65. lib. 3. unde huic fax.
b Nihil habes quod illi exprobres.
c Minus totâ proscriptorum tabulâ nocens, quàm uno Cicerone.
d In Ciceronis os. *Quod tibi Roma caput cum loquereris, erat.* ep. 65. l. 3. f.
e Si revixisset, cui tamen major odii caussa Ciceronis, quàm tibi. f Popilius Lenas percussor Ciceronis qui illum capitis reum defenderat. g 250000. drachmis Atticis. Appian. l. 4. h Ciceronis, qui te Philippicis exagitavit. i Omnes jam in crudele hoc tuum facinus invehentur. sic. ep. 82. l. 3.

De Syrisco. LXXI.

a INfusum sibi nuper à patrono
b Plenum, Maxime, centies Syriscus
In c sellariolis vagus popinis
Circa balnea d quatuor e peregit.
O quanta est gula, centies f comesse!
g Quanto major adhuc, nec accubare!

a Donatum.
b Justum, integrum centies. ep. 37. l. 4. d.
c Ganeis & tabernis, ubi non honestè accumbebant, sed ventri indulgebant sedentes. de Sellaria item vide quæ Torrentius ad 43. cap. Sueton. Tib. d Neronis, Grilli, Titi, Agrippæ. e Consumpsit, decoxit. f Comessationibus absumpsisse. g Atqui id non justis conviviis & cœnis, sed jentaculis, prandiis, repotiis, &c. in quibus non accubuit.

Ad Faustinum. LXXII.

a Oppidum per vicus in Sabinis.
b Julio mense quo Cancer solem accendit, & Augusto quo Leonis fervent pectora. ep.57.l.4.e.f.g.
c Villa Austro exposita. venti in Aeoli ditione esse perhibentur: Notus autem propriè ab Aeolia Italiam adflat.

HUmida quâ gelidas summittit a Trebula valles,
Et viridis b Cancri mensibus alget ager;
* Rura Cleonæo numquam temerata leone,
Et c domus Aeolio semper amica Noto,
* Te, Faustine, vocant: d longas his exige messes
Collibus; e hibernum jam tibi Tibur erit.

* Rura Trebulæ te invitant. d Aestatem longam, dies æstivos longos. e Tibur frigidissimum habitum, si Trebulæ conferatur, videbitur hyeme servare. ep.57.60.& 62.l.4.

❡ *De origine Bacchi.* LXXIII.

Qui in monstroso Bacchi διμήτορος καὶ διθύρος Jovis sc. femore perfecti & renati partu, monstroso ludit ingenio Jovem Bacchi matrem vocans, cur non æquè αὐτὸ τοῦτ & Semelen appellat patrem Bacchi? verùm non tam rationem & analogiam hic vel ignoravit vel non examinavit Martialis, quam jocum affectavit. vide Mureti var.lect.19.c.1.

QUi potuit Bacchi matrem dixisse Tonantem,
Ille potest Semelen dicere, Rufe, patrem.

Ad Theodorum. LXXIV.

Vide lib.7.ep.2. quod huic consonat.

NOn donem tibi cur meos libellos
Oranti toties, & exigenti,
Miraris, Theodore? magna caussa est:
Dones tu mihi ne tuos libellos.

❡ *De Pompeio & filiis.* LXXV.

a Cneius Pompeii Magni filius interiit in Europa victus à Cæs.ad Mundam in Hispania: Sextus periit à militibus Antonianis interceptus Mileti in Asia.
b Pomp. Magnus occisus, ut ep.65.l.3.2. in Africa ad Pelusium Nili ostium sepultus est. Strabo. lib.16. in monte Cassio sepultum refert. c Neq; enim constat an sepultus fuerit, *Jacet ingens litore truncus* dixit Virg. de Priamo sed respexit Pompeium.2.AEn.& illud, *Marmoreo in tumulo Licinus jacet, at Cato parvo, Pompeius nullo. Quis putat esse deos?* d Per tres orbis partes quæ tum notæ, nondum inventâ Americâ, de his autem 3 partibus Pompeius triumphârat. *Et quasi non posset tellus tot ferre sepulchra, Divisit cineres* Petronius antei, de Crasso, Pompeio, Jul. Cæsare.

a POmpeios juvenes Asia, atq; Europa b, sed ipsū
Terra tegit Libyes; c si tamen ulla tegit.
Quid mirum d toto si spargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco.

Ad Quinctum. LXXVI.

* Quæ lege & jure nupsit. sed ludit Poeta tum à notatione *legis & legitimæ*, tum ab homonymia τοῦ *legitimam*, q.d. adultera Lælia nupsit Quincto mœcho: idq; metu legis Juliæ in adulteros latæ & à Domitiano revocatæ. vide ep.7.l.6. lege & 88 Ausonii.

QUæ * legis caussa nupsit tibi Lælia, Quincte,
Uxorem potes hanc dicere * legitimam?

Ad Cinnam. LXXVII.

[a] PRofecit poto Mithridates sæpe veneno,
Toxica ne possent sæva nocere sibi.
Tu quoq; cavisti cœnando tam malè semper:
Ne posses unquam, Cinna, perire, fame.

a. Vide Plin. nat. hist. 25. l. 2. c. & A. Gell. 17. l. 16.

Ad Marullum. LXXVIII.

NArratur bellè quidam dixisse, Marulle,
Qui te [a] ferre oleum dixit in [b] auriculam,

a Assentationem & blanditias potentiorum auribus instillare. vide adag. *ferre ore oleum*. b Al. *auricula*. i. te esse aure supinâ, qui alios audire aversaris. inverso adagio, *oleum ore gestare*. quod de eo dicitur qui loqui cavet. vide ep. 42. l. 6.

Ad Turanium. LXXIX.

[a] SI tristi domicœnio laboras,
Turani; potes esurire mecum.
Non deerunt tibi, [b] si soles προπίνειν,
[c] Viles Cappadocæ, [d] gravesq; porri.
Divisis [e] cybium latebit ovis.
Ponetur digitis tenendus [f] unctis
Nigrâ coliculus virens patellâ,
Algentem modò qui reliquit hortum:
Et [g] pultem niveam premens botellus,
Et pallens faba cum [h] rubente lardo.
Mensæ munera si voles secundæ,
[i] Marcentes tibi porrigentur uvæ,
Et [k] nomen pyra quæ ferunt Syrorum;
Et quas [l] docta Neapolis creavit
Lento castaneæ vapore [*] tostæ.
[m] Vinum tu facies bonum bibendo.
[n] Post hæc omnia forte si movebit
Bacchus, quam solet, esuritionem,
Succurrent tibi nobiles olivæ,

a Ne tristis & solus domi cœnes, poteris apud me cœnare frugali & parabili mensa contentus, ad ejusmodi cœnam invitat Persicum Juvenalis, Sat. 11. & Septicium Plinius, epist. 15. l. 1. b Apponentur tibi in libationem, promulsidem, antecœnium, gustationem seu gustum, de quo l. 10. ep. 31. d. l. 11. ep. 32. b. & 53. l. c Lactucæ Cappadocæ. l. 13. ep 14. d Stomacho, capiti, oculis. e Piscis è pelamidum genere concisi frusta ovis ruptis frixa & tecta. Plin. lib. 32. c. 11. & Athenæus l. 3. c. 52. f Propter oleum cauliculis superfundi solitum. Lips. 5. epist. quæst. 1. lib. Gruterus retinet *ustis* propter ἀντίθεσιν τῷ *Algentis horti*, quod seq. g Pulti ex alicæ farinâ impositus botellus qui conficiebatur ex ovi vitellis coctis, nucleis pineis concisis, cepa, porro, thure, pipere, liquamine & vino, quibus intestinum farciebatur, a pudding or sausage. Apic. l. 2. c. 5. erat & χορδὴ ἀλλαντώδης. Athenæus l. 3. c. 36. h Fumoso, vel rancidulo. i Maturæ, vel duracinæ. ep. 44. l. 1. k Pyra Syra, ex Syria allata. l Studiis literarum & gymnasijs celebris: Neapolitanæ autem castaneæ laudatæ. * MS. B. *coctæ*. m Vinum qualecunq; sapiet tibi non ante sitim bibenti. ita Socrati ποτὸν ἥδιστον ἦν, διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῴη. Xenoph. Apomnem. 4. Vel, liberaliùs bibendo videberis approbare vinum meum qualecunque. n Quod si vinum tibi moverit appetitum novum, naturali calore accenso; vel etiam vomitu, hoc autem ante vel in cœna facitabant veteres ad purgandum stomachum & provocandum appetitum. Juv. 6. v. 428. Athen. 15. l. 1. c. & Senec. Epist. 95. *Vomunt ut edant, edunt ut vomant*. Mox, *Et vinum omne vomitu remetiuntur*.

Piceni modò quas tulere rami,
Et [o] fervens cicer, & [p] tepens lupinus.
Parva est cœnula, (quis potest negare?)
[q] Sed finges nihil audiesve fictum,
Et vultu placidus [q] tuo recumbes;
[r] Nec crassum dominus leget volumen,
Nec de [s] Gadibus improbis puellæ
Vibrabunt sine fine prurientes
Lascivos docili tremore lumbos:
Sed, quod non grave sit, nec infacetum,
[t] Parvi tibia condyli sonabit.
Hæc est cœnula. [u] Claudiam sequeris?
Quam nobis cupis esse tu priorem.

o Ab igne coctum, vel, naturæ fervidæ. comburit. n. urinam movet, &c. Athenæus, l. 2. c. 14.
p Aquâ maceratus tepenti.
q Sed cœnæ tenuitatem compensabit libertas & synceritas, ubi non erit opus simulatione & dissimulatione ut in mensis divitum.
q Non ficto non ad alterius gratiam composito.
r Ep. 53. l. 11. t. Ου μελοποιὸς ἐμοὶ χειροπλαύμενος. Antholog. 2. l. 47. c. s Vide ep. 42. l. 2. t. & Juven. sat. 11. vers. 162. t Parvi foraminis tibia instar condyli, qui pars est digiti eminens in commissura pugni. u Aderit & Claudia deliciæ meæ, quam scio te libenter secuturum, imo cupies te priorem nobis esse propter eam, quam vel nobis magis adesse velis. *Et nisi cœna prior potiorq; puella, &c.* Horat. epist. 5. l. 1.

In Zoilum. LXXX.

Undecies unâ surrexti, Zoile, cœnâ;
 Et mutata tibi est [a] synthesis undecies;
Sudor inhæreret madidâ ne veste retentus,
 Et [b] laxam tenuis læderet aura cutem.
Quare ego non sudo, qui tecum, Zoile, cœno?
 [c] Frigus enim magnum synthesis una facit.

a Vestis cœnatoria. vide ep. 46. l. 2. c.
b Ex sudore porosam.
c Quia mihi non ea vestium copia quæ tibi, qui sudare te fingis ut syntheses ostentes. sic ep. 16. l. 2. g.

Ad Severum. LXXXI.

Non totam mihi, si vacabis, horam,
Dones, & licet [a] imputes Severe,
Dum nostras legis, [b] exigisq; nugas.
[c] Durum est perdere ferias: [d] rogamus,
Jacturam patiaris hanc, ferasque.
Quòd si legeris ipse cum diserto,
(Sed numquid sumus [e] improbi?) [f] Secundo;
[g] Plus multo tibi debiturus hic est,
Quàm debet domino suo libellus.
Nam securus erit, [h] nec inquieta
Lassi marmora Sisyphi videbit;
Quem censoria cum meo Severo
Docti [i] lima momorderit Secundi.

a Me tibi debitorem ejus facias.
b Ad examen judicii castiges.
c Objectio ex persona Severi. Non est æquum me ocia mea perdere nugis tuis impensa.
d Resp. Poetæ.
e Qui tibi adjungimus comitem æquè gravibus, ac te, districtum negotiis.
f Libertus hic Lucensis ille? de quo l. 1. ep. 2. c. An Plinius Junior qui nostro amicus (ut testatur ipse Plin. epist. ult. l. 3. qui & Secundus cognominatus est, disertumq; eum vocat Martialis, ep. 19. l. 10. g Plus tibi castigatori quàm mihi autori. h Effugiet mortem, non interibit, ad inferos, ubi saxum ingens volvit Sisyphus, damnatus. sic ep. 2. l. 10. i Castigatio, expolitio, Metaph. à fabris.

Ad Aemilianum. LXXXII.

SEmper eris pauper, si pauper es, Aemiliane.
Dantur opes [a] nulli nunc nisi divitibus.

a Al. *nullis.*

In Gaurum. LXXXIII.

[a] QUid [b] promittebas mihi millia, Gaure, ducenta:
Si [b] dare non poteras millia, Gaure, decem?
[c] An potes, & non vis? rogo, non est turpius istud?
I, tibi disperdas, Gaure: [d] pusillus homo es.

a In denegando quis pudor est paululum: post ubi tempus est promissa jam perfici. Charinus apud Terent.
b Mutuò, fœnore vel gratis.

c Quæ noluisti mihi dare, ea tibi habeas, malè iis utaris, quæ nec bene tibi vertant. Ita emendavit Scriv. de consilio Scaligeri; cùm antea legeretur *disperdas.* d μικρόλογος parvi animi, *a base fellow.*

Ad Dindymum. LXXXIIII.

[a] INsequeris, fugio; fugis, insequor: hæc mihi mens est.
Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

a Disparia nobis studia, voluntates diversæ. Sic ep. 47. l. 12. vide & 47. ep. supr.

Ad Gallam. LXXXV.

JAm tristis [a] nucibus puer relictis
Clamoso revocatur à Magistro:
Et blando malè [b] proditus [c] fritillo
[d] Arcanâ modò raptus è popinâ,
AEdilem [e] rogat [f] udus aleator.
[g] Saturnalia transiere tota,
Nec munuscula parva, nec minora
Misisti mihi, Galla, quæ solebas.
[h] Sanè sic abeat meus December.
Scis certè puto vestra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

a Pueris autem lusus indultus fuit in Saturnalibus, viris alea. finitis verò Saturnalibus, revocabantur in scholam pueri à magistris. *Plin. epist.* 7. l. 8. alea viris inhibita, cujus animadvertendæ cura ad AEdiles spectabat.
b A rotati concussique fritilli sono proditus AEdili ganeas perquirenti.
c Ep. 14. l. 4. 1.
d Palam ludere post Saturnalia nefas erat.
e Ut sibi parcat, nec in jus trahat.

f Vino madens. g Ep. 89. l. 4. b. h Nihil mihi misisti nostris Saturnalibus Decembr. nihil tibi mittam Calendis Martiis. Quæ vobis tanquam Saturnalia sunt, & in quibus celebratus erat natalis Veneris, missaque mulieribus munera à maritis & amatoribus. vide ut, Apophoretum, l. 14. *

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER VI.

Ad Julium Martialem. I.

SEXTUS mittitur hic tibi libellus,
In primis mihi care [a] Martialis:
Quem [b] si terseris aure diligenti,
Audebit, minus anxius tremensque,
[c] Magnas Cæsaris in manus venire.

a Ad quem, lib. 5. ep. 21.
b Si acri digiti, auris, judicii censura castigaris.
c Cæsareas, sic ep. 8. l. 4. k.

Adulatorium. II.

[a] LUsus erat sacræ connubia fallere tedæ:
Lusus & immeritos [b] execuisse mares.
Utraq; tu [c] prohibes, Cæsar, populisq; futuris
Succurris, nasci quos [d] sine fraude jubes.
Nec spado jam, nec mœchus erit, te præside, quisquam.
At priùs (ô mores) [e] & spado mœchus erat.

a Pro ludo habebantur adulteria.
b Castrare.
c Edictis Suet. Domit. 7. c. Xiphilin. Dom. Dio. Amm. Marcellin. 18. l. Papin. 4. Sylv.
d Legitimè, non ex adulterio.
e Eleganter utrunq; conjungit Poeta, vide Juven. Sat. 1. v. 22. & Sat. 6. v. 367. & epigr. 67. l. 6. unde lunc lux.

De * filio Domitiani. III.

[a] NAscere Dardanio promissum nomen Iülo,
[b] Vera deûm soboles: nascere magne puer.
Cui pater æternas post secula tradat [c] habenas,
[d] Quiq; regas orbem cum seniore senex.
[e] Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
Et totam [f] Phryxi Julia nebit [f] ovem.

* Ex Domitia uxore, cujus meminit Sueton 3. c. Neq; enim placet hoc de conceptu Juliæ, quem ipse pater & patruus abortivum esse voluit, intelligi ut vult Calderinus.
a Imitatio Virgiliana. Julius a magno demissum nomen Iulo. 1. Æn. & —
b — Chara deûm soboles, &c. hæc. 2. vate, Domitiani sc. Dei ac Domini. ep. 8. l. 5. b. c Imperium Rom. d Imit. Ovidiana. Sospite sic te sit natus quoq; sospes: & olim imperium regat hoc cum seniore senex. 2. Trist. v. 165. e Parcæ Deæ dabunt patrueli tuæ Juliæ filiæ Titi, partes suas: atq; Julia pro amore suo tibi nebit pollice niveo (qui longævitatem figurat) fila aurea, quæ summam portendunt felicitatem. namq; ex disciplina Hetruscorum aries insolito colore indutus regi vel Imperatori omnium rerum largitionem portendebat. vide quæ ad v. 228. Thyest. Senecæ. f Vellus aureum, quale erat arietis illius quo Phryxus vectus è Boeotia in Colchos transfretavit.

Adulato-

Adulatorium. IIII.

[a] CEnsor maxime, [b] principumq; princeps,
Cùm tot jam tibi debeat [c] triumphos,
[d] Tot nascentia templa, tot renata,
[e] Tot spectacula, [f] tot deos, tot urbes:
Plus debet tibi Roma, quòd [g] pudica est.

a Censuram sibi assumpsit maximam. Suet. c. 8. perpetuam. Dio. b Imperator. c Ex Dacis sc. Cattis & Sarmatis. ep. 2. l. 2. c. & ep. 19. l. 5. b. d Suet. c. 5. Eutrop. l. 7. Cassiod. Chron. e Suet. 4. c. vide ep. 19. l. 5. b. f Novos Deos, se ipsum, patrem, fratrem & Iuliam, cum antiquis Jove custode, Hercule, Fortuna reduce, Iano, &c. Xiphilin. & Sueton. vide ep. 19. l. 5. c. g Vide quæ ad ep. 2. supra.

Ad Cæcilianum. V.

RUstica mercatus multis sum prœdia nummis.
Mutua des centum, Cæciliane, rogo.
Nil mihi respondes? [a] tacitum te dicere credo:
Non reddes. [b] ideo, Cæciliane, rogo.

a Tacendo videris dicere me non redditurum. b Ut non reddam, rogo gratis & dono, non mutuò.

Ad Lupercum. VI.

COmœdi tres sunt: sed amat tua Paulla, Luperce,
Quatuor: & κωφὸν Paulla πρόσωπον amat.

Scopticè excusat Paullam quod amet quatuor comœdos, inquiens eam non facere præter legem Dramatis. quamvis enim in scena plures tribus simul loqui non conveniat, inducitur tamen sæpe persona quarta, quæ vel muta est vel loqui non laborat. i. parcè loquitur. Sed, mentem Poetæ petat qui volet. ex ep. 33. l. 9. c.

De Thelesina. VII.

[a] JUlia lex populis ex quo, Faustine, renata est;
Atque intrare domos jussa Pudicitia est:
[b] Aut minus, aut certè non plus tricesima lux est,
Et nubit decimo jam Thelesina viro.
Quæ nubit toties, [c] non nubit: adultera lege est.
Offendor [d] mœchâ simpliciore minus.

a Ex quo tempore Domitianus revocavit legem Iuliam à C. Iulio Cæs. Octaviano contra adulteros latam, vide Suet. Domit. 7. & 8. c. & supra ep. 2. & 4. primum hoc distichon in ed. Scriveriani desideratur confusione suo? an incuriâ Typographicâ? hoc videtur ex lemmate, ubi Faustini mentio. b Intra mensem vel 30. dies Thelesina nupsit decies. c Fraudem facit legi, conjugii nomine prætexit adulterium, vim legis eludit, neq; jam uxor est sed adultera legitima. ep. 76. l. 5. vide & 22. ep. infra. d Quæ simpliciter mœcha est, neq; legem ipsasq; nuptias adulterat. ep. 88. l. 1. & 42. ep. 3. l.

Ad Severum. VIII

PRætores duo, quatuor tribuni,
Septem caussidici, decem Poetæ,
Cujusdam modo nuptias petebant
A quodam sene. non moratus ille
Præconi dedit Eulogo puellam.
[e] Dignum quid fatuo, Severe, fecit?

e Immò sapienter fecit, pro more hodierno locandi filiarum; qui cæterioris conditionis hominibus prælatum elegit generum artis pecuniosæ. ep. 57. l. 5. Al. *Dic numquid fatuè, Severe, fecit?*

Ad Levinum. IX.

IN Pompeiano [f] dormis, Lævine, theatro.
Et quereris, si [g] te suscitat Oceanus?

f Vel, simul as somnum, né ejiciaris a designatore Oceano.
g Ludit in ambiguitate τοῦ *suscitat*, quod significat, excitare è somno & ex equestribus sedibus ep.94.l.3.g. & 8.ep.l.5.

Petit latenter à Domitiano pecuniam X.

PAuca Jovem nuper cùm millia fortè rogarem:
[a] Ille dabit, dixit, qui mihi templa dedit.
[b] Templa quidem dedit ille Jovi: sed millia nobis
Nulla dedit: [c] pudeat pauca rogasse Jovem.
[d] At quàm non tetricus, quàm nullâ nubilus irâ,
Quam placido nostras legerat ore preces!
Talis supplicibus tribuit diademata [e] Dacis:
Et [f] Capitolinas itq; reditq; vias.
Dic precor, ô nostri dic [g] conscia virgo tonantis:
Si negat hoc vultu, quo solet ergo dare?
[h] Sic ego: sic breviter [i] positâ mihi Gorgone Pallas?
[k] Quæ nondum data sunt, stulte, negata putas?

a Domitianus.
b Suet. Domit. c.5. vide & 1 ep.1.l.5.1.
c Al. *Pudeat ben, pauca r.*
d Carmen tamen vel libellum supplicem legit vultu non minus sereno, quàm quo jura victis dat, quàm quo triumphat.
e Ep.3.l.5.
f Capitolium ascendit triumphans per viam sacram.
g O Pallas, familiare Domitiani numen, quam eximiè colit, & cujus filium se esse vult. ep.2.l.4.f. h Sic ego quærebam inquit Martialis, sic autem Pallas respondit. i Personam st. induta mitem. ita Silius, *Iam bellica virgo Ægide depositâ, &c.* vel alludit ad statum Palladis in Capitolio positam sine ægide, ut quam Domitianus habet. ep.179.l.14. k Exposta modo, dabit, neq; enim negavit quia non statim dedit.

In Marcum. XI.

[a] QUòd non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes;
Miraris? Pylades, Marce, bibebat idem.
[b] Nec melior panis, turdusve dabatur Oresti:
Sed par, atque eadem cœna duobus erat.
Tu [c] Lucrina voras: me pascit [d] aquosa [d] Peloris:
[e] Non minus ingenua est & mihi, Marce, gula.
Te [f] Cadmea Tyros, me [g] pinguis Gallia vestit:
Vis te purpureum, Marce, sagatus amem?
Ut præstem Pyladen, aliquis mihi præstet Oresten.
Hoc non fit verbis, Marce: [h] ut ameris, ama.

a Quòd nullum hodie reperiatur amicorum par, non est mirum: cum nulla inter eos, qui amici esse volunt, inveniatur conditionum paritas, rerum communio, aut studiorum similitudo. Orestis cum Pylade amicitia vel pueris audita.
b Vide ep.41.l.2. & 59.l.3. E Codd. P. Scr. reponit, *rhombus*, Alii habent *panis*.
c Ostrea Lucrina, quæ in laude erant & pretio.
d Flaccida concha & sine collo, à Peloro Siciliæ promontorio dicta. e Non mihi minus exacta est tenuis saporum ratio, nec minus deliciarum cupido quàm tibi. f Ep.43.l.2.g. g Sagum Gallicum crassioris villi, vide ep.19.l.4.a. & Juven.9.Sat.30.v. h *Ego tibi demonstrabo*, inquit Hecaton, referente Senecâ epist.9. *amatorium sine medicamento, sine herba, sine ullius venefica carmine; Si vis amari, ama.*

De Fabulla. XII.

JUrat capillos esse, quos emit, [i] suos
Fabulla: numquid, Paulle, pejerat? [k] nego.

i Mentali quidem restrictione ambigui *suos*, ad empticios, sc. non nativos. sic ep. 28.l.2. & 30.ep.1.l. k Supplet è duob. codd. Scriverius, cum antea claudicaret Iambus, monstros. vulg. quinarius.

De statua Juliæ. XIII.

[a] Quis te Phidiaco formatam, [b] Julia, * cœlo:
Vel quis Palladiæ non putet artis opus?
Candida [c] non tacitâ respondet imagine [d] Lygdos,
Et placido fulget vivus in ore * decor.
[e] Ludit [f] Acidalio, sed non manus aspera, nodo,
Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo.
[g] Ut Martis revocetur amor summiq; Tonantis;
A te Juno petat [h] ceston & ipsa Venus.

a Quis statuam tuam finxit tanto artificio ut Phidiæ eximii toreutis superasse, ipsius Palladis artem æquare videatur. * Stilo sculptorio. b Filia Titi Imp. & Martiæ Furvillæ, cui impensius amatæ Domitianus patruus insignem statuam tenentem manu cestum, quo se percussum innecteret, erexit. c Ad vivum ita expressâ, ut loqui videatur. d Marmor Lygdinum. e Tauro & Arabia. ep. 42. infra c. * MSS. quidam præferunt *liquor*, splendor sc. resultans ex statuâ Juliæ, & fulgor desinans oculos præstringens. e Ludibundâ & velut tenerâ ac molli manu gerit cestum, i. balteum amoris potentem, Cupidini ereptum, quo Martem Venus, Jovem Juno tactum ad amorem accendere fertur. vide Gyraldi Syntag. 13. de Venere. f Venus Acidalia dicta est ab ἀκίδας i. curas quas injicit, vel ab Acidalio fonte in Orchomeno Bœotiæ quo se lavare Gratiæ ferebantur. in hoc autem cingulo omnes inesse Gratias & Veneres canit Hom. Il. ξ. g Juno & Venus tanquam minores Deæ à te (ubi conciliatos volunt Jovem & Martem) petant cingulum hoc, quo tu incendis Domitianum Deum & Dom. nostrum. h Modo, not. c.

In Laberium. XIV.

VErsus scribere posse te disertos
Affirmas, [a] Laberi: quid ergo non vis?
Versus scribere qui potest disertos,
Non scribat Laberi; [b] virum putabo.

a Alius hic à Laberio mimorum scriptore.
b Qui possit famam & gloriam contemnere, non ostentando artem suam ac scientiam.

De formicâ succino inclusâ. XV.

DUm [a] Phaëthonteâ formica vagatur in umbrâ,
Implicuit tenuem succina gutta [b] feram.
Sic modò quæ fuerat vitâ contempta manente,
[c] Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

a Populeâ, vide ep. 25. l. 4. b.
b Formicam.
c Simile de vipera, ep. 59. l. 4. d.

Ad Priapum. XVI.

TU qui pene [a] viros terres, & falce [b] cinædos,
[c] Jugera sepositi pauca tuere loci.
Sed tua non intrent veteres pomaria fures;
Sed [d] puer, aut longis pulchra [d] puella comis.

a Fortes, nec falcem quam manu geris, timentes, sed te custodem ἀνδρεικελον aversatus. ep. 36. l. 1. h. b Molles, sed falcem tuam veritos. c Hortum. ep. 57. l. 3. nota 20. d. Qui talione luant pœnas si intrârint hortum.

In Cinnamum. XVII.

[a] CInnam, [b] Cinname, te jubes vocari.
Non est hic, rogo, Cinna, barbarismus?
Tu si Furius antè dictus esses,
Fur [c] istâ ratione diceceris.

a Ut habearis nobilis & Cinnâ consulari quidem sed crudeli viro oriundus. ep.
b Tonsor. de quo ep. 63. l. 7.
c Barbarâ hac Apocope.

Ad Priscum, de Salonino. XVIII.

a SAncta Salonini b terris requiescit Iberis,
c Qua melior Stygias non videt umbra domos.
d Sed lugere nefas, nam qui te, Prisce, reliquit
Vivit, quâ voluit vivere parte magis.

a Manes enim sancti habiti.
b In Hispania.
c Quâ umbrâ non est alia apud inferos sanctior.
d *Absint inani funere neniæ, &c.* Hor. 20. ode 2. l. quia *multa pars mei Vitabit Libitinam. usq; ego postera Crescam laude recens*: inquit idem ode 30. l. 3. Magna quidem ejus pars est superstes, cui superest gloria ex claris factis & ex bene meritis nominis celebritas. sed alia hic mens Poetæ nostri & ratio Pythagorica: φίλων σώματα μὲν δύο, ψυχὴ δὲ μία. vivit itaq; melior Salonini pars in eo quòd te superstitem reliquerit, quem vel animâ suâ chariorem habuit.

In Postumum causidicum. XIX.

a NOn de vi, neq; cæde, nec veneno,
Sed lis est mihi de tribus capellis.
Vicini queror has abesse furto.
Hoc judex sibi postulat probari.
b Tu cannas Mithridaticumq; bellum,
Et perjuria Punici furoris,
Et Syllas, Mariosque, Mutiosq;
Magna voce sonas, c manuq; totâ.
Jam dic, Postume, de tribus capellis.

a Ineptos hujusmodi & umbraticos causidicos qui figurarum tumore & sententiarum vanissimo strepitu crepantes nihil ex iis quæ in usu sunt aut vident aut loquuntur, exagitat Petronius statim ab initio Sat. Ita hic Postumus vel ex alia oratione (ut ait Cicero pro Roscio Amerino) quam in alium reum fuerat commentatus hæc declamavit: vel arcessitos hos artis colores & purpureum, qui late splendeat, pannum assuit causæ levi quam actam oportuit de tribus capellis. vide Lucillii epigr. lib. 2. c. 46. Anthol. unde hoc expressum. vide & Lucianum in Ῥητόρων διδάσκαλῳ. b Tu nescio quid grande sonas de clade Cannensi. bello cum Mithridate, Hannibale, Porsenna quem Mutius Scævola adortus est, ep. 22. l. 1. & bellis civilibus Marii & Syllæ. extra chorum quidem, & mira de lente. c Omni gestu & actionis viribus, ita magno conatu magnas nugas agis.

In Phœbum. XX.

MUtua te centum sestertia, Phœbe, rogavi:
a Cum mihi dixisses, exigis ergo nihil?
b Inquiris, dubitas, cunctaris, meq; diebus
Teq; decem crucias: jam rogo, Phœbe, c nega.

a Cum ipse me sæpe hortatus fueris prius ut aliquid à te peterem. Iam tamen dubitas, cunctaris, &c.
b Al. *anquiris*.
c Amarum est diu pendere. æquius erat mihi spem præcidi, tibi metum; quam utrunq; sic trahi, sic cruciari. vide Senec. de benef. l. 2. c. 1. & epigr. 30. infra & l. 7. ep. 42.

De Stella & Ianthide. XXI.

a PErpetuam Stellæ dum jungit b Ianthida vati
Læta Venus, dixit plus dare non potui.
Hæc coram c dominâ: sed nequius illud in aurem,
Tu ne quid d pecces, exitiose, vide.

a Cùm Venus Violantillam duram diu & inexorabilem jungeret tandem connubio stabili Stellæ Poetæ, dixit; cape munus quo non potui dare majus Papin. sylv. 1. b Diminutiv. ab ἴον ut Violantilla à viola. c Violantilla. d Amore furens & Zelotypiâ.

Sæpe ego lascivum Martem furibunda [e] cecidi,
Legitimos esset cùm [f] vagus ante toros.
Sed postquam meus est, nulla me pellice læsit:
[g] Tam frugi Juno vellet habere Jovem.
Dixit, & [h] arcano percussit pectora [h] loro.
[i] Plaga juvat: [k] sed tu jam dea cæde duos.

e Cesto, illam mihi conciliatura, ep.13. supra c. f Adulteriis. g Tam continentem & thalamo suo fidelem. h Arcanæ virtutis baltheo, de quo supra, ep.13.c.

i Ut illam amem. k Illam æquè ac me, ut me mutuâ amoris fide amplectatur.

In Proculinam. XXII.

Quòd nubis, Proculina, concubino,
Et [a] mœchum modò, nunc facis maritum;
Ne [b] lex Julia te notare possit:
[c] Non nubis, Proculina, [d] sed fateris.

a Qui modò mœchus erat. Μοιχεύειν μὲν ἔλεγον ὃν λανθάνειν χρόνον, γαμεῖν δὲ ὡς ἐμοίχευσαν, ὅταν ἐπ' αὐτῆς ληφθῶσι. Apollonius apud Philostratum, l.8. b Supra ep.7.a. & ep.2. & 4. c Supra ep.7.c. & ep.76. l.5. & ep.75. l.1. d Illum fuisse mœchum.

In Lesbiam. XXIII.

Stare jubes nostrum semper tibi, Lesbia, penem;
Crede mihi, non est mentula, quod digitus.
Tu licet & manibus, blandis & vocibus instes:
Contra te facies imperiosa tua est.

σύγχρονοι fuerunt Martialis & Juvenalis, acumen sæpè convenit, & vel Philo Platonissat vel Plato Philonissat, uter utri acceptum ferat utriusque interpres non dico. venum hoc ep. vide expressum Sat.6. Juv.v.196. ibidemq; expositum.

De Carisiano. XXIIII.

Nil lascivius est Carisiano;
Saturnalibus ambulat togatus.

Lasciviæ id esse in Carisiano jocatur quod revera paupertatis erat: ut cui non erat vestis cœnatoria quam sumeret in Saturnalibus; ubi Senatores & equites positis togis induebant syntheses, vide ep.141. l.14. & Lips.1. Sat.1. æque, inquit, lascivum est gravitatem inducere ubi cæteri pro ritu civitatis lasciviunt, ac lascivire ubi cæteri cives gravia agunt.

¶ Ad Marcellinum. XXV.

Marcelline boni soboles [a] sincera parentis,
Horrida [b] Parrhasio quem tegit ursa jugo:
[c] Ille vetus pro te patriusq; quod optet amicus,
Accipe, & hæc memori pectore vota tene:
Cauta sit ut virtus, nec te temerarius ardor
In medios enses, sævaq; tela ferat.
[d] Bella velint, Martemq; ferum rationis egentes:
[e] Tu potes & patriæ miles, & esse decus.

a Vera, ingenua, ingenio, moribus, pectore patrem referens, fortis forti creatæ purum aurum à puro auro. b Qui mereris tyro in Dacia quæ spectat ad Septentrionem, militasse eum in Dacis & Getis testantur. ep.46. l.9. & 79. l.7. de Parrhasiâ ursâ, vide notam c. ep.11. l.4.

c Ego. d Temere pugnent furiosi, tu cautè & uti fortem decet; qui non timebit, exorbit zanum. Sen. epist.85. & Arist. Eth.3. l.c. habes enim in te artium ornamenta quibus togatus non minus quam armatus patriam cohonestare possis. *licet eminus esse fortibus, Animo nocuit temeraria virtus.* e Al. leg. *Tu potes & patriæ miles & esse decus.* Vide Turneb.25. l.27.c. non placet.

De Sotade. XXVI.

In judicio rei dicuntur capite periclitari. Sotades λεσβιάζων capitis vel oris ministerio malè usum capite periclitari ait. qui patitur, uro morigerari; qui agit, capiti illudere rectius & ambiguè dicitur.

Periclitatur capite Sotades noster.
Reum putatis esse Sotadem? non est.
Arrigere desit posse Sotades: lingit.

Ad Nepotem. XXVII.

b Bis vicine nepos (nam tu quoq; c proxima Floræ
Incolis, & veteres tu quoq; Ficelias)
Est tibi, quæ d patrii signatur imagine vultus,
d Testis maternæ nata pudicitiæ.
e Tu tamen annoso nimium ne parce Falerno:
Et potiùs plenos ære relinque cados.
Sit pia, sit locuples, sed potet filia f mustum;
Amphora cum domina nunc nova fiat anus.
g Cæcuba non solos vindemia nutriat orbos:
Possunt & patres vivere, crede mihi.

b Duplici modo ait Nepotem sibi esse vicinum: primò In urbe Roma circa Floræ templum: 2 tum in Sabinis, Ficeliarum oppido: inter quod & Nomentum Martialis prædium habuit. Cluver. Ital. 2. l. 9. c.
c Ep. 23. l. 5. c.
d Sic Catullus in nuptiis Juliæ & Torquati: *Sit suo similis patri, &c.* mox, *Et pudicitiam suæ matris indicet ore.* & Horat. *Laudantur simili prole puerpera.* Al. *Patriâ.*
e Ne parce veteri vino, verùm bibe ut ante natam filiam, nec reconde vina sed nummos illi relinquendos. 126 ep. l. 13.
f Non vinum [illegible] reconditum, sed quod ipsa levit, & quod cum ipsa simul consenescat.
g Non orbis tantum, sed & iis qui liberos habent liceat genialiter vivere & cæcubi dulcia exhaurire.

Epitaphium Glauciæ. XXVIII.

Libertus b Melioris ille notus,
Totâ qui cecidit dolente Româ,
Cari deliciæ c breves d patroni,
Hoc sub marmore Glaucias humatus
Juncto e Flaminiæ jacet sepulchro:
Castus moribus, f integer pudore,
Velox ingenio, decore felix.
Bis senis modò g messibus peractis
h Vix unum puer applicabat annum.
i Qui fles talia, nil fleas viator.

a Lege epicedion Glauciæ Melioris lib. 2. sylv. Statii, quod huic concinit ac facem præfert.
b Mel. Attedii.
c Puer enim extinctus.
d Melioris Attedii, qui Glauciam etiamnum infantem propter formam & ingenium manumiserat. epigr. seq.
e Viæ Flam. in qua tumuli frequentes.
f Al. *integer* pudore.
g Alii, *mensibus*, vitiosissimè: unde enim bimulo ingenium, mores casti, pudor, &c. prædita?
h Propè erat tredecennis.
i Qui Glauciæ fatum immaturum atq; Melioris miseram orbitatem doles, sis precor felix, neq; habeas ex tuo quod fleas. ut l. 10. ep. 61.

De eodem XXIX.

Non de plebe domus, nec ᵃavaræ ᵇverna catastæ,
Sed domini sancto dignus amore puer:
ᶜMunera cùm posset nondum sentire patroni,
Glaucia libertus jam Melioris erat.
Moribus hoc formæq; datum, quis blandior illo?
Aut quis ᶠApollineo pulchrior ore fuit?
ᵍImmodicis brevis est ætas, & rara senectus.
Quidquid amas, cupias ʰnon placuisse nimis.

a Non pars Mißiace plebis aut Alexandrinæ, sed e familia patris. Catasta pegma unde servi venales exponebantur. sic l.8. ep.51.
b Avarorum mangonum quibus hinc quæstus.
c Ep. 42.l.1.
d Pegmatis ligneis, quo venales exponebantur servi.
d vernagium.

e Ep.præced. nota d. f Formosâ, instar Apollinis. g Pulcherrima quæq; brevis esse solent, & peragere indoles immaturi plurimum fati. ... Ajax ... ex opinione, inquit, Deos invidere eximiæ & enormiori gloriæ, hinc & fascini adhibiti, ... ut credebant. h Ne tibi pereat quod nimis amatur.

In Pætum XXX.

Sex sestertia si statim dedisses,
Cùm dixti mihi, sume, tolle, dona;
Deberem tibi, Pæte, ᵃpro ducentis.
At nunc cùm dederis diu moratus,
Post septem puto, vel novem ᵇKalendas,
Vis dicam tibi veriora veris?
Sex sestertia, Pæte, ᶜperdidisti.

a Ac si dedisses mihi ducenta sestertia, tam quod expomtas, sive ratione sane, ... docens, ... non placet.
b Menses.
c Bis dat, qui cito dat ... Alciat. emb. ... ep. supra.

In Charidemum XXXI.

Uxorem, Charideme, tuam scis ipse, sinisq;
A medico futui: ᵈvis sine febre mori.

d Valetudini fore gratum vigilanti ... medicum ... volui dicere ...

De morte Othonis. XXXII.

Cum dubitaret adhuc belli civilis ᵃEnyo,
Forsitan & ᵇposset vincere ᶜmollis Otho;
Damnavit multo ᵈstaturum sanguine Martem,
Et fodit certâ pectora nuda manu.
Sit Cato, dum vivit, sanè ᵉvel Cæsare major:
Dum moritur, numquid ᶠmajor Othone fuit?

a Bellona, furor bellicus. 24.ep.lib. spect. ...
b Neque enim se Galbæ opposuisset, nisi speraßet sine bello civili rem geri potuisse, atque ubi jam a Vitellianis ad Bedriacum fraude superato satis superesset spei integræque fere copiæ, supervenientibus & aliis; odio tamen civilium temporum, & ne periret populus, se pugionis ictu transfodit, Sueton. Dio, & Tacit. Hist. c De mollitie ejus, Sat. ... & Juven. Sat. 2. v. 99. d Alii, saturum, alii, saturatum, ego staturum probo, ... e Quo vel vivente majorem se & meliorem ... Cato. f Minor certe, Cato ... rebus fractis & desperatis, Otho salvis jam & integris: ille tædio, hic odio belli civilis se ... vitam mollem fortissima morte commendavit, ... ut Tacitus ... animo ... fortiter reliquit.

In Sabellum. XXXIII.

NIl miserabilius, Matho, pædicone Sabello
Vidisti, quo nil lætius ante fuit.
Furta, fugæ, mortes servorum, incendia, luctus
Affligunt hominem. * tam miser, & futuit.

* Et miseria miseriarum hæc est quod amissis fugâ & morte pueris, detrusus est ad mulierem. Scoptice.

¶ Ad Diadumenum. XXXIIII.

a BAsia da nobis, Diadumene, pressa. quot, inquis?
Oceani fluctus me numerare jubes:
Et maris Ægæi sparsas per litora conchas,
Et quæ b Cecropio monte vagantur apes:
Quæque sonant pleno vocesque, manusq; theatro,
c Cum populus subiti Cæsaris ora videt.
Nolo d quot arguto dedit exorata Catullo
Lesbia: e pauca cupit, qui numerare potest.

a Vide ep. 44. l. 3. & 47. l. 5.
b Hymetto monte prope Athenas Cecropi regnatas, Thymo, apibus & melle celebri.
c Ubi plausu & faustis acclamationibus excipitur in spectaculis Cæsar.
d *Mille, deinde centum, Dein mille altera, dein secunda centum, &c.* Catull. 5. ep. ad Lesbiam.
e *Pauperis est numerare pecus*, & Horat. *numerabilis ut pomus pauceis*, ep. ad Pisones.

Ad Cæcilianum. XXXV.

SEptem a clepsydras b magnâ tibi voce petenti
c Arbiter invitus, Cæciliane, dedit.
At tu multa diu dicis: vitreisq; d tepentem
Ampullis potas semisupinus aquam.
e Ut tandem saties vocemque sitimque, rogamus
Jam de clepsydra, Cæciliane, bibas.

a Horologia aquaria, phialas e vitro, cupro, argento, &c è κλέπτω & ὕδωρ per quæ guttatim defluit aqua ad temporum spatia dimetienda priscis in usu, ut hodie horologia arenaria. horiæ glasses. clepsydra autem tertiam fere horæ partem continebat. vide Plin. l. 2. epist. 11. & 2. ep. l. 6. & Budæum in Pandect. pag. 371. Lucianus in Ἀλιεῦσι simpliciter ὕδωρ pro clepsydra ponit. b Tanquam gratum tibi faceret judex longum dicendi spatium concedendo. c Judex. d Mirâ egelidam, an à sole vel igne calidam? quam supino ore bibis ad vocem & vires reficiendas, simulq, ut tempus protrahas. bibendi autem inter agendum morem hunc à suo oratore procul abesse vult Fabius, l. 11. c. ult.
e Ut exhaustâ tandem clepsydrâ finias, ut eq; voci ac nostris auribus parcas.

Ad Papilum. XXXVI.

MEntula tã magna est, tantus tibi, Papile, nasus;
Ut possis, quoties arrigis, olfacere.

Tricubitales & ad omne ministerium instrumentales nasos emungunt aliquanto honestius epigrammatistæ Græci, Antholog. l. 2, c. 13.

In Carinum. XXXVII.

SEcti podicis usq; ad umbilicum
Nullas relliquias habet Carinus.
Et a prurit tamen usq; ad umbilicum:
O quantâ scabie miser laborat!
Culum non habet, est tamen cinædus.

a Catamito tamen dississo & inutili servit circa jecur ulcerosum prurigo turpitudinis.

De

De filio Reguli XXXVIII.

Aspicis ut [a] parvus, [b] nec adhuc trieteride plenâ
[a] Regulus auditum laudat & ipse patrem?
Maternosq; sinus viso genitore relinquat,
Et patrias laudes sentiat esse suas?
Jam clamor, [c] centumq; viri, densumq; [d] coronæ
Vulgus, & infanti [e] Julia tecta placent.
Acris equi soboles magno sic pulvere gaudet;
Sic vitulus molli prœlia fronte cupit.
Di servate, precor, matri sua vota patrique:
Audiat ut [f] natum Regulus, illa [g] duos.

a Filiolus Reguli, de quo vide Plin. epist. 2. l. 4.
b Nondum trimulus. ἀπὸ τῆς [illegible] trieteris, spacium 3. annorum & festum Baccho sacrum propter expeditionem ad Indos triennio exactam.
c Causæ actæ coram Centum viris. qui tamen erant 105. cum ex 35. tribubus singulis terni eligerentur ad judicandum de hæreditatibus. vide Tacit. Dialog. de Oratorib. & Plin. epist. 24. l. 2. & mox nono. vide & ep. 62. l. 7. &c. d Tribunalia circumstante. e Julia Basilica, Julii Cæs. templum in foro, in quo cogebantur C. virorum quatuor concilia ad caussas de testamentis audiendas. vide Plin. epist. 21. l. 5. & 6. l. epist. 33. vide & Jani Parrhasii epist. 57. f Filium, paternæ eloquentiæ æmulum. g Maritum & filium. Irritum .a. hoc fecerunt Parcæ votum. vide 2. epist. 4. Plin.

In Cinnam. XXXIX.

Pater ex Marullâ, Cinna, factus es septem,
Non liberorum: namq; nec tuus quisquam,
Nec est amici, filiusve vicini:
[a] Sed in grabatis tegetibusque concepti
Materna produnt capitibus suis [b] furta.
Hic qui retorto crine [c] Maurus incedit,
Sobolem fatetur esse se [d] coci Santræ.
At ille simâ nare, turgidis labris,
Ipsa est imago Pannici [e] palæstritæ.
Pistoris esse tertium, quis ignorat
Quicunq; [f] lippum novit & videt Damam?
Quartus cinæda fronte, candido vultu,
Ex [g] concubino natus est tibi Lygdo:
[h] Præcide si vis filium, [i] nefas non est.
Hunc verò acuto capite, & auribus longis,
Quæ sic moventur ut solent asellorum,
Quis morionis filium neget Cyrrhæ?
Duæ sorores, illa nigra, & hæc rufa,
Croti [k] choraulæ, villiciq; sunt Carpi.
Jamq; [l] hybridarum [m] grex tibi foret [m] plenus,
Si [n] spado Coresus, Dindymusq; non esset.

a Sed à servis tibi geniti vel in grabatis quæ humiliorum servorum lecti sunt, vel super tegetibus quas lupæ, ut & servi, pro lectis habent. Juven. Sat. 6. v. 118.
b Adulteria.
c Maurum referens. vide ep. 3. lib. spect. m. Aristot. l. 5. generat. anim. 3. e.
d Al. *Cogisantra*. servi sc. Mauri.
e Qui familiam ad palæstram ungit atque exercet. ep. 57. l. 3. & 82.
f Pistorem ab igne lippum.
g Catamito tuo.
h Ep. 72. l. 2.
i Est enim concubini tui filius.
k Ep. 57. l. 5. f.
l Servi liberorum, ingenuâ matre & servis hominibus [illegible], quos ep. 85. l. 1. appellavit *equites vernas*. Proba itaq; videtur lectio quam præfert MS. [illegible]; *Iam Vernularum grex*. Hybrida est foetus ex imparibus parentibus, ut canis ex venatico & gregario. a imusprell. vide ep. [illegible]. l. 8. m Ut musarum è numero novenario, qui Pythagoreis numerus perfectissimus, nempe ab impari unitate primò quadratus, tribusq; constans ternaria. n Qui testibus evulsis ad impregnandum impotens est, coit tamen. I. C. Scal. [illegible] 175.

Ad Lycorim. XL.

Foemina præferri potuit a tibi nulla, Lycori:
Præferri b Glyceræ foemina nulla potest.
c Hæc erit hoc, quod tu: d tu non potes esse, quod hæc est.
Tempora quid faciunt! hanc volo, te volui.

a Quondam juveni.
b Jam in flore ipso.
c Gl. erit anus, ut Lycoris, vivat modò.
d Tu Ly. non potes esse puella ut Glycera.

In raucum Poetam XLI.

a Qui recitat lanâ fauces b & colla revinctus,
c Hic se posse loqui, posse tacere negat.

Ου λέγειν δυνατός, ἀλλὰ σιγᾶν ἀδύνατος.

a Vide ep. 41. l. 4.
b MS. noster, *Et tempora vinctus.* & mox, *posse tacere.* quod vulg. *nosse.*
c Alludere videtur ad illud Epicharmi. Citat. A. Gell. 1. l. 15. c.

De Ethrusci thermis. XLII.

a Etrusci nisi thermulis lavaris,
b Illotus morieris, Oppiane.
Nullæ sic tibi blandientur undæ:
Nec fontes c Aponi d rudes puellis,
Non e mollis Sinuessa, fervidiq;
Fluctus f Passeris, aut g superbus Anxur,
Non h Phœbi vada, i principesq; Baiæ.
Nusquam tam nitidum * micat serenum:
Lux ipsa est tibi longior, diesq;
Nullo tardius a loco recedit.
Illic k Taygeti virent k metalla,
Et l certant vario decore saxa
Quæ Phryx, & Libys m altiùs cecidit.
Siccos pinguis n onyx anhelat æstus,
Et flammâ tenui calent o Ophitæ.
p Ritus si placeant tibi Laconum,
Contentus potes arido vapore,
q Crudâ r virgine, s Martiave mergi;
Quæ tam candida, tam serena lucet,
Ut nullas ibi suspiceris undas.

a Claudii Etrusci balneis, quas & Papinius laudat. 1. Sylv.
b Neq; enim aliæ thermæ labes tuas & malum colorem (ep. 3. l. 7.) eluere valent. vel ludit in homonymia τῦ *illotus*, ut opponatur *lauto*. i. sordidus liberali. Herald.
c Patavio vicini, quem celebrat Claudianus epig. 3.
d Intacti puellis, scribit enim Theodoricus rex esse in aquis Aponi stupendam quandam continentiæ disciplinam: nam in undam qua viri reficiuntur si mulier descendat, incenditur, & calore exuritur. vide Cassiodor. ep. 19. l. 2. & Cluver. Ital. l. 1. c. 18. vel ad verecundiam forte Patavinarum respexit. vide 21. l. 17. ep. & Plin. epist. 14. l. 1.
e Mollitie cœli & salubritate aquarum laudata Sinuessa Campaniæ urbs. Tacit. Annal. 12. vide ep. 8. l. 11. k. f Loci Campaniæ ad inferum mare. g *Impositus saxis late candentibus Anxur.* Horatius, sat. h *Aquæ Apollinares*, calidæ & nobiles, olim *Caretana Aquæ* seu *Caerites*. juxta Caere oppidum Etruriæ. Cluv. Ital. 2. l. 2. c. i Nobilissimæ aquæ Baianæ. * Al. *vacat*. k Marmor viride ex Taygeto monte Laconiæ. *Catachresis metalli pro lapide.* l Marmor Sinadicum è Phrygia purpurei coloris certat marmori Nomadico è Lybiâ flavo. m E terrâ, è lapicidinâ. vel propter moles marmorum majores. n Onychinum marmor (de quo Plin. l. 36. c. 7) æsta siccos anhelat, sudat tamen. o Marmor maculis distinctum instar serpentis, ab ὄφις. p Sudatoriâ siccâ cellâ, frigidâ lavare &c. ut seq. vide Mercurial. c. 10. l. 1. & Plin. epist. 17. l. 2. & 6. q Frigidâ, gelidâ. r Ep. 21 l. 5. l. s Aquâ, quæ olim Anfeia, ab Anco Martio rege, postea à Q. Martio prætore in urbem invecta & instaurata.

Et credas vacuam nitere [t] Lygdon.
Non attendis, & [u] aure me supina,
Jam dudum quasi negligenter audis.
[x] Illotus morieris, Oppiane.

t Marmor candidissimum ex Lygdo in Tauro monte
u Vide ep. 78. l. 5. b.
x Supra nota b.

Ad Castricum. XLIII.

Dum tibi [a] felices indulgent, Castrice, Baiæ;
[b] Canaq; sulphureis nympha natatur aquis:
Me [c] Nomentani [d] confirmant [e] otia ruris,
Et [e] casa jugeribus non onerosa suis.
[f] Hic mihi Bajani Soles, mollisq; Lucrinus;
Hic [g] vestræ mihi sunt, Castrice,* divitiæ.
Quondam [h] laudatas quocunq; libebat ad undas
Currere, nec longas pertimuisse vias.
[i] Nunc urbi vicina juvant, [k] facilesq; recessus,
Et satis est, pigro si licet esse mihi.

a Nobiles aquis, amœnæ, salubres.
b Quia sulphurea, vel ob reverentiam numinis aquarum.
c Secessus in Nomentanam villam meam, de qua, ep. 38. l. 2.
d A morbo recreant.
e Villa non ultra modum & rationem agri exædificata.
f Non ultra Nomentanum agrum quæro balnea & delicias (* legerim itaq; *delicias* pro *divitiis* in seq. versu) quas olim Baiis & in lacu Lucrino quærere solebam. g Al. *nostra*. h Baias. Lucrinum lacum, Tiburtinam Martiam, &c. ep. 60. l. 4. i Me ætate provectiorem, invalidum, & pigrum juvant vicina. k Suburbani, & quasi ad manum.

In Calliodorum. XLIV.

Festivè credis te, Calliodore, jocari;
Et solùm multo permaduisse [a] sale.
Omnibus adrides, dicteria dicis in omnes;
[b] Sic te convivam posse placere putas.
[c] At si ego non bellè, sed verè dixero quiddam:
Nemo propinabit, Calli odore, tibi.

a Leporum, jocorum.
b Et dicteriis instructus tanquam facetus scurra mensas alienas petis.
c At si ego non salsè sed verè dixero te esse impuri oris ποτηιζόντα nemo te ad poculum suum invitabit, vide ep. 13. l. 2.

In Lygdum & Lectoriam. XLV.

[a] Lusistis, satis est; lascivi nubite cunni.
[b] Permissa est vobis non nisi casta Venus.
Hæc est casta Venus? nubit [c] Lectoria [d] Lygdo:
[e] Turpior uxor erit, quàm modò mœcha fuit.

a Concubine, & mœcha.
b *Verba hæc edicti legis Iuliæ*. supra 7. ep. 2.
c Mœcha.
d Concubino. ep. 39. supra g.
e Nubendo enim fateris tuum cum catamito adulterium, vide ep. 22. supra.

Ad Catianum. XLVI.

Vapulat assiduo Veneti quadriga flagello,
Nec currit: magnam rem, Catiane, facit.

Ex quatuor aurigarum factionibus Veneta Domitiano erat invisa. Aurigæ itaque Venetæ factionis insultat Poeta, Ironicè collaudans eum quòd assiduo conamine moliretur, nec tamen metam contingeret victor. Lucillius 2. l. Anthol. c. 23. pigrum ejusdam equum comparat Durateo illi Trojano.

Ad * *Ianthida nympham.* XLVII.

[a] NYmpha, * mei Stellæ quæ fonte [b] domestica (puro
Laberis, & [c] domini [d] gemmea tecta subis:
[e] Sive Numæ conjux [f] Triviæ te misit ab antro;
Sive Camœnarum de grege nona venis:
Exsolvit votis hac se [g] tibi virgine porcâ
Marcus, [h] furtivam quòd bibit æger aquam.
Tu contenta meo jam crimine, [i] gaudia fontis
Da secura tui: sit mihi sana sitis.

* Ita nympham aquæ vocat ab uxore Stellæ. ep. 31. supra a & b.
a Numen fontis, Lympha, aqua.
* Al. *meo*.
b Intra parietes.
c Stellæ.
d E vario marmore nitentia ac si gemmea forent.
e Sive e specu Nymphæ Egeriæ conjugis Numæ in valle Dianæ Aricinæ, sive ex fonte Musarum, quibus annica Egeria, vel (ut quidam volunt) una è Musis. Ovid. 3. Fast. f Alii leg. *Trivia te misit ab Anna*, & intelligunt Dianam Ariciæ cultam. vide epigr. 64. l. 4. l. de Trivia vide 65. ep. l. 9. Jan. Rutgersius legi vult *Tyria te misit ab Anna* quæ Didonis Tyriæ soror. g Nymphæ quam clam hauserat, furti piaculum porcam immolat Martialis, ut hædum Blandusiæ fonti Horatius, ode 13. l. 3. h Cur furtivam maluit quam ab amico donatam? an ex superstitione? an quia dulcior aqua furtiva? i Usum aquæ furtivæ non insalubrem.

In Pomponium. XLVIII.

QUòd tã grande [a] sophos clamat tibi [b] turba togata;
Non tu, Pomponi; [c] cœna diserta tua est.

a Ep. 4. l. 1.
b Laudiceni & σοφο-κλεῖς qui in recitationibus solent ὑποσημαίνεσθαι 'Ορθῶς, Σοφῶς &c. Theophrast. Charact. περὶ κολακείας. c Suffragia hæc & acclamationes à blandientibus & cœna vel tritâ veste corruptis exagitat Horat. sub fine epistolæ ad Pisones. & Pers. 1. Sat. v. 54. & Plinius quem vide de hujus rei origine, modo, foeditate, epist. 14. l. 1.

De se Priapus. XLIX.

[a] NOn sum de fragili dolatus ulmo,
Nec quæ stat rigidâ supina [b] vena,
De ligno mihi quolibet columna est,
Sed [c] vivâ generata de cupresso:
Quæ nec secula centies peracta,
Nec longæ cariem timet senectæ.
Hanc, tu quisquis es, ô [d] malus, timeto;
Nam si vel minimos manu rapaci
Hoc de palmite læseris racemos:
[e] Nascetur, licet hoc velis negare,
Insertâ tibi ficus à cupresso.

a Ex persona Priapi hortorum custodis. ep. 36. l. 1. h. & l. 3. ep. 57. & 16. ep. supra.
b Σαθη.
c Vitalitatis cupressi rationem addit duobus vers. seq. vide ep. 73. infra c.
d Fur.
e Tibi ficoso inseretur vena mea cupressina. ep. 16. supra.

De Thelesino. L.

CUm coleret [a] puros pauper Thelesinus [b] amicos,
Errabat gelidâ sordidus in togulâ.
Obscœnos postquam cœpit [c] curare cinædos,
Argentum, mensas, prædia solus emit.

a Castos, probos, pudicos, quorum basia pura.
b Grut. *amores*.
c Colere, θεραπεύειν. Grut. *servare*, i. observare.

Vis

Vis fieri dives Bithynice? [c] conscius esto.
Nil tibi, vel minimum, basia pura dabunt.

c Scelerum alienorum & impuritatis. Juven. 3. Sat. 49 vers. Quis nunc diligitur, nisi conscius &c.

Ad Lupercum. LI.

QUòd convivaris sine me tam sæpe, Luperce;
Inveni, noceam qua ratione tibi.
Irascar licet usq; voces, mittasque, rogesque,
Quid facies? inquis. quid faciam? [d] veniam.

d Expectarat ex præcedentibus Lupercus dicturum Poetam se vocatum non venturum, respondet autem ἀπροσδοκήτως se venturum, quod maximè urat avarum convivatorem.

Epitaphium Pantagathi. LII.

HOc jacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus, [a] domini [b] cura, [b] dolorq; sui,
[c] Vix tangente vagos ferro resecare capillos
Doctus, & hirsutas excoluisse genas.
Sis licet inde sibi Tellus placata, levisque;
Artificis levior non potes esse manu.

a Servus ipsius Martialis.
b Amor & deliciæ dum viveret, dolor ex morte.
c Propter facilem & levem in tondendo radendoq; manum, ut sis illi levis ô terra. vide ep. 35. l. 5. f. Alii leg. Sis licet, ut debes, gelida &c.

De Andragorâ. LIII.

LOtus nobiscum est, hilaris cœnavit; & idem
Inventus mâne est mortuus Andragoras.
Tam subitæ mortis caussam, Faustine, requiris?
[a] In somnis medicum viderat Hermocratem.

a Perniciosum mehercule medicum! cujus imago vel per somnium visa faceret ad mortem. Quid ipse fecisset arte e sua inerti? habes ejusdem ingenii epigr. Græc. l. 2. c. 21. Ἑρμογένη τὸν ἰατρὸν &c. Lucillii. & Nicharchi Οὐκ ἰατρὸν &c.

De Sextiliano. LIV.

TAntos, & tantas si dicere Sextilianum,
Aule, vetes; junget vix tria verba miser.
Quid sibi vult? inquis. dicam, quid suspicer esse?
[a] Tantos, & tantas Sextilianus amat.

a Prægrandes dracones eorumque caudas.

In Coracinum. LV.

QUòd semper [a] casiâque, cinnamoque,
Et [b] nido niger [c] alitis superbæ
Fragras [d] plumbea Nicerotiana,
Rides nos, Coracine, nil olentes:
[e] Malo, quàm bene olere, nil olere.

a Synecdoch. pro quovis aromate. de casia vide quæ adnotarim ad 36. v. 6. Sat. Persii.
b Unctus thure quod æquè ac cinnamomum & casiam in nidum congerit Phœnix, atq; inde discutitur. Plin. l. 10. c. 2. & 12. l. c. 19. refert, negatque.
c Phœnicis, ep. 7. l. 5. e.
d Unguenta â Nicerote (ep. 38. l. 10. & 66. ep. 12. l.) aromatopolâ confecta, & in vasis plumbeis condita in umbra ut docet. Plin. 13. l. 2. c. alii referunt ad sagittas plumbeas, quibus cinnamomum ex Phœnicis nido decussum tradit Aristot. 6. l. de Nat. Animalium. c. 13. Papin. 2. sylv. Phœnix ... volucri Cinnama.
e Vide ep. 12. l. 2.

In Charidemum. LVI.

[a] Quòd tibi crura rigent setis, & pectora villis;
Verba putas famæ te, Charideme, dare.
[b] Extirpa, mihi crede, pilos de corpore toto,
Teque pilare tuas testificare nates.
Quæ ratio est? inquis. scis multos [c] dicere multa.
[d] Fac pædicari te, Charideme, putent.

a Crura & pectus hispida setosaque præ te ferendo paras te contra iturum & decepturum famam quæ de tua mollitie increbuit.
b Ep. 29. l. 2. f.
c Loqui varia de tua turpitudine.
d Hanc quasi levioris criminis suspicionem oppone illi graviori, quòd te suspicantur παθικὸν esse.

In Phœbum. LVII.

[a] Mentiris fictos unguento, Phœbe, capillos,
Et tegitur pictis sordida calva comis.
Tonsorem capiti non est adhibere necessum:
Radere te melius [b] spongia, Phœbe, potest.

a Calvitiem dissimulare vis unguento perfusus quod illi capillorum imitetur; vide Turneb. Advers. l. 25. c. 17. & ep. 74. infra.
b Quæ pictos crines abstergeat.

Ad Aulum Pudentem. LVIII.

[a] Cernere Parrhasios dum te juvat, Aule, Triones
Comminus & * Scythici sidera pigra poli;
O [b] quàm pæne tibi Stygias ego raptus ad undas
Elysiæ vidi nubila fusca plagæ!
[c] Quamvis lassa tuos quærebant lumina vultus,
Atque erat in gelido plurimus ore Pudens.
[d] Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores
Stamina, [e] nec surdos vox habet ista deos:
Sospite me sospes Latias reveheris [f] ad urbes,
Et [g] referes pili præmia clarus eques.

a Dum tu centurionis stipendia mereris apud Getas in Sarmatia, quæ ad Septentrionem de Parrhasiis ursis, vide quæ ad ep. 11. l. 4. c. & ep. 25. supra b.
* Al. *Getici sidera pigra poli*.
b Quàm pene mortuus sum, sic Horat. 13. od. 2. l. *Quàm penè furvæ regna Proserpinæ*, &c.
c Oculi mei quasi in morte graves & natantes desiderabant tuum conspectum.
d Si Parcæ vitam mihi diuturniorem indulserint, vide notam ad ep. 73. l. 4.
e Audientes.
f MS. nost. *ad oras*.
g Redibis primipili seu primi centurionis honore & ornamentis equestribus ornatus.

In Baccaram. LIX.

Et dolet, & queritur, [a] sibi non contingere frigus
Propter sexcentas Baccara gausapinas:
Optat & [b] obscuras luces, ventosque, nivesque:
Odit & hibernos, si tepuere, dies.
[c] Quid fecere mali nostræ tibi, [d] sæva, lacernæ,
[e] Tollere de scapulis quas levis aura potest?
Quantò [f] simplicius, quantò est [f] humanius istud:
Mense vel Augusto sumere gausapinas?

a Ut detur illi occasio ferendi ostentandique gausapinas penulas crebras & villosas, mantiles. vide ep. 16. l. 2. Zoilum pari morbo laborantem, propter stragula.
b Ut cœlum sit nubilum, &c.
c Sic ep. 19. l. 1. *Quid tantum fecere boni*, &c?
d Al. *sævæ*, ut Baccara sit nomen viri.
e Leves nimium & tenues.
f *Simplicius*, ostentatione tui morbum confessa gausapinas vel per summum æstatis ardorem gestando; *humanius*, non imprecata frigus nobis quibus tenues ac tritæ lacernæ.

Di

De Pompilla. LX.

a REm factam Pompillus habet, Faustine, legetur
Et nomen toto sparget in orbe suum.
b Sic c leve flavorum valeat genus * Usipiorum,
Quisquis & Ausonium non amat imperium.
d Ingeniosa tamen Pompilli scripta feruntur;
e Sed famæ non est hoc, mihi crede, satis.
Quàm multi f tineas pascunt blattasq; diserti!
Et redimunt soli g carmina docta coci!
Nescio quid plus est, quod donat secula chartis:
Victurus h Genium debet habere liber.

a Famam & nominis, quam desideravit, celebritatem ; eadem phrasis, ep.28. l.1. & 26. 2.l. b Sic valeant Usipii * Germaniæ pop. & quicunque nominis Romani hostes sunt, ut vivent Pompilli scripta. i. Utinam sic pereant hostes P.R. ut peribunt Pompilli chartæ. Et hoc respondet Poeta priori disticho è persona vulgi. c Quod à Romanis defecissent, Tacit. in vita Agricolæ. d *Instat vulgus.* e *Resp. Poeta.* f Scribunt, quæ, nemine legente, tineis ac blattis relinquantur escæ. ep.1.l.13. g Quæ togæ sunt cordyllis & piperis cuculli, ep.2.l.3 2. & ep.87.l.4.g. h Æternitatem. i Nativam quandam vim & ingenii facultatem : non ingenium coactum, quod malè respondet. *Vel* felicitatem quandam & quasi genii favorem cujus patrocinio libris æquè opus est ac viris, urbibus, &c. Henr. Steph. Schediasm. 2.l.19.c. genium famæ, ut ep.11.l.7.

In Invidum. LXI.

LAudat, amat, cantat nostros a mea Roma libellos:
Meq; sinus omnes, me manus omnis habet.
Ecce rubet quidam, pallet, stupet, b oscitat, odit.
c Hoc volo: nunc nobis carmina nostra placent.

a Mihi favens & amica. b Fastidit. vide ep.6. l.3.4. c Ut invidis displiceant mea carmina. namq; hoc felicitatis argumentum.

Ad Oppianum. LXII.

AMisit pater unicum Silanus:
a Cessas mittere munera Oppiane?
Heu crudele nefas, malæq; b Parcæ!
c Cujus vulturis hoc erit cadaver?

a An cessas captare hanc prædam, O heredipeta? b Quæ unicum Silani filium sustulistis. c Cui heredipetæ continget hæc præda? Qui, ut *heres scribatur, consolatur aut assidet: vultur est, cadaver expectat.* Senec. 95. epist. vide Pierii Hieroglyph. 18. l. de Vulture.

Ad Marianum. LXIII.

SCis te a captari: scis hunc, qui captat, avarum:
Et scis qui captat, b quid, Mariane, velit:
Tu tamen hunc tabulis heredem, stulte, supremis
Scribis, & c esse tuo vis, furiose, loco.
d Munera magna quidem misit, sed misit in hamo:
Et piscatorem piscis amare potest?
Hiccine deflebit vero tua fata dolore?
Si cupis, ut ploret: f des, Mariane, nihil.

a Muneribus & officiis allici & oppugnari ab isto ut scribatur heres. b Mortem tuam, quo citius fruatur bonis tuis, ep.27.l.8. c In locum, jus, & bona tua succedere. d Ep.56.l.4.2. & ep.18.l.5.i f Deceptam sibi spem plorabit veris lacrymis. *Heredis autem fletus risus est.*

In

In detractorem. LXIIII.

[a] CUm sis nec [b] rigidâ Fabiorû [b] gente creatus,
Nec qualem [c] Curio, dum prandia portat aranti,
Hirsutâ peperit rubicunda sub ilice conjux;
Sed patris [d] ad speculum tonsi, matrisq; [e] togatæ
Filius, & [f] sponsam possit te sponsa vocare:
Emendare meos, quos novit fama, libellos,
Et tibi permittis [g] felices carpere nugas:
Has, inquam, nugas, quibus aurem advertere totam
Non aspernantur proceres urbisque, forique:
Quas & perpetui dignantur scrinia [h] Sili,
Et repetit toties facundo [i] Regulus ore;
[k] Quiq; videt propiùs magni certamina Circi
Laudat Aventinæ vicinus Sura Dianæ:
Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum
Non dedignatur bis terq; revolvere Cæsar.
[l] Sed tibi plus mentis, [m] tibi cor limante Minervâ
Acrius, & [n] tenues finxerunt pectus Athenæ.
[o] Ne valeam, si non multo sapit altius istud,
Quod cum panticibus laxis, & cum pede grandi,
Et [p] rubro pulmone vetus, nasisq; timendum,
Omnia crudelis lanius per compita portat.
Audes præterea, [q] quos nullus noverit, in me
Scribere versiculos, [q] miseras & perdere chartas:
[r] At si quid nostræ tibi bilis inusserit ardor,
Vivet, & hærebit, totoq; legetur in orbe:
[ſ] Stigmata nec vafrâ delebit [t] Cinnamus arte.
Sed miserere tui, [u] rabido nec perditus ore
Fumantem nasum vivi tentaveris ursi.
Sit placidus licet, & lambat digitosque, manusque:
Si dolor, & bilis, si justa coëgerit ira,
Ursus erit: vacuâ dentes in pelle fatiges,
[*] Et tacitus quæras, quam possis rodere carnem.

a Tu, quem neq; majores ornant neque propriæ virtutes; audes tu ô vilissime & mollissime tibi criticâ arreptâ virgâ mea carpere carmina, eaque à laudatis laudata?
b Studiis belli asperrimâ.
c M. Curio Dentato, agriculturæ studiis non minus quàm victoriis & triumphis apud authores celebri.
d Mollis effœminati, pathici, qualis erat Otho, cui *speculum civilis sarcina belli*, Juv. 2. Sat. 100. v. Vide Senec. de Brev. vitæ, c. 12.
e Famosæ adulteræ. adulteriis enim convictæ cogebantur togâ indutæ in publicum procedere.
f Usque adeo effœminatus es & mollis.
g Doctorum calculo & præconio nobilia atque victura carmina.
h Silii Italici poetæ, vide ep. 14. l. 4. 2. & 63. l. 7.
i Ad quem sæpe supra, vide ep. 12. & 112. l. 1. &c.
k Quæ carmina laudet Clariss. orator Palfurius Sura, qui habitat in Aventino monte ubi Diana colitur, unde despicere potest in Circum max. subjectum.
l *Ironicè*, tu tamen tibi arrogas plus judicii, &c.
m Et tibi artium atque Athenarum (quæ sapientiæ magistra perhibetur) præses Minerva polivit ingenium & exacuit judicium. *Iron*.
n Subtiles, acutæ.
o Dispeream, si non cor pecudis jam putridum, quod cum intestinis, pedibus, jecore & pulmone lanius circumfert per compita venale, plus sapiat quam tuum.
p Jam corrupto pulmone putre & fœtens.
q Carmina quæ nemo legat. ep. 9. l. 3.
r At si ego in te scripsero carmen,
ſ Inustam tibi ex meis epigrammatis infamiam. Metaph. à punctis corpori inustis, quæ lepidè Petronius *epigrammata* dixit.
t Tonsor. l. 7. ep. 65.
u Noli latratu tuo ad iram irritare me quem comperies ursum vivum & in iras pronum, ubi dabitur occasio; quin potius ô timidè ac imbecillis catule pellem ursi fœno fartam mordicus lacessis, unde tibi nihil impendet periculi? me vivum sentiet, cave canis, & quære aliam carnem quam tacitus rodas, vide ep. 61. l. 5. & Horat. epod. 6.
* MS. Bodl. *Et tacitus quæras*.

Ad Tuccam. LXV.

[*] HExametris epigrâma facis, scio dicere Tuccâ:
[a] Tucca solet fieri; denique, Tucca, licet.

* Propter superius fortè epigramma.
a Respondet Poeta.

Sed tamen hoc longum est: solet hoc quoq; Tucca,
Si breviora probas, disticha sola legas. (dicetque:
b Conveniat nobis: ut fas, epigrammata longa
Sit transire tibi; scribere, Tucca, mihi.

b Ex pacto inter nos ita, dispertiamus munia: ut mihi liceat longa ep. scribere, tibi transire.

De præcone puellam vendente. LXVI.

FAmæ non nimium bonæ puellam,
a Quales in media sedent suburra,
Vendebat modò præco Gellianus.
b Parvo cum pretio diu liceret,
c Dum puram cupit approbare cunctis:
Attraxit propè se manu negantem:
Et bis terq; quaterq; basiavit.
Quid profecerit osculo, requiris?
Sexcentos modò qui dabat, negavit.

a Ep. 35. l. 1. e. & 17. l. 2. h. lupæ sc.
b When a small price was bidden for her.
c Dum facilem sed nequitis arte instructam puellam pro pudica & pura approbare cupit, eoq; vendibiliorem facere, reluctantem illam & negantem sæpius basiavit, quod ubi fecisset præco oris non magis puri quàm Sabidius. ep. 33. l. 1. & 17. ep. l. 3. vel Postumus, ep. 10. l. 2. adeo impuram reddidit quam puram approbare voluit; ut qui modo sexcentos licitus est, jam se daturum neget.

Ad Pannicum de Gellia uxore. LXVII.

CUr tantùm eunuchos habeat tua Gellia, quæris
Pannice? vult futui Gellia, non parere.

Vide supra, ep. 39. a. & Juven. 6. Sat. 367. v.

De morte Eutychi pueri. LXVIII.

FLete a nefas vestrum, sed b toto flete Lucrino
c Naiades, & luctus sentiat ipsa Thetis.
Inter Bajanas raptus puer occidit undas
Eutychus, ille tuum, Castrice, dulce d latus.
Hic tibi curarum socius, blandumq; levamen,
Hic amor, hic nostri vatis e Alexis erat.
Numquid te vitreis nudum lasciva sub undis
Vidit, f & Alcidæ nympha remisit Hylam?
An g dea fœmineum jam negligit Hermaphroditū,
Amplexu teneri h solicitata i viri?
Quidquid id est, subitæ quæcunq; est caussa rapinæ:
k Sit precor & tellus mitis, & unda tibi.

a Quod sit hoc nefas, docebit tertius versus.
b Emisso quasi per lacrymas toto lacu Lucrino & in mare profluente ut Thetis in mari luctum sentiat.
c Nymphæ aquarum.
d Latero, qui lateri tuo semper hærebat, qui latus tuum usq; regebat. sic ep. 46. l. 2. K. vide, Jani Gulielmi Verisimil. 3. l. 17. c.
e Poet Castrico in deliciis, ut Virgilio Alexis, Vel alter Alexis.
f Et rapuit te Hylâ pulchriorem, restituitq; Herculi Hylam. vide ep. 49. l. 5. d. g Nympha Salmacis. Ovid. Metam. 4. h Allecta. i Eutychi. k Ep. 35. l. 5. d.

De Bassa. LXIX.

NOn miror, quod potat aquam tua Bassa, Catulle,
Miror, quod Bassi filia potat aquam.

Non miror Bassam sumere aquam qua parte opus est (ep. 50. l. 2.) cum nôrim eam tuam esse cui ore morigeratur: Sed miror eam in tantum degenerasse à patre Basso, utrum auctus ille fuerit & filiâ tam dedecorosâ indignus, an temulentus & meracius ebrius.

Ad Martianum. LXX.

a SExagesima, Martiane, messis
Acta est, & puto, jam secunda Cottæ;
Nec se tædia lectuli calentis
Expertum meminit die vel uno:
b Ostendit digitum, sed impudicum,
* Alconti, * Dasioque, * Symmachoque.
At nostri bene computentur anni,
c Et, quantum tetricæ tulere febres,
Aut languor gravis, aut mali dolores,
A vitâ meliore separentur:
Infantes sumus, & senes videmur.
Ætatem Priamiq; Nestorisq;
Longam qui putat esse, Martiane,
Multum decipiturque, fallitur que.
d Non est vivere, sed valere, vita.

a LXII annos natus est Cotta, neque unquam lecto eum afflixit unius diecula febris ardens.
b Per contemptum & derisionem ostendit medicis medium unguem, infamem & impudicum digitum. vide ep. 93. l. 8. b. & ep. 28. l. 6. 2.
* Medico.
c Et à melioris vitæ statu subducatur quantum temporis sit impensum animi vel corporis morbis, facilè apparebit nos diu fuisse, parum vixisse.
d Imo, *Valere est Philosophari*, inquit Seneca, *Sine hoc æger est animus*, & c. epist. 15

De Telethusa. LXXI.

EDere lascivos ad a Bætica crusmata gestus;
Et Gaditanis ludere docta b modis;
c Tendere quæ tremulum d Pelian, e Hecubæq; maritum
Posset f ad Hectoreos solicitare rogos;
Urit, & excruciat dominum Telethusa priorem.
g Vendidit ancillam, nunc redimit dominam.

a κρούματα, tympanorum & cymbalorum pulsus cum digitorum crepitu, ejusmodi saltationes Hispanis in usu esse docet I. C. Scal. c. 18. l. 1. Poetic. & hodie videmus.
b Quos tres connumerat ibid. Scal. *Chironomiam, Halma, Lactisma*. vide ep. 42. l. 11. & 79. ep. l. 5. & idemq; expressum à Juvenale Sat. 11. v. 163.
c Quibus ad libidinem incendi *jam frigidus ævo Laomedontiades & Nestoris hernia possit*. Juven. Sat. 6. v. 326.
d Patrem Jasonis longævum.
e Priamum.
f Vel in medio mœrore, in funere Hectoris. Alii tamen præferunt, *Toros*.
g Postquam desiderio ejus excruciatur, quam antè jam vendiderat, redimit ut illi serviat.

De Cilice fure. LXXII.

FUr notæ in nimium rapacitatis
Compilare Cilix volebat hortum:
Ingenti sed erat, Fabulle, in horto
Præter marmoreum nihil Priapum.
Dum non vult vacuâ manu redire;
Ipsum surripuit Cilix Priapum.

Egregium sanè custodem, de quo exclamare liber; sed quis custodiet ipsum custodem? ut Juv. Sat. 6. 348. v. de fœminarum custodibus. Statuis verò aureis & argentis addebantur custodes; ligneæ & lapideæ insecuræ erant; lepidè itaq; cum Apollinis statuâ, quam surrepturus erat, jocatur Eutychidas. Anthol. l. 2. c. 35.

De Priapo. LXXIII.

a NOn rudis indocta fecit me falce colonus:
b Dispensatoris nobile cernis opus.

a De Priapo, ep. 16. l. 1. h. & ep. 17. l. 3. & supra ep. 49.
b Artificiose, qui custodem effinxit? at fuit hic Hilarus dispensator & cultor agri Ceretani.

Nam [c] Ceretani cultor ditissimus agri
Hos Hilarus colles & juga læta tenet.
Adspice, [d] quàm certo videar non ligneus ore,
[e] Nec devota focis inguinis arma geram:
Sed mihi perpetuâ numquam moritura cupresso
[f] Phidiacâ rigeat mentula digna manu.
Vicini, moneo, [g] sanctum celebrate Priapum,
Et bis septenis parcite jugeribus.

c Ceretum, Umbriæ opp. d Quàm ad vivum effictus vultus non videatur esse è ligno. e Non metuenda pro ligno arido & putri, namq; è cupresso illis vitalitas. ep. 49 supra c. f Affabrè facta tanquam manu Phidiæ. ep. 55 l. 3. & 13. ep. supra a. g Vide ep. 67 l. 3. notam

Ad Esculanum. LXXIV.

[a] Medio recumbit imus ille qui lecto,
Calvam [b] trifilem semitactus unguento,
[c] Foditq; tonsis ora laxa lentiscis;
[d] Mentitur, Esculane: non habet dentes.

a De more & ordine Rom. discumbendi in lectis ad mensam vide Lips. 3. Antiqu. lect. Ciacon. de triclinio & Stuk. convival. b Sulcis unguento ductis & pictis in calvâ tripili seu trifili, tres sc. vel paucos admodum habenti capillos. Semitactus autem, ἡμι χρισος, tangere quippe olim, est ungere. Jos. Scal. & P. Scriv. vide & ep. 57. supr. c Qui videtur dentes purgare lentisco, de quo ep. 22. l. 14. d Simulat, ne appareat edentulus. Jan. Gruterus dicit legi in Palatino; *Calvam similem*, unde J. Rutgersius legendum putat *Calvam Sileni*.

In Pontiam. LXXV.

Cum mittis turdumve mihi, [a] quadramve placentæ,
Sive femur leporis, sive quid his simile;
[b] Buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis.
Has ego [c] nec mittam, Pontia, sed nec edam.

a Ep. 76 l. 3. a. b Frustula. c Nec amicis mittam, multo minus ipse edam, qui sciam tua veneficia. ep. 34 l. 2.

Epitaphium Fusci. LXXVI.

Ille [a] sacri lateris custos, [b] Martisq; togati,
[c] Credita cui summi castra fuere ducis:
Hic situs est [d] Fuscus. [e] Licet hoc, fortuna, fateri:
Non timet hostiles jam lapis iste minas.
[f] Grande jugum domitâ Dacus cervice recepit,
Et famulum victrix possidet umbra nemus.

a Imp. Domitiani præfectus prætorii. b Prætorianæ cohortis, quæ in urbe seu ad muros urbis erat, præfectus. Vel, ut legitur Domitiani, qui ipse in urbe propter voluptates & imperia residens bella gerit per duces. Tacit. 2. & 3. l. hist. c Cui Dom. commiserat belli Dacici summam. Sueton. Dom. c. 6. d In Dacia bello oppressus interiit. Eutrop. 7. l. Juven. 4. sat. 111 v. e Etsi ipse victus occiderit, tamen securus est tumulus ejus, Dacis postea victis à Juliano. f Victi jam Daci solvunt inferias umbræ Fusci, cui quasi victrici sacratur tumulus cum agello & luco, in ipsa Daciâ redactâ in deditionem, vide ep. 115. & 117. l. 1.

In Afrum. LXXVII.

Cum sis tam pauper, quàm nec miserabilis [a] Irus;
Tam juvenis, quàm nec [b] Parthenopæus erat;

a Arnæus mendicus, Hom. Odyss. Σ. b Pulcherrimus juvenis, unus è septem ducibus ad Thebas profectis. Æschylus in ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, & Papin. Theb.

Tam

Tam fortis, quàm nec, cum vinceret, [c] Artemidorus;
[d] Quid te Cappadocum sex onus esse juvat?
Rideris, multoq; magis [e] traduceris, Afer,
Quàm nudus medio si spatiere foro.
[f] Non aliter monstratur Atlas cum compare ginno,
Quæque vehit similem [g] bellua nigra Libyn.
[h] Invidiosa tibi quàm sit lectica, requiris?
Non debes ferri mortuus hexaphoro.

c Art. Trallianus pancratiasta nobilis. sub Impp. Galba & Vitellio. vide quæ Scriv. è Pausaniæ Eliac. posteriore.
d Cur tu perinde ac dives, esses senex vel æger gestaris hexaphoro, lecticam subeuntibus sex servis è Cappadocia, gente ad servitutem nata?
e Vide quæ ad ep. 4. lib spectac. a. f Pro hac lectione ex variis bonis libris pugnat Ang. Politianus cap. 23. hoc sensu. Si quando Atlas nanus (Juven. Sat. 8. v. 31.) mulo pumilo & compare utatur, vulgo ridetur, ut & Maurus ubi concolorem sibi elephantum conscendit: sic Afer meritò ridetur qui pauper, juvenis & fortis ab aliis juvenibus suæ prope conditionis gestatur. Ex intima quidem Poetæ mente. Quando tamen (vel ipso fatente) in MSS. venerandæ vetustatis propè omnibus legatur *gibbo*, primatem palmaremq; conciliandi restituendiq; hujus, inter alia plurima, loci gloriam remisit sagacissimus P. Scriverius, qui in Animadversionibus suis reponit *ginno* h.e. parvo mulo, quod ex interlineari glossâ vel margine in textum irrepsisse videtur. vide. ep. 197. l. 14. g Elephas. h Vel mortuo tibi invideretur hexaphorum, nedum vivo, tam pauperi cui efferendo magis conveniret sandapila. vide ep. 8. l. 2.

Ad Aulum, de lusco. LXXVIII.

POtor nobilis, Aule, lumine uno
Luscus Phryx erat, alteroq; lippus:
Huic [a] Heras medicus, bibas caveto
Vinum: si biberis, nihil videbis.
Ridens Phryx, [b] oculo, valebis, inquit.
Misceri sibi protinus deunces,
Sed crebros jubet. exitum requiris?
Vinum Phryx, [c] oculus bibit venenum.

a J. Grut. è Palat. cod. restituit, cùm in vulg. sit, *Huic dicit medicus*.
b Ita Gallus quidam luscus excusso sibi in ludo gladiatorio punctim batuenti unico oculo exclamavit, *adieu mon oeil, & bon nuict messieurs*, & ep. Lucillii 11. l. Anthologiæ, amissurus oculum dixit, χαῖρ' ἱερὸν φῶς. c Extinctus enim est bibendo oculus.

Ad Lupum. LXXIX.

TRistis es, & felix; sciat hoc fortuna caveto;
[c] Ingratum dicet te, Lupe, si scierit.

c Nec usu, nec vultu, nec animo læto munera ejus agnoscentem, unde irata levis dea instar Scyriæ capræ rem tibi disturbarit.

Ad Cæsarem de rosis hibernis. LXXX.

[a] UT nova dona tibi, Cæsar, Nilotica tellus
Miserat hibernas [b] ambitiosa rosas:
[c] Navita derisit Pharios Memphiticus hortos,
Urbis ut intravit limina prima tuæ.

a Ubi tibi allatæ sunt ex AEgypto rosæ hybernæ.
b Ex hibernis rosis laudem captans.
c Ipse nauta cum mercator AEgyptius visus est contemnere AEgyptios hortos præ nostris, in quibus magnam rosarum hybernarum copiam invenit, 13. l. 127. ep.

Tantu

Tantus veris honos, & odoræ gratia e Floræ,
f Tantaque Pæstani gloria ruris erat.
Sic quacumq; vagus, gressumq; oculosq; ferebat
g Textilibus sertis h omne rubebat h iter.
At tu Romanæ jussus jam cedere brumæ,
i Mitte tuas messes; accipe, Nile, rosas.

e Deæ florum. *Mercenim*.
f Tanta erat rosarum copia, quarum ferax Pæstum. ep.38.l.5.l.& 12.l.31.ep.
g Coronis & sertis textis è rosis. vide quæ ad Senec. Agamem.v.357. Al. *Sutilibus*.
h Urbis vicus omnis.
i Habe tibi rosas, mitte nobis frumentum.

In Charidemum. LXXXI.

a IRatus tamquam populo, Charideme, lavaris:
Inguina sic toto subluis in solio.
b Nec caput hic vellem, sic te, Charideme, lavare;
Et caput, ecce, lavas: inguina malo laves.

a Tanquam volens eos polluere & conspurcare, qui post te in eodem solio loturi sunt.
b Vide ep.42.l.2.argumenti æquè puri.

¶ Ad Rufum. LXXXII.

a QUidam me modò, Rufe, diligenter
Inspectum, velut emptor, aut lanista,
Cùm vultu, digitoq; subnotasset,
Tune es, tune, ait, ille Martialis,
Cujus b nequitias, jocosque novit
Aurem qui modò non habet c Batavam?
Subrisi modicè: levique nutu
Me, quem dixerat esse, non negavi.
d Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?
Respondi: quia sum malus Poeta.
e Hoc ne sæpiùs accidat Poetæ,
Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.

a Tanquam empturus quis servum, aut gladiatorem, mancipia autem venalia emptari diligenter inspiciebant, devestiebant etiam & contrectabant.
b Epigrammata lasciva & jocosa.
c Lectionem hanc, loco motam, sed ope MSS. autoritate vindicatam, recipiunt aut certè agnoscunt tres Batavi clarissima Martialis lumina, Hadr. Junius, J. Gruterus, Petr. Scriverius, & ferunt aliquanto clementiùs quàm magnus ille Erasmus & patriotæ alii. exponunt sc. gratulari sibi Poetam, quòd legitur ab omnibus Romæ, præterquam à Batavis; qui armis & duriori vitæ assueti, corporis Augusti custodes, non ita curabant jocos istos. Prætereunt quippe (juxta Venusinum Poetam) poemata Rhamnes, neq; sapit Centurionum genti nequior iste sal. Nam quod in vulgg. legitur *tarveram*, è glossâ videtur huc transmigrasse. d *Ego Poeta sum, &c, ut spero, non humillimi spiritus, &c. Quare ergo, inquis, tam malè vestitus es? Propter hoc ipsum, amor ingenii neminem unquam divitem fecit*. Petronius. e Ne sæpiùs cogar me malum fateri Poetam.

Ad Cæsarem Domitianum. LXXXIII.

a QUantum solicito fortuna parentis Etrusco;
Tantum, summe ducum, debet uterq; tibi.
Nam tu missa tuâ revocasti b fulmina dextrâ:
c Hos cuperem mores ignibus esse Jovis.
Si tua sit summo, Cæsar, natura Tonanti,
Utetur d toto fulmine rara manus.
Muneris hoc utrumq; tui testatur Etruscus,
e Esse quod & comiti contigit, & reduci.

a Quantum Etruscus in exilium sed non extra Italiam missus debet filio qui patrem in exilium accomitatus est, & cujus pietate & precibus Domitianus permotus eum revocavit: tantum & pater & filius tibi O Cæsar. vide Papinii sylv.3. & ep.39.l.7.
b Exilii decretum.
c Ut sint revocabiles. d. Tota vi emisso. Heraldus legit *torto*. e Supra nota a.

De Philippo. LXXXIV.

[a] Octaphoro [b] sanus portatur, Avite, Philippus:
Hunc tu [c] si sanum credis, Avite, furis.

a Lectici ab octo servis gestata.
b Corpore.
c Animo, quòd ipse non sani esse hominis, non sanus juret Orestes. Pers. 3. sat. ult. vers.

In mortem Rufi Camonii. LXXXV.

[a] Editus est sextus sine te mihi, Rufe Camoni,
[b] Nec te Lectorem sperat, amice, liber.
[c] Impia Cappadocum tellus, & [d] numine lævo
Visa tibi, cineres reddit, & ossa patri.
Funde tuo lacrymas, orbata Bononia, Rufo:
Et resonet totâ planctus in [e] Æmiliâ.
Heu qualis pietas, heu quàm brevis occidit ætas!
[f] Viderat Alphei præmia quinq; modò.
Pectore tu memori nostros evolvere lusus;
Tu solitus [g] nostros, Rufe, tenere jocos.
Accipe cum fletu mœsti breve carmen amici,
[h] Atq; hæc absentis thura fuisse puta.

a Te in Cappadocia peregre, vel etiam fatis functo, sextum hunc edidi lib. Al. leg. *Editur en* (*en* vel *heu*) *sextus sine te mihi, Rufe Camoni*, cujus familiæ meminit & l. 9. ep. 76. & 78. neque enim ferenda lectio vulg. *Camenis*.
b Quia jam mortuum.
c Propter ingenia sua mala & servilia. *Vel* propter mortem tuam à pestilitate ejus aëris.
d Aversante Deo. sidere non fausto.
e Ep. 4. l. 3. a. f Quinq; lustra, vel Olympiadas. quinq; Olympica certamina ad Alpheum amnem celebrata. vide quæ ad v. 840. Herc. Fu. Senec. g J. Gruterus. *totos*. h Vice thuris, quod ipse præsens rogo injecissem, cape hoc carmen absentis. ep. 26. l. 10. h.

In bibentes aquam calidam. LXXXVI.

[a] Setinum, [b] dominæq; * nives, densiq; * trientes,
Quando ego vos, medico non prohibente, bibam?
[c] Stultus, & ingratus, nec tanto munere dignus,
Qui mavult hæres divitis esse Midæ.
[d] Possideat Libycas messes, Hermumque, Tagumque,
Et potet calidam, qui mihi laudat, aquam.

a Vinum nobile è Setia Campaniæ opp.
b Nobiles, vel quæ temperant calorem vini.
* Vide ep. 65. l. 5.
c Demens est & fortunæ ingratus, qui ex voto Midæ aureâ siti mavult perire, quam delicata vina & nobilem decoctam bibere. d Medicus vel alius quispiam possideat quantum metit Africa, habeat auriftuos amnes dum aquam bibat calidam: mihi vel pauperi liceat vinum bibere, *sæpe mihi non sit opaci Omnis arena Tagi* & careat careat nobili vino nivibus diluto. vide ep. χ̓ήδιζον ἐμοὶ ποτόσθαι. 2. l. Anthol. c. 47. Scriv. ex scriptura in ora Ed. Junianæ præstans *libet*, quam & agnoscit Turnebus esse in suo MS, suspicatur legendum *livet*, i; qui mihi invidet aquam frigidam.

Ad Cæsarem. LXXXVII.

Di tibi dent, & [a] tu Cæsar, quæcunq; mereris:
Di mihi dent, & tu, quæ volo, si merui.

a Qui tibi potes dare, nec opus habes ab alio quàm à Diis & teipso quicquam expectare. ep. 33. l. 10.

Ad Cæcilianum. LXXXVIII.

Mane salutavi [a] vero te nomine casu:
Nec dixi Dominum, Cæciliane, meum.
[b] Quanti libertas constet mihi tanta, requiris?
Centum quadrantes abstulit illa mihi.

a Mero tuo nomine, nec appellavi te dominum seu patronum, ex more clientum salutantium.
b Vis scire quantoli me asseruerim in hanc libertatem ut domino carerem? mulctâ certè & jacturâ sportulæ.

De Panareto potore. LXXXIX.

Cum peteret seram mediâ jam nocte matellam
a Arguto b madidus a pollice Panaretus;
c Spoletina data est, sed quam siccaverat ipse:
Nec fuerat soli tanta lagena satis.
d Ille fide summâ testæ sua vina remensus,
Reddidit œnophori pondera plena sui.
Miraris, quantum biberat, cepisse lagenam?
Desine mirari, Rufe: merum biberat.

a Ep. 81. l. 3. & 119. l. 14.
b Vino.
c Fictilis lagena, quam prius vino Spoletino plenam exsiccarat, etiamsi capacior fuisset exhausturus.
d Convenit ratio accepti ac redditi, non auxit vinum adhibitâ ad diluendum aquâ. quod vel ex ratione redditæ ad justam mensuram urinæ jocatur Poeta constare Panaretum bibisse merum.

De Gellia. XC.

MOechum Gellia non habet, nisi unum.
Turpe est hoc magis; uxor est duorum.

Extenuabat culpam suam Gellia, quasi tolerabiliorem quod non nisi unum haberet moechum, ut ep. 92. l. 3. Redarguit eam Poeta, æquè turpe esse nuptam uxori unum habere, ac non nuptæ multos, esse quippe uxorem duorum, mariti sc. legitimi & adulteri. Si enim juxta Senecam 3. Benef. 16. c. adulterium unius vocatur matrimonium, & uxor certè erit adultero quæ illi dedit.

In Zoilum. XCI.

SAncta ducis summi prohibet censura, vetatque
Mœchari. b gaude, Zoile, non futues.

a Vide 2. 4. 6. & 7. ep. supra.
b Zoilus enim erat fellator, ep. 13. l. 2. & 81. l. 3. nota 7.

In Ammianum. XCII.

CÆlatus tibi cùm sit, Ammiane,
Serpens in paterâ a Myronis arte;
Vaticana bibis: bibis venenum.

a Sculptoris nobilis. ep. 39. l. 4. b.
b Pulchre convenit serpenti expresso in poculo in vino Vaticano, quod omnium pessimum est, & (ut dixit ep. 19. l. 1. f.) sævum toxicum.

De Thaide. XCIII.

TAm malè Thais olet, quàm non fullonis avari
a Testa vetus, mediâ sed modò fracta viâ.
Non b ab amore recens hircus, non c ora leonis,
Non d detracta cani Transtiberina cutis.
Pullus abortivo nec cum putrescit in ovo,
Amphora corrupto nec vitiata f garo.
Virus ut hoc alio fallax permutet odore,
Depositâ quoties balnea veste petit:

a Qua urinam (camelorum maximè teste Plinio l. 28. c. 8.) ad purgandarum vestium usum excipiebant fullones, hæc autem dolia stabant in publico.
b Sic ep. 4. l. 4.
c Animæ leonis virus grave. Plin. 18. l. 53. c. vide Annot. prior. Baptistæ ... c. 15.
d Urbis pars trans Tiberim viliori plebeculæ colebatur, & in ea exercebantur sordida & foetida opera, ut excoriationes, sulphurata, &c. vi. ep. 42. l. 1. b. Juven. 14. Sat. v. 203.
e Nec pejus olet ovum putridum.
f Ex intestinis & tabe scombrorum confectio, sed optimo.
g Graveolentiam ut lotura dissimulet. vide ep. 88. l. 1.

h Psilotro viret, aut i acidâ latet oblita k cretâ:
Aut tegitur l pingui terque quaterque l fabâ.
Cum bene se m tutam per fraudes mille putavit:
Omnia cùm fecit; n Thaida Thais olet.

h Ep.29.l.2. g.&73.l.3. a. vulg. viret.
i Aceto macerati. ep.73. l.3. f.
k Cimoliâ, Chiâ seu Samiâ, qua utebantur fœminæ ad cutim emendandam.
l Oleo, unguento cum farinâ fabarum quæ & faciem commendant. m A graveolentia & foeditate. n Impuram lupam & olidam captam.

De Calpetiano. XCIV.

Ponuntur semper a chrysendeta Calpetiano,
Sive foris, seu cùm cœnat in urbe domi.
Sic etiam in b stabulo semper, sic cœnat in agro.
c Non habet ergo aliud? non habet imò suum.

a Ep.43. l.2.
b Diversorio, πανδοχείῳ.
c Itane lautus est, ut gemmeis aureisque bibat?
d Resp. poeta, immo hæc non sunt ipsius, sed mutuò sumpta.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER VII.

Ad Domitianum, de loricâ. I.

ACCIPE belligeræ b crudū thoraca Minervæ,
c Ipsa Medusææ quem timet ira comæ.
d Dum vacat hæc, Cæsar, poterit lorica vocari:
Pectore cùm e sacro sederit, Ægis erit.

a Domitianus in expeditione quam suscepit adversus Sarmatas seu Dacos infra, h. videtur sibi fieri curasse loricam instar AEgidos Minervæ quam peculiariter coluit & cujus se filium esse voluit. lorica autem hæc & Minervæ ægida ex squamosis draconum socio connexam repræsentavit: vel Sarmaticum thoraca de quo infra nota l. b Militarem & crudum, ut volunt? an respicit primos thoraces è crudis loris corioq; confectos? c Quem vel ipsa Minervæ ægis Medusæ capite formidabilis timeat. Vulgg. edd. ira Dea. Calderin. & MS. Bodl. *quo tamen ira Dea.* d Quam, ubi non gestatur à Domitiano, loricam vocas: cùm autem induerit eam Cæsar, jam ægis erit. e Domitiani, æquè Dei ac Minervæ & Jovis, quorum peculiaris AEgis, supra a.

Ad ipsam loricam.

INvia Sarmaticis domini h lorica sagittis,
Et i Martis Getico tergore fida magis:
Quam vel ad k Aetolæ securam cuspidis ictus
Texuit innumeri lubricus unguis apri.
m Felix sorte tuâ, n sacrum cui tangere pectus
Fas erit, & nostri mente calere n Dei.
n comes, o & magnos illæsa merere triumphos,
Palmatæq; ducem, sed citò, redde togæ.

g Distinctum hoc à priore tetrasticho epigr. præfert Calderina Ed. quam alii secuti.
h Supra nota a.
i Qui loricis ex tergore collitur à Getis vel qui è Getis oriundus est.
k Ab Aetolis inventæ lanceæ, vel, Meleagri Aetoli lanceæ impenetrabilis.

[illegible] l An lorica hæc squamis æneis aprinas ungulas imitantibus conserta fuit? an ex [illegible]ris ungulis ad imitationem Sarmatarum, (qui teste Pausania lib. 1.) ex ungulis collectis lo[ricas] instar draconum squameas consuebant. m O lorica. n Domitiani. o Et Do[mi]tianum incolumem restitue, urbi triumphantem palmatâ indutum togâ. cui intexebantur [vi]ctoriæ cum ramulis palmarum.

Ad Pontilianum. II.

Sic. l. 5. ep. 74.

Cur non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

De Oppiano. III.

Esset, Castrice, cùm [a] malicoloris,
[b] Versus scribere cœpit Oppianus.

a Valetudinarius & morbo pallidus, ep. 42. l. 1. ib.
b Vel hinc nomen pretiumque poetæ aucupatus quòd palleat, ut credatur studio crudus ac pallidus. *Decipit exemplar Vitiis imitabile, quòd si Pallerem studio, biberent exangue cuminum.* Horat. 19. Ep. 1. l.

Ad Cæsarem Domitianum. IV.

Si desiderium, Cæsar, populique patrumque
Respicis, & Latiæ gaudia vera [a] togæ;
Redde [b] deum votis poscentibus; [c] invidet hosti
Roma suo, [d] veniat laurea multa licet.
Terrarum dominum propiùs videt [e] ille, tuóque
[f] Terretur vultu barbarus, & [g] fruitur.

a Gentis togatæ, Romanæ.
b Te O Domit.
c Quòd tui fruitur præsentiâ.
d Etsi magnam referres victoriam laureatis literis significatam, &c. ut ep. seq. lauream simul de Sarmatis Domitianus intulit Jovi Capitolino. e Hostis. f Vultu hostis & victoris. g Vult speciosò & augustò Dei.

De famâ reditus Domitiani. V.

Ecquid [a] hyperboreis ad nos conversus ab o[…]
[b] Ausonias Cæsar jam parat ire vias?
[b] Certus abest auctor, sed vox hoc nunciat omnis.
Credo tibi; verum dicere, Fama, soles.
Publica [c] victrices testantur gaudia chartæ:
Martis [d] laurigerâ cuspide pila virent.
Rursus [e], iô, magnos clamat tibi Roma triumpho[s]
Invictusque tuâ, Cæsar, in urbe sonas.
Sed jam lætitiæ quo sit fiducia major,
Sarmaticæ laurus [f] nuncius ipse veni.

a A Sarmatis qui Septentrioni finitimi.
b Italas, ab Ausone Ulyssis & Calypsus fil.
b Auctorem certum non habemus, fama tamen constans est & famæ fidem habere lubet.
c Laureatæ literæ ad senatum missæ, victoriæ indices.
d Pila & hastæ militum victoriam testantur laureata.
e Vox triumphi solennis. *Ipse gerens laurus, lauro devinctus agresti Miles Io magnâ v[oce] triumphe canet.* Tibul. 2. l. 6. ep. f Tu ipse O Domit.

Ad Cæsarem Domitianum. VI.

[a] Hiberna quamvis Arctos, & rudis [b] Peuce,
Et [c] ungularum pulsibus calens Ister,
[d] Fractusque [e] cornu jam ter improbo Rhenus,
Teneat domantem regna [f] perfidæ gentis,
Te summe mundi rector, et parens orbis,
[g] Abesse nostris non tamen potes votis.

a Quamvis te detineant & nobis bella in regionibus septentrionalibus.
b Insula ad primum Istri ostium.
c Cujus *undas Frigore concretas ungula pulsat equi.* Ovid. 3. Trist. el. 10.
d Et Rheni accolæ Germani, Batavi, & Catti tribus expeditionibus victi. e Alludit ad fluviorum cornua. Ælian. l. 2. Var. hist. f Rebellis & contumacis. g Animis tamen & votis te consequimur.

Illic & oculis & animis sumus, Cæsar,
Adeòque mentes omnium tenes unius,
[h] Ut ipsa magni turba nesciat Circi
Utrumne currat [i] Passerinus, an [i] Tigris

h Ut mentes nostræ quondam Circensibus ludis attentæ, jam tibi peregrinanti nesciant quid in circo agatur. i Equus. habet enim tabula equorum Circensium, apud Onuphrium, nomen Passerini equi Circensis.

De reditu Domitiani. VII.

[a] NUnc hilares, si quando mihi, nunc ludite musæ:
Victor ab [b] Othrysio redditur orbe Deus.
[c] Certa facis populi tu primus vota, December:
Jam licet ingenti dicere voce; Venit.
Felix [d] sorte tuâ, poteras non cedere Jano,
Gaudia si nobis, quæ dabit ille, dares.
[e] Festa coronatus ludet convicia miles,
Inter [f] laurigeros cum comes ibit equos.
Fas audire [g] jocos, levioraque carmina, Cæsar,
[h] Sit tibi: si lusus ipse triumphus amat.

a Si unquam aliâs carminibus lusi, nunc poscit tempus ut læta canam.
b Septentrionali, ubi Othrysæ Thraciæ urbs vers sus Euxinum.
c Mense tandem Decembri certum accepimus nuncium de Cæsaris reditu.
d Eo quòd nuncius ex reditus Domitiani, quòd si eodem mense urbem ingressurus esset Cæsar, nec ipsi Januario cederet December.
e Vide ep. 5. lib. 1. b. f In triumphis & ipsi equi laureati incedebant. g Mea hæc jocosa epigr. h J. Rutgersius leg. *Et tibi sit, lusus ipse.*

De Cassellio. VIII.

CUm sexaginta numeret Cassellius annos,
Ingeniosus homo est: [i] quando disertus erit?

i Disertus sc. futurus post ducentos annos, & acturus causas apud inferos, in quo tandem sexagenario ingenium ad doctrinam futuram elucere incipit.

In Olum. IX.

PÆdicatur Eros, fellat Linus: Ole quid ad te?
De cute quid faciat ille, vel [a] illa suâ?
Centenis futuit Matho millibus: Ole quid ad te?
Non tu propterea, sed Matho pauper erit.
[b] In lucem cœnat Sertorius: Ole quid ad te?
Cùm liceat tota stertere nocte tibi.
Septingenta Tito debet Lupus: Ole quid ad te?
Assem ne dederis, credideris ve Lupo.
Illud dissimulas, ad te quod pertinet, Ole,
Quódque magis curæ convenit esse tuæ.
Pro togulâ debes: hoc ad pertinet, Ole.
Quadrantem nemo jam tibi credet: & hoc.
Uxor mœcha tibi est: hoc ad te pertinet, Ole.
Poscit jam dotem filia grandis: & hoc.
Dicere quindecies poteram, quid pertinet ad te:
[c] Sed quid agas, ad me pertinet, Ole, nihil.

a Al. *ille.*
b Pernox in comessationibus, compotationes in lucem protrahit. sic ep. 29. l. 1.
c Sed neque ego in alienâ rep. curiosus, neque tu aut tua tanti.

Ad Aulum Pudentem. X.

Cogis me calamo, manuq; nostrâ
Emendare meos, Pudens, libellos.
O quàm me nimiùm probas, amasque,
[d] Qui vis archetypas habere nugas?

d Qui vel in nugis, qualia sunt mea carmina, primogenias probas ab ipso autore exaratas vel emendatas.

Ad Faustinum. XI.

Sic me fronte legat [a] dominus, Faustine, serenâ,
Excipiatq; meos [b] quâ solet aure jocos:
Ut mea nec justè quos odit pagina lædit,
Et [c] mihi de nullo fama rubore placet.
Quid prodest, * cupiant cùm quidam nostra videri,
Si qua [d] Lycambeo sanguine tela madent?
* Vipereumque vomant nostro sub nomine virus,
[e] Qui Phœbi radios ferre diemque negant?
[f] Ludimus innocui, scis hoc bene. juro potentis
Per [f] genium Famæ, [g] Castalidumq; gregem:
Perque tuas aures magni mihi numinis instar,
Lector, inhumanâ liber ab invidiâ.

a Domitianus, quem maximè lectorem velim.
b Benignâ.
c Non famam capto ex alienâ infamiâ, epist. 1. lib. 5. ubi rubet auditor cui frigida mens est.
* Clanculum aliquis Poeta famosa quædam & virulenta carmina sub personâ Martialis ediderat. ep. 5. & 33. l. 10.
d Mordaci & rabido linguâ, quali armatus Archilochus Lycamben socerum, quod sponsam sibi negasset filiam, ad suspendium adegit.
e Non ausi nomen suum prodere.
f Sic MS. Bodl. sic Scriv. ed. at vulg. Ludimus innocuis verbis hoc juro.
g Ep. 60. l. 6.
h Musarum chorum.

De Lycoride. XII.

Dum Tiburtinis albescere [k] collibus audit
Antiqui dentis fusca Lycoris ebur,
Venit in Herculeos colles. quid Tiburis alti
Aura valet? parvo tempore nigra redit.

Vide consonum huic ep. 62. l. 4.
k Solibus ex Palatino Graecorum.

De suâ puellâ. XIII.

Accidit infandum nostræ [a] scelus, Aule, puellæ,
Amisit lusus, deliciasq; suas:
Non quales teneri [b] ploravit amica Catulli
* Lesbia nequitiis passeris orba sui;
* Vel Stellæ cantata meo, quas flevit, Ianthis,
Cujus in [c] Elysio nigra columba volat.
Lux mea non capitur nugis, [d] nec amoribus istis,
Nec dominæ pectus talia damna movent.
Bis denos puerum numerantem perdidit annos,
Mentula cui nondum sesquipedalis erat.

a Parcarum sc. malarum, ut ep. 62. l. 6.
b Ep. 2. & 3. Catulli.
* Vide & ep. 8. l. 1.
c Poeticè. omnium enim rerum umbras apud inferos volunt esse.
d Grut. neq; moribus istis.

Ad Argynnum puerum Ianthidos. XIV.

Quis [a] puer hic nitidis [b] absistit Ianthidos [c] undis,
Et fugit ad * dominam Naiada? numquid * Hylas?

a Arginus sc.
b Qui abstinet, qui refugit. Alii adsistit.
c Fonte in ædibus Stellæ, ep. 5. & 49. ep. l. 6.
* Cujus Nympham dixerat esse Iantida, Ep. 47. l. 6.
d l. 6. 9.

e O bene, quòd sylvâ colitur Tyrinthius istâ,
Et quòd amatrices tam propè servat aquas!
f Securus licet hos fontes, Argine, ministres:
Nil faciunt nymphæ: ne velit ipse, cave.

e O bene tibi est quòd proximo nemore cultus Hercules tibi præsidio est & tutela, ne rapiaris à Nymphis te amantibus, ep. 49. infra.

f Sine metu potes ex hoc fonte haurire aquam quam ministres. Hiantis nympha hujus fontis non rapiet te, ut Hylam quondam nymphæ ll. Ascanii. cave tibi ab ipso Stella.

¶ Ad Regulum. XV.

ÆRa domi non sunt. superest hoc, Regule, tantùm,
Ut tua vendamus munera: numquid emis?

Callida mendicatio. Dum inopiæ suæ unicum remedium dicit esse venditionem munerum sibi à Regulo missorum, quæ norat dominum non redempturum, donaturum potius pretium ipsorum.

Ad bibliothecam Julii Martialis. XVI.

a Ruris bibliotheca delicati,
b Vicinam videt unde lector urbem;
Inter carmina sanctiora si quis
c Lasciva fuerit locus Thaliæ:
Hos d nido licet inseras vel imo,
Septem quos tibi misimus libellos:
Auctoris calamo sui notatos:
e Hæc illis pretium facit litura.
At f tu munere dedicata parvo,
Quæ cantaberis orbe g nota toto;
Pignus pectoris hoc mei tuere
Juli bibliotheca Martialis.

a Ruris suburbani Julii Martialis, quod descripsit ep. 64. l. 4.
b Sic ep. 64. l. 4. e.
c Meis hic carminibus jocosis floridæ & convivii aptæ musæ Θαλείας, fœtibus, ut ep. 8. l. 4. m.
d Ep. 118 l. 1. h.
e Quòd autoris autographi sunt, & quos ep. 10. supra dixit archetypos.
f Cui consecro & dono hos libellos meos.
g Carmine meo.

In Gallam. XVII.

CUm tibi sit facies, de qua nec fœmina possit
a Dicere; cùm corpus nulla b litura notet:
Cùm tam te rarus cupiat, repetatque fututor,
Miraris? vitium est non leve, Galla, tibi.
Accessi quoties ad opus, mistisque movemur
Inguinibus: cunnus non tacet, ipsa taces.
Di facerent ut tu loquereris, et ipse taceret.
Offendor cunni garrulitate tui.
Pedere te mallem: namque hoc nec inutile dicit
Symmachus, & risum res movet ista simul.
Quis ridere potest c fatui poppysmata cunni?
Cùm sonat hic, cui non mentula mensque cadit?
Dic aliquid saltem, clamosoque obstrepe cunno:
Et si adeò muta es, disce vel inde loqui.

a Se talem habere. i. tibi contendere, tibi se æquiparare, præferre saltem non ausit.
b Menda, nævus, vel lomentum quo rugas condunt linuntque. ep. 42. l. 3.
c Vide ep. 71. l. 3. e.

De fragmento Argûs. XVIII.

a FRagmentum, quod vile putas & inutile lignum,
Hæc fuit b ignoti prima carina maris.
Quam nec c Cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere, nec Scythici triſtior d ira freti.
e Secula vicerunt: ſed quamvis ceſſerit annis,
f Sanctior eſt ſalvâ parva tabella rate.

a Quod Romæ extabat tempore Martialis, ut videtur.
b Non prius tentati mortalibus. *nullaque mortales præter ſua litora norant.* Argonautas primùm tentaſſe mare volunt poetæ.
c Duæ inſulæ in Ponti Euxini oſtio, quæ & Symplegades, quas tranſmiſere Argonautæ non ſine periculo. vid. quæ ad ver. 1210. Herc. Fu. & v. 341. Medeæ Senecæ notavimus. d Al. *unda.* e Fluctus, ſcopulos, ſyrtes prætervectam & ſuperantem vicit tandem ætas, f Fragmentum hoc religione & antiquitatis veneratione vel ipſam integram vel alias quaſvis naves ſuperat.

In Sanctram. XIX.

NIhil eſt a miſerius, nec b guloſius Sanctrâ.
c Rectam vocatus cùm recurrit ad cœnam,
Quam tot diebus, noctibuſque captavit;
Ter poſcit apri d glandulas, quater lumbum,
Et utramque coxam leporis & duos armos:
Nec erubeſcit e pejerare de turdo;
Et f oſtreorum rapere lividos cirros.
g Buccis placentæ ſordidam linit h mappam.
Illic & uvæ collocantur i ollares,
Et punicorum pauca grana malorum,
Et k excavatæ pellis indecens l vulvæ,
Et m lippa ficus, * debiliſque boletus.
Sed mappa cùm jam mille rumpitur furtis,
Roſos tepenti n ſpondylos ſinu condit,
o Et devorato capite turturem truncum.
Colligere p longâ turpe nec putat dextrâ
q Analecta, quicquid & canes reliquerunt.
r Nec eſculenta ſufficit gulæ præda,
ſ Miſto lagenam replet ad pedes vino.
Hæc per t ducentas dum domum tulit ſcalas,
Seque obſeratâ clauſit anxius cellâ,
Guloſus ille poſtero die u vendit.

a Tum labore & officiis quibus cœnam captavit: tùm maximè avaritiâ, qui analecta vendidit.
b Rapacius qui tantum ſuffuratus eſt.
c In qua accumbit.
d Ep. 81. l. 3. c.
e Jurare ſibi turdum non appoſitum, cum plures appoſitos ſubduxiſſet.
f Cirros oſtreorum Raderus opinatur dici purpureos crines qui fibras oſtreorum ambiunt, cùm verò oſtrea propriè cirris careant, cum Brodæo l. 9. Miſc. c. 29. ſentio per oſtrea intelligi oſtracoderma: utpote locuſtas, ſquillas, cancros, aſtacos,
g Ut, *improbi panis buccis* ep. 5. l. 10. & *ſecta quadra placenta* ep. 77. l. 3. Vulg. *Dulci placentâ*,
h Dum mappæ involuit placentam ſubductam, vel ſimpliciter, ſordidam.
i Quæ in olla ſervabantur. Platina. l. 2. & Plin. l. 5. c. 17. Columell. c. 43. l. 12. k Granatorum mal. l Exectis carnibus. m Ejectitiæ. vide ep. 56. l. 13. & Apitii l. 7. c. 1. n E qua lacteus fluit humor. * Non optimi. o Vertebraſne animalium? an piſces, cum Macrobio & Seneca, qui vulgo *ſchinoli*? an ſalſamenta, cum Athenæo? p Porrectâ. q Quæ ſub menſam cadebant vel projiciebantur, erantque miniſtris relegenda. r Nec cibos tantùm rapit. ſ Aqua temperato, quod ſervi ad pedes biberent. t Multas ſcalas, ut ep. 118. lib. 1. vel per multas ædes. u ἀπεργολαβήσας, expectabatur ut rapax & guloſus Sanctra voraret iſta: ille verò avarus & miſer vendidit.

De natali Lucani. XX.

HÆc est illa dies, quæ a magni conscia a, partus
Lucanum populis, & tibi, b Polla, dedit.
Heu Nero crudelis, c nullâque invisior umbrâ:
Debuit hoc saltem d non licuisse tibi.

a Lucani, nobilis poetæ. b Polla Argentaria uxor Lucani. c Nullius cæde invisior quam Lucani. sic de Cicerone ep. 70. l. 5. c.

d Respexit id, quod multis à se occisis dixit Nero, *Nescisse hactenus Cæsares, quantum Imperatori liceret.*

De eodem. XXI.

a VAtis Apollinei magno b memorabilis ortu
Lux redit: Aonidum c turba favete sacris.
d Hæc meruit, cùm te terris, Lucane, dedisset,
Mixtus Castaliæ Bætis ut esset aquæ.

a Lucani poetæ sub Apollinis præsidio. b Clarus & celebrandus natalis. c Al. *turma* vide Jan. Gulielm. in Pseudolum Plauti quæst. c. 6. d Hæc dies vel propter te O Lucane editum meruit, ut Bætis patrius Lucani fluvius numeraretur inter fontes Musarum.

De eodem, ad Phœbum. XXII.

a PHœbe veni; sed quantus eras cùm bella canenti
Ipse dares Latiæ plectra secunda lyræ.
Quid tantâ pro luce precer? tu, Polla, maritum
b Sæpe colas, & se sentiat ipse coli.

a Ad sacra hæc quibus celebramus natalem Lucani, cui tu ipse dedisti secundam carminis epici à Virgilio gloriam.

b Diu vivas ut quotannis colas hunc mariti tui natalem.

In maledicum. XXIII.

a CUm Juvenale meo quæ me committere tentas,
Quid non audebis, perfida lingua, loqui?
Te fingente nefas, * Pyladen odisset Orestes:
* Thesea Pyrithoi destituisset amor.
Tu b Siculos fratres, & majus nomen * Atridas,
Et c Ledæ poteras dissociare c genus.
Hoc tibi pro meritis, & talibus imprecor ausis;
d Ut facias illud, quod, puto, lingua facit.

a Quæ tentas contentionis & dissidii semina serere inter me & Juvenalem meum, egregium illum procul dubio Satyrographum, vide Lips. 20. ep. quæst. lib. 1. * Vel pueris nota hæc amicorum paria. b Amphinomum & Anapiam Catanâ Siciliæ oppido oriundos, fratres invicem charos, erga parentem pios. de quibus Seneca 3. de Benef. 17. c. Strabo l. 6. Plutar. ch. orat. ad Apollonium, Silius &c. c Castorem & Pollucem. d *Hæreat inguinibus semper tam noxia lingua*, & c. ep. 61. l. 2.

In malum poëtam. XXIV.

DUlcia cùm tantùm scribas epigrammata semper,
Et a cerussatâ candidiora cute:
Nullaq; mica b salis, nec amari c fellis in illis
Gutta sit, ô demens, vis tamen illa legi.
d Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus aceti:

a Cerussâ exposita. b Ingenii, argutiæ, urbanitatis. c Amaralentiæ, acerbitatis. d Ut acida irritant stomachum; ita acriter dicta invitant lectorem.

Nec

e Nec grata est facies, cui gelasinus abest.
f Infanti melimela dato, fatuasq; mariscas:
Nam mihi g quæ novit pungere, Chia sapit.

e Qualem ori gratiam addunt rugæ illæ inter ridendum contractæ: tale epigrammati dume addunt, quæ risum movent. Vel, Ut minus grata est facies cui ridenti deest dens Gelasinus: ita & epigrammati perit venustas, si absit mordacitas. f Infantibus mellita cum musteis poma dato & propter dulcedinem Inspipidas ficus, q.d. Insulsis placeant epigrammata dulcia & nec ingenio nec acerbitate condita: mihi placet epigramma salsum, acre, mordax, & piperatum. g Ficus Chia quæ salem & vinum sapit. ep. 23. l. 13.

Scazonta mittit ad Apollinarem. XXV.

a Pollinarem conveni meum, b Scazon,
c Et si vacabit (ne molestus accedas)
Hoc qualecunque, d cujus aliqua pars ipse est,
Dabis: hoc facetum carmen imbuant aures.
Si te receptum fronte videris e totâ,
Noto rogabis ut favore sustentet.
Quanto mearum scis amore nugarum
Flagret: nec ipse plus amare te possum.
Contra malignos esse si cupis tutus.
Apollinarem conveni meum, Scazon.

a Ad eundem ep. 87. l. 4.
b Ep. 97. l. 1.
c Sed captato opportuno tempore.
d Limam adhibens, emendans, interpolans partem habet in hoc qualicunque opere.
e Planè lætâ & benignâ.

De Apro sibi à Dextro misso. XXVI.

a Tuscæ glandis aper populator, & b ilice multâ
Jam piger, c Ætolæ fama secunda feræ,
Quem meus intravit splendenti d cuspide e Dexter;
Præda jaces nostris f invidiosa focis.
Pinguescant madidi læto nidore g Penates,
Flagret & exciso festa culina h jugo.
i Sed coquus ingentem piperis consumet acervum,
Addet & k arcano mista Falerna garo.
Ad dominum redeas: noster te non capit ignis,
l Conturbator aper. m vilius esurio.

* Al. Dextro. vide notam e. infra.
a Glande paste in agro Tuscano.
b Saginâ & pinguedine à glande.
c Magnitudine proxime apro illi quem irata Diana in Aetolorum agros immisit, lib. spect. 15.
d Venabulo.
e Al. A quo omissum & poetæ nimium arguit supremum distichon.
f Opima, cui vel invideri possit utpote majori quàm mea ferat conditio. g Qui juxta focum, vel ædes. Metonymicè. Al. madido tetri nidore Penates. h Sylvâ, Hyperbolicè Vel lignis Synecdochicè è montis jugo. i Sed impensa condiendi superabit facultates meas, satius itaq; est ut remittam Dextro, nisi forte & ille mihi hos sumptus suppeditet. k Interiori melioriq; garo, quod admisso Falerno dicebatur œnogarum, vide ep. 95. l. 6. f. & l. 13. ep. 82. & 102. l In quo condiendo conturbabuntur rationes meæ, & decoquentur opes. m Minoris constat fames mea, viliori cibo contenta est, minore sumptu cœnam mihi constare velim.

Ad Fuscum. XXVII.

a Sic tibi Tiburtinæ crescat tibi sylva b Dianæ,
Et properet cæsum sæpe redire nemus.

a Sic tibi omnia feliciter cedant, precor, sic sylva, quam Tibure habes, cæsa revirescat. b Nemorum præsidis ædeæ.

[e] Nec Tartessiacis [d] Pallas tua, [e] Fusce, [f] trapetis
Cedat, & [g] immodici dent bona musta [g] lacus,
Sic fora mirentur, sic [h] te Pallatia laudent,
Excolat & geminas plurima [i] palma fores:
[k] Otia dum medius præstat tibi parva December,
Excipe, sed [l] certâ quos legis aure [m] jocos.
[n] Scire libet verum: res est hæc ardua: sed tu
Quod tibi vis dici, dicere, Fusce, potes.

c Nec olivetum tuum fertilitate olearum aut olivi copiâ cedat Hispanis olivis, Tartessus Straboni fluvius est, qui aliis Bætis, unde Bætica Hisp.
d Olei inventrix, quæ, reliquis Diis steriles ad speciem eligentibus arbores, oleam cùm formâ tùm fructu insignem sumpsit.

b Videtur hic esse, ad quem Plin. Sec. ep. 9. l. 7. f Prelis oleariis sic Papin. 2. Sylv. in Genethliaco Lucani: *Quæ Tritonide fertiles Athenas Unctis Bætica provocas trapetis*. g Pleni, immo redundantes musto lacus qui excipiunt vinum trapetis expressum, ep. 44. l. 4. b. h Agentem causas. i Palma affigebatur jannis causidicorum qui in causis vicissent, quam Ausonius vocat *palmam forensem*, vide Sat. 7. Juven. ver. 117. & quæ nos ibi. k A causis & foro, Justitium in his Saturnalibus. l Criticâ & censoriâ. m Epigr. hæc mea. n Al. *Scire libet verum? res est hæc ardua*, ex personâ Fusci verum pronunciare subtimentis, ne odium pariat, respondet poeta: *sed tu mihi dic, quod tibi in pari re dici velles, &c.* vide epist. lib. 12. & Horatii epist. ad Pisones sub fine, vide epist. 76. l. 8.

Ad Testilum puerum. XXVIII.

TEstile Victoris [a] tormentum dulce [a] Voconi,
Quo nemo est toto notior orbe puer:
Sic etiam [b] positis formosus amere [b] capillis,
Et [c] placeat vati nulla puella tuo:
Paullisper domini doctos sepone libellos,
Carmina Victori dum lego pauca tuo.
[d] Et Mæcenati Maro cùm cantaret Alexim,
Nota tamen Marsi fusca [e] Melænis erat.

a Deliciæ & amor, qui risus lugubris, dolor suavis, timor generosus, mors viva, &c.
b Vide ep. 32. l. 1. b.
c Præ te.
d Etsi capiebatur maximè Mæcenas eclogâ quam scripserat Virg. de formoso Alexi quem ardebat: non tamen dedignatus est & carmen quod Marsus inferior poeta scripserat de fusca Melænide. ita nec Victor mea hæc aspernabitur, &c.
e A μελαίνῃ.

In Cæliam. XXIX.

[f] DAs [a] Parthis, das Germanis, das, Cælia, Dacis:
Nec Cilicum spernis, Cappadocumq; toros.
Et tibi de [b] Phariâ Memphiticus [b] urbe fututor
Navigat, à [c] rubris & niger Indus aquis:
Nec [d] recutitorum fugis inguina Judæorum,
Nec te [e] Sarmatico transit Alanus equo.
Qua ratione facis, cùm sis Romana puella,
Quòd Romana tibi mentula nulla placet?

f Tui copiam.
a Al. *Cattis*.
b Memphi ep. 1. lib. spectac. b.
c A mari Erythræo, vide quæ adnotarim ad 370. vers. Thyest. Senec.
d Quibus circumcisis succrescit cutis.
e Namque Alanos Scythiæ pop. in Sarmatia Europæa ponunt Plin. & Ptolom.

Ad Regulum. XXX.

[a] RAucæ [b] cortis [c] aves, & ova [d] matrum,
Et [e] flavas medio vapore Chias,

a Ab avium domesticarum rauco cantu.
b Pluribus tectis sive muris septæ, instar mapalii. Festus. a court or barton. c Gallinæ, anseres, anates, columbæ, &c. d Gallinarum, anatum. e Moderato calore siccatas ficus Chias, supra 24. g. & 15. l. 13. ep. vel hibernas & gelatas. ep. 44. l. 4.

Et

Et [f] fœtum [g] querulæ rudem capellæ;
[h] Nec jam frigoribus pares olivas,
Et canum gelidis olus pruinis
De nostro tibi rure missa credis?
O [i] quàm, Regule, diligenter erras!
Nil nostri, nisi me, ferunt agelli.
Quidquid villicus Umber, aut colonus,
Aut [k] rus marmore tertio notatum,
Aut Tusci tibi, Tusculi-ve mittunt;
[l] Id totâ mihi nascitur Suburâ.

f Hædum.
g De fœtu abrepto quiritantis.
h Gelatas & corrugatas frigore, cui non sunt ferendo.
i Quam deditâ operâ erras & dissimulas te nescire sterilitatem agelli mei.
k Suburbanum tuum, ad tertium ab urbe lapidem.
l Id ego emo in foro olitorio in urbe, quod tamen in Subura non erat de Suburas vide ep.35.lib.1.c. vide ep.57.lib.3.

Ad Atticum. XXXI.

A Ttice, [a] facundæ renovas qui nomina gentis,
[b] Nec sinis ingentem conticuisse domum:
[c] Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ,
[d] Te secreta quies, te * sophos omnis amat.
[e] At juvenes alios fractâ colit aure magister,
[f] Et rapit immeritas sordibus unctor opes.
Non * pila, non * follis, non te * paganica [g] thermis
Præparat, aut nudi [h] stipitis ictus [i] hebes:
[k] Vara nec injecto [l] ceromate brachia tendis;
Non * harpasta vagus pulverulenta rapis:
Sed curris niveas tantùm prope [m] Virginis undas,
Aut [n] ubi Sidonio taurus amore calet.
[o] Per varias arteis, omnis quibus area servit,
Ludere, cùm liceat currere, pigritia est.

a Qui doctissimi ac disertissimi viri T. Pomponii mores & doctrinam exprimis.
b Nec degener pateris ut conticescat familiæ tuæ & ortus gloria.
c Tu habes semper comitatum Græcorum philosophorum.
d Secessus ab ambitu, magistratu & turbâ.
* Sapiens.
e At alii juvenes vacant pugillatui, quem docet Gymnastes, cujus aures, ut & aliorum athletarum contusæ plerumq; sunt à plagis concertatorum, vide Turnebum 24.l.28.c.& Mercurialem lib.5.de re gymnast.6.c. f Et aliptes non necessario ungendi ministerio præstito emungit juvenum marsupia. * Vid.ep.19.l.4.* g Ante cœnam lavabant prisci, ante lavationem corpus exercebant. h Exercitatio ad palum, contra quem in terra defixum tanquam adversarium tirones se exercebant. vide quæ nos ad 248.ver.6.sat. Juven. vide & Vegetium, Stewechium, Mercurialem, & Lips. i A sudibus vel rudibus, ligneis gladiis & clavis. k Nec luctâ obtorques brachia & lacertos quasi varos sic Lud. Carion. emendat.l.2.c.9. alii leg. *Rara*, illa lectio melior. l Ep.57.l.3.not.4. m Ep.21.l.5.f. n Ad porticum Europæ ep.14.l.2.b. o Literato viro conveniunt magis exercitationes faciles & breves quæ corpus & sine morâ laxant & tempori parcant, quarum præcipua est cursus; quàm pigri isti ludi quibus Campus & gymnasium servit. legitur & area *fervet*, P. Scriv. *areas* intelligit, *vias spatia*, ut ep.24.l.10. sed vide 15.ep. Senecæ.

In Cinnam. XXXII.

S Ordidior cœno cùm sit toga, calceus autem
[a] Candidior primâ sit tibi, Cinna, nive;
[b] Dejecto quid, inepte, pedes perfundis amictu?
[c] Collige, Cinna, togam; calceus ecce perit.

a Calcei albi Romanis elegantioribus in usu.
b *Neglecto*, Grut. ex Palat. & Bodl. MS.
c Tolle, ne inquinet album calceum cui malè convenit cum sordidâ togâ.

Ad Severum. XXXIII.

QUo possit fieri modo, Severe,
Ut vir pessimus omnium Charinus
Unam rem bene fecerit, requiris ?
Dicam, sed citò. a quid Nerone pejus ?
Quid thermis melius Neronianis ?
b Non deest protinus ecce de malignis,
Qui sic rancidulo loquatur ore :
c Ut quid tu domini, deiq; nostri
Præfers muneribus Neronianas ?
Thermas præfero balneis cinædi.

a Ut Nero pessimus extruxit optimas thermas, ita cinædus hic Charinus balneas excitavit nobiles. b Quòd si quis malignus mihi hic obstrepat, perinde ac si præferam Neronis thermas aut Charini balneas publicis Domitiani ædificiis : respondeo me id non facere, sed conferre tantùm inter se Neronis & Charini opera. c Janus Rutgersius leg. *Quid ? tu tot domini.* Scriv. *Ecquid tu.*

Ad Lecaniam. XXXIV.

Inguina succinctus nigrâ tibi servus alutâ
Stat, quoties calidis *tota foveris aquis.
Sed meus, ut de te taceam, Lecania, servus
Judæum nullâ sub cute pondus habet.
Sed nudi tecum juvenesque senesque lavantur,
An sola est servi mentula vera tui ?
Ecquid fœmineos sequeris matrona, recessus ?
Secretusque tuâ, cunne, lavaris, aquâ ?

* Leg. *tota* Rutgers. Tibi in publicis balneis lavanti promiscuè, ubi nemo nostrûm, non ipse quidem circumcisus Judæus tegit verenda, adstat servus tuus subligaculo tectus & fibulâ ligatus : perinde quasi nos cæteri non essemus viri & tu privatim lavares. ep. 76 l. 11. Foedissimum hunc morem virorum promiscuè cum fœminis lavandi sustulit Trajanus, Xiphilin. in Adriano. & Spartianus.

Ad Stellam. XXXV.

a CUm pluvias, madidumq; Jovem perferre negaret,
Et rudis hibernis villa nataret aquis.
Plurima quæ posset subitos b effundere nimbos,
Muneribus venit tegula missa tuis.
Horridus ecce sonat boreæ stridore December :
Stella tegis villam, non tegis agricolam.

a Cum perplueret villa, misisti mihi tegulas, ecce horreo frigore, cur non mittis mihi togam ? b Alii, *defendere.* i. arcere. vide Jani Gulielmi Verisimil. l. 3. c. 25.

❡ *Ad Castricum, de theta.* XXXVI.

a NOsti mortiferum quæstoris, Castrice, signum ?
Est operæ pretium discere theta novum.
Exprimeret quoties rorantem frigore nasum,
Lethalem juguli jusserat esse notam.
Turpis ab inviso pendebat b stiria naso,
Cùm flaret madidâ fauce December atrox.
Collegæ tenuere manus. quid plura requiris ?
Emungi misero, Castrice, non licuit.

a Alii leg. *Nostri,* Sensus est. Pro veteri illa condemnationis & mortis Θανάτου litera, Quæstor noster novam habet notam: emuncto sc. naso dat carnifici signum occidendi hominis. huic aliquando opus erat distillantem nasum emungere, m... um naso admotorum impedierunt quæstores collegæ ipsius quasi datum hinc cædis signum. Jocatur poeta miserè cum illo agi, cui modò alios populariter occidenti, jam non liceat suum nasum abstergere. b Stiria stilla gelata, *gutta congelati nasi.* ep. 99 l. 11.

Ad

Ad Polyphemum. XXXVII.

a TAntus es, & talis nostri, Polypheme, Severi:
Ut te mirari possit & ipse Cyclops.
b Sed nec Scylla minùs. c quòd si fera mõstra duorum
Junxeris, alterius fiet uterque timor.

a Polyphemus iste & Scylla fueruntne servi Severi, an forte statuæ adeo immanes & ingentes, ut vel Siculo illi Cyclopi & marino monstro possent esse terrori?
b Sed nec ipsa Scylla possit minùs mirari tuum Scyllam, alii leg. *minor*. c Imò & sibi invicem terriculamento esse possint. unde videtur illos fuisse servos deformes.

De Cælio. XXXVIII.

a DIscursus varios, a vagumque manè,
Et fastus, & ave b potentiorum,
Cùm perferre patique jam negaret;
Cœpit fingere Cælius podagram.
Quam dum vult nimis approbare veram,
Et sanas linit obligatque plantas,
Inceditque gradu laborioso;
(c Quantum cura potest, & ars doloris!)
d Desît fingere Cælius podagram.

a Officiosas clientis discursitationes in salutandis patronis superbis.
b Divitum.
c *Ironicè.* ut l. 9. ep. 22. b.
d Veram enim habet podag.

Epitaphium patris Etrusci. XXXIX.

HIc jacet a ille senex, Augustâ notus in aulâ,
Pectore b non humili passus c utrumq; deum;
d Natorum pietas sanctis quem conjugis umbris
Miscuit: Elysium possidet ambo nemus.
Occidit illa prior viridi fraudata juventâ:
Hic prope e ter senas vixit Olympiadas.
f Sed festinatis raptum tibi credidit annis,
Aspexit lacrymas quisquis, Etrusce, tuas.

a Etruscus. vide ep. 83. l. 6.
b Forti animo.
c Utrunq;, ambos, ut *Si duo præterea tales Idæa tulisset Terra Viros.* Maro. Edd. recentes, *possides umbra nemus.* Domitiani potius Domini ac Dei gratiam & iram. dicto ep. 83. l. 6. Domit. iratum & placatum.
d Geminorum. qui eodem cum matre, quæ flore ætatis extincta est, sepulchro patrem condiderunt. e Nonaginta annos. si poeticè Olympiada pro lustro sumamus. f Quem jam nonagenarium fato maturo defunctum deflevit pius filius perinde ac immaturo fato præreptum.

Ad Sempronium Tuccam. XL.

COsmicos esse tibi, Semproni Tucca, videris:
Cosmica, Semproni, tam mala quàm bona sunt.

Mundanusne Socraticus? an ornatus, nitidus, ceu comis? an forte unguentis delibutus? namque & hæc omnia media & ἀδιάφορα sunt.

Ad Castricum. XLI.

a MUneribus cupiat si quis contendere tecum,
Audeat hic etiam, Castrice, carminibus.
b Nos tenues in utroq; sumus c vinciq; parati:
Inde sopor nobis, & placet alta quies.

a Cum æquè nobilis sis Poeta, ac munificus dives.
b Ego.
c Opibus & carminibus.

Tam mala cur igitur dederim tibi carmina quæris?
c Alcinoo nullum poma dedisse putas?

c Ut Phæacum illi regi qui [illegible] poma nobilissima, aliquis forte muneri obtulit minus nobilia; ita ego tibi mala mea carmina.

In Cinnam. XLII.

PRimum est, ut præstes, si quid te, Cinna, rogabo:
Illud deinde sequens,[a] ut citò, Cinna, neges.
Diligo præstantem: non odi, Cinna, negantem.
Sed tu nec præstas, nec citò, Cinna, negas.

a Vide ep. 10, & 30. L. 4.

De imagine Max. Cæsonii. XLIII.

[a] MAximus ille tuus, Ovidi, Cæsonius hic est;
Cujus adhuc vultum vividâ cera tenet.
Hunc Nero damnavit: [b] sed tu damnare Neronem
Ausus es, & profugi, non tua, fata sequi.
Æquora per Scyllæ magnus comes exulis isti;
Qui modò nolueras consulis ire comes.
[c] Si victura meis mandantur nomina chartis,
Et fas est cineri me superesse meo:
Audiet hoc præsens, venturaque turba; fuisse
Illi te, Senecæ quod fuit ille suo.

a Hæc est effigies in cera ad vivum expressa Max. Cæsonii, quem à Nerone damnatum in conjuratione Pisonianâ. *Tacit. 15. Annal.* Tu Ovidi in exilium comitatus es per mare Siculum in Siciliam vel Africam cui modò præfuerat, proconsuli te comitem negabas, exuli offerebas.
b Iniquum fuisse Neronis judicium arguebas, sponte tamen ejus sequutus. c Si vitale fuerit hoc carmen meum, scient inde per secula & posteri, Ovidium id præstitisse Cæsonio, quod Cæsonius prius Annæo Senecæ à Claudio in Corsicam relegato.

De eadem. XLIV.

[a] FAcundi Senecæ potens amicus,
[b] Caro proximus, aut prior [b] Sereno,
Hic est Maximus ille, [c] quem frequenti
Felix litera paginâ salutat.
Hunc tu per Siculas secutus undas,
O nullis Ovidi tacendo linguis,
Sprevisti [d] domini furentis iras.
Miretur Pyladem suum vetustas,
Hæsit qui comes [e] exuli parentis.
Quis discrimina comparet duorum?
Hæsisti comes exuli [f] Neronis.

a Ejusdem argumenti cum præcedenti epigr.
b Carus, Serenus, Cæsonius Maximus ut epigr. præcedenti, & Senec. 87. epist. Senecæ amicissimi erant.
c Ad quem toties scripsit Seneca.
d Neronis.
e Orestis, non quidem à matre in exilium misso, sed ab Electra sorore subducto & à pædagogo in Phocidem sublato, unde reversus matris cæde patris necem ultus rursum exulavit. Electra Enrip. & Sophoclis.
f Crudelissimi tyranni & cujus in manu erat te reperdisse, quod Clytemnestra non potuit.

Ad Priscum. XLV.

COmmendare tuum dum vis mihi carmine munus;
Mæonioq; cupis doctiùs ore loqui:

a Priscus pollicitus fuerat Martiali munus, trahebat autem moram ut carmine, quod poetæ approbari voluit, munus exornaret poeta, quem premebat egestas, petit id sibi muneris vel sine carmine quod utriqs minori foret molestiæ.

Excrucias multis pariter me teque diebus :
Et [b] tua de nostro, Prisce, [c] Thalia placet.
Divitibus poteris musas, elegosque sonantes
Mittere : pauperibus [d] munera pexa dato.

b De nostro incommodo, & non sine damno meo, tibi placet in tuo carmine, quod dum meditaris, ego manus desidero. Turnebus l. 24. c. 28. legit, *tacet*. c. Ep. 16. c. supra. & 4. l. 8. ep. m. d Vestem pexam. Alii legunt *plena*, i. quorum gratia non diminuitur mora. Alii *Plana*, i. absque carminibus.

Ad Licinium Suram. XLVI.

DOctorum Licini celeberrime [a] Sura virorum,
[b] Cujus prisca graves lingua reduxit avos :
[c] Redderis, heu quanto fatorum munere ! nobis,
Gustata Lethes penè remissus aquâ.
[d] Perdiderant jam vota metum, securaque flebant
Tristia cum [e] lacrymis, jamque peractus eras,
[f] Non tulit invidiam taciti regnator Averni,
[g] Et raptas fatis reddidit ipse colos.
Scis igitur, quantas hominum mors [h] falsa querelas
Moverit : [i] & frueris posteritate tuâ.
[k] Vive velut rapto, fugitivaque gaudia carpe :
Perdiderit nullum vita reversa diem.

a Sic Plin. Sec. 30. epist. 4. lib. *altissimâ istâ eruditione tuâ dignissimam quæst. &c.* Al. *celeberrime summe Virorum.*
b. Cujus syncera oratio & antiquitatem sapiens exprimit gravitatem & mores veterum illorum Roman.
c Quanto nos bearint munere Parcæ, quæ te propè mortuum vitæ restituerunt.
d Ita P. Scriv. è Membranis & Iunii Margine. *Tristitia & lacrymæ sunt carmina lugubria*. vulg. Ed. *Tristitia, & lacrymis longue peractus eras*. Tanquam incertâ morte deposueramus spem & cum votis metum excamq; pro te, qui jam — e — Pro mortuo deploratus eras & conclamatus f Vidit enim sitq; Pluto se non sine ferendo invidiam & querelas, hominum te lugentium ipsiusq; rapacitatem detestantium itaque — g — Eripuit Parcis colos susosq; & te vitæ restituit. h Tefunebus tuis erepto decepta, *Vel* quam nos veram putabamus, teq; verè mortuum. i Et quasi redivivus sentis quàm charus fueris nobis, tanquam posteris tuis futuris. k Mortis itaque, quam evasisti, memor, rape vitæ restitutæ gaudia &c. vide ep. 16. l. 1. & tibi superstes.

De Annio XLVII.

CUm mensas habeat ferè ducentas,
Pro mensis habet Annius ministros :
Transcurrunt * gabatæ, volantque lances.
Has vobis epulas habete lauti.
Nos offendimur ambulante cœnâ.

Annio non desunt mensæ, imò dives & lautus habet ducentas. cur itaque ministri ejus subeunt mensarum vices & nihil apponitur ? scilicet ut dapibus suis parcat, quas ministri circumferentes prætereant alios, aliis, priusquam quid ad satietatem decerpserint, præripiant. plane sibi lauti sint epulis, nos tenuiores non juvant, cœnæ istæ ambulantes running banquets. ... *& nostrus parcipromis inoleverunt in silicerniis & repotiis.* * Lancesescariæ.

Ad Severum. XLVIII.

PAtva suburbani munuscula mittimus horti ;
[a] Faucibus ova tuis : poma, Severe, [b] gulæ.

a Raucis fortè vel exulceratis mollia.
b Palato grata.

Ad fontem Hiantidos. XLIX.

[a] FOns dominæ, regina loci, quo gaudet Ianthis
Gloria conspicuæ, deliciumque domus.

a Vide ep. 47. l. 6.

Cum tua tot niveis ornetur ripa ministris,
Et b Ganymedæo luceat unda choro:
c Quid facit Alcides sylvâ sacratus in istâ?
Tam vicina tibi cur tenet antra deus?
Numquid nympharum notos observat amores,
Tam multi pariter ne rapiantur Hylæ?

b Pueris delicatis instar Ganymedis.
c Vide ep.14.supra, quod huic conciait. nota c.

Ad Urbicum. L.

MErcari nostras si te piget, Urbice, nugas:
Et lasciva tamen carmina nosse libet;
Pompeium quæras (& nôsti forsitan) Auctum,
Ultoris primâ Martis in b æde sedet.
Jure madens, d varioque togæ limatus in usu,
Non lector meus hic, Urbice, e sed liber est.
Sic tenet absentis nostros, cantatque libellos:
Ut pereat chartis litera nulla meis.
Denique, si vellet f poterat scripsisse videri,
Sed famæ mavult ille favere meæ.
Hunc licet à g decimâ (nec enim satis ante vacabit)
Sollicites: capiet cœnula parva duos.
Ille leget, bibe tu: nolis licet, ille sonabit:
Et cùm, jam satis est, dixeris; ille leget.

a Adeas Pompeium Auctum, quem & tute fortasse nosti.
b Quæ signis militaribus à Parthis remissis extructa est, ut alii, post victoriam Philippicam. Sueton. August. 29. c. Dio. 44. l.
c Jurisprudentiâ tinctus, imbutus. sic infra ep. 68 & ep. 40 l. 1. b. Calderin. jusculo madens.
d Studiis pacis & variis causis exercitatus. Calderin. attritâ indutus togâ, qua in variis officiis utitur.
e Adeo ad unguem tenet & memoriter recitat. f Se authorem profiteri, nisi meæ faveret fa-[ma] poterat. vide Senec. prolog. declam. g. Quæ statutâ cœnæ horâ aliquanto tardior prop-[ter] occupationes Aucti, vel tenuitatem ejus.

Ad Auctum. L I.

Gratum est, quòd Celeri nostros legis, a Aucte, libellos;
b Si tamen & Celerem quod legis, Aucte, juvat.
c Ille meas gentes, & Celtas rexit Iberos,
d Nec fuit in nostro certior orbe fides.
e Major me tanti reverentia turbat; & aures
Non auditoris, judicis esse puto.

a Ep. præced.
b Nisi molestum sit Celeri audire hujusmodi nugas.
c Celer fuit præfectus Celtiberiæ, patriæ meæ.
d Nec alius quisquam majori fide, & abstinentiâ nec minus sanctum expecto [ad]ministravit nostram Celtiberiam. e Terror viri majestate, [...]tem carminis mei quàm olim gentis meæ.

In Umbrum. L I I.

OMnia misisti mihi Saturnalibus, Umber,
Munera, a contulerant quæ tibi quinq; dies;
[Bis] senos b triplices, & * dentiscalpia septem:
His comes accessit * spongia, * mappa, * calix;
Semodiusque c fabæ cum d vimine Picenarum,
Et e Laletanæ nigra lagena sapæ:

a Quæ ab aliis tibi missa sunt per Saturnalia, quæ ad 5. dies protraxit Caligula vide ep. 46. l. 4.
b Pugillares. ep. 6. l. 14.
* De his lib. 13. & 14.
c Ep. 46. l. 4. b.
d Fiscellâ olivarum Picenarum. 13. l. 36. ep. e Lagena ignobili, fæculenti & turbidi vini ex [Laleta]nia in Hisp. Tarraconensi.

f Parvaque cum g canis venerunt f cottana g prunis,
Et h Lybicæ fici pondere testa gravis.
i Vix puto triginta nummorum tota fuisse
Munera, quæ grandes octo tulere k Syri.
Quanto commodius nullo mihi ferre labore
Argenti potuit l pondera quinque puer?

f Ficus parvæ ex Syria. ep.28.l.13.
g Quæ ep.18.l.5. senos dixit Damascenos. vide ep.29.l.13.
h Ep.46.l.4.
i Puto vix valuisse 30. H S. nostra moneta 4. fl.8.d.
k Servi è Syria Synecdoch.
l Libras quinque.

In Nasidienum. LIII.

SEmper mane mihi de me mera somnia narras,
Quæ moveant animum, sollicitentque meum.
a Jam prior ad fæcem sed & hæc vindemia venit;
b Exorat noctes dum mihi c saga tuas.
Consumpsi d salsasque molas, & thuris acervos:
e Decrevere greges, dum cadit agna frequens.
Non porcus, non f cortis aves, non ova supersunt.
g Aut vigila, aut dormi, Nasidiene, tibi.

a Ad expiandâ infausta tua de me somnia, in [illegible] vindemiam.
b Expiat, avertit omen.
c Somniorum interpres & expiatrix, ep.50.l.11.
d Far sale mistum.
e Decrescunt mihi greges crebrâ immolatione.
f Ep.30. supra 1.&c.
g Aut nunquam dormias precor, aut dicta somnies, tuo damno.

In Chrestum. LIV.

NUlli munera, Chreste, si remittis,
Nec nobis dederis, remiserisque;
Credam te satis esse liberalem.
Sed si reddis * Apicio, * Lupoque,
Et * Gallo, * Ticioque, * Gellioque;
Lingas b non mihi (nam proba & pusilla est)
Sed quæ de Solymis venit perustis,
Damnatam modò mentulam tributi.

* Turpitudinis tuæ ministris.
b Non meam, quæ castior est, sed servi mei Judæi damnati ad tributum, vel nomine tributi in servitutem damnati, Turneb. leg. [illegible] l. 8. [illegible] grave autem tributum pendebant cùm Judæi tùm qui Judaicæ sectæ initiabantur circumcisi, Sueton. Dom. c. 12.

Ad Rabirium. LV.

a ASTra polumq; b tuâ cepisti mente, c Rabiri:
d Parrhasiam mirâ qui struis arte domum.
e Phidiaco si digna Jovi dare templa parabit,
Has petat à nostro Pisa Tonante manus.

a Ut Phidias Jovis Olympici simulachrum effecturus dicitur direxisse mentem suam ad vultum Jovis ab Homero expressum Iliad. α. Ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων, &c. Val. Max. 3. l. 7. c. Ita tu Rabiri Domitiano palatium extructurus concepisti mente cœlestes domos, quibus magistris & exemplaribus uterêris ad hanc fabricam. b Al. pia. c Architectus erat nobilis. ep.71. l.10. d Palatinam, in monte Palatino, ubi Evander Arcas primum ædificavit. Parrhasia autem urbs Arcadiæ est. unde Evander Virgilio dictus Parrhasius 11. Æneid. e Si Pisa urbs illa Elidis instituerit ædificare templum dignum illo simulachro à Phidia fabrefacto, petat a nostro deo Domitiano suum architectum Rabirium.

De Achilla. LVI.

Castora de Polluce Gabinia fecit Achillam:
Pyxagathos fuerat, nunc erit Hippodamus.

Alludit Poeta ad versum Homeri Iliad. γ. Κάστορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα. jocum autem quærit in ambiguitate τῶ πὺξ quod significat *pugnis*, atq; idem pro πυγῇ usurpatur Aristoteli in physiognom. Ita Achillas puer exoletus (ut 90. ep. l. 3.) & modo πὺξ strenuus jam factus est ἱππόδαμος eques *per mauneggiari & cavalcare la donna Gabinia*, h. e. Castor de Polluce.

Ad Gallam. LVII.

Jam sex, aut septem nupsisti, Galla, a cinædis:
Dum coma te nimium, pexaque barba juvat.
Deinde experta latus, madidoque simillima loro
Inguina, nec lassâ stare coacta manu,
Deseris imbelles thalamos, mollemque maritum:
Rursus & in b similes decidis usque b toros
c Quære aliquem Curios semper Fabiosq; loquentem,
Hirsutum, & durâ rusticitate trucem.
Invenies: d sed habet tristis quoque turba cinædos:
e Difficile est, vero nubere, Galla, viro.

a Dum ex cultu & elegantiâ eos judicabis strenuos ad κλινοπάλην.

b Mollium & imbellium cinædorum.

c Ne ulterius te decipiant pexi isti & comati, quære aliquem ex iis qui sermone & cultus neglectu gravitatem & virilitatem profitentur. ep. 25. l. 1.

d Sed & hi sunt Socratici cinædi. e Ita *omnis vicus abundat Tristibus obscœnis, &c.*

De Cæciliano. LVIII.

Non cœnat sine apro noster, Tite, Cæcilianus,
Bellum convivam Cæcilianus habet.

Quanta est gula quæ sibi totos ponit apros, animal propter convivia natum! *&c. Vacuisq; toris tantum ipse jacebit.* Juven. 1 Sat. Hic noster conviv am vocat aprum soli Cæciliano appositum. alii hominem fuisse Aprum volunt.

Ad Jovem. LIX.

a Tarpeiæ venerande rector a aulæ,
b Quem salvo duce credimus Tonantem,
Cùm votis sibi quisque se fatiget,
Et poscat dare, quæ dei potestas:
Nil pro me mihi Jupiter petenti,
Ne succensueris velut superbo,
c Te pro Cæsare debeo rogare:
Pro me debeo Cæsarem rogare.

a Capitolii in colle prius Saturnio, mox *Tarpeio* à Virgine Tarpeia quæ recum Sabinis prodidit dicto.

b Sic ep. 1. l. 5. not. b.

c Tu meâ & publicâ prece rogatus serva Cæsarem, ille me servabit: tu illi donato, ille mihi donabit.

Ad Cæsarem Domitianum. LX.

a Abstulerat totam temerarius institor urbem,
Inque suo nullum limine limen erat.

a Institores, tonsores, caupones, coqui, &c. modo vicos omnes urbis occupârant tabernis suis & pergulis (quod apud nos in publicis nundinis factum videmus) fores & limina obstruxerant.

Jussisti tenues, [b] Germanice, crescere vicos;
Et modò quæ fuerat semita, facta via est.
[c] Nulla catenatis pila est præcincta lagenis:
Nec prætor [d] medio cogitur ire [d] luto.
Stringitur in densâ nec [e] cæca [e] novacula turbâ:
Occupat aut totas nigra popina vias.
Tonsor, caupo, coquus, lanius sua limina servant.
[f] Nunc Roma est, nuper magna taberna fuit.

b 5.l.2.ep.d.
c Nullus caupo vendit vinum ad pilas in tabernis quæ lagenis sunt refertæ, & quæ catenis fixæ sunt. Juven. Sat. 3. v. 304. nisi fortè & ipsæ lagenæ pilis affixæ sunt catenis de pilis vide quæ ad 45. ep. l. 2. c.
d Ad canalem propter tabernas utrinque.
e Novaculam hanc tonsorum fuisse arbitror, quùm mox inter cæteros recenseat *tonsorem*, non βαλλαντιοτομῶν neque sicariorum, quorum esse putant alii propter epitheton *cæca*. f In 3. ep. lib. spectac. *Reddita Roma sibi est, &c.*

In Amillum. LXI.

Reclusis foribus grandes [a] percîdis, Amille,
Et te deprendi, cùm facis ista, cupis,
Nequid liberti [b] narrent, servique paterni,
Et notet obliquâ garrulitate cliens.
Non pædicari se qui [c] testatur, Amille,
Illud sæpe facit, quod sine [c] teste facit.

a Ep. 71. l. 2. a.
b Te gravius aliquid pati.
c Ludit in *testatur* & *teste*, nec non in ambiguitate τῶ *teste*. hic autem — ὄρχεις intelligit. i. διδύμους ἢ φοινικίζει.

De Silio. LXII.

[a] Perpetui numquam moritura volumina Sili
Qui legis & [b] Latiâ carmina digna togâ;
[c] Pierios tantum vati placuisse recessus
Credis, & Aoniæ Bacchica serta comæ?
Sacra [d] cothurnati non attigit ante Maronis,
Implevit magni quàm Ciceronis opus.
Hunc miratur adhuc [e] centum gravis hasta virorum;
Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.
[f] Postquam bis senis [g] ingentem fascibus annum
Rexerat, [g] asserto qui sacer orbe fuit:
[h] Emeritos Musis & Phœbo tradidit annos:
Proque suo celebrat nunc Helicona foro.

a Lat[illegible]ore Silii opera per multa secula. jam verò eruta & vindicata vivunt. ep. 14. l. 4.
b Digna poetâ in Italia vel ipsâ Roma nato. Italici enim cognomen habuit ab Italica urbe Pelignorum aliàs Corfinio, *vel potius* digna majestate oratoris Romani, & consulis. Plin. Sec. *scripsit carmina maiore cura quam ingenio.* 7. ep. 3. l.
c Credis-ne eum tantum fuisse poetam? imò non optimum attigit poetam, priusquam optimum expressisset oratorem. d Ep. 20. l. 3. e. & ep. 6. l. 5. e. e Judicium C. virorum qui de testamentis & hereditatibus in suo foro hastâ positâ judicabant, quemadmodum auctionarii in atrio auctionario hastâ præconis positâ vide ep. 38 l. 7. d. & consule Cas. Vitell. Annot. in Merulam, c. 21. f Postquam consul fuerat eo anno quo Nero periit. Plin. Sec. 3. l. 7. epist. g Quo terrarum orbis in libertatem assertus est, tyranno Nerone ad vim sibi inferendam adacto & occiso. h Foro emeritus secessit in Campaniam, uni Musis vacans scripsitque carmine heroico 17. libros de Punico bello secundo.

In Cinnamum. LXIII.

[a] Qui tonsor fueras totâ notissimus urbe,
Et posthæc dominæ munere factus eques:

a Hunc credo innuere Juvenalem, 1. Sat. v. 25.

b Sicani

[b] Sicanias urbes, Ætnæaque regna petisti
Cinname, cùm fugeres tristia jura fori.
Quanunc arte graves tolerabis [c] inutilis annos?
Quid facit [d] infelix & fugitiva quies?
Non rhetor, non grammaticus, [e] ludive magister,
[f] Non Cynicus, non tu Stoicus esse potes.
[g] Vendere nec vocem Siculis [h] plausumq; theatris:
Quod superest, iterum, Cinname, tonsor eris.

b In jus vocatus mutavit solum, vel exulatum abiit in Siciliam.
c Nullâ honestâ immo nec sordidâ arte instructus.
d In exilio.
e Literator. Domitius de lanista intelligit. magis conveniit præcedentibus ut de literatore intelliges.
f Nullius sectæ philosophus.
g Præco, an potiùs causidicus qui voces prostituere foro. Ovid. 15. el. 1. lib. Amorum, clamosi rabiosa fori iurgia vendere. Senecæ 171. vers. Herc. Fu. sollicitis vendere verba reis dicitur nostro. ep. 16. l. 5.
h Histrio, aut citharœdus.

In Gargilianum. LXIV.

LIs te bis decimæ numerantem frigora brumæ
Conterit una [a] tribus, Gargiliane, [a] foris.
Ah miser, & demens! [b] viginti litigat annis
Quisquam, cui vinci, Gargiliane, licet?

a 1. Veteri Romano. 2. Cæsaris Jul. Cæs. 3. Augusti. ep. 38. l. 3. 2.
b Satius fuerat semel vinci, quam ducere litem & ferre impendia & molestias viginti annorum, etiam cum victoriâ.

De Labieno. LXV.

HEredem Fabius Labienum [c] ex asse reliquit:
[d] Plus meruisse tamen se Labienus ait.

c Bonis universi patrimonii.
d Labienus ait se plus meruisse qui plura Fabio donârit quàm ex testamento accepit. & ego (innuit Poeta) majori damno & dolo Labienum dignum censeo, qui per fraudem captavit hereditatem.

In Philænim. LXVI.

[a] PÆdicat pueros [b] tribas Philænis,
Et [c] tentigine sævior mariti
Undenas [d] vorat in die puellas.
[e] Harpasto quoque [f] subligata ludit,
Et [g] flavescit haphe, [h] gravesque draucis
Halteras facili rotat lacerto,
Et [i] putri [k] lutulenta de palæstrâ
[l] Uncti verbere vapulat [l] magistri.
[m] Nec cœnat priùs, aut recumbit antè
Quàm septem vomuit meros deunces:
Ad quos fas sibi tunc putat redire,
Cùm [n] coliphia sexdecim comedit.

a τὴν ὀλισβον.
b Fricatrix.
c Libidinis prurigine magis inflammata quàm maritus.
d λεσβιάζουσα, φοινικίζουσα, καὶ τριβάζουσα.
e Ep. 19. l. 4.
f Veste subductâ, Vel, subligari usa.
g In palæstrâ flavescit aspergine arenæ: ita Achelous cum Hercule luctans fulva tactu flavescit arma. Ovid. Met. 9 ἁφὴ autem tactus est.
h Et pondera illa plumbea seu ferrea corpori exercendo in Gymnasiis & Balneis adhibita, vel ipsis grandibus draucis gravia agili versat manu. vid. ep. 48. & 45 l. 14. & Juvenal sat. 6. v. 22. quæ huic ep. consonat.
i Male olenti ab oleo.
k Ceromate è luto unctâ.
l Aliptæ manus crepitu inter ungendum. Vide Juven. Sat. 6. v. 423.
m Sextarius alter Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim, &c. Juven. 6. Sat. v. 428. vide 71. ep. 5. l. Al. reverti.
n Luctatorum panes, qui vires palæstricarum membris addunt. à κῶλον & ἶφι ut vult Dom. Calderinus; quam etymologiam asserere laborat Corn. Vitellius contra Merulam Annot. c. 12.

Post hæc omnia; cùm libidinatur,
Non fellat: putat hoc parum virile:
Sed planè [o] medias vorat puellas.
Di [p] mentem tibi dent [p] tuam Philæni:
Cunnum lingere quæ putas virile.

o Supra d.
p Mentem sanam, vel quæ fœmineam appetat libidinem.

Ad Instantium Rufum. LXVII.

COmmendare meas, * Instanti Rufe, Camœnas
Parce precor socero: seria forsan amat.
Quòd si lascivos admittit & ille libellos,
Hæc ego [f] vel Curio Fabricioque legam.

* De hoc eodem Instantio Ruso, ep. 41. l. 8. & 27. ep. 12.
f Vel continentissimis, gravissimis & severissimis viris.

De Theophilâ ad Canium. LXVIII.

HÆc est illa tibi [a] promissa Theophila, [b] Cani,
[c] Cujus Cecropiâ pectora dote madent.
[d] Hanc sibi jure petat magni senis Atticus hortus,
[e] Nec minus esse suam Stoica turba velit.
Vivet opus [f] quodcunque per istas miseris aures;
Tam non fœmineum nec populare sapit.
Non tua [g] Pantænis nimiùm se præferat illi,
Quamvis Pierio sit bene nota choro.
[h] Carmina fingentem Sappho laudavit amatrix;
[i] Castior hæc, & non doctior illa fuit.

a Sponsa, conjux.
b Poeta, de quo, ep. 62. 7. l. 1. & 20. ep. 3. l.
c Græcè erudita. Al. pectora voce madent.
d Hanc sibi discipulam vendicet, utpote disciplinæ suæ æmulam Epicurus magnus senex horto quo gaudebat celebris. Alii leg. magni senis alius in hortis, atq; intelligunt Platonem in suburbano Athenis nemore ab Academo in usum Scholæ consecrato profitentem. e Nec minus suæ disciplinæ æmulam hanc sibi vendicent Stoici. f Quodcunque Theophila recensuerit & emendarit. g Doctam nescio quam innuit poetriam. Ita Scriv. Pantænis ex MSS. omn. Gruterus. Vulgg. Parthenis. h Theophilæ carmina vel ipsa Sappho Phaonis amatrix laudârit, legitur namq; & laudavit. i Theophila vincit Sappho verecundiâ: ingenio & doctrinâ illi non cedit.

In Philænim. LXIX.

IPsarum tribadum tribas Philæni
Rectè quam futuis, vocas amicam.

Malè sonat dicta viro amica; mulieri, bene, quam verò Philænis amicam vocat malè audit, cum ipsa Phil. sit tribas. Καλοῦσι γοῦν καὶ αἱ ἐλεύθεραι γυναῖκες καὶ αἱ παρθένοι τὰς συνήθεις καὶ φίλας, ἑταίρας, &c. καλοῦσι γε τὰς μισθαρνούσας, ἑταίρας. Athenæ. 13. l. 4. c.

De familiâ ficosâ: LXX.

[k] FIcosa est uxor, ficosus & ipse maritus:
Filia ficosa est, & gener, atque [l] nepos.
Nec dispensator, nec villicus ulcere turpi,
Nec rigidus fossor, sed nec arator eget.
Cùm sint ficosi pariter juvenesque senesque,
Res mira est; ficos non habet unus ager.

k Tota familia laborat ulcere quam συκῶσιν Græci vocant de qua Celsus 6. l. 3. c. nec tamen in agro fructificant ficus. Jocus ab ambiguo τῶ ficus, vide ep. 66. l. 1.
l Ita Gruterus. alii socer.

Ad Paullum. LXXI.

[a] GRatus sic tibi, Paulle, sit December:
[b] Nec vani triplices, brevesq; [c] mappæ,
Nec thuris veniant leves selibræ;
Sed lances ferat, aut [d] scyphos avorum,
Aut [e] grandis reus, aut potens amicus:
Seu quod te potius juvat capitque,
[f] Sic vincas Noviumq; Publiumque
[g] Mandris & [h] vitreo latrone clausos;
[i] Sic palmam tibi de trigone [k] nudo
Unctæ det favor arbiter coronæ,
Nec laudet [l] Polybi [m] magis [n] sinistras:
[o] Si quisquam mea dixerit malignus
Atro carmina quæ madent veneno,
Ut vocem mihi commodes patronam,
Et, quantum poteris, sed usque, clames:
Non scripsit meus ista Martialis.

a *Imprecandi formula.* Sic tibi affluant precor larga à clientibus & amicis munera in Saturnalibus missa, ut ep. 46. l. 4. 2. vide ep. 52. supra. b Pugillares. l. 14. ep. 6. c Ep. 46. l. 4. K. d Scyphos veteres & archetypos, vel graves auro qualibus utebantur prisci, Nestor, &c. e Cliens dives. f Sic vincas latrunculorum ludo peritissimos tuos collusores Novium & Publium. g Calculorum seu latrunculorum septis & regionibus, vel ipsis latronum gregibus clausos. vide ep. 23. l. 5. g. fortasse quadrigis eburneis, aut ejusmodi calculis lusisse Neronem autor est Suetonius, P. Scriv. h Latrunculis è vitro discolori ad distinguendas diversas partes, ep. 17. & 20. l. 14. i Sic tibi victoriam in ludo trigonalis pilæ adjudicent uncti gymnastæ. vide ep. 19. l. 4. * k Quem ludum nudi unctiq; exercebant. l Lusoris alicujus periti m Quàm tuam. n Agilitatem manus sinistræ, qua in jaciendâ excipiendâq; pilâ non minus utebantur quàm dextrâ. ep. 84. l. 12. o Ut, si quis famosa & maledica carmina sub meo nomine ediderit mihiq; adscripserit, patrocineris mihi meq; asseras. vide ep. 11. supra.

¶ *Ad Maximum.* LXXII.

ESquiliis domus est, domus est tibi [a] colle Dianæ,
[b] Et tua patricius culmina vicus habet:
[c] Hinc viduæ Cybeles, illinc sacraria Vestæ;
Inde novum, veterem prospicis inde Jovem.
Dic, ubi conveniam: dic, qua te parte requiram.
[d] Quisquis ubiq; habitat, Maxime, nusquam habitat.

a In monte Aventino, cujus summitas habet templum Dianæ. ep. 64. l. 6. K. b Sunt que tibi ædes in vico sub Esquiliis ubi Servius Tullius jussit patricios habitare. c Ex domo tuâ in Esquiliis ab altera parte vides ædem Vestæ & Capitolium novum. Ex ædibus tuis in Aventino prospicis templum Cybeles & Capitolium vetus. d *Nusquam est qui ubiq; est.* Senec. 2. epist.

Pro Caro & Norbanâ votum. LXXIII.

[a] CYllenes cœliq; decus, [b] facunde minister,
[c] Aurea cui torto virga dracone viret:
Sic tibi [d] lascivi non desit copia [d] furti,
Sive cupis Paphien, seu Ganymede cales:
[e] Maternæq; sacris ornentur frondibus Idus,
[f] Et senior parcâ mole prematur avus:

a Montis Arcadiæ, in quo Maia à Jove compressa. b Nuncie, διάκτορε. c Qui geris caduceum draconibus mari & fœmina involutum. d Callidus quidem fuit Merc. quicquid placuit, jocoso condere furto hic tamen *lasciva furta* intelligas *adulteria* propter versum seq. e Celebreturq; natalis tuus Idib. Maiis, ornenturq; postes frondibus ut in festis. vide ep. 68. l. 12. 2. f Et cœlum (quod sustinere dicitur) urgeat avum tuum Atlanta minore pondere.

Hunc

Hunc semper Norbana diem cum conjuge [g] Caro
Læta colat, [h] primis quo coiere toris.
[i] Hic pius antistes sophiæ sua dona ministrat:
Hic te thure vocat fidus & ipse Jovi.

g Al. *Charo*.
h Qui dies illis nuptialis.
i Namq; hic colit sapientiam & eloquentiam, cujus tu Deus es: & similiter fidus est nostro Jovi Domitiano, ut tu cœlesti illi.

In anum deformem. LXXIV.

VIs futui gratis, cùm sis deformis, anusque.
Res perridicula est: [k] vis dare, nec dare vis.

k Vide ep. 80 l. 3.

¶ *Ad Philomusum.* LXXV.

QUòd [l] te diripiunt potentiores
Per convivia, porticus, theatra,
Et tecum, quoties ita incidisti,
Gestari juvat, & juvat lavari:
Nolito nimiùm tibi placere.
[m] Delectas Philomuse: non amaris.

l Cupitum habere certatim cupiunt.
m Pro scurra & morione haberis, non pro amico. οἱ ἡδονὴν αἱρούμενοι ἀλλήλων, οὐ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἀλλ᾽ ᾗ ἡδεῖς, φιλοῦσιν ἀγαπῶσι. Aristot. 8. Nicom. Eth. cap. 3.

In Tuccam. LXXVI.

EXigis ut nostros donem tibi, Tucca, libellos.
Non faciam: nam vis vendere, non legere.

In Papilum. LXXVII.

DUm [a] Saxerani ponatur cauda [b] lacerti,
Et bene si cœnas, [c] conchis uncta tibi est:
Sumen, aprum, leporem, boletos, ostrea, mullos,
Mittis: habes nec [d] cor, Papile, nec [e] genium.

a Vel *Sexitani*. à patria Bœtica, ut inquit Plinius, l. 32. c. 11. & Athenæus l. 3. c. 33.
b Vilissimi piscis.
c Virides fabæ, usq; ex oleo persusæ. d Cui fatuo & insulso viles cibi æquè sapiunt ac pretiosi. e Cui non indulges, quem fraudas, dum aliis lautus es, tibi sordidus.

¶ *Ad Severum.* LXXVIII.

POtavi modò [f] consulare vinum.
Quæris [g] quàm vetus atq; liberale?
Ipso consule conditum: sed ipse,
Qui ponebat, erat, Severe, consul.

f Videtur dicere, Vetus & κατ᾽ ἐξοχὴν Opimianum (de quo ep. 27 l. 1. c.) vel Anitianum. Sed addit fuisse hornum, & ipsu, qui poetam invitarat, consule diffusum, atq; adeo appositum, vide Turnebi advers. 25. l. 24. c. g Quàm generosum & nobile?

Ad Faustinum. LXXIX.

[a] QUatenus [b] Odrysios jam pax Romana [c] Triones
Temperat & tetricæ conticuere tubæ,

a Quoniam composita jam pace Romani qui in Sarmatia & Dacia vacant studiis &c. b Ep. 7. supra h. c Ep. 11. l. 4. c.

Hunc

Hunc [d] Marcellino poteris, Faustine, libellum
Mittere; jam chartis, jam vacat ille jocis.
Sed si [e] parva tui munuscula quæris amici
Commendare, [e] ferat carmina nostra puer;
[f] Non qualis Geticæ satiatus lacte juvencæ
Sarmaticâ [g] rigido ludit in amne [h] rotâ:
Sed [i] Mitylenæi roseus [k] mangonis ephebus,
Vel [l] non cæsus adhuc [m] matre jubente Lacon.
[n] At tibi captivo famulus mittetur ab Istro,
Qui Tiburtinas pascere possit oves.

d Profectò ad bellum Sarmaticum, ut ep. 23. l. 6. & ep. 46. l. 9. e Carmina à me illi donata ferat elegans à te puer. f Non barbarus è Getis vel Gelonis γαλακτοφάγοις. vide ep. 3. lib. spectac. e. g Glacie & frigore concreto amne. Al. *gelido*. h Currus rotis. *Vel* trocho, ep. 168. l. 14. i Græci. Græcia autem nequitiarum officina. Mytelene Lesbi insulæ oppidum. k Ep. 59. l. 1. 2. l Apud Lacedæmonios pueri in ara Dianæ flagellis cæsi exercebantur ad tolerantiam— m —Adstabantque parentes & propinqui qui hortabantur διακαρτερεῖν πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγκαρτερῆσαι τοῖς δεινοῖς. Lucian. περὶ γυμνασίων. n Et Marcellinus mittet tibi è Dacis devictâ qui pascat oves in Tiburtina tua villa. ep. 57. l. 4.

Ad Lausum. LXXX.

Triginta toto mala sunt epigrammata libro:
Si totidem bona sunt; Lause, liber bonus est.

Vide lib. 1. ep. 17. & ep. 87. infra.

De Menophilo. LXXXI.

[a] Menophili penem tam grandis fibula vestit,
Ut sit comœdis omnibus una satis.
Hunc ego credideram (nam sæpè lavamur in uno)
Solicitum voci parcere, Flacce, suæ:
Dum ludit mediâ populo spectante palæstrâ,
Delapsa est misero fibula; [b] verpus erat.

a Comœdi, citharœdi, adolescentulíq; alii virilia fibulâ coërcere solebant, quo à Venere abstinerent, vocis seu valetudinis conservandæ causâ. Celsus 7. l. 25. c. & Juven. Sat. 6. v. 73. & 380. Duo autem harum fibularum erant genera. Vel indumentum, quo comprimebantur, simul & tegebantur inguina: & vel, filum æneum argenteumve præputio trajectum. b Judæus, vel recutitus. utebatur autem fibulâ (illâ priore, modò dictâ) ad velandam ἀκροποσθίαν.

De Eutrapelo. LXXXII.

Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci,
[c] Expungitq; genas: [d] altera barba subit.

c Al. *Expingitque*. d Tardus tonsor seu circumspectus tantam operi impendit moram ut vel radenti altera succrescat barba. vide ep. 52. l. 8.

Ad librum. LXXXIII.

[a] Dum mea Cæcilio formatur imago Secundo,
[b] Spirat & argutâ picta tabella manu:

a Dum Cæcilius Secundus (Plinius, ut credo, Junior, namq; is Bithyniam & Pontum obtinuit provincias) sibi effingi curat meam imaginem. Quod discessuri amici mutuò factitabant ad memoriam absentium revocandam. b Ad vivum efficta.

I

I liber ad Geticam [c] Peucen, Istrumq; [d] tacentem.
[e] Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.
Parva dabis caro, sed dulcia dona sodali:
[f] Certior in nostro carmine vultus erit.
Casibus hic nullis, nullis delebilis annis
Vivet, Apelleum cum morietur opus.

c Insulam ad Istri ostium. d Placidi & quasi stagnantibus aquis, vel gelu & frigore constrictum. alii leg. *sonantem*. e Supra a. f Epigrammata Cæcilio grata. & quæ ingenii mei imaginem certiorem expresserint & diuturniorem retinuerint, quàm tabula quævis ab artifice peritissimo effecta.

Ad Sabellum. LXXXIV.

QUòd non insulsè scribis tetrasticha [a] quædam;
Disticha quòd [b] bellè pauca, [b] Sabelle, facis:
Laudo, nec admiror. facile est epigrammata bellè
Scribere; [c] sed librum scribere difficile est.

a Pauca. b Vide ep. 39. l. 12. c Desiderabitur enim ad librum perficiendum varietas, acumen, & largus ingenii fons.

In Sextum. LXXXV.

AD [a] natalicias dapes vocabar,
Essem cùm tibi, Sexte, [b] non amicus.
Quid factum est, rogo, quid repentè factum
Post tot [c] pignora nostra, post tot annos,
Quod sum [d] præteritus vetus sodalis?
Sed caussam scio. nulla venit à me
Argenti tibi libra [e] pustulati,
Nec [f] levis toga, nec rudes lacernæ;
[g] Non est sportula, quæ negociatur:
Poscis munera, Sexte, non amicos.
Jam dices mihi, [h] vapulet vocator.

a Festam celebritatem natalis tui. b Nondum valde familiaris. c Amicitiæ mutua pignora. d Metaph. ab iis qui à Censoribus Senatu moti in recitatione Senatorum non nominabantur & dicebantur *præteriti*. e Puri puti, pustulis tumentis ab ignis excoquentis vi. Turneb. Adu. 24. l. 2. c. Al. *pusulati*. quod idem. Sed & Gruterus è MS. *Hispani tibi libra pusulati*. i. opt. argenti ex Hispania. f impexa. Grut. è MS. *tenuis*, sed contract. in dissyllabum. poscente versu. g Sportula qua me velut clientem donasti, si in lucrum & quæstum largitus eam fuisti, desiit esse sportula; auctio est, & negociatio. χρηματισμός. h Confert culpam in servum vocatorem, ut qui me præterierit imprudens. al. leg. *Vah pudet, vocitur*.

De Se. LXXXVI.

[a] SI meus aurità gaudet [b] glaucopide Flaccus:
Si fruitur [c] tristi [d] Canius Aethiope:
[e] Publius exiguæ si flagrat amore catellæ;
Si Cronus [f] similem cercopithecon amat:
Delectat [g] Marium si perniciosus [h] ichneumon;
Pica [i] salutatrix si tibi, Lause, placet:

a Cùm alii delectentur deformibus monstris, cur non ego formoso puero Labycâ? fortè item monstroso, namq; luxum tandem in distorta & prodigiosa corpora verterunt Romani, Quintil. declam. 298. & Institut. l. 11. c. 5. Idem de mulieribus Rom. Clem. Alexandrinus, & Ammianus Marcel. l. 14. b Bubone ceu ululâ. c Atro, ingrato. *Vel*, infausti ominis si cui matutinus occurrisset. Juven. Sat. 6. v. 601. Appian. 4. ἐμφυλίων. d Poeta Gaditanus, de quo ep. 62. & 70. l. 1. & 20. ep. 3. l. e Ep. 110. l. 1. f Æthiopine? an catellæ? an simiæ? an sibi similem? ut ep. 202. l. 14. g Priscum vel Celsum. h Mus Indicus, magnitudine felis, perniciosus aspidi & crocodilo, quibus acerrimus est hostis. Plin. 8 l. 24. c. Ælian. 8. l. c. 25. Athenæus l. 5. c. 10. i Humanam conata vocem, vide ep. 76. l. 14. τῶν ὀρνίθων ἰσγλωττία μιμεῖται τοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων ἤχους.

Si gelidum collo nectit Glacilla [k] draconem;
[l] Lusciniæ tumulum si Thelesina dedit:
Blanda [m] Cupidinei cur non [n] amet ora [m] Labycæ,
Qui videt hæc dominis monstra placere suis.

k Pleræque mulierculæ Rom. in deliciis habebant serpentes, quibus se in æstivis mensibus refrigerarent. Senec. 2. de Ira. Lucian. in Alexandro. Sueton. Tiber. c. 72. Plin. l. 29 c. 4. l Quam vivam in deliciis habuerat, mortuæ tumulum extruxit, ut murenæ Crassus. m Cupidini paris pueri. n Quispiam, vel ipse amem à

De suis libris. LXXXVII.

Fertur habere meos, si vera est fama, libellos
Inter delicias pulcra [a] Vienna suas.
Me legit omnis ibi senior, juvenisque, puerque,
Et coram tetrico casta puella viro.
Hoc ego maluerim, quam si mea carmina cantent,
[b] Qui Nilum ex ipso protinus ore bibunt.
[c] Quam meus Hispano si me [d] Tagus impleat auro,
Pascat & [e] Hybla meas, pascat [f] Hymettos apes.
Non nihil ergo sumus, nec blandæ [g] munere linguæ
Decipimur. [h] credam jam puto, Lause, tibi.

a Allobrogum seu Galliæ Narbonensis urbs, non illa Austriæ. b Remotissimi Æthiopes ad Lunæ montes, ubi fontes Nili tum latuerint. c Quàm si me cantent Hispani conterranei mei, Siculi & Græci. vel quam si abundarem auro Hispano, ac melle Siculo & Attico, est enim Tagus— d Fl. Hispaniæ seu Lusitaniæ. —e Hybla mons Siciliæ. —f— Hym. mons Atticæ. g Al. Murmure. h Credam bona mea carmina a quare numerum malorum, atque adeo bonum esse librum. ep. 80. supra.

Apollinari mittit coronam roseam. LXXXVIII.

I Felix rosa, mollibusque sertis
Nostri cinge comas [a] Apollinaris.
Quas tu nectere candidas, sed [b] olim,
Sic te semper amet [c] Venus, memento.

a Ep. 87. l. 4. & 25. l. 7. b Longa florescentem juventute cingas, nec non serò canescentem & usque ad multam senectutem. c Cui dicata es.

Ad Creticum. LXXXIX.

[a] Jactat inæqualem Matho me fecisse libellum:
Si verum est, laudat carmina nostra Matho.
[b] Aequales scribit libros [c] Calvinus & [c] Umber.
[b] Aequalis liber est, [d] Cretice, qui malus est.

a Objicit Matho me scripsisse lib. inæqualem, cui vel me fatente ep. 17. l. 1. & bona insunt & mala, habet præterea inæqualis liber laudem à rerum varietate. b Totos malos, cui nihil admiscetur boni. nullus autem liber totus bonus est. c Poëta malus. d Alii leg. *Critice*.

Ad Juvenalem. XC.

De nostro facunde tibi Juvenalis agello
[a] Saturnalicias mittimus, ecce, nuces.
Cætera lascivis donavit poma puellis
[b] Mentula custodis luxuriosa dei.

a Quibus luditur in Saturnalibus, ep. 31. l. 5. & b Ipse Priapus. ep. 36. l. 1. & ep. 49. & 73. l. 6.

In Baccaram. XCI.

SI quid opus fuerit, scis me non esse rogandum;
Bis nobis dicis, Baccara, terq; die.
[a] Appellat rigidâ tristis me voce Secundus.
Audis, [b] sed nescis, Baccara, quid sit, opus.
[c] Pensio te coram petitur clareque, palamque:
Audis, sed nescis, Baccara, quid sit, opus.
Esse queror [d] gelidasq; mihi tritasque lacernas:
Audis, sed nescis, Baccara, quid sit, opus.
Hoc opus est, [e] subito fias ut sidere mutus;
Dicere ne possis, Baccara, *quid sit opus.*

a Exigit à me fœnus creditor.
b Al. *&* *nescis Bacchara quid sit opus?*
c Cellæ, ædium conductarum pretium. §. l. 30. ep. d.
d Tenues, quæ frigus intromittunt.
e Ut instar arboris sideratæ attoniti stupescant tibi sensus sitq; (ut ait ep. 86. l. 11.) sidere percussa tibi lingua, ne quenquam posthac vanis pollicitis lactes & eum, ubi opus est promissa perfici, destituas.

Ad Narniam. XCII.

[a] NArnia, sulphureo quã gurgite candidus [b] amnis
Circuit, [c] ancipiti vix adeunda jugo;
[d] Quid tam sæpe meum nobis abducere Quinctum
Te juvat, & lentâ detinuisse morâ?
Quid Nomentani caussam mihi perdis agelli,
Propter vicinum qui pretiosus erat?
Sed jam parce mihi, nec abutere, Narnia, [e] Quincto;
[f] Perpetuo liceat sic tibi ponte frui.

a Civitas Umbriæ.
b Nar. fl. unde civitati nomen.
c Gemino monte.
d Cur voluptate tua allicitum toties evocas tamdiuq; detines Q. Ovidium vicinum meum in agro Nomentano, & cujus unius causa placet mihi fundus meus Nom?
e Qui & ipse gaudet meâ viciniâ. f Sic vobis incolumis maneat urbs O Nartes, cum eximio illo ponte qui duos præaltos & abruptos montes conjungit. vide Schotti Itinerar. l. 1. p. 106.

De Papilo. XCIII.

UNguentũ fuerat, quod [g] onyx modò parva gerebat:
Olfecit postquã Papilus, ecce [h] garũ est.

g Vas unguentarium ex onyche.
h Corruptum ab afflatu oris sui impuri. vide ep. 17. l. 3. c.

In Linum. XCIV.

BRuma est; & riget horridus December,
Audes tu tamen [a] osculo [b] nivali
Omnes obvius hinc & hinc tenere,
Et totam, Line, basiare Romam.
[c] Quid possis graviusque, seviusque
Percussus facere, atque verberatus?
[d] Hoc me frigore, basiet nec uxor,
Blandis filia nec rudis labellis.
Sed tu [e] dulcior, elegantiorque;
Cujus [f] livida naribus caninis,
Dependet [f] glacies, rigetq; barba,

a Osculis salutare obvios amicos Romanis moris erat, ut & Persis, Judæis, Græcis, &c.
b Frigido & madido.
c Non posses melius vindicare injuriam verberum tibi incussorum, quàm fœdis hisce osculis, ut ep. 23. l. 8.
d Brumali frigore.
e Videris tibi dulcior & eleg. vel ironice.
f Mucosa stiria.

Qualem

Qualem [h] forficibus metit [i] supinis
Tonsor [k] Cinyphio Cilix [g] marito.
Centum occurrere malo cunnilingis
Et [l] Gallum timeo minus [m] recentem.
Quare si tibi sensus est, pudorque;
Hibernas, Line, basiationes,
[n] In mensem rogo differas Aprilem.

g Qualem habent barbam hirci Cinyphii à Cilice pastore tonsi.
h Al. forcipibus.
i Acie forficum depressa, manubrio sublato.
k Hirco viroque pastore gregis ad Cinypem Africæ fl. pasto.
l An Gallum Cybeles cui recens castrato graviter olet anima? an Bæticum, illum Gallum, de quo, ep. 80. l. 3. m Nuper castratum. Sed & vide Turnebum qui hoc de Galliæ pop. ab intemperantia olido interpretatur l. 25. c. 24. n Tum enim minus erit mucosus & frigidus.

Epitaphium Urbici pueri. XCV.

COnditus hic ego sũ [a] Bassi dolor Urbicus infans:
[b] Cui genus & nomen maxima Roma dedit.
[c] Sex mihi de primâ deerant trieteride menses,
[d] Ruperunt tetricæ cùm mala pensa deæ.
Quid species, quid [e] lingua mihi, quid profuit ætas?
Da lacrymas tumulo, qui legis ista, meo.
[f] Sic ad Lethæas, nisi Nestore serior, undas
Non eat, optabis quem superesse tibi.

a Parenti causa doloris ex morte.
b Natus in urbe, & ab urbe dictus Urbicus.
c Triennio. erat itaque biennis & semestris. ep. 38. l. 6. b.
d Ubi vitæ filum inciderunt Parcæ.
e Blæsa, balbutiens, parentibus grata.
f Sic, ut fles & optas mihi vitam tibi superstitem fuisse, vivat ultra annos Nestoreos. Vel, sic ut me fles, filius tuus quem tibi superstitem optares Nestoris annos superet.

Ad librum de Cæsio Sabino. XCVI.

NOsti si bene [a] Cæsium, libelle,
Montanæ decus Umbriæ Sabinum,
[b] Auli municipem mei [b] Pudentis;
Illi tu dabis hæc, vel occupato.
Instent mille licet premantque [c] curæ,
Nostris carminibus tamen vacabit.
Nam me diligit ille, proximumque
[d] Turni nobilibus leget libellis.
O quantum tibi nominis paratur!
O quæ gloria, quàm frequens amator!
Te convivia, te forum sonabit,
Ædes, compita, porticus, tabernæ.
[e] Uni mitteris, omnibus legêris.

a Vide Baptist. Pontanum de gente Cæsii. c. 20. & 21. vide & ep. 59. l. 9.
b De quo ep. 32. l. 1. & 49. l. 5. & ep. 13. l. 4. &c.
c Negotia, studia.
d Satyrographi ex Auruncâ. ep. 11. l. 11. & Sidonius carm. 9. Rutilius in Itinerario & Juvenalis interpres vetus, ad sat. 1.
e Cæsio Sabino.

Ad Castorem. XCVII.

OMnia, Castor, emis: sic fiet, ut omnia vendas.

Cùm ultra facultates omnia vis habere lauta ac nitida, multaque emis, adigeris tandem urgente inopiâ ad omnia vendenda. Turnebus ait se in quibusdam exemplaribus reperisse huic versum appensum, *Nil uxore tamen nudius esse potest.* dispice lector quam conveniat. 25. l. 24. c.

Ad

Ad Crispinum. XCVIII.

SIc placidũ videas semper, Crispine,[a] tonantem;
Nec te Roma minus, quàm [b] tua Memphis amet:
Carmina [c] Parrhasiâ si nostra legentur in aulâ
(Namq; solent sacrâ Cæsaris aure frui:)
Dicere de nobis,ut lector candidus, [d] aude:
Temporibus præstat non nihil iste tuis.
Nec [e] Marso nimium minor est, doctoq; [e] Catullo.
Hoc satis est: ipsi cætera mando [f] Deo.

a Jovem nostrum Domitianumq.
b AEgypti civitas. Crispinum autem fuisse AEgyptium juratus testabitur Juvenalis, cui sat. 1. dicitur *pars Niliacæ plebis & verna Canopi*.
c Palatina. supra ep. 54. c.
d Aude O Crispine, ut lectorem decet candidum, Cæsari legenti adspirare hoc eulogio: *Certè & hic Martialis est ævi hujus ornamentum, O Cæsar*.
e De his, ep. 71. & 77 l. 2. & 62. l. 1.
f Domitiano, q.d. Tu tantùm illi suggere: ipse Imp. mihi Deus erit abunde beneficus. vide ep. 8. l. 5. b.

* Ad Ponticum. XCIX.

POntice, [g] si per reges discurris, & omnia lustras;
Magna quidẽ loqueris, Pontice; [h] magnus homo es.
Pontice, si qua facis, [i] sine teste facis, sine turbâ:
Non adhibes multos, Pontice; * cautus homo es.
Pontice, te celebrem formâ natura creavit:
Dignus eras Helenâ Pontice; * pulcher homo es.
Pontice, voce tuâ posses adamanta movere:
Vox tua dulce sonat, Pontice; * dulcis homo es.
Pontice, sic alios, sic te quoque decipit error:
Vis dicam verum, Pontice? * nullus homo es.

* *Tria quæ sequuntur epigrammata è veteri exemplari Anglicano transcripta pro legitimis agnoscuntur. hoc sanè Martialis acumen parum sapit.*
g Patronos salutando.
h Magnus videri vis. *Vel es magnus, malus, mutus, piscis*. Nequam magnus homo, ait *Lucilius*.
i Ep. 61. supra c.
* Dum magnus, cautus, pulcher, dulcis esse vis, nullus es.

Ibidem de vetulâ. C.

TActa places, audita places, si non videare,
Tota places: neutro, si videare, places.

Vide ep. 23. l. 6.

Ibidem de Milone. CI.

MIlo domi non est: peregrè Milone profecto
Arva vacant: uxor non minus inde parit.
Cur sit ager sterilis, cur uxor lactitet, edam:
[k] Quo fodiatur ager non habet, uxor habet.

k Ager non habet colonum, uxor habet moechum.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER VIII.

Imperatori Domitiano Cæsari Augusto, Germanico, Dacio Valerius Martialis salutem.

OMnes quidem libelli mei, Domine, quibus tu famam, id est, vitam dedisti, tibi supplicant: & puto [a] *propter hoc legentur. Hic tamen, qui operis nostri octavus inscribitur,* [b] *occasione pietatis frequentiùs fruitur.* [c] *Minus itaq; ingenio laborandum fuit, in cujus locum materia successerat. quam quidem subinde aliquâ jocorum mistura variare tentavimus: ne cœlesti verecundiæ tuæ laudes suas, quæ faciliùs te fatigare possint, quàm nos satiare,* [d] *omnis versus ingereret.* [e] *Quamvis autem epigrammata severissimis quoque, &* [f] *supremæ fortunæ viris ita scripta sint, ut* [g] *mimicam verborum licentiam affectasse videantur: ego tamen illis non permisi tam lascivè loqui, quàm solent. Cùm pars libri & major & melior ad majestatem sacri nominis tui allegata sit,* [h] *meminerit* [i] *non nisi religionis purificatione lustratus accedere ad templa debere. Quod ut custoditurum me lecturi sciant, in ipso libelli hujus limine profiteri brevissimo placuit epigrammate.*

a Quòd tibi dicati sunt, quòd tu eos vita dignos censes.
b A bellis tuis & victoriis Dacicâ & Sarmaticâ argumenta sæpe petens.
c *Facile est Veneris dare vela secundis, Fecundumque solum varias agitare per artes, Auroque atque ebori decus addere, cum rudis ipsa Materies niteat.* Manil. 3. Astr. & Callimach. de Apolline Ἐγὼ δ' ἐφ' ὕμνον τῆς ἀεὶ ἐ... Φοῖβον ἀείδει.
d Omne epigramma.
e Vide 4. epist. 4. l. & epist. 3. lib. 5. Plin. Sec. sua excusantis hendeca-syllaba.
f Al. *summa.*
g Al. *mimicam.*
h Liber.
i Tu Deus es. l. 5. ep. 8, 6. Dii autem non adeundi nisi à castis, puris, ab omni labe lustratis & [illegible].

Ad librum suum. I.

[a] LAurigeros domini liber intraturè penates,
Disce verecundo sanctiùs ore loqui.
[b] Nuda recede Venus: non est tuus iste libellus.
Tu mihi, tu Pallas [c] Cæsariana veni.

a Palatium propter recentem victoriam Sarmaticam laureatam, quamvis & Augustas fores perpetua ornabat laurus.
b Verborum lascivia quæ Veneri vel nudæ conveniant c Cæs. Domitiani numen peculiare, quam deam superstitiosè coluit, seq; ejus filium haberi voluit. Suet. Dom. c. 4.

Ad Janum. II.

a FAstorum genitor, parensq; Janus
b Victorem modò cùm videret Istri,
c Tot vultus sibi non satis putavit;
Optavitq; oculos habere plures.
Et linguâ pariter locutus d omni;
Terrarum e Domino, Deoq; rerum
Promisit f Pyliam quater senectam,
Addas, Jane g pater, tuam rogamus.

a Librorum, qui singulorum annorum gesta continebant. à Jano autem, temporum rectore auspicium habent. ep 8. infra b. b Cum Domitianum à Sarmatis reducem videret. c Duos, vel quatuor. Bifrons enim fingitur Janus ut qui annum elapsum respiciat, sequentem prospiciat. Immò & Quadrifrons, propter quatuor elementa vel quatuor anni tempestates. Servius ad 8. AEn. & Fab. Pictor. d Binis vel quatuor linguis, ut modò, nota c. e Domitiano, 5. l. 8. ep. b. f Quatuor ætates Nestoris, ex ore quaterno, id est 12. secula g Immortalitatem, Janus enim deus.

❡ Ad Musam. III.

QUinque satis fuerant; sed sex, septemque libelli,
Est nimium: quid adhuc ludere Musa juvat?
Sit pudor, & finis. jam plus nihil addere nobis
Fama potest: teritur noster ubiq; liber.
a Et cum rupta situ b Messallæ saxa jacebunt,
Altaq; cùm c Licini marmora pulvis erunt:
Me tamen ora legent, & secum plurimus hospes
Ad patrias sedes carmina nostra feret.
Finieram, cùm sic respondit d nona sororum,
Cui coma, & unguento sordida vestis erat:
Tune potes dulces, ingrate, relinquere * nugas?
Dic mihi, quid melius desidiosus ages?
An juvat ad tragicos e soccum transferre f cothurnos,
Aspera vel g paribus bella tonare modis;
h Perlegat ut tumidus raucâ te voce magister,
i Oderit & grandis virgo bonusq; puer?
Scribant ista graves nimiùm, nimiùmq; severi,
k Quos mediâ miseros nocte lucerna videt.
At tu Romano lepidos l sale tinge libellos:
m Agnoscat mores vita legatq; suos.
n Angustâ cantare licet videaris n avenâ,
o Dum tua multorum vincat avena tubas.

a Atque ubi invidiosa vetustas in pulverem verterit marmoreas ædes vel potius sepulchra, Sic enim loquitur Juvenalis 10. Sat. v. 143. & huic consonat noster ep. 2. l 10. --- b---M. Val. Corvini Messalæ oratoris clariss. &--- c---Licini ditissimi liberti Cæs. Augusti. d Una è novem musis, non tamen infima, Thalia conviviis apta, uncta itaq; pro more à balneis & ante convivia, vide ep 8. l. 4. m. * Epigrammata ? e Versum humilem & levem instar comicorum, quorum propriè est soccus. f Ep. 20. l. 3. c. g Versibus heroicis. h Melior lectio *prælegat*, uti in scholis prælegunt & exponunt magistri Homerum, Virgilium, & alios autores epicos. i Tædio, vel propter pœnas irrogatas, ipsos exectentur autores discipuli. k Quos elucubrationes reddunt miseros. l Jocoso acumine. m Epist 2, lib. 9. n Tenui carmine, sive versum sive argumentum respicias. o Ep. 49. l. 4. f. & g.

Ad Cæsarem Domitianum. IV.

QUantus, io, Latias a mundi conventus ad aras
b Suscipit, & soluit pro duce vota suo!

a Ab omni orbis loco frequens populus supplicationis & gratulationis causa. b Reus voti pro Imperatoris salute de anno præterito solvit vota, & nova vota nuncupat in annum proximum quæ oppidò fiebant redeunte Domitiano mense Januario.

Nam non hæc hominum, [c] Germanice, gaudia tan-
Sed faciunt [d] ipsi nunc puto sacra [d] dei. (tùm,

c Ep. 2. l. 5. d.
d A te culti, servati, templis donati. ep. 1. l. 5. nota l. & 4. ep. 9. l.

Ad Macrum. V.

DUm donas, Macer, annulos [e] puellis ;
[f] Desîsti, Macer, annulos habere.

e Al. amicis, i. impuris feminis, in quas aurum et opes effundis.

f Privatus es equestri dignitate, cui insigne et jus annulorum. *post cuncta novissimus erit Annulus.* Iuv. 11. sat. 43. v.

In Euctum. VI.

a ARchetypis vetuli nihil est [b] odiosius Eucti.
[c] Ficta Saguntino [d] cymbia malo luto.
Argenti [e] furiosa sui cùm stemmata narrat
Garrulus, & [f] verbis mucida vina facit.
[g] Laomedonteæ fuerant hæc pocula mensæ ;
Ferret ut hæc, muros struxit Apollo lyrâ.
[h] Hoc cratere ferox commisit prælia Rhætus
Cum Lapithis; [i] pugnâ debile cernis opus.
[k] Hi duo longævo [l] censentur Nestore fundi :
[m] Pollice de Pylio trita columba nitet.
Hic scyphus est, [n] in quo misceri jussit amicis
Largius Æacides [o] vividiusq; merum.
[p] Hac propinavit Bytiæ pulcherrima Dido
In paterâ, [q] Phrygio cùm data cœna [q] viro est.
Miratus fueris cùm prisca toreumata multùm,
[r] In Priami cyathis Astyanacta [f] bibes.

a Poculis primogenitis originalibus et quæ ab ipsis dominis per tot seculorum seriei habere se jactat.
b Propter garrulam jactantiam, mendacem vanitatem, vilitatem novi vini in his appositi.
c Ep. 46. l. 4. & et 108. l. 14.
d Pocula in cymbæ formam efficta. Macrob. Saturn. 5. l. c. 21.
e Insana quadam et insensata prædicatione pocula ab ætate et dominis jactans. Alii leg. *fumosa*, i. caligine neglectæ vetustatis obducta. Ut exponit Boethius 1. l. de Consol. philosoph. ita Cicero et Seneca *fumosas imagines* dixere. et Iuvenalis, *fumosos equitum magistros.* f Dum per verbosam Eucti ostentationem poculorum, vinum effusum mucescit et vappa fit. g Hæc (inquit) fuerant Laomedontis pocula, vel ex auro illo quo pacti & conducti Neptunus et Apollo mœnia Trojana ædificârunt. h Metam. Ovidius 12. sed ibi Theseus cratere pugnat, Rhætus torre. i Magis placet hæc distinctio quàm vulgata ista, *pugnæ : debile cernis opus*, ut sit, poculum pugna et rixa collisum et attritum. *dum primo pocula pugnâ Missa volant.* k Hic est geminus ille crater et ἀμφικύπελλον Nestoris duos habens fundos, ansas quatuor et earum singulis insidentes 2. columbas, celebratus Homero Il. Athenæo lib. 11. cap. 12. et cap. 13. l In pretio habentur. m Quæ ansis sedebant columbæ aureæ, usu tritæ fulgebant. n Quem Ulyssi, Phœnici, legatis Agamemnonis. I. Iliad propinavit Achilles. o J. Gruterus feliciter è MSS revocavit, cùm priùs legeretur *& bibis ipse merum*. Achilles, n. Iliad. 1. poscit majus poculum vinumq; vividius, μείζονα δὴ κρητῆρα Μενοιτίου υἱὲ καθίστα, ζωρότερον δὲ κέραιρε. p Nota ex 1. AEneid. Virg. *Tum Bitiæ dedit increpitans*, etc. q AEneæ. r In vetustissimis poculis apponit novum vinum. Torrentius de poculis novis, quorum antiquitatem Euctus ementitus est, intelligit. Noti sunt Priamus senex et Astyanax filius Hect. puer. f Al. *bibis*. Grut. ex MSS. *calathis Astyanacta bibes*.

In Cinnam. VII.

HOc agere est caussas, hoc dicere, Cinna, disertè, [a]
Horis, Cinna, [a] decem dicere verba novem ? [b]
Sed modò [b] clepsydras ingenti voce petisti
Quatuor : [c] ô quantum, Cinna, tacere potes !

a Synecdoche finita.
b De his vide ep. 35. l. 6. a.
c Petisti, credo, tantum spatii, quo taceres, non diceres. Noster MS. *O quantum dicere, Cinna, potes.*

Ad Janum de reditu Cæsaris. VIII.

PRincipium des, Jane, licet velocibus annis,
Et [a] revoces vultu secula longa tuo ;

a Supra ep. 2. a. etc.

Te [b] primum pia [c] thura rogent, te [d] vota salutent;
[e] Purpura te felix, te colat * omnis honos:
[f] Tu tamen hoc mavis, Latiæ quod contigit urbi,
Mense tuo reducem, Jane, videre Deum.

b Ut tu, qui limina servas, supplicibus aditum ad deos patefacias. Ovid. 1. Fast. *Vel*, ut rerum omnium parentum & principium, ep. 28. l. 19.
c Al. *turba* i. populus, plebs, ut infra ep. 15. d Al. *Vota* ; *salutet Purp.* e Consules novi, *quibus totus purpura fulget* ut ait Ovid. 1. Fast. *Vel* Senatus & * omnis magistratus, sic Statius 4. Sylv. *turmaque, tribusque, Purpureique patres, lucemque a consule ducit. Omnis honos.*
f Nec tam tibi places O Jane, quòd tuo mense ineat annus, inaugurentur consules, vota quilibet nuncupet : quàm quod redeat jam Domitianus.

Ad Quinctum. IX.

SOlvere dodrantem nuper tibi, Quincte, volebat
Lippus Hylas: luscus vult dare dimidium.
Accipe quamprimùm: brevis est occasio lucri.
Si fuerit cæcus, nil tibi solvet Hylas.

Mora trahet detrimentum. Hylas qui modo lippus novem de libra uncias tibi o Quincte vel feneratori vel, ophthalmico volebat solvere, jam altero captus oculo 6. tantum uncias tibi prius 9. recusanti se ait soluturum. cave sis ne cæcus omnino factus tibi nihil reddat.

De Basso. X.

EMit lacernas millibus decem Bassus
Tyrias coloris optimi, lucrifecit,
[g] Adeò bene emit? inquis. immò [h] non solvit.

g Tantuli? so good cheape.
h Al. *non solvet*. Immò quod majus est, non solvit, vel non est solvendo, vel furatus est.

Ad Cæsarem Domitianum. XI.

PErvenisse [a] tuam jam te scit [b] Rhenus in urbem:
Nam populi [c] voces audit & ille tui.
Sarmaticas etiam gentes, Istrumque, Getasque
Lætitiæ [c] clamor terruit ipse novæ.
Dum te [d] longa sacro venerantur d gaudia circo,
[e] Nemo quater missos currere sensit equos.
Nullum Roma ducem, [f] nec te sic, Cæsar, amavit:
Te quoque jam non plus, [g] ut velit ipsa, potest.

a A te magnificè extructam passim & ornatam, vel, simpliciter, Romam.
b Germani Rheni fluvicolæ.
c Clamores & applausus in Circo. *Hyperbole satis vocalis & clamosa.*
d Applausus & acclamationes longæ, geminatæ & reboantes.
e E 25. spaciis à carceribus & 7 flexibus circa metas ad victoriæ palmam, populus dum tibi studet, in te oculos & mentem convertunt omnes, non advertit quatuor; quamvis alibi *nihil anxius optet quam panem & Circenses* ut ait Juvenalis. vide ep. 6. l. 7. h. f Nec teipsum, priusquam tui sensit desiderium, quod tibi reduci læti omnes testantur. g Etiamsi velit.

Ad Priscum. XII.

UXorem quare locupletem ducere nolim
Quæritis? [h] uxori nubere nolo meæ.
Inferior matrona suo sit, Prisce, marito:
Non aliter [i] fuerint fœmina virque pares.

h- Nolo subjici uxori. quæ propriè viro *nubere* dicitur. nolo dote libertatem vendere, γυναῖκ', ὦ Λάχης, πλουσίαν θέλων ἔχειν, δοῦλος ὁ τλήμων Anaxandrides apud Stobæum, ep. 69. l. 10. i MSS *fine.*

Ad

Ad Gargilianum. XIII.

MOrio dictus erat: [i] viginti millibus emi.
Redde mihi nummos, Gargiliane: [k] sapit.

i Fatui isti & moriones in pretio & deliciis erant apud divites ad hilaritatem, ut & hodie apud nostros fatuos divites, ut sit in ædibus aliquis domino ipso stultior. k Bene, justo sapit, i. plus quam fatuum & morionem vellem. vide ep. 210. l. 14.

In crudelem amicum. XIV.

[a] PAllida ne [b] Cilicum timeant pomaria brumã,
[c] Mordeat & [d] tenerum fortior aura nemus;
Hibernis objecta notis [e] specularia puros
Admittunt soles, & [f] sine fæce diem.
At mihi cella datur, non totâ clausa fenestrâ,
In qua [g] nec Boreas ipse manere velit.
[h] Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?
Arboris ergo tuæ tutior hospes ero.

a Ab injuria ventorum & frigoris. ep. 68. infra. b Referas Cilicum ad arbores potius è Cilicia translatas quam ab hominum. c Frigus. d Stirpium teneriorum succrescentem sylvam. e Lapides pellucidi in tenues crustas fissi, quibus Romani in fenestris utebantur ut nos vitro. Senec. epist. 91. & lib. de Provid. Divina c. 4. Plin. l. 15. c. 16. Columell. l. 11. c. 3. Pancirol. f Purum, absque pulveris, venti aut atomorum turbine. sine pluvia & tempestate. Al. *et sine Sole diem.* g Non ipse horrens Septentrionis incola Boreas. *Emphasis hyperbolica.* h In hoc versu quodq; verbum est Emphaticum.

Ad Domitianum. XV.

DUm nova [a] Pannonici numeratur [*] gloria belli,
Omnis & ad reducem dum litat ara [b] Jovem;
[c] Dat Populus, dat gratus Eques, dat thura Senatus,
[d] Et ditant Latias tertia dona tribus;
Hos quoq; secretos memorabit Roma triumphos,
[e] Nec minor ista tuæ laurea pacis erit.
Quòd tibi de sanctâ credis pietate tuorum.
Principis est virtus maxima, [f] nosse suos.

a Sarmatici. * *Narratio.* b Domitianum. c Supra ep. 8. & d. e. d Et à Domitiano datum plebi pauperiq; populo scongiarium et tributim epulum infra ep. 50. propter relatam è bello Sarmatico lauream tertiam: bis enim ante de Cattis & Dacis triumphaverat. e Quod cùm licuisset justum agere triumphum, lauream tantum Jovi Capitolino maluit inferre. f Benevolos animos et amorem subditorum suorum erga se propter benemerita agnoscere.

In Ciperum. XVI.

PIstor qui fueras diu, Cipere,
Nunc caussas agis, & [g] ducena quæris:
Sed consumis, & usque mutuaris.
A pistore, Cipere, non recedis;
Et panem facis, & facis farinam.

g Opulescere vis et rem facere ex causis. sed mihi tibi felicius nunc cedit totum quam modo pistrinum, namque ut ibi farinam pinsebas, deinde panem conficiebas, è contrario rursus farinam comparasti, atque adeo in circulum liberatus vivebas in æternum ita hic quæris, deinde consumis, rursus mutuaris, &c.

Ad Sextum. XVII.

h Dicis me male egisse & caussam prodidisse.
i In solatium dedecoris mei & jacturæ famæ quam ex causa tuâ sustinui.

EGi, Sexte, tuam, pactus duo millia, caussam.
Misisti nummos quot mihi? mille. quid est?
h Narrasti nihil, inquis, & à te prodita caussa est:
i Tanto plus debes, Sexte, quòd erubui.

Ad Cirinium. XVIII.

* Bonâ ne hæc fide? an Ironicè? videtur sanè & ex animo, propter exemplum Virgilii.
a Majori laude quàm ego.
b Hic modestiâ et amicitia inductus Virgilius cessit Horatio lyrici carminis laudem et Vario epici carminis, vel tragœdiæ gloriam, cùm illum Pindaricæ lyræ modis, hunc Sophoclei cothurni sublimitate vicisse potuit. Varium siquidem ut epicum & Mæonii alitis æmulum canit Horatius, od. 6. l. 1. ita Varii tragœdiam Thyesten cuilibet Græcorum comparat Quintilianus l. 10. c. 1. c Cessu se aliis habere inferiores ferunt non pauci: sed nemo fere est qui se altero minus ingeniosum fateri velit.

SIc tua, Cirini, promas epigrammata vulgo,
* Ut mecum possis vel a prior ipse legi:
* Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,
Carior ut mea sit quàm tua fama tibi.
b Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,
Pindaricos posset cùm superare modos:
Et Vario cessit Romani laude cothurni,
Cùm posset tragico fortius ore loqui.
c Aurum, & opes, & rura frequens donabit amicus:
Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

De Cinna. XIX.

Cinna hic verè pauper, quasi dissimularet opes, ostentabat pannos, et paupertatem usque jactabat, ut stulti & ebrii simulare volunt non raro stultitiam et ebrietatem, cùm nil opus sit simulatione, vide ep. 33. l. 11.

PAuper videri Cinna vult; & est pauper.

Ad Varum. XX.

d Qui stans pede in uno in hora ducentos præcipitas versus, vitiosos sc. & ineptos qui tibi lutulento fluenti è bucca excidunt. e Qui non recitas malos illos versus, unde tibi plus esset dedecoris quam laudis.

CUm facias versus nullâ non luce ducenos,
Vare, nihil recitas: d non sapis, atq; e sapis.

¶ *Ad Luciferum.* XXI.

a Veneris stella, quæ Solis orientis prænuncia Lucifer dicitur, solem occidentem subsequens, Vesperus.
b Desiderium Cæsaris expectati et cum die urbem ingressuri.
c Ut diem properes.
d Cur tardè oreris ac si veheretis plaustro quod insequi videtur Arctophylax, signum tardum, qui polo vicinum? ep. 3. l. 4. g. e Stella, luce. f Sumas licet Castoris equum illi à Mercurio donatum, et jam astris additum.

a PHosphore, redde diem; quid b gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem. (rant
Roma c rogat. d placidi numquid te pigra Bootæ
Plaustra vehunt, lento quòd nimis e igne venis?
f Ledæo poteras abducere Cyllaron astro:
Ipse suo cedet nunc tibi Castor equo.

Quid [g]cupidum Titana tenes? [h]jam Xanthus, & Æthon
Fræna volunt: vigilat [i] Memnonis alma parens.
[k]Tarda tamen nitidæ non cedunt sidera luci,
Et cupit Ausonium Luna videre ducem.
Jam, Cæsar, vel nocte veni: [l] stent astra licebit,
Non deerit populo te veniente dies.

g Exoriri cupientem solem.
h Jam solis equi cursum gestiunt.
i Aurora.
k Stant stellæ, nec movetur luna desiderio (credo) videndi Imperatorem Rom. redeuntem.
l Ipse Cæsar sibi sol erit, gloriæq; suæ fulgore lustrabit cœlum, vel manente noctis facie. Al. *sint astra licebit*.

In Gallicum. XXII.

INvitas ad aprum; ponis mihi, Gallice, porcum.
[a] Hybrida sum, si das, Gallice, verba mihi.

a Hybridam me esse innuis, dum apponis porcum hybridam. i. ex fero et mansueta natum; vel lege *Sim*, q.d. utinam ego hybrida sim, nisi intelligam fucum mihi factum, sic Chærea Terentianus. *tum pol ego is essem qui assimulabar, nisi*, etc. de hybrida, vide ep. 39. l. 6. l.

Ad Rusticum. XXIII.

ESse tibi videor sævus, nimiumq; gulosus,
Qui propter cœnam, Rustice, cædo cocum?
Si levis ista tibi flagrorum caussa videtur,
Ex qua vis caussa vapulet ergo cocus?

An quæso iniquum est si quis pendat pœnas ejus quod deliquerit in sua arte? tum sane iniquus esse viderer si delictum alieni artificii in illo punirem.

Ad Cæsarem Domitianum. XXIV.

SI quid fortè petam timido, graciliq; libello,
[a] Improba non fuerit si mea charta; dato.
Et si non dederis, Cæsar, permitte rogari:
Offendunt nunquam thura, precesq; Jovem.
Qui fingit sacros auro, vel marmore vultus,
Non facit ille deos: [b] qui rogat, ille facit.

a Impudenter petax.
b Qui supplicat, qui adorat, qui rogat, ille numen inesse rogato fatetur: ita ego te Deum facio dum rogo. *Adulatoriè & parasiticè.*

In Oppianum. XXV.

VIdisti semel, Oppiane, tantùm
Ægrum me malè: sæpè te videbo.

Ne mihi insultes quòd me semel ægrum vidisti, ego te sæpè; et usq; videbo morbo pallidum, ut ep. 3. l. 7.

Ad Cæs. Domitianum. XXVI.

NOn tot in Eois timuit [a] Gangeticus arvis
[a] Raptor, in [b] Hyrcano qui fugit [c]albus equo;
Quot [d] tua Roma novas vidit, [e] Germanice, tigres:
[f]Delicias potuit nec numerare suas.
[g]Vincit Erythræos tua, Cæsar, arena triumphos,
Et victoris opes, divitiasq; dei.
Nam cùm captivos ageret sub curribus Indos
Contentus geminâ tigride Bacchus erat.

a Venator Indus non timet tot tigres in Orientalibus regionibus quot, etc.
b Ex Hyrcania. *Vel*, non segniori quam sunt equi Hyrcani. *Vel* in Hyrcania ubi venantur tigres non secus ac in India, unde legi potest. *& Hyrcano.* vide ep. 18. lib. Spectac.
c Metu pallidus.
d Supra ep. 11. 2. e Ep. 2. l. 5. d. f Spectaculi. g Tuum amphitheatrum, O Cæsar, superat triumphum Bacchi reducis ex India, Persia, et littoribus rubri maris devictis, (vide ep. 38. l. 5. c.) namq; ille triumphavit gemina tantùm invectus tigride, tu pluribus.

Ad Gaurum. XXVII.

Munera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique;
Si sapis & sentis, hic tibi ait, [h] morere.

De [*] Parthenianâ togâ. XXVIII.

Dic toga [a] facundi gratum mihi munus amici,
[b] Esse velis cujus fama, decusque gregis?
[c] Apula [d] Ledæi tibi floruit herba Phalanti,
[e] Qua saturat Calabris culta Galesus aquis?
[f] An Tartessiacus stabuli nutritor Iberi
Bætis in Hesperiâ te quoq; [*] lavit ove?
[g] An tua multifidum [h] numeravit lana Timavum,
[i] Quem prius astrifero Cyllarus ore bibit?
[k] Te nec Amycleo decuit livore veneno:
Nec Miletus erat vellere digna tuo.
Lilia tu vincis, nec adhuc delapsa ligustra,
Et [l] Tiburtino monte quod albet ebur.
[m] Spartanus tibi cedet olor, [n] Paphiæq; columba;
Cedet Erythræis eruta [o] gemma vadis.
Sed licet hæc [p] primis nivibus sint æmula dona,
Non sunt [q] Parthenio candidiora suo.
Non ego prætulerim Babylonica [r] picta superbè
Texta, [s] Semiramiâ quæ variantur acu.
[t] Non Athamanteo potius me mirer in auro;
Æolium dones si mihi, Phryxe, [u] pecus.
[x] O quantos risus pariter spectata movebit
[y] Trita Palatinâ nostra lacerna togâ!

h Ut in bona tua succedat heredipeta ille. ep. 65. l. 6.
* Donata Martiali à Parthenio, qui Cæsari à cubiculis. ep. 6. l. 5.
a Docti sc. atq; Poetæ, ut ep. 50. l. 9. & ep. 6. l. 5. b. & ep. 1. l. 11.
b E cuiati vellere es? de laudatissimis lanæ generibus. ep. 155. l. 14.
c An à gregibus in pascuis Tarenti in Apulia, quam condidit Phalantus Lacedæmonius? ep. 38. l. 5. c.
d E Lacedæmone clarâ concubitu Jovis & Ledæ, Ledæq; natis.
e Qua Galesus à Calabris ortus irrigat culta. ep. 38. l. 5. c.
f An ex Hispania, ubi Tartessii fin. quæ & Bætis aqua epota vestit oves nobili lanâ? Juvenal. sat. 12. v. 41.
* Ita optimè restituit ex eo quod Palatinus codex præferebat *lavitave* ingeniosè exutum Cl. Rutgersius, ut ep. 13. l. 14. *nec mea tinxit ovis*. Antea erat; *lavit aquâ*. neq; è mente nec arte Poetæ cum distichon superius etiam clausum fuerit *aquis*. g An ab Altino nobili ovibus & lanâ prope Timavum multis ostiis in mare Adriaticum influentem? ut ep. 25. l. 4. h. h *Pathos*. quasi lana gr ovis nosset numerum ostiorum Timavi, sintne 7. an 9. i Cyllarum quidem vexit Castora, qui cum Argonautis Timavum prætervexit, ut ep. 25. l. 4. atque ipse Castor in sidus relatus est. cum verò dicat *ore astrifero*, malim de ipso Cyllaro in astrum verso intelligere. supra 21. ep. 5. Al. *Quem pius astrif.* k Adeo eximie candida es, ut non esses inficienda purpurâ Lacedæmonii nec Milesia. Amycle autem Laconiæ civitas est: Miletus Ioniæ in Asia. l Vide ep. 62. l. 4. m Cygnus, cujus speciem indutus Iup. compressit Ledam Spartanam. n Veneri quæ in Papho colitur dicatæ. o Margarita, etc. ep. 38. l. 5. e. p Intactis. q Parthenii, qui mihi animo. r Coloribus variis radio intextis distincta. s Babylonica, à Semiramide regina Babylonis. In summo verò pretio erant tapetia et aulæa Babylonica. t Non mihi magis placeret vestis ex aureo vellere Phryxi, cui Athamas pater. u Vellus χρυσοῦν. alii leg. decus. x O quantum tollent omnes cachinnum ubi viderint novæ huic togæ mihi à Parthenio, qui in Palatio servit Cæsari, missæ injectam vilem meam et tritam lacernam? hinc apparet lacernas togis injici solitas. y Al. *Cum Palatina nostra lacerna toga.* MS. noster et alii *Culta Palatinâ*.

De distichis XXIX.

Disticha qui scribit, puto, vult brevitate placere.
Quid prodest brevitas, dic mihi, si liber est?

Habet quidem epigramma laudem suam à brevitate, et sunt qui distichon vel tetrastichon excedere oportere epigramma negant. Et tamen liber è distichis æquè liber esset ex longioribus epigr. compingeretur.

De* spectaculo Scævolæ. XXX.

a Qui nunc Cæsareæ lusus spectatur arenæ,
Temporibus Bruti gloria summa fuit.
Adspicis, ut teneat flammas, pœnâque b fruatur
Fortis, & attonito regnet in igne manus!
c Ipse sui spectator adest, & nobile dextræ
d Funus amat: e totis pascitur illa sacris.
f Quòd nisi rapta foret nolenti pœna, parabat
Sævior in g lassos ire sinistra focos.
h Scire piget post tale decus quid fecerit antè:
Quam vidi, satis est hanc mihi nosse manum.

* Vide 7. ep. lib. Spectac. Hic damnatus quispiam, ut videtur ex 25. ep. 10. l. Scævolam (de quo l. 1. ep. 22.) agens dextram foco immissam in Amphitheatro exurere sustinuit.
a Quod apud priscos Romanos admirandæ erat & celebrandæ fortitudinis opus, nos jam per lusum fieri videmus.
b In laudem suam & quasi voluptatem vertat. c *Eleganter et Emphaticè*. ipse per ocium, quasi allectus & à manu sua alienus spectavit dextram suam exuri. d *Metaphora elegans*, quasi vivam dextram rogo inferret. e Tanquam victima exuritur, in arâ enim fecerat hoc Scævola. f Namque amovendus erat fictitius hic Scævola ab igne jussu Imperatoris; ut ille verus, regis. g Victos & fortitudini cedentes, Al. *lævos*. h Non quærimus quænam scelera commiserit antè; illum fortem esse virum vel ex hoc apparet.

In Dentonem. XXXI.

a Nescio quid de te non bellè, Dento, fateris,
Conjuge qui ductâ b jura paterna petis.
Sed jam * supplicibus c dominum lassare * libellis
Desine, & in patriam serus ab urbe redi.
Nam dum tu longè desertâ uxore, diùque
Tres quæris natos, d quatuor invenies.

a Te parum esse virum, nec Veneri habilem.
b Jus trium liberorum. vide ep. 91. & 92. l. 2.
* Supplicationibus. with petitions or requests.
c Imperatorem.
d Ex adulterio uxoris, Milone peregrè profecto, ep. 101. l. 9.

De columba Aretullæ. XXXII.

Aera per tacitum delapsa sedentis in ipsos
Fluxit Aretullæ blanda columba sinus.
a Luserat hoc casus, nisi inobservata maneret,
Permissâque * diu nollet abire fugâ.
b Si meliora piæ fas est sperare sorori,
Et c dominum mundi flectere vota valent:
Hæc d à Sardois e tibi forsitan exulis oris,
Fratre reversuro, nuncia venit avis.

a Casu aliquo velut ab accipitre acta videretur, nisi & in gremio Aretullæ mansisset.
* Al. *sibi*.
b Si Aretullæ liceat ex hoc omine spem aliquam concipere.
c Domitianum.
d E Sardinia, ubi frater tuus, O Aretulla, exulat. e Felix augurium revocatum iri fratrem tuum, vel nuncia est à fratre reversuro. Atq; alludit ad columbas ab Hirtio cum literis missas ad Brutum Mutinæ obsessum. Frontinus. l. 3. Stratagem.

Ad Paullum, de phiala. XXXIII.

a De b prætoriciâ c folium mihi, Paulle, coronâ
Mittis, & hoc phialæ nomen habere jubes.

a Phialam tenuis laminæ ceu bracteæ, comparatam levissimis quibuscunque rebus extenuat. Misisti mihi (inquiens) O Paulle folium corollæ argenteæ pro Phialâ. b A prætore vel alio ludorum præfecto donata victori. c Coronæ effingebantur ex auro argentoq; in tenuissimas bracteas diducto vel folia vel flores vel florum cauliculos exprimente, Plin. 22. c. 2.

Hac fuerat nuper [d] nebulâ tibi [e] pegma peruntum,
Pallida quam rubri diluit [f] unda croci.
[g] An magis astuti derasa est ungue ministri
* Bractea, de fulcro (quod reor esse) tuo?
[h] Illa potest culicem longè sentire volantem,
Et minimi pennâ papilionis agi.
Exiguæ [i] volitat suspensa vapore lucernæ,
Et [k] leviter fuso rumpitur icta mero.
Hoc linitur [l] sputo * Jani [m] caryota * Calendis,
Quam fert cum parvo sordidus asse cliens.
Lenta minùs gracili crescunt [n] colocasia filo:
[o] Plena magis nimio lilia Sole cadunt:
[p] Nec vaga tam tenui discursat aranea telâ:
Tam leve nec bombyx pendulus urget opus.
[q] Crassior in facie vetulæ stat creta Fabullæ:
Crassior [r] offensæ bulla tumescit aquæ.
Fortior & tortos servat [f] vesica capillos,
[t] Et mutat Latias spuma Batava comas.
[u] Hac cute Ledæo vestitur pullus in ovo:
[x] Talia lunatâ splenia fronte sedent.
Quid tibi cum phialâ, [y] ligulam cùm mittere posses:
Mittere cùm posses vel [z] cochleare mihi?
Magna nimis loquimur, [z] cochleā cùm mittere posses:
Deniq; cùm posses mittere, Paulle, [z] nihil.

d Tenui & subtili: uti argentive folio, gold-foile, or silver-foile. quo incrusta ornabantur pegmata, de quibus— —a. Ep lib. Spectac. f.
f Aspersio è croco misto dulci vino. ep. 3. lib. spect. K. dilutis autem pegmatis evanescebat folium aureum ceu argenteum instar nebulæ.
g An potius est hæc phiala è bracteâ argenti quam servus aliquis furax derasit à pede lecti tui? hujusmodi verò bracteis è ligno, ebore, auro, argento, testudine lectos ornare moris erat. Sueton. Calig. 2. 32.
* Al. *Bractea, de fulcro quam reor esse tuo?*
h Ita levis est ut vel à papilionis culicis-ve prætervolantis aëre impulso, etiam à longè agitetur. *Hyperbole.*
i Ob levitatem vel lucernæ suspensa avolat, à vapore lucernæ agitata.
k Cedit, fatiscit, si vel levi manu infuderis merum.

l Tenui corio, crusta, vel tectorio; exponit Jos. Scal. ad t. l. Tibul. An forte in deaurando speco utebantur vice gummi? * Januariis Calend. ubi xenia mittuntur patronis. m Palmæ fructus ep. 27. l. 13. n Fabæ Ægyptiacæ, quæ coctæ vel manducatæ renduntur ut fila. ep. 57. l. 13. o Folia liliorum ab ardore Solis decidentium sunt crassiora quàm tua phiala. p Araneарum & bombycum telæ non sunt adeò subtiles. q Fucus ceu incrustamentum faciei supertectum è cretâ Chiâ vel Selinusiâ. r Percussæ, agitatæ, unde oritur bulla. f Reticulum tenue instar vesicæ, a call. t Nec crassior est ph. quàm spuma smegmatis ceu lixivii quo Germani russabant crines, & ab his idem doctæ Romanæ fœminæ. u Ova cygnea habent cutim æquè densam. x Splenia, emplastra quæ ad splenis formam adhibentur fronti sunt æquè spissa. ep. 29. l. 2. n. y Gladiolum, spathulam, vel parvam quandam mensuram ex argento, ep. 120. l. 14. z Gradatim descendendo extenuat Paulli munus.

In jactatorem. XXXIV.

[a] Archetypum [d] Myos argentū te dicis habere
[c] Quod sine te factum est, hoc magis archetypum est.

a Ep. 6. supra a.
b Sculptoris & artificis nobilis.
c Si tu molestus ostentator absis inquit Turnebus. l. 21. c. 24. *vel*, quod factum est ante te natum, vel à quovis alio, & non à te, quod soles, adulteratum.

In pessimos conjuges. XXXV.

Cum sitis similes, paresque vitâ,
Uxor pessima, pessimus maritus;
Miror, non bene convenire vobis.

Cùm plurimùm ad amorem valeat morum similitudo, vel inter malos.

Ad Cæsarem Domitianum. XXXVI.

Regia [a] pyramidum, Cæsar, miracula [b] ride:
Jam tacet [c] Eôum barbara [d] Memphis opus.
Pars quota [e] Parrhasiæ labor est [f] Mareoticus aulæ?
Clarius in toto nil videt orbe dies.
[g] Septenos pariter credas assurgere montes:
Thessalicum brevior Pelion Ossa tulit.
[h] Æthera sic intrat, nitidis ut conditus astris
Inferiore tonet nube serenus apex.
[i] Et prius [k] arcano satietur lumine Phœbi,
[l] Nascentis Circe quam videt ora [l] patris.
Hæc, Auguste, tamen, quæ vertice sidera pulsat,
Par domus est cœlo: sed [m] minor est domino.

a Ep. 1. lib. spect. h.
b Præ tuis contemne.
c In Ægypto, quæ Orientem à Meridie spectat.
d Nobilissima Ægypti civitas, pyramidibus clara, ep. 1. lib. spect. *
e Palatinæ, l. 7. ep. 55. e.
f Ægyptiacus, à palude Mareotide.
g Septem turres palatii evectas instar montium illorum quos congessisse feruntur gigantes in cœlum struxisse.
h Ita aula summum caput inter nubila condit. & sub se videat Jovem tonantem & meteora mediæ regionis aëris. i Et fastigium aulæ illustretur totum sole prius quàm cacumen montis Circes. k Quod alios ubiq; latet. l Orientis Solis, cujus filia Circe. m *Adulatoriè.* Sic Papinius Sylv. 4.

Ad Polycarmum. XXXVII.

Quòd Cajetano reddis, Polycarme, tabellas,
Millia te centum num tribuisse putas?
Debuit hæc, inquis. tibi habe, Polycarme, tabellas,
Et Cajetano millia crede duo.

Nihil donas Cajetano, qui reddis illi chirographum quo agnoscit se tibi debere M. C. (vel ut alii, *millia sestertium*.) cui quidem æri non est solvendo: imò serva syngrapham & da illi II M. Hoc si feceris te aliquid donasse dicemus. vide ep. 105. l. 9.

Ad Meliorem. XXXVIII.

[a] Qui præstat pietate pertinaci
Sensuro bona liberalitatis,
Captet forsitan, aut vicem reposcat.
At si quis dare [b] nomini relicto
Post Manes, tumulumque perseveret,
[c] Quærit quid nisi parciùs dolere?
Refert sis bonus, an velis videri.
Præstas hoc, Melior, sciente famâ:
[d] Qui solennibus anxius sepulti
Nomen non sinis interire Blæsi,
Et de munificâ profusus arcâ
Ad natalitium diem colendum
Scribarum memori piæque turbæ
Quòd donas, facis ipse [e] Blæsianum.
Hoc longum tibi vita dum manebit,
Hoc & post cineres erit tributum.

a Qui munera vivis donat, majora munera vel hereditatem captare videatur.
b Mortuo.
c Quid quærit nisi dolorem suum consolari & mitigare largitione piâ?
d Qui in memoriam Blæsi pueri tui defuncti celebras natalem illius quotannis, largitus scribis munera, è quorum numero & ipse Blæsus erat.
e Festum nomine Blæsi & in illius gratiam. unde tibi præsens gloria, nec minùs superstes. de Atedio Meliore, ep. 28. l. 6. & Papin. sylv. 2. vide & 17. epist. l. 1. Plin. Sec. & 9. epist. 3. l.

Ad Domitianum. XXXIX.

Qui a Palatinæ caperet convivia mensæ,
 * Ambrosiasque dapes, non erat ante locus,
Hic haurire decet sacrum, Germanice, * nectar,
 * Et Ganymedeâ pocula mixta manu,
b Esse velis, oro, servus conviva Tonantis.
 c At tu si properas Jupiter, ipse veni.

a De aulâ hac Palatinâ supra ep. 66. * Imperatoris Domitiani dei & immortalia. b Servus cœlum adeat, diuque nobis intersit. c At si properas O Jup. habere Domitianum convivam, eu potius veni tu ad eum, quàm iste ad te.

Ad Priapum. XL.

Non horti, neque a palmitis beati,
Sed rari nemoris, Priape, custos,
Ex quo natus es, & potes renasci,
Furaces, moneo, manus repellas,
Et sylvam domini focis reserves.
b Si defecerit hæc, & ipse lignum es.

a Vitis, vineæ.
b Namque è ligno es & nisi sylvam custodias, deficiente in focum ligno, ipse tu combureris.

¶ *Ad Faustinum.* XLI.

Tristis Athenagoras non misit munera nobis,
 Quæ medio brumæ mittere mense solet.
An sit Athenagoras tristis, Faustine, videbo:
 Me certè tristem fecit Athenagoras.

Athenagoras excusat se, loquens: mihi quidem dolet me nullum munus tibi misisse hoc Decembri & his Saturnalibus, *Angl.* I am sorry that, &c. nescio tandem *respondet poeta* an ille doluerit: ego certè doleo me nihil accepisse.

Ad Mathonem. XLII.

Si te a sportula major ad beatos
b Non corruperit, ut solet: licebit
c De nostro, Matho, centies laveris.

a [illegible]
b Non transtulerit corruptum nidore majoris culinæ ad tuæ [illegible] convivium.
c De meâ sportulâ, ut volunt, [illegible] quadrantum, quamvis non constat ratio, cùm Adverbia ista in *es* Numeralia desinunt toties [illegible] Millia. itaq; vel ludit poeta, vel centies lavare i. à balneis cœnare apud te invitat Mathonem.

¶ *In Fabium & Christillam.* XLIII.

a Effert uxores Fabius, Christilla, maritos;
 Funereamque toris quassat uterque facem.
Victores b committe Venus: quos iste manebit
 Exitus, una duos ut c Libitina ferat.

a Ad rogum & sepulchrum.
b *Metaph. ab arena.* Congrediantur tandem victor [illegible] maritorum, victrix illa maritorum, matrimonio juncti, ut videamus uter vicerit, vel an uterque fortiter quasi mutuis vulneribus occubuerit. c Feretrum. Libitina autem Romanis dea præses mortis, in cujus æde quæ ad sepulturam pertinent, vendebantur, eâque eadem cum Venere. Plutarch. probl.

Ad Titullum. XLIV.

Titulle, moneo, a vive semper; b hoc serum est:
c Sub pædagogo cœperis licet, serum est.
At tu, miser Titulle, nec senex vivis:
Sed * omne limen conteris salutator,
Et mane sudas urbis osculis udus,
Foroq; d triplici sparsus ante e equos omnes,
2 Ædemq; Martis, & 3 colosson Augusti
Curris per omnes f tertiasque, quinctasque.
Rape, congere, aufer, possidе: relinquendum est.
Superba densis arca palleat nummis,
Centum explicentur paginæ g Calendarum:
Jurabit heres, te nihil reliquisse,
Supraque pluteum te h jacente, vel saxum,
i Fartus papyro dum tibi torus crescit,
k Flentes superbus basiabit eunuchos;
Tuoq; k tristis filius, velis nolis,
Cum concubino nocte dormiet primâ.

a Genialiter. ep.26.l.1. b Hæc aetas. c [illegible] * Ep.79.l.4. d Ep.38.l.5.2. e Equites, inquiunt, & judices equestris ordinis. sed quid si designet tria fora? 1. Vetus, in quo equi. i. statuæ equestres. 2. C. Julii Cæs. ad ædem Martis. 3. Augusti, ubi Colossus & bibliotheca Augusti. f Horas, non tabernas dextrorsus. vide ep.69.l.5. g Debitorum, à quibus usuræ singulis Calendis exigebantur. h Exportando, compositо. i Dum apparatus tibi torus funereus, in quo efferaris ad rogum, qui papyro, vel (ut Jos. Scal. ad Guilandinum vult) fari Tusco farciebatur. ep.97.l.10. k In medio funeris tui lectum.

Ad Flaccum de reditu P. Terentii. XLV.

Priscus ab a Ætnæis mihi, Flacce, Terentius oris
Redditur: hanc lucem b lactea gemma notet.
Defluat, & lento c splendescat turbida d limo
e Amphora centeno consule f facta minor.
g Continget nox quando meis tam candida mensis?
Tam justo dabitur quando calere mero?
h Cùm te, Flacce, mihi reddet Cytheréia Cyprus,
Luxuriæ fiet tam bona causa meæ.

a Sicilia, in qua Aetna. b Albus calculus. sumpt. à Thracum more, qui faustos dies albis lapillis, infaustos nigris computabant. ipsa margarita vice albi calculi. sic ep.38.l.10.h. & 34.l.12. c Lento transmittatur. vinum quod paullatim per colum distillet. d Vinum veteribus & [illegible] suo suo crassum transmittatur per saccum seu colum quo defecatur. vide ep.40.l.2.ep.63.10.l. item l.14.ep.103.& 104. Ita P. Scriverius. cum prior lectio limo variè exerceret commentatorum interpretes. e Annosum vinum & seculare. vide ep.27.l.2.e. f Aetate imminuta, fumo siccata. g Ecquando iterum erit mihi æquè justa convivii caussa? certe— h— Ubi idem Flaccus redierit ex Cypro, Veneri, quæ in Cytheris quo mari nata appellabat colitur, sacrata.

Ad cestum puerum. XLVI.

Quanta tua est probitas, quanta est b præstantia (formæ,
Ceste puer, puero c castior Hippolyto!
Te secum d Diana velit, e doceatque f natare:
Te Cybele g totum mallet habere Phryga.

a Legerim, Tanta tua est probitas, quanta est, ut ep.8. l.11. b J. Gruterus, infantia formæ. c Vide argumentum Hippolyti Senec. trag. d Ipsa castitatis dea. e P. Scriv. Doceatque natare. f Inter nymphas suas, neq; oculos tuos [illegible]lectur ut quondam Actæonis. g Non castratum ut Atyn quondam puerum suum Phrygium.

Tu

Tu [h] Ganymedeo poteras succedere lecto,
[i] Securus domino basia sola dares.
Felix quæ tenerum vexabit sponsa maritum,
Et quæ te faciet prima puella virum!

h Ep. 56 l. 5.
i Non suspectus Junoni, nec zelotypam deam urens. Grut. *Sed durus domino.* vix basia à te impetraret Jupiter, nedum quid ulterius.

In variè se tondentem. XLVII.

Pars maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est,
Pars vulsa est: [b] unum quis putet esse caput?

b Quòd vulsurâ fœminam, tonsurâ juvenem, rasurâ virum præ se fert.

De abollâ Crispini. XLVIII.

Nescit cui [a] dederit [b] Tyriam Crispinus [c] abollam,
Dum mutat cultus, induiturq; togam.
Quisquis habes, humeris sua munera redde precamur;
Non hoc Crispinus, te sed [d] abolla rogat.
Non quicunque capit saturatas murice vestes,
Nec nisi [e] deliciis convenit iste color.
Si te præda juvat [f] fœdique insania [f] lucri;
Quo possis [g] melius fallere, sume [h] togam.

a Tenendam.
b Purpurâ è Tyro imbutam.
c Pallium duplicatum.
d Quæ tibi non convenit, furemq; prodet.
e Lautioribus & delicatis.
f Furti.
g Latere, furtum celare. λανθάνειν.
h Hac melius latebis.

De Aspro. XLIX.

[k] Formosam plane, sed cæcus diligit Asper.
Plus ergo, ut res est, quàm videt Asper, amat.

k Quam tamen non videt. *Qui nunquam visa flagrabat amore puella.* Juven. sat. 4. v. 114. de Catullo Messalino.

Ad Cæs. Domitianum. L.

[a] Quanta Gigantei memoratur mensa triumphi,
Quantaque nox superis omnibus illa fuit!
Qua bonus accubuit genitor cum [b] plebe deorum,
Et licuit Faunis poscere vina Jovem:
[c] Tanta tuas Cæsar, celebrant, convivia laurus:
Exhilarant ipsos gaudia nostra deos.
Vescitur omnis eques tecum, populusque, patresque;
Et capit [d] ambrosias cum duce Roma dapes.
Grandia pollicitus quanto majora dedisti!
Promissa est nobis [e] sportula, [e] recta data est.

a Quantum convivium Jupiter præbuit Diis relatâ de gigantibus victoriâ, &c.
b *Est quoque plebs superûm, Fauni, Satyrique, Laresque, Fluminaq; & Nymphæ, semideûmque genus.* Ovid. in Ibin.
c Tanta est lautitia ejus convivii, quod tu, O Domitiane, dedisti Senatui, equitibus, plebi, post lauream à Sarmatis Jovi illatam, supra ep. 15. d.
d Ab Imp. Domitiano deo. ep. 8. l. 5. b. datis.
e Ep. 7. l. 3.

De phialâ Instantii Rufi. LI.

[a] Quis labor in phialâ? docti Myos, anne Myronis?
Mentoris hæc manus est, an Polyclete tua?
[b] Livescit nullâ caligine fusca, nec odit
Exploratores nubila massa focos.

a Cujus artificis opus est hæc phiala mihi à Rufo missa? Myosne, Myronis, Mentoris, an Polycleti? cælatorum, de quib. Plin. 33. l. 12. c.
b Pura nitet, neq; habet maculam aut situm contractum unde quis suspicetur eam non esse puri metalli, imò nec metuit in igne explorari.

[e] Vera minùs flavo radiatut electra metallo,
Et niveum felix [d] pustula vincit ebur.
[e] Materiæ non cedit opus: [f] sic alligat orbem,
Plurima cùm totâ lampade Luna nitet.
[g] Stat caper Æolio Thebani vellere Phryxi
Cultus: ab hoc mallet vecta fuisse soror.
Hunc nec [h] Cyniphius tonsor violaverit, & tu
[i] Ipse tuâ pasci vite, Lyæe, velis.
Terga premit pecoris geminis [k] Amor aureus alis:
Palladius tenero [l] lotos ab ore sonat.
Sic [m] Methymnæo gavisus [n] Arione delphin
Languida [o] non tacitum per freta vexit onus.
[p] Imbuat egregium digno mihi nectare munus
Non grege de domini, [q] sed tua, Ceste, manus.
Ceste decus mensæ, misce [r] Setina: videtur
Ipse [s] puer nobis, ipse sitire [t] caper.
Det [u] numerum cyathis Instanti litera Rufi:
[x] Auctor enim tanti muneris ille mihi.
[y] Si Telethusa venit, promissaq; gaudia portat:
Servabor dominæ, Rufe, triente tuo.
Si dubia est, [z] septunce trahar: si fallit amantem,
[*] Ut jugulem curas, ∴ nomen utrumq; bibam.

c Phiala hæc ex electro factitio, mistâ sc. auro quintâ argenti portione, superat colore verum succinum vel electrum illud metallicum in ipsis venis & fodinis mistum.
d Argentum purum putum, pustulatum. ep. 85. l. 7. &c. Al. *pusula*.
e *Materiam superabat opus* Ovid. 2. Met.
f Formâ & nitore refert plenam lunam.
g Prominet cælatus in phialâ caper, quo mallet vehi Helle quam illo qui Phryxum filium Athamantis regis Thebanorum cui Æolus pater, pontum transfretavit.
h Ep. 94. l. 7. 9. & E.
i Capri cælabantur in calicibus & victimæ statuebantur Baccho quòd vineis nocebant, huic tamen tam affabrè formato ipse Bacchus parceret, eumq; pasceret sua vite. ep. 39. l. 13.

k Cupido. l Tibiæ genus è Loto arbore quæ nascitur in Lybia juxta Palladis lacum. Ad tibiarum cantus expetitur. Plin. 13. l. 17. c. Athenæus 4. l. 25. c. φώτιγγες Alexandrinis dictæ. vide Brodæi Misc. 25. 2. lib. m In Methymna, quæ urbs Lesbi est, nato. n Vid. Strab. 10. l. ca. ult. A. Gell. 16. l. 19. c. Herodot. 1. &c. o Vocalem, lyra canentem Ariona. p Non quivis è vilibus servis mihi imbuat *Angl.* season hanc phialam pretioso vino & tam nobili phialâ digno. q *Sed tua certa manus. Ceste decus mensa*, Grut. ex MS. r Vina è Setia urbe Campaniæ. s Cupido, qui effingitur in phiala capro vectus. t Cupidinem gestans, supra h. & i. u De hoc more bibendi ad numerum literarum nominis vid. ep. 72. l. 1. & Opsopœum ad ep. Ἔγχει Λυσιδίκης κυάθους δέκα 7. l. Anthol. x Ille enim mihi muneri misit hanc phialam. y Si expectanda sit amica, parciùs bibendum ut ep. 107. l. 1. contentus itaq; ero quincunce. ep. 28. l. 1. h. quinq; cyathis qui triens est tuus. h. e. numerus tertiæ partis nominis tui *Instantius Rufus* quod literarum est XV. z Dimidium præter-propter literarum nominis tui * *Elegans Metaph.* ut conficiam curas, affectus & amores, quæ sæpe cruciant, strangulant & jugulant homines. & hoc ex præcepto Ovidii 2. de Remedio Am. *ebrietas tanta sit, ut tibi curas Eripiat.* vid. ep. Βάκχου μέτρον ἄριστον ὃ μὴ πολὺ μηδ' ἐλάχιστον, &c. l. Anthol. 47. c. ∴ Numerum utriusq; nominis; tot nimirum calices, quot habet literas utrumq; nomen *Instantius Rufus*. quindecim sc. cyathos. Ingeniosa hæc ut arbitror, atq; ingeniosa numeri incerti, nominis ambigui, rationisq; apud alios ineditissimæ explicatio accepta feratur sagacissimo Viro P. Scriverio.

Ad Ceditianum. LII.

Tonsorem puerum, sed arte talem,
Qualis nec [a] Thalamus fuit Neronis,
Drusorum cui [c] contigêre barbæ,
Æquandas semel in genas rogatus,
Rufo, Ceditiane, commodavi.

a Tonsor Neronis ex lapide Romæ in æde Mariæ, Lips. 1. l. epist. quæst. 5.
b Familiæ Neronis, cui cognomen addebatur Ænobarbi à Domitio. vide rationem apud Plutarchum in Æmylio Dion. 6.
c Tondendæ, radendæ, æquandæ.

Dum

d Dum jussus repetit pilos eosdem
Censurâ speculi manum regente;
e Expingitq; cutem, facitq; longam
Detonsis f epaphæresim capillis;
g Barbatus mihi tonsor est reversus.

d Dum immodicè elegantiæ studio curiôq; ad speculi censuram omnem pilum tonsum atq; iterum castigari vult, &c.
e Al. Expungitque. ut ep. 82. l. 7.
f Non simul sed lentâ detonsione, ab ἀφαίρεσις insuper detraho. g Detentus est tamdiu in opere, ep. 82. l. 7, ut jocetur poeta rediisse barbatum? An forte longam passus est Hyli nostem, de qua vide ep. 7. l. 4.

In Catullam. LIII.

a Formosissima quæ fuere, vel sunt,
Sed b vilissima quæ fuere, vel sunt,
O quàm te fieri, Catulla, vellem
Formosam minùs, aut magis pudicam!

a Formosissima.
b Quia prostituta omnibus.

Ad Cæsarem Domitianum. LIV.

Magna licet toties tribuas, majora daturus
c Dona d ducum victor, e victor & ipse tui;
Diligeris populo non propter f præmia, Cæsar,
Propter te populus f præmia, Cæsar, amat.

c Spectacula, epulas, munera, congiaria, &c. Sueton. Domit.
d Regum Sarmatarum, Dacorum, &c. e Et qui teipsum indies virtute & benignitate superas. f Al. munera.

Ad eundem, de leone. LV.

Auditur quantum a Massyla per avia murmur,
Innumero quoties sylva leone b furit:
c Pallidus d attonitos ad Pœna mapalia pastor
Cùm revocat tauros, & d sine mente pecus:
e Tantus in Ausoniâ fremuit modò terror arenâ.
Quis non esse gregem crederet? unus erat.
f Sed cujus tremerent ipsi quoque jura leones,
f Cui diadema daret g marmore picta Nomas.
O quantum per colla decus, quem spargit honorem
h Aurea lunatæ cùm stetit unda jubæ!
i Grandia quàm decuit latum venabula pectus,
Quantaque k de magnâ gaudia morte tulit!
Unde tuis, Lybie, tam felix gloria sylvis?
l A Cybeles numquid venerat ille jugis?
An magis m Herculeo, Germanice, misit ab astro
Hanc tibi vel n frater vel pater ipse feram?

a Per deserta Africæ. Massylia autem Lybiæ pars est.
b Fremit, rugitu reboat.
c Metu.
d Metu stupidos atque ἀναισθήτους ob rugitum leonum.
e Non minore rugitu fremuit nuper leo terribilis in Rom. Amphitheatro.
f Sed talis, cui regnum & summum jus cederent cæteri leones, ut leoni feræ cæt.
g Marmore clara Numidia. Numidæ prius Nomades dicti à νόμαι. Salust. & Plin. 5. l.
h Cùm fulva juba horreret erecta undiq; in orbem, ad modum plenæ lunæ, ejusq; extremitas aureo fulgore splenderet. quidam MSS. ut & Bodle… præferunt, cùm stetit umbra juba. i Quàm par fuit grandi venabulo? k Ab ipso impe… re, Carpophoro, Glabrione vel alio nobili bestiario cæsus. l Ab Ida, vel alio Phrygiæ mon… præest Cybele à 4. leonibus curru vecta? m Ep. 57. l. 4. f. n Titus vel Vespasianus in deos re…

Ad Flaccum. LVI.

Temporibus nostris ætas cùm cedat avorum,
Creverit & major cum a duce Roma suo:

a Imp. Domitiano. Ep. 19. l. 5.

Ingenium sacri miraris abesse Maronis,
Nec quemquam tantâ bella sonare tubâ.
Sint [b] Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones,
Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.
[c] Jugera perdiderat miseræ vicina Cremonæ,
Flebat & abductas [d] Tytirus æger oves.
Risit [e] Tuscus eques, paupertatemque malignam
Reppulit, & celeri jussit abire fugâ.
Accipe divitias, & vatum maximus esto:
Tu licet & [f] nostrum, dixit, [g] Alexin ames.
Adstabat domini mensis pulcherrimus [h] ille,
[i] Marmoreâ fundens nigra falerna manu;
Et libata dabat roseis carchesia labris,
Quæ poterant ipsum solicitare Jovem.
[k] Excidit attonito pinguis Galatea poetæ,
Thestylis & rubras messibus usta genas:
Protinus [l] Italiam concepit, & [m] arma virumque,
Qui modò vix [n] Culicem fleverat ore rudi.
Quid Varos, Marsosque loquar, ditataque vatum
Nomina, magnus erit quos numerare labor?
Ergo ero Virgilius, si munera Mæcenatis
Des mihi? [o] Virgilius non ero, [p] Marsus ero.

b Qui foveant poetas, quod fecit C. Cilnius Mæcenas.
c Vide Virgilii vitam & eclog. 1. & 9. unde hoc hemistich. *misera vicina Cremona*.
d Virgilius sub persona Tytiri ecloga 1.
e Mæcenas regibus Etruscis oriundus.
f Pollionis tamen fuisse hunc puerum adstruit Apuleius. Apol. 1. & Donatus.
g Notum ex ecloga 2. Virg.
h Alexis vel Alexander.
i Candenti purius Pario marmore. & ἀντὶ τοῦ nigra Fal.
k Exciderunt illi Bucolica, non amplius scripsit humilia carmina de Galatea & Thestyli sole perustâ.
l Historiam Italiæ & Romani nominis ducti ab Ænea. m Libros Æneidos, cujus initium *Arma virumq; cano, &c.* n Poemation de Culice. o Non ero clarissimus epicus, ero clarus, ut spero, epigrammatographus. p Poeta epigrammatarius. l. 2. ep. 71. b. & 98. l. 7.

De Picente. LVII.

TReis habuit dentes, pariter quos exspuit omnes,
Ad tumulum Picens dum sedet ipse suum.
[q] Collegitque sinu fragmenta novissima [r] laxi
Oris, & aggestâ contumulavit humo.
Ossa licet quondam defuncti non legat heres:
Hoc sibi jam Picens præstitit officium.

q Alludit ad veterum morem colligendi ossa, de quo vide quæ nos ad ver. 797. Troadis Senecæ: nec non ad id quod lib. 8. c. 5. Quintil. *Infelicissima fœmina, nondum extulisti filium & jam ossa legisti, &c.* r Ita MSS. Grat. & editio Calderini. at vulg. *fracti Oris*.

In Artemidorum. LVIII.

CUm tibi tam crassæ sint, a Artemidore, lacernæ,
Possim te Sagarum jure vocare b meo.

a Qui nomen habes ἀπὸ τῶν τῆς ἀρτεμίδος εἰληφὼς, ac si tenuissima Minervæ tela indueroris: cum tamen lacernis vestiaris non minus crassis quàm sunt saga, *Sagarum* ego te pro Artemidoro vocabo. b Editio Calderini, lunius in margine & alii praeferunt *meum*, familiaritas quædam nostro familiaris, *Codrus meus, Publius meus, &c.*

In luscum furem. LIX.

ADspicis hunc a uno contentum lumine, cujus
b Lippa sub * attritâ fronte b lacuna patet?

a Cui unus sufficit ad furta oculus. Al. *contemptum*.
b. Cavea oculi stillans.
* Impudenti, effricta fronte.

c Hominem, ut Græci παράλογον, vel simpliciter, caput uno oculo noli credere inutile aut innocuum.
d Mercurii filii patri furtis simillimi. Iliad. λ.
e Qui adhærent tacta. viscata manus. *Angl.* sticky finger & lime-twigs.
f Observare ab. vitore.
g Qui quàm solicitè, custodiunt.
h Ep. 33. supra 7. & infra 71. ep. 8.
i Si nihil aliud est quod furetur, puero suo, qui ad pedes custodit depositas, soleas suas surripit, ne deshetae manus dedidiscant. to keep his hands in use.

Ne contemne a caput, nihil est furacius illo:
Non fuit d Autolyci tam e piceata manus.
Hunc tu convivam cautus f servare memento:
Tunc furit, atque oculo luscus utroque videt.
Pocula g solliciti perdunt h ligulasque ministri,
Et latet in tepido plurima mappa sinu.
Lapsa nec à cubito subducere pallia nescit,
Et tectus lænis sæpe duabus abit.
Nec dormitantem vernam fraudare lucerna
Erubuit fallax, ardeat illa licet.
i Si nihil invasit, puerum tunc arte dolosa
Circuit, & soleas surripit ipse suas.

In * Claudiam. LX.

* Longoliam aliquam fœm. quam poeta per Hyperbolen jactat excedere staturâ altissimum Romæ Colossum, ep. 2. lib. Spect. d.

Summa Palatini poteras æquare Colossi,
Si fieres brevior, Claudia, sesquipede.

In Carinum. LXI.

a Invidiâ, vide ep. 77. l. 4. & l. 6. ep. 61.
b Ep. 67. l. 1. m.
c Ep. 2. l. 3. h.
d Sed meis.
e Redigatur ad rem olitoriam, quæritet sibi victum ex horto unico suburbano, agatq; mulas olere venali onustas per urbem.

a Livet Carinus, rumpitur, furit, plorat,
Et quærit altos, unde pendeat, ramos:
Non jam quòd orbe cantor & legor toto:
Nec b umbilicis quòd decorus & c cedro
Spargor per omnes Roma quas tenet gentes:
Sed quòd sub urbe rus habemus æstivum,
Vehimurque mulis d non ut antè conductis.
Quid imprecabor, ô Severe, liventi?
Hoc opto, e mulas habeat, & suburbanum.

De Picente. LXII.

Picens epigrammata ad nauseam longa scripserat, etiam in aversâ chartâ on the other side. quod Juven. dixit *à tergo*, cùm veteres una tantùm chartæ facie scriberent, quòd bibula illorum charta transmitteret atramentum. Jocatur poeta, non mirum esse si averso Deo, h. e. invitâ Minervâ, musis invitis & Apolline nullo componat carmina, qui in aversâ chartâ & opisthographo scribat, luditq; in variatione *aversa* & *averso*.

Scribit in aversâ Picens epigrammata chartâ,
Et dolet averso quòd facit illa deo.

De Aulo. LXIII.

* Delicatos pueros, poetarum amasia.

* Thestylon Aulus amat, sed nec minùs ardet * Alexin,
Forsitan & nostrum sic * Hyacinthon amat.
I nunc & dubita, vates an diligat ipsos,
* Delicias vatum cùm meus Aulus amet.

In Clytum. LXIV.

[a] Ut poscas, Clyte, munus, exigasque,
[b] Uno nasceris octies in anno;
Et [c] solas puto, tresve, quatuorve
Non natalitias habes Calendas.
[d] Sit vultus tibi levior licebit
Tritis litoris aridi lapillis,
Sit moro coma nigrior [e] caduco,
Vincas mollitie tremente plumas,
Aut [f] massam modò lactis alligati;
Et talis tumor excitet papillas,
Quales [g] cruda viro puella servat:
Tu nobis, Clyte, jam senex videris.
Tam multos quis enim fuisse credat
Natales Priamive, Nestorisve?
Sit tandem pudor, & modus rapinis.
Quòd si ludis adhuc, semelque nasci
Uno jam tibi non sat est in anno;
[h] Natum te, Clyte, nec semel putabo.

a Ut amicis & clientibus frequens detur occasio munerum natalitiorum tibi mittendi.
b Celebras memoriam natalis tui saepius per annum, nempe octies.
c Singulis mensibus, exceptis tantum tribus aut quatuor, habes fictitium natalem.
d Sis licet imberbis, crinibus niger, tener & mollis, Priamum tamen & Nestora senio superare videris, qui toties celebras tuum natalem.
e Maturo sc. & nigro. ep. 93. l. 1. d.
f Massam lactis coagulati, vide ep. 64. l. 1. e.
g Innupta.
h Ne unum quidem diem esse tuum natalem putabimus, nec in eo tibi munera mittemus.

Ad Domitianum. LXV.

Hic ubi fortunae [a] Reducis fulgentia late
Templa nitent, [b] felix area nuper erat:
Hic stetit [c] Arctoi [d] formosus pulvere belli
[e] Purpureum fundens Caesar ab ore [e] jubar.
Hic [f] lauro redimita comas, & candida [g] cultu
Roma salutavit voce [h] manuq; ducem.
Grande loci meritum testantur & altera dona:
Stat sacer edomitis gentibus [i] arcus ovans.
[k] Hic gemini currus numerant elephanta frequentem:
Sufficit immensis [l] aureus ipse jugis.
Haec est digna tuis, Germanice, porta triumphis:
[m] Hos aditus [n] urbem Martis habere decet.

a Augusta ob reditum ara Fortunae reducis consecrata. Dio. l. 54. Domitiano à bello Sarmatico reduci templum Fortunae reducis aedificatum.
b Viso primum & salutato ibi principe, ut seq. versu.
c Sarmatici. ep. 5. l. 7. a.
d Pulverulenta belli gloria insignis.
e Purp. radios, ruborem.
f Principi è bello reduci processerunt obviam cives laureati. ep. 7. l. 7. f.
g Niveis vestibus induta. Vulg. leg. vultu.
h Adoratione, admota ori manu ut in salutationibus Deorum, inquit Lips. Doctiss. Heraldus ad plausum, quo excipiunt imperatores, refert. i Ἀψὶς τροπαιοφόρος, arcus triumphalis, arcuata porta cui è lapide in altum extructae pictam inscribi victoriam ejusque seriem moris erat. de variis arcubus Domitiani vide Sueton. Dom. c. 13. k Supra arcum positae erant geminae quadrigae, propter geminam & Dacis victoriam, ad quas elephanti juncti, quos Domitianus victor regebat. l Statuas sibi non nisi aureas & argenteas poni permisit, ac ponderis certi. Dom. Sueton. c. 13. & Xiphilin. Dom. m Has portas arcuatas & triumphales. n Romam, à Martis progenie conditam.

De consulatu Silii. LXVI.

[a] Augusto pia thura, victimasque
Pro nostro date Silio, Camoenae.
[b] Bis senos jubet en redire fasces

a Imperatori Domitiano.
b Silio delatum consulatum vide ep. 63. l. 7. b. & f.

* Nato consule, [c] nobilique virgâ
Vatis Castaliam domum sonare.
Rerum prima salus & una Cæsar,
* Gaudenti superest adhuc quod optet
Felix purpura, * tertiusque consul.
Pompeio dederit licet senatus,
Et Cæsar [d] genero sacros honores,
Quorum [e] pacificus ter ampliavit
Janus nomina, Silius frequentes
Mavult [f] sic numerare consulatus.

* Filio Silii poetæ. alii legunt *Nato* & eundem Silium bis Cos. designari volunt, cui optet poeta tertium consulatum. Sed Silius uno consulatu contentus recessit à Republicâ ep. 62. l. 7. Martialis itaque hortatur Musas gratias & sacra dare Cæsari propter consulatum Silii filio delatum, optatque alteri Silii filio tertium consulatum. ita ut triplex ejusdem familiæ consulatus exprimat triplicem illum Pompeii & Agrippæ. c Magistratu domum suam aut alienam accedente, lictor ejus præcedens virgâ fores pulsabat, Liv. 6. l. Plin. 7. l. d Pompeio, cui nupsit Iulia Cæsaris filia. sed cur bis idem dicat poeta? Intellige, si placet, M. Vipsanium Agrippam cui nupta est Augusti Iulia, quem usque in tertium consulatum amicitia principis evexit. Velleius. & hunc esse sensum poetæ patet ex sequentib. e Templum Jani bis claudebatur ante Octavium, quod erat signum pacis. tertio claudebatur, imo ter, sub ipso Augusto, semel quidem cum M. Agrippa secundùm consule. unde nomina eorum illustrata. *Vel* Quorum tertium consulum nomina referebantur in Fastos, qui in tutela & auspicio Iani, ep. 2. supra. f In se & duobus filiis, quàm in se uno tres consulatus, ut Pompeius & Agrippa.

In Cæcilianum. LXVII.

[a] Horas quinque [b] puer nondum tibi nunciat, & tu
Jam conviva mihi, Cæciliane, venis.
Cùm modò [c] distulerint [d] raucæ [e] vadimonia [f] quartæ,
Et [g] Floralicias lasset arena [g] feras.
Curre, age, & [h] illotos revoca, Calliste, ministros:
Sternantur [i] lecti: Cæciliane sede.
[k] Caldam poscis aquam; sed nondum frigida venit:
Alget adhuc [l] nudo clausa culina foco.
[m] Mane veni potiùs. nam cur te quincta moretur?
Aut cur non serò, Cæciliane, venis?

a Nondum quintam, præproperam nimis cœnæ horam. vide ep. 8. l. 4. g.
b Servorum erat nunciare horas.
c In alterum diem, quod fiebat horâ tertiâ, quæ exercebat caussidicos ep. 8. l. 4. idque propter ludos Florales.
d Sic ep. 8. l. 4. *raucos caussidicos*.
e Synecdochicè pro judiciis, Vadimonium enim est sponsio sistendi in judicio. f Horæ sc. litium forensium differendi. Al. *charta*, perperam. vide I. Salmuth ad Pancirolum cap. de cibi capiendi modo veterum, pag. 538. Al. g Lepores, capreas, &c. ab AEdilibus exhibitas in Floralibus, de quibus ep. 3. l. 1. h Ante octavam quæ hora est balnearum. i Tricliniares, quibus accumbitur. k Aquam calidam, ad vomitum vel ad vinum diluendum, Lips. Elect. 1. c. 4. *Caldam poscis aquam: nondum mihi frigida venit.* l Sine igne & lignis. m Importunè & intempestivè venisti, perinde ac primo mane: oportuniùs & humaniùs venisses tardè & post cœnæ horam. Sed alii legunt, *Vigentes, serò, Cæcilliane, venis.*

Ad Entellum. LXVIII.

Qui [a] Corcyrei vidit pomaria regis,
[b] Rus, Entelle, tuæ præferat ille domus.
Invida purpureos [c] urat ne bruma racemos,
Et gelidum [d] Bacchi munera frigus edat;
[e] Condita perspicuâ vivit vindemia gemmâ,
Et tegitur felix, nec tamen uva latet.

a Alcinoi regis Phæacum. vide ep. 64. l. 4. f.
b Præferat tuum hortum illius horto.
c Mordeat. supra ep. 14. c. *Boreæ penetrabile frigus adurit.* Virg. κόλλει τὸ ψυχρὸν διὰ τὸ συνάγειν, ἢ ἀντιπεριΐστασθαι τὸ θερμόν. Aristot. d Vites. e Lapide speculari tegitur ab injuria rigoris. ep. 14. supra c.

Fœmineum lucet sic per [f] bombycina corpus:
Calculus in nitidâ [g] sic numeratur aquâ.
Quid non ingenio voluit natura licere?
[h] Autumnum sterilis ferre jubetur hiems.

f Malitia è bombyce vel serico intexta, tenuia & pellucida. Senec. Benef. 7. l. 9. n. & Juven. 2. sat. 66. v. hujusmodi vestes vitreæ, nebulæ lineæ, vela serica, carbasei venti, texta pellucida matronis Romanis in usu erant, ut nostris hodie dominis, lattuæ auro tissuæ, &c. g Ita perlucent & apparent calculi ut numerari possint. h Ita muniti specularibus horti ipsâ brumâ fructus ferunt perinde ac in autumno.

In Vacerram. LXIX.

[i] Miraris veteres, Vacerra, solos,
Nec laudas nisi mortuos poetas.
Ignoscas petimus Vacerra: [k] tanti
Non est, ut placeam tibi, perire.

i Vide ep. 10. l. 5. d.
k Ut tua mihi post fata contingat laus, non propero mori. dict. ep. f.

De Nervâ. LXX.

[a] Quanta quies placidi tanta est facundia Nervæ:
[b] Sed cohibet vires ingeniumque pudor.
[b] Cùm siccare sacrum largo Permessida posset
Ore, verecundam maluit esse sitim:
[c] Pieriam [d] tenui frontem redimire coronâ
Contentus, famæ nec dare vela suæ.
[e] Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,
Carmina qui docti nota Neronis habet.

a Æquè facundus & carmine dulcis est Nerva, ac mitis & lenis, de lenitate Nervæ, Aurel. Victor. Dio. Eutropius: de poesi nostra ep. 27. l. 9. Plin. Jun. l. 5. epist. 3. Gyrald. dial. 5. Nero qui Nervam appellavit suum Tibullum, ep. 27. l. 9. g.
b Modum pudorem & decorum adhibet in poesi, non proluit se fonte Caballino, cui vel exhauriendo sufficeret, non laxas ingenio habenas indulget; sed sibi temperat, & modicè bibit fontem musarum Permessida, advertens quid deceat virum magnum, & minorum studiorum gloriam ad viros inferioris sortis relegans. c Poeticam. d Hederacea, quæ elegiographis & epigrammatariis datur, cùm posset heroicus quernam mereri. e Ut supra, nota a.

In Postumianum. LXXI.

Quatuor argenti libras mihi [a] tempore brumæ
Misisti ante annos, Postumiane, decem.
Speranti plures [b] (nam stare, aut crescere debent
Munera) venerunt plúsve, minúsve duæ.
Tertius, & quartus multo inferiora tulerunt,
Libra fuit quincto [c] Septitiana. [d] quid est?
[e] Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno.
Post hunc [f] in cotulâ rasa selibra data est.
Octavus [g] ligulam misit sextante minorem:
Nonus [h] acu levius vix cochleare tulit.
Quod mittat nobis decimus jam non habet [i] annus:
[k] Quatuor ad libras, Postumiane, redi.

a Saturnalibus in mense Decembri.
b *Beneficia sub vertis antiquiora, nisi illa posterioribus cumules.* Plin. sec. ep. 4. l. 3. & Seneca 2. de Benef. c. 11. *parum est dedisse, fovenda sunt beneficia, &c.*
c Libra octo unciarum cum semunciâ, quæ Romanis bello attritis desfugit ab unciis 12. ut ep. 17. supra.
d *Misisti minnos quos ussin? misse. quid est?* Ita Scriverius, cùm prius esset *quidem*, ineptè conceptum *quid est?* e Ad vasculum compositumq; à sciolo librario, ex eo quod exaratum invenerat, sex unciarum. f Cotyla seu calix politus vel cælatus sex unciarum datus est. g Vasculum, mensuram quæ quartam partem cyathi continet, alias significat *spathulam*, gladiolum, ut supra ep. 33. y. h Al. *acu levius vel cochl.* i Non invenit quod minus mittat. k Incipe rursus à primo anno, & perage, si placet, annua munera in circulum.

Ad librum suum. LXXII.

a Nondum murice cultus, asperoque
Morsu pumicis aridi politus,
b Artanum properas sequi libelle:
Quem pulcherrima jam redire Narbo,
Docti patris Narbo c Votieni
d Ad leges jubet annuosque fasces:
Votis quod e paribus tibi petendum est,
Continget locus ille, & hic amicus.
f Quàm vellem fieri meus libellus.

a Vide ep. [illegible] l. 3. l. & 67. ep. 1. l. [illegible]
b [illegible] Narbonem [illegible] Galliæ [illegible] civitatem.
c Poetæ nobilis.
d Ad jus dicendum & magistratum, Narbo fuit colonia Romana, unde Martius dictus est, & ad Romæ [illegible] administrabatur.
J. Gruterus [illegible] in MS. opt. atq; editione principe reperiri, *Docti Narbo Paterna Votini*.
e Ut contingat tibi locus bonus; ut amicus bonus. f Ut utroq; frueretur, Narbone, loco amœnissimo; Artano, amico sincerissimo.

Ad Instantium. LXXIII.

Instanti, quo nec sincerior alter habetur
Pectore, nec niveâ simplicitate prior:
Si dare vis nostræ vires animosq; g Thaliæ,
Et victura petis carmina; h da, quod amem.
i Cynthia te vatem fecit lasciva, Properti:
Ingenium Galli pulchra Lycoris erat.
Fama est arguti Nemesis formosa Tibulli:
Lesbia dictavit, docte Catulle, tibi.
Non me Peligni, nec spernit Mantua vatem,
Si qua Corynna mihi, si quis Alexis erit.

g Ep. 8. l. 4. m. & 16. ep. l. 7. 4.
h [illegible] inquit Plutarchus, vere felicior est sic amor non paucis poetis, quibus amicæ materiam felicem in carmina [illegible], unde [illegible] nomina toto cantentur in orbe, ut canit Ovidius el. 5 lib. 1. Amorum.
i Latinos recenset poetas, quorum ingenia amor excitavit, quorum amores & amicas nemo propemodum non audivit, qui de ipsis poetis, quamvis sub aliis nominibus. vide Gyrald. de vitis poetarum.

In malum medicum. LXXIV.

k Hoplomacus nunc es, fueras l opthalmicus ante:
m Fecisti medicus, quod facis hoplomachus.

k Gladiator armatus, ex ὅπλα & μάχη.
l Medicus ocularis. [illegible] Et [illegible] vicinia nominum simul & artium, sic ep. 31. & 48. l. 1. m [illegible] videturque [illegible] & gravis armaturæ gladiatorum pugna fuisse [illegible] vide [illegible]

De Gallo Lingono. LXXV.

Dum repetit serâ conductos nocte penates
a Lingonus à b Tectâ Flaminiâque recens:
c Expulit offenso vitiatum pollice talum,
Et jacuit d toto corpore fusus humi.
Quid faceret Gallus, qua se ratione moveret?
e Ingenti domino servulus unus erat,
Tam macer, ut minimam posset vix f ferre lacernam:
Succurrit misero casus, opemque tulit.

a Ex urbe Galliæ [illegible], *Langres*.
b Vià Tectà seu Fornicata ad Campum, prope Flaminiam.
c [illegible] talum, læso pollice [illegible]
d Grandi & obeso.
e In usum domini, advers[illegible] ingruentem subito pluviam vel tempestatem, *Ad ferre lucernam*: quia serâ nocte.

Quatuor [e] inscripti portabant vile cadaver,
[f] Accipit infelix qualia mille rogus.
Hos [g] comes invalidus submissâ voce precatur,
Ut quocumque velint corpus [h] inane ferant.
[i] Permutatur onus, [k] stipataque tollitur altè
Grandis in angustâ [l] sarcina sandapilâ.
Hic mihi de multis unus, Lucane, videtur:
[m] Cui meritò dici, *mortue Galle*, potest.

e Servi stigmatie, literis inusti, literati vespillones.
f E pauperibus [illegible] plures in unum rogum conjiciebantur.
g Servus Galli.
h Sterile, & impotens ad generandum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quæ vegetantis anima est. Arist. de Anima. c. 4. [illegible].

[illegible] vide not. m. infra. i Gallus cadavere. k A quatuor stigmate inustis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & inserta in angustam sandapilam [illegible] [illegible] Gallum vix caperet. l Gallus. m In quem competit [illegible] illud in Gallos Cybeles ministros [illegible], quibus [illegible] mortua erat Venus not. h. modò.

In Gallicum. LXXVI.

Dic verum mihi, Marce, dic amabò;
Nil est quod magis audiam libenter:
Sic & cùm recitas tuos libellos,
Et caussam quoties agis clientis,
Oras Gallice, me rogasque semper.
Durum est me tibi, quod petis, negare.
Vero verius ergo quid sit audi:
Verum, Gallice, non libenter audis.

Vide ep. 64. l. 5. & ep. 27. l. 5. & Persii Sat. 1. ver. 55.

Ad Liberum amicum. LXXVII.

[a] Liber amicorum dulcissima cura tuorum,
[a] Liber [b] in æternâ vivere digne [b] rosâ:
Si sapis, Assyrio semper tibi crinis [c] amomo
Splendeat, & cingunt [c] florea serta caput.
Candida nigrescant vetulo [d] crystalla Falerno,
Et caleat blando mollis amore torus.
[e] Qui sic, vel medio finitus vixit in ævo,
Longior huic facta est, quàm data vita fuit.

a Ad eundem Liberum, ep. 74. l. 4.
b In perpetuâ florulentiâ ætatis, voluptatis, deliciarum.
c Unguentis delibuti & floreis sertis coronati convivabantur veteres. vide quæ ad Senecæ Thyesten adnot. ver. 942. & 945.
d Pocula crystallina.

e [illegible] [illegible] genialiter [illegible] [illegible] Epicurei [illegible] vita vit. ep. 16. l. 1. & [illegible] [illegible] [illegible] longissimam [illegible] [illegible] voluptate caret. Contra verò Cicero & egregiè: [illegible] [illegible] [illegible] & ex *præceptis suis* O Philosophia *[illegible], peccanti [illegible]* [illegible] [illegible] [illegible].

De ludis Stellæ. LXXVIII.

[a] Quos cuperet Phlegræa suos victoria ludos,
Indica quos cuperet pompa, Lyæe, tuos:
Fecit Hyperborei celebrator Stella triumphi.
O pudor! ô pietas! & putat esse parum.

a Stella non [illegible] [illegible] celebrat & victoriam Sarmaticam [illegible] [illegible] [illegible], quales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] campis, O Hercule, devictis; vel etiam, O Baccho, devictâ [illegible] [illegible] celebrari velis. [illegible] Phlegræâ vero Herculis potius quàm Jovis victoriâ intelligendum [illegible] [illegible] & Silius [illegible] [illegible] [illegible] *odoratis descendens Liber ab Indis, &c.* mox, *Aut cum Phlegræis confecta mole gigantes Incessit campis tangens Tirynthius astra.*

b Non illi satis est turbato sordidus auro
Hermus, & Hesperio qui sonat orbe Tagus.
c Omnis habet sua dona dies, d nec linea dives
Cessat; & in populum multa e rapina cadit.
Nunc veniunt subitis lasciva f numismata nimbis:
g Nunc dat a spectatas tessera larga feras.
Nunc implere sinus b securos gaudet, & 3 absens
Sortitur dominos, ne laceretur avis.
Quid numerem currus, terdenaque præmia palmæ,
i Quæ dare non semper consul uterque solet?
Omnia sed, Cæsar, tanto superantur honore,
k Quòd spectatorem te tua laurus habet.

b Stellæ, ad liberalitatem non satis est quicquid habent apri Hegmus & Tagus, in populum sparsisse. c Plures dies agebantur ludi. in quibus instaurabantur dona, eaq; varia. d O quantum negotii & sudoris indagatoribus Criticis facessit *hæc linea*! Bulengerus exponit, ordinem dierum quibus missilia dabantur. Turnebus contextam è gemmis lineam. Calderinus, caveam divitum & cuneos. Lipsius, pro ordine subselliorum, interpretatur *divitem lineam*, Orchestram, in qua Senatus. Cælius Rhod. lineam albam in carceribus Circi. 5. l. 14. c. Raderus. perpetuam seriem donorum. Post hos, si quis conjecturæ meæ locus, dicerem continuata fuisse missilia ferarum, & volucrum quæ capiebantur lineâ, quod retis genus est. vide quæ ad Senecæ Hyppolytum 46. v. & Pierii Hieroglyph. 7. e Direptio missilium per tesseras & sine tesseris. f HS. sparsi è loco superiore. g In sphærulis seu tesseris ligneis, quæ spargebantur in populum, inscripta sunt munera vulgo cessura, a vel visarum & præsentium 3 vel absentium ferarum aviumque. h Viritim divisa. vel nos cogitantium aut captantium. vel quibus forte per symbolum contigit. i Plura quàm quæ vel duo consules in ludis suis & spectaculis dant. an consul erat Stella? an votivi hi ludi? k Quod dignaris tuâ præsentiâ ludos hos quibus Stella celebrat lauream tuam Sarmaticam.

In Fabullam. LXXIX.

OMnes aut vetulas habes amicas,
Aut turpes, vetulisq; fœdiores:
Has ducis comites, trahisq; tecum
Per convivia, porticus, theatra.
a Sic formosa, Fabulla, sic puella es.

a Inter has vetulas & turpes: his aniculis & filiternis collata vis formosa & puella videri.

Ad Domitianum. LXXX.

a SAnctorum nobis miracula reddis avorum,
Nec pateris, Cæsar, secula b cana mori:
Cùm veteres Latiæ ritus renovantur c arenæ,
Et pugnat virtus d simpliciore manu.
Sic priscis servatur honos te præside templis,
e Et casa tam culto sub Jove numen habet.
Sic f nova dum condis, revocas Auguste, priora:
Debentur quæ sunt quæque fuere tibi.

a Pugilatum revocas. b Antiqua, prisca. c Qui majoribus nostris Trojâ profectis inter spectacula. P. Scriverius de gladiatoribus intelligit. Quod & de pugilatu dicitur. Sic Dares *Buten fulvâ moribundum extendit arenâ.* atq; Entellus *ingens mediâ consistit arenâ.* Æneid. 6. d Pugnis nudis vel cæstibus. e Nec Jupiter, donariis utcunq; dives & magnificis templis cultus, fastidit humilem suam in capitolio casam: nec Domitianus Jupiter noster, in tanta gladiatorum copiâ, dedignatur spectare pugiles. f Templa 4. ep. 9. f. & spectacula.

De Gellia. LXXXI.

Non per mystica sacra [a] Dindymenes,
[b] Nec per Niliacæ bovem juvencæ,
Nullos denique per deos, deasque
Jurat Gellia: sed per [c] uniones.
Hos amplectitur, hos [d] deosculatur:
Hos fratres vocat, hos vocat sorores:
Hos natis amat acrius duobus.
His si quo careat misella casu,
Victuram negat esse se nec horam.
e Eheu quàm bene nunc, Papiriane,
Annei faceret manus Sereni!

a Cybeles, i. Dyndimo monte Phrygiæ. vel bonæ Deæ.
b Nec per Apim bovem, sub cujus specie Aegyptii colebant Osirim cui nupsit Isis, Aegyptiorum ex Io vacca dea.
c Margaritas, gemmas. Per ea verò quæ sibi charissima fuerunt, jurabant veteres.
d Al. perosculatur.
e O utinam uniones hos subduceret piceata furis alicujus, qualis fuit An. Serenus, manus, ut statim moreretur Gellia usu vitæ indigna, vel ob hoc, quod nesciat quid in vita sit amandum.

¶ Ad Domitianum. LXXXII.

Dante tibi turbâ [a] querulos, Auguste, [a] libellos,
Nos quoq; qui domino carmina parva damus,
Posse b deum [c] rebus pariter, [d] Musisque vacare
Scimus; & hæc etiam * serta placere tibi.
Fer vates, Auguste, [e] tuos: nos gloria dulcis,
Nos tua cura prior, deliciæque sumus.
*Non quercus te sola decet, nec laurea Phœbi:
Fiat et ex ederâ civica nostra tibi.

a Libellos supplices.
b Te Domit. 8. ep. l. 5. b.
c Administrationi Reip. & orbis terrarum.
d Studiis, literis, carminibus.
e Sic Quintil. l. 10. c. 1. *Amat poeticam Cæsar &c.*
* Non quercus sola te, O Imp. decet, non laurus, ob servatos cives devictosque hostes; sed & hederæ doctarum præmia frontium tibi poetæ poetisq; faventi debentur; sic affatur Augustum Virg. 8. ecl. *hanc sine tempora circum Inter victrices ederam tibi serpere lauros.*

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER IX.

Ad Avitum. I.

a NOte licet nobis sublimi pectore vates,
Cui referet serus præmia digna cinis.
Hoc tibi sub nostrâ b breve carmen imagine vivat;
Quam c non obscuris iungis, Avite, c viris.
Ille ego sum nulli nugarum laude secundus:
d Quem non miraris, sed puto lector amas.
Maiores maiora sonent: mihi parva locuto
Sufficit in vestras sæpe redire manus.

a Utcunq; sciam quantum carmine valeas, quantoque sublimiorem ipse potuisses imagini nostræ adjecisse inscriptionem; subscribe tamen, si placet, hoc tetrastichon imagini meæ, quam in bibliothecam tuam admittere dignaris.
Al. Non te celabis
b Tetrastichon quod seq. Ille ego sum. &c.
c Clariss. autorum imaginibus in bibliotheca tua. d Vide ep. 49. l. 4. Illic tamen ipse, &c.

Martialis Turanio suo S.

AVE mi Turani frater carissime. epigramma, quod a extra ordinem paginarum est, ad Stertinium clarissimum virum scripsimus, qui b imaginem meam ponere in bibliothecâ suâ voluit. De quo scribendum tibi putavi, c ne ignorares Avitus iste quis vocaretur. Vale, & para hospitium.

Auctoritate MSS. freti neque consilio minus P. Scriverii, epistolio post epigramma ad Avitum dedimus secundum locum: qui tamen nullum habet in Bodleiano aliisq; quibusdam MSS.
a Separatum à reliquis epigr. unde in quibusdam MSS. desideratur.
b Pro more exornandi tum publicas tum privatas bibliothecas scriptis & imaginibus veterum & optimorum autorum.
c Poeta, volens (ut puto) ipso per modestiam Stertinio, cum Aviti nomine insigniret Stertinium, noluit tamen hoc latere Turanium.

De

De templo Flaviæ gentis. II.

[a] Dum Janus hiemes, [b] Domitianus autumnos,
[c] Augustus annis commodabit æstates:
[d] Dum grande famuli nomen asserit Rheni
Germanicarum magna lux calendarum:
[e] Tarpeia summi saxa dum patris stabunt:
[f] Dum voce supplex, dumque thure placabit
Matrona dives dulce Julium numen:
Manebit [g] altum Flaviæ decus gentis,
[h] Cum sole, & astris, cumque luce Romanâ.
Invicta quidquid condidit manus, [i] cœlum est.

a Quandiu erunt hyemes, quarum medio mensi Janus dedit nomen. b Quandiu erit autumnus, cujus mensem Octobrem Domitianus à se appellari voluit Domitianum. c Quandiu erunt æstates, in quibus mensis Sextilis ab Augusto denominatus est. d Dum magna & prima dies Septembris redit qui à Domitiano nomen habet Germanici ob Germanos Rheni st. accolas subactos. e Dum stabit capitolium Jovis à Tarpeiâ olim Sabinis proditum. f Dum matronæ Rom. thure & precibus colent Juliam Titi filiam, quàm perditè amatam & ex conceptu abacto mortuam Domitianus consecravit relatam in deam. g Templum Flaviæ gentis à Domitiano conditum. Suet. Dom. c. 1. 5. & 17. noster infra 4. & 35. h Quandiu fulgebunt Sol, astra & gloria imperii Rom. locutio Ovidiana. *Cum sole & luna semper Aratus erit.* 15. eleg. 1. l. Amorum. i Æternum, ut cœlum. ex scholæ Peripateticæ sententiâ.

In Lupum. III.

[a] Pauper amicitiæ cùm sis, Lupe, non es amicæ,
Et queritur de te mentula sola nihil.
Illa [b] siligineis pinguescit adultera cunnis;
Convivam pascit nigra farina tuum.
[c] Incensura nives dominæ Setina liquantur;
Nos bibimus [d] Corsi pulla [e] venena cadi.
Empta tibi [f] nox est fundis [f] non tota paternis;
[g] Haud sua desertus rura sodalis arat.
Splendet [h] Erythræis pellucida mœcha lapillis:
Ducitur [i] addictus te futuente cliens.
Octo [k] Syris suffulta datur lectica puellæ:
Nudum [l] sandapilæ pondus amicus erit.
I [m] nunc, & miseros Cybele præcide cinædos:
Hæc erat, hæc cultris mentula digna tuis.

a Vide Iuven. 7. sat. 78. v. ab eadem mente & ingenio. b Vide ep. 69. l. 14. c Amicæ tuæ colantur vina optima è Setia, quæ calore suo nives, quibus diluuntur, incendunt. ep. 67. l. 5. b. d Vilioris notæ vini è Corsica, cujus mella, thyma & cœlum gravia. legitur & *tortis*; quod exponunt, *Supremum torculari express*. e Vina non meliora Vaticanis, quæ dixerat *tonica* ep. 12. l. 1. & 92. ep. 6. l. f Pars noctis. g Conducta. h Ep. 38. l. 5. e. i In carcerem vel ædes creditoris, cui à Prætore addicitur ære obrutus. k Servis è Syriâ octophorum gestantibus. l Ep. 81. l. 2. m Castra miseros cinædos ut tibi sint sacerdotes. *Fravocè*. imo Lupum potius lautum cinædum, qui amicos inguini posthabet.

Ad Domitianum. IV.

Quantum jam superis, Cæsar, cœloque dedisti,
[a] Si repetas, & si creditor esse velis;
[b] Grandis in æthereo licet auctio fiat Olympo,
Cogunturque dei vendere quidquid habent:
Conturbabit

a Si tibi rependi velles, nec donares. b Etiamsi hastâ positâ sale lip[illegible] opes suas dii deæque vendere velint.

c Conturbabit d Atlas, e & non erit uncia tota,
Decidat tecum qua pater ipse deûm.
Pro f Capitolinis quid enim tibi solvere templis,
Quid pro g Tarpeiæ frondis honore potest?
h Quid pro culminibus geminis matrona tonantis?
i Pallada prætereo: k res agit illa tuas.
Quid loquar l Alciden, Phœbúmq;, piosq; Laconas?
m Addita quid n Latio Flavia templa polo?
Expectes, & sustineas, Auguste, necesse est:
Nam tibi quod solvat non habet arca Jovis.

c *Will prove banquerupt.* cedet foro.
d Qui cœlum humeris sustinere fingitur, *vel*, cœlicolæ quotquot sustinet Atlas.
e Nec ipse Jup. si velit tecum decidere, *compound and take order with thee.* poterit solvere unciam de asse. *five groates in the pound.* O miserum decoctorem Jovem.
f Capitolium incendio absumptum restituisti, & novam ædem in Capitolio excitavisti Jovi custodi. Demk. Sueton. c.5.
g Coronæ quernæ ut & laureæ Capitolinæ. vide ep.1.b. & 54.a. l.4. h Quid pro geminis delubris tibi solvere potest Juno? i Cui Chalciœcæ templum erexisti. Cassiod. l.6. c.11, cui statuam in cubiculo consecrasti & quinquatria. k Illa à te stat; res tuas, rationes & consilia disponit; tibi familiare numen est, immo mater. ubi enim Domitianus audivisset ex lib. Sibyllinis, fore ut virgo pareret æternum Imperatorem, nihil amplius voluit quàm se esse filium perpetuæ virginis Dianæ. l Herculi templum in via Appia positum & statuam. ut & Apollini, &, ex pietate Pollucis erga fratrem alternatim immortalibus Castori & Polluci filiis Ledæ Lacenæ. m Templum Flaviæ gentis, quod cœlum vertice tangit. de quo supra ep. 2. & infra. ep.35. & l.10. ep.51.

In Æschylum. V.

a AUreolis futui cùm possit Galla duobus,
Et b plus quàm futui, si totidem addideris:
Aureolos à te cur accipit, Æschyle, denos?
Non fellat tanti Galla. quid ergo? c tacet.

a Nummis aureis. *Aureolis* legend. putat I. Rutgersius. quam vulgari scorto nimium sit ille.
b Ep.52. l.2. & 35. ep. infra.
c Ore morigeratur. ep.96. l.3. b.

In Paullam. VI.

NUbere vis a Prisco, non miror, Paulla: sapisti.
Ducere b te non vult Priscus: & ille sapit.

a Diviti.
b Infamem.

Ad Domitianum. VII.

TIbi summe a Rheni domitor, & parens orbis,
b Pudice princeps, gratias agunt urbes;
c Populos habebunt: d parere jam scelus non est.
Non puer avari sectus arte mangonis
Virilitatis damna mœret ereptæ:
e Nec quam superbus computet stipem leno,
Dat prostituto misera mater infanti.
f Qui nec cubili fuerat ante te quondam
Pudor, esse per te cœpit & lupanari.

a Germanice. l.5. ep.2. d.
b Ep.4. l.6. g.
c Postquam castrari mares edicto prohibuisti. vide ep. 2. l.6. c. & infra ep.9.
d Vide ep.67. l.6.
e Nec à paupercula matre leno conducit vel emit puerum prostituendum. infra ep.9.
f Vide ep.2. l.6.

In Afrum. VIII.

g DIcere de Libycis reduci tibi gentibus, Afer,
Continuis volui quinque diebus Ave.

g Volui te ex Africa reversum salutare; sed non admittebar.

Non

Non vacat, aut dormit, dictum bis, terq; reverso:
Jam satis est. [h] non vis, Afer, avere: vale,

h Si non vis salvere & vivere, abi in malam rem & morere. vide ep.67.l.5.

Ad Domitianum. IX.

Tamquam parva foret sexus injuria nostri
Fœdandos populo prostituisse mares:
[a] Jam cunæ lenonis erant, ut ab ubere raptus
Sordida vagitu posceret æra puer.
[b] Immatura dabant infandas corpora pœnas.
[c] Non tulit Ausonius talia monstra pater:
Idem qui teneris nuper [d] succurrit ephebis,
Ne faceret steriles sæva libido viros.
Dilexere priùs pueri, juvenesque senesque:
At nunc infantes te quoque, Cæsar, amant.

a Supra ep.7.l.6.
b Infantium.
c Edicto prohibuit Domitianus pueros intra septimum annum prostitui, et Scatiniam revocavit. Suet. Dom. c.8.
d Ne castrarentur. supra ep.7.l.6. et 6.l. ep.2.

Ad Bithynicum. X.

Nil [e] tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
Annua, si memini, millia sena dabas.
Plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli:
[f] Annua legavit millia sena tibi.

e Quem heredipetam notarat.
f Tibi jam manent 6000. HS. quæ Fabio vivo conferre annua solebas ut heres scriberetis.

In Cantharum. XI.

Cœnes, Canthare, cùm foris libenter;
Clamas, & maledicis, & minaris.
Deponas animos truces, monemus:
Liber non potes, & gulosus esse.

a Parasitus instruatur necesse est octavâ arte ingenua, h.e. Adulatoria, gulosus cœnipeta loquatur placentia, ut qui libertatem dapibus vendiderit. ep.53.l.2.

De Earino * Domitiani. XII.

Nomen cum violis, rosisque natum,
Quo [b] pars optima nuncupatur anni;
[c] Hyblam quod sapit, [d] Atticosque flores,
Quod [e] nidos olet alitis superbæ:
Nomen nectare dulcius beato,
Quo mallet [f] Cybeles puer vocari,
Et [g] qui pocula temperat Tonanti:
Quod si [h] Parrhasia sones in aulâ;
[i] Respondent Veneres, Cupidinesque:
Nomen nobile, molle, delicatum
Versu dicere [k] non rudi volebam:
Sed [l] tu syllaba contumax repugnas.

* Puero Domitiani.
a Ἐαρινὸς ab ἔαρ ver. quod floribus abundat.
b Ver.
c Mel ex Hybla Siciliæ monte.
d Apibus depastos in Hymetto monte Atticæ.
e Ep.55.l.6.b.
f Atys.
g Ganymedes, Iovis pocillator.
h Palatina. ep.54.l.7.c.
i Omnis gratia, venustas, elegantia et suavitas respondent.
k Versu eleganti, tereti et rotundo. l Prima brevis cum reliquis paribus officit quo minus versu eleganti dicatur. Hinc quotuntium Horatius, Sigillaria Lucilius circumlocuti sunt ceu potius conjiciendo dedere, ut versu hexametro non planè dicere possis.

m Dicunt Barmon tamen poetæ,
n Sed Græci, quibus est nihil negatum,
Et quos ἄρες ἄρες decet sonare;
o Nobis non licet esse tam disertis,
Qui Musas colimus severiores.

m Ἐν δ' ἐλάσιον ἐλαχεῖσιν Hom. Il. β.
n Hom. Il. ε. Ἄρες ἄρες βροτολοιγὲ, μιαιφόνε, τειχεσιπλῆτα.
ubi prima in Ἄρες communiter usurpatur, sed variato accentu. Plane ut Ausonius iste, Α Ρ Ε C Α Ρ Ε C Græci ut faciunt.
o Nobis Latinis poetis non permittitur eadem licentia.

De eodem. XIII.

SI darer autumnus mihi nomen, a ὀπώρινος essem:
Horrida si brumæ sidera, b χειμέριος.
Dictus ab æstivo c θέρινος d tibi mense vocarer,
Tempora cui nomen verna dedere, quis est? e

a i. Autumnalis.
b i. Hibernus.
c i. Æstivus.
d Ita Eliacæ principes Calderini. Vulg. mihi.
e Ἐαρινός. i. vernus.

De eodem. XIV.

NOmen habes, a teneri quod tempora nuncupat anni,
Cùm b breve Cecropiæ ver populantur apes.
Nomen c Acidalia meruit quod c arundine pingi,
Quod d Cytherea sua scribere gaudet acu.
Nomen, e Erythræis quod litera facta lapillis,
f Gemma quod Heliadum pollice trita notet,
Quod g pennâ scribente grues ad sidera tollant;
Quod decet in solâ Cæsaris esse h domo.

a Veris.
b Flores vernos, veris honores in Hymetto.
c Caidio calamo? an columbæ pennâ, quæ Veneris avis? an penna Cupidinis Veneris filii? vide ep. 13. l. 5. f.
d Qua Venus prætes veris pingit varios flores.
e Ep. 38. l. 5. e.
f Succinum, electrum, vide ep. 25. l. 4. b. & 38. 5. l. a.
g Volando exprimentes literam Y, respondet Latina V quæ veris prima est. Alii legunt, stridente penna, q. d. adventu suo veris adventum nuncient. Alii ad literam Δ, quam ex volatu illarum avium observatam invenisse dicitur Palamedes, referunt.
h In qua vernare omnia & florere decet.

In amicum cœnipetam. XV.

HUnc, quē cœna tibi, quē mensa paravit amicum,
Esse putas fidæ pectus amicitiæ?
Aprum amat, & mullos, & sumen, & ostrea, non te.
Tam bene si cœnem, noster amicus erit.

Errat, inquit Seneca, qui amicum in atrio quærit, in convivio probat.

De Chloe. XVI.

INscripsit tumulo septem a celebrata virorum
b Se fecisse Chloë: c quid pote simplicius?

a Alii scelerata.
b Inscripsit tumulo, CHLOE FECIT
E. tumulum vel monumentum 7. maritis.
c Fatetur se fecisse, intimat Poeta, insidias struxisse ut vim vitæ maritorum suorum intulisse.

De comis Earini. XVII.

a CONsilium formæ speculum, b dulcesq; capillos
c Pergameo posuit dona sacrata deo.
d Ille puer toti domino gratissimus aulâ,
Nomine qui signat tempora verna suo.
Felix, quæ tali censetur munere tellus,
Nec Ganymedeas mallet habere comas.

a Quod consulere solebat de formâ suâ.
b Vide Papinii Sylv. 3. l. de comâ Earini, & præfationem ejusdem libri ad Pollionem.
c Æsculapio, cui nobile fanum Pergami, patrio suo Deo, vide ep. 32. l. 1. b. d Earinus, de quo præcedentibus epigr.

De eisdem ad Æsculapium. XVIII.

a LAtonæ venerande nepos, b qui mitibus herbis
Parcarum exoras pensa, brevesque colos;
Hos tibi laudatos c domino sua vota capillos
Ille d tuus e Latiâ misit ab e urbe puer.
Addidit & f nitidum sacratis crinibus f orbem,
Quo felix facies judice tota fuit.
Tu juvenile decus serva, ne pulchrior ille
In longâ fuerit quàm breviore comâ.

a Æsculapi filii Apollinis cui mater Latona, medicinæ inventor.
b Propter Hippolytum vitæ ab Æsculapio restitutum.
c Janus Gulielmus ex Jacobi Hutteri lib. MS. restituit domino rata vota. Rata sunt enim voti non raro symbolum. ep. 32. l. 1. b.
[illegible] de coma, & quæ ad Juvenal. sat. 12. v. 81. d Pergami natus, ep. præced. c. e Romæ.
f Speculum. ep. superiore.

Ad Cæsarem Domitianum. XIX.

EST mihi, sitq; precor a longum te præside, Cæsar,
b Rus minimum: parvi sunt & in urbe Lares.
Sed de valle brevi, quas det c sitientibus hortis,
Curva d laboratas e antlia tollit aquas.
Sicca domus queritur nullo se rore foveri,
Cùm mihi vicino f Martia fonte sonet.
g Quam dederis nostris, Auguste, Penatibus undam,
h Castalis hæc nobis, aut Jovis imber erit.

a Te diu præside.
b De quo ep. 61. l. 8. & infra ep. 99.
c Sed de valle subjectâ aquam horto irrigando hauriam.
d Labore multo petitas.
e Haustrum, machinam ad hauriendum, ab ἀντλέω.
f Ep. 41. l. 6. g Si aquam Martiā si mihi permiseris, O Domitiane, diducere venulam aquæ in ædium mearum usum. h Æque grata erit atq; aqua è fonte Musarum aut ab ipso Jove.

In Sabellum. XX.

LAudas balnea versibus trecentis a
Cœnantis bene Pontici, Sabelle,
Vis cœnare, Sabelle, non lavari.

a Poeta conductus, cui vilis ter artis magister.

Ad Domitianum. XXI.

a HÆc quæ tota b patet, tegiturq; & marmore & auro,
Infantis domini conscia terra fuit.

a Area hæc, in qua fuerat domus Domitiani natalis, jam verò Flaviæ gentis templum marmore & auro magnificè extructum est. b Extenditur, vel ubi templum publicum omnibus patens.

Felix

Felix [c] quæ tantis sonuit vagitibus, & quæ
Vidit reptantes, sustinuitque manus!
Hic steterat veneranda domus, quæ præstitit orbi,
Quod Rhodos, astrifero quod pia Creta polo.
[d] Curetes texêre Jovem crepitantibus armis,
[e] Semiviri poterant qualia ferre [e] Phryges.
[f] At te protexit Superûm pater, & tibi, Cæsar,
Pro [g] jaculo & parmâ, fulmen & [h] Ægis erat.

c Quæ suscepit Domitianum, ut Rhodos Neptunum ; ut Creta Iovem. *Vel*, quæ non minus præstitit orbi, suscepto Domitiano, quàm Rhodos & Creta cœlo, Iove suscepto. Rhodii enim Telchines iidem qui Curetes. ep. 1. l. 4. c.
d Qui Iovem Saturno subductum cymbala pulsantes vel ἐνόπλιον saltantes educandum in Cretam deportarunt. e Evirati Corybantes, sacerdotes Cybeles. f Videntur hæc confuse intelligi de Iove custode cui templum condidit Domitianus eo loco quo delituisset bello Vitelliano. g Ense & scuto, quæ Corybantum arma sunt. h Ep. 1. l. 7. a.

Ad Auctum. XXII.

ARtemidorus habet puerum, sed vendidit agrû:
Agrum pro puero Calliodorus habet.
Dic, uter ex istis meliùs, rem gesserit, Aucte?
Artemidorus amat, Calliodorus arat.

Ludit in Paronomasiâ versus ultimi; & Antithetâ nominum significatione, cùm Artemidorus, cui à Minervâ deâ casta nomen, amet: Calliodorus, cui à formæ dono nomen, araret.

Ad Pastorem. XXIII.

CRedis ob hoc me, Pastor, opes fortasse rogare,
Propter quod vulgus, crassaq; turba rogat:
[a] Ut Setina meos consumat gleba ligones,
[b] Et sonet innumerâ compede Tuscus ager:
Ut [c] Mauri Libycis centum stent dentibus orbes,
Et crepet in nostris [d] aurea lamna toris:
Nec labris nisi magna meis [e] crystalla terantur,
Et [f] faciant nigras nostra Falerna nives:
[g] Ut Canusinatus nostro Syrus [h] assere sudet,
Et mea sit culto sella cliente [i] frequens:
[k] Æstuet ut nostro [l] madidus conviva ministro,
Quem permutatum nec Ganymede [*] velim:
Ut lutulenta linat Tyrias [m] mihi mula lacernas,
Et [n] Massyleum virga gubernet equum.
Est nihil ex istis: superos, ac sidera testor.
Ergo quid? [o] ut donem, Pastor, & [p] ædificem,

a Ut colam vineas in Setia, ubi vites nobiles.
b Et innumeri servi in ergastula Thusca mittantur, opus in compedibus facturi. ep. 29. l. 3. a.
c Ep. 42. l. 2. i.
d Ep. 33. l. 8. g.
e Vasa crystallina, quæ Romanis in luxu.
f Dum nives quibus diluitur vinum Fal. nigrescunt à vino. ep. 65. l. 5.
g Ut servi mei è Syria (*Synecdochicè*) vestiti nobili & rufa lanâ è Canusio gestent lecticam meam.
h Amite lecticæ præminente.
i Stipata.
k Amore. infra ep. 26.
l Vino. * Al. *Velis*. Al. *Velit*. m Purpurato, mulis vecto n Massyli ceu Numidæ virgâ regunt equos non frænis, unde Virgilio & Ausonio *infræni* dicti. *sonipes ignarus habenæ. Virga regit.* Claud. bell. Gildon. o Honestè &—p—Magnificè.

Ad Carum. XXIV.

[a] O Cui virgineo flavescere contigit auro,
Dic ubi Palladium sit tibi, Care, decus?

a Quid factum est O Care de coronâ illâ aureâ in similitudinem foliorum olivæ Palladiæ expressâ (ep. 33. l. 8. c.) tibi victori in quinquatriis Minervæ virginis à Domitiano donatæ? ep. 54. l. 4. a.

Adspicis

b Adspicis en domini fulgentes marmore vultus,
Venit ad has ultrò nostra corona comas.
c Albanæ livere potest pia quercus olivæ,
Cinxerit invictum quòd prior illa caput.

b *Respondet Carus.* Illa coronam statuam marmoream Domitiani, quam domi meæ, ut vides, colo.
c Querna sanè *refert Martialis*, qua coronari solet Imp. habet quòd oleaginæ huic invideat hunc honorem.

Ad eundem. XXV.

a QUis Pallatinos imitatus imagine vultus
b Phidiacum Latio marmore vicit ebur?
c Hæc mundi facies; hæc sunt Jovis ora sereni:
Sic tonat ille deus, cùm sine nube tonat.
d Non solam tribuis Pallas tibi, Care, coronam:
e Effigiem domini quàm colis, illa dedit.

a Quis tibi (O Care) tam affabrè effinxit statuam hanc Imperatoris?
b Ep.13.l.6 a.
c Talis fingitur Jovis facies, sed placidi, sed sereni. Ita Theseus de Plutone apud Senecam in Herc. Fur. v.723. *Vultus est illi Jovis, sed Fulminantis.* d Ep. præced. a. e Certè tam artificiosè effictam statuam non est tibi nisi à Pallade. ep.13.l.6.a.

In Afrum. XXVI.

a DAntem vina tuû quoties adspeximus Hyllû,
b Lumine nos, Afer, b turbidiore notas.
Quod rogo, quod scelus est mollé spectare ministrû?
c Adspicimus Solem, sidera, templa, deos.
Avertam vultus, tamquam mihi pocula d Gorgon
Porrigat, atque oculos oraq; nostra tegam?
Trux erat Alcides: sed e Hylam spectare licebat.
f Ludere Mercurio cum Ganymede licet.
Si non vis teneros spectet conviva ministros:
g Phineas invites, Afer, & Oedipodas.

a Ministrantem convivis pocula puerum tuum.
b Vultu subirato & torvo, vide ep.98.l.10.
c Cum liceat adspicere res tuo ministro multo pulchriores, solem sc. sidera, &c.
d Medusa, quæ visu homines in saxa convertebat.
e 49.ep.l.5.d.
f Ep.73.l.7.
g Invites cæcos, quales fuerant Phineas & Oedipus, fabulæ notæ. *Phineas* hic est Accusativus pluralis à Phineus, eos.

De Nerva. XXVII.

a AUdet facundo qui carmina mittere Nervæ,
b Pallida donabit, glaucina, Cosme, tibi.
c Pæstano violas, & cana ligustra colono,
d Hyblæis apibus Corsica mella dabit.
Sed tamen & parvæ nonnulla est gratia Musæ:
e Appetitur posito vilis oliva lupo.
Nec tibi sit mirum, modici quòd conscia vatis
Judicium metuat nostra f Thalia tuum.
g Ipse tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Lascivum juvenis cùm tibi lusit opus.

a Vide ejusdem ingenii ep.41.l.7.
b Non minùs ineptè facit, quàm qui Cosmo seplasiario atque myropolæ optimo mittit vilem pallentis Meminthes seu papaveris corniculati succum, qui glaucium vocatur.
c Pæstum Lucaniæ opp. floribus abundat, etiam bis in anno. ep.38.l.5.l.
d Ipsis apibus, vel iis qui habent apes Hyblæas mittit amari saporis mella Corsica. e Neque enim appositis in lautissimo convivio delicatis piscibus fastidimus viles olivas. f Ep.8.l.4. m. & 16. ep.l.7.c. g Ep.70.l.8.a.

In Chrestum. XXVIII.

CUm depilatos, Chreste, coleos portes,
Et vulturino mentulam parem collo,
Et a prostitutis levius caput culis,
Nec vivat ullus in tuo pilus crure,
b Purgentque crebræ cana labra volsellæ;
c Curios, Camillos, Quinctios, Numas, Ancos,
Et quidquid usquam legimus pilosorum
Loqueris, sonasque grandibus minax verbis;
d Et cum theatris seculoq; rixaris.
Occurrit aliquis inter ista si draucus,
e Jam pædagogo liberatus, & cujus
f Refibulavit turgidum g faber penem:
Nutu vocatum ducis, & h pudet fari,
Catonianâ, Chreste, quod i facis linguâ.

a Cinædorum.
b Ep.29.l.2.g. Alii Piurantque.
c Et habes usque in ore veterum incultam gravitatem & continentiam. sic ep.25 l.1.
d Et exclamas, *O tempora! O mores!* indignatus theatra & secula hæc quasi ludicra & lasciva nimis.
e Qui ex ephebis excessit.
f Fibulam solvit & sustulit, ep.81.l.7.2.
g Erat enim fibula ex ære dict.ep.81.l.7.
h Jubet me pudor tacere, quid agat lingua tua qua te profiteris tertium moribus Catonem.
i Ep.72.l.2.

Epitaphium Latini. XXIX.

a DUlce decus scenæ: ludorum fama, b Latinus
Ille ego sum; plausus, deliciæque tuæ:
Qui c spectatorem potui fecisse c Catonem,
d Solvere qui Curios, Fabriciosq; graves.
Sed e nihil à nostro sumpsit mea vita theatro,
Et f solâ tantùm scenicus arte feror:
Nec poteram gratus * domino sine moribus esse:
Interiùs mentes inspicit ille * deus.
Vos me laurigeri g parasitum dicite Phœbi,
Roma sui famulum dum sciat esse * Jovis.

a *Ego sum dulce decus &c.* ex persona Latini sepulti, quod fit in Epitaphiis.
b Celebris mimus, Domitiano charus.
c Ep.3.l.1. intrantem ut exeat tantùm.
d In risum solvere gravissimos illos & continentissimos viros Curium & Fabricium.
e Non contraxit sibi lasciviam & improbitatem in theatris exprimi solita.
f Non animo, non moribus. * Domitian. g Mimi & histriones, qui poetarum carmina recitabant, appellabantur parasiti Apollinis.

Epitaphium Philænis. XXX.

a SEcula Nestoreæ permensa, Philæni, senectæ,
b Rapta es ad infernas tam citò Ditis aquas?
c Euboïcæ nondum numerabas d longa Sibyllæ
Tempora: e major erat mensibus illa tribus.
Heu f quæ lingua silet! non illam mille g catastæ
Vincebant, nec h quæ turba Serapin amat:

a Tria secul. 300. annos ut quidam volunt, ut alii 90. cùm γενεὰ pariendi ac generandi perfectius spacium annorum 30. periodum conficiat. Cœl. Rhod. 19. l.26.
b Quasi immatura. *Ironicè*.
c Cumanæ. d Ætatem M. annorum ex voto suo ut tot annos viveret, quot manu compleretur arenæ corpora, &c. Ovid. Metam. 14.l. e Fingit Hyperbolicè poeta defuisse Philæni tantùm menses de ætate Sibyllæ. Scriv. conceptum hariolatur *messibus*. f Quàm vocalis Stentorea! g Servi in catastis, i. pegmatis ligneis venales expositi. ep.29.l.6.d. h sacerdotes invento Osiri. Juv. sat. 8. v.28. vel impura turba quæ in Serapidis sacris solent... Canopum per fossam ex Alexandria descendunt in naviculis cantantes, frementes. &c. Stra...

[l] Nec matutini cirrata caterva magistri,
Nec quæ [k] Strymonio de grege ripa sonat.
[l] Quæ nunc [m] Thessalico Lunam deducere rhombo,
Quæ sciet hos illos vendere lena toros ?
[n] Sit tibi terra levis, mollique tegaris arenâ;
Ne tua non possint eruere ossa canes.

l Pueri cirrati in scholis. Pers. sat. 1. v. 29. k Gruibus, imminente tempestate, vel hyeme, magno cum clangore è Thracia, cujus Strymon est fl. advolantibus. l Quæ jam saga post mortem Philænidis turbine, vertigine magicâ, seu girgillo, cui involvebant filum quo lunam torqueri credebant, deducet? jà quæ jam maga excantabit lunam? de qua re & opinione vide quæ nos ad Senecæ Hippolyt. 420. vers. m Thessalia olim incantationibus & veneficiis famosa. n Vide ep. 89. l. 5. d. cujus precationis formulam invertit Poeta versu seq. sic Ammianus, Ἔστω σοὶ κατὰ γῆς, &c. Antholog.

In pietatem Nigrinæ. XXXI.

[a] CAppadocum sævis Antistius occidit oris
Rusticus. ô tristi crimine terra nocens!
[b] Retulit ossa sinu cari Nigrina mariti,
Et questa est longas [c] non satis esse vias :
Cumq; daret sanctâ tumulis, [d] quibus invidet, urnâ,
Visa sibi est rapto [e] bis viduata viro.

a Ep. 85. l. 6. e. b Ex Armeniæ Cappadocia Romam. De more ossa defunctorum componendi, vide quæ nos ad v. 797. Troad. Senecæ. c Quò diutiùs amplecteretur conjugis sibi chari reliquias. d Erepturis illi & servaturis ossa mariti. e Olim olim moreretur vir, & jam demo cum ossa tumulo mandet.

De Velii voto. XXXII.

DUm comes [a] Arctois hæreret Cæsaris armis
[b] Velius, hanc [c] Marti pro duce vovit [d] avem.
[*] Luna quater binos non tota peregerat orbes,
Debita poscebat jam sibi vota deus.
[e] Ipse suas anser properavit lætus ad aras ;
Et cecidit sanctis hostia parva focis.
[f] Octo vides patulo pendere numismata rostro
Alitis ; hæc extis condita nuper erant.
[g] Quæ litat argento pro te non sanguine, [h] Cæsar,
Victima, jam ferro non opus esse docet.

a Sarmaticis. ep. 5. l. 7. e. b Velius Crispus. Sueton. Dom. c. 3. c Ut servaret Domitianum. d Anserem Rom. Imperii custodem. ep. 73. l. 13. * Octo mensium spacio peractum est bellum Sarm. e Non reluctans aut fugiens, quod piaculare fuisset. f Diis argentum non rarò litarunt. suspensa itaque videtur ad Martis statuam argentea anseris effigies, nummos octo rostro porrigens, quæ menses octo denotarent belli Sarm. g Rediisse argenteam immo auream sub Domitiano ætatem palpat Poeta. Citra adulationem Domitianus pacem non ferro sed auro redemit à barbaris ut patet ex Theodosii fragmento. h Ita MSS. Bodlei. & Scriv. non ut vulg. casa.

Qualem velit amicam. XXXIII.

HAnc volo, quæ facilis, quæ [a] palliolata vagatur;
Hanc volo, quæ puero jam [b] dedit ante meo;
Hanc volo quam redimit [c] totam denarius [d] alter ;
Hanc volo quæ pariter sufficit una [e] tribus.
Poscentem nummos & grandia verba sonantem
Possideat [e] crassi mentula [e] Burdigali.

a Non rogata, non stolata sed ancillari habitu vestita. b Ep. 49. l. 2. c Omnibus modis largam, ut ep. 66. l. 3. quæ Deglubit, fellat, molitur per utramque cavernam: Auson. 70. ep. vide l. 2. ep. 51. d Duo denarii. e Divitis, fatui, infulsi.

 Ad

Ad Flaccum. XXXIV.

AUdieris in quo, Flacce, balneo plausum;
e Morionis illic esse mentulam scito.

e Bene vasati. Alii leg. *Musonii*, 1. mutoniati. Al. *Mathonis*. *Maronis*. Palatin.

De templo gentis Flaviæ. XXXV.

JUpiter a Idæi b risit mendacia busti,
Dum videt Augusti Flavia templa c poli:
Atque inter mensas largo jam nectare fusus,
Pocula cùm Marti traderet ipse suo;
Respiciens Phœbum pariter Phœbique sororem,
Cum quibus Alcides, & pius d Arcas erat;
Cnossia vos, inquit, nobis monumenta dedistis:
e Cernite quàm plus sit Cæsaris esse patrem.

a Cretensis sepulchri. Jovis enim sepulchrum in Gnoso Cretæ oppido ostenditur. si qua fide digni Cretes. sed vide Callimachum. hymn. de Jove, & quæ dedissit. *Seldenus in titulis Honorum* l.1.c.7.
b Contempsit præ Flaviæ gentis templo, quod Vespasiano patri Domitianus condiderat. supra ep 1. & 4. c Cœlo æmulum templum, sed sunt qui *soli* legant. de quo vide ep. 71. l.1. h. d Mercurius in Cyllene monte Arcadiæ natus. e Videto quàm nobile templum patri suo Domitianus ædificaverit, quod superat illud monumentum à vobis mihi extructum. præstitit fuisse me Cæsaris patrem quam vestrum.

In Philomusum. XXXVI.

ARtibus his semper cœnam, Philomuse, mereris;
Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.
Scis quid in a Arsaciâ b Pacorus deliberat aulâ.
c Rhenanam numeras, Sarmaticamque manum.
Verba ducis Daci chartis mandata d resignas;
e Victricem laurum quàm venit ante vides.
f Scis quoties g Phario madeat h Jove i fusca Syene:
k Scis quota de Libyco litore puppis eat:
l Cujus Juleæ capiti nascantur olivæ;
Destinet æthereus cui sua serta pater.
m Tolle tuas artes, hodie cœnabis apud me;
Hac lege: ut narres nil, Philomuse, novi.

Vide mihi Theophrasti characterem περὶ λογοποιΐας.
a Parthica, Parthorum reges ab Arsace, deinde Arsaces dicti: ut Pontici, Mithridates; AEgyptii, Ptolemæi; Armenii, Tigranes; Romani Imp. Cæsares, &c.
b Parthorum rex.
c Fingis te referre posse copiarum Germanicarum & Sarm. numerum.
d Aperis, ac si tu nosses secreta regum, acceptis resignatisque literis ab illis.
e A Sarmatis relatam. ep. 15. l.8. e. f Tu scis quoties pluat in AEgypto, quod perraro. g AEgyptia, à Pharo Insula. infra ep. 42. h. h Pluviâ, imbre. Jupiter enim media aeris regione, ima Luna, summa Minerva, qui magni hinc Dii. i Cujus incolæ à Sole colorantur. Syene enim in confinibus AEgypti sub Tropico Cancri directè locatur *atque umbras, nusquam flectens Syene*. Lucan. k Lynceo vel Strabone perspicacior potes numerum referre navium Carthaginis portu solventium. Plin. 7. l. 21. c. l Tu nosti quibus Cæsar coronas in quinquatriis sit daturus. m Ego invito te, sub lege silentii.

Colloquium Ganymedis & Jovis super Earino & aliis Domitiani pueris. XXXVII.

VIderat a Ausonium posito modò crine a ministrum
b Phryx puer, c alterius gaudia nota Jovis,

a Earinum Imperatoris Rom. pocillatorem, comâ depositâ. ep. 17. & 18. supra.
b Ganymedes, —c— Jovis pocillator, vel, Appositivè cum *ministrum*, delicias Domitiani, qui Martiali alter Jupiter, nisi fortè (quæ Poetæ impia est adulatio) Domitiano Jovem secundum velit.)

Quod

Quod nunc, ecce, [d] suo Cæsar permisit ephebo,
Tu permitte tuo, maxime rector, ait.
Jam mihi prima latet longis lanugo capillis:
Jam tua me ridet Juno, vocatque virum.
Cui pater æthereus, puer ô dulcissime, dixit:
* Non ego quod poscis, res negat ipsa tibi.
Cæsar habet noster similes tibi mille ministros,
Tantaque sidereos [e] vix capit aula mares.
At tibi si dederit vultus coma tonsa viriles,
Quis mihi, qui nectar misceat, alter erit?

d Earino.

* *Non ergo* legit J. Rutgersius.

e Tantus eorum numerus est.

In Gallam. XXXVIII.

CUm sis ipsa domi, [a] mediâque ornere [a] Suburâ,
Fiant [b] absentes & tibi, Galla, comæ:
[c] Nec dentes aliter, quàm Serica nocte reponas,
[d] Et jaceas centum condita pyxidibus:
[e] Nec tecum facies tua dormiat, innuis illo,
Quod tibi [f] prolatum est mane, supercilio.
Et te nulla movet cani reverentia cunni,
Quem potes inter avos jam numerare tuos.
[g] Promittis sexcenta tamen: sed mentula surda est,
Et sit [h] lusca licet, te tamen illa videt.

a Medicaminibus et fucis quæ petuntur empta ex media Subura, vico Romæ celebri.

b Fictitiæ, accersitæ, caliendra.

c Et ex osse vel ebore fictitios dentes reponas noctu, ut vestes sericas reponere solent.

d Et mundus tuus, fuci medicamina, etc. recondantur innumeris pyxidibus.

e Adulterium faciei nitorem singulis noctibus reponas, crastino die novum sumptura. f Ex pyxidibus depromptum. Vel, productum. supercilia enim fuligine sibi producebant. Juven. Sat.2, v.93. g Ep.23.l.6. h Lib.2. ep.33.

Ad Agathinum. XXXIX.

[a] SUmma licet velox, Agathine, [b] pericula ludas,
Non tamen efficies, ut tibi parma cadat.
Nolentem sequitur, tenuesque reversa per auras
Vel pede, vel tergo, clune, vel ungue sedet.
[c] Lubrica Corycio quamvis sint pulpita nimbo,
Et rapiant [d] celeres vela negata Noti;
Securos [e] pueri neglecta perambulat [f] artus,
Et nocet artifici ventus, & unda nihil.
Ut peccare velis, cùm feceris omnia, falli
Non potes: arte opus est, ut tibi parma cadat.

a Agath. hic ex numero Ventilatorum ac Pilariorum erat, cujus artem et agilitatem eam esse dicit poeta, ut illi opus sit arte, si quando peccare et errare velit.

b Errorisve, vel etiam vulneris ab hasta, gladio seu clypeo quæ isti Ventilatores in altum jacta recipiebant. Lips. Saturn.2.c.19.

c Nec sicut sparsionibus theatralibus è croco dulci vino misto. ep.3 lib. spect. k. facta lubrica; nec vento agitata vela, quæ theatro obtendebantur ad arcendum solem et ventos, officiunt tibi aut impediunt quo minus artem præstes. d Al. feroces. e Agathin. f Al. armos.

De natali Cæsoniæ. XL.

[a] PRima [b] Palatino lux est hæc orta [b] tonanti,
Optasset Cybele qua peperisse Jovem.

a IX. Kal. Novembris natus est Domitianus, qui et Cæsoniæ natalis, quem maritus ejus Rufus geminum jure coluit. b Domitiano.

Hac & [c] sancta mei genita est Cæsonia Rufi:
[d] Plus debet matri nulla puella suæ.
Lætatur [e] geminâ votorum sorte maritus,
[e] Contigit hunc illi quòd bis amare diem.

c Al. *sancta mero genita est Cæsonia Rufo*. Vulg. Santonici. d Quod ab eâ edita sit natali cum Domitiano illi communi. e Quòd unum eundemq; celebret natalem Cæsaris & uxoris.

De Diodoro & voto Philænis uxoris. XLI.

[a] TArpeias Diodorus ad coronas
Romam cum peteret [b] Pharo relictâ;
Vovit pro reditu viri Philænis,
Illam lingeret ut puella simplex,
Quam castæ quoque diligunt [c] Sabinæ:
Dispersâ rate tristibus procellis
Mersus fluctibus, obrutusque ponto
Ad votum Diodorus enatavit.
O tardus nimis & piger maritus!
Hoc [d] à litore si puella votum
Fecisset mea, protinus redissem.

a In Quinquatriis Minervæ. ep. 5. l. 4. a.
b Ægypto. Pharos Ægypti insula erat ex adverso Alexandriæ, hodie continenti contigua: *Farion*.
c Sabinæ fœminæ ab omnibus autoribus audiunt castæ, simplices.
d Al. *in litore*.

In Ponticum. XLII.

POntice quod nunquam futuis, sed [a] pellice lævi
Uteris, & Veneri servit amica manus: (gens,
Hoc nihil esse putas? scelus est, mihi crede, sed ingens,
Quantum vix animo concipis ipse tuo.
[b] Nempe semel futuit, generaret Horatius ut tres;
Mars semel, ut geminos Ilia casta daret.
Omnia perdiderat, si [c] masturbatus uterque
Mandasset manibus gaudia [d] fœda suis.
Ipsam crede tibi naturam dicere rerum:
Istud quod digitis, Pontice, perdis, homo est.

a Diogeniana uteris Venere, qui τοῦτ᾽ ὑμέναι- ον Ἡσίοδον ... ἀείδοι ὁ χαρίεις. Agathias 7. lib. Anthologiæ. quod idem refert Galenus 6. l. περὶ τῶν πεπονθότων τόπων. lusitque ipse Diogenes Luciani, ἐν βίων πράσει.
b Ex uno congressu geniti sunt trigemini illi Horatii qui tres Curiatios singulari de re Rom. certamine commissos devicerunt: & ex uno, geniti Romulus & Remus Romæ conditores. c Ut tu. d Al. *sæva*.

Ad Apollinem pro Stellâ. XLIII.

[a] CAmpis dives Apollo sic marinis,
Sic semper [b] senibus fruare [b] cycnis,
Doctæ sic tibi serviant [c] sorores,
[d] Nec Delphis tua mentiatur ulli;
Sic [e] Pallatia te colant, amentque:

a Martialis κατ᾽ ἐξοχὴν *Campas marinas* vocat Delphinos Apollini sacros: nam *Campas* veteres Latini omnia κητώδη et ingentes pisces vocabant. Jos. Scal. in 1. Manil. et in conjectan. ad Varronem de L. L. b Tibi consecratis, in morte, quam præsciunt, canentibus. ep. 77. l. 13. c Musæ. Domitius refert ad sorores fatidicas Fortunæ Prænestinæ, vel Dodonæas, vide quæ ad Medeam Sen. v. 349. d Et vera det responsa sacerdos tua Pythia, Phœbas Delphica, Delphis, idæo. e Cæsares in Palatio.

f Bis senos citò te rogante fascos
Det Stellæ bonus annuatque Cæsar.
Felix tunc ego, debitorque voti
Casurum tibi rusticas ad aras
Ducam cornibus g aureis juvencum.
Nata est hostia, Phœbe, quid moraris ?

f Ut consulatum Stellæ 1 mo deferat Cæsar.

g De more exornandi majores victimas, inaurando iis cornua.

De * statua Herculis. XLIV.

Hic, qui a dura sedens porrecto saxa leone
Mitigat exiguo b magnus in ære deus,
c Quæque tulit, spectat resupino sidera vultu,
d Cujus læva calet robore, dextra mero:
e Non est fama recens, nec nostri gloria f cæli:
Nobile Lysippi munus, opusque vides.
g Hoc habuit numen Pellæi mensa tyranni,
h Qui citò perdomito victor in orbe jacet.
i Hunc puer ad Libycas juraverat Hannibal aras:
k Jusserat hic Syllam ponere regna trucem.
l Offensus variæ tumidis terroribus aulæ,
Privatos gaudet nunc habitare lares.
m Utque fuit quondam placidi conviva Molorchi,
Sic voluit docti Vindicis esse deus.

* Ut publicè in conviviis excipiebantur Deorum simulachra pulvinaribus: ita & privatim in mensa collocabantur statuæ. Inter ceteras imagines quas Nonius Vindex in cœna ostenderat, erat Hercules epitrapezius, cujus signi artificium ad verbum cum nostro Statius Papinius quarto Sylvarum exprimit, admiratur, laudat. Scriverius concipit lemma; *De Herculis sigillo apud Vindicem.* MS. Bodleianus; *De Lysippo sculptore.*

a Saxo insidens mitigat duritiem ejus instrata leonis pelle, quæ Herculi pro armatura & lecto erat. Senec. Herc. Fu. 1150 v. b Imago magni dei Herc. ære expressa. c Suspicit cœlum quod Atlantis loco humeris quondam sustinuit. d Sinistra clavam, dextra poculum gerens. e Archetypum est, & veteris famæ opus, à Lysippo sc. optimo statuario effictum. alii leg. *Non est forma recens.* f Instrumenti, stili sculptorii. g Alexander natus in Pella Macedoniæ urbe primus habuit hunc Herculem cum scypho, à Lysippo. h Annis 12. devicto ab Alex. qui & ipse juvenis extinctus est. i Possessam hanc statuam Annibali Papinius canit; noster juratam: Poeticè magis quàm historicè. Annibal novem annorum puer juravit se cumprimùm & quandiu posset Romanos bello persecuturum. k Hoc signum & Sylla possedit; cujus jussu dictaturam posuisse Syllam fingit Poeta. l Epitrapezius tandem iste Herc. indignè ferens tyrannicam principum dominorum potestatem quam in vivis ubique vindicarat, nunc privatas Vindicis ædes colit. m Ep. 64. l. 4. 2.

De eadem statua. XLV.

a Alciden modò Vindicis rogabam,
Esset cujus opus laborque felix.
Risit (nam solet hoc) levique nutu,
Græcè numquid ait poëta, nescis ?
b Inscripta est basis, indicatque nomen.
Λυσίππου lego, c Phidiæ putavi.

a Herculis imaginem, le qua ep. præced. Lips. 1. quæst. epist. 5. legit. *Alcides.* b Basis statuæ inscriptum habet nomen artificis. c Itane, inquit Poeta hoccine est opus Lysippi qui finxit Alexandrum? credideram ego fuisse Phidiæ potius, qui finxit Jovem.

Ad Marcellinum. XLVI.

a Milles Hyperboreos modò, Marcelline, Triones,
Et Getici tuleris b sidera pigra poli.

a Quando vel postquam tuleris diu cœlum illud Boreale, libeat etiam Caucasum invisere &c. Vide ep. 25. l. 6. b. & ep. 11. l. 4. c. b Ursas tardè moventes, quia polo vicinas

Ecce [c] Prometheæ rupes & fabula montis
  Quàm propè sunt oculis nunc adeunda tuis.
Videris immensis cùm [d] conclamata querelis
  Saxa senis, dices: [e] durior [f] ille fuit.
Et licet hoc addas [g] potuit qui talia ferre,
  Humanam meritò finxerat ille genus.

c Caucasus Scythiæ mons cui alligatus fingitur Prometheus præbere aliti jecur in pœnas renascens, propter subductum Jovi ignem, &c. ep. 7. lib. spect. d Clamoribus Promethei cœlum & terram contestantis conscia se pati indigna. Æschyli Prometh. e Qui talia perpessus est. f Al. *Ipse*. g Prometheus duris cautibus affixus, ipse saxis durior dura perpessus, documenta dat duram esse hominem progeniem ab illo autore, atque in ærumnas & pœnas natam.

In Gellium. XLVII.

GEllius [h] ædificat semper: modò limina ponit,
  Nunc foribus claves aptat, emitq; seras:
Nunc has nunc illas [i] mutat, reficitque fenestras.
  Dum [k] tamen ædificet, quidlibet ille facit.
Oranti nummos ut dicere possit amico
  Unum illud verbum Gellius, *ædifico*.

h Minutula nescio quæ semper reficit, ut ædificandi prætextu illiberalem tegat animum, ne quid in amicos eroget.
i Al. *refecit*, *mutatque*.
k Al. *tantùm*.

In Pannicum. XLVIII.

[a] DEmocritos, Zenonas, inexplicitosq; Platonas,
  Quidquid & hirsutis squalet imaginibus.
Sic quasi Pythagoræ loqueris successor, & hæres;
  Præpendit mento nec tibi barba minor.
Sed quod & [b] hircosis serum est, & turpe pilosis,
  In molli rigidum clune libenter habes.
Tu qui sectarum caussas & [c] pondera nosti,
  Dic mihi, [d] percidi, Pannice, dogma quod est?

a Crepas usq; Stoicos & Academicos reconditioris scientiæ philosophos, quorum imagines visuntur hirsutæ & incultæ, ipso hispidas & barbâ promissâ gravis: sed, &c. De hujusmodi hypocritis, vide ep. 28. supr. & ep. 25. l. 1. et Juven. sat. 2.
b Quibus vallè sub alaram graveolentia. *fertur Valle sub alarum trux habitare caper*. Catull. c Argumenta, rationes. d Ep. 72. l. 2.

In Gallicum. XLIX.

HEredem cùm me partis tibi, Gallice, quartæ
  Per tua jurares sacra, caputque tuum,
Credidimus, ([a] quis enim damnet sua vota libenter?)
  Et spem muneribus fovimus usq; datis:
Inter quæ rari [b] Laurentem ponderis aprum
  Misimus, [c] Ætolâ de Calydone putes.
At tu continuò populumque patresq; [*] vocasti:
  [d] Ructat adhuc aprum [e] callida Roma meum.
Ipse ego (quis credat?) conviva [f] nec ultimus hæsi:
  Sed nec [g] costa data est, [g] caudáve missa mihi.
De [h] quadrante tuo quid sperem Gallice? nulla
  De nostro nobis [i] uncia venit apro.

a Quis enim non libenter credat, quod optat et fieri vult?
b Laurente saltu captum.
c Ep. 15. lib. spect. 2. & ep. 26. l. 7. c.
* Invitasti.
d Præ ingluvie, ut quæ avidè apro vesceretur.
e An propter Gallicum et alios divites qui heredipetas falsa spe lactatos fallebant? an propter cœnipetas Romanos palato sapientes? Al. leg. *pallida*. i. luxu et gula alba?
f Nec ima sede admissus, immo præteritus, non vocatus. g Apri. h Quarta hereditatis tuæ parte 3. unciis. i Particula, et respicit *hereditatis assem*, et quem dixerat *quadrantem*.

De

De togâ à Parthenio sibi donatâ. L.

a HÆc est illa meis multùm cantata libellis,
Quam meus edidicit lector amatq; togam.
Partheniana fuit, quondam memorabile b vatis
Munus: in hac ibam conspiciendus c eques:
Dum nova, dum nitidâ fulgebat splendida lanâ,
Dumq; erat d auctoris nomine digna sui:
Nunc anus, & tremulo vix accipienda e tribuli,
Quam possis f niveam dicere jure tuo.
Quid non longa dies, quid non consumitis anni?
Hæc toga g jam non est Partheniana: mea est.

a Ep. 58. l. 8.
b Ep. 6. l. 5. & 1. ep. 11. l. & 11. ep. l. 12.
c Honorarius munere principis, non censu.
d Parthenii. tunc quidem toga παρθένος, virgo; nunc anus & vetula.
e Algenti & horrenti frigore pauperi; tributim & capite censo, uni è turba sine nomine.
f. Ep. 34. l. 4.
g Degenerat ab autoris Parth. benignitate, & meæ convenit paupertati.

In Gaurum. LI.

INgenium mihi, Gaure, probas sic esse pusillum,
Carmina quòd faciam, quæ brevitate placent.
Confiteor: sed tu bis denis grandia libris
Qui scribis Priami prælia, magnus homo a es.
b Nos facimus c Bruti puerum, nos d Lagona vivum:
Tu e magnus f luteum, Gaure, Giganta facis.

a Tibi videris.
b Ego quidem parva facio carmina, sed viva & vegeta: tu magna, sed stupida & mortua.
c Ep. 171. l. 14.
d Puerum elegantem, subdolæ ac fucatæ vernilitatis, Lucisci opus. Plin. 34. l. 8. c. 8. Al. Langone.
e Mole non arte ? ingenio certans.
f πηλογόνον & γηγενῆ. h. e. magnum, malum, lutulentum opus condis. At populus tumido gaudeat Antimacho. Catull.

De Lucano & Tullo. LII.

QUod semper superos invito fratre rogasti,
Hoc Lucane, tibi contigit, antè mori.
Invidet ille tibi: g Stygias nam Tullus ad undas
optabat, quamvis sit minor, ire prior.
Tu colis Elysios, nemorisque habitator amœni
Esse tuo primùm nunc sine fratre cupis.
Et si jam nitidis alternus venit ab astris;
Pro Polluce mones Castora, h ne redeat.

g Namq; ille quamvis natu minor optarat prior mori, vide ep. 37. l. 1. quod huic concinit.
h Ne velit vitæ vicissitudinem cum fratre Polluce habere, sed, quod tu facis, fratri suo integram nec alternâ morte interruptam vitam cedere.

Ad Quintum Ovidium. LIII.

SI credis mihi, Quincte (quòd mereris)
Natales, Ovidi, tuos Apriles,
Ut nostras amo Martias Calendas,
Felix utraque lux; diesque nobis
Signandi melioribus lapillis.

a 45. ep. l. 8. b.

Hic

b Natalis meus Cal. Martiis. c Tuus natalis Cal. Aprilis. d Te. e Amicitia nempe tua mihi charior est vitâ meâ.

b Hic vitam tribuit, sed a hic [d]amicum.
e Plus dant, Quincte, mihi tuæ Calendæ.

Ad eundem. LIV.

a Ep. 64. l. 8.
b Al. *Volemus.*
c Ex inverso officio elegans mendicatio.

a NAtali tibi, Quincte, tuo dare parva volebam
Munera: tu prohibes: imperiosus homo es.
Parendum est monitis. fiat quod uterque b jubemus;
c Et quod utrumque juvat, tu mihi, Quincte, dato.

Ad cognatum. LV.

a Si mihi essent turdi, qui Picenâ olivâ pasti pinguescerent ἐλαιοφυλλοφάγοι ceu ἐλαιοφάγοι κιχλ-λαι. Athenæo 2. l. 24. c. aut ex sylvis Sabinis feræ.
b Lentâ flexili arundine piscatoriâ. vel quæ prædâ gravis est, vel quæ etiam crescit in longitudinem, aliis atq; aliis insitis arundinibus. ep. 218. l. 14.
c Ita Gruterus. ut omnino de avibus intelligatur, ut epigrammate insequente & 218. l. 14. rejectâ lectione vulg. *vadis.* d Viscata arundo. e In his Charistiis vel Charis cognatorum (convivio sc. solenni cui adsunt cognati tantum symbola conjicientes. Ovid. 2. Fast. & Val. Max. 2. l. c. 1.) mitterem tibi munus. ep. seq. f Cal. enim Martiis celebrabantur hæc Charistia. g Ep. 30. l. 7. a. b. &c. h Pluribus annuis festis, *vel* pluries in anno.

a SI mihi Picenâ turdus palleret olivâ,
Tenderet aut nostras sylva Sabina plagas.
Aut b crescente c levis traheretur arundine præda,
d Pinguis & implicitas virga teneret aves:
e Cara daret solenne tibi cognatio munus,
Nec frater nobis, nec prior esset avus.
Nunc sturnos inopes, fringuillarumque querelas
Audit, & arguto passere f vernat ager.
Inde salutatus picæ respondet arator:
Hinc prope summma rapax milvus in astra volat.
Mittimus ergo tibi parvæ g munuscula [g] cortis,
Qualia si recipis, h sæpe propinquus eris.

¶ *Ad* Flaccum.* LVI.

* Poetam qui scripsit Argonautica.
a Ep. proxime praeced. e.
b Poetæ, de quo ep. 8. l. 1. &c.
c Amicorum turba, quibus omnibus munera mittere mihi foret onerosum.
d Beneficio mihi conciliare te & Stellam volebam.
e Respicit ad quod prius dixerat *Demeruisse.* f Ita nec vos sibi prælatos querentur cæteri.

a LUce propinquorum, qua plurima mittitur ales,
Dum b Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro:
Sucurrit nobis ingens c onerosaq; turba;
In qua se primum quisque meumq; putat.
d Demeruisse duos, votum est: offendere plures,
Vix tutum: multis mittere dona, grave est.
Qua possum solâ veniam ratione e merebor:
f Nec Stellæ turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

De Spendophoro. LVII.

a Domitiani tyro in Africam profecturus.
b Tua arma. *Altera tela vem, altera tela faces.*

SPendophorus a Libycas domini petit armiger u
Quæ puero dones b tela, Cupido, para. (bel

Illa quibus juvenes figis, mollesque puellas:
Sit tamen in tenerâ levis & hasta manu.
Loricam clypeumque tibi galeamque remitto,
[c] Tutus ut invadat prælia, nudus eat.
[d] Non jaculo, non ense fuit, læsusve sagittâ,
Casside dum liber Parthenopœus erat.
Quisquis ab [e] hoc fuerit fixus morietur amore.
O felix, si quem tam bona fata manent!
Dum puer es, redeas, [f] dum vultus lubricus; & te
Non Lybie faciat, sed tua Roma virum.

c Illæsum & à vulneribus immunem præstabit eum inermis nudiq; forma sua & Pulchritudo.
d Meleagri filius, quem forma à vulnere defendebat. *qualis belli iam casside missâ Parthenopæus erat.* Papin. sylv. 4. vide ep. 77. l. 6. b.

e Altero cupidine, & Amoris telis instructo, ut modò. b. f Nondum planè virilis. *discrimine sexus obscuro ambiguoq; vultu. vel* ut idem Horat. *Vultus nimium lubricus aspici.* vel in ætatis lubrico, nondum adultus. Al. *dum vultu lubricus.*

In Hedylum. LVIII.

NIl est tritius Hedyli lacernis.
Non ansæ veterum [a] Corinthiorum,
Nec crus [b] compede lubricum decenni,
Non ruptæ [c] recutita colla mulæ,
Nec quæ Flaminiam [d] secant [e] salebræ,
Nec qui litoribus nitent lapilli,
Nec [f] Tuscâ ligo vineâ politus,
Nec [g] pallens toga mortui tribulis,
Nec pigri rota quassa mulionis,
Nec [h] rasum caveâ latus bisontis,
Nec dens jam senior ferocis apri,
Res una est tamen, ipse non negabit,
Culus tritior [i] Hedyli lacernis.

a Vasorum ex ære Corinthio, vide quæ ad 795. ver. Medeæ Senecæ.
b Servorum in ergastulis; supra ep. 23. b.
c Novâ cute revestita.
d Interrumpunt, asperam reddunt.
e Saxa in via eminentiora & levia. An intelligit lapides quibus milliaria terminantur & distinguuntur?
f Ergastulis Etruscis.
g Defloccata toga, qua amictus effertur pauper. Romanorum autem cadavera efferebantur togata pro suâ cujusq; conditione: Censorum purpureâ; magistratuum, prætextâ; civium honestiorum, candidâ; viliorum quoq; cadavera, togâ albâ, sed viliori & tritiori. Juven. sat. 3. ver. 170. h Latus bovis sylvestris caveâ qua coërcetur tritum. i Cinædi.

Ad Nympham Sabini. LIX.

[a] NYmpha sacri regina lacus, cui grata Sabinus
Et mansura pio munere templa dedit;
Sic montana tuos semper colat Umbria fontes,
[b] Nec tua Baianas sarcina malit aquas:
Excipe [c] solicitos placidè, mea dona, libellos:
[d] Tu fueris Musis Pegasis unda meis.
[e] Nympharum templis quisquis sua carmina donat,
[f] Quid fieri libris debeat, ipse monet.

a Fons, seu Nympha fontis cui Cæsius Sab. de quo ep. 96. l. 7. templum consecravit.
b Nec minori sis in pretio & æstimatione apud Sarsinates Umbriæ, quàm sunt Baiæ.
c Judicium Cæsii subverites. ep. 96. l. 7.
d Mihi eris instar fontis Pegasi ungulâ aperti, poetis culti & decantati. e Aquarum. f Mergendos sc. & aquâ delendos, sic ep. 99. l. 3. & 10. ep. 4. l.

In

In Mamurram. LX.

IN [a] septis Mamurra diu multumque [y] vagatus,
Hic [b] ubi Roma suas aurea vexat opes.
[c] Inspexit molles pueros, [d] oculisque comedit:
Non hos quos [e] primæ prostituere [e] casæ,
Sed quos [f] arcanæ servant tabulata [g] catastæ,
Et quos non populus, [h] nec mea turba videt.
Inde [i] satur mensas, & [k] opertos exuit orbes,
[k] Expositumque altè pingue poposcit ebur,
[l] Et testudineum mensus quater hexaclinon,
Ingemuit [m] citro non satis esse suo.
[n] Consuluit nares, an olerent æra Corinthon,
Culpavit [o] statuas & Polyclete tuas.
Et [p] turbata brevi questus [q] crystallina vitro,
[q] Myrrhina [r] signavit, [s] seposuitq; decem.
Expendit [s] veteres [s] calathos, & si qua fuerunt
Pocula [t] Mentoreâ nobilitata manu:
Et [u] virides picto [u] gemmas numeravit in auro,
[x] Quidquid & in niveâ grandius aure sonat.
Sardonychas [y] veros mensâ quæsivit in omni,
Et [z] pretium magnis [z] fecit iaspidibus.
[2] Undecimâ lassus cùm jam discederet horâ,
Asse duos calices emit, & [3] ipse tulit.

a Ep.14.l.2.d. y *Emptorius pueros, argentum, myrrhina, villas.* Juven.7.sat.132.v. b Ubi venales exponuntur, ostentantur, licitantur, emuntur ingentis pretii merces, ep.80.l.10. c Venales diligenter inspexit, ep.82.l.6.2. d Sic ep.97.l.1.l. e Tabernæ viliores & expositæ. f Reconditiores & remotæ. *uti mox nota k.* g Supra ep.30.g.& l.6. ep.29.d. h Nec meæ farinæ & conditionis pauperes. i Oculos satiatus. k Retegi postulavit & efferri opertas & interiùs reconditas magni pretii mensas citreas & eburneas rotundas, ep.43.l.2.i. l Et postquam sæpius emensus est conclave discubitorium sex lectis instructum, testudineis putaminibus distinctis exornatum. vide quæ ad 94.ver.sat.11.Juvenalis. m Quòd non satis ampla esset mensæ suæ citreæ. n An ita uæ essent ex ære Corinthio quod erat pretiosissimum. vide quæ nos ad 795.ver.Medeæ Senecæ. o Quæ erant ex ære Deliaco. p Viciata admisto fragili vitro. q Vasa.ep.111.& 113.l.14. r Quasi empturus. s Vasa viminea. *Vel* calices vinarios archetypos. t Ep.41.l.3.a. u Smaragdos aureo calici insertos. 109.ep.14.l. x Gemmas & elenchos ab auribus suspendi solitos. y Non adulterinos. z Licitatus est. 2 Planturis sc.i.sub noctem. 3 *Emphaticè*, quòd servo careret, sic ep.54.l.5.b.

Sabino mittit coronam roseam. LXI.

Quò gratior sit Cæsio Sabino, putet roseam hanc coronam quam illi mitto natam fuisse in horto meo Nomentano: etsi fortè sit è bifero Pæsto, Tibure, Tusculano, Præneste, seu Campania, namq; mihi empta est: sic ep.[illegible].10.

SEu tu Pæstanis genita es, seu Tiburis arvis,
Seu rubuit tellus Tuscula flore tuo:
Seu Prænestino te villica legit in horto;
Seu modò Campani gloria ruris eras:
Pulchrior ut nostro videare corona Sabino;
Dé Nomentano te putet esse meo.

De platano Cæsaris. LXII.

IN [a] Tartessiacis domus est notissima terris,
Qua dives placidum Corduba Bætin amat;
[b] Vellera nativo pallent ubi flava metallo,
Et linit Hesperium [c] bractea viva pecus:

a Bætica Hispaniæ. Tartessus enim idem qui Bætis fl. *Strabo.* b Ep.43.l.2.b.& 38.l.5.h. & 153.l.14.& 100.19.l. c Rutulus, aureus color nativus.

Ædibus

Ædibus in mediis totos amplexa Penates
Stat platanus densis [d] Cæsariana comis:
[e] Hospitis invicti posuit quam dextera felix,
Cœpit & ex [e] illâ crescere virga manu.
Auctorem, dominumque [f] nemus sentire videtur:
Sic viret, & ramis sidera celsa petit.
Sæpe sub hac madidi luserunt arbore Fauni:
Sæpe sub hac latuit rustica fronde [g] Dryas.
Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros;
Terruit & tacitam [h] fistula sera domum,
Atq; oluêre lares [i] comissatore Lyæo,
Crevit & [k] effuso lætior umbra mero:
Hesternisque rubens [l] dejecta est herba coronis,
Atque suas potuit dicere nemo rosas.
O dilecta deis, ô magni Cæsaris arbor,
Ne metuas ferrum, sacrilegosque focos.
Perpetuos sperare licet tibi frondis honores:
[m] Non Pompeianæ te posuere manus.

d Cæsaris manu sata.
e Cæs. victoris.
f Arbor opaca ingens.
g Nympha querquetulana, vide quæ ad Herc. Oet. Senecæ. v. 1053.
h Syrinx in arundines palustres conversa.
i Baccho convivia celebrante.
k Ita Scriverius, hac mente. Postquam cerebrum mero saucium incaluit, accedit numerus lucernis, & umbra fit latior, atq; omnia videntur justo majora. cùm vulgo legatur *lætior*.
l Vulg. *delecta*.
m Non Pomp. i. victæ, sed Cæsareæ, victrices.

De Philæni. LXIII.

Tinctis murice vestibus quòd omni
Et nocte utitur, & die Philænis,
Non est ambitiosa, nec superba:
Delectatur odore, non colore.

Philænis ep. 68. l. 7. eodem laborabat morbo, quo Martialis 76. ep. l. 8. purpuræ itaque odore delectabatur, qui vitii sui saniem referret, vide ep. 4. l. 4. f.

In Phœbum. LXIV.

Ad cœnam invitant omnes te, [a] Phœbe, cinædi.
Mentula quem pascit, non puto [a] purus homo (est.

a Ludit fortè in nomine. φοῖβος enim *purum* sonat. q. d. nomine purus, re impurus.

De statua Cæs. Domitiani. LXV.

[a] Herculis in magni vultus descendere Cæsar
Dignatus Latiæ dat nova templa viæ:
Quà [b] Triviæ nemorosa petit dum regna [c] viator,
[d] Octavum dominâ marmor ab urbe legit.
Ante colebatur votis, & sanguine largo
Majorem Alciden, [e] nunc minor [f] ipse colit.
[g] Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter hono- (res:
[h] Illi securus vota minora facit.

a Domitianus se ad imaginem Herculis, cui templum in Appia via octavo ab urbe lapide condiderat, fingi & coli voluit, ep. 104. infra.
b Dianæ Aritinæ lucum & templum. cur autem Diana dicatur Trivia, vide quæ adnotavimus ad Hippolytum Senecæ. v. 411.
c Pedes. neq; enim in gratiam Hyppolyti ab equis discerpti qui templum illud Dianæ dicavit, nemus illud aditur equis. Ov. 3. Fast. d Oct. lapidem. i. milliarium à Roma. e Sed nunc ipse Hercules inferior nostro [...]dus Domitianum colit. infra ep. 104. g. f Al. *iste*. g Domitianum, Herc. majorem. h Ab [i]llo Herc. minore supplices minores petant minora.

Ad

Ad Herculem, de eâdem statuâ. LXVI.

Alcide Latio [a] nunc agnoscende Tonanti,
Postquam Pulchra dei Cæsaris ora geris;
[b] Si tibi nunc isti vultus habitusq; fuissent,
Cesserunt manibus cùm fera monstra tuis;
[c] Argolico famulum non te servire [c] tyranno
Vidissent gentes, sævaq; regna pati:
Sed [c] tu jussisses Eurysthea, nec tibi fallax
Portasset [d] Nessi perfida dona Lichas.
[e] Oetæi sine lege rogi securus adisses
Astra patris summi, quæ tibi pœna dedit:
[f] Lydia nec dominæ traxisses pensa superbæ:
[g] Nec Styga vidisses Tartareumq; canem.
[h] Nunc tibi Juno favet, nunc te tua diligit Hebe:
[i] Nunc te si videat Nympha, remittet Hylan.

a ꝺ Nunc tandem probas te Jovis Capitolini filium, postquam indutus es formam Domitiani, vide ep. 65. 2.
b Si gessisses ora & vultum Cæsaris, cùm feras domares.
c Eurystheo, vide quæ ad Herc. Fu. Senecæ, v. 35. & v. 829.
d Vestem sanguine Nessi & veneno à sagittis Hydræ felle tinctis infectam, muneri à Deianeira missam Herculi per Lycham, vide Senecæ Herc. Oetæi argumentum.
e Non tibi fuisset opus per ignem mortali parte expurgato conscendisse cœlum: sed citra rogum relatus fuisses in Deos, si, qua nunc coleris, formâ indutus esses. f Neq; tractasses colum sub Omphale, vide Mythologos. g Nec adivisses inferos vidissesq; Cerberum. h Recepto in cœlum Herculi Juno conciliata Heben filiam in uxorem dedit. i Amphydatia Nympha quæ tuum rapuit Hylam, nunc eum reddet, ep. 49. l. 5. d.

Ad Fabullum. LXVII.

Uxor cùm tibi sit formosa, pudica, puella,
Quò tibi [a] natorum jura, Fabulle, trium?
Quod petis à nostro [a] supplex [c] dominoq; deoque,
[d] Tu dabis ipse tibi, si potes arrigere.

a De jure trium liberorum, vide quæ ad ep. 91. l. 2.
b Per libellos supplices.
c Domitiano, ep. 8. l. 5. b.
d Ep. 31. l. 8.

In Aeschylum. LXVIII.

Lascivam totâ possedi nocte puellam,
Cujus nequitias vincere nemo potest.
Fessus mille modis [a] illud puerile poposci:
Ante preces totas, primaq; verba dedit.
[b] Improbius quiddam ridensq; rubensq; rogavi:
Pollicita est nullâ luxuriosa morâ.
[c] Sed mihi pura fuit; tibi non erit, Æschyle: si vis,
Accipe & hoc munus [d] conditione malâ.

a δύσφημον ἐκεῖνο, ὅτι πάσχουσιν ὡς παιδικέ.
b Ore morigerari.
c Nec tamen feci; pretio deterritus, ceu rei turpitudine. d Magno pretio, caro emptum.

In Magistrum ludi. LXIX.

Quid tibi nobiscum est ludi scelerate magister,
Invisum pueris virginibusque caput?

Non

a Nondum cristati rupere silentia galli:
Murmure jam sævo verberibusq; tonas.
b Tam grave percussis incudibus æra resultant,
Caussidicum medio cum faber aptat equo.
Mitior in magno clamor fuit amphitheatro,
c Vincenti parmæ cùm sua turba favet.
Vicini somnum non totâ nocte rogamus:
Nam vigilare leve est, d pervigilare grave.
Discipulos dimitte tuos. vis garrule, quantum
Accipis ut clames, accipere ut taceas?

a Nondum est gallicinium.
b Non intonas minore verberum verborumq; strepitu, quàm fabri incus, dum fingitur equestris statua causidico. vide Juven. 7. sat. v. 123. & autorem dialogi de Oratorib.
c Cum parmularii, qui Thracibus gladiatoribus parmâ armatis favent, suæ factioni victrici applaudunt.
d Totam noctem ducere insomnem.

In Polycarmum. LXX.

Cùm futuis, Polycarme soles in fine cacare,
Cùm pædicaris, quid Polycarme facis?

In Cæcilianum. LXXI.

a Dixerat ô mores, ô tempora Tullius olim,
Sacrilegum strueret cùm Catilina b nefas:
Cùm c gener atq; socer diris concurreret armis,
Mœstaq; civili cæde maderet humus.
Cur nunc ô mores, cur nunc ô tempora dicis?
Quod tibi non placeat, Cæciliane, quid est?
Nulla d ducum feritas, nulla est insania e ferri:
Pace frui certâ, lætitiâq; licet.
Non nostri faciunt, tua quòd tibi tempora sordent:
Sed faciunt mores, Cæciliane, tui.

a 1. In Catilinam dixit Cicero, *O tempora! O mores! senatus hoc intelligit, consul videt, hic tamen vivit.*
b Patriæ excidium notum ex Salustio & Cic.
c Pompeius & Cæsar. cujus filia Julia nupta est Pompeio. neq; tamen extat Ciceronem alicubi his verbis exclamasse contra bella civilia.
d Nunc, ut quondam Pompeii & Cæsaris. e Patriæ ruinam molientis, ut Catilinæ olim.

De leone & ariete. LXXII.

a Massyli leo fama jugi, b pecorisque maritus
Lanigeri, c mirum, qua coïere fide.
Ipse licet videas, caveâ stabulantur in unâ,
Et d pariter socias carpit uterque dapes.
e Nec fœtu nemorum gaudent, nec mitibus herbis:
Concordem satiat sed rudis agna feram.
f Quid meruit terror Nemees, quid g proditor Helles,
Ut niteant celsi lucida signa poli?
Sidera si possent pecudesque feræque mereri;
h Hic aries astris, hic leo dignus erat.

a Magnitudine corporis nobilissimus in omnibus Libyæ, cujus Massylia pars est, montibus.
b Aries.
c Mirum est, quàm unanimiter & placide inter se convenerint. Al. *posuere*, absolute.
d Uno eodemque cibo vescuntur leo & aries.
e Nec leo desiderat cervos, tauros, & alias feras, nec aries herbas, sed & aries vescitur agnâ, cibo insolito. f Quid meruit leo Herculis, ep. 66. l. 5. b. quid Phryxi aries, de quo ep. 51. l. 8. b. ut referrentur in astra? g Al. *portitor Helles*. h Noster.

¶ Ad Liberum. LXXIII.

a LIber b Amyclæâ frontem redimite coronâ,
c Qui quatis Ausoniâ verbera Graia manu.
d Clausa mihi texto cùm prandia vimine mittas,
Cur comitata dapes nulla lagena venit?
Atqui digna e tuo si e nomine munera ferres,
Scis, puto, debuerint quæ mihi dona dari.

a Ad quem ep. 77 l. 8.
b Coronatæ victor in pugilatu, cujus inventor Pollux Spartanus. Amyclæ autem Laconiæ civitas est.
c Qui Græca exerces certamina, ipse Latinus pugil vel auriga.
d Cum mihi misisses escula in sportulenta; cur non & poculenta adjecisti in lagena? e Liberi, quod tibi cum vini inventore Baccho nomen est commune.

¶ In Sutorem. LXXIV.

a DEntibus antiquas solitus producere pelles,
Et mordere luto putre vetusque b solum:
Prænestina tenes c decepti regna patroni,
d In quibus indignor si tibi cella fuit.
Rumpis & e ardenti f madidus crystalla falerno,
Et g pruris domini cum h Ganymede tui.
At me literulas i stulti docuere parentes:
Quid cum grammaticis rhetoribusque mihi?
k Frange leves calamos, & scinde Thalia libellos:
Si dare sutori calceus ista potest.

a Quod videmus cerdones sutores facere, dum mordicus extendentes corium adaptant calceis.
b Soleam rupti, quem reficit, calcei.
c Al. defuncti γνωτε.
d In quibus indignum est tibi esse vel cellam servi. 48. ep. 3. l.
e Ep. 15. l. 10. f.
f Ebrius.
g Lascivis φιλέρωτος. h Puero delicato. ep. 56. l. 5. i Non videntes quanto majus vel ex cerdonia quàm ingenuis artibus sit emolumentum. k Juvenalis 7. sat. 27. v. *Frange miser calamos*, Ο'ρχατε μουσέων, τα πολύφυλα βίβλια πυλας, &c. Γνωμικος συζυγιων Anthol. 1. l. 17. c.

De effigie Camoni. LXXV.

EFfigiem tantùm pueri pictura Camoni
Servat, & infantis prima figura manet.
Florentes nulla signavit imagine vultus,
Dum timet ora pius muta videre pater.

Defunctorum imagines charitatis & memoriæ ergo sibi fieri curabant servabantque veteres. Pater Camoni adolescentis vicennis emortui imaginem expressit, non quidem in illo ætatis flore, ne tantæ spei juvenis aspectus immodico dolore patrem afficeret, sed infantis formâ effinxit, quo recordatio foret minus ingrata. vide ep. 78. subsequens lege epigr. Αὐτὸν ἀπέσβην ἐν ὀξαγεχέρος, &c. l. 3. Anthologiæ. c. 12.

De balneo Tuccæ. LXXVI.

NOn silice duro a structilive cæmento,
Nec latere cocto, quo Semiramis b longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit:

a Nec lapide cæso ad fundamentum jaciendum, cui ædificium superstruatur.
b Ambitus moenium Babylonis erat milliariorum nostrorum X I, altitudo pedum CC. latitudo L. pedum: quo nomine Antipater dixit ἐπὶ δρομον ἅρμασι τεῖχος.

Sed

Sed c strage nemorum, pineaque compage,
Ut navigare Tucca balneo possit.
Idem d beatas lautus exstruit thermas
De e marmore omni, quod f Carystos invenit;
g Quod Phrygia Synas, Afra h quod Nomas mittit,
Et i quod virenti fonte lavit Eurotas.
Sed ligna desunt: k subice balneum thermis.

c Lignis, materiâ navibus magis quàm frigidariis balneis conveniente.
d Magnificas.
e Materiâ frigidiori quàm thermis & caldariis conveniebat.
f Insula maris Ægæi ferax marmoris opt.
g Marmor Synnadicum—
h—Numidicum—i—Laconicum. vide ep. 42. l. 6. l. & m. k Ad calfaciendas thermas. eas adjuvando.

❡ De effigie Camoni. LXXVII.

*HÆc sunt illa mei quæ cernitis ora Camoni!
Hæc a pueri facies primaque forma fuit.
Creverat hic vultus bis denis fortior annis;
Gaudebatque suas pingere barba genas:
b Et libata semel summos modò purpura cultus
Sparserat. invidit de c tribus una soror,
Et festinatis incidit stamina pensis;
Absentemque patri rettulit urna rogum.
d Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,
Hæc erit in chartis major imago meis.

* Vide ep. 76. superius.
a Infantis.
b Et lanugo ejus subrufa semel resecta sparserat summos cultus. i. vestes, vel vultus. vel ut alii legunt cultros. i. novaculas. Cultros (inquit Jos. Scal. in Catullum) intelligit scilicet. i. cultros tonsorios.
c Parcis, sic ep. 54. l. 4. & semper de tribus una metal.
d Pictura infantem ostendit, ipsa infans & interitura: carmen hoc meum fuisse vicennem testatur, monimentum picturâ certius & perennius. sic ep. 84. l. 7. f.

De convivio Prisci. LXXVIII.

QUod optimum sit disputat convivium
Facunda Prisci pagina:
Et multa dulci, multa sublimi refert,
Sed cuncta docto pectore.
Quod optimum sit quæritis convivium?
a In quod choraules non venit.

a Ut ille chorus musicus optimus est, qui ex se dulcis, sublimis, doctus non indiget Choraule qui tibiâ choro adspiret. *Bellis homunculis, ut suaviter inter se sint, nihil opus est calice, nihil tibicinâ.* Plutarch. Sympos.

Ad Picentinum. LXXIX.

FUnera post septem nupsit tibi Galla virorum,
Picentine: a sequi vult puto Galla viros.

a A te venefico extincta: ut illa prius 7. maritos sustulerat. vide ep. 44. l. 8.

Ad Domitianum. LXXX.

ODerat antè a ducum famulos turbamque priorum,
Et Pallatinum Roma a supercilium:
b At nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum;
c Ut sit cuique suæ cura secunda domus.

a Famulos priorum Impp. & fastum aulicum.
b Falsò hoc & adulatoriè, reclamante omnium historicorum fide.
c Ut pluris faciant Cæsarianos quàm suos.

Tam placidæ mentes, tanta est reverentia vestri,
Tam pacata quies, tantus in ore pudor.
Nemo suos (hæc est aulæ natura potentis)
Sed domini mores [d] Cæsarianus habet.

d Qui in aulâ Cæsaris versatur.

De Gellio. LXXXI.

DUxerat esuriens locupletem pauper amanq;
Uxorem: a pascit Gellius & b futuit.

a [illegible], ut [illegible].
b Uxoremne, an alias? vide Ausonii epigr. 134.

Ad Auctum. LXXXII.

LEctor & auditor nostros probat, Aucte, libellos:
Sed quidam exactos esse poeta negat.
Non nimiùm curo: c nam cœnæ fercula nostræ
Malim convivis quàm placuisse cocis.

c Volo carmina mea magis placere benevolis & simplicibus lectoribus, auditoribusque: quàm æmulis & curiosæ strictæq; censuræ poetis.

In Munnam. LXXXIII.

* DIxerat astrologus periturum te citò, Munna:
Nec puto mentitus dixerat ille tibi:
Nam tu dum metuis ne quid post fata relinquas,
Hausisti patrias luxuriosus opes.
d Bisque tuum decies non uno tabuit anno:
Dic mihi, non hoc est, Munna, perire citò?

* Jocus est in ambiguitate τοῦ *perire*, quod Astrologus referebat ad vitam, poeta ad bona & fortunas, quæ Munna perdiderat fretus Astrologi prædictione.
d Vicies centena millia HS.

Ad Cæsarem Domitianum. LXXXIV.

INter tanta tuæ miracula, Cæsar, arenæ,
Quæ vincit veterum munera clara ducum,
e Multum oculi, f sed plus aures debere fatentur
Se tibi, quòd spectant, qui recitare solent.

e Propter spectacula magnificentissima.
f Propter edictum, quo interdixisti histrionibus scenam, neq; enim equites (ut sub Nerone aliisq; Imp.) histrioniam exercent, sed ex recitatoribus facti sunt auditores. Suet. 7. c. Domit.

Ad Norbanum. LXXXV.

CUm tua a sacrilegos contra, Norbane, furores
Staret pro domino Cæsare sancta fides:
Hæc ego b Pieriâ ludebam tutus in b umbrâ,
Ille tuæ cultor notus amicitiæ.
c Me tibi Vindelicis raptum narrabat in oris,
Nescia nec nostri nominis Arctos erat.
O quoties veterem non inficiatus amicum
Dixisti; meus est iste poeta, meus!

a Contra sacram Cæsaris majestatem motos, vide ep. 11. l. 4.
b Secessu suburbano, vel alio, ad studia.
c Fama in Vindeliciam, quæ ad Septentrionem jacet, sparsa, tibi narrabat me defunctum esse ex morbo, quo laborabam. ep. 47. l. 6. & 26. 8. l. Nihil minùs, inquit Jan. Rutgersius. Neq; enim mortis suæ sed carminum suorum famam eò pervenisse dicit. Ego pro illo *raptum* nulla ferè licentia legam *Ratus*. nisi quis, nam in MS. legitur *mastu*, [illegible] lit *Masus*. Scriv. meus tum narr.

d Omne tibi nostrum, quod bis triseride junctâ
Ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

d Nunc tibi ego inter nitido libros ună digestos: quos à me sexennio scriptos, tibi singulos alii afferebant.

De Paullo. LXXXVI.

e Languidior nostri si quando est Paullus Atili,
Non se, convivas abstinet ille suos.
Tu languore quidem subito, fictoque laboras,
Sed mea f porrexit sportula, Paulle, f pedes.

e Paullus vel morbo languens convivas vocat: tu ne invitas & alios convivis excipias, morbum simulas. nescio quidem an tu aegrotes, mihi certè moritur portio; sportula & coenae tuae spes. f Translatum à more componendi mortuos, eorumque porrectisq; in januam pedibus.

In obitum Severi Silii. LXXXVII.

a Festinata sui gemeret cùm fata Severi
Silius, Ausonio b non semel ore potens:
c Cum grege Pierio moestus Phoeboque querebar,
d Ipse meum flevi, dixit Apollo, Linon.
Respexitq; suam, quae stabat proxima fratri,
Calliopen, & ait, tu quoque e vulnus habes.
Adspice Tarpeium, Pallatinumq; Tonantem:
Ausa nefas Lachesis laesit utrumque f Jovem.
Numina cùm videas duris obnoxia fatis,
Invidiâ possis exonerare deos.

a Praeproperam & immaturam Silii sui Severi, mortem.
b Non uno genere orat. enim & orator & poeta, ep. 21. l. 7.
c Ego Silio condolui, & mecum Apollo atque Musae, vel: apud Apollinem & Musas questus sum de filio Severi.
d Respondit Apollo, & nobis Diis periere filii, mihi Linus, Calliope, Orpheus, Jovi Sarpedon; Domitiano filius suus Dom. &c. quo l. 6. ep. 3. e Metaph. ab arenâ. vide quae ad Senecae Agam. v. 895. f Jovem & Domitianum.

Ad Lupercum. LXXXVIII.

Septem post calices a Opimiani
b Denso cùm jaceam b triente c blaesus,
Affers d nescio quas mihi tabellas,
Et dicis, modo e liberum esse jussi
Nastam; (servus is est mihi f paternus)
Signa. g cras meliùs, Luperce, fiet.
Nunc signat meus annulus lagenam.

a Ep. 27. l. 1. e.
b Crebris poculis. triens continet 4. cyathos. ep. 28. l. 1. b.
c ψελλὸς, torquens tituba.
d Suppositicias & adulterinas testamentarias vel alias, quas mihi bene poto dicis esse manumissorias tabellas. e Alii leg. liberum esse jussi Zenam: servus is est mihi paternus. f Bonus, fidus & frugi, ut qui diu servierit in eadem familia. g ἀναβολὴ τὰ σπουδαῖα. inquit Archias. Plut. Pelopidas. cras, sobrius meliùs signabo tabellas, nunc lagenas signo & resigno: vasa vero signabant veteres, servorum λίχνων furta caventes.

Ad Rufam. LXXXIX.

Dum a me captares, mittebas munera nobis:
Postquam cepisti, das mihi, Rufa, nihil.
b Ut captum teneas, capto quoque munera mitte,
c De caveâ fugiat ne malè pastus aper.

a Amicitiam meam, vel hereditatem.
b Eâdem enim arte servatur res, qua acquiritur.
c Assimili.

Ad Stellam. XC.

LEge nimis durâ convivam scribere versus
Cogis, Stella : licet scribere, nempe malos.

Neq; enim ex tempore, neq; inter pocula scribuntur boni versus, Euripide & Virgilio digni. A. Gell. 17. l. 10. Val. Max.

Ad Flaccum. XCI.

SIc in gramine floreo reclinis,
a Quà gemmantibus hinc & inde rivis
Curvâ calculus excitatur undâ,
Exclusis procul omnibus molestis,
b Perfundas glaciem triente nigro
c Frontem sutilibus ruber coronis :
Sic uni tibi sit puer cinædus,
Et castissima pruriat puella.
d Infamem nimio calore Cypron
Observes, moneo precorque, Flacce,
Messes area cùm teret e crepantes,
f Et fulvi juba sæviet leonis.
At tu, g diva Paphi, remitte, nostris
Illæsum juvenem remitte votis.
Sic i Martis tibi serviant i Calendæ,
Et cum thure, meroque, victimâque
Libetur tibi k candidas ad aras
l Sectâ plurima quadra de placentâ.

a Ad lene murmur lympidi rivi lapillos lapsu molliter excitantis.
b Supra ep. 73. l. & ep. 65. l. 5. h. *Videbis in calicibus repentè perfusis nivalium maculas & frustâ nebularium*, &c. Sidonius Apoll. epist. 2. l. 2. Al. *Pertundas*. i. frangas.
c Eod. ep. 65. l. 5. c. & d.
d Ut curam habeas valetudinis tuæ in Cypro insul. calore æstivo infamii. ep. 45. l. 8. h.
e Aridas sc. & siccas, i. messis tempore.
f Augusto mense, quo sol sub Leone ortus ardet. ep. 57. l. 4. g. & ep. 72. l. 5. h.
g Venus.
h Flaccum degentem in Cypro. ep. 45. l. 8. h.
i In quibus celebratur natalis Veneris, & mittuntur mulieribus à maritis & amatoribus munera ep. 85. l. 5. h.
k Supra: sc. omnini, cùm Manibus nigræ ponantur aræ.
l Frusta. vide ep. 76. l. 3. a.

Adulatur Domitiano. XCII.

AD cœnam si me diversa vocaret in astra
Hinc invitator Cæsaris, inde Jovis :
Astra licet propiùs, pallatia longiùs essent,
Responsa ad superos hæc referenda darem :
Quærite qui malit fieri conviva a Tonantis ;
Me meus in terris b Jupiter ecce tenet.

a Jovis.
b Domitianus ep. 8. l. 5. b. Videtur huic ep. præbuisse materiam epulum illud Domitiani quod celebrat Papinius. I. sylv. Cal. Decemb. Saturn.

Ad Condylum. XCIII.

QUæ mala sunt domini, quæ servi commoda nescis,
Condyle, qui servum te gemis esse diu.
Dat tibi securos vilis a tegeticula somnos :
b Pervigil in plumâ c Caïus ecce jacet :

a Alii leg. *lecticula*. a mattresse.
b Exomnis nocte totâ: cui curæ somnum negant.
c Dominus tuus.

Caïus

Caius à primâ tremebundus luce salutat
[d] Tot dominos: at [e] tu, Condyle, [f] nec dominum.
Quod debes, Cai, redde inquit [g] Phœbus, & illinc
[g] Cinnamus: hoc dicit Condyle, nemo tibi.
Tortorem metuis? [i] podagrâ, cheragrâque secatur
Caius; & [k] mallet verbera mille pati.
Quòd nec [m] mâne vomis, nec cunnum, Condyle, lingis,
Non mavis, quàm ter Caius esse tuus?

d Multos: quot habet patronos & potentes amicos. e O serve. f Nullum patronum, imò vix dominum tuum. g Fœnerator. h Lorarium, qui te jussu heri miserè excarnificet. i Sic Catullus, *quem meritò tarda podagra secat.* k Quàm continuum hunc cruciatum podagræ vel cheiragræ. l Quòd non facias turpissima illa quibus delectatur dominus tuus, tua certè conditio ter illius superat. m Ab hesternâ crapulâ, vel epoto vino vili ad purgandum stomachum. unde nonnulli legunt, Quòd nec *villa* vomis, i. vina vilia.

Ad Calocissum. XCIV.

ADdere quid cessas, puer, [b] immortale falernum?
[c] Quadrantem duplica de [d] seniore cado.
Nunc mihi dic, quis erit, cui te, [e] Calocisse, deorum
[f] Sex jubeo cyathos fundere? [g] Cæsar erit.
[h] Sutilis aptetur [i] decies rosa crinibus, ut sit
Qui posuit sacræ [k] nobile gentis opus.
Nunc [l] bis quina mihi da basia, fiat ut illud
Nomen, ab [m] Odrysio quod deus orbe tulit.

a Fundere, miscere. b Multos ferens annos. *vel*, Nectari, quod confert immortalitatem, non postponendum. c Funde duos quadrantes i. sex cyathos. quadrans enim tres continet, ep. 28. l. 1. b. d Veteris tituli, interioris notæ vini optimi & vetusti. e Puer, minister. f Vide sis ep. 72. l. 1. a. g *Respondet puer.* h Ep. 67. l. 5. [illegible] i Ut significet *Domitianum* quod nomen decem habet literas. vide ep. 51. supra. & 72. ep. l. 1. k Templum Flaviæ gentis de quo supra ep. 2. 4. & 35. l Ad significandum *Germanicum.* quod nomen bis quinis constat literis. *modo, not.* i. m 2. ep. l. 5. d. & l. 7. ep. 7. b.

De Hippocrate. XCV.

SAntonicâ medicata dedit mihi pocula [b] virgâ,
[c] Os hominis! mulsum me rogat Hippocrates.
Tam stupidus numquam nec tu puto, [d] Glauce, fuisti,
Chalcea donanti Chrysea qui dederas.
Dulce aliquis munus pro munere poscit amaro?
Accipiat, sed si potat in [e] elleboro.

a Hippocrates misit mihi absynthiten, petitque à me tantandem mulsi. Itane stupidus illi videor, qui mulsum absynthite permutem? Dabo tamen, sed eâ lege ut sumat in illo elleborum purgaturus hanc cerebri sui insaniam. b Virga Santonica. i. Absynthio, cujus tria genera, Ponticum, Seriphium vel marinum; & Santonicum à Galliæ civitate. c Vide impudentiam hominis! d Qui Diomedi dedisti aurea arma pro æreis. Ὃς πρὸς Τυδείδην Διομήδεα τεύχε' ἄμειβε Χρύσεα χαλκείων. Il. ζ. e Quod insaniam ex melancholia ortam purgat. modo nota a.

De Athenagora. XCVI.

ALphicus antè fuit, cœpit nunc Olficus esse,
Uxorem postquam duxit Athenagoras.

Athenagoras (inquit Calderinus) priùs fuit Alphicus, i. medicus curans vitiliginem, quæ Græcis ἀλφὸς, ductâ jam uxore factus est Olficus, i. olfacit, &c. Acutior mihi subolet poetæ sensus, quem tamen non planè assequor, neque ut per omnia conveniat concinnare possum. Atque ut ingenuè fatear, qui in hoc poeta sexcenties alibi commentatorum destitutus auxilio satis vel exitum invenerim vel fecerim, hîc hæreo in vado, hîc mihi nox multa, quam ingenii radio tollat Oedipus aliquis, ceu qui Sphingem acceperit Hortensius. Si quis interim indaginem exilibet in his Cincinniæ Deæ venationibus videri naris obesæ, legat quæ de *Olfacientibus* ... p. 113, 118, 120. Et de nomine supposititio epist. ad lib. 1. d. & ep. 23. l. 2.

Nomen Athenagoræ credis, Callistrate, verum?
Si scio, dispeream, quis sit Athenagoras.
Sed puto me verum, Callistrate, dicere nomen:
Non ego, sed vester peccat Athenagoras.

De Herode. XCVII.

a Ep. 31. l. 1.
b Vas potorium, diminutiv. à trua vase aquario.

a CLinicus Herodes b trullam subduxerat ægro:
c Deprensus dixit; stulte, quid ergo bibis?

c O quantum est subitis casibus ingenium! excusat furtum prætextu curæ, quasi amovisset trullam, ne æger præter imperium medici biberet.

Ad Julium. XCVIII.

a Ep. 61. l. 6. & 61. l. 8.
b Ep. 1. l. 1. 2. χειροδεικτηλίζεσθαι.
c Titus & Domitianus.
d Ep. 91. & 92. l. 2.
e L. 8. Ep. 61.
f Videtur in animo habuisse illud Virgilii: rumpantur ut ilia Codro.

RUmpitur invidiâ quidam, carissime Juli,
a Quòd me Roma legit, rumpitur invidiâ.
Rumpitur invidiâ, quòd turbâ semper in omni
b Monstramur digito, rumpitur invidiâ.
Rumpitur invidiâ, tribuit quòd c Cæsar c uterq;
d Jus mihi natorum, rumpitur invidiâ.
Rumpitur invidiâ, quod e rus mihi dulce sub urbe est,
Parvaq; in urbe domus, rumpitur invidiâ.
Rumpitur invidiâ, quòd sum jucundus amicis,
Quòd conviva frequens, rumpitur invidiâ.
Rumpitur invidiâ, quod amamur, quodq; probamur:
f Rumpatur, quisquis rumpitur invidiâ.

Ad Quintum Ovidium. XCIX.

g Al. profuit.
h Pater-familias frugi nimium, vel caupo perfidus, qui in vini caritate, vinum reddidit vilius & copiosius infusâ aquâ. vide ep. 57. l. 1.

VIndemiarum non ubiq; proventus
Cessavit, Ovidi: pluvia g profuit grandis.
Centum h Coranus amphoras aquæ fecit.

Ad Atticum de M. Antonio. C.

* De hoc Tacit. l. 2. hist. 3. & Suet. Vitel. c. 18. de hujus imagine l. 10. ep. 23. & 32.
a Epistola salutatoria. l. 14. ep. 11. Augusta epistolis laudata. Plin. 13. l. 12. c.

* MArcus amat nostras * Antonius, Attice, Musas,
a Charta salutatrix si modò vera refert:
* Marcus b Palladiæ non inficianda c Tolosæ
Gloria, d quem genuit pacis amica quies.

b Colentis literas bonas, quarum præses Minerva. c Oppidi Galliæ Narb. d Non militiâ, aut studiis Antonii III viri hostis Reip. aut Antonii Saturnini hom. seditiosi. ep. 11. l. 9. Ser. legit, quem genuit pacis alumna quies. Quam lectionem asserit & MS. Bodleian. qui versum hunc ep. sequenti conjungit.

Ad librum. CI.

a In Galliam ad Antonium, de quo ep. superius.

TU qui longa potes dispendia ferre viarum,
a I liber absentis pignus amicitiæ.

Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor.
[b] Grande tui pretium muneris auctor erit.
[c] Multum crede mihi, refert, à fonte bibatur
Quæ fluit, an pigro quæ stupet unda lacu.

b Quod à me auctore venit.
c Quamquam sapor est ablata dulcis in unda; Gratius ex ipso fonte bibuntur aqua.

In Bassum. CII.

[a] DEnariis tribus invitas, & mâne [b] togatum
Observare jubes atria, Basse, tua:
Deinde [c] hærere tuo lateri, [d] præcedere sellam;
Ad [e] vetulas tecum plus minùs ire decem.
Trita quidem nobis togula est, vilisque, putrisque:
[f] Denariis tamen hanc non emo, Basse, tribus.

a Nostræ monetæ 32.d. ob.
b Me clientem observantem atria ut te patronum salutem.
c Comitis vice.
d Anteambulonis vice.
e Divites viduas & orbas, quarum hereditates tu officiosâ salutatione ambis. Juven. 3. sat. v. 127. P. Scriv. *Ad Viduas*.
f Sic ep. 26. l. 4.

Adulatur Domitiano. CIII.

[a] APpia, quam simili venerandus in Hercule Cæsar
Consecrat, Ausoniæ maxima fama viæ;
Si cupis [b] Alcidæ cognoscere facta [b] prioris,
Disce: [c] Libyn domuit: aurea poma tulit:
[d] Peltatam Scythico [e] discinxit Amazona nodo:
* Addidit Arcadio terga leonis apro.
* Æripedem sylvis cervum, * Stymphalidas undis
Abstulit: * à Stygiâ cum cane venit aquâ.
* Fœcundam vetuit reparari mortibus Hydram:
[f] Hesperias Tusco lavit in amne boves.
Hæc [g] minor Alcides. [h] major quæ gesserit, audi,
[i] Sextus ab Albanâ quem colit arce lapis.
[k] Asseruit possessa malis Pallatia regnis:
[l] Prima suo gessit pro Jove bella puer.
[m] Solus Iuleas cùm jam retineret habenas,
Tradidit, inque suo tertius orbe fuit.
[n] Cornua Sarmatici ter perfida contudit Istri:
[o] Sudantem Geticâ ter nive lavit equum.
[p] Sæpe recusato Parthos duxisse triumphos
Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit.

a O Appia Viarum Latinarum celeberrima, quam stratam facit Cæsar, suo Herculis imagine adorandus, ut ep. 65. a. supra. & vide Statium. l. 4. sylv.
b Herculis Alcmenæ filii labores, de quibus * vide Mythologos, & [illegible] ad Senecæ Herc. Fu. 224. & Herc. Oet. 15.
c Antæum gigantem Afric.
d Scuto brevi, cujus extrema in cornua lunantur, usam.
e Detraxit Amazonum reginæ Menalippæ baltheum.
f Boves Geryonis regis Hispaniæ in Italiam actas lavit Tyberi.
g Ille prior, Alcmenæ filius, namque — h — Domitianus se majorem Herculem dici colique voluit. ep. 16. l. Spect. & ep. 65. & 66. supra.
i Qui colitur sexto ab Albanâ arce lapide; ab urbe, octavo. ep 65. a. supra. k Vindicavit sibi Imperium occupatum à Vitellio. l In bello Vitelliano confugit in Capitolium, &c. vide Suet. 1. c. Domit. & Xiphil. Vitell. m Mucianus quidem Vespasiani dux, Vitellio occiso, Domitianum extrahens secum; res administrabat omnis summâ potestate, donec Vespasianus in urbem venisset. Xiphilin. Vesp. nec dubitavit Domitianus imperium adeptus in senatu jactare, *& patri se & fratri imperium dedisse: illos sibi reddidisse*. Sueton 13. c. Domit. n De Cattis & Dacis [illegible] triumphos duos, de Sarmatis lauream tulit. ep. 15. l. 8. d. cur autem cornutus dicatur [illegible], vide ep. 7. l. 10. c. o Labore bellico adversus Getas i. Dacos. p Cum sæpe negatum illi fuisset à patre [illegible] contra Parthos, & [illegible] decere, Germanici cognomen reportavit à Germanis devictis. Scr. è membranis profert lectionem: *Sæpe recusatos parvus duxisse triumphos*, quòd victis Sarmatis triumphum recusavit.

q Templa deis, r mores populis dedit, otia s ferro,
t Astra suis, t cœlo sidera, u serta Jovi.
Herculeum tantis numen non sufficit actis:
x Tarpeio deus hic commodet ora patri.

q Supra ep. 4.
r L. 6. ep. 4. & 7. & ep. 7. supra.
s Pacem confecto bello Germ.
t Patri, fratri, uxori, filio [illegible], de qua vide Herodianum in Commodo. u Laurum Sarmaticam, modo nota s. x Colatur potius Jupiter Capitolinus sub imagine Domitiani, quàm Hercules in viâ Appia. supra nota a.

Ad Phœbum. CIV.

y QUadringentorum reddis mihi, Phœbe, tabellas:
Centum da potius mutua, Phœbe, mihi.
Quære alium, cui te tam vano munere jactes:
z Quod tibi non possum solvere, Phœbe, meum

y Vide ejusdem ingenii ep. 37. l. 8.
z *Debet enim si quis solvere iure potest.* ep. 3. l. 2.

De geminis fratribus. CV.

a QUæ nova tā similes genuit tibi Leda ministros?
Quæ capta est cycno nupta Lacæna alio?
Dat faciem Pollux Hiero, dat Castor Asillo:
Atque in utroque nitet Tyndaris ore soror.
Ista b Therapnæis si forma fuisset b Amyclis,
c Cùm vicère duas dona minora deas;
d Mansisses Helene, Phrygiamque redisset in e urbem
Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

a Quænam altera Leda à Jove cycno compressa peperit Hierum & Asillum Castori & Polluci formâ non inferiores, imò nec Helenæ? Scr. *Nuda Lacæna.*
b Castori & Polluci qui nati Amyclis quæ urbs Laconiæ, ut & Therapnæ, vel ut Stephano & Plinio placet [illegible].
c Cùm à Venere promissa Helena plus valuit apud Paridem de aureo pomo judicem, quàm promissa à Junone imperium, à Pallade sapientia. d Castora & Pollucem potius rapuisset Paris, quàm Helenam, si æquè formosi fuissent ac Hierus & Asillus. e Al. *Idam.*

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER X.

Liber ad Lectorem. I.

SI nimius videor, seràque a coronide longus
Esse liber: legito pauca, libellus ero:
b Terque quaterque mihi finitur carmine parvo
Pagina. fac tibi me quàm cupis esse brevem.

a Signo absoluti operis in tales libri posito, hac figura V. vel 7. alæ sc. cornicis. translatione ab ædificio, cujus jam absoluti fastigio apponitur cornix: sed vide Gul. Rhodig. 15. l. 20. c. b Poteris singulo epigrammate præfinire tibi finem libri.

Ad eundem. II.

a FEstinata prior decimi mihi cura libelli
  Elapsum manibus nunc revocavit opus.
b Nota leges quædam, sed limâ rasa recenti.
  Pars nova major erit; lector, c utrique fave:
Lector d opes nostræ, quē cùm mihi Roma dedisset,
  e Nil tibi quod demus majus habemus, ait.
f Pigra per hunc fugies ingratæ flumina Lethes,
  Et meliore tui parte superstes eris.
g Marmora * Messalæ findit caprificus, h & audax
  Dimidios i Crispi mulio ridet equos.
At chartis nec furta nocent, k nec secula præsunt;
  Solaque non norunt hæc l monumenta mori.

a Decimus hic epigrammaton libellus præpropere editus, revocatur ad incudem, & secundam curam, quæ emendavit, quæ addidit plurima.
b Primâ illâ editione.
c Posterioribus illis, & novis his curis.
d *Appositivè*. quo majores opes non posset mihi Roma dare.
e Namque à lectoris candore & gratia librorum immortalitas, ut seq. versu.
f Vives vindicatus ab hominum oblivione & fato. Lethe fl. infernum oblivionis. Al. *Nigra*. g Monimenta vel nobilissima caprificus è muris & saxis erumpens discutere valet. Pli. 16. l. 19. c. vide ep. 3. 8. l. * *monumenta fatiscunt, Mors etiam saxis nominibusq; venit.* Ausonius. ψήχει καὶ πέτρην ὁ πολὺς χρόνος, &c. 3. l. Antholog. c. 14. h Et vilissimæ quisque conditionis audet deridere vanitatem divitum quibus statuuntur imagines equestres quas vetustas exedit frangitque. sic Juven. sat. 8. v. 4. i Ep. 54. l. 4. k Dies non habet jus abolendi carmina. al. *prosunt*. l *Carmina quam donant, fama perennis erit.* οὐ γὰρ ἀοιδὰς ἀμβλύνειν αἰὼν (κἢν ἐθέλῃ) δύναται. 3. l. epigr. Græc. 14. c.

Ad Priscum. III.

a VErnaculorum dicta, sordidum b dentem,
Et fœda linguæ probra c circulatricis,
d Quæ sulphurato nolit empta ramento
e Vatiniorum proxeneta fractorum,
f Poëta quidam clancularius spargit;
Et vult videri nostra. credis hoc, Prisce,
g Voce ut loquatur psittacus coturnicis,
h Et concupiscat esse Canus ascaules?
Procul à libellis i nigra sit meis fama,
k Quos rumor albâ gemmeus vehit pennâ.
l Cur ego laborem notus esse tam pravè,
m Constare gratis cùm silentium possit?

a Scurrilia dicteria, qualia sunt vernarum, ep. 42. l. 1. a.
b Mordacitatem.
c Ut quisque abjectissimus, ita solutissimæ linguæ est, cujus impuritate maximè strenui sunt vagi, errones, circulatores, γόητες.
d Quæ vilissimos quosque homines proloqui pudeat. Quæ nolit qui vitrea fracta sulphuratis permutat, 42. ep. l. 1. c.
e Vitreorum calicum, à Vatinio Beneventano artifice. l. 14. ep. 96.
f Ep. 11. l. 7. *. g Ut ego solers Poeta loquar raucâ voce indocilis illius & obstreperi poetastri. Psittacus enim supra alias aves docilis, coturnix indocilis exprimere humanas voces. h Et velim esse talis poeta non magis quàm celebris choraules Canus (ep. 5. l. 4. f.) cupiat esse ascaules, i. utricularius, a bag-piper. ex ἀσκός & αὐλός. i. Malè quæsita & ex aliorum infamia k Qui ex candore quærunt famam & laudem. l Sic epist. ad lib. 1. f. m Aliis leg. *Cum stare gratis cum silentio possim?*

Ad Mamurram. IV.

QUi legis a Oedipodē, b caligantemq; Thyesten,
  c Colchidas, & d Scyllas; quid nisi monstra legis?
Quid tibi raptus e Hylas, quid f Parthenopæus, & g Attys?
  Quid tibi h dormitor proderit h Endimion?

a Fabulas & tragœdias de Oedipo, Thyeste, &c. vide Mythologos.
b Quem filios sibi à fratre appositos edentem refugit sol ne videret. vide Senecæ Thyesten. c Tragœdias de Medea. d Hanc Nisi, illam Phorci filiam. e Ep. 49. l. 5. d. f l. 6. ep. 77. b. & l. 9. ep. 57. c. g Puer Cybele dilectus. h Lunæ amasius, ab illa in Latmio sopitus.

Exutisve i puer pennis labentibus ? aut qui
Odit k amatrices Hermaphroditus aquas ?
Quid te vana juvant miseræ ludibria chartæ ?
Hoc lege, * quod posis dicere jure, l meum est.
m Non hic Centauros, non Gorgonas Harpyïasque
Invenies: hominem pagina nostra sapit.
Sed non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores,
Nec te scire: n legas αἴτια Callimachi.

i Icarus.
k Salmacidem. Ovid. Metam. 4. Auson. ep. 99. & 68. vide & infra ep. 30. c.
* Al. *quod possis dicere quisque*. Pal. *quod possis dicere vita, meum est*.
l Vitam meam spectat, mores meos format.
m Meus hic liber non fabulas nobiles & monstrosas garrit: sed vitam humanam corrigit & instituit. n *Iron*. Callimachus autem scripsit librum de originibus, causis & ritibus sacrorum, quem inscripsit τὰ αἴτια. vide Coel. Rhodig. l. 12. c. 1. Gyrald. Dial. 3. hist. Jani Parthas. var. Annot. Obscurum illud & morosum opus historias ab omni cognitione remotas continens, quod Propertius 2. l. vocat *somnia Callimachi*, quia scripturo sibi finxit per somnum adfuisse musas. vide Anthol. l. 1. c. 67. & 2. l. c. 25. εἰς ποιητάς.

¶ In maledicum Poetam. V.

Quisquis a stolæve b purpuræve contemptor,
Quos colere debet c læsit impio versu:
d Erret per urbem pontis exsul & clivi,
Interque raucos ultimus e rogatores
Oret f caninas panis g improbi h buccas.
* Illi December longus, & madens bruma,
Claususque fornix triste frigus extendat:
i Vocet beatos clamitetque felices,
k Orciniana qui feruntur in spondâ.
Et, cùm supremæ fila venerint horæ,
l Diesque tardus; m sentiat canum litem,
n Abigatque moto noxias aves panno;
o Nec finiantur morte simplices pœnæ:
Sed modò p severi sectus Æaci loris,
Nunc inquieti q monte Sisyphi pressus,
Nunc inter undas r garruli senis siccus,
s Delasset omnes fabulas poetarum:
Et cùm t fateri Furia jusserit verum,
Prodente clamet conscientiâ, u *scripsi*.

a Matronarum, quarum est stola.
b Senatorum, patrum purpuratorum.
c Supra ep. 3. f. & ep. 11. l. 7.
d Sic Palatinus codex: mente satis acri & acutâ. Er. per urb. ultra infraq; vilissimam mendicabulorum conditionem, cui nec sedes nec stipis spes in pontibus. In vulgatis legebatur; *Pontes per urbis erret exul & clivos*.
e Mendicos.
f Canibus projiciendas, ut quæ geminum agitent.
g Multis miseris precibus à viatoribus extorti.
h Buccas, buccellas.
* Longam experiatur hyemem in cella frigida.
i Mortuos præ se beatos prædicet.
k Sandapilâ, feretro. ab Orco vel ὅρκος. vide Coel. Rhod. 10. l. 18. c. l Mortis, quam jam dudum votis expetebat. m Dilanietur à canibus. n Fiat præda avibus. credo ejectis maleficorum corporibus, quo diutius putrescerent insepulta, affixos & appensos fuisse pannos ad terrorem avium, quod apud nos factum videmus in hortis & agris à semente. o Nec mortis pœna mors ultima finiat, &c. Ovid. in Ibin. unde multæ nostri hic imprecationes. p Ex sententia Æaci ex inferni judicibus unius, in pœnas ingeniosi. q Saxo quod volvit Sisyphus. r Tantali, qui sitis famisq; pœnas garrula linguâ dedit. s Exerceatur pœnis omnium quos poetæ fingunt apud inferos torqueri. t Ita Ovid. in Ibin: *Sic tibi de furiis scindet latus una flagello, Ut sceleris memores confiteare tui*. & Virg. 6. Æn. u Ego edidi hæc famosa carmina sub nomine Martialis.

¶ De adventu Cæsaris Trajani. VI.

Felices, quibus a urna dedit spectare b coruscum
Solibus Arctois sideribusque c ducem.

a Urna vitæ diuturnioris, seu mortis, prout serius aut ocyus sors exierit. vel electionis urna, qua lecti mittebantur ad principem legati. b E Germania, quæ ad Arctum & cui præerat Trajanus, redeuntem. c Trajanum.

Quando

Quando erit ille dies,[d] quo campus, & arbor, & omnis
Lucebit Latiâ culta fenestra nuru?
Quando [e]moræ dulces, longusque à Cæsare [f]pulvis,
[g] Totaque Flaminiâ Roma videnda viâ?
Quando eques, & [h] picti tunicâ Nilotide Mauri
Ibitis, & populi vox erit una, venit?

d In ὑπαντήσεις Imperatorum, procedebant ordines obviam; per campos & ex arboribus spectabat populus, fœminæ ex ædibus & fenestris: tabernæ, fenestræ, fores ornabantur lauro, fronde, floribus, lucernis appensis. e Ingredientis in urbem Imperatoris incessus lentus & cum pompâ, omnibus gratus. f In via excitatus. g Multitudo egressa gratulatum Cæs. in via Flam. quæ Germaniam spectat. h Lusus gratia nonnulli equites more Mazicum qui Libyæ pop. sunt, præcurrebant, tunicâ acu ab AEgyptiis elaboratâ induti, infra ep. 13, 6.

Ad Rhenum de eodem. VII.

NYmpharum pater amniumque [a] Rhene,
Quicunque [b] Odrysias bibunt pruinas.
Sic semper [c] liquidis fruaris undis,
[d] Nec te barbara contumeliosi
Calcatum rota conterat bubulci;
Sic & [e] cornibus [f] aureus [g] receptis,
Et [h] Romanus eas utrâque ripâ:
Trajanum populis suis, & urbi,
[i] Tibris te dominus rogat, remittas.

a Fl. Germaniæ, unde Trajanus. ep. sup. b.
b Ep 7. l. 7 b.
c Non Hiberno gelu constrictis.
d Neq; unquam gelu duratus pontem præstes transitumq; barbarorum Germanorum incursibus.
e Finguntur Dii fluminum præsides cornuti propter riparum alveorumque curvitatem. magis propriè tamen cornuti dicantur illi fluvii qui se diducunt in geminos pluresve alveos, unde nata fabulæ occasio de Achelo̓i cornu ab Hercule avulso. Rhenum Virg. 8. AEn. dixit *bicornem* propter duo ostia, quibus Drusus tertium addidit, ductâ fossâ adversus incursum barbarorum. f An propter aurifodinas Germaniæ? an propter ipsos Germanos auricomos? g In unum alveum. h Subjecta Romanis sit Germania cis transq; Rhenum. i Dominus orbis fluvius, Romæ sc. capitis & reginæ triumphati orbis fluvius te rogat, cui tamen imperii jus est.

De Paulla. VIII.

NUbere Paulla cupit nobis, ego ducere Paullā
Nolo: anus est. vellem si [k] magis esset anus.

k Capulo vicina & brevi moritura.

De se. IX.

[l] UNdenis pedibusque, syllabisque,
Et multo sale, nec tamen protervo,
Notus gentibus ille Martialis,
Et notus populis; quid invidetis?
[m] Non sum Andremone notior Caballo.

l Hendecasyllabis.
m Nolite mihi ingenii invidere famam, cum minori sim in pretio & fama apud scurrilis hujus ævi cultores quàm Sextius Andremon Caballus scurra. ep. 41. l. 1. [illegible] alii Andremona volunt esse nomen nobilis equi Circensis.

In Paullum. X.

[a] CUm tu [b] laurigeris annum qui fascibus intras,
Mâne salutator limina mille teras:

a Ejusdem ingenii epigr. vide 18. l. 2. & l. 5. ep. 23. & Iuven. sat. 1. v. 117.
b Qui geris consulatum, quem tibi ineunti & annum aperienti præferuntur fasces laureati.

Hic

Hîc ego quid faciam? quid nobis, Paulle, relinquis,
Qui de [c] plebe Numæ, densaque turba sumus?
Qui me [d] respiciat, dominum, regemque vocabo?
[e] Hoc tu (sed quanto blandiùs?) ipse facis.
Lecticam, sellamque sequar? nec ferre recuso:
[f] Per medium pugnas sed prior ire lutum.
[g] Sæpiùs assurgam recitanti carmina? tu stas,
Et [h] pariter geminas tendis in ora manus.
Quid faciet pauper, cui non licet esse clienti?
[i] Divisit nostras purpura vestra togas.

c Plebe tenui & paupere, cujusmodi ipse fuit Numa.
d Al. *respicit*. Juv. 3. sat. 184.
e Egone te patronum salutabo, qui ipse alios salutas multo blandius quam ego te?
f Sed & ipse alios præcedis anteambulo, comesque, ep. 36. l. 3. c.
g Quod attendentis, faventis applaudentisque signum est.
h Applaudis, vel & facie jactas manus, quasi per admirationem. Juven. v. 3. sat. 106.
i AEquè sumus clientes, vos purpurati tantùm distincti estis à nobis togatis. alii leg. *Divisit*. i. vos purpurati clientes exclusistis nos togatos ab officio clientum. Turneb. 30. l. 30.

In Calliodorum. XI.

NIl aliud loqueris, quàm [a] Thesea, Perithoümque;
Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.
Dispeream, si tu [b] Pyladi præstare matellam
Dignus es, aut [c] porcos pascere Perithöi.
Donavi tamen, inquis, amico millia quinque,
[d] Et lotam [e] (ut multum) terque quaterque togam.
Quid? quòd [f] nil unquam Pyladi donavit Orestes?
Qui donat, quamvis plurima, plura negat.

a Nobile amicorum par.
b Vel infimo servitii munere defungi, ut præstare matulam, vel porcos pascere.
c Forte, quòd in glandiferis Pisidi sylvis degebat Perithoüs.
d Et togam non usque adeo tritam, non ultra ter quaterve lotam.
e Ex personâ poetæ interpositum, indignantis togam imputatam, quasi magna illa res sit.
f Quippe qui omnia cum Pylade communicavit, quod quia tu non facis, sed multa negas, non es verus amicus.

Ad Domitium. XII.

[a] ÆMiliæ gentes, & [b] Apollineas Vercellas,
Et [*] Phaëtontei qui petis arva Padi;
Ne vivam, nisi te, Domiti, [c] permitto libenter,
Grata licet sine te sit mihi nulla dies.
[d] Sed desiderium tanti est, ut messe vel unâ
Urbano releves colla perusta jugo,
[e] I precor, & totos avidâ cute combibe soles.
[f] Quàm formosus eris, dum peregrinus eris!
Et venies [g] albis non cognoscendus amicis,
[h] Livebitque tuas pallida turba genas!
Sed via quem dederat, rapiet citò Roma colorem,
[i] Niliaco redeas tu licet ore niger.

a Ep. 4. l. 3. a.
b Oppidum Insubrium, ubi Apollo colitur. vide Ph. Cluverium l. 1. Ital. antiqu. c. 23.
* Ep. 25. l. 4. b.
c Nisi te secedere permittam. al. *dimitto*. P. Scriverius emendat, *præmitto*. quod de vita functis dicebant, tanquam eos ipsos sequuturi. sed dispiciat lector.
d Sed desiderio nostri tu præfers unius æstatis rusticationem, qua tui colorandi & animi relaxandi causâ ab urbanis curis secedis.
e Vade itaque, insolationi vaca. qua utebantur veteres ad figendam valetudinis causâ, & colorandam nitoris gratiâ, cutim. f Quàm pulchrè coloratus peregrè redibis! g σκιατροφοῦσι, umbrâ urbanâ pallidis, sole non coloratis, vide ep. 56. l. 1. l. h Osculo excipiet. Al. *Livebitque tuis pal. genis*. h. e. invidebit. i AEgyptii verò fusci.

Ad Tuccam. XIII.

[a] CUm cathedralicios portet tibi rheda ministros,
[b] Et Libys in longo pulvere sudet eques;
[c] Strataque non unas cingant triclinia [d] Baias,
[e] Et Thetis unguento palleat uncta tuo;
Candida [f] Setini rumpant crystalla [g] trientes,
Dormiat in plumâ nec meliore [h] Venus:
[i] Ad nocturna jaces fastosæ limina mœchæ,
Et madet (heu) lacrymis janua surda tuis:
Urere nec miserum cessant suspiria pectus.
Vis dicam malè sit cur tibi, Tucca? [k] bene est.

a Cùm habeas tecum in rheda vel curru, quoties iter facis, pueros delicatos, teneros, effœminatos, mollitie non cedentes fœminis quarum propriè est cathedra. Turneb. 30. l. 3. & 30. c. Symphoniacos, fortè. b Et tibi, pro more lautiorum, præcurrant equites Numidæ. Senec. epist. 114. *Omnes sic iam peregrinantur, ut illos Numidarum præcurrat equitatus, ut agmen cursorum antecedat.* c Et tibi ad multas tuas thermas & balneas multa extruantur triclinia, diætæ, cœnationes. d Balneas, quibus celebres sunt Baiæ. e Et ampla balnea, quæ & maria dicebantur & piscinæ unguentis infusis (qui veterum luxus) palleant. f Optima vina è Setia frangant dum miscentur, calore rumpant pocula tua crystallina. g Calices 4. cyathorum, ep. 28. l. 1. b. h Quæ in meretriciâ cubat. i Vide 5. satyræ Persii versum 165, & quæ nos ad illum. k Ex rerum affluentia nascitur tibi vitiosa miseria.

Ad Crispum. XIV.

CEdere de nostris nulli te dicis amicis.
Sed sit ut hoc verum, quid, rogo, Crispe, facis?
Mutua cum peterem sestertia quinque, negasti:
Non caperet nummos cùm gravis arca tuos.
Quando fabæ nobis modium farrisve dedisti,
[l] Cùm tua Niliacus rura colonus aret?
Quãdo brevis gelidæ missa est toga tẽpore brumæ?
[m] Argenti venit quando selibra mihi?
Nil aliud video, quo te credamus amicum,
[n] Quàm quòd me coram pedere, Crispe, soles.

l Cùm colonus tuus in AEgypto multos tibi aret fundos. m Sic Palatinus. Vulgg. *Argenti quando missa selibra mihi est?* n Animam impendere, sive, ut ait ille, aliquid animæ amittere in honorem amici, honestè parùm, at satis familiariter, & pro comitate sibillã: ubi strictioris amicitiæ argumentum habetur, mutuis se officiis comitari ac deducere ad sellas Patroclianas, & dulcissimos conferre sermones in Cloacinæ sacello.

De Apro. XV.

[n] DOtatæ uxori cor arundine fixit acutâ,
[o] Sed dum ludit Aper; ludere novit Aper.

n In ludo sagittario, quasi per errorem, vel sauciat uxoris cor acuta amoris, doloris sagitta, dum ipse ludit in aliis. o Sed dum se ludere nescire simulat, optimè in rem suam ludit, efferendo uxorem bene dotatam. alii leg. *ludere*.

In Caium. XVI.

SI donare vocas promittere nec dare, Caï:
Vincam te donis, muneribusque meis.
Accipe [a] Callaïcis quidquid fodit Astur in arvis,
Aurea quidquid habet [b] divitis unda Tagi;

a Quicquid auri foditur in Hispania. Gallecia autem & Asturia Hispaniæ regiones sunt, aurifodinis quondam celebres. b Auri ramentis fluens Tagus fl. Hispaniæ.

Quidquid

Quidquid [c] Erythræâ niger invenit Indus in algâ,
Quidquid & in nidis [d] unica servat avis;
Quidquid [e] Agenoreo Tyros [f] improba cogit aëno;
Quidquid habent omnes, accipe [g] quomodo das.

c Ep.36.l.5.e.
d Phœnix, vide ep.7.l.5.a. & 55.ep.l.6.c.& d.
e Tyrio, purpureo. Tyros enim & Sidon Agenori regna erant.
f Inventrix purpuræ qua iterantur lanæ, vestes purpureas appellat Sen. ep.115. *iteratas coloris improbi*, Improbum laborem appellavit Virgilius assiduum & iteratum. ita & vestes *improbi coloris* dibaphas & iteratas aheno purpureo, & huc facit Plin.9.l.41.c.*Non est satis abstulisse gemmæ nomen amethystum, rursus absolutus inebriatur Tyrio, ut sit ex utroq; nomen improbum, simulq; luxuria duplex*.24.l.154.ep. g Promissis sc.

De Macro ad Musam. XVII.

[a] SAturnalicio Macrum fraudare tributo
Frustra, Musa, cupis: non licet, ipse petit:
Solenneisque jocos, nec tristia carmina poscit;
Et queritur nugas obticuisse meas.
[b] Mensorum longis sed nunc vacat ille libellis.
Appia, [c] quid facies, si leget ista Macer?

a Carmina mea, quæ per Macri, in viâ Appiæ sternendâ cui præficiebatur ab Imperatore, occupationes intermissa sunt a me in Saturnalibus, exigit Macer tanquam tributum statum & annuum.
b Geometrarum, libris Geometricis, ut rationem viæ sternendæ & muniendi percipiat. c Neglectis sc. meis nugis posthabita.

De Mario. XVIII.

NEc vocat ad cœnã Marius, nec munera mittit,
Nec [a] spondet, nec vult [b] credere: sed nec habet.
[c] Turba tamen non deest, [d] sterilẽ quæ curet amicũ.
Eheu quàm [e] fatuæ sunt tibi, Roma, [f] togæ!

a Pro clientibus.
b Mutuum dare.
c Clientum.
d Unde nihil fructus.
e Insipientes qui gratis serviant.—f.—Togati clientes! *Metonymicè*.

❡ *Mittit librum suum ad Plinium.* XIX.

[a] NEc doctum satis, & parum severum,
[b] Sed non rusticulum nimis libellum,
Facundo mea Plinio, [c] Thalia,
I perfer: brevis est labor peractæ
[d] Altum vincere tramitem Suburræ,
Illic [e] Orphea protinus videbis
Udi vertice [f] lubricum theatri,
Miranteisque feras, [g] avemque regis,
Raptum quæ [h] Phryga pertulit Tonanti.
Illic parva tui domus [i] Pedonis
Cælata est aquilæ minore pennâ.
Sed ne tempore [k] non tuo [l] disertam

a Super rumore defuncti Martialis in epistola ult. lib.3.ad Priscum, gratatur Plinius, laudat & bene precatur Poetæ de hoc epigr. cujus partem ibi referens, *Alloquitur Musam*, inquit de Martiali, *mandat, ut domum meam Esquiliis quærat, adeatque reverenter, &c.*
b Non tamen omnino inelegantem.
c Musa carminis mei jocosi præses. ep.8.l.4.m. & ep.16.l.7.c.
d Ascendere per declivem collem è Suburra (de quo vico, ep.85.l.1.e) Esquilias. e In domus Plinii fastigio effictum. Plin.hist.l.35.c.8. f Stillicidio, vel aspersionibus theatri. g Aquilam istam forte de qua ep.50.l.5. In templorum, atq; ædium nobiliorum fastigiis apponebatur aquila, minorum verò, coronis. ep.1.hujus libri. h Ganymedem, dicto ep.50.l.5. i Albinovani Poetæ, cujus domus fastigio insidet aquila minor priore illâ Ganymedem rapiente. k Alio quàm quod jocosis carminibus conveniat, vide ep.8.l.4.l. l Plinii Sec. oratoris diserti.

Pulses

Pulses [m] ebria januam, videto.
Totos dat [n] tetricæ dies [n] Minervæ,
Dum [o] centum studet auribus virorum,
Hoc quod secula, posterique possint
[p] Arpinis quoque comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas:
[q] Hæc hora est tua, cùm furit Lyæus,
Cùm regnat rosa, cùm madent capillis
[r] Tunc me vel rigidi legant Catones.

m Lasciva, petulans, intempestiva.
n Studiis severis & gravioribus.
o Foro & causis C virsi-bus. ep. 58. l. 6. c. & 62. ep. 7. l. o. & Plinii epist. passim.
p M. Tullii Cic. Arpinatis, quem sibi ubique imitandum proposuisse Plinius constat.
q Nonâ horâ aut decimâ. ep. 8. l. 4. l. & m. inter pocula, rosas, unguenta. r Namque hac horâ vel rigidi Catones depositi gravitate calent mero.

Ad Manium. XX.

[a] DUcit ad auriferas quòd me Salo Celtiber oras,
[b] Pendula quòd patriæ visere tecta libet,
Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis,
[c] Et prætextatâ cultus amicitiâ;
Tu facis; in terris quo non est alter Iberis
Dulcior, & vero dignus amore magis.
[d] Tecum ego vel sicci Gætula mapalia Pœni,
Et poteram Scythicas hospes amare casas.
Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,
[e] In quocunque loco Roma duobus erit.

a Cur redire velim in patriam meam, vitatus Hispaniam aurifodinis celebrem, & Salonem, ep. 50. l. 1. l. tu mihi causa es ô Mani, &c.
b Bilbilim in edito sitam.
c Usq; à pueris qui prætextam gerunt, amicitia culta.
d Tecum vel in arenosis Africæ desertis vel inhospitali Scythiâ degerem.
e Omnis nobis locus pro Româ erit.

Ad Sextum. XXI.

SCribere te, quæ vix intelligat ipse [a] Modestus,
Et vix [b] Claranus, quid rogo, Sexte, juvat?
Non lectore tuis opus est [c] sed Apolline libris:
Judice te major [d] Cinna Marone fuit.
[e] Sic tua laudentur: sanè mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant, & [f] sine Grammaticis.

a Grammaticus cujus meminit Tranquillus & A. Gell. & Macrobius.
b Grammaticus cujus meminerunt Seneca. epist. 66 & Ausonius, epist. 18. ad Ursul.
c Sed divinatore Oedipo aliquo, Sibyllâ, imò ipso Apolline.
d Poeta, autor egregii quidem laudatiq; operis sed obscuri. & quo nec se scribere satis digna pro modestiam profitetur Virgilius, ecloga 9. e Propter obscuritatem & intricatas tenebras. f Absque ope Grammaticorum interpretum. Quotus tamen quisq; Grammaticorum, immo Criticorum, aut (quos M. Cato dixit, *Mortuaria glossaria*) philosophorum hæc intelligit?

In Philænim. XXII.

CUr [e] splenario sæpe prodeam mento,
Albâve pictus sana labra cerussâ,
Philæni quæris? [f] basiare te nolo.

e Ep. 29. l. 2. n.
f Ep. 33. l. 2. & l. 7. ep. 46. ne te salutem.

De M. Antonio. XXIII.

IAm numerat placido felix Antonius ævo
a Quindecies actas * Primus Olympiadas:
Præteritosque dies, & b tutos respicit annos:
c Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
Nulla recordanti lux est ingrata, gravisque:
d Nulla fuit cujus non meminisse velit.
Ampliat ætatis spatium sibi vir bonus: hoc est
Vivere bis, e vitâ posse e priore frui.

a Annos LX. ex computatione Chronologorum, quibus Olympias est quatuor annorum spatium. annos LXXV. ex ratione poetarum qui Olympiada pro quinquennio ceu lustro usurpant.
* Cognomen Antonii, ut infra ep. 32. ep. 101. l. 9.
b Extra fortunæ aleam positos. in quos fortuna jus perdidit. Al. *totos*. c Nec metuit mortem. d Al. *Nulla subit*. e Jucundâ bene actæ vitæ recordatione.

Ad Calend. Martias. XXIV.

NAtales mihi * Martiæ Calendæ,
(Lux formosior omnibus Calendis,
* Qua mittunt mihi munus & puellæ:)
a Quinquagesima liba, septimamque
Vestris addimus hanc focis acerram.
His vos (si tamen expedit roganti;)
Annos addite b bis precor novenos,
Ut non dum nimiâ piger senectâ,
Sed vitæ c tribus areis peractis
Lucos d Elysiæ petam d puellæ.
Post hæc tempora, nec diem rogabo.

* In quibus & ipsis puellis mittantur munera. ep. 92. l. 9. i. & 85. l. 5. b. Natalis item celebrari solebat missis muneribus. ep. 64. l. 8. & 87. l. 10.
a Jam quinquagesimum septimum natalem meum celebro libis & thuris acerra.
b Alii leg. *ter.* rectius *bis.* anni enim 27. additi nimis & ultra votum Poetæ extenderent senectam.
c Area in Circo spacium est curriculi. 25. missuum est unius diei area. Missus trium arearum conficiunt numerum annorum, quos sibi vovet Poeta. P Scriv. explosâ lectione *tribus aureis*, cum recepta expositione Aurei Rom. æstimati 25. denariis. Jo. Meursii. Mantissa. c. 19. d Proserpinæ.

De Mucio. XXV.

IN a matutinâ nuper b spectatus arenâ
Mucius, imposuit qui sua membra focis;
Si patiens fortisque tibi durusque videtur,
c Abderitanæ pectora plebis habes.
d Nam cùm dicatur tunicâ præsente molestâ;
Ure manum: plus est dicere; non facio.

a Mane pugnabant damnati cum bestiis, post meridiem qui ex bestiariis superarant, inter se. Lyps. 3. Saturn. c. 15. Senec. epist. 7.
b Vide hoc spectaculum, ep. 30. l. 8.
c Stolidus es, *Vervecum in patria crassoque sub aere natus.* ut ait Juven. 10. sat. v. 50. ad quem, vide quæ nos. d Nam si damnato huic daretur conditio ut repræseptando Mucii manum exustam (de quo ep. 22. l. 1. & l. 8. ep. 30.) redimeret supplicium tunicæ molestæ in qua pice, resina, bitumine, cæterisq; ignium alimentis illita ardendum illi fuerat: minus fortiter facit (saltem audacter minus) parte quàm toto corpore exusto.

De

De morte Vari. XXVI.

a VAre Paraetonias Latiâ modò vite per urbes
Nobilis, & b centum dux memorande viris:
At nunc c Ausonio d frustra e promisse c Quirino
Hospita f Lagaei litoris umbra jaces.
g Spargere non licuit frigentia fletibus ora,
Pinguia nec moestis addere thura rogis.
Sed datur aeterno victurum carmine nomen.
Numquid & hoc, h fallax Nile, negare potes?

a Vare, qui modò in AEgypto (Paraetanium autem AEgypti urbs) gessisti Rom. tribunatum, cujus insigne est vitis quam gestabat tribunus ad castigandos milites. b Centurio. Romuli instituto, legio, quae constabat 3. millibus, distributa est in 30. centurias, quibus singulis singuli praeerant centuriones, postea tamen, mutato numero militum, manipulorum & centuriarum in legione, 60 militibus praeerat centurio, qui primitus 100. c Romae in Italia quam condidit Quirinus, i. Romulus, vel Romanis frustra prom: d Namq; mortuus es in AEgypto. e Umbra prom. i. tu promiserus, nos expectabamus reditum. f AEgyptii, à Lago patre Ptolomaei Maced. g Sic ep. 85. l. 6. g. h AEgypto, quae negabas Varo reditum, mihi funerare carum.

Ad Diodorum. XXVII.

NAtali, Diodore, tuo conviva senatus
Accubat, & a rarus non adhibetur eques;
Et tua b tricenos largitur sportula nummos:
c Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

a Non rarus, i. frequens. b Triplicem sportulam. c Hoc faciunt allecti tua sportulâ, vel in gratiam Imperatoris, cui tu gratus, ut quondam Vespasiano: nemo tamen eorum est qui non te pro ignobili habeat obscuro terraeque filio. Seneca in Apocolocyinthosi: Nemo tamen illum unquam natum putavit.

Ad Janum. XXVIII.

a ANnorum, nitidique sator pulcherrime mundi,
a Publica quē primū vota precesq; vocant,
b Pervius exiguos habitabas antè Penates,
Plurima qua medium Roma terebat iter:
Nunc tua c Caesareis cinguntur limina donis;
Et fora d tot numeras, Jane, e quot ora geris.
At tu, sancte pater, tanto pro munere gratus,
f Ferrea perpetuâ claustra tuere sera.

a Ep. 2. 2. & 8. b. l. 8. b Prius habuisti sacellum in foro Transitorio; dicto, Vel quod per id in alia esset transitus utpote situm inter Capitolium & collem Quirinalem; vel à quatuor transitionibus ad 4. portas Jani templi. c Quibus ornatur templum tuum à Domitiano, Nerva, Trajano. d Nempe, quatuor, vetus Romanum, Julium, Augustum, Transitorium. e Ep. 2. l. 8. c. f Praesta pacem aeternam, cujus signum Janus clausus; ut apertus, belli. ep. 66. l. 8. c.

Ad Sextilianum. XXIX.

QVam mihi mittebas a Saturni tempore lancem,
Misisti dominae, Sextiliane, tuae.
Et quam donabas b dictis a Marte Calendis,
c De nostrâ prasina est synthesis empta togâ,

a In Saturnalibus, ep. 46. l. 4. 2. & 85. ep. l. 5. b. b Qui Veneris natalis quo munera mittuntur foeminis ab amatoribus, ep. 92. l. 9. i. & 85. ep. 5. l. h. Qui idem mihi natalis, quo mihi mitti solent munera. ep. 24. supra. c De toga quam mihi mittere solebas emisti amicae tuae viridem vestem coenatoriam. ep. 46. l. 2. e.

Jam constare tibi gratis cœpere puellæ.
[d] Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

d Ita alis dominam meis sumptibus. meo certè damno; dum, quæ me capere oportuit, illa intercipit.

De Apollinaris litore Formiano. XXX.

O Temperatæ dulce [a] Formiæ litus:
Vos, [b] cum severi fugit oppidum Martis,
Et inquietas fessus exuit curas,
Apollinaris omnibus locis præfert.
[c] Non ille sanctæ dulce Tibur uxoris,
Nec Tusculanos, Algidósve secessus,
Præneste nec sic, Antiúmve miratur.
[d] Non blanda Circe, Dardanisve Cajeta
Desiderantur, nec Marica, nec Liris,
[e] Nec in Lucrinâ lota Salmacis venâ.
Hîc summa leni stringitur [f] Thetis vento;
[g] Nec languet æquor: viva sed quies Ponti
Pictam phaselon adjuvante fert aurâ;
Sicut puellæ non amantis æstatem
[h] Motâ salubre purpurâ venit frigus.
Nec [i] seta [k] longo quærit in mari prædam,
Sed à cubili lectulóque jactatam
[l] Spectatus altè lineam trahit piscis.
[m] Si quando Nereus sentit Æoli regnum,
Ridet procellas tuta de suo mensa.
Piscina rhombum pascit, & lupos [n] vernas;
[o] Natat ad magistrum delicata muræna.
[p] Nomenculator mugilem citat notum,
Et adesse jussi prodeunt senes mulli.
Frui sed istis quando, Roma, [q] permittis?
[r] Quot Formianos imputat dies annus
Negotiosis rebus urbis hærenti?
O [s] janitores, villicique felices!
[t] Dominis parantur ista, serviunt vobis.

a Maritima Campaniæ urbs, ubi villam ceu prætorium habuit Apollinaris, ad quem, ep. 87. l. 4. & 25. l. 7.
b Cum se recipit ex urbis Romanæ occupationibus & negotiis.
c Temperato cœlo & amœnitati Formiarum non præfert Tibur pudicæ suæ uxoris solum natale ceu villam, non Tusc. Algidos recessus, Præneste nec Anxur.
d Præ Formiis non desiderat Circæum promontorium, Cajetam Trojanis conditam, Maricam, Lirin, de quibus vide Geographos & Leandrum in primis.
e Nec lacum Lucrinum in Campania, cujus aqua ut & Baiarum æquè delicata & mollis ac Salmacis in Caria cujus fons effœminare viros dicitur à poetis. Ovid. 5. Met. Auson ep. 68. & 92. Anthologiæ. l. 1. c. 17.
f Æquor.
g Nec tamen stagnat, sed leni aurâ portat naviculas.
h Æquè lenis est Formiani sinus aura, atque illa quam sibi faciunt puellæ per æstatem agitantes aera motâ veste vel flabello. 25. epist Brodæus flabellum ex pavoninis pinnis purpureis confectum intelligit. Miscel. l. 10. c. 22. i Linea piscatoria. k Longè. l Per aquam pellucidam. m Si quando mare ventis tollatur, mensa minimè solicita est de piscibus, ut quæ suo penu è suo regno, suis piscinis satis sit instructa. n In suis natos piscinis. o Sic ep. 30. l. 4. c. p Qui pisces nominatim citet evocetque; non secus ac nomenclatores solebant in foro & campo Martio citare reos convivasque, & suggerere nomina civium dominis suis in ambitu & petitione magistratus salutandorum. q Per occupationes & curas urbanas. r Quot dies, quos jucundè liceret agere Formiis, possunt imputari quasi perditi urbanis curis? s Aliis, *vinitores*. t Domini raro, furtim & per otium, civicis quasi emissi vinculis has voluptates carpunt: vos, O villici, semper, liberè & ad satietatem iis fruimini.

In Calliodorum. XXXI.

A Ddixti [a] servum nummis, [b] here, mille trecentis.
Ut benè cœnares, Calliodore, [c] semel:

a Vendidisti.
b Heri. ep. 44. l. 1. 2.
c Ex pretio servi venundati.

Nec

Nec bene cœnasti. mullus tibi quatuor emptus
Librarum [d] cœnæ pompa caputque fuit.
Exclamare libet, non est hic improbe, non est
Piscis: homo est hominem, Calliodore, voras.

d Cœnæ 3 sunt partes, antecœnam, cœnæ caput, seu pompa, & secundæ mensæ, seu bellaria.

De imagine Marci Antonii, ad Ceditianum. XXXII.

HÆc mihi quæ colitur violis pictura, rosisque,
Quos referat vultus, Cæditiane, rogas?
Talis erat [a] Marcus mediis [a] Antonius annis
* Primus: in hoc juvenem se videt ore senex.
[b] Ars utinam mores, animumq; effingere posset!
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

a Ep. 101. l. 9.
* Supra ep. 23. *.
b Quòd si oculis facies honesti cerneretur, mirificos sui amores excitaret. Plato.
Spectabile hoc & imitabile picturam laudandi exemplar.

Ad Munatium Gallum. XXXIII.

SImplicior priscis, Munati Galle, [a] Sabinis,
[b] Cecropium superas qui bonitate [b] senem;
[c] Sic tibi cum soceri claros retinere Penates
Perpetuâ natæ det face casta Venus:
[d] Ut tu, si viridi tinctos [e] ærugine versus,
Fortè malus livor dixerit esse meos,
Ut facis, à nobis abigas: nec scribere quemquam
Talia contendas carmina qui legitur.
[f] Hunc servare modum nostri novere libelli;
Parcere personis, dicere de vitiis.

a A quibus per ludorum speciem circumventis Romani fœminas rapuerunt.
b Socratem, qui Juvenali Tener vicinus Hymetto. Alii Epicurum intelligunt.
c Sic tibi casta Venus det retinere claros Penates soceri cum perpetua face natæ, uxoris sc. tuæ. Alii leg. consoceri claros.
d Ut tu, &c. à nobis abigas, i. me asseras. ut ep. 71. & 12. l. 7.
e Maledicentia, livore, quem ep. 71. l. 7. dixerat, atram venenum.
f Ep. ad l. 1. & epig. 3. l. 8. [illegible]

Ad Cæs. Trajanum. XXXIV.

DI tibi dent quidquid, * princeps Trajane, mereris;
Et rata perpetuo, quæ tribuere, velint:
[a] Qui sua restituis spoliato jura patrono;
Libertis [b] exul non erit ille suis.
[c] Dignus es, ut possis totum servare [d] clientem
[e] Ut liceat tantùm; vera probare potes.

* Al. Cæsar Tra.
a Qui restituis patronis jus patronatus in libertos suos, quos Domitianus militibus æquârat.
b Jure suo spoliatus tanquam proscriptus & exul.
c Certè dignus es integram ferre laudem ex integro cive Romano pristinæ suæ dignitati restituto.
d Civem Rom.
e Al. Ut liceat tantum vera probare potes.

De Sulpicia. XXXV.

OMnes [a] Sulpiciam legant puellæ,
Uni quæ cupiunt viro placere.

a Poetriam, Martiali coævam, cujus nomine Satyra extat.

Omnes Sulpiciam legant mariti,
Uni qui cupiunt placere nuptæ.
b Non hæc * Colchidos asserit furorem,
* Diri prandia nec refert Thyestæ;
* Scyllam, * Byblida c nec fuisse credit:
Sed d castos docet, & pios amores,
Lusus, delicias, facetiasque.
Cujus carmina qui bene æstimârit,
Nullam dixerit esse nequiorem,
Nullam dixerit esse sanctiorem.
Tales e Egeriæ jocos fuisse
f Udo crediderim Numæ sub f antro.
g Hac condiscipulâ, vel hac magistrâ
Esses doctior & pudica h Sappho.
Sed tecum pariter simulque visam
i Durus Sulpitiam Phaon amaret.
Frustra k: namque ea nec Tonantis uxor,
Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepto sibi viveret Caleno.

b Non scribit insanos Medeæ amores, vel non excusat Medeæ scelera, sic Juven. peritura ignoscit Elisa. 6. sat. 436. v.
* Vide Mythologos & 4. ep. supra.
c Nec ipsa credit, nec aliis credendas ingerit has fab.
d De amore conjugum.
e Nymphæ, cujus colloquio & institutis se usum finxit Numa rex Rom. II. vide ep. 47. l. 6. e.
f Aricino, fontibus atq; aquæductibus madenti, vide Juven. 3. Sat. 11. v.
g Si Sulpitiâ usa fuisses magistrâ vel condiscipulâ, O Sappho.
h Poetria, celebrata decima musa.
i Qui neglexit, contempsitq; alias mulieres, ad amores durus, Sulpitiam tamen æque aut potius amaret. k Neq; enim Bacchi, Apollinis, ipsiusve Jovis thalamos præferret thalamis conjugis sui Caleni, ad quem extat ep. 38.

In Munnam. XXXVI.

a IMproba Massiliæ quidquid b fumaria cogunt,
c Accipit ætatem quisquis ab igne cadus;
A te, Munna, venit: miseris tu mittis amicis
Per freta per longas d toxica sæva vias:
Nec facili pretio, sed quo contenta Falerni
Testa sit, aut cellis e Setia cara suis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Hæc puto caussa tibi est; ne tua vina bibas.

a Adulterantia vinum.
b Ep. 82. l. 3. u & 13. l. 123. ep.
c Vina apothecis condita superponebantur fumariis ut præcocem maturitatem à fumi tenore traberent. Horat. 8. od. l. 3. Columella 6. c. 1. l. & Galen. [illegible]
Sed insaluberrima esse hæc vina testatur Plinius l. 23. c. 1. d Vina insaluberrima. ut jam nota c, vide & ep. 19. ep. l. 1.
e Vina Setina nobilia è Setia Campaniæ.

Ad Maternum. XXXVII.

a IUris, & æquarum cultor sanctissime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum;
b Municipi, Materne, tuo veterique sodali
c Callaicum mandas si quid ad Oceanum.
d An e Laurentino turpes in litore ranas,
Et satius tenues * ducere credis f acos?

a Iurisperite sanctissime atq; disertissime.
b Mihi conscivi tuo & [illegible] meditanti patriam & Bilbilim meam visuro (ut supra ep. 20.) si quid est quod mandatum velis, mandatis nuncio. c Hispanum ep. 16. supra a. d An forte Hispaniæ copiæ præfers Italiæ inopiam. e Quod distat à Roma 17. M. passuum. * Capere. f Pisciculos quosdam vilissimos.

Ad

Ad[h] sua captivum quàm saxa remittere mullum,
Visus erit libris qui minor esse tribus?
[i] fatuam [k] summâ cœnare [l] Pelorida mensâ,
[m] Quosque tegit levi cortice concha brevis?
Ostrea [n] Baianis quàm non liventia testis,
[o] Quæ pueri domino non prohibente vorent?
Hîc [p] olidam [q] clamosus ages in retia vulpem,
Mordebitq; tuos [r] sordida præda canes.
Illic piscoso modò vix educta profundo
Impedient lepores [t] humida lina meos.
Dum loquor, ecce redit sportâ piscator inani;
Venator captâ [u] mele [x] superbus adest.
Omnis ab urbano venit ad mare cœna macello.
[z] Callaïcum mandas si quid ad Oceanum.

g Quàm in Hispania captos mullos, nisi trilibres sint, in mare rejicere.
h Quibus vivunt, unde extrahuntur. Pisces verò saxatiles fluviatilibus meliores.
i Insipidam, nullius saporis.
k Lautissimâ mensâ.
l Ep.11.l.6.d.
m Mitulos.
n Potiùs quàm in Hispania cœnare ostrea nobilissima, quæ non habent quod invideant, i. non cedentia ostreis in Lucrino lacu prope Baias natis.
o Tanta eorum in Hispania copia.
p Ep.4.l.4.m.

q Canes hortatus. r Vulpes. s In Hispania. t Retia modò extracta e piscoso mari & in terra capient lepores. u Palat. *mele*. unde Rutgersius & Scriverius *mele*, animali mordaci & pernicioso, quod vulgo Taxus sive Dassus appellatur. legebatur antea *merte*. x Perinde ac opima præda esset onustus. y Ad villas in Italia maritimas pisces ex urbe feruntur ad mensas instruendas. sic ep.47.q. & 57.ep. nota 25.l.3. z Supra not. e.

Ad Calenum. XXXVIII.

O [a] Molles tibi quindecim, [*] Calene,
Quos cum [*] Sulpicia tuâ jugales
Indulsit deus & peregit annos!
O nox omnis & hora, quæ notata est
[b] Caris litoris Indici lapillis:
O quæ [c] prælia quas utrimque [c] pugnas
Felix lectulus, & [d] lucerna vidit
Nimbis ebria Nicerotianis!
Vixisti tribus, ô Calene, lustris;
Ætas hæc tibi tota computatur,
Et solos numeras dies mariti.
Ex illis tibi si diu rogatam
Lucem redderet Atropos vel unam,
Malles quàm Pyliam quater senectam.

a Iucundos, felices.
* Supra ep.35.
b Ep.45.l.8.b.
c τῆς κλινοπάλης.
d Ep.39.l.13.
e Madens aspersionibus & unguentis à Nicerote aromatopola confectis. ep.55.l.6.d.
f Veram egisti vitam solos hosce 15. annos quibus fuisti uxoratus.
g Unum ejusmodi diem tibi à fatis redditam præferres 4. ætatibus Nestoris. i. 32. seculis. vide ep.30.l.9.a.

In Lesbiam. XXXIX.

Consule te Bruto quid juras, Lesbia, natam?
[a] Mentiris: nata es, Lesbia, rege [b] Numâ.
Sic quoq; mentiris namque, ut tua secula [c] narrant,
[d] Ficta Prometheo diceris esse luto.

a Immo antiquior es omnibus Consulibus.
b Secundo rege Rom.
c Al. *narres*.
d Ita annosa es & senilis adeo squallida & turpis ut videaris è luto facta à Prometheo, respicitque figmentum Poeticum, vide ep.67. infra.

Ad Lupum de Pollâ. XL.

SEmper cùm mihi diceretur esse
Secreto mea Polla cum cinædo;
Irrupi Lupe. [a] non erat cinædus.

In Proculeiam. XLI.

[b] MEnse novo Jani veterē, Proculeia, marit[um]
Deseris, atq; jubes [c] res sibi habere su[as].
Quid rogo; quid factū est? subiti quæ causa dolor[is]?
Nil mihi respondes? dicam ego: [d] prætor erat.
Constatura fuit Megalensis purpura centum
Millibus, ut nimium munera parca dares:
Et [e] populare sacrum bis millia dena tulisset.
Discidium non est hoc, Proculeia: lucrum est.

a Alius erat à cinædo. quod autem fuerit hoc secelus videtur innuere Paronomasia τῷ *Irrupi*. ep.47.l.2.

b Januario. & τῷ novo mense alludens τῷ veterem maritum.

c In repudiis comprobata sunt hæc verba, *Tuas res tibi habeto*. item, *Tuas res tibi agito*. Caius l.2. ff.de Divort.

d Ne itaque uxor dotata & dives marito pauperi designato Prætori cogeretur suppeditare impensas purpuræ (namq; purpurati ceu prætextati cu[ra]bant Megalesia Prætores) & ludorum in honorem Magnæ matris deûm & ad conciliandam gr[a]tiam & salutem populi; fecit Proculeia divortium. e Merula refert ad Floralia. Raderus a[d] Fornacalia, Palilia ceu Laralia. Ego hæc eadem Megalesia maximè populare sacrum fuisse c[en]seo, ut quæ ad religionem & lætitiam populi celebrata sunt.

Ad * *Dindymum.* XLII.

TAm dubia est lanugo tibi, tam mollis, ut illa[m]
Halitus, & soles, & levis aura terat:
Celantur simili [h] ventura Cydonia lanâ,
Pollice virgineo quæ spoliata nitent.
Fortius impressi quoties tibi basia quinque,
Barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

* Ad eundem, ep.42. & 84.l.5.

h Nondum decerpta, intacta adhuc.

Ad Philerotem. XLIII.

SEptima jam, Phileros, tibi conditur uxor in [i] agr[o].
[k] Plus nulli, Phileros, quàm tibi reddit ager.

i Sepulchris consecrati agellum morias fuit ut dictum ep.115.& 117.l.1.

k Manent enim tibi dotes sepultarum, vacatque thalamus novo conjugio.

Ad [a] *Q. Ovidium.* XLIV.

[a] QUincte [b] Caledonias Ovidi visure Britannos,
Et [c] viridem Tethyn, Oceanumque [d] patrem:
Ergo [e] Numæ colles, & [f] Nomentana relinques
Otia? nec retinet rusque focusque senem?

a De hoc ep.43.& 44.l.7. & 53.l.9.

b Scotos, ep.7.lib. spect.8.

c Cœruleum ceu viride mare.

d Patremne fluminum Physicè? an quia Deus? Dii autem omnes dictj patres, an ex opinione Thaletis qui omnia ex aquâ generari sensit? vide quæ nos ad 266. vers. Oedipi Senecæ. e Sabinorum region[em] montanam, unde oriundus Numa, Curibus sc. & in qua prædium Ovidii Nomentanum. Clu[v.] Ital.l.2.c.8. Alii exp. Romam à Numâ secundo rege auctam. f Prædium tuum Nomen[ta]num, de quo ep.106.l.1.& 93.l.7.

Gaud

g Gaudia tu differs: at non & stamina differt
Atropos; atq; omnis scribitur hora tibi.
Præstiteris caro (quis non hoc laudet?) h amico,
Ut potior vitâ sit tibi sancta fides.
Sed reddare tuis tandem mansure Sabinis,
i Teque tuas numeres inter amicitias.

g Vide ep. 54. l. 4. & 16. l. 1. h *Cæsonio*, ut ep. 43. & 44. l. 7. vel alteri cuivis am. i Virum probum maximè se amare decet, &c. Arist. Magn. Mor. 2. l. 13. c. & 14. *Qui sibi amicus est, hunc scito amicum omnibus esse.* Senec. 6. epist.

In delicatum lectorem. XLV.

SI quid a lene mei dicunt & a dulce libelli:
Si quid b honorificum pagina blanda sonat:
Hoc tu c pingue putas, & d costam rodere mavis,
Ilia Laurentis cùm tibi demus apri.
e Vaticana bibas, si delectaris aceto:
Non facit ad stomachum f nostra lagena tuum.

a Amatorium, nuptiale, salutatorium &c. b Encomiasticum. c Crassum, rude. d Ossa mavis rodere, quàm gustare ilia apri. h. e. maledica probas carmina, & atria dulcibus præfers. e bibo itaque vina venenosa (ut ep. 19. l. 1. f. & 92. l. 6.) & acetum. h. e. carmina maledica. f Dulce & mite vinum. i. carmen lene, dulce, honorificum.

In Mathonem. XLVI.

OMnia vis g bellè Matho dicere: dic aliquando
Et h bene: dic neutrum. dic aliquando i malè.

g Placenter & ad voluntatem audientium, vel ex regulis Rhetorices & artis lenociniis: sic Pers. 1. sat. v. 86. h Ad rem propositam, omissis artis præceptis, ex rei veritate. i Missis lenociniis & blanditiis, atq; ubi opus erit, maledicas neq; in obsequium malefico vel potentissimo parcas.

Ad Julium Martialem.* XLVII.

* Ad quem 4. l. 64. ep. l. 6. ep. 1. &c.

VItam quæ faciunt beatiorem,
Jucundissime Martialis, hæc sunt:
Res a non parta labore sed b relicta;
c Non ingratus ager; focus perennis;
Lis numquam; d toga rara; mens quieta;
Vires ingenuæ; salubre corpus;
Prudens simplicitas; e pares amici;
f Convictus facilis; sine arte mensa;
Nox non ebria sed g soluta curis;
Non tristis h torus et tamen pudicus;
i Somnus qui faciat breves tenebras;

a Parcè enim, duriter & anxiè quæsita, anxiè & non sine curis tenentur. b A patre ceu majoribus. Πατρῷ' ἔχειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα. *Paterna rura bobus exercet suis.* vide & Senec de beatâ vitâ, c. 23. c Qui semina reddit cum largo fœnore, qui spem non ementitur. d Officia togata, urbana, clientum, ambitus, &c. nulla. ep. 51. infra e. e Convictores faciles & jucundi. f Convivæ, vel ipse cibus parabilis, nec mari, terra & aere exquisitus, gula non irritata. τὸν μὲν πεινῶντα σῖτον μὴ πεινῶντας ἐσθίειν, καὶ τὸν μὴ διψῶντας πίνειν. Xenoph. ἀπομν. α. g *O quid solutis est beatius curis!* Catull. h Tori socia, uxor. i Somnus facilis, suavis, brevis.

Quod sis, esse velis, nihilque malis:
k Summum nec metuas diem, nec optes.

k Mortis non libido, non fuga. Sen. epist. 24. 70. 78. de beata vita c. 5. &c.

Parat Poeta convivium. XLVIII.

a Nunciat octavam Phariæ sua turba juvencæ,
b Atq; pilata c redit, jamq; subitq; cohors.
Temperat hæc thermas, nimios e prior hora vapores
Halat, & immodico sexta f Nerone calet.
g Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venitis?
Septem h sigma capit, sex * sumus, adde Lupum.
i Exoneraturas ventrem mihi villica malvas
Attulit, & varias, quas habet hortus, opes.
In quibus est lactuca k sedens, & l sectile porrum:
Nec deest m ructatrix mentha, nec n herba salax.
o Secta coronabunt * rutatos o ova lacertos,
p Et madidum thynni de sale sumen erit.
q Gustus in his una ponetur cœnula mensâ,
Hœdus r inhumani raptus ab ore lupi.
Et, quæ non egeant ferro f structoris, t ofellæ,
Et u faba fabrorum, x prototomiq; rudes.
Pullus ad hæc y cœnisq; tribus jam perna superstes
Addetur: saturis mitia poma dabo.
De z Nomentana vinum sine fœce lagena,
1 Quæ bis Frontino consule plena fuit.
Accedent sine felle joci, 2 nec mane timenda
Libertas, & nil quod tacuisse velis.
3 De Prasino conviva meus, Venetoq; loquatur:
Nec facient quemquam pocula nostra reum.

a Isidis sacerdotes reversi ab indagatione filii amissi (quam quotidie repræsentabant) indicant testanturq; esse horam octavam. i. secundam à meridie.
b Ita restituit Scriverius à Jos. Scaligero monitus. depilata, volsa, calva. H. Salmuth ad Panciroli cap. de Bysso, *Ecce pilata* cùm antea legeretur *Et pilata*, exponereturq; pilis, gladiis, cultris armata. Alii. *Et pileata*, contra legem Pediam metri. vide ep. 56. l. 6.
c Ad templum Deæ Isidis in campo Martio.
e Septima. i. prima pomeridiana, octavâ prior.
f Neronianis thermis. ep. 33. l. 7.
g Amici & convivæ Poetæ.
* *Sex enim convivium Cum rege justum; si super, convicium est.* Auson. Ephemer. & A. Gellius l. 13. c. 11. vide & Rosinum antiqu. Rom. l. 5. c. 28.
h Lectus ad mensam accommodatus, qui referebat imaginem Græcorum Σ, quod olim formabatur ut Latinum C. vide ep. 87. l. 14. Brodæus mensam interpretatur. cui cont. Lips. astipulatur Savato ad Sidonium, l. 2. e. ep. 2. vide & Stuckium antiquitatum conviv. l. 2. c. 34. & Rosinum c. 28. l. 5. Rom. antiquitat. i Ep. 88. l. 3. k Sessilis. 47. ep. l. 3. de qua Athenæus l. 2. c. 27. l Ep. 47. l. 3. i. Al. *tonsile* p. m Quæ ructus ciet. Al. *stupratrix mentha*. Al. *nec distupratrix mentha*, sed 4. i. ὕβριστον, frugiperda, quæ semen destruit. n Eruca, quæ salaci appellatâ ut & bulbis interdicit Ovid. 2. Remed. o Ep. 79. l. 5. e. * Rutâ conditos. p Papillæ suis primiparæ salso thynni liquore imbutæ. ep. 56. l. 13. q Gruteri Palatinus agnoscit scripturam *Gustus*, unde Scriverius optimo sensu atq; huic loco aptissimo conjecit *Gustus*, q. d. Priora illa dabuntur in promulside & gustu: sequitur caput cœnæ, hœdus, ofellæ &c. vide quæ ad ep. 79. l. 5. b. r Quem lupo raptori obnoxium nos nostrum faciemus, expertum teneriorem rationem vide apud Plutarchum l. 2. Sympos. 9. Quæst. f Carptoris. vide quæ ad 11. sat. Juv. 136. v. t Partes carnium. u Herba qua faba condita *fabrilis* dicebatur. Colum. *quiq; fabis habilis fabrilia miscet*. x Caules qui primi succiduntur. y Quartæ huic cœnæ inserviens. z Ep. 106. l. 1. b. 1 Quæ vinum conditum erat priore consulatu Frontini iterum Cos. Al. *prima fuit*. 2 Libertas loquendi, cujus nos non pœniteat proximo mane, vel propter difficilem aliquem convivam, vel qui dicta foris eliminet, reumq; faciat. 3 De factionibus aurigatorum, & studiis Principis & Populi. periculosum autem erat sub Nerone, Vitellio & Domitiano iis favere, à quibus alieni principes. Prasinæ autem & Venetæ maximè favebant.

In Cottam. XLIX.

a Cum * potes b amethystinos c trientes,
Et nigro * madeas d Opimiano :
Propinas e modò conditum Sabinum.
Et dicis mihi Cotta, vis in auro ?
Quisquam f plumbea vina vult in auro ?

* Bibas vinum nobile. a Vide geminum huic ep.86.l.4. b Scyphos gemmis ornatos vel vitreos pellucidos instar amethysti, vel respicit ad colorem vini.

c Ep.107.l.1.d. d Ep.27.l.1.e. e Quod tamen ante annum sextum non est potabile. f Pessima & vilissima, ut inter metalla plumbum, aureo poculo indigna.

De Scorpo. L.

a Frangat b Idumæas tristis * Victoria c palmas :
d Plange * Favor sæva pectora nuda manu.
e Mutet * Honor cultus, & iniquis f munera flammis :
f Mitte coronatas Gloria mœsta comas.
Heu facinus ! g primâ fraudatus, Scorpe, juventâ
Occidis, & h nigros tam citò jungis equos.
i Curribus illa tuis semper properata, brevisque
Cur fuit & vitæ tam propè meta tuæ ?

* Incitat ad luctus numina quondam Scorpo nobilissimo aurigatori faventia Victoriam, Favorem, Honorem, Gloriam. a Respicit ad publicum luctum, quo *Consul init fractis mœrentem falcibus urbem*. Ovid. ad Liviam. b Idume extrema Judeæ pars, palmæ ferax. *Arbusto palmarum dives Idume*. Lucan. c Signum victoriæ in certaminibus donabatur palma, quòd depressa ea arbor non cedat, sed adversus pondus renitatur ac resurgat. Arist. probl. Plut. Sympos. d Qui solebas plaudere, plausum in planctum converte. e Respicit morem publici luctus, quo patres Rom. depositis quæ ad ornatum & ἐπισημασίας insignia pertinebant, atrati, sordidati, pullatiq; incedebant. f Quæ munera rogo imponantur vide Suet. Jul. c. 84. Dion. August. Et de more laniandi crines in funere vide quæ nos ad Senecæ Hippol. v. 1176. g Anno ætatis 27. infra ep. 53. h Pro Albis quibus victor vehebaris, jam veheris Plutoniis equis, infernis, nigris, siquidem affectus & studia in morte & apud inferos manere fingunt poetæ. i Ut semper victoriæ, ita & vitæ metam attingere properabas.

Ad Faustinum. LI.

a Sidera jam Tyrius Phryxeï respicit agni
Taurus, & alternum Castora fugit hiems.
Ridet ager, vestitur humus, vestitur & arbos :
b Ismarium pellex Attica plorat Ityn.
c Quos, Faustine, dies, qualem tibi Roma Ravennam
Abstulit ? ô d soles, ô e tunicata quies !
O nemus, ô fontes, solidumq; madentis arenæ
Litus, & f æquoreis splendidus Anxur aquis,
Et g non unius spectator lectulus undæ,
Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris !
h Sed nec i Marcelli, k Pompeianumque, nec illic
Sunt l triplices thermæ: nec m fora juncta quater ?

a Signa verna fugarunt hyemem. Taurus, cui adsignatur Aprilis respicit Arietem præeuntem mense Martio, Geminis insecutis mense Maio. de Jove tauro Europam è Tyro in Cretam vehente; de Phryxi ariete & Geminis, vide Mythol, & quæ nos ad Senec. Hip. v. 302. Troad. 1032. v. & Thyest. 851. b Philomela ver nunciat, fabulam vide apud Ovid. Metam. l. 6. Ismarus mons est Thraciæ.

c Quas delicias, quibus Ravennæ rusticatus frui poteras, tibi auferunt curæ & negotia urbana ? Rodleianus MS. *Quos, Faustine, dies, quales tibi Roma Ravenna abstulit ?* Ravenna autem hæc Faustini erat villa in agro Tarracinensi 20. ab urbe lapide, non urbs Italiæ. d Dies clari, jucundi, liberi. *Fulsere quondam candidi tibi soles*. Catullus. e Ab officiis & servitiis togato-rum libera, rusticari quippe & in municipiis agentes togam raro induebant. ep. 20. l. 1. a. ep. 47. supra, d. Juven. sat. 3. v. 171. Cic. in Rull. Plin. 7. l. 3. ep. f Ep. 1. l. 5. i. k. g Ex ipso lectulo prospicere licet hinc paludem, illinc mare. h Sed objiciet quispiam fortasse, non esse hic, ut Romæ, theatra, balnea, templa. i Theatrum Marcelli filii Octaviæ sororis Augusti ab Augusto extructum. k Theatrum Pompeii. l Thermæ Agrippinæ, Titianæ, Neronianæ. ep. 36. l. 3. & 2. l. 48. ep. m Supra, ep. 28. d.

Nec

Nec [n] Capitolini ſummum penetrale tonantis,
[o] Quæq; nitent cœlo proxima templa ſuo.
Dicere te laſſum quoties ego credo [p] Quirino ?
[q] Quæ tua ſunt, tibi habe : [r] quæ, mea, redde mihi.

n Capitolium.
o Templum Flaviæ genti excitatum à Domitiano. ep. 2. & 4.
p Romulo ac Romæ.
q Honores tuos cum curis, è formula divortii. ep. 41. c. ſupra. r Villam meam, ruſticum otium.

De ſpadone. LII.

THelin viderat in togâ [a] ſpadonem,
[b] Damnatam Numa dixit eſſe mœcham.

a Mollem & effœminatum.
b Adulterii enim damnatæ non niſi togatæ in publicum prodibant, ep. 39. l. 2.

❡ *Epitaphium Scorpi.* LIII.

[c] ILle ego ſum Scorpus, clamoſi gloria circi,
Plauſus, Roma, tui, deliciæq; [d] breves :
[d] Invida quem Lacheſis raptum [e] trieteride nonâ,
[f] Dum numerat palmas, credidit eſſe ſenem.

c Ep. 50. ſupra.
d Prærept. morte immaturâ.
e Annos natum 27. vide ep. 28. l. 6. b.
f Propter victoriarum Circenſium numerum poſſet Scorpus videri ſenex.

In Olum. LIV.

MEnſas, Ole, bonas ponis : ſed ponis [a] opertas.
Ridiculum eſt. poſſum [b] ſic ego habere bonas.

a E quibus tamen aperiebat Olus quas vellet.
b Apponendo opertas. Sed vacuas, quas aperire non licet.

In Marullam. LV.

ARrectum quoties Marulla penem
Penſavit digitis, diuq; menſa eſt :
Libras [a] ſcriptula, [b] ſextulaſq; dicit.
Idem poſt opus, & ſuas [c] palæſtras,
Loro cùm ſimilis jacet remiſſus :
Quanto ſit levior Marulla dicit.
Non ergo eſt manus iſta, ſed [d] ſtatera.

a Vide ep. 89. l. 4. c.
b Sextas unciæ partes. Budæus de aſſe. l. 1.
c πάλαν κλινοπάλην.
d Quæ tam accuratè penſat ponder atque.

In Gallum. LVI.

TOtis, Galle, jubes tibi [a] me ſervire diebus,
Et per [b] Aventinum ter quater ire [b] tuum.
[c] Eximit, aut reficit dentem Caſcellius ægrum;
[d] Infeſtos oculis uris Higine pilos.
[e] Non ſecat & tollit ſtillantem Fannius uvam :
Triſtia [f] ſervorum ſtigmata delet Eros.
[g] Enterocelarum fertur [h] Podalirius Hermes :
[i] Qui ſanet ruptos, dic mihi Galle quis eſt ?

a Functum munere clientis, ſalutando, deducendo, comitando, ſequendo, &c.
b Collem Aventinum in quo ædes tuæ.
c Morbis cæteris ſtatuuntur medici & remedia : ſed ſterili huic officio meo, nullus medicus, remedium nullum, uti dentium dolori, &c.
d Ubi palpebrarum pili oculos lædunt. Celſus. 7. l. 7. c. e Abſq; ſectione F. curat dejectam uvam, tuberculum in faucibus. Celſ. l. 5 c. 14. f Ita de Cinnami arte delendorum ſtigmatum ep. 64. l. 6. f. & t. g Herniarum, ubi inteſtina in ſerotum delabuntur. h Chirurgus, medicus. Podalirius autem & Machaon filii fuerunt Æſculapii medici. i Ab Herniæ curatore deſcendit ad quærendum de curâ rupturæ, non ramicis, ſed togæ, calceorum, corporis detriti officiis, quæ nemo patronorum reſarciat compenſatve.

Ad Sextum. LVII.

[a] ARgenti libram mittebas: facta selibra est,
Sed piperis. [b] tanti non emo, Sexte, piper.

a Vide ep.71.l.8.
b Librâ argenti mihi mitti solutâ.

Ad Frontinum. LVIII.

[*] ANxuris [a] æquorei placidos, Frontine, recessus,
Et propius Baias, [b] litoreamq; domum,
[c] Et quod inhumanæ [d] Cancro fervente cicadæ
Non novere nemus, [e] flumineosq; lacus,
[*] Dum colui; [f] doctas tecum celebrare vacabat
Pieridas. nunc nos maxima Roma [g] terit.
Hic mihi quando dies meus est? jactamur in [h] alto
Urbis, & in sterili vita labore perit.
Dura suburbani dum jugera [i] pascimus agri,
[k] Vicinosq; tibi, sancte Quirine, Lares.
Sed non solus amat, qui nocte, dieq; frequentat
Limina, [l] nec vatem talia damna decent.
Per veneranda mihi Musarum sacra, per omnes
Juro deos, [m] & non officiosus amo.

* Ordo est. Dum colui Anxur, Baias, Rheg. &c.
a Ep.51.supra f.& ep.1.l.5.i.
b Cennam cellas, vel palatia Baiis ad mare extructa.
c Et nemus quod cicadæ non novere, i. Rheginum, in quo (teste Plinio.l.11.c.27.) silent cicadæ sub solstitio, alias vocalissimæ, unde *inhumanas* vocat. i strepesas, importunas, nisi præplaceat lectio *inhumano*.
d Mense Julio, ubi Sol in Cancro fervet.
e Alicem amnem in Locris, ultrà quem canunt cicadæ.
f Musis & carminibus vacabam. g Officiis urbanis, ep.56, supra a.& i. h *Metaph.* in altis urbis fluctibus, officiorum sc. curarum, turbarum, &c. i Stercoratione, culturâ, repastinatione, ep.69. infra.c. k Ergo in Quirinali, ut modò, nota h. l Ep.71.l.1.l. m Amo te, etiamsi non ceremoniis amorem usq; præ me feram.

In delicatum lectorem. LIX.

[a] COnsumpta est uno si lemmate pagina, transis,
Et breviora tibi, non meliora placent.
Dives, & ex omni posita est instructa macello
Cœna tibi, sed te [b] mactea sola juvant.
[c] Non opus est nobis nimium lectore guloso.
Hunc volo, qui fiat non sine pane satur.

a Si unum epigramma tam longum sit, ut paginam totam impleat. *Lemma* autem est titulus & inscriptio epigrammatis.
b Cupediæ & dulciaria. Athenæo l.14.c.23.maza.
c Nolo lectorem qui jocorum & acuminum cupediis saturari velit, sed qui solida expectat carmina & gravia, quasi caput convivii. Alii leg. *pene* & intelligunt caudam seu finem. non placet.

De Munnâ. LX.

JUra trium petiit à Cæsare discipulorum,
Assuetus semper Munna docere duos.

In miserum literatorem, qui cùm non haberet 3. discipulos, petiit à Cæs. jus trium discipulorum. Jocus petitus à jure trium liberorum, de quo, ep.91.& 92.l.2.

Epitaphium Erotii. LXI.

[a] HIc [b] festinatâ requiescit Erotion umbrâ,
Crimine quam fati [c] sexta peremit hiems.

a Vide ep.35.& 38.l.5. unde huic lux.
b Immaturâ, præproperâ.
c Ep.35.l.5.c.

Quisquis

Quisquis eris nostri post me [d] regnator agelli,
[e] Manibus exiguis [f] annua justa dato.
[g] Sic Lare perpetuo, sic turbâ sospite, solus
Flebilis in terrâ sit lapis iste tuâ.

d Dominus agri hujus post discessum meum in patriam, seu mortem. e Umbræ Erotii. f Anniversaria sacra, feralia, parentalia, ad sepulchrum. g Sic facienti precor tibi domum cum familiâ incolumem, nec habeas alium quempiam è tuis quem fleas, sic ep. 28. l. 6. h.

Ad magistrum ludi. LXII.

Ludi magister parce simplici turbæ:
[a] Sic te frequentes audiant capillati,
[b] Et delicatæ diligat chorus mensæ:
Nec [c] calculator, nec [d] notarius velox
Majore quisquam [e] circulo coronetur.
Albæ [f] leone flammeo calent luces,
Tostamque fervens Julius coquit messem.
* Scuticaque loris horridis [g] Scythæ pellis,
Qua vapulavit Marsyas [h] Celenæus,
Ferulæque tristes sceptra pædagogorum,
[i] Cessent, & Idus dormiant in Octobres:
Æstate pueri si valent, satis discunt.

a Sic multos habeas discipulos ingenuos, nobiles, cirratos. vide ep. 57. l. 3. nota. 8. b Et ameris à discipulis tuis qui coronâ cingentes mensam tibi assident. Lips. 1. l. 5. ep. quæst. legit *chorus mensa*, & exponit pueros deditos mensis. c Qui rationes computandi per calculos & Arithmeticam docet. d Qui docet literis seu notis excipere dicta alterius. ep. 208. l. 14. e Coronâ discipulorum. f Ep. 57. l. 4. e. f. g. & ep. 72. l. 5. b. * MSS, *cirrata loris*. g Scythicæ pellis. respicit autem fab. Marsyæ ab Apolline victi traditiq; Scythæ, ut scuticâ male mulctatus exueretur pelle. h Ad Celænas oppidum Phrygiæ, ubi certavit Marsyas cum Apolline. i Usq; dum deferbuerit æstatis calor, deferbeat scuticæ ferulæq; sævitia.

Epitaphium nobilis matronæ. LXIII.

[a] Marmora parva quidem, sed non cessura viator
[b] Mausoli saxis [c] Pyramidumque legis.
[d] Bis mea Romano spectata est [e] vita Terento,
[f] Et nihil extremos perdidit ante rogos.
Quinque dedit pueros, totidem mihi [g] Juno puellas;
[h] Clauserunt omnes lumina nostra manus.
Contigit et thalami mihi gloria rara, [i] fuitque
Una pudicitiæ mentula nota meæ.

a Tumulum marmoreum. b Lib. spect. 1. ep. m. c Lib. spect. 1. ep. b. d Ludi seculares, pestilitatis avertendæ gratiâ instituti, ut creditur, a Val. Publicolâ, celebrabantur centesimo quoque anno; cæsis atro bove Diti, concolori juvencâ Proserpinæ ad aram Ditis in Tarento in campo Martio. *spectabatur* itaq; hæc matrona secundis secularibus. Neq; enim carminis hujus laude & miraculo digna fuisset matrona hæc secularibus Claudii & Domitiani, inter quos interfuerunt anni 41. (vid. Suet. Claud. c. 21.) ut hunc locum exponunt Ang. Politianus, Beroaldus, Heraldus & Raderus. e Lipsius legit *vita*, 26. ep. 3. centur. f Et vita mihi permansit syncerè felix ad exitum usque. g Quæ præsidet puerperiis, Lucina. h Omnes illi mihi morienti superstites clauserunt oculos, quod erat maximè propinquorum officium. i Unici mariti sui conjunx.

Ad Pollam. LXIV.

Contigeris [a] regina meos si [b] Polla libellos,
Non tetricâ nostros excipe fronte jocos.

a Dives, nobilis, patrona. b Uxor Lucani. vide ep. 20. & 33. l. 7.

[b] Ille tuus vates [d] Heliconis gloria nostri,
Pieria caneret cùm [e] fera bella tubâ,
[f] Non tamen erubuit lascivo dicere versu,
Si nec pædicor, Cotta, quid hîc facio ?

e Lucanus,
d Poeseos Latinæ decus.
e Civilia inter Cæsarem & Pompeium.
f Scripsit etiam lasciva carmina & epigrammata.

In Carmenionem. LXV.

CUm te [a] municipem Corinthiorum
Jactes Carmenion, [b] negante nullo,
[c] Cur frater tibi dicor ex Iberis,
Et Celtis genitus, Tagique civis ?
An vultu similes videmur esse ?
Tu flexa nitidus comâ vagaris ;
[d] Hispanis ego contumax capillis.
Levis [e] dropace tu quotidiano :
Hirsutis ego cruribus, genisque.
Os blæsum tibi, debilisque lingua est :
[*] Nobis filia fortiùs loquetur.
Tam dispar aquilæ columba non est,
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare desine me vocare fratrem,
Ne te Carmenion vocem [f] sororem.

a Civem Corinthium, de jure municipum, vide A. Gell. l. 16. c. 13. & Rosinum, l. 10. c. 22.
b Molles enim & improbi mores tui hoc loquuntur.
c Cur me Bilbilitanum ex Celtiberia appellas fratrem tuum ?
d Horridus, incultus, *unus de capillatis cuniculosa Celtiberia, &c.* Catull.
e Ep. 29. l. 2. g.
* Filia mea habet vocem magis virilem quàm tu.
f Mollem & effœminatum. *Vel* amasium, sororum enim nomine amicas designabant antiqui, vid. ep. 4. l. 2. & lib. 2. ep. 20. & Petronium passim.

De Theopompo. LXVI.

QUis, rogo, tam durus, quis tam fuit ille superbus,
Qui jussit fieri [a] te, Theopompe, cocum ?
Hanc aliquis faciem nigra violare culinâ
Sustinet ? has [b] uncto polluit [b] ungue comas ?
[c] Quis potius cyathos, aut quis crystalla tenebit ?
Qua sapient meliùs mixta falerna manu ?
Si tam [d] sidereos manet [e] exitus iste ministros,
Jupiter utatur jam Ganymede coco.

a *Emphaticè*, Te tam eximiè formosum.
b Manu unctâ, greasie. alii leg. *uncto polligine* i. nidore.
c Quis esset magis idoneus minister miscendis poculis ?
d Pulchros, & conspicuos convivio dignos.
e Culina,

Epitaphium vetulæ. LXVII.

[a] PYrrhæ filia, Nestoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laërtes aviam senex vocavit,
Nutricem Priamus, socrum Thyestes.
Jam [b] cornicibus omnibus superstes
Hoc tandem [c] sita prurit in sepulchro
Calvo Plotia cum Melanthione.

a Vide ep. 39. supra. Hyperbolicè omnia.
b Quæ longævæ sunt. *Cornici novem ætates nostras tribuit Hesiodus*, Plin. 7. l. 48. c.
c Libidinosam anum fingit etiam sepultam pruriginis

In Læliam. LXVIII.

a Cum tibi non Ephesus, nec sit Rhodus, aut Mitylene,
Sed domus in vico Lælia patricio,
b Deq; coloratis nunquam lita mater Etruscis,
Durus c Aricina de regione pater;
d Ζωὴ κ ψυχὴ lascivum congeris usque,
Prô pudor! e Hersiliæ civis, & Egeriæ.
Lectulus has voces, nec lectulus audiat omnis;
Sed quem lascivo stravit amica viro.
Scire cupis quo casta modo matrona loquaris.
Numquid cùm f crissas, blandior esse potes?
Tu licet ediscas totam, referasq; g Corinthon,
h Non tamen omnino, Lælia, Thais eris.

a Cùm non sis ex aliquâ insulâ vel parte Græciæ oriunda, sed mediâ nata Româ. vide 6. sat. Juven. à versu 180. unde huic lux & fortassis ingenium.
b Et mater tua ex Etruriâ, nunquam fucata, imo sole offuscata.
c Aricia oppidum Latii, ad cujus clivum sedebant mendici.
d Vid. 195. ver. 6. sat. Juven. & quæ nos ad illum.
e Tu Romana. Hersilia autem Romulo cessit conjux è Sabinis raptis una. De Egeria, supra ep. 35. e. f κιγκλίζειν quod in maribus cevere dicitur.
g Linguam græcam. vel magis proprie blanditias & sermones nequam Corinthi, unde Lais.
h Nunquam tamen ex deformi & blandâ Læliâ fies pulchra & elegans Lais.

De Polla. LXIX.

a Custodes das Polla viro; non accipis b ipsa.
Hoc est uxorem c ducere, Polla, virum.

a Ep. 54. l. 2.
b Quæ tamen versaris cum cinædis, &c. supra ep. 40.
c Exercere imperium in virum, perinde ac si uxor *duxisses* maritum, quæ tamen propriè dicitur *nubere* marito, ep. 12. l. 8.

Ad Potitum. LXX.

Quòd mihi vix unus toto liber exeat anno,
Desidiæ tibi sum, docte Potite, reus.
Justius aut quanto mirere, quòd exeat unus,
Labantur toti cùm mihi sæpe dies.
a Nunc resalutantes video nocturnus amicos:
b Gratulor & multis; nemo, Potite, c mihi.
Nunc d ad luciferam signat mea gemma Dianam!
Nunc me e prima sibi, nunc sibi f quincta rapit.
Nunc g consul, prætorve tenet, h reducesq; choreæ;
Auditur toto sæpe i poeta die.
Sed nec k caussidico possis impunè negare,
Nec si te k rhetor, k grammaticusve rogent:
l Balnea post decimam lasso, centumq; petuntur
Quadrantes. fiet quando, Potite, liber?

a Vesperi resalutant discedentem patroni, mihiq; *Vale* dicunt, quibus ego manè. *Ave*.
b Nuptias, liberos natos, hereditates, honores, &c.
c Nihil ejusmodi adepto.
d Rogatus annuli mei gemmâ signo testamenta seu tabellas alias in monte Aventino ubi Lucina parturientium præses colitur.
e Salutationum hora. ep. 8. l. 4. b.
f Occupationes, quarum quinta est hora. ep 8. l. 4. d. g Judicia & caussæ forenses quibus præsunt Coss. & Prætores. h Reducentiumne patronos? An sacerdotum ludis, ut supra ep. 48. a? An histrionum vel saltatriculorum? i Recitans novum suum carmen. k Namq; & oratores recitabant, Plin. 5. l. 3. epist. 12. & Rhetores & Grammatici. l Cùm itaq; per has occupationes serò & post horam decimam laverim, centumq; accepta sportula, quis quæso locus libro componendo?

De

De Rabirio. LXXI.

Quisquis læta tuis & sera parentibus optas
Fata, brevem titulum marmoris hujus ama.
Condidit hac caras tellure a Rabiriis b umbras ;
Nulli sorte jacent c candidiore senes.
d Bis sex lustra tori nox e mitis & ultima clusit,
Arserunt uno funera bina rogo.
Hos tamen f ut primis raptos sibi quærit in annis,
Improbius nihil g his fletibus esse potest.

a Ep.51.l.7.
b Utriusq; parentis sui.
c Feliciore.
d Annos 60.
e Qua uterq; miti & mature fato defunctus est.
f Sic ep.39.l.7.f.quod vide.
g Quibus prosequitur parentes longâ feliciq; vitâ functos, jamq; maturo letho defunctos, non itaq; tantum flendos.

Adulatorium. LXXII.

Frustra blanditiæ venitis ad me
a Attritis miserabiles labellis :
Dicturus dominum, deumq; non sum.
Jam non est locus hac in urbe vobis :
Ad Parthos procul ite c pileatos,
Et turpes humilesq; supplicesq;
Pictorum e sola * basiate regum.
Non est hic dominus, sed imperator,
Sed justissimus omnium senator :
Per quem de Stygiâ domo reducta est
Siccis rustica Veritas capillis.
Hoc sub principe, si sapis, caveto,
Verbis, Roma, g prioribus loquaris.

a Blanditiisne, an adoratione ?
b Non blanditurus Trajano ut Domitiano quondam. vide ep.8.l.5.b.
* Parthi enim serviliter regem adorant, pedes illius osculati.
c Cùm cæteræ gentes pileis rarò uterentur, Parthi & Persæ gestabant mitras, tiaras, cydares, ceu pileos turbinatos, ut hodie Turcæ.
d Pictâ veste ceu soccis pictis utentium.
e Soleas, calceos, soccos, ep.75.l.9.b. f Inunctis & delibutis. g Servilibus, adulatoriis, quibus nuper sibi placebat Domitianus, quæ tamen non feret Trajanus.

Ad Marcum. LXXIII.

Litera facundi gratum mihi pignus amici
Pertulit, Ausoniæ dona severa togæ :
Qua non Fabricius, sed vellet Apicius uti,
Vellet Mæcenas Cæsarianus eques.
Vilior hæc nobis alio mittente fuisset :
b Non quacunque manu victima cæsa b litat.
A te missa venit : possem nisi munus amare,
Marce, tuum : poteram c nomen amare meum.
Munere sed plus est, & nomine gratius ipso,
Officium docti, judiciumque viri.

a M. Antonius Tolosanus de quo ep.101.l.9. & 32.&c. l.10, &c. misit mihi literas & togam elegantiorem quàm qua uti vellet Fabricius continens ille paupertatis cultor, imò qualem gestare voluisset luxuriosus Apicius & ipse tener ac mollis Mæcenas. sic Juven. l. 12 sat. vestem Purpuream teneris quoq; Mæcenatibus aptam.
b Non sacrificat, non litat, ita donum ab eo immissum æquè non placet. c Marci, quod mihi tecum commune.

Ad Romam. LXXIV.

Jam parce lasso, Roma, gratulatori,
Lasso clienti: quandiu salutator
Anteambulones, & togatulos inter
a Centum merebor plumbeos die toto?
Cùm b Scorpus c una quindecim graves horâ
d Ferventis auri victor auferat saccos:
Non ego meorum præmium libellorum,
(Quid enim merentur?) e Apulos velim campos.
Non Hybla, non me spicifer capit Nilus.
Nec quæ paludes delicata Pomptinas
Ex arce clivi spectat uva Setini.
Quid concupiscam quæris ergo? f dormire.

a Sportulam, centum quadrantes, nostræ monetæ 28. d. ob. q. sed de plumbeis, vide ep. 100. l. 1. h.
b Auriga, de quo supra. ep. 50. 53. & sæpe alias.
c Victoribus aurigis postulabantur aurei per circum. Buleng. de Circo. 34. c. & vide quæ nos ad sat. 7. Juven. ver. ult.
d Radiantis colore rutilo.
e Non posco armenta gregesq; in campis Apuliæ, non Hyblæ Siculæ mellificia, non fruges fertilis Ægypti, non vineas Setiæ quæ monte sita despectat paludem Pomptinam. f Somnum tutum & modicum, unde quietus agam & vacem tandem ab his officiis atq; molestiis urbanis.

De Gallâ. LXXV.

Millia viginti quondam me Galla poposcit,
Et, fateor, a magni non erat illa nimis.
Annus abit: bis quina dabis sestertia: dixit.
b Poscere plus visa est, quàm prius, illa mihi.
Jam duo poscenti post sextum millia mensem,
Mille dabam nummos: noluit accipere.
Transierant binæ forsan, trinæve Calendæ,
c Aureolos ultrò quatuor ipsa petit.
Non dedimus. centum jussit me mittere nummos:
Sed visa est nobis hæc quoq; summa gravis.
Sportula d nos junxit quadrantibus arida centum;
Hanc voluit: puero diximus esse datam.
Inferius numquid potuit descendere? fecit.
e Dat gratis, ultrò dat mihi Galla: nego.

a Nitebat enim tum flore juventæ.
b Minùs quippe formosa est facta, atq; hinc gravius visum est pretium.
c Deflorente jam indies formâ & ipsa vilescit, contempta invicem.
d Habuit nos in officio i. officio meritus fueram sportulam tenuem. Hanc voluit.
e Ep. 56. l. 2. b.

¶ *De Mævio.* LXXVI.

Hoc, fortuna, tibi videtur æquum?
a Civis non Syriæve, Parthiæve,
Nec de Cappadocis eques * catastis,
Sed de plebe Remi, Numæq; verna,
Jucundus, probus, innocens, amicus,
Lingua doctus b utraque, cujus unum est,
Sed c magnum vitium, quòd est poeta,

a Non è servo, Syro, Partho aut Cappadoce civis Rom. factus & in equestrem ordinem relatus, sed ingenuus, & verè Romæ natus.
* De Catasta. ep. 29. l. 6. d.
b Græcâ & Latinâ.
c Paupertatis sc. alumna poesis.

d Pullo Mævius alget in cucullo;
e Cocco mulio fulget Incitatus.

d Querela hæc & indignatio ipsius Martialis videtur, sed per modestiam sibi adsciscit nomen Mævii, mali sc. poetæ. e Purpureus splendet agaso, ad summum mulio Incitatus. quem tamen tanquam furciferum Scorpo conjungit. l. 11. ep. 1. potest etiam legi, *Cocco mulo fulget Incitati*. equi sc. Caligulæ. de quo Dio in Calig. & Sueton. Cal. c. 55.

De Caro medico. LXXVII.

NEquius à a Caro nihil unquã, Maxime, factum est,
Quàm quòd febre perit: fecit & b ille nefas.
Sæva nocens febris saltem quartana fuisset,
Servari medico debuit illa suo.

a Medico.
b Male fecit febris quæ leniter & sine cruce sustulit tortorem medicum, cui excruciando non satis fuisset unius quartanæ (quæ medicorum opprobrium est, & cujus medelam imperitus hic medicus professus videtur) eculeus.

Ad Macrum. LXXVIII.

IBis litoreas a Macer Salonas.
Ibit rara fides, amorque recti,
Et secum comitem trahet pudorem,
Semper pauperior redit potestas.
Felix b auriferæ colone b terræ,
Rectorem c vacuo sinu remittes,
Optabisque moras, & exeuntem
d Udo Dalmata gaudio sequêris.
e Nos Celtas Macer, & truces Iberos
f Cum desiderio tui petemus.
g Sed quæcunque tamen feretur illic
Piscosi calamo Tagi notata,
Macrum pagina nostra nominabit.
Sic inter veteres legar poetas;
Nec multos mihi præferas priores,
h Uno sed tibi sim minor Catullo.

a Macrum hunc Hispaniæ & Dalmatiæ diversis annis præfuisse volunt, propter Salonas, quæ Dalmatiæ oppidum est. de præfecturâ ejus Dalmatiæ non constat, neq; omnia hic conveniunt, præfuisse illum Hispaniæ summâ cum integritate apparet, ep. 100. l. 12. Poteris itaq; legere, *Ibis litoreum Macer Salonem*. fl. Hisp. juxta Bilbilim, ep. 50. l. 1. l. & infra d lege *Hunc udo Celta gaud. seq.*
b Dalmatiæ, teste Plinio l. 33. c. 4. Quòd si de Hispaniâ intelligere malis, quis non audivit de illius aurifodinis?
c Nihil prædatum è provincia, imò suarum rerum inaniorem reversum. d Lacrymis præ desiderio Macri abeuntis effusis prosequêris, supra nota a. e Et ego revisam Celtiberiam meam—sc.—in tuam gratiam, vel non sine desiderio tui quem habuimus prætorem. g Sed quæcunq; carmina scribam ad Tagum, i. in Hispania, sonabunt tuum nomen. h Sic ep. 5. l. 5. b. vide & ep. 71. l. 2.

De Torquato & Otacilio. LXXIX.

AD lapidem Torquatus habet a prætoria quartum:
Ad quartum breve rus emit Otacilius.
Torquatus nitidas b vario de marmore thermas
Exstruxit: c cucumam fecit Otacilius.
Disposuit d Daphnona suo Torquatus in agro:
Castaneas centum sevit Otacilius.
Consul Torquatus, e vici fuit ille magister;
Nec minor in tanto visus honore sibi.

a Villas magnificas.
b Ep. 41. l. 6. & l. m. o.
c Balneolum. cucuma a.] vas est ad calefaciendam aquam.
d Lauretum.
e Vici singuli, qui in urbe 424. habuerunt magistros, quos appellabant Viocuros & Vicomagistros.

f Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim,
Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

f Ex apologo noto. vide Horat. 2. sat. 3. l. 308. ver. unde hoc ep. sumptum videtur.

De Erote. LXXX.

*PLorat Eros, quoties maculosæ pocula a murrhæ
Inspicit, aut pueros, nobiliusve b citrum.
Et gemitus imo promit de pectore, quòd non
c Tota miser coëmat c septa, feratq; domum.
Quàm multi faciunt, quod Eros, sed d lumine sicco!
Pars major e lacrymas ridet, & intus habet.

* Quod non habet, unde hæc omnia emat. quæ licitari gestiebat Mamurra, ep. 60. l. 9.
a De poculis murrhinis vide quæ ad 113. ep. l. 14.
b Mensam citream, ep. 60. l. 9. m.
c Omnia quæ venalia exponuntur in septis. ep. 14. l. 2. d. & ep. 60. l. 9. a & b. d Sed tacitè, oculis non lacrymantibus, absq; lacrymis. e Risu ficto coercet dissimulatq; lacrymas, quas intus concepit.

De Phyllide. LXXXI.

CUm duo venissent ad Phyllida mâne fututum,
Et nudam cuperet sumere uterq; prior:
Promisit pariter se Phyllis utriq; a daturam,
b Et dedit. ille pedem sustulit, hic tunicam.

a Ep. 56. l. 2. b.
b Et utriq; se præstitit *Domus* Phyllis seu Jana gemina, ἄμφω ἐφάγοντο καὶ ἀπήλαυσαν ἀλλήλων.

Ad Gallum. LXXXII.

a SI quid nostra tuis adicit vexatio rebus,
Mâne, vel à mediâ nocte b togatus ero,
c Stridentesque feram flatus Aquilonis iniqui,
Et patiar nimbos, excipiamque nives.
Sed si non fias quadrante beatior uno,
Per gemitus nostros, d ingenuasque cruces:
Parce precor lasso, vanosq; remitte labores,
Qui tibi non prosunt, & e mihi, Galle, nocent.

a Si cui tibi usui & emolimento esse possint officia à me cliente, cui submolesta hæc servitus.
b Officiosus cliens, qui patronum togatus comitatur. Al. togatus ero.
c Juven. sat. 5. v. 75.
d Servilia officia, quæ non æquo animo fert ingenuus.
e Sic ep. 71. l. 1. l.

Ad Marinum. LXXXIII.

a RAros colligis hinc & hinc capillos,
Et latum nitidæ, Marine, calvæ
b Campum temporibus tegis comatis:
Sed moti c redeunt jubente vento,
Redduntur que sibi, caputque nudum
Cirris grandibus hinc & inde cingunt.
d Inter Spendophorum, Thelesphorumque,
e Cidæ stare putabis Hermeroten.
Vis tu simplicius senem fateri?
Ut tandem videaris unus esse,

a Comas à fronte & temporibus utrinq; rejicis & disponis ad tegendam calvam.
b Calvam quam ep. 50. l. 5. c. dixerat aream.
c In suum locum defluunt.
d Ita calva tua utrinq; cirrata videtur esse caput calvi Hermerotis inter capita cirrata duorum puerorum Spendophori & Thelesphori. vide calvam Labieni, ep. 50. l. 5.
e Cidæ nescio cujus filius Hermerotes vel Thelesphorus.

Tonsor jam reliquos metuat capillos.
Calvo turpius est nihil [f] comato.

f Calvis jam dissimulantes ut comatus videatur.

De Afro, ad Cæcilianum. LXXXIV.

MIraris, quare dormitum non eat Afer?
Accumbat cum [g] qua Cæciliane vides.

g Quam vetulâ & deformi uxore.

De Ladonte nauta. LXXXV.

JAm senior Ladon Tiberinæ nauta carinæ
[a] Proxima dilectis rura paravit aquis.
Quæ cum sæpe [b] vagus premeret torrentibus undis
Tibris, & hiberno rumperet arva lacu:
[c] Emeritam puppim, ripa quæ stabat in altâ;
Implevit saxis, [d] opposuitq; vadis.
Sic nimias avertit aquas. quis credere posset?
Auxilium domino [e] mersa carina tulit.

a Juxta Tiberim sibi assuetum dilectumque, rus emit.
b Inundans.
c Quæ cymba, qua postquam Ladon à duro nauticæ laboris emeritus est, hic emisit.
d Molem ad coercendum inundationis impetum.
e Quæ aliàs mergit vectorem.

De Lauro. LXXXVI.

NEmo novâ caluit sic inflammatus amicâ,
Flagravit quanto Laurus amore pilæ.
Sed [a] qui primus erat lusor, dum floruit ætas;
Nunc postquam desit ludere, prima pila est.

a Qui juventutem pilæ ludo clusit, senex jam pertæsus est iudex pilæ compitalis vide ep. 43. l. 2. e. f. & eleganter jocatur inquiens, qui *primus erat lusor pilâ* jam factus est *prima pila*.

De natali Restituti. LXXXVII.

[a] OCtobres age [b] sentiat [a] Calendas
Facundi pia Roma Restituti.
[c] Linguis omnibus & [d] favete votis.
Natalem colimus, [d] tacete lites.
[e] Absit cereus aridi clientis,
Et vani triplices, brevesque mappæ
Expectent gelidi jocos Decembris.
[f] Certent muneribus beatiores.
[g] Agrippæ tumidus negotiator
[h] Cadmi municipes ferat lacernas.
[i] Pugnorum reus, [i] ebriæq; noctis
[*] Cœnatoria mittat [k] advocato.

a Qui Restituti dies natalis, ad hunc Rest. Plin. ep. 17. l. 6. & l. 7. ep. 1.
b Advertat, observet, celebret nobilis muneribus. ep. 64. l. 8.
c Silentio & votis faventes sacris. formula in sacris solenni. Brisson d. 1. form.
d Ritualis verbum. Rebus divinis, ut faverent linguis imperabantur, atque litibus & jurgiis abstinerent, Cic. 1. de Divinat.
e Non mittantur Restituto vilia pauperculorum clientum munera, cerei, pugillares, mappæ, mittantur hæc in Saturnalibus Decemb. f Ditiores amici & clientes mittant certatim munera pretiosa. g Qui in Agrippæ portica & septis campi Martii superbas & pretiosas merces vendebat. h Tyrias purpureas. ep. 43. l. 2. g. i Postulatus & vis per ebrietatem noctu cuipiam illatæ cujusmodi describit Juvenalis 3. sat. 278. v. * Lænas, vestes quibus in cœna antiqui utebantur. δειπνητίδας. k Tibi.

l Infamata virum puella vicit?
Veros sardonychas sed ipsa tradat.
m Mirator veterum senex avorum,
Donet n Phidiaci toreuma cœli.
Venator leporem, colonus hœdum,
Piscator ferat æquorum rapinas.
Si mittit sua quisque, quid poetam
Missurum tibi Restitute credis? o

l Adulterii rea, quæ te patrono absoluta accusatorem vicit, mittat tibi gemmas, sed non fictitias, sic ep. 60. l. 9. y.
m Qualem se profitebatur Rufus, ep. 6. l. 8.
n Crateras & statuas à Phidia nobili toreute torno ac cœlo affabrè factas, ep. 13. l. 6. 2.*
o Carmina.

Ad Cottam. LXXXVIII.

OMnes persequeris prætorum, Cotta, locellos,
Accipis & ceras: p officiosus homo es.

p Omnia armaria & loculos nec non tabellas, vulg. *recordes* excutis, quo liticulam aliquam nanciscaris: Officiosus Cotta es.

De statuâ Junonis. LXXXIX.

JUno a labor, Polyclete, tuus, & gloria felix,
b Phidiacæ cuperent quam meruisse manus,
c Ore nitet tanto, quanto superasset in Ida
Judice convictas non dubitante deas.
d Junonem, Polyclete, d suam nisi e frater amaret,
f Junonem poterat frater amare f tuam.

a Opus Polycleti insignis statuarii.
b Ep. 13. l. 6. 2.
c Si hac formâ fuisset Juno ipsa in contentione cum Pallade & Venere de pulchritudine, ipsi adjudicâsset litem arbiter Paris.
d Sororem uxoremq; suam.
e Jupiter.
f Statuam hanc tuam.

In Ligellam. XC.

QUid a vellis vetulum, Ligella, cunnum?
b Quid busti cineres tui lacessis?
Tales munditiæ decent puellas.
Nam tu jam nec anus potes videri.
Istud, crede mihi, Ligella, bellè
c Non mater facit Hectoris, sed uxor.
Erras, si tibi cunnus hic videtur,
Ad quem mentula pertinere desit.
Quare si pudor est, Ligella, noli
d Barbam vellere mortuo leoni.

a Expilas, ut tenerior, juniorq; videare.
b Quid suscitas cineres & sopitos ignes demortuæ & sepultæ libidinis tuæ?
c Non anus ut Hecuba, sed firmæ ætatis mulier ut Andromache.
d Exstimulare ad libidinem foetidum os mortuum. alludit ad proverb. *tondere leonem*, & *vellere barbam leoni*, h. e. irritare ad iras, quod periculosæ plenum opus est aleæ, vide ep. 93. l. 6. c. & Annot. Prior. Jo. Bapt. Pii c. 15. ubi ad explicationem hujus ep. nimis multa.

De Almone. XCI.

OMnes eunuchos habet Almo, nec arrigit ipse,
Et queritur, pariat quòd sua Polla nihil.

Vide ep. 67. l. 6. & 39. n. & Juven. sat. 6. vers. 367.

Ad Marium. XCII.

MAri, quietæ cultor, & comes vitæ,
Quo cive prisca gloriatur a Atina:
b Has tibi c gemellas barbari decus luci
Commendo c pinus, c ilicesq; Faunorum,
Et semidoctâ villici manu structas
d Tonantis aras, e horridique Silvani,
Quas f tinxit agni sæpe sanguis, & hœdi,
g Dominamq; sancti virginem deam templi,
Et h quem sororis hospitem vides castæ
Martem i mearum principem Calendarum,
Et delicatæ laureum nemus Floræ,
In quod Priapo persequente confugit.
Hoc omne agelli mite parvuli numen
Seu tu cruore, sive thure placabis;
k Ubicunq; noster Martialis est, dices,
Hac ecce meum dexterâ litat vobis
Absens sacerdos; vos putate præsentem;
Et date duobus, quidquid alter optârit.

a Italiæ urbs antiqua, ex iis una quæ Turno adversùs Æneam arma fabricavit. Virg. 7. Æn. *Atina potens, Tiburq; superbum, &c.*
b Rediturus in patriam meam commendo tibi rusculum meum Nomentanum cum diis & sacris.
c Duas pinus, atque ilices Fauno & diis agrestibus sacras.
d Iovis.
e Hirsuti, capripedis, cornuti, cui & pinus consecrata.
f *Rust.* Horat. 4. od. 1. l. idem.
g Dianam, cui dicatur templum cum luco, uti nemorum reginæ.
h Dianæ frater erat Mars.
i Cujus Calendis mihi prima affulsit lux. natalis sc. meus. 24. ep. supra & 9. l. 53. ep.
k Dices, Martialis noster ubicunque est, absens tamen hac dextrâ vobis hæc sacra facit.

Ad Clementem. XCIII.

a SI prior b Euganeas Clemens c Helicaonis oras,
Pictaque pampineis videris arva jugis;
Perfer d Atestinæ nondum vulgata Sabinæ
Carmina, e purpureâ sed modò culta togâ.
Ut rosa delectat, metitur quæ pollice primo:
Sic nova f nec mento sordida charta juvat.

a Ut primùm adveneris oras & arva Patavii vineis consita.
b Patavini dicti sunt Euganei quasi εὐγενεῖς, Henetis sc. & Trojanis oriundi.
c Filii Antenoris qui Patavium condidit, male legitur ab aliis, *Heliconis in oras.*
d Ateste civitas Venetorum, unde Sabina uxor Clementis hujus.
e. Tecta purpurâ. ep. 2. l. 3. l. Sic ep. 1. l. 11. *cultus Sidone*, vulg. leg. *jusa* togâ.
f Non villosa & barbata assiduo usu trita. Ep. 67. l. 1. k.

g Munusculum pomorum. XCIV.

a NOn mea Massylus servat pomaria serpens,
b Regius Alcinoi nec mihi servit ager:
Sed Nomentanâ c securus germinat hortus
Arbore, nec furem d plumbea mala timent.
Hæc igitur, e mediâ quæ sunt mihi nata Suburrâ,
Mittimus f Autumni cerea poma mei.

a Non mihi sunt aurea & nobilia mala, quæ custodiat draco vigil Ladon, ut in hortis Hesperidum in Libya, cujus pars Massylia.
b Nec nobilis hortus Alcinoi, ep. 64. l. 4. f.
c Non timens fures.
d Non aurea, non nobilia.
e Empta Romæ in medio vico, ubi forum pomarium, sic ep. 61. l. 9.
f Horti & Autumni mei matura poma.

Ad Gallam. XCV.

INfantem tibi vir, tibi Galla remisit adulter.
Hi puto non dubiè se futuisse negant.

Neuter agnoscit suam esse prolem, ut qui tecum rem non habuerint. Quid ergo? vide ep. 5. l. 6. tacet & Galla. ep. 96. l. 3. h.

¶ Ad Avitum. XCVI.

SÆpe loquar nimium gentes quòd, Avite, a remotas
Miraris, Latiâ factus in urbe senex;
b Auriferumque Tagum sitiam, patriumque Salonem,
Et repetam saturæ sordida rura casæ.
Illa placet tellus, in qua res parva beatum
Me facit, & tenues luxuriantur opes.
c Pascitur hic, ibi pascit ager: tepet d igne maligno
Hîc focus, ingenti lumine lucet ibi.
Hic e pretiosa fames, f conturbatorque macellus,
Mensa ibi divitiis ruris operta sui.
Quatuor hîc æstate togæ, pluresve teruntur:
Autumnis ibi me quatuor una tegit.
I, cole nunc reges: quicquid non præstat amicus,
Cùm præstare tibi possit, Avite, locus.

a Hispanas, ad quas anhelare videar cum eas usque loquar, & tamen Romæ consenescam.
b Patriæ appetam fluvios & agros. ep. 50. l. 1. n. & l.
c Ep. 18. supra i.
d Lignis multo emptis.
e Arida coena & famelica magno empta pretio.
f In quo decoctis opibus conturbantur rationes. ep. 26. l. 7. k. Alii leg. conturbatorque macellus. Alii conturbatorque macelli. Mensa, ibi.

De Numâ. XCVII.

a DUm levis arsurâ struitur b Libitina c papyro,
Dum d myrrham, & casiam flebilis uxor emit:
Jam e scrobe, jam f lecto, jam g pollinctore parato
Heredem scripsit me Numa: convaluit.

a Dum tibi deploratâ jam salutis & vitæ spe parantur quæ ad funera spectant & rogum.
b Ep. 43. l. 8. d.
c Ep. 44. l. 8. i. d Aromata rogo injicienda, & ossibus cineribusque super datis miscenda. ep. 36. supra a. e Sepulchro, tumulo. f Ferali, quo efferendus erat. g νεκροφόρος qui cadaver lavat & ungit.

In Publium. XCVIII.

a ADdat cùm mihi Cæcubum minister
b Idæo resolutior b cinædo,
Quo nec filia cultior, nec uxor,
Nec mater tua, nec soror recumbit:
Vis * spectem potius tuas lucernas,
Et c citrum vetus, c Indicosque dentes?
* Suspectus tibi ne tamen recumbam,
d Præsta de grege, sordidâque villâ
Tonsos, horridulos, rudes, pusillos
Hircosi mihi filios subulci.
Perdet te e pudor hic: habere Publi
Mores non potes f hos, & hos ministros.

a Temperet, effundat.
b Ganymede. ep. 43. l. 2. o.
* Vide ep. 26. l. 6.
c Citream mensam, quam eburnei sustineant pedes. ep. 43. l. 2. i.
d Præsta ministros incultos.
e Quo videri vis atque haberi pudicus. Al. dolor.
f Pudicos & castos, quales elegis.

De

De figura Socratis. XCIX.

SI Romana forent hæc Socratis ora, fuissent
Julius in Satyris qualia Rufus habet.

Si hæc Socratis imago Romano cultu effingeretur, certè ad vivum exprimeret gravitatem Julii Rufi qualis deciditur à Satyriis, vel qui refert Satyrum. namq; & Socrates fuit naso simo & oculis emissitiis, Sileno haud absimilis, uti describitur à Platone & Xenophonte. vel. Si hæc Socratis imago cultu Romano expressa esset, posset quidem haberi pro effigie Julii Rufi, quæ posita est in Satyris, loco quodam in VIII. Regione urbis, ubi spectabantur 4. Satyrorum imagines. P. Scriv.

In commiscentem versus operi suo. C.

QUid, stulte, nostris versibus tuos misces ?
Cum a litigante quid tibi, miser, libro ?
b Quid congregare cum leonibus vulpes,
Aquilisque similes facere noctuas quæris ?
c Habeas licebit alterum pedem Ladæ,
Inepte, frustrà crure ligneo curres.

a Qui tibi litem intendit, & contra te dicit, Fur es. ut ep. 54. l. 1. b. b Quid nobilibus, claris, altisq; carminibus inseris ignobiles, tenebrosos, & claudicantes versus tuos ? hujusmodi comparationes in eodem argumento vid. ep. 54. & 73. l. 1. c Non magis convenit carminibus meis cum tuis, quàm si quis haberet alterum pedem pernicissimi cursoris Ladæ, alterum ligneum. Ladæ velocitatem celebrant Pausanias in Corinth. & Arcad. Epigr. 4. Anthol. Juven. sat. 13. &c.

De Capitolino. CI.

ELysio redeat si fortè remissus ab agro
Ille suo felix Cæsare Galba vetus,
Qui Capitolinum pariter, Galbamq; jocantes
Audierit: dicet, rustice Galba tace.

Si revivisceat Galba nobilis ille Cæs. Augusti scurra, ep. 42. l. 1. m. & jocis salibusque cum Capitolino contendat, rusticus videretur & insulsus præ Capitolino.

De Phileno. CII.

QUa factus ratione sit requiris,
Qui nunquam futuit, pater Philenus ?
Gaditanus, Avite, dicat istud:
Qui scribit nihil, & tamen poeta est.

Alienâ operâ hic poeta est, ille pater. An Canius sit hic Gaditanus, de quo ep. 62. l. 3. g. N. I.

Ad municipes suos Bilbilitanos. CIII.

a MUnicipes, b Augusta mihi quos Bilbilis c acri
Monte creat, rapidis d quem e Salo cingit a- (quis;
Ecquid læta juvat vestri vos gloria vatis ?
Nam decus & nomen, famaq; vestra sumus.

a Cives. b Colonia sc. Bilbilis & in æreo Tiberii nummo inscripta Augusta, teste Adelpho Occone in Tiberio. Alii leg. angusta. c Alii, alto. ut ep. insequenti. & 50. ep. l. 1. & Sidon. Apollinar. c. 22. d Ita Scriv. & MS. noster, vulgg. quos. e Ep. 50. l. 1. l.

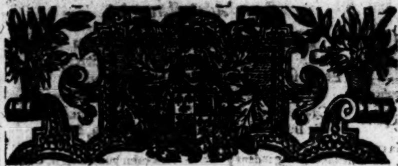
Nec sua plus debet [f] tenui * Verona * Catullo,
Meque velit dici non minùs illa suum.
[g] Quatuor accessit tricesima messibus æstas,
Ut sine me Cereri rustica liba datis.
Mœnia dum colimus [h] dominæ pulcherrima Romæ,
[i] Mutavere meas Itala regna comas:
Excipitis reducem placidâ si mente, venimus:
Aspera si geritis corda, redire licet.

f Nitido, culto.
g Jam per 34. autumnos, quibus vos sacra facitis Cereri, absui à vobis, vixiq; Romæ. ep. seq. f.
h Ep. 4. l. 1. b.
i Nigras canis mutavere.

Ad librum. C I V.

I Nostro comes, I libelle [a] Flacco
Longum per mare, sed [b] faventis undæ,
Et cursu facili, tuisque ventis
Hispanæ pete [c] Tarraconis arces.
Illinc te [d] rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem
[e] Quinto forsitan essedo videbis.
Quid mandem tibi quæris [f] ut sodales
Paucos, & veteres, & ante [f] brumas
Triginta mihi quatuorque visos
Ipsâ [g] protinus à viâ salutes,
Et nostrum admoneas subinde Flaccum,
Jucundos mihi nec laboriosos,
Secessus [h] spatio paret salubri,
[i] Qui pigrum faciant tuum parentem.
[k] Hæc sunt. jam [l] tumidus vocat magister,
Castigatque moras, & aura portum
[m] Laxavit melior. vale libelle:
[n] Navem, scis puto, non moratur unus.

a In Hispaniam ituro. Al. Flavo.
b Sed placidum mare.
c Urbis, unde illa Hispaniæ regio in qua Bilbilis, Tarraconensis dicta.
d Vehiculum.
e Quinti diei itinere ipse vehiculo vectus.
f Ep. proximè præced. f.
g Mox ut adveneris Bilbilin.
h Al. *pretio*. Rutgers. *pretio paret salubra*.
i Ubi in ocio consenescat parens tuus. i. autor libri, ego ep. 43. l. 6. h.
k Quæ tibi in Hispaniam meam proficiscenti mandata volim.
l Quem vocant tumidi venti, ipse tumidus & imperiosus vectorem.
m Vento secundo solventibus portu jam laxiore facto navibus.
n Non licet navi expectare unum, qui moram trahit, vectorem.

M. V A L. M A R T I A L I S
EPIGRAMMATON.

LIBER XI.

I.

Quo tu, quò liber ociose tendis,
[a] Cultus Sidone non quotidianâ?
Numquid [b] Parthenium videre tentas?
Vadas, & redeas * inevolutus.
Libros non legit ille, sed [c] libellos:
[d] Nec Musis vacat, aut, suis vacaret.
Ecquid te satis æstimas beatum,
Contingunt tibi si manus [e] minores?
[f] Vicini pete porticum Quirini:
Turbam non habet ociosiorem
[g] Pompeius, vel [h] Agenoris puella,
Vel [i] primæ dominus [k] levis carinæ.
Sunt illic duo, trésve, qui revolvant
[l] Nostrarum tineas ineptiarum:
[m] Sed cùm sponsio, fabulæque lassæ
De [n] Scorpo fuerint, & [o] Incitato.

a Eleganter cultus pumice, minio, cedro, velamine purpureo, &c. ut ep. 2 l. 3. & 5. l. 6. ep. vide ep. 16. l. 2.
b De quo vide ep. 6. l. 5. & 4. l. ep. 45. Cùm verò Parthenius interfectus sit sub initio Nervæ Imp. & prodierit hic liber Trajano Imp. videtur Poeta vel rationem temporum in epigrammatum libris non observasse, vel inceptum jam vivo Parthenio librum absolvisse atque edidisse mortuo, vel non audivisse de morte Parthenii.
* Non lectus.
c Supplicum libellos quos Imperatori à cubiculis exhibet.

d Quod si vacaret carminibus, certè vacaret suis pangendis, namq; & ipse doctus & poeta. ut ep. 61. l. 5. b. & 12. l. ep. 11. e Plebeiæ, vulgi. nisi & Palatinorum manibus teri affectes. f In monte Quirinali habitavit Martialis, ep. 48. l. 10. b. In Quirini autem porticu (quæ in valle Quirini, 2. sat. Juven. v. 133.) magnus erat hominum conventus componendi negotiorum gratiâ. g Porticus Pompeiana. ep. 14. l. 2. l. h Porticus Europæ. dict. ep. b. & p. i Porticus Argonautarum. ep. dict. c. & ep. 20. l. 3. h. Janus autem primus navigasse fertur à Poetis. k Alludit Etymon Argûs ab ἀργὸς levis. l Nugas has meas, carmina hæc mea alias tineis & blattis relinquendas escas, per modestiam sua extenuat. m Et tamen legent hæc non nisi à Circi spectaculis ociosi & lassi, ubi cessarint sponsiones & sermones de factionibus & aurigis. n Ep. 50. & 53. l. 10. o Ep. 76. l. 10.

Ad

Ad Lectores. II.

a TRiste supercilium, durique severa Catonis
Frons, & aratoris b filia Fabricii,
Et personati fastus, & c regula morum,
d Quidquid & in tenebris non sumus, ite foras.
e Clamant ecce mei, Iô Saturnalia, versus,
Et licet, & f sub te præside, Nerva, g libet.

a Procul O procul este, facessite hinc, quotquot adestis tristis atque censorii supercilii, gravis tetricæque frontis & compositi vultus. b Pudica & dura à patre duro. c Censura, censoria regula, præfectura mo.um. d Castitas & luce gandens pudicitia. Nox enim pudore vacat. Ovid.l.1. Amo.6.el. e In quibus libertas & loquendi licentia. Macrob. Saturn.1.l.c.10.11. pueri autem plaudentes clamabant, *Io Saturnalia*. Dio.l.58. *Saturnalia optima dierum*. Catull. f Quo imperatore verâ fruimur libertate. g Ita MS. Bodleianus, cui concinunt duo Gruteri, Vulg. *licet*.

* Ad Lectores. III.

*LEctores tetrici g salebrosum ediscite Sanctrã:
Nil mihi vobiscum est: iste liber h meus est.

* Conjungit hoc distichon præcedenti ep. ex autoritate MSS. P. Scriverius. g Duris numeris philosophica scribentem consulta, nec molli fluentem carmine. h Mollis, immo lascivus, ne dicam impius. infra ep.16.

De suis libellis. IV.

NOn * urbana meã tantũ a Pimpleide gaudet
* Ocia, nec vacuis auribus ista damus:
Sed meus in b Geticis ad Martia signa pruinis
A rigido teritur centurione liber.
Dicitur & nostros cantare Britannia versus.
Quid prodest? c nescit sacculus ista meus.
At quàm d victuras poteramus pangere chartas,
Quantaq; Piëria d prælia flare tubâ;
e Cùm pia reddiderint Augustum numina terris,
Et Mæcenatem si mihi Roma daret!

* Rom. cives ociosi. a Carminibus meis, musâ à fonte Macedoniæ seu Pieriæ dictâ. b Duas in Dacos expeditiones suscepit Cæsar. Xiphilin. in Nerva. c Illi quidem legunt carmina mea, sed ego nihil inde lego nummi. d Grande epos, & victurum quo bella & gesta Cæsaris canerem. e Si mihi Roma alterum daret Mæcenatem, ut Dii dederunt Romæ alterum Augustum in Nerva.

Precatur deos pro Nerva Trajano. V.

a SAcra, b Laresq; Phrygũ, quos c Trojæ maluit (c heres,
Quam rapere arsuras d Laomedontis opes:
e Scriptus & æterno nunc primùm Jupiter auro,
Et f soror, & summi g filia tota patris:

a Vittæ, Vestæ ignis ἄσβεστος æterne &c. b Minerva, Iupiter, Iuno, quos recenset disticho seq. qui tres aeris regiones referant, unde & *penates* dicti per quos penitus spiramus. vide Macrob. Saturn. 3.l.4.c. c Æneas. vide Ælianum 3.l. Var. hist. 22.c. d Trojanas, à Laomedonte Priami patre. e Effictus, inscriptus, insignitus aureâ imagine. f Iuno. g Minerva ἀμήτωρ, è Iovis cerebro nata, patrima virgo.

Et

Et [h] qui * purpureis jam tertia nomina fastis
Jane refers Nervæ, vos precor ore pio:
Hunc omnes servate ducem, servate senatum:
Moribus [i] hic vivat principis, [k] ille suis.

h Jane custos Fastorum in quos referuntur nomina consulum, alcoque Nervæ, qui Imperii anno gessit tertium consulatum cum Virg. Ruso. Junius de tertio consulatu Ulp. Nervæ Trajani intelligit. * Ep. 26 l. 12. a. i Senatus. k Nerva Imp.

In laudem Nervæ Trajani. VI.

Tanta tibi est recti reverentia, Cæsar, & æqui,
Quanta Numæ fuerat: [a] sed Numa pauper erat:
Ardua res hæc est, [b] opibus non tradere mores,
Et cùm tot [c] Cræsos viceris, esse [d] Numam.
[e] Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,
Elysium liceat si vacuare nemus:
Te volet invictus [f] pro libertate [g] Camillus,
Aurum [h] Fabricius te tribuente volet.
Te duce gaudebit [i] Brutus: tibi Sylla [k] cruentus
[l] Imperium tradet, cùm positurus erit.
Et te [m] privato cum Cæsare Magnus amabit:
Donabit totas & tibi [n] Crassus opes.
Ipse quoq; infernis revocatus Ditis ab umbris,
Si [o] Cato reddatur, Cæsarianus erit.

a Non itaq; tam miranda atq; ardua res in paupertate erat pietas & sanctitas.
b Non efferri & corrumpi à divitiis.
c Divites reges, Decebalum Dacorum, & Armeniæ Parthiæque reges. Xiphilin. Tra.
d Sanctum, æquum, continentem, qualis fuit Numa secundus Rom. rex.
e Si reviviscant ab inferis reversi antiqui illi clarique Romani. Atque hinc novum ordiuntur aliqui epigr. à præcedenti tetrastricho divisum.

f Lips. l. 1 Epist. quæst. 5. legit *pra libertate* q. d. Camillus te principem malit, quàm suam illam libertatem. g Qui Romam à Gallis occupatam Dictator absens creatus liberavit. h Qui continentissimè in paupertate vivens munera sibi à Pyrrho & aurum à Samnitibus missum repudiavit. i Juniusne qui reges ejecit? an Marcus Brutus unus è Julii Cæs. percussoribus? k C. M. hominum deleverat, senatores 90. consulares 15. equites 260. l Ut quondam dictaturam deposuit, secessitque Puteolos. m Non rerum summam affectante, idque civili bello. n Liciniusne Crassus, an Marcus qui periit apud Parthos? o Qui sibi mortem conscivit Uticæ ne videret Cæsarem: tua tamen æquitate adductus à Cæsare stabit.

Ad Romam. VII.

[a] Unctis falciferi senis diebus,
[b] Regnator quibus imperat fritillus,
Versu ludere [c] non laborioso
Permittis, puto, [d] pileata Roma.
[e] Risisti: licet ergo, nec vetamur,
Pallentes procul hinc abite curæ:
Quidquid venerit obvium loquamur,
Morosa sine cogitatione.
Misce dimidios puer [f] trientes,

a Feriis Saturni falcem gerentis (quòd χρόνος χρόνος. i. tempus omnia metit) in quibus unctæ cœnæ.
b In quibus impunè regnat alea. ep. 14. l. 4. b. i. & ep. 85. l. 5. a.
c Facili, jocoso.
d In Saturnalibus servi incedebant pileos induti velut domini. e Risu annuere & consentire videris. f Ep. 28. l. 2. b.

Quales

Quales [g] Pythagoras dabat Neroni:
Misce [h] Dindyme, sed frequentiores;
Possum nil ego sobrius : [i] bibenti
Succurrent mihi quindecim poëtæ.
Da nunc basia, sed [k] Catulliana,
Quæ si tot fuerint, quot ille dixit,
Donabo tibi [l] passerem Catulli.

g Puer è contaminatorum grege, cui nupsit Nero. Tacit. Annal. 15. quem Suetonius 29. c. Neronis, Doriphorum nominat. h Puer, Minister, ep. 42. l. 10. & ep. 84. l. 6. i Calens mero (quod animi educit instrumenta) fundam carmina & exprimam ingenia XV simul poetarum. Exprimit certè AEschylum, Aristophanem, Anacreontem, Ennium, Horatium &c. quibus vinum erat Hippocrene, lege Antipatri epigr. Ω ἀλκαῖε Βοιωτὶ, &c. 2. lib. Anthol. c. 40. k 3300. ep. 34. l. 6. c. vel infinita, *Namque, quum* inquit *millia multa fecerimus, conturbabimus illa, ne sciamus : Aut ne quis*, &c. Catull. 5. epigr. l Carmen tibi non minus gratum quàm Catullianum de passere Lesbiæ. Ang. Politianus obscœnum aliquid per passerem intelligi vult : sed Fr. Floridus asserit simplicem sensum. 1. l. subcis. c. 5.

Ad Paullam. VIII.

[a] IAm certè [b] stupido non dices, Paulla, marito,
Ad mœchum quoties longiùs ire voles,
[c] Cæsar in Albanum jussit me mâne venire,
Cæsar [d] Circeios. jam [e] stropha talis abit.
[f] Penelopæ licet esse tibi sub principe Nervâ;
Sed prohibet [g] scabies ingeniumque vetus.
Infelix quid ages ? ægram simulabis amicam ?
[h] Hærebit dominæ vir comes ipse suæ :
Ibit & ad fratrem tecum, matremque, patremque ;
Quas igitur fraudes ingeniosa paras ?
Dicet & [i] hystericam se forsitan altera mœcha
In [k] Sinuessano velle sedere lacu.
Quanto tu melius, quoties placet ire fututum,
Quæ verum mavis dicere, Paulla, viro.

a Mortuo Domitiano, cujus imperium prætexebas adulteriis tuis. b Doles tuos non sentienti. c Domitianus. d Al. *Circæos.* jussit me modò venire in Circæos. e Dolus, fallacia. à στρέφω. f. Castæ. g Inveterata libidinis prurigo. h Maritus tuus te comitabitur. i Istericam, morbo regio laborantem. Sic Turneb. 8. l. c. 4. i. uteri strangulatione laborantem ab ὑςέρας. sic & ep. 72. infra. k Sinuessanæ autem aquæ in Campania fœminarum sterilitati aliisque morbis medebantur. Plin. 31. l. c. 2. Cluv. Ital. l. 3. c. 10.

¶ *De basiis sui pueri.* IX.

[a] LAssa quod [*] externi spirât opobalsama drauci,
Ultima [b] Corycio quæ cadit aura croco,
[c] Poma quod hibernâ maturescentia [d] capsâ,
Arbore quod verna luxuriosus ager,
De Pallatinis [e] dominæ quod serica prelis,
Succina virgineâ quod [f] regelata manu :
Amphora quod nigri, [g] sed longe fracta Falerni,
Quod qu i [h] Sicanias detinet hortus apes,

a Quod olent trita opobalsama delicati pueri ex Asia, Græcia, vel AEgypto. * al. *hesterni*, i. ejus qui nocte præteritâ ἐκώμασεν b Ep. 64. l. 3. b. & ep. 39. l. 9. c. Al. Curvo. c Ep. 64. l. 3. a. d Qua poma, hyeme servantur. e Augustæ nempe vestimenta serica seu syntheses, Palatinis recondita prelis. ep. 46. l. 2. b. f Ut ep. 92. l. 3 m. hoc est attritu calefacta. ep. 38. l. 5. n. g Odora enim per aerem diffusa gratiora sunt ; propius autem admota obstruunt sensorium. h Siculas apes, mellificia Hyblæa.

Quod [i] Cosmi redolent [k] alabastra, [l] focíq; deorũ,
quod modò [m] divitibus lapsa corona comis:
Singula quid dicam? non sunt satis, omnia misce:
Hoc fragrant pueri basia mâne mei.
Scire cupis nomen? [n] nil præter basia dicam.
Juro tibi [o], nimium scire, Sabine, cupis.

i Myropolæ. ep. 88. l. 1. 2. k Pyxides unguentariæ ex alabastro. l Thure ardentes. m Proinde nardo & unguento delibutis. n Al. *Si propter basia, dicam. Iurasti. nimium sc. &c.* o Aliquid ultra basia cupis, qui de pueri nomine quæris.

De statua Memoris. X.

[a] CLarus fronde Jovis, [b] Romani fama [c] cothurni,
[d] Spirat, [e] Apelleâ redditus arte Memor.

a Quernâ ornatus coronâ Jovis Capitolini. ep. 54. l. 4. 2. b Tragicine carminis Poeta, an heroici? Tragicum fuisse testatur Placiades Fulgentius. c Ep. 20. l. 3. e. d Ad vivum expressa statua. e Memoris statua Apellis opus, alii leg. *Apollinea*, intelliguntq; Memoris statuam in Apollinis bibliothecam receptam, ut Persii prolog.

De Turno. XI.

COntulit ad Satyras ingentia pectora [a] Turnus,
Cur non ad Memoris [b] carmina? [c] frater erat.

a Ep. 96. l. 7. c. b Heroicane, an tragica? epigr. præced. b. c Cessit illius carminis gloriam fratri, neq; voluit se illi æmulum ingerere, ut Unicus. ep. 44. l. [illegible]

Ad puerum suum. XII.

[a] TOlle puer calices, tepidíq; toreumata Nili,
[b] Et mihi securâ pocula trade manu,
[c] Trita patrum labris, & [d] tonso pura ministro;
[e] Antiquus mensis restituatur [e] honor.
Te potare decet [f] gemmâ, [g] qui Mentora frangis
In scaphium mœchæ, Sardanapale, tuæ.

a Amove elaboratos calices vitreos ex Ægypto Romam allatos. b Et trade mihi pocula figlina vel Saguntina de quibus non sis solicitus ne labantur. ep. 108. l. 14. *poculum secura solicitaq; manus.* c Fictilia, cujusmodi à Numa instituta sunt in honorem deorum, & ab antiquis Romanis in usu. d Non comato & calamistrato, sed rudi & simplici. e Urnarum & calicum fictilium. f Calice è gemmâ, vel gemmato poculo. g Qui *pocula Mentoreâ nobilitata manu* (ut dixit ep. 60. l. 9. t.) diffringis ut inde conficiatur mœchæ tuæ matula, dignum sanè te homine molli & impuro poculum. Sed vide an placeat lectio, *Te potare decet gemma, qui Mentora frangis? In scaphio mœcha Sardanapale tua.* q. d. Magis convenit fictile scaphium quàm calix è gemma illi qui Mentoris opera frangit.

In Zoilum. XIII.

JUs tibi natorum vel septem, Zoile, detur:
Dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

Vis jure natorum clarescere, cùm tibi natales sint ortu Nili obscuriores. Petas licet jus liberorum septem vel sexcentorum si placet ipse usq; obscurus eris & nullius filius, terrâ natus. *Neque tamen ius petebatur liberorum ultra tres.* ep. 91. l. 2.

Epitaphium

Epitaphium Paridis. XIV.

Quisquis a Flaminiam teris viator,
Noli nobile præterire marmor.
Urbis deliciæ, salesque b Nili,
Ars & gratia, lusus & voluptas,
Romani c decus, & c dolor theatri,
Atque d omnes Veneres, Cupidinesque,
Hoc sunt condita, quo e Paris, sepulcro.

a Ep. 28. l. 6. c.
b Ægypti, ep. 42. l. 4. b. c.
c Decus dum viveret, dolor ex morte ejus.
d Vide Plauti epitaph. apud A. Gell. l. 1. c. 24.
e Histrio nobilis quem interfici jussit Domitianus, quòd eum deperiret Domitia Augusta. Sueton. c. 3. Domit.

De colono. XV.

Heredes nolite brevem sepelire colonum.
a Nam terra est illi quantulacumque gravis.

a Qui pusillus cùm sit, vel levissimæ terræ ferendæ non sufficit, Ludit autem Poeta in formula S.T.T.L. vide ep. 89. l. 1. d.

De libro suo. XVI.

a Sunt chartæ mihi, quas Catonis uxor,
Et quas horribiles legant Sabinæ.
Hic totus volo rideat libellus,
Et sit nequior omnibus libellis;
Qui vino madeat, nec erubescat
Pingui sordidus esse b Cosmiano.
Ludat cum pueris, amet puellas;
c Nec per circuitus loquatur illam
Ex qua nascimur, omnium parentem,
d Quam sanctus Numa mentulam vocabat.
Versus hos tamen esse tu memento
e Saturnalicios, Apollinaris.
Mores non habet hic meus libellus.

a Sunt mihi libelli quos legant castissimæ & pudicissimæ matronæ, sed hunc librum volo totum lascivire vino dissolutum, unguentis delibutum, nequitiam loquentem & amores.
b Unguento à Cosmo confecto, ep. 88. l. 1. a.
c Plane & aperte, verbis denominantibus & non figuratis, ep. 64. l. 3. a.
d Quam prisci illi probique majores nostri non erubescebant proprio nomine indigitare, & tanquam rudes Macedones ligonem ligonem nomine appellare.
e Libertate usus Decembri & licentia Saturnalibus permissa, ep. 2. supra a.

Ad Lectores. XVII.

Qui gravis es nimiùm, potes hinc jam lector abire
Quò libet: a urbanæ scripsimus ista togæ,
Nam mea b Lampsacio lascivit pagina versu,
Et c Tartesiacâ concrepat æra manu.

a Urbis.
b Priapeio. Lampsacum oppidum est Hellesponti, in quo Priapus exquisite colebatur.
c Vide ep. 72. l. 6. a.

O quoties rigida pulsabis pallia [d] vena,
Sis gravior Curio, Fabricioque licet!
Tu quoque nequitias nostri lususque libelli
[e] Uda puella leges, sis [f] Patavina licet.
Erubuit, posuitque meum Lucretia librum:
Sed coram Bruto. [g] Brute recede, leget.

d Inguine.
e Vide Juven. Sat. 6. vers. 65.
f Patavinæ mulieres audiebant castæ & pudicæ. Plin. epist. 14. l. 1. vide ep. 42. l. 6. d.
g Et ipsa Lucretia ut ut pudica legerit absente marito.

Ad Sabinum. XVIII.

Non omnis nostri [h] nocturna est pagina libri:
Invenies & quod [i] mâne, Sabine, legas.

h Ebria, petulans, impudica.
i Sobrius, & salvâ verecundiâ.

Ad Lupum. XIX.

*Donasti Lupe [a] rus sub urbe nobis:
Sed rus est mihi majus [b] in fenestrâ.
Rus hoc dicere, rus potes vocare?
[c] In quo ruta facit nemus Dianæ,
Argutæ tegit ala quod cicadæ,
Quod formica die comedit uno,
Clausæ cui folium rosæ corona est:
In quo non magis invenitur herba,
Quam [d] costi folium, piperve crudum:
In quo nec cucumis jacere rectus,
Nec serpens habitare * tota posit.
[e] Erucam malè pascit hortus unam,
Consumpto moritur culex salicto,
Et talpa est mihi fossor, atq; arator.
Non boletus hiare, non mariscæ
Ridere, aut violæ patere possunt.
Fines mus populatur, & colono
Tanquam [f] sus Caledonius timetur,
[g] Et sublata volantis ungue Procnes
In nido seges est hirundinino,
[h] Et cum stet sine falce, mentulâque,
Non est dimidio locus Priapo.
Vix implet cochleam peracta messis,
Et mustum nuce condimus [i] picatâ.
Errasti, Lupe, [k] litera sed unâ;
Nam quo tempore *prædium* dedisti,
Mallem tu mihi *prandium* dedisses.

* Huic geminum. vide 5. Antholog. Luciliani. Ἀγρὸν Μηνοφάνης, &c.
a Prædiolum urbanum.
b Plebs Romana in fenestris alebat ad speciem hortorum flores & frutices. quod videmus in Hispania & Italia monachos facere in fenestris ostendentes arbuscula, malos citreas, hortulos pensiles, &c.
c Quem hortum ruta unica tegit obumbratq; non secus ac si esset nemus Dianæ Aricinæ. *Hyperbolicè, ut cætera quæ seq.*
d Quæ non nascitur in Italia, uti nec piper. Al. *Cosmi.*
* Ita MS. noster. Al. tutus.
e Vermiculum qui olera depascitur.
f Ep. 15. lib. spect. 2.
g Cujus segetem ceu stipulam uno impetu correptam aufert hirundo ad nidum condendum.
h Nec dimidio Priapo vel inermi locus est. ep. 36. l. 1. & 3. l. 57. ep.
i Allusum ad dolia & testas quæ picabantur ne vina exspirarent animam.
k Literâ æ in a mutatâ. mallem *prandium* quàm tale *prædium*.

In

In Gallam. XX.

Quæris cur nolim te ducere, Galla? diserta es.
Sæpe solœcismum mentula nostra facit.

Pete hujus ep. ingenium & expositionem à Juvenalis Sat. 6. vers. 448. & 457. Ad Lucilii item epig. c. 46. l. 2. Anthol. τῇ χειρὶ σολοικίζει, Martialis inquit Brodæus Lan[...] ad portas non arrigens dicit, Sæpe solœcism. &c.

Ad lectorem gravem. XXI.

* Cæsaris Augusti lascivos, livide, versus
Sex lege, qui tristis verba Latina legis.
l Quod futuit Glaphyran Antonius, hanc mihi pœnam
Fulvia constituit, se quoque uti futuam.
Fulviam ego ut futuam? quid si me Manius oret
Pædicem? faciam? non puto, si sapiam.
Aut futue, aut pugnemus, ait. quid quod mihi vita
Carior est ipsa mentula? signa canant.
* Absolvis lepidos nimirum, Auguste, libellos,
Qui scis Romana simplicitate loqui.

* Duo primi versus sunt Martialis, ut & duo ultimi: hexastichon intermedium Augusti erat. quod citat poeta ad excusandam carminis sui lasciviam.
l Fulvia uxor M. Antonii (inquit Octavius) incitante Manio, quò ulciscatur mariti sui petulantiam in Glaphyra, sese offert mihi corrumpendam, imò petit. nego, pariterque nunquam quam si me Manius oret ut, &c. interminata deinde mihi bellum civile ni faciam, posthabeo ipsam vitam pudicitiæ. * Apostrophe Poetæ ad Augustum. supra *.

In Lydiam. XXII.

Lydia tam laxa est, a equitis quàm culus aëni,
Quàm celer arguto qui sonat ære trochus,
Quàm c rota transmisso toties inacta c petauro,
Quàm vetus à d crassa calceus udus aquâ,
Quàm quæ rara vagos expectant retia turdos,
e Quàm Pompeiano vela negata Noto,
Quàm quæ f de phthisico lapsa est armilla cinædo,
Culcita g Leuconico quàm viduata suo,
Quàm veteres h brachæ Britonis pauperis, & quàm
Turpe i Ravennatis guttur k onocrotali.
Hanc in piscina dicor futuisse marina.
Nescio: piscinam me futuisse puto.

a Equitis pro equi positum censet cum aliis Brodæus Misc. l. 10. c. 33.
b Ep. 168. l. 14.
c Turnebus petaurum putat esse lignum per rotam à Petauristà trajectum. l. 8. c. 4. Corn. Vitellius contra Georg. Merulam c. 13. contendit petaurum, ipsum esse petauristam qui se transmittit per rotam quasi in aëre volantem, unde nomen. vide Mercurial. l. 3. de arte gymnastica 8. c.
d Cœnosa.
e Quàm vela theatri Pompeiani (vide ep. 39. l. 9. &c.) quæ jacent laxa, ubi non tument sublata ventis. f Tabe diutina ac phthisi consumptis, armillæ, quas sana adimpleverant brachia, laxæ excidunt. P. Scriv. cùm prius legeretur, Delphico aut Deliaco. g Lanæ genere, quo culcitræ farciebantur. Pulmannus legit, Culcita quàm plumâ qua viduata sua est. Vide ep. 159. l. 14. h femoralia, quæ Britannis Gallis in usu. de quibus vide quæ Jos. Scal. ad 4. l. Propertii, & If. Casaub. ad Sueton. August. i In Ravennæ paludibus degentis. k Avis quæ Æliano 16. l. hist. Animalium 4. c. Celà esse videtur. Gillius ibidem onocrotalum esse autumat. dictum à ruditu asini ex ὄνος & κρόταλον. & Plin. l. 10. c. 47.

In

In pædiconem masturbantem. XXIII.

Mollia quòd nivei [a] duro teris ore [b] Galesi
  Basia, quòd nudo cum Ganymede jaces;
Quis negat hoc nimium? sed sit satis: inguina saltem
  Parce fututrici solicitare manu.
Levibus in pueris plus hæc, quàm mentula, peccat:
  Et faciunt digiti, [c] præcipitantq; virum.
Inde [d] tragus, celeresque pili, mirandaq; matri
  Barba, [e] nec in clara balnea luce placent.
Divisit natura mares; pars una puellis,
  Una viris genita est: utere parte tuâ.

a Barbato.
b Pusil.
c Ante tempus accelerant ætatem, faciem, & opus virile.
d Hircus. fætor alarum, Virus autem hirci redolent illi qui rem agunt Veneream, quique ea ætate sunt Arist. probl. & ab eadem causa, quæ Veneri sufficit, spiritu non coquente humorem ut in pueris, ni, pili maximè in locis humidis.
e Ne appareant pilosi.

In Silam. XXIV.

Nubere Sila mihi [a] nullâ non lege parata est:
  Sed Silam nullâ ducere lege volo.
Cùm tamen instaret, [b] decies mihi dotis in auro
  Sponsa dabis, dixi: quid minus esse potest?
Nec futuam quamvis prima te nocte maritus:
  Communis tecum nec mihi lectus erit:
Complectarq; meam, nec tu prohibebis, amicam;
  Ancillam mittes sed mihi jussa tuam.
Te spectante dabit nobis lasciva minister
  Basia, sive [c] meus, sive erit ille [d] tuus.
Ad cœnam venies: sed sic divisa recumbes,
  Ut non tangantur pallia nostra tuis.
Oscula rara dabis nobis, & non dabis ultrò.
  [e] Nec quasi nupta dabis, sed quasi mater anus.
Si potes ista pati, si nil perferre recusas:
  Invenies qui te ducere, Sila, velit.

a Qualibet conditione.
b Decies centena millia sestertiûm, nostræ monetæ 7812. l. 10. ss. eaque in auro appensa, nomine dotis.
c Puer.
d Eunuchus, spado.
e Non tota, non amoris, sed parca, sed casta, sed religionis. ep. 105. infra c.

Ad Labullum. XXV.

[a] Dum te prosequor, & domum reduco,
  [b] Aurem dum tibi præsto garrienti,
Et quidquid loqueris, facisque, laudo,
Quot versus poterant, Labulle, nasci?
Hoc damnum tibi non videtur esse,
Si quid Roma legit, requirit hospes,

a Ejusdem ingenii vide ep. 82. l. 10. & 71. l. 1. dum cliens te saluto, deduco, reduco, tibi obsequor, assentior & ejusmodi præsto officia perit dies, pereunt studia carminaque.
b Vide ep. 90. l. 1. & Theophrasti charact. περὶ κολακείας. & quæ Casaubonus ibi, λέγοντος δέ αὐτοῦ τι, τοὺς ἄλλους σιωπᾶν κελεῦσαι, καὶ ἐπαινέσαι.

Non deridet eques, tenet senator,
Laudat caussidicus, poëta [c] carpit,
Propter te perit. [d] hoc, Labulle, verum est?
Hoc quisquam ferat, ut [e] tibi tuorum
Sit major numerus togatulorum,
Librorum mihi sit minor meorum?
Triginta propè jam diebus una est
Nobis pagina vix peracta: [f] sic fit,
Cùm cœnare domi poëta non vult.

c Vellicat & reprehendit, pro more malignantium artificum & invidentium. invidis autem displicere felicitatis argumento est. ep. 61. l. 6. & 77. l. 4.
d Hoccine æquum est? *Ah! sane verum est!* Terent.
e Me addito cæteris tuis clientibus.
f Ita fit, ut, cùm cœnam officiis demereor, dum foris cœnare volo, negligantur studia, pereant poemata.

In Linum. XXVI.

ILla salax nimiùm, nec paucis nota puellis
Stare Lino desit mentula: [g] lingua cave.

g Ep. 78. l. 1. & ep. 62. infra hujus lib.

Ad Thelesphorum. XXVII.

O Mihi grata quies, ô blanda Thelesphore [a] cura,
Qualis in amplexu non fuit antè meo;
Basia da nobis vetulo puer uda Falerno,
Pocula da labris [b] facta minora tuis.
Addideris super hæc Veneris si gaudia vera:
Esse negem meliùs cum Ganymede Jovi.

a Amor, deliciæ.
b Trita, degustata labris tuis. *Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.* Ovid. el. 4. 1. l.

Ad Flaccum. XXVIII.

FErreus es, si [a] stare potest tibi mentula, Flacce,
Cùm te sex cyathos orat amica dare;
Vel duo frusta rogat [b] cybii, tenuémve lacertum,
Nec dignam toto se [c] botryone putat:
Cui portat gaudens ancilla [d] paropside rubrâ
Alecem, sed quam protinus illa voret:
[e] Aut cum perfricuit frontem, posuitq; pudorem,
Succida palliolo vellera quinq; petit.
At mea me libram [f] foliati poscat amica,
Aut virides gemmas, sardonichásve [g] pares:
Nec nisi [h] prima velit de [i] Tusco Serica vico,
Aut centum aureolos, sic velut æra, roget.
[k] Nunc tu velle putas hæc me dare dona puellæ?
Nolo: sed his ut sit digna puella volo.

a In amica quæ parvo pretio licet, ut quæ poscat 6. vini cyathos, &c.
b Ep. 79. l. 5. c.
c Ovis sepiarum, non racemo, ut vult Domit.
d Lance fictili.
e Quod si majore cum fiducia velit magnum quiddam rogare poscit allotam lanam in pallium.
f Unguenti ex foliis Nardi aliisque foliis odoratis. vide Plinium & Pancirolum.
g Geminas.
h Optima.
i Textura Sericarum & bombycinarum vestium exercebatur in Tusco vico Romæ.
k MS. Bodl. *Num tu.*

De nephritico, seu phrenetico. XXIX.

[1] INvasit medicum sicâ nephriticus, Aucte:
Et præcidit Hylan. hic, puto, sanus erat.

1 Al. Invasit medicum Nasica phreneticus Aucti, & præcidit Hylan. Nasica ut potiretur Hyla Aucti medici puero, sanus phrenesin, verùm ut voti sui & mentis compos apparuit.
Al. Invasit medici Nasica

Ad Phyllidem. XXX.

LAnguida cum vetulâ tractare virilia dextrâ
Cœpisti, [a] jugulor pollice Phylli tuo.
Nam cùm me [b] vitam, cùm me tua lumina dicis:
Horis me refici vix puto posse decem.
[c] Blanditias nescis: dabo dic tibi millia centum,
Et dabo Setini jugera culta soli:
Accipe vina, domum, pueros, [d] chrysendeta, mensas:
Nil opus est digitis; sic mihi, Phylli, frica.

a Mentula mensq; cadit. ep.17.l.7.
b Ep.68.l.10.d. murem legit Ang. Politianus c. 98. Misc. q.d. salacissimum. ita enim esse mures scribit probatq; Ælianus l.12. de Animalib.
c Quæ mihi placeant, neque enim excitor pastis vetulæ blanditiis; sed pretio, sed muneribus.
d Ep.43.l.2.m.

In Zoilum. XXXI.

[e] OS malè causidicis, & dicis olere poetis:
Sed [f] fellatori, Zoile, pejus olet.

e Propter maledicta hæc? an à studio diutino impeditâ concoctione? ep.4.l.4.h.
f Tibi. ep.81.l.5.

In Cæcilium. XXXII.

[a] ATreus Cæcilius cucurbitarum
Sic illas quasi filios Thyestæ
In partes lacerat, secatq; mille.
[b] Gustu protinus has edes in ipso,
Has [c] primâ feret, [d] alterâve cœnâ,
Has cœna tibi tertia reponet.
* Hinc seras [e] epidipnidas parabit,
* Hinc pistor [f] fatuas facit placentas,
* Hinc & multiplices struit [g] tabellas,
Et notas [h] caryotidas theatris:
* Hinc exit varium coco [i] minutal,
Ut [k] lentem positam, fabamque credas:
Boletos imitatur, & [l] botellos,
Et caudam [m] cybii, brevesque [n] mænas:
* Hinc [o] cellarius experitur artes,

a Cucurbitas enim dissecat in frusta variéque apparat, ut Atreus quondam fratris Thyestæ filios. Senec. Thyest. v.758. vide Ammiani epigr. l.2. Anth.c.40. Ὡς κῆπον τεθνηκὼς, δεῖπνον παρέθηκεν Ἀπελλῆς Οἰόμενος βόσκειν αὐτὸ φίλους ... &c. Apelles Pythagoreâ cœnâ excepit amicos perinde ac hortum immolasset, vel pecora pasturus esset.
b Cœnæ exordio, antecœnâ. ep.31.l.10.d.
c Caput, pompa, flos cœnæ. dict. ep.31.l.10.
d Secunda mensa ibid. vide & Rosin. l.5. Antiquit. Rom. c.29.
* Ex his cucurbitis.
e Dapes, bellaria, quæ ἐπὶ δεῖπνον post cœnam apponuntur distribuunturve.
f Insipidas sc. & insulsas, e cucurbitis.
g Quadras de placenta. ep.76 l.3.
h Palmulas. ep.27.l.13.
i Cibus è variis minutim concisis.
k Pultem ex lente ac faba.
l Ep.79.l.5.g.
m Ep.79.l.5.e.
n Pisciculos, de quibus Athenæus 7.l.18.c. & Plin.32.l.7.c.
o Promus, promus condus. vide Beroaldum in Servium.

Ut condat vario vafer sapore
In rutæ folium p capellianæ.
Sic implet q gabatas, paropsidasque,
Et leves scutulas, cavasq; lances.
Hoc lautum vocat, hoc putat venustum,
Unum ponere ferculis tot assem.

p Rutæ fibris tanquam capillamentis multicomæ. vel rutæ caprariæ, quam capreæ sectentur & pascant.
q Ep. 47 l. 7.*.

In Nestorem. XXXIII.

a NEc toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus,
b Nec tibi de bibula sarta palude teges:
Nec puer, aut senior, nulla est ancilla, nec infans,
Nec sera, nec c clavis, nec canis, atq; calix.
Tu tamen affectas Nestor d dici atq; videri
Pauper, & e in populo quæris habere locum.
Mentiris, vanoq; tibi blandiris honore:
f Non est paupertas, Nestor, habere nihil.

a. Sic Catullus ep. 20. *Furi, quoi neque servus est, neque arca, &c.* vide & nostrum, ep. 33. l. 1.
b Nec teges seu storea ex ulvâ, scirpo, seu cannâ palustri, a tegendo dicta.
c Ep. 36. l. 5. h.
d Ep. 19. l. 8.
e Plebeius esse & proletarius. f Sed mera mendicitas.

De Prasino. XXXIV.

SÆpius ad palmam Prasinus post fata Neronis
Pervenit, & victor præmia plura refert.
I nunc livor edax: dic te cessisse Neroni:
Vicit nimirum, non Nero, sed Prasinus.

Prasinæ factioni (cui favebat Nero) obstrepebant aliarum factionum fautores, vicisse suos aurigas non propriâ virtute, sed gratiâ Imperatoris, respondet iis Poeta falsum hoc esse, postquam Nerone mortuo & huic factioni frequens cedat palma.

De Apro. XXXV.

ÆDes emit Aper, sed quas nec noctua vellet
Esse suas: adeò nigra, vetusque casa est.
Vicinos illi nitidus Maro possidet hortos.
g Cœnabit bellè, non habitabit Aper.

g Fecit hoc optimo quidem consilio: quo invitaretur sæpiùs à nitido lautoque vicino. *Aliquid boni propter vicinum bonum.*

Ad Fabullum. XXXVI.

IGnotos mihi cum voces trecentos,
Quare non veniam vocatus à te
Miraris, quererisque, litigasque.
h Solus cœno, Fabulle, non libenter.

h Solus quippe videtur, qui inter ignotos nec suæ conditionis est, utcunque magnus sit illorum numerus.

De Caio Proculo. XXXVII.

CAius hanc lucem [a] gemma mihi Julius alba
Signat, Iô votis [b] redditus ecce meis.
[c] Desperasse juvat, veluti jam rupta sororum
Fila. minus gaudent, qui timuere nihil.
[d] Hypne quid expectas piger? [e] immortale Falernũ
Funde, [f] senem poscunt [g] talia vota cadum.
[h] Quincunces, & sex cyathos, bessemq; bibamus,
Caius ut fiat, Julius, & Proculus.

a Ep. 45. l. 8. b.
b Convalescens & restitutus è morbo desperato.
c Multo mihi dulcior est deplorati dudum ac depositi amici recepta insperatò salus.
d Puer, minister.
e Ep. 95. l. 9. d.
f Ep. 95. l. 9. c.
g Tam grata ex tam insperatis. h De hoc more ebibendi nomen amici, vide ep. 72. l. 1. hic autem quincunx respondet τῷ *Caius*, τῷ *Iulius* semis. i. 6. cyathi, τῷ *Proculus* bes. i. 8. cyathi. vide 28. ep. l. 1. b.

In Zoilum. XXXVIII.

ZOile [i] quid tota gemmam præcingere librâ
Te juvat, & miserum perdere sardonychã?
[k] Annulus iste tuis fuerat modò cruribus aptus;
Non eadem digitis pondera conveniunt.

i Cur eques è servo factus annulum gestas libralem *Hyperbolicè* magnum se prægravasque & occultas gemmam nimio auro? An credis idem pondus convenire digito & annulo, quod modò gestabas in compedibus? ep. 29. l. 3.
k Compes. *frontem literati, capillum semirasi, & pedes annulati*. Apuleius.

De mulione surdo. XXXIX.

MUlio viginti venit modò millibus, * Aule.
Miraris pretium tam grave? [l] surdus erat.

* Al. *Aucte*.
l Ex ἀπροσδοκήτου auget. *Vel*, innuit flagitioso domino magis placere servos surdos quos nemo roget de criminibus domini. vide 9. sat. Juv. 104. v.

In * Charidemum. XL.

CUnarum fueras [a] motor, Charideme, mearum,
Et pueri custos, assiduusque comes.
Jam mihi nigrescunt tonsa [b] sudaria barba,
Et queritur [c] labris puncta puella meis.
[d] Sed tibi non crevi: te noster villicus horret:
Te dispensator, te domus ipsa pavet.
Ludere nec nobis, nec tu permittis amare:
Nil mihi vis, & vis cuncta licere tibi.
Corripis, observas, quereris, suspiria ducis,
Et vix à ferulis abstinet ira manum.
Si [e] Tyrios sumpsi cultus, unxive capillos;
Exclamas, numquam fecerat ista pater.
Et [f] numeras nostros adstricta fronte trientes,
Tamquam de cellâ sit cadus ille tua.

* Vide Plauti Linum, in Bacchid.
a Al. *monitor*. i. infantiæ pueritiæque moderator. sed & τὸ *motor* placet.
b Linea, quæ demessam à tonsore barbam excipiunt.
c A rasura asperis durisque.
d Tibi tamen etiamdum puer videor, nec qui in virum transcriptus liberius vivendi potestatem habeam.
e Vestes purpureas.
f ἀριθμεῖν πόσας κύλικας πέπωκε. Theophrast. charact. περὶ μικρολογίας. de trientibus vide quæ ad ep. 28. l. 1. b.

Desine; non possum libertum ferre g Catonem.
Esse virum jam me dicet amica tibi.

g Censorium castigatorem, qualis fuit Cato major.

De Luperco. XLI.

FOrmosam Glyceren amat Lupercus,
Et solus tenet, imperatq; solus:
Quam toto sibi mense non fututam
a Cùm tristis quereretur, & roganti
Caussam reddere vellet Æliano:
Respondit, Glyceræ dolere dentes.

a Dum caulatus est dolorem dentium in causa fuisse quo minus oris operam posset præstare, aperte fatebatur se capiti Glyceræ illudere.

De Amynta. XLII.

a INdulget pecori nimium dum pastor Amyntas,
b Et gaudet famâ, luxuriâq; gregis:
c Cedentes oneri ramos, sylvamque fluentem
Vicit, concussas ipse secutus opes.
d Triste nemus diræ vetuit superesse rapinæ,
Damnavitque rogis noxia ligna pater.
Pingues Lygde sues habeat vicinus Iölas:
Te satis est nobis e annumerare pecus.

a Dum vehementi studio saginat porcos.
b Dum laudem quærit ex pinguibus factis suibus.
c Ascendit ilicem glande onustam & incurvatam excussurus glandes, sed pondere pueri fractis ramis qui vix suum sustinebant onus, decidit ipse excussas secutus glandes, sic Hylam secutum urnam dixit Juvenalis sat. 1. v. 164. d Pater Amyntæ succisam arborem filii rogo damnavit. e Non, quo Amyntas studio, saginam properare.

In Cæcilianum. XLIII.

a VIvida cùm poscas epigrammata, b mortua ponis
c Lemmata. qui fieri, Cæciliane, potest?
d Mella jubes Hyblæa tibi, vel Hymettia nasci,
Et thyma Cecropiæ Corsica ponis api?

a Illustria, insignia.
b Vilia, humilia, abjecta. *vel*, de mortuis, quale fuit præcedentis ep. de Amynta argumentum.
c Ep. 59. l. 10. 2.
d Neque enim dulcia mella, qualia ex thymo Hymetti Attici aut Hyblæ Siculæ fiunt, potest apis (vel optima) conficere ex amaris Corsicæ taxis. ita nec, &c.

In uxorem. XLIV.

DEprensum in puero tetricis me vocibus uxor
Corripis, & culum te quoq; habere refers.
Dixit idem quoties lascivo Juno tonanti?
Ille tamen gracili cum Ganymede jacet.
a Incurvabat Hylam posito b Tyrinthius arcu.
Tu c Megaram credis non habuisse nates?
Torquebat Phœbum Daphne fugitiva: sed illas
d Oebalius flammas jussit abire puer.

a Ad turpe ministerium. quod Juven. *Inclinabat*, sat. 9. v. 26. & 10. v. 224.
b Hercules, à Tyrintho opp. ubi nutritus est cultusque.
c Uxorem Herculis. d Hyacinthus ex Amyclis Laconiæ civitate.

Bryseis

e Bryseïs multùm quamvis aversa jaceret,
Æacidæ propior f levis amicus erat.
g Parce tuis igitur dare mascula nomina rebus,
Teque puta cunnos uxor habere duos.

e Brysei filia Hippodamia, Achillis amica.
f Patroclus imberbis.
g Ne putes illam partem in fœminis æquè gratam esse atque in maribus. ep.98.l.12.

Ad senem orbum. XLV.

ORbus es, & locuples, & h Bruto consule natus,
Esse tibi veras credis amicitias?
Sunt veræ: sed quas juvenis, quas pauper habebas.
Qui novus est, i mortem diligit ille tuam.

h Senex. Hyperbolice.
i Captator est & heredipeta adulatorius, vultur assidens, qui mortem tuam cupit, cadaver expectat. ep.63.l.6.b.

In Cantharum. XLVI.

INtrasti quoties a inscriptæ limina cellæ,
Seu puer arrisit, sive puella tibi:
Contentus non es foribus, b veloque, seraque,
* Secretumque jubes * grandius esse tibi.
Oblinitur minimæ si qua est suspicio rimæ,
Punctaque c lasciva quæ terebrantur c acu.
* Nemo est tam teneri, tam solicitique pudoris,
Qui vel pædicat, Canthare, vel futuit.

a Titulum professæ & habentis nomen inscriptum lupæ quæ ibi merebatur. Juven.6.sat.v.124.
b Ep 35.l.1.c.& d.& Juven.8.sat.v.168.
* Grandius scelus cogitas, grandius secretum postulas.
c Calamistro. Acu lasciviore comam sibi inserunt. Tertullian. de Virgin. veland.c.12.

In Mævium. XLVII.

JAm, nisi per somnum, non arrigis, & tibi, Mævi,
Incipit a & medios meiere b verpa pedes:
Truditur & digitis c pannucea mentula lassis,
Nec levat extinctum solicitata caput.
Quid miseros frustrà cunnos, culosque lacessis?
d Summa petas: e illic mentula vivit f anus.

a Al. In medios.
b Penis.
c Debilis, laxa, rugosa, quod & de pomis dicitur. Plin.l.15.c.14.& Macrob. l.3.c.19.
d Os.
e Ep 50.l 4.
f Vide ep.40.not.a. & 1.d. ep.c.l.1.

In Blataram. XLVIII.

OMnia fœmineis quare dilecta catervis
Balnea devitat Blatara? ne futuat.
Cur nec a Pompeiâ lentus spatiatur in umbrâ,
Nec petit b Inachidos limina? ne futuat.
Cur c Lacedæmonio luteum d ceromate corpus
Perfundit gelidâ e Virgine? ne futuat.
Cùm sic fœminei generis contagia vitet,
Cur lingit cunnum Blatara? ne futuat.

a Porticu Pompeii. ep.14.l.2.l.
b Isidis porticum seu templum, ubi conventus & colloquia de adulteriis. Multos illa facit, quod fuit ipsa Jovi. Ovid.2.de Arte. Isiacæ sacrarie lenæ. Juven. 6. sat. v.490.

c Palæstram inveniebant exercebantque Lacedæmonii. d Ep.57. l.3. nota 4. e Aqua. ep.21.l.5.f.

In Silium. XLIX.

[f] SIlius hæc magni celebrat monumenta Maronis
Jugera facundi qui Ciceronis habet.
Heredem, dominumq; sui [g] tumuliq;, [h] Larisq;
[i] Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

f Silius Ciceronis atque Virgilii studiosissimus imitator. hujus aram religiosissimè coluit. ep.51.infra, illius villas comparavit. plin.l.31. c.2.
g Virgilii. h Ciceronis ædium. i Erat enim orator & Poeta. ep.62.l.7.

In Phyllida. L.

NUlla est hora tibi qua non me, Phylli, [a] furentē
Despolies: tanta calliditate rapis.
Nunc [b] plorat speculo fallax ancilla [c] relicto:
[d] Gemma vel à digito, vel cadit aure [e] lapis.
[f] Nunc furtiva lucri fieri bombycina possunt:
[g] Profertur Cosmi nunc mihi siccus onyx.
Amphora nunc petitur nigri [h] cariosa Falerni,
[i] Expiet ut somnos garrula saga tuos.
Nunc ut emā grandémve lupū, mullúmve bilibrem,
[k] Indixit cœnam dives amica tibi.
Sit pudor, & tandem veri respectus, & æqui.
Nil tibi Phylli nego: [l] nil mihi Phylli nega.

a Amore tui
b Lacrymis fictis.
c Amisso, vel diminuto, attritóve. ἀπολυμβῶ. i. simulans relictum, quò me pretio ejus emungat.
d Annulus cui gemma includitur.
e Elenchus. *Elapsusque cavâ fingitur aure lapis.* Ovid.1.de Arte.
f Nunc fingit surreptas vestes bombycinas, novasque à me sibi emi poscit.
g Ut ego repleam unguento Cosmiano, ep.81.l.3.z.
h Propter vetustatem. i Somniorum portenta mala moris erat molâ salsâ, vivo flumine, vino & re divinâ expiare, procurare, avertere. k Statuit se venturam cœnatum apud me, quod & *indicere cœnam* dicitur. l Ep.12.l.4.

De Silio. LI.

TAm prope desertos * cineres, & sancta Maronis
* Nomina qui coleret pauper, & unus erat.
Silius [m] optatæ succurrere censuit umbræ,
Silius [n] & vatem, non minor, ipse tulit.

* Cenotaphium & memoriam, neq; enim de tumuli loco constat.
m Al. *Andino tandem succurrit agello.* Andes autem, vicus non procul à Mantua Virgilii patria. n Lips.1.l.5.epist.quæst. legit *& vatem, non minor ipse colis*, i. Silius Poeta Virgilio non inferior colit Virgilium. vide ep.14.l.4.n. & ep.49.supra. G.Barthius *ætatem* legit. l.1.c.4.

De Titio. LII.

TAnta est quæ Titio [o] columna pendet,
Quantam [p] Lampsaciæ colunt puellæ.
Hic nullo comitante, nec molesto,
Thermis grandibus, & suis lavatur:
[q] Angustè Titius tamen lavatur.

o Priapus, αἰδοῖον.
p Ep.17.l.11.b.& l.39.ep.67.c.
q Ipse ingens & αὐθέκαστος. an quia sub aquis masturb.

¶ Ad Julium Cerealem. LIII.

COenabis bellè, Juli Cerealis, apud me:
[a] Conditio est melior si tibi nulla, veni.
Octavam poteris servare: [b] lavabimur unà.
Scis quàm sint Stephani balnea juncta mihi.
Prima tibi dabitur ventri lactuca [c] movendo
Utilis, & porris fila resecta suis.
Mox vetus, & tenui major [d] cordylla [e] lacerto:
Sed [f] quam cum rutæ frondibus ova tegant.
[g] Altera non deerunt [h] tenui versata favillâ,
Et [i] Velabrensi massa recocta foco:
Et [k] quæ Picenum senserunt frigus olivæ:
Hæc satis in [l] gustu. cetera nosse cupis?
[m] Mentiar ut venias, [n] pisces, [o] conchylia, [p] sumen,
Et [q] cortis saturas, atq; [r] paludis aves:
Quæ [s] nec Stella solet rarâ nisi ponere cœnâ.
Plus ego polliceor: [t] nil recitabo tibi.
[u] Ipse tuos nobis relegas licet usque Gigantas,
[x] Rura vel æterno proxima Virgilio.

a Al. *Conditio melior si tibi nulla venis.*
b Ante cœnam lavabant, æstate, horâ octavâ; hyeme, nonâ. divites cum cænâ præbebant convivis balnea privata, pauperes publica conducebant. hinc poeta Cerealem ad Stephani balnea invitat.
c Ciendo, lubricando.
d Ep.2.l.3.d. & 13.l.1.ep.
e Ep.79.l.5.e.
f Ep.48.l.10.*.
g Ova alia.
h Sic Ovid. 8. Met. *Ovaque non acri leviter versata favilla.*
i Caseus Velabrensis fumo focoq; induratus. ep.32. l.13.
k Ep.36.l.13.
l Antecœna, ep.32, supra b. m Promittam tibi lautiore apparatu caput cœnæ appositum, ut venire velis. n Pisces verò in lautioribus conviviis primas habebant. o Ostrea. p Ep.44.l.13. q Gallinas. ep.30.l.7.b. r Anates. s Non ipse lautus & nobilis Stella, de quo, ep.78. l.8. & alibi. t Namque convivas suos importunâ lectione sæpe enecabant istæ hirudines. ep.79.l.5.r. & Lucian. 2. Anthol. c.47. u Tu nobis legas Gigantomachiam à te scriptam & Georgica tua, Virgilii Georgicis non cedentia. x Al. *Rara.*

¶ De Claudia Rufina. LIV.

[a] CLaudia [b] cœruleis cùm sit Rufina Britannis
Edita, [c] cur Latiæ pectora plebis habet?
Quale decus formæ! [d] Romanam credere matres
Italides possunt, Atthides esse suam.
[e] Di bene, quòd [f] sancto peperit fœcunda marito,
[g] Quòd sperat [h] generos, [i] quodq; puella [k] nurus.
Sic placeat superis, ut conjuge gaudeat uno,
Et semper natis gaudeat illa tribus.

a Eadem fortè quæ Pudenti nupsit, ep.13.l.4.
b An quia Britanni se glasto colorabant, ut tradunt Cæsar 5. com. bel. Gal. Mela, Plinius l.22.c.11. Solin.35.c. atq; hinc dictos autumat doctiss. Camdenus. *Brith* enim antiquâ linguâ patriâ *depictum & coloratum* significat, sic ep.99.l.14.
c Al. *Quam Latiæ pectora gentis habet!* d Neq; enim cedit Græcis dominis aut matronis Latinis. e Vide Brissonium. 1.l. form. f Pione? an defuncto? namq; & defuncti veteribus *sancti.* g Al. *Quot.* h Filiabus. i Al. *Quotque.* k Filiis.

¶ In Zoïlum. LV.

[a] UNguenta, & casias, & olentē funera myrrham,
Thuraq; de medio semicremata rogo,

a Ep.47.l.10.d.

Et

Et quæ de [b] Stygio [c] rapuisti Cinnama [b] lecto,
  Improbe de turpi, Zoile, redde sinu.
A pedibus didicere manus peccare protervæ.
  Non miror furem, qui fugitivus erat.

b Capulo, feretro.
c Notat in bustuario fure servilem conditionem. non enim nisi viles & inhonesti homines é rogo quippiam diripuerunt.

De Lupo ad Urbicum. LVI.

[a] HOrtatur fieri quòd te Lupus, Urbice, patrem,
  Ne credas. nihil est quod minùs ille velit.
Ars est captandi, quod nolis velle videri:
  Ne facias optat, quod rogat ut facias.
[b] Dicat prægnantem tua se Cosconia tantùm:
  Pallidior fiet jam pariente Lupus.
At tu consilio videaris ut usus [c] amici,
  [d] Sic morere, ut factum te putet esse patrem.

a Quòd Lupus te hortatur liberis operam dare. vel quòd Lupus tibi vovet liberos ex uxore.
b Fingat modo se concepisse.
c Lupi, qui amicè & fideliter hoc consuluisse videri vult.
d Nihil illi ex testamento relinque.

In Cheræmonem. LVII.

QUòd nimiùm laudas, Cheræmon Stoice, mortem,
  Vis animum mirer suspiciamq; tuum.
[a] Hanc tibi virtutem fracta facit urceus ansa,
  Et tristis nullo qui tepet igne focus.
Et teges [b] & cimex, & nudi sponda grabati,
  Et brevis, atque eadem nocte dieque toga.
[c] O quàm magnus homo es, qui fæce rubentis aceti,
  Et stipulâ, & nigro pane carere potes!
[d] Leuconicis [e] agedum tumeat tibi culcita lanis,
  Constringatq; tuos purpura [f] texta toros:
Dormiat & tecum, qui, cùm modò Cæcuba miscet,
  Convivas roseo torserat ore puer:
O quàm tu cupias ter vivere [g] Nestoris annos,
  Et nihil ex ulla perdere luce voles!
Rebus in angustis facile est contemnere vitam;
  [h] Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

a Non hoc facis ex virtute & fortiter, sed ex inopiâ rerum & pusillanimitate.
b *Et tritus cimice lectus.* supra ep. 33.
c *Ironicè.*
d Al. *Lingonicis*. vide ep. 159. l. 14.
e Quod si tibi res suppeteret ampla, & lauta.
f Al. *pexa*.
g Ep. 30. l. 9. 2.
h Vide ep. 9. l. 1. & 80. l. 2.

Ad Severum. LVIII.

[a] MIraris docto quòd carmina mitto Severo,
  [b] Ad cœnam quòd te, docte Severe, vocem.
Jupiter ambrosia satur est, & nectare [c] vivit:
  Nos tamen exta Jovi, [d] thura, merumq; damus.
Omnia cùm tibi sint dono concessa deorum:
  Si quod habes, non vis; ergo quid accipies?

a Ep. 27. l. 9.
b Ut Mæcenatem Horatius od. 29. l. 3.
c Scriv. *Vivo* Idem.
d *Cruda*, ex mente & MSS. Gruteri; ut *exta cruda* opponantur Ambrosiæ, *merumque* nectari. Omnia Deorum sunt, inquit Seneca; tamen Diis posuimus donum, & stipem jecimus. 7. de Benefic. 4. c.

In

In Telesphorum. LIX.

Cum me velle vides,[a] tentumque, Telesphore, sentis,
Magna rogas. puta me velle negare [b] nihil.
Et nisi juratus dixi, *dabo*, subtrahis illas,
[c] Permittunt in me quæ tibi multa, nates.
Quid si me tonsor, cùm stricta novacula supra est,
Tunc libertatem, divitiasque roget?
Promittam: [d] nec enim rogat illo tempore tonsor,
Latro rogat: res est imperiosa timor.
Sed fuerit curvâ cùm tuta novacula thecâ,
Frangam tonsori crura manusque simul.
At tibi nil faciam: [e] sed lotâ mentula lævâ
[f] Λειχάζειν cupidæ dicet avaritiæ.

a Ut infra ep. 74. Alii *certumque, tecumque* alii.
b Al. *licet.* Rutgers. legit. *Magna rogas. puto me velle negare. licet?*
c Quæ faciunt ut multâ in me licentiâ uti audeas.
d Non quatenus tonsor, sed quasi latro.
e Al. *Sed motâ mentula læ ô.* ut 42. ep. l. 9. & 74. infra.
f Irrumationem innuit quæ ori obstruso quidvis petendi facultatem intercluda. Othmar. Nachtgal. in edit. Gryph. J. Scalig. aliiq; præferunt lectionem Λαιάζειν. h. e. jubebit te avarum plorare. è formula testatorum, qui *plorare jubebant* illos quibus nihil legarant.

De Charino. LX.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit annulos,
Nec cùm lavatur. causa quæ sit, quæritis?
[g] Dactyliothecam non habet.

g Non habet repositorium annulorum, ut qui sui non sint sed conducti.

De Chione & Phlogide. LXI.

Sit Phlogis, an Chione Veneri magis apta requiris?
Pulchrior est Chione. sed Phlogis [a] ulcus habet.
Ulcus habet, [b] Priami quod tendere possit [c] alutam,
[d] Quodque senem [e] Pylium non sinat esse senem.
Ulcus habet, quod habere suam vult quisq; puellam:
[f] Quod sanare Criton, non quod Hygea potest.
At Chione [g] non sentit opus, [h] nec vocibus ullis
Adjuvat: absentem, marmoreamque putes.
Exorare dei si vos tam magna liceret,
Et bona velletis tam pretiosa dare:
Hoc quod habet Chione corpus, faceretis haberet
Ut Phlogis; & Chione quod Phlogis ulcus habet.

a Veneris sensum, urticas, pruriginem, lasciviam.
b *Quo incendi iam frigidus ævo Laomedontiades & Nestoris hernia possit.* Juv. sat. 6. v. 326.
c Nervum languentem & laxum instar alutæ.
d *Quo Pylius iuvenescere posset, Tithonusque annis fortior esse suis.* Ovid. 6. eleg. 3 l. Amor.
e Al. *Pelium.*
f Nam *fœmina simplex.* Juven. 6. sat. 328. v. cui medicus non medica opem ferre potest. sic infra ep. 72. d. Hygeia autem filia Æsculapii. Pausanias in Atticis & Plin. l. 35. c. 2. h. e. sanitas.
g *Fatua est.* ut de Laufella dixit ep. 8. l. 3. *Infelix, cui torpet hebes locus ille, &c.* Ovi. 3. de Arte.
h Καὶ σὺ μένεις ἀπλῶς, οὐδὲν ἐρῶντος ἔχεις. Anthol. 7. l. ep. Philodemi. & infra ep. 105.

De Manneio. LXII.

a LInguâ maritus,[a] mœchus ore Manneius,
[b] Summœnianis inquinatior buccis:
Quem cùm fenestra vidit à * Suburanâ
Obscœna [c] nudum [d] lena, fornicem clausit,
[e] Mediumq; mavult basiare, quàm summum:
Modò qui per omnes viscerum tubos ibat,
Et voce certa, consciaq; dicebat,
Puer, an puella matris esset in ventre,
(Gaudete cunni, vestra namque res acta est)
Arrigere linguam non potest fututricem.
Nam, dum tumenti mersus hæret in vulvâ,
Et vagientes intus audit infantes,
[f] Partem gulosam solvit indecens [g] morbus,
[h] Nec purus esse nunc potest, [i] nec impurus.

a λείχειν, φοινικίζειν, ἀρρητοποιεῖν.
b Ipsis prostibulis Suburanis, ep.35 l.1.c. *quorum artificia vales halitus oris*, &c. Juv.10. sat.3.8.v.
c In lupanaribus nudæ prostabant meretrices. Petronius, Juven.6. Xiphil. in Heliogab.
d Al. *Leda*. ut ep.4.l.4.k.
e Τὰν ἰσχύον μᾶλλον τᾶ σώματος.
f Linguam reddidit paralyticam, sideravit. ut infra ep.86.
g Paralysisne ἀπὸ τῆς πνεύματος καὶ τῆς ἐμμηνίων, quorum malefico humore marcescunt segetes, apes immoriuntur, &c. Plin.15.c.7.l. an sideratio? ut ep.86. infra. h Morbo illo contaminatus. i Lingui ut prius mœchus.

De Lesbia. LXIII.

LEsbia se jurat [k] gratis nunquam esse fututam.
Verum est: cùm futui vult, numerare solet.

k Sine pretio. voluit illa significare *accepto*, intelligit poeta *dato*.

In Philomusum. LXIV.

SPectas nos Philomuse, cùm lavamur,
Et quare mihi tam mutoniati
Sint leves pueri subinde quæris.
Dicam simpliciter tibi roganti:
Pædicant, Philomuse, [l] curiosos.

l Similes tui cinædos, qui curiosis oculis & devorantibus spectas quærisque per balnea mutoniatos. vide ep.97.l.1.l.& l.9.ep.69.d.

In Faustum. LXV.

NEscio tam multis quid scribas, Fauste, puellis:
Hoc scio, quòd scribit [m] nulla puella tibi.

m An itaq; pueri? An hinc voluit se videri in gratiâ esse apud puellas? ep.62.l.3.h. quarum tamen nulla illi rescripsit.

In Justinum. LXVI.

a SExcenti cœnant à te, Justine, vocati
b Lucis ad officium, quæ tibi prima fuit:
Inter quos, memini, non ultimus esse solebam:
Nec locus hic nobis invidiosus erat.
c Postera sed festæ reddis solennia mensæ:
d Sexcentis hodie, cras mihi natus eris.

a Permald. *Synecd.*
b Ad natalem tuum celebrandum.
c Jam verò me velut imi ordinis amicum invitas ad reliquias & analecta in crastino convivii.
d Hodie itaq; invitati celebrent natalem tuum muneribus, pro more, genethliacis: ego cras vel nunquam, neq; enim veniam vocatus.

In Vacerram. LXVII.

ET delator es, & calumniator:
Et fraudator es, & negotiator:
Et fellator es, & lanista. miror
e Quare non habeas Vacerra nummos.

e Quod vulgo dicitur: he hath too many occupations to thribe. *Qui ubique est, nusquam est.* Senec. epist. 2. *Multa novit vulpes, sed echinus unum magnum.*

In Maronem. LXVIII.

NIl mihi das vivus: dicis post fata daturum.
Si non es stultus, scis Maro f quid cupiam.

f Mortem tuam, ut ep. 69 l. 6. b. ep. 37. l. 8. & supra 45. ep.

Ad Mathonem. LXIX.

PArva rogas magnos: sed non dant hæc quoque (magni.
g Ut pudeat leviùs te Matho, magna roga.

g Levior quippe ignominia ex repulsa in magnis quàm parvis. & adverte Polyptoton in *magnos, magni, magna.*

Epitaphium canis Lydiæ. LXX.

a AMphitheatrales inter b nutrita magistros
Venatrix, sylvis aspera, blanda domi,
Lydia b dicebar, c domino fidissima dextra,
Qui non Erigones mallet habere d canem:
e Nec qui, Dictæâ Cephalum de gente secutus,
f Luciferæ pariter venit ad astra deæ.

a Inter Venatores qui curant venationes exhibendas in Amphitheatro nutrita.
b *Prosopopœia canis.*
c Domino meo æquè fida ac dextra propria. Alii leg. *Dextro* ut sit *κύριον*.
d Meram, Hymerum, seu Newram, canem, quæ Erigone monstravit ubi pater Icarius e pastoribus Atticis occisus jaceret insepultus. Hygin. 130. fab. e Nec Lælaps canis à Jove custos Europæ appositus, quem à Minoe acceptum Procris conjugi suo Cephalo reliquit. Hygin. 2. L. & Ovid. 7. Metam. f Ad Lunam, seu Dianam gaudentem venatione & canibus. *Vel*, inter astra relatus est à Jove.

g Non me longa dies, nec inutilis abstulit ætas;
Qualia Dulichio fata fuere cani.
h Fulmineo spumantis apri sum dente perempta,
Quantus erat [i] Calydon, aut, [k] Erymanthe, tuus.
Nec queror, infernas quamvis citò rapta sub umbras:
Non potui fato [l] nobiliore mori.

g Neque eram annosa ut ille Ulyssis canis Argus, qui reversum post 20. annos agnovit herum. Odyss. 17. & Aristot. 6. l. hist. anim.
h Obliquè ferienti instar fulminis. *vel* urenti: Inesse enim aprorum dentibus igneam vim testatur Xenophon in κυνηγετ, & Oppian. 3. κυνηγ. λευκὸν ὀδόντες ἀλᾶθειον αὐτοῖς. ἔχειν μαλερὴν πυρόεσσαν ἀυτμήν. *nec vires fulmineus apro.* Ovid. k Sus Erymanthius, quem interemit Hercules. *Apostrophe.*
l Quàm venatione & pugnâ in Amphitheatro.

In Tuccam. LXXI.

VEndere Tucca [a] potes centenis millibus emp(tos?
b Plorantes dominos vendere Tucca potes?
Nec te blanditiæ, nec verba, [c] rudesq; querelæ,
Nec te [d] dente tuo saucia colla movent?
Ah facinus, tunica patet inguen utrimq; levatâ,
Inspiciturque tuâ mentula facta manu.
Si te delectat numerata pecunia, vende
Argentum, mensas, [e] myrrhina, rura, domum.
Vende senes servos, agros & vende paternos:
Ne pueros vendas, omnia vende miser.
Luxuria est emere hos, quis enim dubitátve, negátve
[f] Sed multo major vendere luxuria est.

a Sustines?
b Pueros amasios, ut amicæ dictæ sunt *dominæ*. vel pueros plorantes orantesque te ne veneant dominis aliis.
c Pueriles, non fictæ.
d Dum amore furens impressisti eorum cervicibus memorem dente notam.
e Ep. 113. lib. 14.
f Sic ep. 63. l. 2. *hæc* magè *luxuria est.*

De Lædâ. LXXII.

a HYstericam vetulo se dixerat esse marito,
Et queritur futui Leda necesse sibi:
b Sed flens, atq; gemens tanti negat esse salutem,
Seque refert potiùs proposuisse mori.
Vir rogat ut vivat, [c] virides nec deserat annos,
Et fieri, quod jam non facit ipse, sinit.
Protinus accedunt [d] medici, medicæq; recedunt,
[e] Tolluntùrq; pedes: O medicina [f] gravis!

a Uteri strangulatione laborantem, cui morbo præscribunt remedium medici validam congressus succussationem.
b Sed tamen lacrymans dissimulat mori se malle quàm hujusmodi convalescere remedio.
c Nec ætatis flore velit mori.
d Supra ep. 61. f. e In Venerem. ep. 81. l. 10. b. f Scoptice.

De Nata. LXXIII.

DRauci Nata sui vocat [a] pipinnam,
Collatus cui Gallus est Priapus.

a Turnebus l.8.c.4. legit *bipennam*. Janus Parrhasius in Var. Annot. & Cælius Rhod. l.4.c.6. legunt *vepenem*, exponuntque. Nata vastum subactoris sui virile diminutivo nomine appellat vepenem, i. parvulum penem, cui tamen si conferas Priapum ipsum (ep.36.l.1.h.) videatur præ hoc Gallus eviratus. *Pisinnam* legit Jan. Rutgersius, ut Labeo apud vet. scholiasten Persii, *Crudum manduces Priamum, Priamiq; pisinnos*. i. pueros, filios, vide Gasp. Barthii advers. l.1.6.c.

In Lygdum. LXXIV.

VEnturum juras semper mihi, Lygde, roganti,
Constituisq; horam, constituisq; locum.
Cùm frustrà jacui longa prurigine tentus,
Succurrit pro te sæpe [a] sinistra mihi.
Quid precer, O fallax, meritis, & moribus istis?
[b] Umbellam [c] luscæ, Lygde, feras [c] dominæ.

a Ep.42.l.9. & 59. supra c.

b Lib.14.ep.28.

c Inservias deformi dominæ, quoniam non vis amari à domino.

De Bacchara. LXXV.

CUrandum penem commisit Bacchara Græcus
Rivali medico: Bacchara Gallus erit.

Quo amatâ frueretur fini rivali, Baccharam castravit medicus *Chironomicâ* (ut ait Sidonius Apollinaris ep.12.l.4.) *magis institutus quàm Machaonicâ*. Qualis & ille fuit ep.98.l.9. supra.

In Cæliam. LXXVI.

[a] THecâ tectus aeneâ lavatur
Tecum, Cælia, servus. ut quid, oro,
Non sit cùm citharœdus, aut choraules?
Non vis, ut puto, mentulam videre.
Quare cum populo lavaris ergo?
[b] Omnes an tibi nos sumus spadones?
Ergo, [c] ne videaris invidere,
Servo, Cælia, fibulam remitte.

a Fibulâ ære circumligatâ, vide ep.34. & 81.l.7.

b An ille solus in nobis vir est? sic ep.34.l.7. *An sola est*, &c.

c Ne videaris ejus conspectum nobis invidere, tibi reservare, refibula servum tuum.

Ad Pætum. LXXVII.

SOlvere, Pæte, decem tibi me sestertia cogis:
[a] Perdiderat quoniam Bucco ducenta tibi.
Ne noceant, oro, mihi non mea crimina: [b] tu qui
Bis centena potes perdere, perde decem.

a Al. *Perdiderit*. i. conturbârit.

b A majori lepidè jocatur rogat ut jacturam 10. HS. ferat in se, qui tulit 200. in alio.

In Vacerram. LXXVIII.

IN omnibus Vacerra quòd conclavibus
Consumit horas, & die totâ sedet:
a Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

a Non sedet compescendi alvi gratiâ, sed ut invitetur ab aliquo domino earum cœnationum seu conclavium in quibus sedet.

Ad Victorem. LXXIX.

UTere fœmineis complexibus, utere Victor,
Ignotumque sibi mentula discat opus.
a Flammea texuntur sponsæ, jam virgo parata est;
b Tondebit pueros jam nova nupta tuos.
Pædicare semel cupido dabit illa marito,
Dum metuit teli vulnera prima novi.
Sæpiùs hoc fieri nutrix, materque vetabunt,
Et dicent, *uxor, non puer, ista tibi est.*
Heu quantos æstus, quantos patiere labores,
Si fuerit cunnus res peregrina tibi!
c Ergo Suburanæ tironem trade magistræ.
Illa virum faciet: non bene virgo docet.

a Flammeum erat velamentum luteum seu rubeum quo nova nupta tegebatur pudoris gratiâ, vel in subjectionis symbolum.
b Tondebit catamitos suos tanquam emeritos & exoletos, postquam uxorem duxeris, ep. 18. l. 12.
c Trade te instituendum meretrici cuipiam suburanæ, quæ melius docebit te officium viri quàm nova nupta & rudis.

Ad Pætum. LXXX.

a AD primum decima lapidem quòd venimus horâ,
Arguimur lentæ crimine pigritiæ.
Non est ista b viæ, non est mea, sed tua culpa;
Misisti mulas qui mihi, Pæte, c tuas.

a Ad suburbanum tuum quod mille passus ab urbe distat.
b Al. *quidem*.
c Tam pigras & tardas.

De Baiis. LXXXI.

a LItus beatæ Veneris aureum Baias,
Baias superbæ blanda dona naturæ,
Ut mille laudem, Flacce, versibus Baias:
Laudabo dignè non satis tamen Baias.
b Sed Martialem malo, Flacce, quàm Baias.
Optare utrumq; pariter, c improbi votum est.
Quòd si deorum munere hoc tibi detur:
d Quid gaudiorum est Martialis & Baiæ!

a Locum gratum, venustum, blandum, delicatum, lasciviæ imò vitiorum diversorium.
b Sed malo valetudini & voluptatibus meis indulgere, quàm, dum salubres Baias mille versibus laudo, saluti meæ parùm consuluisse videri.
c Al. *improbum*.
d Quantulum gaudii erit ex Baiis à Martiale laudatis!

De spadone, & sene. LXXXII.

Cum sene communem vexat spado Dindymus Ae-
Et jacet in medio a sicca puella toro: (glen,
Viribus b hic opus non est, c hic utilis annis.
Ergo sine effectu prurit uterque labor.
Supplex illa rogat pro se, miserisque duobus,
Hunc juvenem facias, hunc, d Cytherea, virum.

a Unde illud [illegible] Ovid. *Dutrem hoc* [illegible] *malevit* [illegible] b Eunuchus [illegible] l. 6. Juven. sat. [illegible] c Senex, & [illegible] d Venus, thalami praeses.

De Philostrato. LXXXIII.

a A Sinuessanis conviva Philostratus undis
Conductum repetens b nocte jubente larem,
Pane imitatus obit saevis c Elpenora fatis,
d Praeceps per longos dum ruit usque gradus.
e Non esset, nymphae, tam magna pericula passus,
Si potius vestras ille bibisset aquas.

a A Balneis & [illegible] quae [illegible] Sinuessae, quae urbs est Campaniae. b Sera jam nocte, quae domum suam repetere monebat. c Qui, apud Homerum Odiss. a. ebrius è scalis devolutus interiit. d Dum coecus ruit è scalis per quas conscendit ad conducta coenacula. e Non hoc illi accidisset, [illegible] Nymphae Sinuessanae, si vestras bibisset aquas, quae vel insaniam [illegible] Plin. [illegible] vide ep. [illegible] l. 3. Anthol. [illegible]

Ad Sosibianum. LXXXIV.

NEmo habitat gratis, nisi dives & orbus apud te.
a Nemo domum pluris, Sosibiane, locat.

a Namque visitato hoc hamatoque munere orborum divitum haereditatem captat.

De Antiocho tonsore. LXXXV.

Qui nondum Stygias descendere quaerit ad um-
a Tonsorem fugiat, si sapit, Antiochum. (bras,
Alba minus saevis b lacerantur brachia cultris,
Cum furit ad c Phrygios d enthea turba e modos.
f Mitior implicitas Alcon secat f enterocelas,
Fractaque g fabrili dedolat ossa manu.
Tondeat hic inopes h Cynicos & h Stoica menta,
i Collaque pulverea nudet equina juba.
Hic miserum k Scythica sub rupe Promethea radat,
Carnificem nudo pectore l poscet avem.
m Ad matrem fugiet Pentheus, ad Maenadas Orpheus:
n Antiochi tantum o barbara tela sonent.

a Huic geminum est Lucilii ep. [illegible] 2. Anthol. c. 26. [illegible] b Sacerdotes in sacris Isidis ut & * Cybeles Phrygiae Deae (quam eandem cum Iside esse volunt) cultris sibi humeros, pectus & lacertos sauciabant. c [illegible] Corybantes, tympana, [illegible] &c. d Numine [illegible] furore sacro correpta. e Chirurgus Alcon levius [illegible] [illegible] secat enterocelas. f Hernias ex intestinis in scrotum decla[illegible] psis. g Dura & gravi, [illegible] [illegible] fabri, non molli & tonsoria. h Philosophi promissas alebant barbas, [illegible] [illegible], quas saepe vellit Lucianus. i [illegible] equorum jubas. k Ep. 7. lib. spect. & 9. L. [illegible] l Prometheus libentius [illegible] animo praebebit jecur laniandum aquilae, quam mentum [illegible] [illegible] dum Antiocho. Al. *pascat*. m Ab hoc tonsore fugiet vel ad matrem [illegible] Agaven a qua [illegible] [illegible] tus est; ab hoc fugiet Orpheus ad furentes Bacchas a quibus discerptus est. n [illegible] [illegible] barbarorum [illegible].

Hæc quæcunque meo numeratis o stigmata mento;
In vetuli p picta qualia fronte sedent;
Non iracundis fecit gravis unguibus uxor:
Antiochi ferrum est, & scelerata manus.
q Unus de cunctis animalibus hircus habet cor:
Barbatus vivit, ne ferat Antiochum.

o Rudis manus errantisque novaculæ incisuras & quasi punctiones, ep.44. l.6. [illegible]. p Rugosi, inquinati, & sulcati. Alii legunt Pycta & nomen esse volunt pugilis cicatricibus deformis. Ego retinendam picta opinor, & de stigmatiâ intelligo, qualem habes ep.29. l.2. n & o. q Cor supra hominem adeoque omnia animalia hircus sapit, qui mavult prolixam pascere barbam quàm subire rudes manus & barbara tela tonsoris Antiochi. Καὶ τράγος ἀντιάζων [illegible] λὸς ἐστι Πλάτων. Anthol. 2. l. 52. c.

In Zoilum. LXXXVI.

a SIdere percussa est subito tibi, Zoile, lingua:
Dum lingis certè, Zoile, nunc futuis.

a Ep. 91. l. 7. c. & supra ep. 62. g.

In Parthenopæum. LXXXVII.

LEniat ut fauces medicus, quas aspera vexat
Assiduè tussis Parthenopæe tibi:
a Mella dari, b nucleosque jubet, dulcesque placentas,
c Et quicquid pueros non sinit esse truces.
At tu non cessas totis tussire diebus.
d Non est hæc tussis Parthenopæe: gula est.

a Prescribunt enim medici dulcia ad sistendum moderandumque humorem acrem distillantem.
b Pineos. *Pityida è pinastris singulare remedium adversus tussim, in melle decocta*, &c. Plin. 15. l. 10. c. c Et deliciaria, quæcunque pueros flentes iracundosque placant. d Vide ep. 40. l. 2. c. & i.

Ad Charidemum. LXXXVIII.

DIves eras quondam: sed tunc pædico fuisti,
Et tibi nulla diu fœmina nota fuit.
Nunc a sectaris anus. ô quantum cogit egestas!
Illa fututorem te, Charideme, facit.

a Ut ex hoc opere victum quærites. Juven. sat. 1. ver. 38.

De * Charisiano. LXXXIX.

MUltis jam, Lupe, posse se diebus
Pædicare negat Charisianus.
Caussam cùm modò quærerent sodales,
a Ventrem dixit habere se solutum.

* Al. Malisiano.

a Qua imprudenti excusatione fatebatur se pati solitum, non agere.

Ad Pollam. XC.

b INtactas quare mittis mihi, Polla, coronas?
b A te vexatas malo tenere rosas.

b Amatoribus quippe gratiores corollæ quas amicæ quasi olerent & saperent, quàm quæ recentem spirarent fragrantiam, unde illæ meretriculæ vexatas corollas & p[illegible] ma adrosa amatoribus mittere solebant. Lucian. Toxaris.

In Chrestillum. XCI.

Carmina nulla probas, molli quæ limite currunt,
Sed quæ per salebras, altaque saxa cadunt.
a Et tibi Mæonio quod carmine majus habetur,
b Lucili columella *hic situs Metrophanes*:
c Attonitusq; legis *terrai frugiferai*.
Accius & quicquid Pacuviusq; vomunt.
Vis imiter veteres Chrestille, tuosq; poetas?
Dispeream, d si scis mentula quid sapiat.

a Et tibi magis placet dissolutum, asperum & humile Lucilii seu negligentis alterius cujusquam & lutulenti poetæ carmen, quàm altum, grande, sonorum Homeri. vide Cerealis ep. 2. l. Anthologia. c. 46. & Antipatri ep. cap. 47. Al. *rea carmine tutior habetur*. b *Hic situs est Metrophanes columen familiæ*. versus partem citat Donatus ad Terentium. c Nec sine admiratione legis veterum poetarum duriora verba & hiulca, qualia hæc *terraī frugiferaī* ex resolutione dipthongi. d Alii ad. Alii tu, q. d. Et tamen qui affectas antiquorum verba, uteris præsentibus moribus. Qui probas durum carmen, mollius vivis, ut versus iste meus *Dispeream*, &c. compositione durus est, sensu mollis.

Epitaphium Canaces. XCII.

a Æolidon Canace jacet hoc tumulata sepulchro,
b Ultima cui parvæ septima venit hyems.
Ah scelus, ah facinus! properas quid flere viator?
Non licet hic vitæ de brevitate queri.
Tristius est leto leti genus: horrida vultus
Abstulit, & tenero sedit in ore c lues:
d Ipsaq; crudeles ederunt oscula morbi,
Nec data sunt nigris tota labella rogis.
Si tam præcipiti fuerant ventura volatu,
Debuerant aliâ fata venire viâ.
e Sed mors vocis iter properavit cludere blandæ,
Ne posset duras flectere lingua deas.

a ÆOlidarum familiæ ac generis. vulgoq; hanc ducere originem ab illâ Canace ÆOli filiâ, de qua Ovid. in epist. Alii leg. *ÆOlidos*, Alii *ÆOlis* ... *Canace*.
b Septennis.
c Aphthâ, cancer, mentagra. ep. 79. l. 1.
d Crudelis morbus sorpsit exeditque os Canaces.
e Quæ, nisi vocis organa morbo fuissent interclusa, vel ipsas inexorabiles Parcas dulci voce flectere valuisset.

In Zoilum. XCIII.

Mentitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit:
Non vitiosus homo es, Zoile, sed a vitium.

a In abstracto, & eminenter.

De Theodoro. XCIV.

Pierios b vatis Theodori flamma Penates
Abstulit. hoc Musis, hoc tibi, Phœbe, placet?
O scelus, ô magnum facinus, crimenque deorum,
Non arsit pariter quòd domus, & dominus!

b Poeta & sed mali, cujus incendium domus condolere videtur, per imprecationem queritur quod non & ipse dominus unà cum ædibus perierit.

In verpum anulum. XCV.

Quòd nimium lives, nostris & ubique libellis
 Detrahis, ignosco: [a] verpe poeta sapis.
Hoc quoq; non curo,* quòd tu mea carmina carpas,
 Corripias: & sic verpe poeta sapis.
Illud me cruciat; [b] Solymis quòd natus in ipsis,
 Pædicas puerum, verpe poeta, meum.
* Ecce negas, jurasque mihi per templa Tonantis.
 Non credo: jura, verpe, [c] per Anchialum.

a Judæè, recutite. ep. 82. l. 7. & quæ ad Juvenalem sat. 14. v. 104.
* Quod dum mea carmina carpis, Compilas. Jan. Rutgersius.
b Urbe Judeæ celeberrima, Hierosolyma, Salem, Jebus.
c Omissis quæ hic Domitius Calderinus de Ritu & numine Sardanapali in Anchiala urbe Ciliciæ culto: & quæ Hermolaus ad Plin. l. 5. c. 27. Quæ etiam N. Rigaltius de Anchialo, quem Martialis puerum fuisse autumat: Attende clarius (πῇ γ᾽ ἐμοὶ δοκεῖ) lumen & acumen Jos. Scaligeri in Prolegom. ad libros de Emendatione temporum, ubi de Tyriorum & Sidoniorum dialecto disserens; *Et sane*, inquit, *mirum est illis sanctissimum fuisse insiurandum* Korban, *at Iudæis* חי אלה *vel* חי יהוה Chajala *vel* Chajadonai. *Sed tempore Martialis pronunciabant* Chiala: *Jura verpe per Anchialum. Quia Judæos audiebat* Chiala *jurare; propterea putabat esse* Anchialum, *quòd vox* Anchialus *notior illi fuerat quàm* Chiala. Cujus ingeniosissimi viri expositioni subscribo, nisi quòd poetam posuisse Anchialum pro notiori vocabulo (fueritne illud magi, herois, hominisve ficti nomen?) inficias eam. Quinimo totum hoc & integrum fuisse Judæorum juramentum contendo. אם enim Hebræis sonat *Si* in juramentis usitatum, ut 5. c. Jerem. 2. v. ואם חי יהוה *& si vivit Dominus*, atque alibi pluries in S. Script. Quin & אם absolutè positum in jurando negat, Psal. 89. v. 36. & 1. Reg. 17. c. 1. v. Quum itaque poeta ex pronunciatione τῶ אם חי אלה *Si vivit Deus* advertisset Judæos jurasse, Hebræa non intelligens, esse has distinctas voces unius Dei nomen credidit, atque ita usurpavit *n* ante *ch* in *n* verso ad Græcas & Romanas literarum dispositionis leges.
* Erit itaque hic poetæ sensus. Scio ego vos Iudæos projectissimam esse ad libidinem gentem, ut ut religione, commercio, officiis, & concubitu alienorum abstinere professam: Scio itidem apud vos profana esse omnia, quæ apud nos sacra: Scio apud vosipsos fidem esse obstinatam, adversus alios hostem. Scio nihil vos prius imbui, quàm contemnere deos alienos, vestrum solùm colere, vereri, respicere, &c. *Tacit. 5. Hist.* Quoniam itaque te suspectum habeo pro scarabæo, κανθάρῳ τοιαῦτα κυλινδοῦντι, non credo tibi neganti per Templum jurato, ut qui nullâ te hic religione aut perjurii pœnâ teneri putes: verùm adigo te ad Juramentum per Deum vestrum, per quem jurato tibi credam. *Clariss. Seldenus* in Prolegomenis ad penitissimæ eruditionis opusculum, *De Successionibus, seu Jure hæreditario Ebræorum*, etiam tendit ulteriùs, conceptum scriptumque à poetâ versum fuisse autumans ad hunc modum: *Non credo; jura verpe iperas chi olam*, ut integra sit juramenti formula, יפרע חי עולם *Vindictam sumat is qui vivit in æternum*. Nec prætereundum censeo, quod in *Specimine Conjecturarum* nuperrimè edito habet vir Doctiss. Ioannes Croius, qui neque Farnabii neque Seldeni formulas usitatas ac tritas fuisse apud Iudæos scribens, unicâ literâ mutatâ rem restitui vult, *Alchialum*, אל חי עולם è Chaldæorum dialecto. Quamvis tamen neutra loco moveri aut exauctorari mereatur, nisi suam hanc leviter quidem à nostris deviam conjecturam validiori tibicine fulcisset quàm rejectione merâ, nudaque, testibus non datis, assertione.

Ad Flaccum. XCVI.

INcideris quoties in basia fellatorum,
In [a] folio [b] puto te mergere, Flacce, caput.

a Ep. 42. l. 2.
b Vide ep. 50. l. 3.

Ad Germanum. XCVII.

[a] MArtia non Rhenus salit hic, Germane, quid obstas,
Et puerum prohibes divitis imbre lacus?
Barbare, non debet submoto cive ministro
[b] Captivam [c] victrix unda levare sitim.

a Hæc, O Germane, est è nostrâ Marciâ (de qua ep. 42. l. 6. f.) non ex tuo Rheno deducta aqua: ut ejus potu interdicas ingenuo civi.
b Tui captivi.
c Martia, ducta in urbem Romam Germaniæ victricem.

In Thelesillam. XCVIII.

UNa nocte quater possum: sed quatuor annis
Si possum, peream, te Thelesilla semel.

Ep. 23. & 75. l. 3.

Ad Bassam. XCIX.

[a] EFfugere non est, Basse, [b] basiatores.
Instant, morantur, persequuntur, occurrunt.
Et hinc, & illinc, usquequaque, quacumque.
[c] Non ulcus acre, pustulæve lucentes,
Nec [d] triste mentum, sordidique [e] lichenes,
Nec [f] labra pingui delibuta ceroto,
Nec [g] congelati gutta proderit nasi.
Et æstuantem basiant, & algentem.
Et [h] nuptiale basium reservantem.
Non te cucullis asseret caput tectum,
Lectica nec te [i] tuta pelle, veloque,
Nec vendicabit sella sæpius clausa.
Rimas per omnes basiator intrabit.
Non consulatus ipse, non tribunatus,
Sævique [k] fasces, nec superba clamosi
Lictoris abiget virga basiatorem.
Sedeas in alto tu licet tribunali,
Et e curuli jura gentibus reddas:
Adscendet illâ basiator, atque illâ:
Febricitantem basiabit & flentem:
Dabit oscitanti basium, natantique:
Dabit & cacanti. remedium mali solum est;
Facias amicum [l] basiare quem nolis.

a Non licet effugere, nullâ ratione, consilio nullo poteris effugere.
b Ep. 94. l. 7. & 10. ep. 2. l.
c Nullum genus morbi, ulceris aut contagii.
d Mentagra, supra ep. 98. c. & 79. l. 1.
e Qui è genere cancri.
f Delibuta unguento è cerâ ceu cerussâ ad fissuras & ulcera.
g Ep. 36. l. 7. b.
h Quod casto ore reservat sponsus sponsæ suæ acceptum.
i Lecticæ autem pellibus velisque muniebantur. Lips. Elect. 1. l. c. 19.
k Prælicti prætori consulibusq; à lictoribus.
l Cui absq; offensâ negare possis. ep. 23. l. 3.

In Lesbiam. C.

De cathedra quoties surgis, jam sæpe notavi,
a Pædicant miseram Lesbia te tunicæ.
Quas cùm conata es dextrâ, conata sinistrâ
Vellere, cum lacrymis eximis, & gemitu.
b Sic constringuntur geminâ symplegade culi,
c Et Minyas intrant, Cyaneasq; nates.
Emendare cupis vitium deforme? docebo,
Lesbia, nec surgas censeo, nec sedeas.

a Hæreat tibi inter tunicæ. b Al. Si constringantur. c Tunicæ tuæ constringuntur, non secus ac columba vel clavus navis Argus in collisione Cyanearum seu Symplegadum Insularum, quas transsilîere Minyæ Thessali, cæterique Argonautæ: vide quæ ad Senecæ Herc. Fur. ver. 1212. & Medeam, ver. 133. & supra 7. l. 18. ep. 6.

Ad Flaccum. C I.

Habere amicam nolo, Flacce, a subtilem,
Cujus lacertos annuli mei cingant,
b Quæ clune nudo radat, & genu pungat:
c Cui serra lumbis, d cuspis eminet culo.
Sed idem amicam nolo mille librarum.
e Carnarius sum, pinguiarius non sum.

a Gracilem, exilem, junceam. b Quæ depygis, macilenta, & quasi nudis ossibus. c Cujus dorsi spina serram pene se ferat. d Uropygium, ep. 92. l. 3. g. e Puellam volo corporis solidi & carnosam, non pinguedine tumidam gravemque.

Ad Flaccum. C I I.

Thaïda tam tenuem potuisti, Flacce, videre?
f Tu puto, quod non est, Flacce, videre potes.

f Summâ sanè es oculorum perspicaciâ qui tam exilem deprendere possis. vide ep. superius.

In Lydiam. C I I I.

Non est mentitus qui te mihi dixit habere
Formosam carnem, Lydia, non faciem.
a Est ita, si taceas, & si tam muta recumbas,
Quàm silet in cera vultus, & in tabulâ.
Sed quoties loqueris, carnem quoq; Lydia perdis,
Et sua plus nulli, quàm tibi lingua nocet.
b Audiat ædilis ne te, videatque caveto;
c Portentum est, quoties cœpit imago loqui.

a Commendat te tacentem antiæ pulchræ, sed ex est oris tui, quoties loqueris, inelegantia & invenustas, quæ corporis formam deturpet. b Ædilis quippe erat curare portenta (quale est si sedet loquaturve imago) expianda & tollenda. c Corpus habes marmoreis dearum imaginibus non cedens, loquentis verò gestum portentosum.

Ad Sophronium. C I V.

Tanta tibi est animi probitas, orisq; Sophroni,
d Ut mirer fieri te potuisse patrem.

d Ut mirer te vel cum uxore rem habuisse.

In uxorem. CV.

Uxor vade foras, [a] aut moribus utere nostris:
[b] Non sum ego nec Curius, nec Numa, nec Tatius.
Me jucunda juvant tracta per pocula noctes:
Tu properas pota surgere tristis aqua.
Tu tenebris gaudes: me ludere teste lucerna,
Et juvat admissa [c] rumpere luce latus.
Fascia te, tunicaeque [d] tegunt, obscuraque palla:
At mihi nuda satis nulla puella patet.
Basia me capiunt blandas [e] imitata columbas:
Tu mihi das [f] aviae qualia mane soles.
[g] Nec motu dignaris opus, nec voce juvare,
Nec digitis: [h] tanquam thura, merumque pares.
Masturbabantur Phrygii post ostia servi,
[i] Hectoreo quoties sederat uxor equo.
[k] Et quamvis Ithaco stertente, pudica solebat
Illic Penelope semper habere manum.
Pedicare negas: [l] dabat hoc Cornelia Gracco,
Julia Pompeio, Portia, Brute, tibi.
Dulcia [m] Dardanio nondum miscente [m] ministro
Pocula, [n] Juno fuit pro Ganymede Jovi.
Si te delectat gravitas, [o] Lucretia toto
Sis licet usque die: [p] Laïda nocte volo.

a Quasi divortii causa sit inaequalitas morum, vel in uxore magis probatos mores quam in viro.
b Non sum continens, castus, pudicus, quales Cur. Nu. & Tatius. Al. *Non ego sum Curius, non Numa, non Tatius.*
c ἐν τῷ τοῦ πολυχρύσου Ἀφροδίτης ἔργῳ.
d *Obscuraque pallia celant*, Bodl. & Palat.
e Lasciva, qualia sibi ingeminant columbae & passerculi salaces.
f Casta, qualia sibi invicem libant οἱ συγγενεῖς ἀσπάζοντες καὶ φιλοῦντες.
g Supra ep. 61. g.
h Tanquam pura, & rem divinam thure meroque factura. *Sic surgis mane puella Protinus ut sanctos possis adire Deos.* Ovid. 3. l. Amor. 6. l.
i Quoties Andromache & ipsa pudica per lascivum ludum Hectori insedit. *Hisp. cavalgava á Hect.* vel allusum ad versum Ovidii 3. de Arte: *Thebais Hectoreo nupta resedit equo.* k Et socero dormiente, illa castae famae Penelope erat λεσβιάς τρίβουσα. l Verecundissimae matronae Rom. non negabant illud — ejus ep. l. 9. a. maritis suis viris gravissimis. m Ganymede. n Et ipsa castissima conjugii praeses, tamen — o Gravis & casta, ut Lucretia. p Facilem & lasciviam, ut Laida.

Ad Garricum. CVI.

Mittebas libram: quadrantem, Garrice, mittis.
[a] Saltem semissem, Garrice, solve mihi.

a Saltem gradatim & per media descendisses ad hoc imum. ut ep. 74. l. 8.

Ad Albium Maximum. CVII.

Albi Maxime, [*] si vacabit hora,
Hoc tantum lege: namque & occupatus,
Et non es nimium laboriosus.
Transis hos quoque quatuor? [b] sapisti.

[*] Al. *Si vacat barbaro.*
b Qui & hoc tibi laboris parcis, fastidiose lector.

Ad Septicianum. CVIII.

a Evolutum ad umbilicum usque, perinde ac legisses. ep. 67. l. 1.
b Explicitos foculis lustratos, ac rursum involutos, ut sunt meos.

a EXplicitum nobis usque ad sua cornua librum,
Et quasi perlectum, Septiciane, refers.
Omnia legisti: credo, scio, gaudeo, verum est.
Perlegi libros b sic ego quinque tuos.

Ad lectorem. CIX.

* Al. jam.
a Foeneratore.
b Demensa & ciboria servis distribuenda in diem.
c Ep. 25. l. 8. & 16. l. lib. 6.

QUamvis * tam longo possis satur esse libello,
Lector, adhuc à me disticha pauca petis.
Sed a Lupus usuram, puerique b diaria poscunt.
Lector solve. c taces, dissimulasque? vale.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER XII.

M. Val. Martialis Prisco suo salutem.

a Sat scio mihi opus esse validissimâ defensione, qua excusem silentium meum de scribendi intermissione cui contumaciter tres jam annos vacavi. crimen veniâ haud quaquam dignum vel per occupationes urbis, multo minus in hoc provinciali otio & secessu.
b Elegantes & acutos auditores, quales mihi Romæ contigerunt, desidero. hic parum idoneos conspicio.
c A cujus ingenio, judicio, virtutibus, vitiis, nec non ab urbis magnificis ædificiis [illegible] mihi erat seges & materia epigrammatum, idque citra tædium, imo cum Venere quadam & delectatione studii.

a SCio me patrocinium debere contumacissimæ triennii desidiæ: quæ absolvenda non esset inter illas quoque occupationes urbicas, quibus facilius consequimur, ut molesti potius quàm officiosi esse videamur: nedum in hac provinciali solitudine, ubi nisi etiam intemperanter studemus, & sine solatio, & sine excusatione secessimus. Accipe ergo rationem; in qua hoc maximum & primum est, quòd b civitatis aures, quibus assueveram, quæro, & videor mihi in alieno foro litigare. Si quid est enim in libellis meis quod placeat, dictavit c auditor. Illam judiciorum subtilitatem, illud materiarum ingenium, bibliothecas, theatra, conventus,

ventus, in quibus studere se voluptatibus non sentiunt: ad summam omnium, ea quae delicate reliquimus, quasi destituti desideramus. Accedit his [d] *municipalium rubigo dentium, & judicii loco livor, & unus aut alter mali, in pusillo loco multi, adversus quos difficile est habere quotidie bonum stomachum.* [e] *Ne mireris igitur abjecta ab indignante, quae a gestiente fieri solebant. ne quid tamen & advenienti tibi ab urbe, & exigenti negarem,* [f] *cui non refero gratiam, si tantum ea praesto quae possim,* [g] *imperabo mihi, cui indulgere consueveram, &* * *studui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem* [h] *adventoria sua. Tu velim ista quae* [i] *tantum apud te non periclitantur, diligenter aestimare, & excutere non graveris, &,* [k] *quod tibi difficillimum est, de nugis nostris judices nitore seposito, ne Romam,* [l] *si ita decreveris,* [m] *non Hispaniensem librum mittamus, sed Hispanum.*

d Municipium meorum Bilbilitanorum invidia & malevolentia, qui quidem pauci, sed pro loci exilitate multi, me carpunt, obtrectant, mordent.

e Ne sit igitur mirum si per indignationem deposuerim & abjecerim illa studia quae mihi antea cordi fuerunt.

f Rotunde expressit illud Ciceronis 8. epist. l. 4. Fam. epist. *Reliquum est, ut ad omnia quae tui velint, ita sim praesto, ut me non solum omnia debere tua causa, quae possum, sed ea quoque quae non possum, putent.* Boni studii inquit Valer. Max. 4. l. 8. [illegible] *certissimum est indicium supra vires [illegible] viribus [illegible] Alter enim quod potest praestat: alter etiam plus quam potest.* [illegible] Phalaris epist. 31.

g Ego itaque excitabo ingenium meum & studium, quae olim me. Al. *imperavi.* * Al. *studui.* h Libro hoc, tanquam adventoria coena, qua excipere amicos peregre advenientes moris est. Turnebus 30. l. 26. c. i Non solum apud te cui haec scribo, sed & apud alios quibus [illegible]. *Vel,* non tantum judicii & censurae periculum apud te, cujus candore fretus sum, subibunt, quantum apud alios non aequi [illegible] & candidos. k Solita benevolentia & innata humanitate, quibus me perpetuo [illegible] prosequeris, ad tempus deposita, quo rigidiorem agas censorem, dijudicesque an Romam mitti [illegible] his in Hispania scriptum. l Si tu censueris lib. hunc dignum qui Romam videat. m Non tantum a solita urbanitate & Romano cultu degenerem, qui in Hispania scriptus Hispanum aliquid sapiat sed prorsus barbarum ac rudem. Ita locutus [illegible] 2. hist. *Illis incrementis fecit viam, quibus non Hispaniae suae natus, sed Hispaniae [illegible] & significationem adjecerit.* Cum dicimus Hispanos, inquit [illegible], nomen nationis ostendimus; cum autem Hispanienses, cognomen eorum qui provinciam Hispaniam incolunt, etsi non Hispani.

Ad Eundem. I.

[a] Retia dum cessant, [b] latratoresque Molossi,
Et non invento sylva quiescit apro:

a Dum cessat venandi studium per anni tempus, videtur fuisse ver vel autumnus, horae enim neque aestivae & aprorum venationi inservit hyems. b Canes e Molossorum genere, qui acres.

Ocia

Ocia, Prisce, brevi poteris donare libello.
Hora [c] nec æstiva est, nec tibi tota perit.

c Non longissimæ, quales sunt horæ æstivæ, ex divisione diei pro anni tempore inæquali, in 12. partes.

Ad sua carmina. II.

[d] Quæ modò litoreos ibatis carmina Pyrgos,
Ite Sacra, [e] jam non pulverulenta via est.

d Carmina, quæ prius ex urbe ibatis Pyrgos Tusciæ oppidi maritimum, dispergenda inde per alias orbis partes, nunc ego mitto ex aliaverbis parte in urbem. ep. fin. e Humida sc. vere vel autumno, ut priore epa.

Ad librum suum. III.

Ad populos mitti qui nuper ab urbe solebas,
Ibis * tu Romam nunc peregrine liber.
[a] Auriferi de gente Tagi, [b] tetricique Salonis
[c] Dat patrios Manes quæ mihi terra [d] potens.
Non tamen hospes eris, nec jam potes advena dici,
[e] Cujus habet fratres [f] tot [g] domus alta Remi.
[h] Jure tuo veneranda novi pete limina templi,
[i] Reddita [k] Pierio sunt ubi templa [k] choro.
Vel si malueris, prima gradiere [l] Subura:
Atria sunt illic [m] consulis alta [m] mei.
Laurigeros habitat facundus Stella Penates,
Clarus Hianteæ Stella [n] petitor aquæ.
Fons ibi [o] Castalius vitreo torrente superbit,
[o] Unde novem dominas sæpe bibisse ferunt.
[p] Ille dabit populo, patribusque, equitiq; legendum,
[q] Nec nimium siccis perleget ipse genis.
Quid [r] titulum poscis? versus duo tresve legantur,
Clamabunt omnes te, liber, esse meum.

* Al. ibi. a Ex Hispania metallis celebri, ubi aurifer Tagus & Salo cujus aquis ferrum temperatur. ep. 50. l. 1. & l. b Propter montes, vel accolas. c Ubi parentum cineres. d Al. parens. e Cujus pater autorque vixerit Romæ 34. annos. f Libros ep. multorum, duos præsertim, spectaculorum nomen. g Roma. Al. domus tua. h Namque templum est Apollinis & Musarum, ab Augusto in Palatio extructum, in quo poetarum opera recitabantur & poëtæ repræsentantur cum imaginibus. i A Nerva restituta. k Musis & Poetis. l Ep. 37. l. 2. e. m Stellæ, cui ego consiliatum vovi. ep. 45. l. 9. Vel mihi faventis. n Al. fluctor. Stella diu ambivit Violantillam, Statius in Epithalamio Sylv. 1. in cujus ædibus limpidissimus fuit fons, de quo vide ep. 49. l. 7. & l. 6. 47. ep. o Propter Stellam Poetam. p Stella. q Præ desiderio mei effusis lacrymis. r Autoris nomine insignitum.

Ad Priscum. IV.

Quod [a] Flacco, [b] Varioq; fuit, summoq; Maroni
[c] Mæcenas atavis regibus ortus eques.
Gentibus & populis hoc te mihi, Prisce Terenti,
Fama fuisse loquax, chartaq; dicet [d] anus.

a Horatio. b Nobili poetæ. ep. 18. l. 8. b. c Alludit primum Horatii versum. Mæc. atavis edite regibus. d Longæva. vide ep. 40. l. 1. a.

Tu

Tu facis ingenium, tu, si quid posse videmur,
Tu das [e] ingenuæ [*] munera [f] pigritiæ.

* Al. *tu mihi pigritiæ.*
e Literato ocio,
f Hexastichon illud *Macte animi &c.* demigrasse hinc in sextum epigr. suspicatur Turnebus l. 30. c. 26. & huc restituendum, sed non video cur non & illud Nervæ ascribatur, ut suo loco.

Ad Cæsarem. V.

[g] LOngior undecimi nobis, decimique libelli
Artatus labor est, & breve [h] rasit opus.
Plura legant vacui, quibus ocia tuta dedisti:
Hæc lege tu Cæsar: forsan & illa leges.

g Decimus, undecimusq; liber ep. à me emendati contractiq; sunt.
h Castigando rasit. Alius legit vasit. i. evasit.

In commendationem Nervæ. VI.

COntigit Ausoniæ procerum mitissimus aulæ
Nerva: licet [a] toto nunc Helicone frui.
Recta fides, hilaris clementia, cauta potestas
Jam redeunt: longi terga dedere metus.
[b] Hoc populi gentesq; tuæ pia Roma precantur:
Dux tibi, sit semper talis, & iste diu.
[c] *Macte animi, quem rarus habet, morumq; tuorum,
[d] Quos Numa, [e] quos hilaris posset habere Cato.
Largiri, præstare, [f] breves extendere census,
Et dare quæ faciles vix tribuere dei;
[g] Nunc licet, & fas est. [h] sed tu sub principe duro,
Temporibusq; malis, ausus es esse bonus.

a Liberè vacare Musis, sub Imperatore qui Musis Poesique favet.
b Quod habet versus insequens, *Dux tibi &c.*
c * Dividendum hoc epigr. in duo ad *Macte animi* vult Jan. Rutgersius. Magis auctus sis animo, qualem pauci habent. Hortandi formula re bene gesta sumpta à sacris. Quoties enim victimæ in fundebatur thus aut vinum, dicebant, *Mactus est taurus*, h. e. cumulata est hostia & magis aucta. Isidor. l. 10. c. 10. d Ep. 6. l. 11. d. e Quos mores posset habere Cato; nisi quod magis tetrions fuit quam Nerva, supra *hilaris clementia.* f Civium paupertatem opibus sublevare. g Sub principe tam pio, clementi, æquo: quandoquidem h Tu ipse O Nerva sub Nerone & temporibus illis malis non dubitabas esse bonus.

De Ligeia. VII.

TOto vertice [i] quot gerit capillos,
Annos si tot habet Ligeia, trima est.

i Est itaque tripilis ex trislis. ep. 74. l. 6. b.

In commendationem Trajani. VIII.

TErrarum dea, gentiumque Roma,
Cui par est nihil, & [k] nihil secundum,
Trajani modò læta cùm futuros
Tot per secula computaret annos.
Et fortem, juvenemque, Martiumque
[l] In tanto duce militem videret:
[m] Dixit præside gloriosa tali:
Parthorum proceres, ducesque Serum,

k Vel si quid, longo certe intervallo, proximum.
l Sic *Imperatorem, commilitonemq; miscentras &c.* Plin. in Panegyrico Trajani ita locutus est de Cæsare Sylla referente Suetonio. 1. c. *Cæsari multos Marios inesse.*
m Vos (inquit Roma) nominis Romani hostes, nolite ulterius insolescere, jam enim nacti sumus verum Cæsarem injuriarum vestrarum futurum vindicem, venite igitur pacem orantes.

Thraces

Thraces, Sauromatæ, Getæ, Britanni,
Possum ostendere Cæsarem, Venite.

... in hoc video ... ut illud ... in suo loco.

Ad Cæsarem. IX.

[n] Palma regit nostros, mitissime Cæsar, Iberos;
Et placido fruitur pax [o] peregrina jugo.
Ergo agimus læti tanto pro munere grates:
Misisti [p] mores in loca nostra tuos.

n ... Cornelius Palma vir Consularis, illustris & Trajano gratissimus, qui, teste ..., præfuit Syriæ. Idem (credo) jam præfuit ... Hispaniæ. Nam quod de palmâ symbolo Victoriæ & Justitiæ quæ propter Trajani de Dacis & Scythis triumphum in nummis Trajani est expressa non usquequaque convenit. o Extra Italiam. p Præ... æmulum tuorum morum.

De Africano. X.

Habet Africanus millies, tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

Mittit librum ad Parthenium. XI.

[a] Parthenio dic Musa [b] tuo, nostroq; salutem.
[b] Nam quis ab Aonio largiùs amne bibit?
Cujus [c] Pimplæo [d] lyra clarior exit ab antro?
Quem plus [e] Pierio de grege Phœbus amat?
Et si fortè, sed hoc vix est sperare, vacabit:
[f] Tradat ut ipse duci carmina nostra, roga,
[*] Quatuor & tantum timidumq; brevemq; libellum
Commendet [*] verbis; hunc tua Roma legit.

a Vide ep. ... l. ... judicium de hoc ep. ad Parthenium.
b Dic, ep. ... l. ... d.
c Ep. ... l. ... 2.
d Forte de Lyricis vatibus Pimpleide...
e E Poetis.
f Eandem poscit ab illo operam, ep. 6. l. 5.
* Quæ subsequuntur, nempe 3. *Hunc tua Roma legit.*

In Postumum. XII.

Omnia promittis, cum tota nocte bibisti:
Mane nihil præstas: Postume, mane bibe.

g Ut eodem die præstes, atque excidant tibi quæ promisisti ebrius post potionem.

Ad Auctum. XIII.

[h] Gentus, Aucte, lucri divites habent iram.
Odisse quàm donare vilius constat.

h Vide hîc ... ep. 7. l. 4.

Ad Priscum. XIV.

Parcius utaris, moneo, [a] rapiente [b] veredo
 Prisce, nec in lepores tam violentus eas.
Sæpe [c] satisfecit prædæ venator, & acri
 Decidit excussus, nec rediturus equo.
[d] Insidias & campus habet: nec fossa, nec agger,
 Nec sint saxa licet, fallere plana solent.
Non deerunt qui tanta tibi spectacula præstent,
 [e] Invidia fati sed leviore cadant.
Si te delectant animosa pericula: [f] Tuscis,
 Tutior est virtus, insidiemur apris.
Quid te frena juvant temeraria? [g] sæpius illis
 Prisce datum est equitẽ rumpere, quàm leporem.

a Celeri, volante. b Opinio est (inquit Turnebus 18. l. 1. c.) veredum equum esse qui vehat, ut trahat rhedam, sic enim Isidorus lib. 12. c. 1. sed ego (inquit) veterum equum simplicem esse puto qui non trahat rhedam aut cisium, neque enim verisimile est, qui venabatur, rheda vectari. c Ipse, dum prædam captaret, præda factus. d Vel in plano locus est ruinæ & morti. e Levior invidia in Deos, levior querela & jactura alterius quàm tui. ep. 15. l. 1. f Synecdochicè pro granditus & ferocioribus, quales habet Thuscia. g Sæpius equitem venatorem occidere quàm leporem solent provolantes laxis frenis equi. ep. 50. l. 1.

Adulatorium. XV.

Quidquid a Parrhasiâ nitebat aulâ,
 [b] Donatum est oculis, deisq; nostris.
[*] Miratur [c] Scythicas [d] virentis auri
Flammas Jupiter, & [*] stupet superbas
[e] Regis delicias, [f] gravesque luxus.
Hæc sunt pocula, quæ decent Tonantem:
Hæc sunt, quæ [g] Phrygium decent [g] ministrum.
Omnes cum Jove [h] nunc sumus beati:
At nuper, pudet, ah pudet fateri,
Omnes cum [i] Jove pauperes eramus.

a Palatinâ. ep. 54. l. 7. c. b Consecrabatur Diis & templis, spectandum, non utendum. * Non sine admiratione & stupore videt se auro effictum gemmisque radiantem Jup. ep. 5. l. 11. c. Al. Superbi Regis. c Referas ad summos vel smaragdos. nam utroque clarent Riphæi montes. d Repercussu smaragdorum aureis imaginibus & poculis insertorum. e Domitiani Imp. f Principis immoderatum in templis exornandis studium cum damno populi à quo exigebat aurum in hunc usum. g Ganymedem. h Trajano non exigente à nobis & corradente undique aurum in sacros illos luxus. i Nerone.

In Labienum XVI.

Addixti, Labiene, tres agellos:
Emisti, Labiene, tres cinædos:
Pædicas, Labiene, treis agellos.

a Sic ep. 31. l. 10.

In Lentinum XVII.

Quare tam multis à te, Lentine, diebus
 Non abeat febris, quæris, & usq; gemis.

a Cum febris à te excipiatur molli gestatione, balneorum blanditiis, optimorum ferculorum & nutrimentorum [illegible] sumptu vinorumque deliciis, omnium denique, quæ humoris sui [illegible] appetit, lautitiæ & luxu: inhumana certè & insulsa foret, si à tam felici & benigno hospite ad pauperem mi serumque deficeret ac discederet. lepidissimum est ejusdem ingenii apologus N. Gerbellii de Podagrâ & araneâ & epigr. Græc. l. 2. c. 43. Μισόπτωχε θεὰ, μούνη [illegible] δαμάτειρα, &c.

Gestatur

Gestatur b tecum sella, pariterq; lavatur:
  Cœnat boletos, ostrea, sumen, aprum.
Ebria Setino fit sæpe, & sæpe Falerno:
  Nec nisi per c niveam Cæcuba potat c aquam.
Circumfusa rosis, & d nigra recumbit amomo,
  Dormit & in pluma, purpureoq; toro.
e Cùm sit tam pulcrè, tam bellè vivat apud te,
  Ad f Damam potiùs vis tua febris eat?

b Al. *Tecum pariter, pariterque la.*
c Ep. 65. l. 5. b.
d Ulida amomo. ut ep. 3 & infra.
e Alii leg. *Cùm sit ei pulchrâ, cum tam bene vivat apud te.*
f Proletarium nescio quem inopem & infelicem Poetis usurpatum nomen servi manumissi. Horat. & Persio.

Ad Juvenalem XVIII.

Dum tu forsitan inquietus erras
a Clamosâ b Juvenalis in c Suburâ,
Aut d collem dominæ teris d Dianæ:
Dum per limina te potentiorum
e Sudatrix toga ventilat, vagumque
f Major Cœlius, & minor fatigant:
Me multos repetita post Decembres
Accepit mea, rusticumque fecit
g Auro bilbilis & superba ferro.
Hic pigri colimus labore dulci
h Boterdum, * Plateamque: Celtiberis
Hæc sunt * nomina * crassiora terris.
Ingenti fruor, improboque somno,
Quem nec i tertia sæpe rumpit hora.
Et k totum mihi nunc repono, quidquid
Terdenos vigilaveram per annos.
l Ignota est toga: sed m datur petenti
n Rupta proxima vestis à cathedra.
o Surgentem focus excipit p superbâ
q Vicini strue cultus iliceti,
r Multa villica quem coronat ollâ.
Venator sequitur; sed s ille, quem tu
Secretâ cupias habere, sylvâ.

a Strepenti clamoribus præconum & aliorum qui res venales & promercales clamitant.
b Satyricus ille, ut vult Lipsius, quem 20. epist. 4. l. epistolicarum Quæstionum arguit ab exilio reversum scripsisse mortuo Domitiano.
c Ep. 35. l. 2. e.
d Aventinum, in cujus vertice templum Dianæ. ep. 64. l. 6. k.
e In qua tu salutatoris abiecta officia sudas.
f Mons Cœlius, unus è 7. collibus, dictus olim Querquetulanus, & in eo colliculus minor Cœliolus dictus.
g Supra ep. 3. a. & 50. ep. 1. l.
h Ep. 50. l. 1. f.
* Ep. 55. l. 4. *.
i Tertia diei hora, quæ nobis fermè nona vel octava antemeridiana pro vario anni tempore.
k Compenso somno & edormio, quicquid Romæ vigilaveram.
l Officia togata mihi nulla. ep. 51. l. 10. e. *Iani N unaque singulos menses, in ocio fuliginoso & rusticanâ quiete transmittere.* Sidonius epist. 14. l. 2. m Mihi manè surgenti petentiq; datur à servo. n Proxima i. quælibet obvia vestis è ruptâ cathedra repositoria. Vel rupta vestis è proxima cath. productâ ultimâ in *Rupta* propter *pr.* insequentes, vel neglecto Phalæcii modulo, in quo non admodum religiosus est Martialis. o Me. p Altâ. q *Vicina in ipsum sylva descendet focum.* ep. 50. l. 1. r Quem villica cingit multis ollis. vel cui foco villica imponit ollas coquentes prandia & cœnas. s Delicatus adeo & mollis, ut cupias, &c.

t Dispensat pueris, u rogatque longos
Levis ponere villicus capillos.
Sic me vivere, sic juvat perire.

t Diaria, operumque labores. Al. *Dispensans pueris.* u Villicus novaculâ rasus rogat dominum ut liceat pueris deponere capillos, quod signum erat emeritæ suæ militiæ, ut jam in viros transcripti rei rusticæ dent operam. Emmreffius ad 57. ep. 3. l. intelligit ipsum villicum levem rogare dominum ut hoc sibi liceat. vide an huc faciat illud Catulli in Epithalamio, *Sordebant tibi villice Concubine hodie atque heri, Nunc tuum cinerarius Tondet os.*

De Æmilio. XIX.

IN thermis sumit lactucas, ova, lacertum,
Et cœnare foris se negat Æmilius.

In balneis potabant non rarò: sed & quandoque cibo aliquid sumebant. Lautiores unà lavantibus distribuebant cibos gustandos, hos voravit Æmilius, ita ut sibi non esset opus captare cœnam, quod cùm sordidum esset, jactavit se non cœnare foris.

Ad Fabullam. XX.

QUare non habeat, Fabulle, quæris
Uxorem Themison? habet x sororem.

x Amitam, vide ep. 4. l. 2.

Ad * Marcellam. XXI.

a MUnicipem b rigidi quis te Marcella b Salonis,
Et genitam nostris quis putet esse locis?
Tam rarum, tam dulce sapis: c Pallatia dicent,
Audierint si te vel semel, esse suam:
Nulla nec in media d certabit nata Suburâ,
Nec Capitolini collis alumna tibi.
e Nec citò f ridebit peregrini gloria partus
Romanam * ducat quam magis esse nurum.
Tu desiderium g dominæ mihi mitius g urbis
Esse jubes: h Romam tu mihi sola facis.

* Uxorem Martialis ep. 31. infra.
a Quis te crederet Hispanam è Bilbili quam alluit Salo?
b Ep. 3. supra a & b.
c Sic ep. 54. l. 11. *Romanam credere matres Italides possint.*
d Emendatius leg. *certabit.* Neque alia medio Romæ vico vel monte Capitolino nata tibi contenderit, nedum vicerit moribus, linguâ, ingenio.
e Neque facilè alia fœmina nobilis nascetur extra urbem, quam magis deceat esse Romanam, vel quæ magis referat matronam Romanam quàm Marcella. Distichon intricatum, & ni fallor, mendosum, in quo emendando non pauci elaborarunt. Jos. Scal. in Catullum legit: *Te citò ridebit peregrinus Clodia partus, &c.* i. Marcella cui nomen Claudia. f Nata ridebit ad parentes. Allusum ad illud Virg. 4. Ecl. *Qui non risere parentes*, cujus rationem vide apud Servium & alios Virgilii interpretes, tum Quintilian. 9. l. 3. c. & Turnebum 18. l. 34. c. Catullum in Epithalamio. * Al. *deceat.* g Romæ. h Etiam in Bilbili.

De Philænide. XXII.

QUàm sit lusca Philænis indecenter,
Vis dicam breviter tibi, Fabulle?
Esset i cæca decentior Philænis.

i Si utroque careret oculo, sed vide quæ ad ep. 58. l. 2. c.

In Læliam. XXIII.

DEntibus, atq; comis, nec te pudet, uteris emptis.
Quid facies oculo Lælia? non emitur.

[illegible] arte reficies hoc damnum, cum oculi non perinde [illegible] emantur.

Ad juvencum, de covinno curru. XXIV.

O Jucunda, [a] covinne, solitudo,
[b] Carruca magis, [c] essedoq; gratum
Facundi mihi munus [d] Heliani;
Hic mecum licet, hic Juvence, [e] quidquid
In buccam tibi venerit, loquaris.
Non [f] vector Libyci [g] niger caballi,
Succinctus neque [g] cursor antecedit.
* Nusquam est mulio: mannuli tacebunt.
O si conscius esset hic [h] Avitus,
[i] Aurem non ego tertiam timerem.
Totus quàm bene sic dies abiret!

a Carrus cameratæ, *Mela*, l.3.c.4. vehiculum falcibus armatum, unde Ausonius [illegible] covinnus falcifer dictus.
b Curriculo bijugi.
c Curru Britannico, petorrito.
d Al. *Hadriani*.
e Quodlibet liberè.
f Vectus, ὁ [illegible] μενος ἐφ᾽ ἵππῳ. Al. *Rector*.
g Maurus, Massylus eques expediens, ep. [illegible] 23. ep. l. 10. b.

* Mulionem non habet covinnus qui regat equos, unde supra dixit *solitudinem*, certè equuli covinnum trahentes non deferent, non prodent sermones nostros. ep. [illegible] h Stertinius, ep. [illegible] 9. lib. i [illegible], etsi vulgò jactum sit proverbium, *Tacere posse duos, absente altero*.

In Thelesinum. XXV.

CUm rogo te nummos sine pignore, non habeo, inquis;
Idem si pro me spondet agellus, habes.
Quod mihi non credis veteri, Thelesine, sodali,
Credis colliculis, arboribusque meis.
Ecce reum [k] Carus te detulit: [l] adsit agellus.
Exilii comitem quæris? [m] agellus eat.

k Causidicus & delator. [illegible]
l Tibi in judicio, [illegible] agellus meus, cui magis credis quàm mihi. *Scopticè*.
m Non ego, vetus sodalis.

In avarum amicum. XXVI.

[a] SExaginta teras cùm limina mane senator,
Esse tibi videor desidiosus eques:
Quòd non à prima discurram luce per urbem,
Et referam lassus [b] basia mille domum.
[c] Sed tu purpureis ut des nova nomina fastis,
[d] Aut Numidûm gentes, Cappadocumq; petas?

a Cùm tu ordinis Senatorii discurras, efficiasque salutator, me insimulas desidiæ, qui cùm eques sim (idq; honore non censu) idem non faciam.
b Ep. 94. l. 7. [illegible]
c [illegible] Consul, Consulum autem nomina referebantur in Fastos, qui purpurâ illinebantur. ep. [illegible]
d Vel ut obtineas provinciam in Africa vel Asia.

At mihi, quem cogis medios abrumpere somnos,
Et [e] matutinum ferre, patique lutum,
Quid petitur? rupta cùm pes vagus exit [f] alutâ,
Et subitus crassæ decidit imber aquæ:
[g] Nec venit ablatis clamatus verna lacernis;
Accedit gelidam servus ad auriculam,
Et, rogat ut cœnes secum Lætorius, inquit.
[h] Viginti nummis non ego malo famem?
[i] Quod sit cœna mihi, tibi sit provincia merces,
Et faciamus idem, nec mereamur idem.

e Ep. 36. l. 3. c. & 14. ep. 10. l. 5. f Pelle, calceo. g Nec servus vocatus adest qui afferat lacernas, detrahat, venit tantùm à patrono Lætorio qui me trita & gelidâ togâ horrentem invitet ad cœnam. h Annon mihi satius esset domi tenuem parvo pretio emptam sumere cœnam, quàm tot officiis & tanto labore fractum demereri rectam cœnam vel sportulam? vide Epictet. l. 3. c. 26. & Antholog. l. 5. c. 12. εἰς αὐτόφρασιν. i Alii, *Quam sit*. Alii leg. *Cum sit c*. Ego *Cur sit cœna*.

In Seniam. XXVII.

A Latronibus esse [a] te fututam
Dicis Senia: sed negant latrones.

a Negant te impulsam ab iis, *vel* negant hoc, aiuntque te inhonestius quippiam passam esse, ut Callist. ep. 35. inf.

In Cinnam. XXVIII.

Poto ego [a] sextantes: tu potas, Cinna, [b] deunces.
[c] Et quereris quòd non, Cinna, bibamus idem.

a Pocula duorum cyathorum. ep. 28. l. 1. b. b Pocula undecim cyathorum. c Tu quereris me tibi apponere deterius vinum quàm ego bibo. Imò ego queror quòd tu bibis plus quàm ego. Convenimus tamen & pares sumus, quod ego genere, tu numero; quod ego qualitate, tu quantitate bibis. Neq; enim æquum est te bibonem haurire optimi vini amphoras.

¶ *De Hermogene fure.* XXIX.

[a] Hermogenes tantus mapparũ, Pontice, fur est,
Quantus nummorũ vix, puto, [b] Massa fuit.
Tu licet observes dextram, teneasque sinistram:
Inveniet, mappam qua ratione trahat.
[c] Cervinus gelidum sorbet sic halitus anguem:
[d] Casuras altè sic rapit Iris aquas.
Nuper cùm [e] Myrino peteretur [f] missio læso:
Subduxit mappas quattuor Hermogenes.
[g] Cretatam prætor cùm vellet mittere mappam:
Prætori mappam [*] surripit Hermogenes.

a Nomen aptè fictum, quasi *natus Mercurio* qui callebat *quicquid placuit doloso condere furto*. vide Catulli ep. *Marrucine Asini, manu sinistra non bellè uteris & Tollis linteæ negligentiorum*. b Alius, credo, à Bæbio Massa Bæticæ provinciæ Prætore & prædone. Plin. ult. epist. 7. l. c Attrahit surripitque mappas nativâ quadam furacitate, non secus ac cervus naturali antipathiâ serpentes è latebris spiritu extrahit, cornu elidit voratque. unde ἔλαφος Plutarcho lib. de prud. anim. dictus παρὰ τὸ ἐλάειν vel ἐλαύνειν τοὺς ὄφεις. sanius duxerim ab אולה cerva ab אול cervus. vide Plin. l. 11. c. 83. & AElian. l. 2. c. 9. d Et veluti Iris furtim tollit aquas rursus casuras. hoc ex opinione vulgi. Fit autem Iris ex reflexu radiorum Solis ad nubem resolutam Soliq; oppositam in adspectu nostro. e Gladiatori. 20. ep. lib. spect. f Læso gladiatori arma submittenti & ferrum accepturo, missio sæpe data à munerario, ne interficeretur, intercedente populo. g Candidam mappam in signum Circensium committendorum Prætor quisplerumq; editor missurum, è sella suspendit: fluxitque mos hic à Nerone, qui populo missus flagitante, mappam per fenestram jussit abjici, Cassiod. l. 3. var. Sed & *mappam* usitatum Circo nomen Pœnos sibi vendicasse testatur Fabius Quintil. l. 1. c. 9. * Al. *surpuit*.

h Attulerat mappam nemo, dum furta timentur:
Mantile è mensa surripit Hermogenes.
Hoc quoq; si deerit: medios i distringere lectos,
Mensarumq; k pedes non timet Hermogenes.
Quamvis non modico caleant spectacula Sole:
l Vela m reducuntur, cùm venit Hermogenes.
Festinant trepidi m substringere carbasa nautæ,
Ad portum quoties n paruit Hermogenes.
o Linigeri fugiunt calvi, sistrataq; turba,
Inter adorantes cùm stetit Hermogenes.
p Ad cœnã Hermogenes mappam non attulit unquã
A cœna semper rettulit Hermogenes.

h Mappas suas ad convivia afferebant singuli, mantile convivator præbebat.
i Bracteas argenti lectis deradere. ep. 33. l. 8. g. *Vel lectos stragulis nudare, plagisq; (ut quidam legunt) discingere.*
k Eburneos. ep. 43. l. 2. i. vel mensarum pedibus deradere bracteas argenti.
l Ep. 39. l. 9. c.
m Ne surripiantur ab Herm.
n Apparuit.
o Isidis sacerdotes rasi, linteæ vestis candore puro amicti, & gestantes sistra. i. crepitacula ex ære aut argento tinnula, … æreis.
p Supra, nota h.

Ad Aprum. XXX.

Siccus, sobrius est Aper: quid ad me?
Servum sic ego laudo, a non amicum.

a Qui amicum volo madidum & ebrium, servum siccum & sobrium.

De hortis Marcellæ uxoris. XXXI.

Hoc nemus, hi fontes, hæc textilis umbra supini
Palmitis, hoc riguæ a ductile flumen aquæ:
Prataque, nec b bifero cessura rosaria Pæsto:
Quodq; viret c Jani mense, nec alget olus:
Quæq; natat clusis anguilla domestica lymphis,
Quæq; geret d similes e candida turris d aves:
Munera sunt f dominæ post g septima lustra reverso,
Has Marcella domos, parvaq; regna dedit.
h Si mihi Nausicaë patrios concederet hortos,
Alcinoö possem dicere, malo meos.

a Aquæductus.
b Ep. 42. l. 4. h.
c Jannario.
d Candidas columbas.
e Columbarium. *Adspicis ut veniant ad candida tecta columbæ?* Ovid. Trist. 1. el. 8.
f Uxoris meæ.
g Annos 35. lustrum autem hic capitur: ut ep. 38. l. 10. pro 5. annis, ut patet ex ep. 103. l. 10. f.
h Si mihi Alcinoi filia concederet patris sui pulcherrimos hortos.

In Vacerram. XXXII.

O a Juliarum dedecus Calendarum,
Vidi Vacerra sarcinas tuas, vidi:
b Quas non retentas pensione pro bimâ
Portabat uxor rufa crinibus septem,
Et cum sorore cana mater ingenti.
Furias putavi c nocte Ditis emersas.
Has tu priores frigore & fame siccus,
d Et non recenti pallidus magis buxo
e Irus tuorum temporum sequebaris,
Migrare f clivum crederes f Aricinum.

a Migrabant è conductis ædibus, Calendis Juliis.
b Quas ædium dominus haud dignatus est retinere pro mercede cellæ per biennium tibi locatæ. Neque enim nisi ex biennii cessatione, retentio pignorum erat.
c Erebo.
d Et pallidior marcente buxo.
e Pauper mendicus. ep. 40. l. 5. g.
f Ubi sedent mendici. ep. 19. l. 2.

Ibat g tripes grabatus, & g bipes mensa,
Et cum lucerna, corneoq; cratere
Matella curto rupta latere h meiebat.
i Focum ferentis suberat amphoræ cervix.
Fuisse k gerres, aut inutiles l mænas
Odor m impudicus urcei fatebatur,
Qualem marinæ misit aura piscinæ.
Nec quadra deerat n Casei Tholosatis.
o Quadrima nigri nec corona pulei,
p Calvæq; restes allioque, cepisque,
Nec plena turpi matris olla q resinâ,
r Summœnianæ qua pilantur uxores.
s Quid quæris ædes, villicosq; derides,
t Habitare gratis, ô Vacerra, cùm possis ?
Hæc sarcinarum pompa convenit t ponti.

g Pede curtus uno.
h Et ipsa diffluebat.
i Cervix tui ferentis focum suberat amphoræ quam capiti impositam gerebas. Sunt qui legendum contendunt *Foco virenti*, sed vide 3. sat. Juvenal. v. 250.
k Ep. 76. l. 5. f.
l Ep. 32. l. 11. n.
m Teter, olens pudenda.
n Casei è Tholosa Galliæ, qui mali est saporis.
o Fasciculus pulegii aridi, ut quod esset 4. annorum.
p Colligata in restis formam allia cepæque glabræ & quasi calvæ. ropes of onions, &c.
q Qua resinâ utebatur dropacis vice ad se levigandam mater Vacerræ. r Meretrices. ep. 81. l. 3. a. s Quid quæris villam ruri, quasi lautiorum more per æstatem rusticaturus sis? t Pontibus sc. & crepidinibus, quæ mendicorum sunt stationes. ep. 5. l. 10. d.

De Labieno. XXXIII.

UT pueros emeret Labienus, vendidit hortos:
u Nil nisi ficetum nunc Labienus habet.

u Jocus est in ambiguitate τῶ *ficus* cùm dicat, Labieno ex hortis superesse ficis consitum agrum, intelligit pueros ex nequitia ficosos, ut ep. 52. l. 4. & 70. ep. l. 7. & 66. l. 1.

Ad Julium Martialem. XXXIV.

TRiginta mihi, quatuorque messes
Tecum, si memini, fuere Juli:
Quarum dulcia mixta sunt amaris,
Sed jucunda tamen fuere plura.
Et x si calculus omnis huc, & illuc
Diversus bicolorq; digeratur:
y Vincet candida turba nigriorem.
Si vitare velis acerba quædam,
Et tristes animi cavere morsus,
z Nulli te facias nimis sodalem.
Gaudebis minus, & minus dolebis.

x Si computemus felices nostros faustosque dies, quo more suos numerant Thraces nigris albisq; lapillis. vide ep. 45. l. 8. b.
y Plures apparebunt fuisse boni dies quàm mali.
z νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ ἀνδρὶ ξεινοδόκῳ ὅς κὲ ἔξοχα μὲν φιλέῃσιν, ἔξοχα δ' ἐχθαίρῃσιν, ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα. Menelaus ad Telemachum. Odyss. ιε.

Ad Callistratum. XXXV.

a TAmquam simpliciter mecum, Callistrate, vivas,
Dicere b præcisum te mihi sæpe soles.

a Vis videri ingenuè mecum communicare secreta tua, proinde fateri etiam vitia; sed hoc non facis ingenuè: namq; minus de te fateris, ut majus taceas. b Ep. 72. l. 2.

Non es tam simplex, quàm vis, Callistrate, credi.
Nam quisquis [c] narrat talia, plura [c] tacet.

c In vocibus *narrat & tacet* latet majus illud quod Callistratus non fatetur vitium, vide ep. 83. l. 3. & ep. 95. l. 3. b.

In Labullum. XXXVI.

[a] LIbras quatuor, aut duas amico,
[b] Algentemq; togam, brevemq; lænam,
Interdum aureolos manu [c] crepanteis,
Possint ducere qui [d] duas calendas,
Quòd nemo, nisi tu, Labulle donas,
Non es, crede mihi, bonus. quid ergo?
Ut verum loquar, [e] optimus malorum.
[f] Pisones, * Senecasque, * Memmiosque,
Et * Crispos mihi redde, sed priores:
Fies protinus [g] ultimus bonorum.
Vis cursu, pedibusque gloriari?
[h] Tigrim vince, levemq; [h] Passerinum,
Nulla est gloria præterire asellos.

a Argenti.
b Tritam.
c Ep. 20. l. 5. f.
d Duorum mensium diætam & victum.
e Cum avaris collatus, videris munificus, inter avaros quidem es liberalissimus. *Neque enim bonitas est* inquit Seneca, *pessimis esse meliorem.* 79. epist.
f Nisi liberalitate excedas munificos illos viros * Pi. * Sen. * M. * Cr.
g Quem æquat optimus malorum.
h Equum celerem.

In nasutum. XXXVII.

NAsutus nimium cupis videri.
[i] Nasutum volo, nolo polyposum.

i Urbanum volo & lepidum, non putidum & impudentem scurram, ut ep. 49. l. 1. *Vel* acrem & acutum volo censorem judicemque, non rancidum & nigrum qui vitio suo[...]um corrumpat sensum. Est verò Polypus nasi morbus, de quo Celsus 6. l. 8. c.

Ad Candidum. XXXVIII.

HUnc qui [k] fœmineis noctesq; diesq; cathedris
Incedit tota notus in urbe nimis,
Crine nitens, niger unguento, perlucidus ostro,
Ore tener, latus pectore, crure [l] glaber,
Uxori qui sæpe tuæ comes improbus hæret:
Non est quòd timeas Candide: [m] non futuit.

k In quibus fœminæ sedentes, varia & ad suam Rempub. pertinentia miscent colloquia, sic ep. 62. l. 3. γυναικείας hasce ἕδρας Juvenalis *molles* dixit, sat. 6.
l Dropace depilatus, ep. 29. l. 2. g.
m Ipse est inter cinædos fossa pathica. *Vel* λείχει. *Vel* turpius aliquid.

In Sabellum. XXXIX.

ODi te, quia bellus es [n] Sabelle.
[o] Res est putida bellus, & Sabellus,
Bellum deniq; malo, quàm Sabellum.
[p] Tabescas utinam, Sabelle, belle.

n Sabellum hunc perstrinxerat ep. 84. l. 2. quòd belle scripsisse epigrammata sibi visus est, nunc illi sæpius in os regerens quod affectabat *bellum*, Sabellum pronunciat odio dignum, putidum, & tantum bello minorem, quantum ipse *bellulo* inferior est, illi denique exitium imprecatur. o Ep. 10. l. 1. *Quare* Bene *&* Præclarè *quam[...] nobis sæpe dicatur:* Bellè *&* Festivè *ultimum ferri nolo &c.* Cic. 3. de Oratore. p Ut mi[...]nuo ex primis syllabis tabe diminuto *Sabellus* fiat *Bellus*.

In Pontilianum. XL.

Mentiris, [a] credo: recitas mala carmina, laudo:
Cantas, canto: bibis Pontiliane, bibo.
Pedis, dissimulo: [b] gemmâ vis ludere, vincor.
Res [c] una est sine me, quam facis, & taceo.
Nil tamen omnino præstas mihi. mortuus, inquis,
[d] Accipiam bene te, [e] nil volo; sed morere.

a Subservio, supparasitor, secundas ago, cum Terentiano illo Gnathone, vel Græculo apud Satyricum 3. sat. v. 100. adulatore. item Plutarchi lib. de discrimine amici & adulatoris. ut & Theophrasti charact. 3. & 5.

b Latrunculis vitreis. ep. 72. l. 7. h. & l. 14. ep. 20. c Turpicula quæpiam. d Hereditate, vel hereditatis parte officia tua compensabo. e Ep. 63. l. 6. & 27. ep. l. 6.

In Tuccam. XLI.

Non est Tucca satis, quòd es gulosus:
* Et dici cupis, & cupis videri.

* Quod perditi hominis est & eximiè dissoluti, velle morbum suum profiteri. neq; cautè agere, si non castè.

De Calistrato & Afro. XLII.

[a] Barbatus [b] rigido nupsit Calistratus Afro,
Hac qua lege viro nubere virgo solet.
Præluxere [c] faces, velarunt [d] flammea vultus:
Nec tua defuerunt verba, [e] Thalasse, tibi.
Dos etiam dicta est. non dum tibi Roma videtur
Hoc satis? expectas numquid & ut pariat?

a Huic epigr. ingenium & lux à 2. satyra Juvenalis, vers. 134. vide & Tacit. 15. Annal. quo modo Nero Pythagoræ nupsit.
b Mutoniato.
c Nuptiales, de quibus, vide quæ nos ad Senecæ Thebaida. vers. 263. & 507.
d Ep. 79. l. 11. a. e Nuptiarum deus. ep. 36. l. 1. d.

In Sabellum. XLIII.

Facundos, mihi de libidinosis
Legisti nimium, Sabelle, versus:
Quales nec [a] Didymi sciunt puellæ,
Nec molles [b] Elephantidos libelli,
Sunt illic Veneris novæ figuræ:
Quales perditus audiat fututor.
Præstent, & [c] taceant quid exoleti,
Quo [d] symplegmate quinq; copulentur,
[d] Qua plures teneantur à catena,
Exstinctam liceat quid ad lucernam.
[e] Tanti non erat esse te disertum.

a Spintriæ nescio cujus, monstrosi, pro Diadjmi legi Didymi vult Jos. Scal. ad Catull.
b Poetriæ, quæ libris suis expressit ποικίλα τῆς Ἀφροδίτης καὶ ἀκολασίας σχήματα: cujusmodi figuris & libellis cubicula sua instruxit Tiberius Cæsar. taceo Aretini nefarias tabellas, vide si placet quæ Casaub. ad 43. c. Sueton. Tiberii ex Propertio, Clemente Alex. &c. c An rectius pudore inhibiti ipsi exoleti? Emphaticè. An taceant, uti ep. 95. l. 3. b? d Sellariæ istius ac series turpiter connexorum nimis apertè refert Suetonius cap. 43. Tiberii. Ἀφροδισίων τύπων ἐπὶ τῇ συμπλοκῇ ἐνδεικνυμένων execratur Clemens Alexandrin. Προτρεπτικῷ ad Græcos. e Non erant hæc digna tanto ingenio.

Ad M. Unicum. XLIV.

Unice cognato [a] junctû mihi sanguine nomen
Quiq; geris studiis corda [b] propingua meis:
Carmina cùm facias soli cedentia fratri,
[c] Pectore non minor es, sed [d] pietate prior.
[e] Lesbia cum tenero te possit amare Catullo,
Te post Nasonem blanda Corinna sequi.
[f] Nec deerant Zephyri, si te dare vela juvaret:
Sed tu litus amas hoc quoq; fratris habes.

a Mihi affinis.
b Paventia.
c Scientia & arte.
d Qua cedis fratri primas. vide ejusdem ingenii, ep. 11. l. 11.
e Te Elegiæ gloriâ vel Catullo & Ovidio possent æquiparare amicæ suæ Lesbia & Corinna.
f Non desunt tibi genius & ingenium si grandi stilo & heroico velis intonare; sed tu in fratris gratiam reprimis ingenii tui habenas, & elegias scribis.

Ad Phœbum. XLV.

[g] Hœdina tibi pelle contegenti
Nudæ tempora verticemq; calvæ,
Festivè tibi, Phœbe, dixit ille,
Qui dixit caput esse [h] calceatum.

g Galericulo ex hirsuta hædi pelle ad dissimulandam calvitiem. ep. 5. l. 14.
h Cùm eâdem tegeretur materiâ, qua pedes.

Ad Classicum. XLVI.

Vendunt carmina Gallus, & Lupercus.
Sanos, Classice, nunc nega poëtas.

Etsi Democritus Poetas sanos, i. mentis compotes nec ἐνθουσιάζοντας & sacro furore correptos excludat Helicone: quis tamen audet negare Gallum & Lupercum sanos esse, qui mala sua carmina pretio obtrudant hominibus proculdubio insanis qui mala emunt carmina?

In habentem varios mores. XLVII.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem:
* Nec tecum possum vivere, nec sine te.

* Sumptum ab Ovidio eleg. 10. 3. l. Amor. *Aversor morum crimina, corpus amo. Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum, &c.*

In lautum invitatorem. XLVIII.

[a] Boletos & aprum si tamquam vilia ponis,
Et non esse putas hæc mea vota: volo.
Si fortunatum fieri me credis, & hæres
Vis scribi, propter quinq; [b] Lucrina: [c] vale.
Lauta tamen cœna est: fateor lautissima: sed cras
Nil erit, [d] immo hodie, protinus immo nihil;

a Si vulgares & quos ipse soles, apponis cibos, & non quales putas me cupere, hinc hereditatem meam captans? volo.
b Ostrea è lacu Lucrino. ep. 1. l. 6. c.
c Nolo apud te cœnare.
d Imò statim à cœnâ nulla manet gulæ voluptas. Namq; lautissimæ hæ cupediæ vel 2. dejiciuntur per alvum; 3. vel rejiciuntur vomitu per gutturs vel 4. excernuntur per vesicam: neq; earum saporem dignoscet sentetve spongia, canis, aut testa ceu matula.

Quod

Quod sciat e infelix damnatæ spongia virgæ,
Vel f quicumque canes, g junctaq; 4 testa viæ:
Mullorum, leporumque, & i suminis exitus hic est,
k Sulphureusq; color, l carnificesq; pedes.
Non m Albana mihi sit comissatio n tanti;
Nec o Capitolinæ, p pontificumq; dapes.
q Imputet ipse deus nectar mihi, fiet acetum,
Et Vaticani perfida vappa cadi.
Convivas alios r cœnarum quære r magister,
Quos capiant mensæ regna superba tuæ:
Me meus ad subitas invitet amicus f ofellas:
Hæc mihi, quam possum reddere, cœna placet.

e Spongia ligno adhærens, damnata in vile ministerium, ad emundanda sc. obscœna. ut de bestiario quodam refert Seneca, epist. 71. vide Corn. Vitellium cap. 9. in Merulam.
f Qui ad vomitum accurrunt.
g Testæ in angiportis parabantur iis qui urinam emittere volebant. Atque hinc illud Vespasiani e lotio vectigal, Sueton. Vesp. c. 23.
h Optimorum piscium & carnium.

j Ep. 44. l. 13. k Ex cruditate pallor. l Podagra. Λυσιμελοῦς Βάκχου καὶ λυσιμελοῦς Ἀφροδίτης Γεννᾶται θυγάτηρ λυσιμελὴς Ποδάγρα. Anthol. 2. l. 43. e. m Lautissimum epulum quale exhibuit in Albano monte in Quinquatriis Minervæ suæ Domitianus. n Ut stomacho & pedibus laborem. o Jovis epulum in Capitolio à 7. Epulonibus instructum. p Magnifica Pontificum cœna, qualem Metelli describit Macrob. 13. c. 3. lib. Saturn. q Si mihi ipse Iup. largitus nectar in rationibus & meriti loco numeret, non mihi sapiet aliud quàm acetum & vappam è vino vilissimo. r Cœnæ pater, invitator, parochus. f Ep. 221. l. 14.

Ad Linum pædagogum. XLIX.

t CRinitæ Line pædagoge turbæ,
Rerum quem dominum vocat suarum,
Et credit cui Postumilla dives
Gemmas, aurea, vina, concubinos:
u Sic te, perpetua fide probatum,
Nulli non tua præferat patrona:
Succurras misero precor x furori,
Et serves aliquando negligenter
Illos qui malè cor meum perurunt;
Quos & noctibus & diebus opto
In nostro cupidus sinu videre.
Formosos, niveos, pares, gemellos.
Grandes, non pueros, y sed uniones.

t Puerorum nobilium & cirratorum pædagoge. ep. 57. l. 3. not. 8.
u *Precantis Adverb.*
x Meo.
y [illegible]. Expectabatur enim ut peteret pueros, petit ille uniones.

In habentem amœnas ædes. L.

a DAphnonas, platanonas & aërias cyparissos,
Et b non unius balnea solus habes,
Et tua centenis stat porticus alta columnis,
c Calcatusq; tuo sub pede lucet onyx,
Pulvereumq; fugax d hippodromon ungula plaudit,
Et pereuntis e aquæ fluctus ubiq; sonat.
Atria longa patent: sed nec cœnantibus usquam,
Nec somno locus est. f quàm bene non habitas!

a Laureta.
b Magis ampla quàm pro privato homine.
c Pavimenta sternuntur Onychite lapide.
d Spacium per quod currunt equi. ab ἵππος & δρόμος.
e Fontium, scaturiginum in hortis diffluentium.

f Cui inter hæc omnia cœnatio nulla, cubiculum nullum.

De Fabullo. LI.

g Simplex, nec satis exercitatus ad cavendum veteranos hos veteratores.

TAm sæpe nostrum decipi Fabullum, quid
Miraris Aule? semper bonus homo g tiro est.

Ad Semproniam. LII.

a Rufus tuus, Poeta insignis, nec minùs celebris notæ Orator.
b A Rufo tuo jam in Elysiis.
c Quòd tu rapta Rufum tuum sponte repetiisti.
d Helena, Tyndari filia. Alii leg. * *Noluit illa virum vel repetita sequi.*
e A conjuge Menelao & Græcis.
f Menelaus lætus audit te raptam rediisse ad maritum tuum, excusat crimen Helenæ suæ, ridetq; amores Paridis & Deiphobi.
g Ubi tu defuncta migraris ad Elysios campos, nota eris & nobilitata ex hac Rufi tui famâ. h Sed amica, & propter communem raptum favens raptis. i Proserpinam tibi propitiam faciet.

a TEmpora Pieria solitus redimire coronâ,
Nec minus attonitis vox celebrata reis,
Hic situs est, hic ille tuus, Sempronia, Rufus:
Cujus & ipse tui flagrat amore cinis.
Dulcis in Elysio b narraris fabula campo,
Et c stupet ad raptus d Tyndaris ipsa tuos.
Tu melior, quæ deserto raptore redisti;
* Illa virum voluit nec e repetita sequi.
f Ridet, & Iliacos audit Menelaüs amores:
Absolvit Phrygium vestra rapina Parim.
g Accipient olim cum te loca læta piorum,
Non erit in Stygiâ notior umbra domo.
h Non aliena videt, sed amat Proserpina raptas:
Iste i tibi dominam conciliabit amor.

In Avarum. LIII.

* Aut qui habet liberos ut continuet filios, & *pater fuisti*. & ep. 62. infra.
Al. *Paterve*, κύριον.
a Aurei velleris fago suspensi in luco ante templum Martis, de quo Apollonius & Val. Flaccus in Argonauticis, Ovid. 7. Metam. Seneca in Medea. Hyginus 14. fab. Apollod. 1. 1. &c. Alii leg. *Libyci*, de quo ep. 57. l. 3.
b Sed arguis filium tanquam causam tuæ rapacitatis. c Quasi vero tam fatui simus, quibus hoc persuadeas. d Immò tute ipsius vitii pater es. *Vel*, illi autor ad hoc vitium.

NUmmi cùm tibi sint, opesq; tantæ,
Quantas civis habet, * paterve, rarus:
Largiris nihil, incubasq; gazæ,
Ut magnus draco, quem canunt poëtæ
Custodem a Scythici fuisse luci.
b Sed caussa, ut memoras, & ipse jactas,
Diræ filius est rapacitatis.
c Et quid tu fatuos rudesque quæris,
Illudas quibus, auferasq; mentem?
d Huic semper vitio pater fuisti.

In Zoilum. LIV.

Fronti magna fides, inquiunt Physiognomones, pronunciantque, cavendum ab iis quos signavit Deus.

CRine ruber, niger ore, brevis pede, lumine e læsus,
Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

e Sic MS. Bodleianus. Vulgg. *luscus*.

Ad puellas. LV.

GRatis qui [a] dare vos jubet puellæ,
Insulsissimus, improbissimusque est.
Gratis ne [a] date, basiate gratis.
[b] Hoc Ægle * negat, [b] hoc avara vendit.
Sed vendat bene, basiare quantum est.
Hoc vendit quoque nec levi rapinâ:
Aut [c] libram petet illa Cosmiani,
Aut [d] binos quater à novâ monetâ:
Ne sint basia [e] muta, nec maligna,
Nec clusis aditum neget labellis.
* Humanè facit hoc tamen: sed unum est,
Gratis quæ dare basium recusat,
Gratis lingere nec recusat Ægle.

a Vestri copiam facere.

b Etiam basiare.

c Unguenti à Cosmo confecti. ep. 88. l. 1. 2. libram petit Ægle, quo oris impuri fœtorem emendet.

d Octo Flavios monetæ novæ & asperæ.

e Al. *multa*.

* An quia osse & ebore dentata? ep. 73. l. 1. An quia ore impura utpote [illegible] § 95. ep. 1. l. & 15. ep. 2. l.

In Polycarmum. LVI.

[f] ÆGrotas uno decies, aut sæpius anno;
Nec tibi, sed nobis hoc, Polycarme, nocet.
Nam quoties surgis, soteria poscis amicos.
Sit pudor: [g] ægrota jam, Polycarme, semel.

f Convalescenti mittebant amici pro salute receptâ, munera, quæ σωτήρια vocabant. Polycarmus morbum simulabat sæpius, ut haberet occasionem exigendi hæc munera, non secus ac Clytus ille ex natalitiis fictis, ep. 64. l. 8. g Morere, nec convalesce è morbo, sic ep. 40. l. 5. c.

Ad Sparsum. LVII.

[a] CUr sæpe sicci parva rura Nomenti,
Laremq; villæ [b] sordidum petam, quæris?
Nec cogitandi, Sparse, nec quiescendi
In urbe locus est pauperi. [c] negant vitam
Ludimagistri mane, nocte [d] pistores,
[e] Ærariorum marculi die toto.
Hinc ociosus sordidam quatit mensam
[f] Neroniana nummularius massâ:
Illinc [g] paludis malleator Hispanæ
Tritum nitenti fuste verberat saxum.
Nec [h] turba cessat entheata Bellonæ,
[i] Nec fasciato naufragus loquax trunco,

a Quæris, cur toties secedam in sterilem meam & siccam villam Nomentanam, vide Plinii ep. 17. l. 2.

b Ja. Dousa legendum censet *Sparse*.

c Eandem Sybaritæ querelam vide ep. 70. l. 9.

d Qui & ipsi molam vertebant.

e Fabrorum æs cudentium & tractantium malleoli.

f Pustulatâ, optimâ auri atq; argenti notâ, cujusmodi exegit Nero, Suet. c. 44. An forte massam innuit ex metallis, urbe sub Nerone incensi, conflatam, quale fuit æs Corinthium? Alii intelligunt nummos & mensam Claudii fœneratoris, de quo ep. 57. l. 2. k. g Lini & setabi quod in paludosa Hispaniæ locis seritur. *Nam sudaria Setaba ex Hiberis Miserunt*, &c. Catul. Quod enim Turnebus l. 30. c. 26. legendum conjicit *balneis* & de auro rudi & crudo intelligit, nullatenus convenit autem operæ cum fuste & linteæ, optime. h Sacerdotes Bellonæ œstro perciti, *quos sectis Bellona lacertis Sæva movet*. Lucan. l. 1. i Nec emendicans, naufragus, suspensâ ex humeris à pectore naufragii depicti tabula de fascia.

[k] A matre doctus nec rogare Judæus,
Nec [l] sulfuratæ [m] lippus institor mercis.
Numerare pigri damna qui potest somni,
Dicet quot [n] æra verberent manus urbis,
Cùm secta [o] Colcho Luna vapulat [p] rhombo.
Tu Sparse [q] nescis ista, nec potes scire,
[r] Petilianis delicatus in regnis,
[s] Cui plana summos despicit domus montes,
Et rus in urbe est, [f] vinitorque Romanus.
[t] Nec in Falerno colle major autumnus,
[u] Intraq; limen clausus [x] essedo cursus,
Et in profundo somnus, & quies nullis
Offensa linguis, nec dies nisi [y] admissus.
Nos transeuntis risus excitat turbæ,
[z] Et ad cubile est Roma: tædio fessis
Dormire quoties libuit, imus ad villam.

k Devictis enim Solymis Judæorum multi Romam delati Ægeriæ nemus incolebant, & passim mendicabant miseri. Juven. 6. sat. v. 544.
l Ep. 42. l. 1. c.
m Ab opere sulfureo.
n Quorum crepitu Lunæ delinquenti succurri posse credebant. vide quæ nos ad Senecæ Hippolyt. 420. v.
o Magico. propter Medeam, quæ Colchis.
p Ep. 36. l. 9. l.
q Damna somni & urbis molestias.
r Qui habes prætorium. i. villam magnificam sub Janiculo, in agro quondam L. Petilii scribæ. * vide ep. 64. l. 4. d.
f Namq; vinea in urbe ipsa. t Neque in Falerno Campaniæ monte uberior fructuum proventus aut lætiores vites quàm tibi in villâ suburbanâ, ceu urbanâ potius. u Et tibi intra ædium tuarum septa, spatium est gestationi imò cursui. Fr. Modius legit. *Intraq; limen latus essedo cursus.* c. 109. Novantiq. Lect. y Apertis fenestris. z Et mihi ante ipsum cubiculum omnis Roma obstrepit somnumque negat.

Ad Alaudam. LVIII.

a ANcillariolum tua te vocat uxor, & ipsa
b Lecticariola est: estis Alauda pares.

a Quod ancillas sectaretur. Sed & matronæ Rom. eos dicebant ancillariolos, qui nulla nobili amica se fecerunt insignes. Senec. de Benef. 1. l. c. 9. b Quæ se prostituit servis lecticam succollantibus.

De importunis basiatoribus. LIX.

a TAntum dat tibi Roma basiorum
Post annos modò quindecim reverso,
b Quantum Lesbia non dedit Catullo.
Te vicinia tota, te pilosus
c Hircoso premit osculo colonus.
Hinc instat tibi textor, inde fullo.
Hinc sutor modo pelle [d] basiatâ,
Hinc menti dominus [e] pediculosi,
Hinc [f] defioculus, & inde lippus,
Fellatorque, recensque cunnilingus.
Jam tanti tibi non fuit redire.

a Vide huic geminum ep. 99 l. 11.
b Ep. 54. l. 6. d.
c Fœtido, malè olenti hircum axillarum. *Basiis olidissimis.* dixit Petron. Impuri sc. oris.
d Dum morderet luto putrem soleam, ut ep. 75. l. 9. a.
e Brodæus l. 10. Miscel. c. 34. legit *periculosi*, & exponit laborantis lichene ceu mentagrâ.
f Luscus, cui deest oculus alter.

Ad suum natalem. LX.

a MArtis alumne dies, roseam quo [b] lampada primum
Magnaque [c] siderei vidimus ora [c] dei;

a Martiæ Calendæ, mihi natalis. ep. 53. l. 9.
b Solem.
c Phœbi, ut ep. 2. l. spect. b.

Si te rure coli, d viridesq; pigebit ad aras,
e Qui fueras Latia cultus in urbe mihi:
Det veniam, f servire meis quòd nolo Calendis,
Et qua sum genitus, g vivere luce volo.

d E vivo ac viridi cespite. e Quem natalem hucusq; in urbe Roma celebravi. f Quod supersedeam deferre hunc honorem urbi Martiæ, Calendis Martiis. g Valere & genialiter vivere, quod in urbe non datur.

De * Sabello. LXI.

NAtali a pallere suo ne b calda Sabello
Desit, & ut liquidum potet c Alauda merum,
d Turbida solicito transmittere Cæcuba sacco,
Atque inter mensas ire, redire suas;
Excipere hos, illos, & tota surgere cœna
e Marmora calcantem frigidiora gelu:
f Quæ ratio est, hæc sponte tua perferre, patique,
Quæ te si jubeat rex dominusve neges?

* Ineptum lemma, cùm Sabellus pro aliquo è convivarum numero ponatur, sitque epigramma in eum qui adeo solicitè curet quæ ad celebrandum natalem spectent, ut genium suum, cui illo maximè die indulgendum fuerat, fraudet. a Anxium esse. b Ep. 12. l. 1. c. c Conviva. Synecdoch. i. convivæ. d Ep. 40. l. 2. c. & l. 14. ep. 104. e Pavimentum marmoreum. idque nudis pedibus pro more discumbentium, nisi jam surgens soleas posceret. f Quàm verniliter imò præpostere facis hoc convivator, rex & dominus, quod non faceret conviva & cliens?

¶ De Ligurrâ. LXII.

VErsus, & breve a vividumque carmen
In te ne faciam b times Ligurra,
Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed frustra metuis, cupisq; frustra.
c In tauros Lybici * ruunt leones;
Non sunt papilionibus molesti.
Quæras censeo, si legi laboras,
d Nigri fornicis e ebrium poetam.
f Qui carbone rudi, putrique cretâ
Scribit carmina, g quæ legunt cacantes.
h Frons hæc stigmate non meo notanda est.

a Quicke sharpe, witty. acumen enim est e virtutibus epigrammatis, ep. 1. l. 1. b. b Dicis subinde te timere. c Ἀετὸς οὐ θηρεύει τὰς μυίας, οὔτε μῦν ἔλαφος. * Al. fremunt. d Obscuri loci, & vilis notæ versificatorem. e A pot-poet. f Qui levi carbone cretave versus inscribit parieti à tergo ædium. g Quæ mandentur Deæ Cloacinæ. Qualia Tanusii Annales Senecæ: & Catullo, Annales Volusi cacata charta. h Servilis tua frons non digna est cui ego inuram mansura carminis mei puncta.

Ad Saturnum pro Prisco Terentio. LXIII.

a ANtiqui rex magne poli, mundiq; prioris,
Sub quo pigra quies, nec labor ullus erat,
Nec regale nimis fulmen, b nec fulmine digna,
c Scissa nec ad Mânes, sed sita dives humus:
Lætus ad hæc facilisq; veni sollennia Prisci
Gaudia; cum sacris te decet esse d tuis.

a Saturne, sub quo aurea illa ætas, secura, innocens, quieta, &c. b Nec scelera fulmine digna. c Ad eruendum ex visceribus terræ imaq; Manium sede ferrum ferroque nocentius aurum. d Saturnalibus & Decembri, quo post 6 annos rediit Româ in patriam Hispaniam Priscus Terentius, Altis Marius Priscus.

Tu

Tu reducem patria sexta, pater optime, brumâ
Pacifici Latia reddis ab urbe Numæ.
e Cernis ut Ausonio similis tibi pompa macello
Pendeat, & quantus luxurietur honos?
Quàm non parca manus, largæq; f nomismata mensæ,
Quæ, Saturne, tibi pernumerentur opes?
g Utq; sit his pretium meritis, & gratia major,
Et pater, & frugi sic tua sacra colit.
At tu, sancte, tuo sic semper amere Decembri;
h Hos illi jubeas sæpe redire dies.

e Vides ut apparatus Saturnaliorum hic in Hispania æmuletur Romam? f Munera. g Et quo gratior tibi sit hæc celebritas, O Saturne, Priscus & pater & tenacior aliquanto hæc tibi largâ profundit manu. h Ut Prisco plurima indulgeas Saturnalia, i. diuturnum vitæ usum.

Ad Cordubam. LXIV.

a Uncto Corduba lætior Venafro,
* Histra b nec minus absoluta testa,
Albi quæ superas oves c Galesi,
d Nullo murice, nec cruore mendax,
Sed tinctis gregibus colore vivo:
Dic vestro, rogo, sit pudor poetæ,
Ne e gratis recitet meos libellos.
Ferrem, si faceret bonus poeta,
Cui possem dare mutuos honores.
Corrumpit f sine talione g cœlebs.
h Cæcus perdere non potest, quod aufert.
Nil est deterius latrone i nudo:
Nil securius est i malo poetâ.

a Olearum gloriæ facilè principatum obtinuit Venafrum in Campania, secundùs * Histria Italiæ peninsula. b Nec cedens testis olei seu olivarum Histriæ. c Ep. 43. l. 2. b. d Non muricis sanguine seu succo purpureo tincta lana, sed nativo rutilo imbuta. *Nec varios discet mentiri lana colores; Ipse sed in pratis aries jam suave rubenti Murice, &c.* Virg. vide ep. 38. l. 5. h. e Impunè, cui nulla vel mala scribenti carmina non possum ego referre gratiam, illius recitans cum honore, ut ille mea. f Vindictâ parili. g *Metaph.* nihil scribens. h Non possis lege talionis agere cum cæco, qui alteri oculum eruerit. i Cui nihil est quod vicissim auferas.

De Cinnâ. LXV.

Vincentem roseos, facieque, comâq; ministros
Cinna cocum fecit. Cinna k gulosus homo est.

k Qui vel in culina luxuriare formam vult, vide ep. 66. l. 10.

De Phyllide. LXVI.

Formosa Phyllis nocte cùm mihi totâ
Se præstitisset a omnibus modis largam,
Et cogitarem mâne quod darem munus,
Utrùmne b Cosmi, Nicerotis an libram,
An c Bæticarum pondus d octo lanarum,
An e de moneta Cæsaris decem Flavos:
Amplexa collum, f basioq; tam longo

a Nil negantem. ep. 12. l. 4. b Libram unguenti à Cosmo seu Nicerote myropolis confecti. c Ep. 158. l. 14. d Scrib. Al. auro. Al. ære. e Flavios ex moneta Domitiani. f Sic ep. 103. l. 11. *basia blandas imitata columbas.*

Blandita

Blandita, quàm sunt nuptiæ columbarum,]
[g] Rogare cœpit Phyllis amphoram vini.

g Vinosa mulier. *Digna est concubitus quoslibet illa pati*, inquit Ovid.

Ad Amœnum. LXVII.

BIs quinquagenis domus est tibi millibus empta,
Vendere quam summa vel breviore cupis.
Arte sed emptorem vafrâ corrumpis, Amœne,
[a] Et casa divitiis ambitiosa latet.
[b] Gemmantes prima fulgent testudine lecti,
[c] Et Maurusiaci pondera rara citri.
[d] Argentum atq; aurum non simplex Delphica portat:
Stant pueri, [e] dominos quos precer esse meos.
Deinde ducenta [f] sonas, & aïs, non esse minoris.
[g] Instructam vili vendis, Amœne, domum.

a Et domum male materiatam instruis pretiosô ornatu quo sit venalior.
b An quia testudineis pertaminibus ornati, Juven. sat. 11. v. 94? An lectum innuit pavoninum? de quo 85. ep. l. 14.
c Et mensæ citreæ magni pretii & luxus ex Mauritania. ep. 43. l. 2. l.

d Mensa marmorea è Delphis (6. Verrin. Cic.) obtegitur vel cingitur gravi laminâ auri argentive. e Amasios, ut amica dicitur *domina*. f Poscis pretium. g Sed si tollas hunc ornatum & supellectilem (quod divenditâ casâ tibi facere certum est) cara nimis erit domus, quæ sic instructa vili exposita pretio videtur.

In natalem Maronis. LXVIII.

MAiæ Mercurium [a] creastis Idus.
Augustis redit Idibus [b] Diana.
[c] Octobres Maro consecravit Idus.
[d] Idus sæpe colas & has, & illas,
Qui magni celebras Maronis Idus.

a Edidistis in lucem, natalitiæ estis.
b Natalis Dianæ.
c Natus est Virgilius Idibus Octobris. Donat. & Probus Gram.
d Diu vivas precor, celebresque natalitias Mercurii & Dianæ Idus, O Sili, vel quicunque natalem celebras Virgilii. ep. 14. l. 4. &.

Ad clientes. LXIX.

[a] MAturine cliens, [b] urbis mihi caussa relictæ,
Atria, si sapias, [c] ambitiosa colas.
Non sum ego caussidicus, nec amaris litibus aptus:
Sed piger, & senior, [d] Pieridumque comes.
Ocia me, somnusq; juvant, quæ magna negavit
Roma mihi: redeo, [e] si vigilatur & hîc.

a Salutationis vel patrocinii causa me summo manè visitans.
b Cujus importunitatem ut fugerem, ipse ex urbe Roma huc profugi.
c Divitum, quibus ad honorem gradus est clientum turba.
d Poeta. e Si per clientes importunos non liceat mihi hîc dormire.

Ad Paullum. LXX.

[a] SIc tamquam tabulas, scyphosque, Paulle,
Omnes archetypos habes amicos.

a Quos tanquam ornamenta ostentet, non quibus utatur. de archetypis, ep. 6. l. 8. 2.

De Apro. LXXI.

[a] LIntea ferret Apro vatius cùm vernula nuper,
[b] Et supra togulam lusca sederet anus,
[c] Atq; olei stillam daret Enterocelicus unctor:
[d] Udorum tetricus censor & asper erat:
Frangendos calices, effundendumq; Falernum
Clamabat, biberet qui modò lotus eques.
A [e] sene sed postquam patruo venere trecenta;
[f] Sobrius à thermis nescit abire domum.
O quantum [g] diatreta valent, & [h] quinq; comati!
Tunc, cùm pauper erat, non sitiebat Aper.

a Cùm tenui ac pauperi Apro in balneis lavanti servulus vilis, pedibusq; obtortus ferret lintea ad tergendum.
b Et togæ Apri insideret lusca anus quæ custodiebat vestes lavantium repositas in apodyterio ne subducerentur.
c Et herniosus servulus unctuto Apro parcè distillaret oleum.
d Aper lavantium luxum qui in balneis potabant, asperè reprehendebat, frangendos sc. calices. i. non admittendas potationes. *Detestantur hæc in se icibus, eadem si potuerint, facturi* Sen. Benef. 1. l. 9. c. *Sic aliorum vitiis irascuntur, quasi invideant.* Plin. ep. 22. l. 8. e Qui moriens Apro legaverat testamento 300 nummos. f Aper modo in re tenui tam gravis censor damnatorque potationum in balneis, jam in re aliquanto lautiori mutavit animum, factus bibo ad ebrietatem. g Calices diatreti. i. tornati ac tessellati, vide Turneb. Adv. . 27. c. 31. h Pueri 5 relicti testamento, ep. 57. l. 2. h. & 57. ep. l. 3. not. 8.

Ad Lygdum. LXXII.

NIl non, Lygde, mihi [i] negas roganti:
At quondam mihi, Lygde, [k] nil negabas.

i Ep. 74. l. 11.
k Ep. 12. l. 4.

Ad Pannicum. LXXIII.

JUgera mercatus prope [a] busta latentis agelli,
Et malè compactæ culmina fulta casæ,
[b] Deseris urbanas, tua prædia, Pannice, lites,
Parvaq; sed tritæ præmia certa togæ,
Frumentum, milium, ptisanamque, fabamq; solebas
[c] Vendere [d] pragmaticus: [e] nunc emis agricola.

a Busta Gallica. ubi Galli in jacenti & depressiori urbis loco castra habentes pestilitate pereuntes vel à Camillo cæsi sepeliebantur. Liv. 5.
b Deseris forum & officia urbana, unde tibi major proventus, donariorum sc. tibi à clientibus missorum, quàm ex sterili, quem mercatus es, agro. c Ut quorum tibi abundaret copia, dum multa tibi mitterent monumenta clientes. d Quando fuisti causidicus, vel Pragmaticus, qui operam suam in verbis & formulis juris suggerendis subministrat oratoribus.
e Propter agri sterilitatem.

Ad Catullum. LXXIV.

HEredem tibi me, Catulle, dicis:
Non credam, [a] nisi legero, Catulle.

a Nisi accepero hereditatem. *Vel*, nisi lecto testamento (quod prinsquam tu mortuus fueris non licebit) præstiteris fidem, morere itaque ut heredam.

Ad Flaccum. LXXV.

CUm tibi [a] Niliacus portet [b] cryſtalla [c] cataplus,
Accipe [d] de circo pocula Flaminio.
Hi [e] magis audaces, an ſunt qui talia mittunt
Munera ? [f] ſed geminus vilibus uſus ineſt.
Nullum ſolicitant hæc, Flacce, toreumata furem,
Et nimium calidis non vitiantur aquis.
Quid ! quod [g] ſecuro potat conviva miniſtro,
Et caſum tremulæ non timuere manus ?
[h] Hoc quoque non nihil eſt, quòd propinabis in iſtis,
Frangendus fuerit ſi tibi, Flacce, calix.

a Ex AEgypto. b Calices vitreos & cryſtallinos. c Navigatio & navigia AEgyptiorum. Ex AEgypto verò merces iſtæ allatæ. ep. 115. l. 14. d Fictilia ceu vitrea quæ in Circo Flaminio venduntur. e Alludit ad *calices audaces*. ep. 94. l. 14. f Sed his vilibus calicibus uſus duplex eſt, neque enim furem alliciunt, nec calidâ aquâ rumpuntur. g Non obſervante, ne conviva frangeret cryſtalla, vel gemmas unguibus eraderet. Juven. 5. ſat. v. 40. h Nec grave erit damnum ſi ab impuro homine propinata vel incantata hæc pocula frangantur. ita à propinatione mulieris famæ haud probæ, jubet ille θραῦσαι τὰς κύλικας. Anthol. 2. l. 48. c.

De pueris. LXXVI.

[a] FEſtinat Polytimus ad puellas :
[b] Invitus puerum fatetur Hymnus :
[c] Paſtas glande nates habet Secundus.
[d] Mollis Dindymus eſt, ſed eſſe non vult :
Amphion [e] potuit puella naſci.
Horum delicias, ſuperbiamque,
Et faſtus querulos, amice, malo,
[f] Quàm dotis mihi quinquies ducena.

a Polyt. grandior eſt, & exoletus. b Recuſat, negans ſibi eſſe voluptati. c Βαλανοβόρος. quod dixit Diogenes de cinædo quodam. Hic autem *glans* ceu βάλανον eſt τὸ τοῦ καυλοῦ ἄκρον. d Laſcivus eſt, & nequam ? ſed diſsimulat & rogari vult. e Formæ eſt adeo ambiguæ, & ipſe facilis. f Quàm uxorem cum maximæ dotis modo, Decies ſc. centenis millib. ſeſtertium. 78. 2. l. ſeq.

De Agricolâ. LXXVII.

AMphora [g] vigeſſi, modius [h] datur ære quaterno.
Ebrius & crudus nil habet agricola.

g Viginti aſsibus. h Ita vili venditur, ut malit agricola ingurgitare ſe ad crapulam uſque & ebrietatem, quàm tantulo pretio vinum & frumentum vendere.

De Æthonte. LXXVIII.

MUltis dum precibus Jovem ſalutat,
[a] Stans ſummos reſupinus uſque in ungueis
Æthon in Capitolio, pepedit.
Riſerunt [*] comites : ſed ipſe divûm
Offenſus genitor, [b] trinoctiali

a Pro ritu adorantium. Briſſon. form. * Al. homines. b Quo caſtigaret ventrem alienis luxuriantem cœnis.

Afficit

Affecit domicœnio clientem.
Post hoc flagitium misellus Æthon,
Cùm vult [c] in Capitolium venire,
[d] Sellas antè petit Patroclianas,
Et pedit deciesque, viciesque:
Sed quamvis sibi caverit crepando,
[e] Compressis natibus Jovem salutat.

c Salutatum Jovem.

d Latrinas à conditore Patroclo dictas.

e Ne quid animæ amittat.

De eodem. LXXIX.

Ep. præced. e.

ANte Jovis statuam crepuit satur histrio: pœnam
Jupiter indixit, vivere de proprio.

Ad Bithynicum. LXXX.

NIl in te scripsi Bithynice: credere non vis,
[f] Et jurare jubes: malo satisfacere.

f De more fori, qui se jurejurando purgare recusavit, oportebat damnatum solvere: Poeta dicit se malle satisfacere. sed & hoc ambiguè? solverene? an deprecari? an scribere aliud carmen?

Ad Atticillam. LXXXI.

DOnavi tibi multa, quæ rogasti:
Donavi tibi plura, quàm rogasti:
Non cessas tamen usque me rogare.
[g] Quisquis nil negat Atticilla: fellat.

g Sic ep. 12. lib. 4.

De Callistrato. LXXXII.

NE laudet dignos, laudat Callistratus omnes.
Cui malus est nemo, quis bonus esse potest?

Cui omnia alba, qui malos æquè ac bonos promiscuè laudat, arguit se judicii infirmi & vel livore vel adulatione præpediti. vide quæ Chrysippus referente A. Gellio l. 6, c. 1.

De Umbro. LXXXIII.

BRumæ diebus, feriisque Saturni
Mittebat Umber aliculam mihi pauper:
Nunc mittit alicam: factus est enim dives.

Cùm verò alica crassior sit & vilior quàm alicula: poeta, dum laudare Umbrum videtur, carpit, ut sordidiorem factum, quàm olim ubi pauper fuit. Sed audi quid H. Salmuth adferat ad Pancirol. cap. de vestibus Veter. Taxat, inquit, Umbri avaritiam: qui olim pauper misit Aliculam; nunc dives alicam mit... Alicula, togæ vel chlamydis genus est; alica autem, potus ex Zea, ep. 6. l. 13. infra. Cujus t... men cùm alicula videretur diminutivum, credi posset hæc illâ vilior.

De Menogene. LXXXIV.

EFfugere è thermis, & circa balnea * non est
a Menogenen, omni tu licet arte velis.
Captavit tepidum dextra, b lævaque * trigonem,
c Imputet exceptas ut tibi sæpe pilas.
Colliget, & referet lapsum de pulvere * follem :
d Etsi jam lotus, jam soleatus erit.
e Lintea si sumas, f nive candidiora loquatur,
Sint licet infantis sordidiora sinu.
g Exiguos h secto comentem h dente capillos,
i Dicet Achilleas disposuisse comas.
k Fumosæ feret ipse tropin de fæce lagenæ,
l Frontis & humorem colliget m usq; tuæ.
Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
Perpessus dicas tædia mille, n veni.

* Non licet, non potest.
a Cœnipetam.
b Ep.71.l.7.a.
* Pilam.ep.19.l.4.
c Ut tibi exceptam referat pilam, initurus apud te gratiam.
d A balneis verò discumbebant, ante balnea se exercebant, discubituri soleas ponebant. inf. ep.89.
e Supra.ep.71.a.
f Dicet lintea tua esse nive candidiora, licet sint, &c.
g Raros.
h Pectine.
i Laudabit pulchras, densas, flavas, instar Achillearum.

k Ipse tibi ministrabit vinum, quo utebantur in balneis ad sudorem ceu vomitum, quod licet vapidum sit & ex imâ lagenæ parte (quæ Metaph. τρόπις dicitur) laudabit tamen. l Et ipse vernaliter tibi sudorem deterget. m Al. ipse. n Ad cœnam servitiis suis extorquebit invitationem.

De Fabiano. LXXXV.

DErisor Fabianus o herniarum,
Omnes quem modò colei timebant
Dicentem tumidas in hydrocelas,
p Quantum nec duo dicerent Catulli,
In thermis subitò Neronianis
Vidit se miser, & tacere cœpit.

o Scrotorum. est autem hernia ceu ramex, ubi intestina, omentum ceu humor aliquis deciderit in scrotum. estque Enterocelas, Sarcocelas ceu Hydrocelas.
p Catullus autem in Venereis hisce extendendis Hyperbolicus est & immodicus.

Ad Polytimum. LXXXVI.

q NOluëram, Polytime, tuos violare capillos :
r sed juvat hoc precibus me tribuisse tuis.
Talis eras modò tonse Pelops, positisq; nitebas
Crinibus, f ut totum sponsa videret ebur.

q Invitus permisi te comas detondere, ut ep.49.l.3. & 31.ep.l.11.
r Sed tonso tibi fulgent eburnea colla, haud cedentia Pelopi, cui humerum
f Ut Hippodamia te totum

Cereri excisum, restituit Jupiter ex eboro. Hygin. fab. 83. &c. videret eburneum.

In Fabullum. LXXXVII.

PRædiconibus os olere dicis.
Hoc si sic, ut ais, Fabulle, verum est,
Quid tu credis olere cunnilingis ?

Ep.31.l.11.

In non arrigentem. LXXXVIII.

Ep. 26. l. 11.

TRiginta tibi sunt pueri, totidemq; puellæ:
Una est, nec surgit mentula. quid facies?

De Cotta. LXXXIX.

BIs Cotta soleas perdidisse questus,
Dum a negligentem ducit a ad pedes vernam,
b Qui solus inopi præstat, & facit turbam:
Excogitavit homo sagax, & astutus,
c Ne facere posset tale sæpius damnum,
Excalceatus ire cœpit ad cœnam.

a Servum à pedibus. Turneb. 2. l. 23. c. qui à tergo & ad pedes domini discumbentis stat ministrans, soleasque quas dominus accubiturus exuerat, servat. ep. 83. l. 8. & ep. 40. l. 3. b. b Qui pauperi Cottæ unicus est servus, & pro toto comitatu est. all is one. c Imò prætexit hanc causam excalceatæ suæ inopiæ.

De Tongiliano. XC.

TOngilianus habet d nasum: scio, e non ego: se
f Nil præter nasum Tongilianus habet.

d Acumen joci, irrisionis & dicacitatis. ep. 4. l. 1. f. & 42. 1. l. 0. & 13. l. 2. ep. e Al. non ergo. f Qui resupinet aliorum cœnas, dum famelici atque pauperis domini ... alienæ culinæ nidore trahitur.

Ad Charinum. XCI.

QUòd lana caput alligas, Charine,
g Non aures tibi, sed dolent capilli.

g Non adhibes focale ad muniendas aures, sed ad tegendam calvitiem. vide ep. 41. l. 4. & 142. ep. 14. l.

De Marone. XCII.

PRo sene, a sed clarè, b votum Maro fecit amic...
Cui gravis, & fervens c hemitritæus erat;
d Si Stygias æger non iret missus ad undas,
Ut caderet magno victima grata Jovi.
Cœperunt certam medici spondere salutem.
e Ne votum solvat, nunc Maro vota facit.

a Ita ut audiat senex, quem captat Maro, sic Persius sat. 2. v. 8. b De more hujus voti vide 12. sat. Juv. v. 98. c Semitertiana. d Si convalesceret. e Priùs votum fecerat a pro quo heres scriptus, ne convalescente Cottâ hereditatem cum victimâ amitteret; jam facit *Vota*, multasque spo... victimas.

In Magullam. XCIII.

COmmunis tibi cum viro, Magulla,
Cùm sit lectulus, & sit exoletus,

Quar

a Quare, dic mihi, non sit & minister?
Suspiras: ratio est, b times lagenam.

a Cur non & conviviali ceteris pocillator? b Times, nempe venenatum poculum. ep. 41. l. 4. c.

Ad Priscum. XCIV.

SÆpe rogare soles qualis sim, Prisce, futurus,
Si fiam locuples, simque repente potens.
Quemquam posse putas mores narrare futuros?
Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

Multa vitia, quæ coërcet & supprimit tenuis fortuna, ampla & sublimis manifestabit: *magistratus indicabit virum.*

De Fabulla. XCV.

a Illa mœchum ratione basiaret
Coram conjuge repperit Fabulla.
Parvum basiat usque morionem:
Hunc multis rapit osculis madentem
Mœchus protinus, & suis repletum
Ridenti dominæ statim remittit,
b Quanto morio major est maritus!

a Eadem technæ exstat apud Aristænetum, epist. 3. l. 1.

b Qui hoc non animadvertit, vel si animadvertat, qui patitur.

In Tuccam. XCVI.

SCribebamus a epos: cœpisti scribere: cessi,
Æmula ne starent carmina nostra tuis.
Transtulit ad Tragicos se nostra b Thalia c cothur-(nos:
d Aptasti longam tu quoq; syrma tibi.
e Fila lyræ movi doctis exculta camœnis:
Plectra rapis nobis ambitione nova.
Audemus satyras: f Lucilius esse laboras.
Ludo leves elegos: tu quoquè ludis idem.
g Quid minus esse potest? epigrammata fingere cœ-(pi:
Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.
Elige quid nolis; quis enim pudor omnia velle?
Et si quid non vis, Tucca, relinque mihi.

a Carmen Epicum seu heroicum.
b Ep. 8. l. 4. m. & 16. ep. 7. l. c.
c Ep. 20. l. 5. e.
d Tu quoqs contulisti te ad tragœdiam. Syrma autem tragicorum vestis est, ut ep. 49. l. 4. e.
e Scripsi lyrica.
f Satyrographus.
g Quam scribere epigrammata?

Ad Rufum. XCVII.

MUsæi a pathicissimos libellos,
Qui certant b Sybariticis libellis,
Et tinctas sale pruriente chartas
c Instanti lege Rufe: sed puella

a Mollissimos & nefandi argumenti, cujusmodi fuere Elephantidos, ep. 43. supra b.
b Libris abominandæ nequitiæ, quos scripsit Hemitheon Sybarita, ut testatur Lucian. ἐρῶτες ἀναίσχυντοι. horum meminit & Ovidius li. 2. Trist. epist. ad Augustum. *Nec qui composuit nuper Sybaritida, fugit.* c Ad hunc eundem ep. 87. l. 7. & 81. 51. ep.

Sit tecum tua, ne [d] Thalassionem
[e] Indicas manibus libidinosis.
[f] Et fias sine fœminâ maritus.

d Conjugale illud, De Thalassione, vid. ep. 36. l. 1. d
e Al. Judicas.
f Ut ep. 42. l. 9.

In Zelotypam. XCVIII.

CUm tibi nota tui sit vita, fidesq; mariti,
Nec premat ulla tuos, soliciteq; toros:
Quid quasi pellicibus torqueris inepta [a] ministris,
In quibus & brevis est, & fugitiva Venus?
Plus tibi quàm domino pueros præstare probabo:
Hi faciunt, [b] ut sis fœmina sola viro.
Hi dant, quod non vis uxor dare. [c] do tamen, inquis,
Ne vagus à thalamis conjugis erret amor.
[d] Non eadem res est: [e] Chiam volo, nolo mariscam.
Ne dubites quæ sit Chia, marisca tua est,
Scire suos fines matrona, & fœmina debet:
Cede suam pueris, utere parte [f] tuâ.

a Pueris.
b Ut non utar aliâ fœminâ, quàm te.
c Vide ep. 43. l. 11.
d Dist. 43. ep. l. 11. g.
e De Chia & marisca, vide quæ ad ep. 24. l. 7. f. & g. hic autem *Chiam* de pueris dicit, *mariscam* de fœminis.
f Qua fœmina es.

In Bassum. XCIX.

UXor cùm tibi sit puella, qualem
Votis vix petat [g] improbus maritus,
Dives, nobilis, erudita, casta:
[h] Rumpis, Basse, latus, sed in [i] comatis,
Uxoris tibi dote quos parasti.
Et sic ad dominam reversa languet
Multis mentula millibus redempta:
Sed nec vocibus excitata blandis,
Molli pollice nec rogata surgit.
Sit tandem pudor, aut eamus in jus.
Non est hæc, tua, Basse: [k] vendidisti.

g Qui votis suis non ponat modum.
h Venereâ operâ.
i Pueris, ep. 57. l. 2. h. & 57. l. 3. not. g.
k Uxori, nomine dotis.

Ad Bætim. C.

[a] BÆtis oliviferâ crinem redimite coronâ:
[b] Aurea qui nitidis vellera tingis aquis:
Quem [c] Bromius, quē [d] Pallas amat, [e] cui rector aqua(rum)
Albula navigerum per freta pandit iter:

a Fl. Hispaniæ, unde nomen provinciæ Bæticæ quam mediam interluit, cujus margines oleis florent.
b Ep. 28. l. 8. f. & lib. 14. ep. 133. c Bacchus, faciens ut Bætica abundet vino. d Faciens ut Bætica abundet oleo. e Cui Neptunus aperit iter navigerum, navigabile, ut exoneretur in cana freta Oceani qui Bætim excipit.

Ominibus

Omnibus lætis [f] vestras Instantius oras
Intret, & [g] hic populis, ut prior, annus erit.
Non ignorat, [h] onus quod sit, succedere Macro.
[i] Qui sua metitur pondera, ferre potest.

f Hispaniam, cui præsidet.
g Felix, ut prior sub administratione Macri. ep. 87. l. 10.
h Quàm difficile sit, quid præstetur ab illo, qui sancto & integro successerit præsidi, qualem se gessit Macer. i Qui habita virium suarum ratione, videt quam grave subeat onus, illud ferre poterit.

In effrontem. CI.

Os atavi, patris nasum, duo lumina patris,
Et matris gestus dicis habere tuæ.
Cùm referas [k] priscos, nullamq; in corpore partem
Mentiris; frontem dic mihi cujus habes? [l]

k Majores. Alii leg. Priscos.
l Nullius. Es itaq; effrons ut patet ex lemmate. Verùm epigramma hoc non sapit Martialis acumen.

Ad Mattum. CII.

Qui negat esse domi se, tunc cùm limina pulsas,
Quid dicat, nescis? [m] dormio, Matte, tibi.

m Tibi, non sum, non possum, non licet esse domi. vel respicit ad Galbam qui dormiebat Mæcenati. vel Ennium respondentem Scipioni se non esse domi.

Ad Milonem. CIII.

Thura, piper, vestes, argentum, pallia, gemmas,
Vendere, Milo, soles, cum quibus emptor abit.
Conjugis utilior merx est: quæ [n] vendita sæpe,
[o] Vendentem numquam deserit, aut minuit.

n Precio prostituta.
o Triopeïs altera, quam famelicus pater Erisichthon in varias se mutantem figuras sæpius vendidit. Ovid. 8. l. Metam.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER XIII.

* Xenia dicta, quòd τοῖς ξένοις. i. hospitibus, nec non amicis apponebantur mittebanturve. hæc olim pictores tabellis, tùm poeta carminibus imitatus est, infra ep. 3. & Vitruv. l. 6. c. 10.

Cui * XENIA inditum nomen.

I.

a NE toga cordylis, ne pænula desit olivis,
b Aut inopem metuat sordida blatta famē;
c Perdite d Niliacas Musæ mea damna d papyros:
Postulat ecce novos e ebria bruma f sales.
g Non mea h magnanimo depugnat tessera talo,
i Senio nec nostrum cum k cane quassat l ebur:
Hæc mihi charta nuces, hæc est mihi charta m fritillus;
n Alea nec damnum, nec facit ista lucrum.

a Ut habeant salsamentarii & aromatopolæ ineptas chartas quibus involvante pisciculos, scombros & olivas. ep. 2. l. 3. c. & ep. 87. l. 4 g—b—Ut habeant tineæ & blattæ cum quibus rixentur, & quam arrodant escam, chartas—c—O Musæ, quarum œstro ego percitus meo cum damno scribo carmina, perdite & has chartas. d Chartæ usum præstitit olim papyrus juncus in palustribus Ægypti locis natus divisusq; in tenuissimas philyras. e Saturnalia, mense brumali Decembri celebrata, in quibus genio indulgebatur. f Jocos. g Ego in his Saturnalib. non ludo talis, dein tesseris, non nucibus nec fritillis, sed carminibus & chartis. ep. 66. l. 4 p. q. h An talem appellat magnanimum quod talis & tesseris strenuè operam dent, ceu potius operam perdant luxuriosi & prodigi juvenes, quos Persius 6. sat. appellat *magnanimos pueros*? An fortè alludit ad illud Philosophi qui fortem & magnanimum comparat τῷ τετραγώνῳ. Ethic. Nicom. 1. l. 10. c. i Faustus jactus, qui ternus in 3 talis si ceciderit, faustissimus est & lucrosissimus. k Unione, jactu damnoso. l Fritillum ex ebore. ep. 14. l. 4. i. Alii talos, Alii alveum intelligunt. m Ep. 14. l. 4. i. n Ludus hic meus epigrammatarius.

In detractorem. II.

a NAsutus sis usq; licet, sis denique nasus,
b Quantum noluerit ferre rogatus c Atlas,
Et possis d ipsum tu deridere d Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,

a Sis licèt ingens irrisor. μυκτηρίζων. vid. ep. 4. l. 1. f. b Totus ex irrisione compositus & conflatus. *deos rogabis totum ut te faciant, Fabulle, nasum*, dixit Catullus. sed sensu alio. c Hyperbolicè. ep. 4. l. 9. d. d *Emphaticè*. Mimum, qui & alios imitatione deridet. ep. 5. l. 1. d.

Ipse

Ipse ego quàm dixi. e quid dentem dente juvabit
Rodere? f carne opus est, si satur esse velis.
Ne perdas operam: qui se mirentur, in illos
Virus habe: nos hæc novimus esse nihil.
g Nec tamen hoc nimium nihil est, si candidus aure,
Nec matutina si mihi fronte venis.

e Quid limam rodis vipera? quid carmina mea reprehensoria, reprehensor? f Quæ vedit denti tuo mea reaget, ut loquuntur Physici. peto dente poetas magna professos, in illis vel frange genuinum, in illos virus invidiæ tuæ & maledicentiæ evome. mea istæ nugæ serpunt humi tutæ satis, & si opus sit, sui vindices. ep. 61. l. 5. d. g Nec tamen planè nihil sunt mea hæc, excipientur candidis & festivis, saltem placeant sobriis, severis, & impransis.

Ad lectorem. III.

OMnis in hoc gracili a xeniorum turba libello
Constabit nummis quatuor empta tibi.
Quatuor est nimium: poterit constare duobus,
Et faciet lucrum b bibliopola Tryphon.
Hæc licet hospitibus pro munere disticha mittas,
Si tibi tam c rarus, quàm mihi, nummus erit.
Addita per d titulos sua nomina rebus habebis,
Prætereas, si quid e non facit ad stomachum.

a Vide inscriptionem libri hujus, supra.*
b Ep. 72. l. 4. a.
c Poetarum propè omnium fatale malum.
d Lemmata, inscriptiones.
e *Metaphoricè*, cum Xenia quæ carmine adumbrantur, sint plerumque esculenta & poculenta.

Thus. IV.

f SErus ut æthereæ g Germanicus imperet aulæ,
Utque diu terris, da pia thura Jovi.

f Sic, ep. 39. l. 8. b.
g Domitianus, ep. 2. l. 5. d. Constat itaque hæc scripta vivo Dom., ante l. 10. & 11.

Piper. V.

h CErea quæ patulo lucet i ficedula lumbo,
Cùm tibi sorte datur, k si sapis, k adde piper.

h Pinguis, ut ep. 58. l. 3. c.
i Infra ep. 49.
k Ut & avis unà tecum sapiat, alioqui illa insipida futura, tu insipiens.

Alica. VI.

l NOs m alicam, n mulsum poterit tibi mittere dives.
Si tibi noluerit mittere dives, eme.

l Pauperes.
m Potum è Zea seu spelta, cerevisiæ nostræ haud dissimilem. n Infra 108. ep.

Conchis faba. VII.

SI o spumet * rubra p conchis tibi pallida * testâ,
q Lautorum cœnis sæpe negare potes.

o Inter coquendum.
* Fictili vase rubro.
p Faba. ep. 77. l. 7. k.
q Invitatus potes mensâ divitum carere, domique cœnare.

Far. VIII.

r IMbue plebeias s Clusinis pultibus ollas,
t Ut satur in vacuis dulcia musta bibas.

r Condito.
s Pulte è farre Clusino, quod optimum est, è Clusio Tusciæ opp.
t Gratiora enim bibuntur è vasis pulte imbutis, vina, Turneb. 25. l. c. 28. & Theophrast. l. de odoribus scribit, demissis in dolia farris offis, vinum domari, mollescere & eum saporis gratia mitescere.

Lens. IX.

A Ccipe [u] Niliacam, Pelusia munera, lentem;
Vilior est alicâ, carior illa fabâ.

u Lens enim optima nascitur circa Pelusium opp. Ægypti, vulgo *Damiata*, aliis *Rosine* ad extremum Nili ostium. *Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis.* Virg. Georg. 1.

Simila ex tritico. X.

N Ec poteris similæ [x] dotes numerare nec usus,
Pistori toties cùm sit & apta coco.

x Munera & usus.

Ordeum. XI.

[y] M Ulio quod non det tacituris, accipe, mulis.
[z] Hæc ego cauponi, non tibi dona dedi.

y Quo mulio defraudat jumenta muta, 28. ep. l. 12.
z Quod tu vendes cauponi, pabulum equis futurum, non panem tibi, vide Turneb. 25. l. 28.

Frumentum triticeum. XII.

[*] T Ercentum Libyci modios de messe coloni
Sume, suburbanus ne moriatur ager.

* Triticum ex Africa frumenti feracissima, quod seratur in agro suburbano, vel quo alatur urbs alioqui peritura ob agri suburbani sterilitatem, ceu continuâ culturâ effœti.

Beta. XIII.

U T [a] sapiant fatuæ [b] fabrorum prandia betæ,
O quàm sæpe petet vina, piperq; cocus!

a Insipidæ nisi condiantur.
b Pauperum.

Lactuca. XIV.

[c] C Laudere quæ cœnas lactuca solebat avorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes? [d]

c Ut frigiditate suâ retunderent vini calorem.
d Ad lubricandum ventrem, ep. 53. l. 11. e, tollendum stomachi fastidium, & appetitum irritandum.

Ligna acapna. XV.

S I vicina tibi Nomento rura coluntur,
[e] Ad villam moneo, rustice, ligna feras.

e Namq; in agro Nomentanô propter uliginem & paludes non sunt sicca ligna aptaq; foco materies.

Rapa XVI.

H Æc tibi [f] brumali gaudentia frigore rapa
Quæ damus, [g] in cœlo Romulus esse solet.

f Frigore dulciora fiunt & grandiora, Plin. 28. l. c. 13.
g Frugaliter & aridè victitans, ut quondam in vivis. Turnebus l. 18. c. 13.

Coliculi. XVII.

N E tibi pallentes moveant fastidia caules,
[h] Nitrata viridis brassica fiat aquâ.

h Nitro enim olera viridiora fiunt, Plin. l. 31. c. 10.

Porri sectivi. XVIII.

[i] Fila [k] Tarentini graviter redolentia porri
Edisti quoties, oscula [l] clausa dato.

i In herbulas enim fruticescit, in tenuia quasi stamina crescens.

k Quod optimum nascitur Tarenti, l Clausis labiis.

Porri capitati. XIX.

Mittit præcipuos nemoralis [m] Aricia porros:
In niveo virides [n] stipite cerne [o] comas.

m Et mater Aricia porri; Columell.
n Capite & stipite.
o Folia & herbas, ...

Napi. XX.

[p] Nos [q] Amiternus ager felicibus educat hortis:
[r] Nursinas poteris parcius [*] esse [s] pilas.

p Al. Hoi. i. Napos.
q Amiternum urbs Italiæ, Aquileiæ vicina. Atque fe-
lude (inquit Sidonius Apollinaris 8.epist.l.1.) muri cadunt, aqua stant, turres fluunt, &c. Mare autem Adriaticum Ravennæ paludibus immiscetur. Vitruv. l.1.c.4. r Rapa, quæ in Italia optima nascuntur in Nursia Sabinorum civitate. * Edere.

Asparagi. XXI.

Mollis in [s] æquorea quæ crevit [t] spina Ravenna,
[u] Non erit incultis gratior asparagis.

s Ep.37.l.3.
t In totum spina est asparagus. Plin.21.l.c.15.

u Sylvestres & sponte sua nati per montes asparagi non cedunt altilibus & satis Ravennatibus. Athenæus l.2.c.22.

Uva [x] duracina. XXII.

[y] Non habilis cyathis, & inutilis uva Lyæo:
Sed [z] non potanti me, tibi nectar ero.

x Quæ acinos duros, vel duro tectos corio habet. Plin. l.14.c.1.& 3. Gallice Piquepoulle. y Prelis & vino inutilis. z Sed edenti.

Chia ficus. XXIII.

[a] Chia [b] seni similis Baccho, quem [c] Setia misit:
Ipsa merum secum portat, & ipsa salem.

a In Chia insula nata, postea alio translata.
b Quæ vinum vetus sapit.

ep.24.l.7.g. c Cretæne? an Campaniæ?

Cydonia. XXIIII.

Si tibi [e] Cecropio [f] saturata Cydonia melle
Ponentur: dicas hæc [g] melimela licet.

e Attico. à Cecrope rege.
f Melle incocta. Plin. 15.l.17.c.
g Mellita poma.

Nuces pineæ. XXV.

[h] Poma sumus Cybeles: procul hinc discede viator,
[i] Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

h Pinus magnæ Matri consecrata est, propter Attyn mutatum in hanc arborem.
i Ne cadamus in tuum caput.

Sorba

Sorba. XXVI.

SOrba sumus molles nimium durantia ventres:
Aptius hæc [k] puero, quam tibi poma dabis.

k Qui molliore est alvo, & sæpe profluvio laborat.

[l] *Spathalion caryotarum.* XXVII.

AUrea porrigitur [m] Jani [n] Caryota Kalendis:
[o] Sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

l Termes ab arbore palmâ decerptus, Diosc. 1. l. 123. c. m Calendis Januariis mittebantur à pauperibus palmulæ inauratæ, vel crustâ illitæ, ut placet Jos. Scal. in Tibul. 1. l. vide epigr. 33. l. 8. Mart. l. n Palmularum fructus ita dict. quòd capiti graves sint, Plin. 13. l. 4. c. o Hæc munera si mittant pauperes, quanto majora divites?

Coctana. XXVIII.

HÆc tibi quæ [p] torta venerunt condita metâ,
Si majora forent [q] coctana, ficus erant.

p E textis junciis tenui sportâ, vel testâ turbinatâ in metæ formam, ut ep. 44. l. 1. c. quam l. 5. ep. 18. dixit *quintantem metam*. q Κόκκανα ἀπὸ τοῦ ὠμότητος. ep. 89. l. 4. h.

Pruna [r] *Damascena.* XXIX.

PRuna [r] peregrinæ carie rugosa [f] senectæ
Sume: [s] solent duri solvere ventris onus.

r Ex Damasco Syriæ.
f Ep. 11. l. 5. g.

Caseus Lunensis. XXX.

CAseus Etruscæ signatus [t] imagine lunæ,
Præstabit pueris prandia mille tuis.

t An lunæ formâ? Quod fortè insigne erat Lunæ oppidi Etruriæ, cujus portus & lunæ referebat imaginem.

Caseus Vestinus. XXXI.

SI sine carne voles jentacula sumere frugi;
Hæc tibi [u] Vestino de grege [x] massa venit.

u Vestini pop. Italiæ, Sabinis vicini.
x Caseus è lacte presso & in massam coagulato.

Caseus Velabrensis. XXXII.

NOn quemcumq; focum, nec fumum caseus om-(nem
Sed [y] Velabrensem qui bibit, ipse sapit.

y Velabrum locus Romæ prope Aventinum. *Fumus ambibitus auget gratiam casei, qualis in ipsa urbe conficitur cumctis perferendus.* Plin. 11. l. 42. c.

Casei Trebulani. XXXIII.

[a] TRebula nos genuit; commendat gratia du-(plex,
[b] Sive levi flāma, [c] sive domamur aqua.

a Vicus in Sabinis. ep. 72. l. 5. a.
b Sive torremur. tostich.
c Sive desicobinati maceramur igne.

Bulbi. XXXIV.

Cum sit anus conjux, & sint tibi mortua membra,
Nil aliud [d] bulbis quam satur esse potes.

d Qui Venerem instant. Ex his verò cum nucleis pineis, eruca, pipere, in nuptiali cœna sponso ferculum parari solitum, Alex. ab Alexan. 2. l. 5. c. citat adagium Athenæus. l. 2. c. 23. οὐδὲν σ' ὀνήσει βολβὸς ἂν μὴ, νεῦρ' ἔχῃς.

Lucanica. XXXV.

[e] Filia Picenæ venio Lucanica porcæ:
[f] Pultibus hinc niveis grata corona datur.

e E concisis carnibus porcæ in agro Picentino natæ, vide ep. 46. l. 4. d. & 79. ep. 5. l. f Oras patinæ habentis pultem ex tritico circundat. ut ep. 79. l. 5. g.

Olivæ. XXXVI.

Hæc quæ [g] Picenis venit [h] subducta [i] trapetis,
[k] Inchoat atq; eadem [l] finit oliva dapes.

g Olivæ optimæ ex agro Piceno in Italia. h Subtracta, oleo non expresso integra. i Ep. 27. l. 7. f. k Ad incitandum stomachum. l Ad tollendum fastidium.

Mala citrea. XXXVII.

Aut [m] Cocyræi sunt hæc de frondibus horti,
[n] Aut hæc Massyli poma draconis erant.

m Ex horto Alcinoi regis Phæacum in insula Corcyra. n Aut Hesperidum mala. ep. 94. l. 10. a. Neque alia creduntur fuisse aurea illa poma quàm hæc Aurantia, citrea, Medica. Athenæus. l. 3. c. 4. 7. & 43.

Colostrum. XXXVIII.

Surripuit pastor quæ [o] nondum stantibus hœdis,
De primo matrum lacte colostra damus.

o Priusquam hœduli recens nati erexissent se & admovissent uberibus ora.

Hœdi. XXXIX.

Lascivum pecus, & [p] viridi non utile Baccho
[q] Det pœnas: nocuit jam tener ille deo.

p Rodens virentes palmites. q *Mactetur hostia Baccho Quod teneras vites roserit ipse tener.* Ovid. Fast. 1. *Rode caper vitem, &c.* Anthol. ç. Κὴν με φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν, &c. χάρ. ς.

Ova. XL.

[r] Candida si croceos circumfluit [r] unda vitellos,
[f] Hesperius scombri temperet ova liquor.

r Lacteus liquor in albumine ovi. f Condito ova garo Hispano, ep. 102. infra.

Porcellus lactens. XLI.

Lacte mero pastum pigræ mihi matris alumnum
Ponat, [t] & Ætolo de sue dives edat.

t Et diviti apponatur pro more lautorum aper, vel Arcadici illius æmulus, ep. 15. lib. Spect. a.

Apyrina

Apyrina & tuberes. XLII.

u In Africa primum nata, sed translata & alibi postea sata poma, quibus, quod iis ligni usus abesset nucleus, nomen ex α & πυρὴν Plin. l. 13. c. 19. & 15. l. 24. c. x Ex villa sua in agro Nom. qui ad 10. ab urbe lapidem.

NOn tibi u de Libycis tuberes, & apyrina ramis,
x De Nomentanis sed damus arboribus. (quis,

Idem. XLIII.

y Romi nati. ut praeced. ep. 8.

LEcta suburbanis mittuntur apyrina ramis,
Et y vernae tuberes. quid tibi cum Libycis?

Sumen. XLIIII.

z Non credas hoc farcimen esse papillis suis à partu eius resectis: sed exiguum vivere in suos papillas, ita lacte exundant. Al. *Esse potes nondum sumen.*

z ESse putes nondum sumen: sic ubere largo
Effluit, & vivo lacte papilla tumet.

Pulli gallinacei. XLV.

a Gallinae, Numidicae. b Phasiani. infra ep. 72. c Ep. 30. l. 7. b. c.

SI a Libycae nobis volucres, & b Phasides essent,
Acciperes: at nunc accipe c cortis aves.

Persica, Nucipersica. XLVI.

d An quia in nativa stirpe vilia; postea insita sunt nobilia? ut habet Pallad. l. 4. de Inf. An quia in sua Perside noxia & venenosa, sed translata, mutatoque caelo & solo dulcia fiunt & salubria? ex opinione Columellae. vide Alciat. embl. 142. & Claud. Minoem ad idem embl.

VIlia maternis fueramus praecoqua ramis:
d Nunc in adoptivis Persica cara sumus.

Panes Picentini. XLVII.

e Panis Picentinus ex alica seu tritico opt. macerato. f Lacte.

e PIcentina Ceres f niveo sic f nectare crescit,
Ut levis accepta spongia turget aqua.

Boleti. XLVIII.

g Ep. 21. l. 1. b. h Ipsi malunt edere, quam amicis mittere. *Vel* quia rari.

ARgentum atque aurum, facile est, lenamque togamque;
Mittere: g boletos mittere h difficile est.

Ficedula. XLIX.

i Cur non uvedula potius quam ficedula?

CUm me ficus alat, cum pascar dulcibus uvis,
i Cur potius nomen non dedit uva mihi?

Tubera

Tubera. L.

k RUmpimus altricem tenero l de vertice terram
Tubera, boletis m poma secunda sumus.

k Negant tamen gigni ea tuberante terrâ aut rimas urgente; nec terræ cohærere tubera fibris aut capillamentis, Plin. l. 18. c. 3. Diosc. 2. l. 139. c. vide & Athenæum l. 2. l Al. gua. m ἀνάλογοι fructus.

Turdorum corona. LI.

n TExta rosis fortasse tibi, vel divite nardo,
At mihi * de turdis facta corona placet.

n In lautissimorum conviviis dabantur coronæ è nardi folio. Plin. 21. l. 3. c.
* Ep. 47. l. 3. l. serta turdorum redimiebant lancem.

Anas. LII.

TOta quidem ponatur anas: sed pectore tantùm,
Et cervice sapit: o cætera redde coco.

o Tanquam saporis minus æquè grati.

Turtur. LIII.

DUm pinguis mihi turtur erit: lactuca valebis,
Et cochleas tibi habe. p perdere nolo famem.

p Nolo acetaria quæ claudant stomachum. Vel quæ procurent appetitum, aliamque famem ut vocat Iuven. 4. sat. 137. v. Mihi sapit turtur. Nolo conchylia. Quæ renovent per damna famem. Petron.

Perna. LIV.

q CÆretana mihi fiet, vel r massa licebit
De s Menapis: lauti de petasone vorent.

q A Cære opp. Hetruriæ. Alii & credo melius, leg. Ceretana, & intelligunt pernam ex Ceretanis Hispaniæ pop. quam commendat Athenæus. l. 14. r Pulpa. ep. 78. l. 5. Al. missa. s Rheni accolis, quos alii Iuliacenses, alii Westphalos esse putant.

Petaso. LV.

t MUsteus est: propera, caros, nec differ amicos:
u Nam mihi cum vetulo sit petasone nihil.

t Recens, succi & sapo is plenus.
u Non placet fumo durus & siccus.

Vulva. LVI.

TE fortasse magis capiet x de virgine porca:
Me y materna gravi de sue vulva capit.

x Vulva virginis suis, sterilis, utpote castratæ, σπαγεν. Plin. l. 8. c. 51.
y Vulva porcaria, i. suis ante editum partum excisæ. vide Plin. 11. l. 37. c. & supra, ep. 44.

Colocasia. LVII.

z NIliacum ridebis olus, lanasq; * sequaces,
Improba cum morsu * fila manuq; trahes.

z Fabam Ægyptiam, Colocasiam. cen eadem fabæ.
* Caulis enim Colocasiæ araneosus est & filis nervosus in mandendo. Plin. 21. l. 15. c. vide ep. 32. l. 8. n.

Jecur

Jecur anseris. LVIII.

a Mulso, lacte, fico, & caricis fartum.
b *Anseris ante ipsum magni jecur*, Juven. 5. sat. 113. v. χηνὸς [illegible] Ῥωμαίοις. Athenæus. 9. l. 8. c. quin & ipsis anseribus saginandis adhibiti χηνοβοσκοί. ibid.

ADspice quàm a tumeat b magno jecur ansere majus,
Miratus dices, hoc rogo crevit ubi?

Glires. LIX.

c Plin. l. 8. c. 52. & 29. l. cap. ult.

c TOta mihi dormitur hyems, & pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Cuniculus. LX.

d Subterraneas, ab hoc animali *cuniculos* dictos. Vegetius l. 4. c. 24.

GAudet in effossis habitare cuniculus antris:
Monstravit d tacitas hostibus ille vias.

Atagenæ. LXI.

INter sapores fertur alitum primus
Iönicarum gustus attagenarum.

Gallina altilis. LXII.

e Mulso depsta.
f Motus enim & lux pinguedini inimica. &c. Varro l. 3. c. 9. Senec. epist. 123. g Gulones isti ingeniosi sunt ad luxuriam, sic ep. 117. l. 14. Sic & Petronius, *Ingeniosa gula est, Siculo scarum æquore mersus Ad mensam vivum perducitur.*

PAscitur & e dulci facilis gallina farinâ,
Pascitur & f tenebris. g ingeniosa gula est.

Capo. LXIII.

h Per coitum.
i Æquè castratus ac Galli sacerdotes Cybeles. ep. 45. l. 2.

NE nimis h exhausto macresceret inguine gallus,
Amisit testes: nunc mihi i Gallus erit.

Idem. LXIV.

k Capon. ut præced. epigr.

SUccumbit k sterili frustra gallina marito:
k Hanc matris Cybeles esse decebat avem.

Perdix. LXV.

l Alii, *Hanc in piscina ludere sæpe soles* legunt, & alludunt ludum in piscina, qui πέρδιξ ceu [illegible] dictus.

POnitur Ausoniis avis hæc rarissima mensis:
l Hanc in lautorum mandere sæpe soles.

Columbini. LXVI.

NE violes teneras [m] perjuro dente columbas,
Tradita si Cnidiæ sunt tibi sacra deæ.

m Docet enim sequens versus interdictum fuisse columbinorum esum Mystis Veneris, qui initiati erant sacris Deæ Ven. Cnidiis religiosè cultæ, & cui columba sacra.

Palumbus torquatus. LXVII.

[n] INguina torquati tardant hebetantq; palumbi:
Non edat hanc volucrem, qui cupit esse salax.

n Venerem. salacitatem.

Galbula. LXVIII.

[o] GAlbula decipitur [p] calamis, & retibus ales,
[q] Turget adhuc viridi cùm rudis uva mero.

o Al. Galbina, Baptista Pius asserit lectionem Galbula quæ ἰκτερὸς. Annot. Post. c.19. p Viscatis. q Autumno primo.

Catta. LXIX.

[r] PAnnonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas:
Mavult hæc [s] domino mittere dona Pudens.

r E Pannonia missas Pudenti in Umbriam mittit & ille Romam.
s Domitiano, vel diviti patrono. Alii leg. Domina.

Pavo. LXX.

MIratis quoties gemmantes explicat alas,
Et potes [t] hunc sævo tradere, dure, coco?

t Spectaculum pulchrius quàm ferculum, avem oculis quàm gulæ gratiorem.

Phœnicopterus. LXXI.

[u] DAt mihi penna rubens nomen: sed lingua [x] gulosis
Nostra sapit, [y] quid si garrula lingua foret?

u Φοινικόπτερος. puniceus alas.
x Apicio, Heliogabalo, Vitellio. y Quanto magis gulosis istis saperet si vox accessisset, quibus tacita lingua tam in deliciis est? Respicitque Poeta patinam Æsopi tragœdi ex linguis avium canoratum, Plin. l.10.c.51.

Phasianus. LXXII.

[z] ARgiva primùm sum transportata [z] carinâ,
Ante mihi notum nil, nisi [*] Phasis, erat.

z Argo.
* Fl. Colchorum. unde phasianos ab Argonautis transportatos arguit à nomine avis.

Numidicæ. LXXIII.

[a] ANsere [a] Romano quamvis satur Hannibal esset:
Ipse [b] suas nunquam barbarus edit aves.

a Qui Romanis in deliciis? An quia servavit Capitolium Rom. ut seq. epigr.
b Numidicas, quæ nondum gulæ barbaræ innotuerant.

Anser. LXXIV.

a Hæc servavit avis Tarpeii templa Tonantis,
Miraris? b nondum fecerat illa deus.

a Manlius clangore anseris excitatus subeuntes nocte Gallos à summa rupe dejecit, &c. Liv. 5. L. Florus l. 1. c. 13. Plutarch. l. de fortuna Rom. &c. b Postquam vero Domitianus Dominus ac Deus noster capitolium conflagratum restituit non opus est ansere nedum alio custode.

Grues. LXXV.

c Turbabis versus, nec litera tota volabit,
Unam perdideris si Palamedis avem.

c Exempta una avis turbabit ordinem & formam literæ, quam ex gruum volatu adinvenit Palamedes, sit illa Y an A an ut aliis magis placet Δ.

Rusticula. LXXVI.

* Rustica sum, an perdix, quid refert, si sapor idē (est?
Carior est perdix: d sic sapit illa magis.

* MS. Oxoniensis. Rusticula, an perdix, quid refert.
d Propter pretium. magis illa invant, quæ pluris emuntur.

Cycnus. LXXVII.

e Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipse sui.

e Poetis & quibusdam philosophis receptum cycnum mortis præscium cum voluptate & cantu mori. Sed negant Plinius, Ælianus, Iul. Scaliger, aliiq; sanioris judicii.

Porphyriones. LXXVIII.

Nomen habet magni volucris tā parva gigan-
Et nomen Prasini g Porphyrionis habet. (tis,

f Porphyrionis, cujus meminit Horat. 3. l. 4. od. Claudian in Gigantomach. Eustath. ad Iliad. & g Purpurionis, qui auriga Neronis, factionis Prasinæ. Vide & aliam Lipsii expositionem hujus ep. lib. 1. Quæstion. Epistolic. 5.

Mullus. LXXIX.

h Spirat in i advecto, sed jam piger i æquore mul-
Languescit: vivum da mare, fortis erit. (lus

h Impropriè, ex sententia scholæ Peripateticæ. spirare vero pisces contendit Plinius l. 8. c. 7.
i Vase pleno aquâ marinâ.

Muræna. LXXX.

Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo,
k Non valet exustam mergere Sole cutem.

k Præ pinguedine in summo æquore fluitat, ubi à sole torrefacta nequit se elevare neque immergere.

Rhombus. LXXXI.

Quamvis lata gerat patella Rhombum:
Rhombus latior est tamen patella.

Ostrea

Ostrea. LXXXII.

[l] Ebria Bajano veni modo concha [m] Lucrino:
[n] Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

l Satura. Vel mersa. m Ostreis Lucrinis optimum adjudicavit Sergius Orata. Macrob. 2. Sat. 11. c. n Condior garo. infra ep. 102.

Squillæ. LXXXIII.

Coeruleus nos [o] Liris amat, quem sylva Maricæ
Protegit: hinc squillæ maxima turba sumus.

o Fl. Campaniæ Minturnas præterfluens, cui præsidet Marica Nympha Fauni uxor, vel ut alii volunt Venus, cui sacellum juxta Lirin consecratum.

Scarus. LXXXIV.

Hic Scarus, æquoreis qui venit obesus ab undis,
[p] Visceribus bonus est, [*] cetera vile sapit.

p Jecinore. Plin. 32. l. 8. c. * Supp. κατ' Hellenismum.

Coracinus. LXXXV.

Princeps Niliaci raperis, Coracine, macelli:
[q] Pellææ prior est gloria nulla gulæ.

q Ægyptiacæ Alexandrinæ, ab Alexandro Pellæ Macedoniæ urbis nato, qui condidit Alexandriam.

Echinus. LXXXVI.

Ista licet digitos [r] testudine pungat acuta,
Cortice deposito [*] mollis echinus erit.

r Testa hirsuta & aculeata. * Cibo gratus.

Murices. LXXXVII.

[s] Sanguine de nostro tinctas ingrate lacernas
Induis, [t] &, non est hoc satis, esca sumus.

s Vide ep. 24. l. 5. f. t Namque inter conchylia mensis inferuntur murices.

θνητοῖς γὰρ βλέπειν οὐκ ἐπιθυμεῖν μόνον τὸ τοιοῦτον ἐκ τοῦ πορφύρας χρόας. Lucian. κυνικός.

Gobius. LXXXVIII.

In [u] Venetis sint lauta licet convivia terris,
[x] Principium cœnæ gobius esse solet.

u Italis Henetis, non Gallis. x Ep. 31. l. 10. d.

Lupus. LXXXIX.

Laneus Euganei lupus excipit ora [z] Timavi,
[a] Æquoreo dulces cum sale pastus aquas.

y Colorene albo, an carne mollis, an mapendo araneosus, ut de colocasiis supra ep. 57? an alludit ad Euganeas & Altinates oves juxta Timavum, quæ lanarum mollitie laudantur, unde & Poeticè piscibus ora ejusdem fl. excipientibus idem tribuit? z Ep. 25. l. 4. g. h. a Namque illi lupi sunt laudatissimi qui ad ostia fluviorum degunt dulci pariter ac salsa aquâ pasti.

Aurata. XC.

NOn omnis laudem pretiumq; *aurata meretur,
Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

Acipensis. XCI.

AD b Palatinas acipensem mittite mensas:
c Ambrosias ornent munera rara dapes.

Lepus. XCII.

INter aves turdus, si quis me judice certet,
Inter quadrupedes d gloria prima lepus.

Aper. XCIII.

QUi e Diomedæis metuendus f setiger agris
Ætola cecidit cuspide, talis erat.

Dama. XCIV.

*DEnte timentur apri; defendunt cornua cer[vos]
Imbelles damæ quid nisi præda sumus?

Oryx. XCV.

g MAtutinarum non ultima præda ferarum
Sævus h oryx, constat i hoc mihi morte ca[nis].

Cervus. XCVI.

k HIc erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro:
An magis iste tuus, Silvia, cervus erat?

Lalisio. XCVII.

CUm tener est onager, l solaq; lalisio matre
Pascitur: m hoc infans, sed breve nomē habet.

* Ab auri colore in capite dicta. Græcè χρύσοφρυς.

b Cæsarum, principum in Palatio.
c Divinas, dignas Diis superis & Cæsaribus.

d Alii leg. Mattya de qua voce ep. 59. l. 10. b. Bodl. MS. Bestia.

e Ætolis, Thraciis, nam Diomedes rex Thraciæ.
f Ep. 41. supra, & lib. spect. ep. 15. a.

* Sic Anacreon ludit in ferarum armatura nativa. a. Cat.

g Vide ep. 25. l. 10. a.
h De quo Oppian. a. ... Plin. l. 2. c. 40. & 46. AElian. l. 14. c. 14.
i Sævus enim est, multosque occidit canes.

k Hic cervus similis est illius cui tu Cyparisse insidens *Mollia purpureis frenabas ore capistris*. Ovid. Met. 10. Vel illius, qui Silviæ filiæ Tyrrhi in deliciis. Virg. 7. AEn.

l Lactens onager.
m Quamdiu lactens est, ... citò vero depulsus, in onagrum transit. Plin. l. 8. c. 44. Asini autem sylvestris pullus in deliciis ciborum erat. ...

Dorkas. XCVIII.

[n] Delicium parvo donabis dorcada nato:
[o] Jactatis solet hanc mittere turba togis.

[n] Circumeunt colon Dorcadis, ... & ... res sunt.

[o] In arenam mitti solet dato à Quiritibus signo togæ jactatæ. sic Turneb. 29. l. 28. c. Vel hanc in arenam missam agitare & ... turba jactatis togis.

Caprea. XCIX.

[p] Pendentem summa capream de rupe videbis,
Casuram speres, [q] decipit illa [r] canes.

[p] Respicit ad Virgilii versum, Dumosa pendere procul de rupe videbo.
[q] Al. despicit.
[r] Inter venandum.

Onager. C.

[s] Pulcher adest onager: mitti venatio debet
[t] Dentis Erythræi: jam removete [u] sinus.

[s] Missam facite venationem elephanti: adest onager, cujus venatio arenæ & spectatoribus jucundior. [t] Elephanti Indici ceu Æthiopici, juxta mare Erythræum. [u] Retis quæ ad coercendos elephantas ... podio.

Oleum Venafranum. CI.

Hoc tibi Campani [x] sudavit [y] bacca [z] Venafri:
Unguentum, quoties sumis, & istud olet.

[x] Trapeto seu prelo ... mita emisit.
[y] Oliva.
[z] Ep. 64. l. 12. a.

Garum [*] scombrorum. CII.

[a] Expirantis adhoc scombri de sanguine primo,
Accipe ... fastosum munera cara garum.

[*] Alii sociorum, quòd garum hoc ... quod tamen ex ... parari ... manorum, Græcis, Mauris, Foro Julensibus, Clazomeniis, Hispanis verò optimum fieret mitteretur que Romam. supra ep. 46. [a] Garum liquor erat ex intestinis Gari piscis sale maceratis Inventum Græcum, Hispani verò postea è scombris Anchovas liquorem hunc conficiebant retento Gari nomine. garo de succis piscis Iberi. Horat. sat. 8. l. 2. [b] Al. fastosum. i. Fastuosum. q. d. divitum ... dignum.

Muria. CIII.

[c] Antipolitani fateor sum [d] filia thynni:
[e] Essem si scombri, non tibi missa forem.

[c] Antipolis, civitas provinciæ Narbonensis, unde thynnus adferebatur laudatissimus. [d] Liquamen sale thynni soluti. [e] Si essem garum, non tibi pauperi, sed diviti missa forem.

Mel Atticum. CIV.

Hoc tibi [f] Thesei populatrix misit [g] Hymetti
[h] Pallados è sylvis nobile nectar apis.

[f] Attici, à Theseo rege.
[g] Montis Attici.
[h] Præsidis Atticæ.

Favi Siculi. CV.

Cum dederis Siculos mediis de collibus [i] Hyblæ,
[k] Cecropios dicas tu licet esse favos.

[i] Montis Siciliæ.
[k] Atticos: à Cecrope rege.

* *Passum.* CVI.

* Liquor ex uvâ ad solem passa expressus.
l Cretensis. Gnossus enim urbs Cretæ, Minois regis.
m Mox, ep. 108.

l GNossia Minoæ genuit vindemia Cretæ
Hoc tibi, quod m mulsum pauperis esse solet.

n *Picatum vinum.* CVII.

n Picatum hoc vinum in ipsa urbe Roma factum arte ex picis fluxu ita picis gratiam olet, ut dubites an nativum sit picatum à Vienna Allobrogum, de nobilitate Viennensis uvæ picem resipientis. Plin. l. 14. c. 1.

HÆc de vitifera venisse picata Viennâ
Ne dubites: misit Romulus ipse mihi.

Mulsum. CVIII.

o Vos optima mella ex Attica mista optimo vino Falerno æquatis nectari Deorum.

o ATtica nectareum turbatis mella Falernum:
Misceri decet hoc à Ganymede merum.

Albanum. CIX.

p Quæ in monte Albano, quo secedebant Cæsares, Domitianus inprimis.
q In quo Julus longam Albam condidit.

HOc de p Cæsareis mitis vindemia p cellis
Misit, q Juleo quæ sibi monte placet.

Surrentinum. CX.

r Vina ex Surrento Picentinorum promontorio.
s Unà cum vino Surrentinos calices mittent Picentini. ita nec myrrhinis nec aureis poculis opus erit. De murrhinis vide quæ ad ep. 113. l. 14. infra.

r SUrrentina bibis: nec murrhina picta, nec aurum
Sume: s dabunt calices hæc tibi vina suos.

Falernum. CXI.

t Campanis, namque Sinuessa urbs Campaniæ maritima.
u Massicus & Falernus distincti erant montes, sed vitium laude pares.
x Hyperbolicè. etiam ante consules diffusum.

DE t Sinuessanis venerunt u Massica prelis.
Condita quo quæris consule ? x nullus erat.

Setinum. CXII.

y Vide ep. 74. l. 10. &c.

y PEndula Pomtinos quæ spectat Setia campos,
Exiguâ vetulos misit ab urbe cados.

Fundanum. CXIII.

a E Fundis opp. Campaniæ.
b Ep. 27. l. 1. &c.
c Quod ita austeritatem decoxit, ut ipse consul, qui diffuderat, suo consulatu vinum hoc biberet.

HÆc a Fundana tulit felix autumnus b Opimi:
Expressit mustum consul, c & ipse bibit.

Trifolinum

Trifolinum. CXIV.

NOn sum de primo, fateor, Trifolina Lyæo,
e Inter vina tamen septima vitis ero.

e Septimum (ut hic noster) inter vina Italica locum dat Trifolino (Campaniæ loco prope Sinuessam) Galenus apud Athenæum l.1.c,24.vide & Plinium l.14.c.6.

Cæcubum. CXV.

f CÆcuba g Fundanis generosa h coquuntur A-
Vitis & in media nata palude viret. (myclis:

f Ex agris Cæcubis in Campania.
g Supra ep.113. Apponitur verò ad distinctionem harum Amyclarum in Italia ab alteris illis in Laconia. ep.106.l.9.b. h A sole, Al. *Coluntur.*

Signinum. CXVI.

POtabis liquidum i Signina k morantia ventrem:
Ne nimium sitias, l sit tibi parca sitis.

i E Signia opp. Italiæ.
k Sistentia alvum.
l Parcè bibe.

Mamertinum. CXVII.

AMphora * Nestorea tibi n Mamertina senecta
Si detur, o quodvis nomen habere potest.

* Ep.30.l.9.a.
n Ex agro Mamertino in Sicilia juxta Messanam.
o Sic de Nomentano. ep.106.l.1.vide & Plin.l.14.c.6.

Tarraconense. CXVIII.

p TArraco, Campano tantum cessura Lyæo,
q Hæc genuit Tuscis æmula vina cadis.

p Civitas Hispaniæ, quæ & provinciæ nomen dat.
q Primis Italiæ vinis Tarraconense confertur à Plinio, 14. l. 6. c.

Nomentanum. CXIX.

r NOmentana meum tibi dat vindemia Bacchū:
s Si te Quinctus amat, commodiora bibes.

r Ex villa, quam habeo Nomenti, ad 10. lapidem.
s Si tibi quid familiaritatis cum Q. Ovidio, præbebit ille tibi meliora. ep.92.l.7.d.

Spoletinum. CXX.

DE t Spoletinis quæ sunt u cariosa lagenis
Malueris, quàm si musta Falerna bibas.

t E Spoletio urbe Italiæ.
u Vetusta.

Pelignum. CXXI.

x MArsica Peligni mittunt turbata coloni.
Non tu, libertus sed bibat illa tuus.

x Vide ep.116.l.14.

Acetum. CXXII.

y AMphora Niliaci non sit tibi vilis aceti:
Esset cùm [z] vinum, vilior illa fuit.

y Ne contemnas acetum ex vino Ægyptio. Nobilius enim est acetum quàm fuit vinum. Athen. l. 2. c. 26. & Juven. 13. sat. 85. v. z Al. *vini.*

Massilitanum. CXXIII.

[a] CUm tua centenos expugnet sportula cives,
[b] Fumea Massiliæ ponere vina potes.

a Cum tibi sportulâ devinctos alas 100. clientes: appone iis vinum Mass. Alii leg. interrogatoriè, q. d. cur tam dives bibis ipse villam? b Ep. 36. l. 10. c.

Caeretanum. CXXIV.

[c] CÆretana [d] Nepos ponat, Setina putabis,
Non ponit turbæ, [e] cùm tribus illa bibit.

c Ep. 54. supra b.
d Amicus poetæ. ep. 48. l. 10. g.
e Cum paucis, est enim nobile vinum.

Tarentinum. CXXV.

NObilis & lanis, & felix vitibus [f] Aulon
Det pretiosa tibi vellera, vina mihi.

f Mons Calabriæ contra Tarentum.

Unguentum. CXXVI.

[g] UNguentū heredi nunquā, nec vina relinquas,
Ille habeat nummos: hæc tibi tota dato.

g Vide ep. 27. l. 6. & 77. ep. 8. l.

Corona rosea. CXXVII.

DAt [h] festinatas [i] Cæsar tibi bruma coronas.
[k] Quondā veris erant, nunc tua facta rosa est.

h Ep. 80. l. 6.
i Domitiane, supra ep. 4. b.
k Naturâ suâ erant vernæ, in cuam gratiam hybernæ factæ sunt. Adulatoriè.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS EPIGRAMMATON.

LIBER XIV.

Cui * APOPHORETA *inditum nomen.*

I.

[a] SYnthesibus dum gaudet eques, [b] dominusque senatus,
Dumq; [illegible]ecent nostrû [c] pilea sumpta [d] Jovem:
[e] Nec timet ædilem moto spectare [f] fritillo,
[g] Cùm videat gelidos tam prope verna lacus:
[h] Divitis alternas, & pauperis accipe sortes:
[i] Præmia convivæ det sua quisque suo.
[k] Sunt [l] apinæ, tricæque, & si quid vilius istis.
[m] Quis nescit? vel quis tam manifesta negat?
Sed quid agam potius [n] madidis Saturne diebus,
Quos tibi [o] pro cœlo filius ipse dedit?
Vis scribâ [p] Thebas, Trojamque, malasq; Mycenas?
[q] Lude, inquis, nucibus: perdere nolo nuces.
[r] Quo vis cumq; loco potes hunc finire libellum:
Versibus [s] explicitum est omne duobus opus.

* Dona, quæ in Saturnalibus dantur convivis domum ferenda, ab ἀποφέρειν. mox 1. ep. *Præmia convivæ det sua quisq; suo. Vespasianus dabat sicut Saturnalibus apophoreta viris, ita & per Calendas Martias fœminis.* Sueton. Vesp. c. 19.

a Dum equites & Senatores pro licentia Saturnaliorum indulgent genio & diurnis vacant conviviis. syntheses. i. vestes cœnatorias induti. ep. 46. l. 2. c.

b Alciatus legit *dominisq; senectus.* quod domini tum servis ministrarent.

c Ep. 7. l. 11. d.

d Domitianum, ut supra sæpe: & vide ep. 4 l. 13. g. *Vel*, Saturnalia à Jove data Saturno. ut mox; *Quos tibi pro cœlo filius ipse dedit.*

e Ep. 85. l. 5.

f Ep. 14 l. 4. i.

g Cum servi videant adesse Decembrem mensem hybernum.

h Miscentur in his Apophoretis alternatim dona divitum citrei pugillares & eburnei, chartæ majores, &c. cum donis pauperum, qualia sunt quincuplices, triplices, chartæ epistolares, &c. atque hæc per sortem. infra 40. 144. 170. i Supra tit. *. k *Objectio ex persona lectoris.* l Ep. 114. l. 1. b. m *Resp. Poetæ.* n Saturnalibus, quibus promiscue à servis & dominis indulgebatur genio, Baccho & festis. o Unde te ejecit. supra d. p Bella & fata magnarum illarum urbium, Theb. Trojæ & Mycen. atque ἀντίθετον istæ Tricis & Apinis, quas volunt esse Apuliæ oppidula. ep. 114. l. 1. b q Ep. 85. l. 5. a. r Distichon sequens in peculiare semovetur epigramma à P. Scriv. s. Finitum, absolutum. ut ep. 108. l. 11.

Apophoreta. II.

a Titulos ceu inscriptiones, quæ epigrammatôn argumenta doceant.

a LEmmata si quæris cur sint adscripta, docebo:
Ut, si malueris, lemmata sola legas.

Pugillares citrei. III.

b Nisi in tenues laminas dissectæ essemus tibellæ, fuissemus certè mensæ citreæ, ut ep.43, l.2.i.

b SEcta nisi in tenues essemus ligna tabellas,
Essemus Libyci nobile dentis onus.

Quincuplices. IV.

c Immolantur hostiæ in atrio Cæsaris, ceu Jovis Capitolio, cùm decretus Consulatus vel triumphus denunciatur hoc genere pugillarium, à forma & circumgestationis commoditate, quòd manu pugnove teneantur. unde ἐγχειρίδια & *manuales* dict. à numero vero foliorum dicebantur duplices, triplices, quincuplices.

c CÆde juvencorum domini calet area felix,
Quincuplici cera cùm datur auctus honor.

Pugillares eborei. V.

d Quibus per morbum vel ætatem obtusior est oculorum acies, ut non discernant quæ ceratis inscribuntur, atramento inscribant ebori.

d LAnguida ne tristes obscurent lumina ceræ,
Nigra tibi niveum litera pingat ebur.

Triplices. VI.

e Pauperum erant hæc dona, sed quibus lautiores amatoria & ad amicas scribebant, atque ad illos hæ invicem de nomine. vide 4. ep. supra.

e TUnc triplices nostros non vilia dona putabis,
Cum se venturam scribet amica tibi.

Pugillares membranei. VII.

f Gypso enim illitæ præstabunt usum ceratarum tabellarum, æquè deletiles ac illæ.

f ESse puta ceras, licet hæc membrana vocetur:
Delebis, quoties scripta novare voles.

g *Vitelliani.* VIII.

g Vide ep.6.l.2.e.
h Noctem, vel nummos, ut ep. seq.
* Al. *capiant.*

NOn dum legerit hos licet pusilla,
Novit h quid * cupiant Vitelliani.

Iidem. IX.

i Nummos, quorum mentio in his pugillaribus, non mitto amicæ, sed posco ab illa.

i QUòd minimos cernis, mitti nos credis amicæ;
Falleris, & nummos ista tabella rogat.

Charta

Chartæ majores. X.

[k] NOn sunt munera, quæ [l] putas puella,
Cùm donat vacuas poeta chartas.

k Non sunt numini vel carmina, quæ pu.
l Alpelis.

Chartæ epistolares. XI.

[m] SEu leviter noto, seu caro missa sodali:
Omnes ista solet charta vocare *suos*.

m Seu familiares sint, vel parum noti quibus mittuntur epistolæ, inscriptis semper præfigit *Suo* vel *Suis*, vide ep. 101. l. 9.

Loculi eborei. XII.

HOs nisi de [n] flava loculos implere moneta
Non decet: argentum vilia [o] ligna ferant.

n Auro.
o Loculi lignei.

Loculi lignei. XIII.

SI quid adhuc superest in nostra [p] fæce locelli,
Munus erit: [q] nihil est, ipse locellus erit.

p Fundo, πυθμένι.
q Si nihil reliqui sit, dabitur ipse locellus.

Tali eborei. XIV.

[r] CUm steterit nullus vultu tibi talus eodem,
[s] Munera me dices magna dedisse tibi.

r Ludebatur talis quatuor; quandoq; tribus. talorum autem felicissimus jactus dicebatur Venus, ubi singuli tali diversam haberent faciem, comparentibus simul cane, ternario, quaternario & senione, *Luciani* ἐρωτικ. s Grati erunt tibi tali isti quos tibi misi, per se quidem munus leve, sed propter ludi deposita magnum.

Tessera. XV.

[t] NOn sim talorum numero par tessera, dum sit
Major, quàm talis, [u] alea sæpe mihi.

t Talis enim ludebatur 4, tesseris verò duabus, ad summum tribus.
u Deposita & ludi pretia ampliora.

Turricula. XVI.

[x] QUæ scit compositos manus improba mittere talos,
Si per me misit, [y] nil nisi vota facit.

x Ep 24. l. 4. i.
y Fortunæ non arti locus est.

Tabula lusoria. XVII.

HIc mihi [a] bis seno numeratur tessera puncto:
[b] Calculus hic gemino [c] discolor hoste perit.

a In abaco (inquiunt) ceu alveo luditur duabus tesseris, quarum numerus summus, duplex senio. Sed quid si dicamus abacum hunc fuisse distinctum 12 ab omni latere tesseris ceu spatiis quas regiones, urbes ceu mandras appellabant? ut ep. 71. l. 7. g. b Calculus deprehensus utrinq; nudus ab hoste circumveniente capitur, *Fac pereat vitreo miles ab hoste tuus*, Ovid. 2. de Arte, & 3. *Unus cum gemino calculus hoste perit.* c Ep. 71. l. 7. h. & infra 20. ep.

Nuces. XVIII.

d Alea parva nuces, & non damnosa videntur;
Sæpe tamen pueris e abstulit illa nates.

Theca calamaria. XIX.

Sortitus thecam calamis f armare memento:
g Cætera nos dedimus, tu h leviora para.

Calculi. XX.

i Insidiosorum si ludis bella latronum,
k Gemmeus iste tibi miles, & hostis erit.

Graphiarium. XXI.

Hæc tibi erunt armata suo graphiaria l ferro:
Si puero dones, non leve munus erit.

Dentiscalpium. XXII.

m Lentiscum melius: sed si tibi m frondea cuspis
Defuerit, dentes penna levare potest.

Auriscalpium. XXIII.

Si tibi morosa prurigine n verminat auris,
Arma damus tantis apta o libidinibus.

Acus aurea. XXIV.

p Tenuia ne madidi violent bombycina crines;
Figat acus * tortas, sustineatq; comas.

Pecten ad calvam. XXV.

Quid faciet nullos hic inventura capillos:
Multifido q buxus quæ tibi dente datur?

Crin. sapo. XXVI.

r Caustica s Teutonicos accendit t spuma capillos,
t Captivis poteris cultior esse comis.

d Ep.84.l.5.a.
e Nudavit ad ferulas si ultra diem permissum luserint.
f Instruere.
g Thecam.
h Calamos, stilos, scalprum.
i In insidiis enim latent subsessores quidam è latrunculis qui hostem incautum intercipiunt.
k E vitro discolori facti latrunculi, ut ep.71.l.7.h. quorum alii grassatores, insidiatores alii.
l Graphiis, stilis ferreis, quibus in tabulis ceratis scribebant.
m Cuspis è lentisco.
n Prurit, vexatur.
o Titillationi, prurigini.
p Al. Splendida.
* Al. sparsas.
q Pecten buxeus.
r Sapo, cujus vis caustica capillos adurat rutiletque.
s Germanis in usu hic sapo ad capillos rutilandos. Plin. 28. l. c.12.
t Germanorum sc. qui flava Cæsarie pulchri.

Mattiacæ.

Mattiacæ pilæ. XXVII.

SI [w] mutare paras longævos cana capillos:
Accipe [x] Mattiacas (y quo tibi calva?) pilas.

w Tingere.
x Trochiscos è sapone, ut ep. præced. à Mattiaco opp. Germaniæ; Baden. y Non majori tibi usui futuras, quàm pectinem, ep. 25. supra.

Umbella. XXVIII.

ACcipe [z] quæ nimios vincant umbracula Soles,
Sit licet & ventus, te tua vela tegent.

z Quæ sicubi publica defecerint in theatris vela ventis revoluta, ut seq. ep. privata arceant nimios solis ardores, ventique vim.

* Causia. XXIX.

IN Pompeiano tectus spectabo theatro:
Nam ventus populo vela negare solet.

* Pilei Thessalici contra solem.

Venabula. XXX.

EXcipient apros, expectabuntque leones:
Intrabunt ursos, [a] sit modò firma manus.

a Si non erret, si non cedat manus.

Culter venatorius. XXXI.

SI [c] dejecta [b] gemes [c] longo venabula rostro:
Hic * brevis in grandem cominus ibit aprum.

b Al. geres.
c Declinata vel excussa à ferâ, sic aper ille Ovidianus Adonidis *excussit pando venabula rostro* in puerum ruens. malo enim de rostro apri intelligere, quàm de venabulo, cujus longam aciem Raderus dici rostrum putat.
* Scriv. levis.

* Parazonium. XXXII.

MIlitiæ decus hoc, d & grati nomen honoris,
* Arma tribunicium cingere digna latus.

d Al. gratique erit omen honoris.
* Gladiolus zonæ appensus, quo donatos honoris causa tribunos cingebant Imperatores, ut Suram Trajanus apud Dionem.

Pugio. XXXIII.

PUgio, quem [e] curvis signat brevis orbita venis,
[f] Stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

e An circuli isti & venæ in ipso ferro temperato apparent, ut volunt interpretes? an manubrii armamenta? pro *signat* alii leg. *cingit*.
f Ep. 50. l. 1. L.

Falx ex ense. XXXIV.

PAx me certa ducis placidos [g] curvavit in usus.
Agricolæ nunc sum, militis antè fui.

g E directo ense in falcem, sic galea in alveum ad apum mellificia. Alciat. emb. 177.

Securicula.

Securicula. XXXV.

Cum fieret tristis solvendis [h] auctio nummis,
[i] Hæc [k] quadringentis millibus empta fuit.

h Bonorum proscriptorum subhastatio. i Securis bellica, Amazonum inventum. k Unde hoc pretium? ab armorum penuria? an ab artifice? N.L.

Ferramenta tonsoria. XXXVI.

Tondendis [l] hæc arma tibi sunt apta capillis:
Unguibus [m] hæc longis, utilis illa [n] genis.

l Forpex. m Scalprum tonsorium. Namque & ungues resecare ad tonsores pertinebat, ut de Bruti Porcia refert Val. Max. 3. l. 2. c. & 4. l. c. 6. & de Vulteio, Horat. 7. epist. 1. l. n Novacula.

Scrinium. XXXVII.

[o] Constrictos nisi das mihi libellos;
[p] Admittam tineas, trucesq; blattas.

o Al. *Constructos.* p Quid si legas *Admittent, sc.* libelli.

Fasces calamorum. XXXVIII.

[q] Dat chartis habiles calamos Memphitica tellus:
[r] Texantur reliquâ tecta palude tibi.

q *Chartis servivnt calami Ægyptii maximè.* Plin. 16. l. 36. c.
r Reliquarum regionum arundines palustres serviunt solum operiendis tectis.

Lucerna cubicularia. XXXIX.

[ſ] Dulcis conscia lectuli lucerna,
Quidquid vis facias licet, tacebo.

ſ *Me ludere teste lucernâ, &c.* ep. 105. l. 11. Exigiturque testimonium à lucernâ contra Megapenthen. Lucian. χλλεπηλυς.

Candela. XL.

[t] Ancillam tibi sors dedit lucernæ,
* Tutas quæ vigil exigit tenebras.

t Candela quæ ancilla est lucernæ præstat noctem tutam à tenebrionibus, vel Candela quæ tibi forte contigit, utpote pauperis munus, præstabit tibi idem officium quod divitis lucerna, conscia sc. erit dulcis lectuli, & luce minus clarâ præbebit ancillæ consorti pauperis lecti. *Quas timidus tenebras velles habere pudor.* * Al. *Totas.*

Lucerna * polymyxos, XLI.

Illustrem cùm tota meis convivia flammis,
Totq; geram myxas, una lucerna vocor.

* Plura habens ellychnia ceu funiculos, μύξας.

Cereus. XLII.

Hic tibi nocturnos præstabit cereus ignes:
[u] Subducta est puero namq; lucerna tuo.

u Furto sublata, ut ep. 59. l. 8. i.

Candelabrum [x] *Corinthium.* XLIII.

[y]NOmina candelæ nobis antiqua dederunt,
Non nôrat parcos uncta lucerna patres.

x Ex ære Corinthio, quod optimum, vide quæ ad 795. vers. Medeæ Senecæ nostri.
y Lucernam à Græcis acceperé frugales Romani longè post candelabrum, in quo figebatur candela seu funiculus ardens.

Candelabrum ligneum. XLIV.

ESse vides lignum: serves nisi lumina, fiet
De candelabro magna [z] lucerna tibi.

z Ardente pariter ligneo candelabro.

Pila paganica. XLV.

HÆc quæ difficilis turget [a] paganica plumâ,
[a] Folle minus laxa est, & minus arcta pilâ.

a Vide ep. 19. l. 4. *.

Pila [b] *trigonalis.* XLVI.

SI me [c] nobilibus scis expulsare [b] sinistris,
Sum tua: si nescis, [d] rustice, redde pilam.

b Ep. 72. l. 7. n. & l. 12. ep. 84. b. & 19. ep. l. 4. *.
c Al. *nobilibus*. Scriv. conject. *Si me scis Polybi levis expuls.* v. 72. ep. 7. l.
d Qui tantùm paganicâ ludere nosti, *vel* rudis & indocte pilæ. sic infra ep. 58. Græcæ linguæ eudem vocat *rusticum*.

[e] *Follis.* XLVII.

ITe procul juvenes: mitis mihi convenit ætas:
[e] Folle decet pueros ludere: folle senes.

e Vide ep. 19. l. 4. *. sed minore, qui vento distentus agitatur facili manu.

[f] *Harpasta.* XLVIII.

HÆc rapit [g] Antæi velox in pulvere [g] draucus,
Grandia qui vano colla labore facit.

f Ep. 19. l. 4. x.
g Palæstrites, studiosus palæstræ quâ claruit Antæus. ep. 104. l. 9. c. At Turnebus l. 9. c. 23. sensu minus verecundo intelligi vult, atque alterum distichi versum ad eundem draucum refert, qui cum mollis sit, fortis videri cupit, vano labore Antæi cervices æquare conatus. ut 3. sat. Juv. v. 88. sed poteris *vannus* exponere *agro inutilem*, ut seq. epigr.

[h] *Halteres.* XLIX.

QUid pereunt stulto fortes haltere lacerti?
Exercet melius vinea fossa viros.

h Halteres erant massæ è plumbo, ferro, vel lapide, quibus in saltu se librabant, ab ἄλλομαι videtur & horum usus fuisse in balneis ad sudorem. Juven. 6. sat. 422.

Galericulum. L.

NE [i] lutet immundum [k] nitidos [l] ceroma capillos,
[m] Hac poteris madidas condere [m] pelle comas.

i Luto inquinet.
k Ungento delibutos.
l Ep. 57. l. 3. not. 4.
m Galero è pelle. ut ep. 45. l. 12. a.

Strigiles. LI.

n Pergamus has misit. curvo o distringere ferro,
p Non tam sæpe teret lintea fullo tibi.

n Inventæ forte in Pergamo Asiæ opp. vel inde allatæ sunt strigiles. o Imperativ. passivum. p Minus indigebit operâ fullonis ad eluenda lintea, quo magis for- des distrinxeris strigilibus in balneis.

Guttus corneus. LII.

q Gestavit modò fronte me juvencus,
r Verum rhinocerota me putabis.

q E cornu bovis est hic guttus, qui videtur tamen è naso rhinocerotis factus, quo in balneis utuntur lautiores oleo superfundendi. magno cum rhinocerote lavari Qui solet, Juven. 7. sat. 129. v.

Rhinoceros. LIII.

r Nuper in Ausonia domini spectatus arenâ
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

r Guttus hic est è cornu seu naso rhinocerotis, qualem vidimus nuper in Amphitheatro jactantem tauros quasi pilas, ep. 9. lib. Spect.

Crepitacillum. LIV.

Si quis s plorator collo tibi t vernula pendet,
Hæc quatiat tenera garrula t sistra manu.

s Puellus, cujus fletum sedare velis. t Ep. 29. l. 12. o.

Flagellum. LV.

u Proficies nihil, hoc cædas licet usq; flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

u Segnes enim & tardipedes sunt, nec assiduo flagello provocantur equi. purpureæ factionis, quod de Venetis dixit ep. 40. l. 6.

Dentifricium. LVI.

x Quid mecum est tibi? me puella sumat.
Emptos non soleo polire dentes.

x Pulvis hic candefacit puellarum nativos dentes: non vetularum & edentularum adscititios ex ebore.

Mirobalanum. LVII.

y Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex unguento constat, & ex balano.

y In voce myrobalano tot concurrunt syllabæ breves, ut (quod de Equotutio dixit Horatius) versu dicere non sit, imò (ad quod respicere videtur poeta noster, & quod idem observat ad Iliad. ∫. Eustathius) nec in toto opere vocem μύρον usurpavit Homerus, uti nec unguentum Virgilius. Est verò Myrobalanum unguentum e glande arboris Myrobalani.

Aphronitrum

Aphronitrum. LVIII.

[z]RUsticus es? nescis quid Græco nomine dicar,
[a]Spuma vocor [a]nitri. Græcus es? ἀφρὸς νίτρου.

z Græcæ linguæ rudis, sup. 46. ep.
a ἀφρὸς νίτρου.

Opobalsama. LIX.

BAlsama me capiunt, [b] hæc sunt unguenta virorum.
[c] Delicias Nini vos redolete nurus.

b Ita sane Laronia apud Juvenalem, sat. 2. v. 41.
c Unguentum ceu amomum Assyrium, ut 8. l. 77. ep. Ninus verò rex fuit Assyriorum. Alii legunt *Hini*. Gruterus, *Cosmi*.

Lomentum. LX.

GRatum munus erit, [d] scisso nec inutile ventri,
[e] Si clarâ [f] Stephani balnea luce petes.

d Rugoso & sulcis scisso utero.
e Ep. 71. l. 3.
f Ep. 33. l. 11. b.

g *Laterna cornea.* LXI.

[g]DUx laterna viæ clausis feror aurea flammis,
Et tuta est gremio parva lucerna meo.

g Vulcanus in cornu conclusus, ut loquitur Mercurius Plautinus.

Laterna ex vesica. LXII.

COrnea si non sum, numquid sum fuscior? [h] aut me
Vesicam contrà qui venit esse putat?

h Neque potest obvius quispiam me à cornea discernere.

Fistula. LXIII.

QUid me compactam ceris, & arundine rides?
[i] Quæ primum exstructa est fistula, talis erat.

i Quæ fertur à Pane inventa & *disparibus septem compacta cicutis.*

Tibiæ. LXIV.

[k]EBria nos madidis rumpit [k] tibicina buccis:
[l] Sæpe duas pariter, sæpe monaulon habet.

k Convivis adhibita quæ tibiis caneret. Plutarch. probl. 8. lib. 7. sympos.
l Modò geminas pariter inflat dextram & sinistram, modò simplicem & unicam.

Soleæ lanatæ. LXV.

DEfuerit si fortè puer, soleasq; libebit
Sumere: pro puero [m] pes erit ipse sibi.

m Al. Per erit ipse sibi. servus à pedibus.

Mamillare. LXVI.

[n]TAurino poteras pectus constringere tergo:
Nam [o] pellis mammas non capit ista tuas.

n Habes enim mammas Quas vix taurino poteris circumdare tergo. Ad quem Virgilii versum allusisse poeta videtur.
o Mamillare è pelle. fascia seu strophium, quibus tumor papillarum coërcebatur. Catullus, *Non tereti strophio lactentes vincta papillas.*

Muscaria.

p Flabellum ad abigendas muscas è pavonis cauda.

p *Muscaria pavonina.* LXVII.

LAmbere quæ turpes prohibet tua prandia muscas,
Alitis eximiæ cauda superba fuit.

Copta Rhodia. LXVIII.

q Copta fuit placenta ex siligine, amygdalis, nucleis, pastulis, &c. Rhodiam tamen adeò duram esse jocatur poeta, ut colaphi vice porrigatur servis mandenda, quo pugnis suis parcat dominus. simulq; ludit in Paronomasia τῷ κόπτω & *copta*.

qPEccantis famuli pugno ne percute dentes:
Clara Rhodos coptam, quam tibi misit, edat.

r *Priapus siligineus.* LXIX.

r Utriusq; sexus αἰδοῖα ex siligine fiebant. ep. 3. l. 9. b.
s Ore non hinc impuriore. quod τοῖς μυζοῦσιν accidit.

SI vis esse satur, nostrum potes esse Priapum:
Ipsa licet rodas r inguina, s purus eris.

Porcus. LXX.

t Solennis acclamatio in Saturnalibus, *Io Saturnalia, bona Saturnalia*, ep. 2. l. 11. e. u Glande iligna.

ISte tibi faciet t bona Saturnalia porcus,
Inter spumantes u ilice pastus apros.

x *Muscarium bubulum.* LXXI.

x Cauda bovis ad tergendas & excutiendas vestes, uti pavonis, modò ep. 67. ad muscas.
y Al. *bovis.*

SOrdida si flavo fuerit tibi pulvere vestis.
Colligat hunc tenui verbere cauda y levis.

z *Botulus.* LXXII.

z Ep. 79. l. 5. g.
a Qui missus est tibi in Saturnalibus, mihi missus fuit ante Saturnalia, quorum legitimi erant dies 5. adscititii sigillares 2.

aQUi venit z botulus medio tibi tempore brumæ,
Saturni septem venerat ante dies.

Psittacus. LXXIII.

b Naturæ instinctu, quæ numina adoranda docet. *Adulatorie.*

PSittacus à vobis aliorum nomina discam:
Hoc didici b per me dicere. Cæsar, ave.

Corvus. LXXIV.

c Alludit ad corvum, qui C. Augustum ab Actiaca victoria reducem salutavit: *Ave Cæsar victor Imperator.* Macrob. sat. 2. l. 4. c. d *Corvos ore coïre & concipere credit vulgus, fœmina rostro maris inserto.* Plin. 10. lib. 12. cap. Sed Aristot. negat & deridet hoc ab Anaxagora proditum. lib. de animalib.

COrve c salutator, quare d fellator haberis?
In caput intravit mentula nulla tuum.

Luscinia.

Luscinia. LXXV.

e FLet Philomela nefas incesti Tereos, & quæ
Muta puella fuit, garrula fertur avis.

e Fabula vel pueris nota ex Metam. Ovid. 6. l.

Pica. LXXVI.

f PIca loquax certa dominum te voce saluto:
g Si me non videas, esse negabis avem.

f Ep. 88. l. 7. l. & 9. l. ep. 55.
g Idem Oppianus de hac avi. vid. Jan. Dus. super. Arbitr. l. 1. c. 14.

Cavea eborea. LXXVII.

SI tibi * talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, h hic habitare potes.

* Passer cujus mortem Lesbia Catulli amica flebat, & ipse Catullus 3. carm.
h In hac caveâ eboreâ.

Narthecium. LXXVIII.

i ARtis k ebur medicæ k narthecia cernis habere
Munera, quæ superet l Pactius esse sua.

i Philippus Beroaldus, quem vide Annot. c. 6. legit: *Artis ebur medicâ narthecia cernis, habebis Munera, &c.* Alii leg. — *cernis? habebis Mu, &c.* k Pyxidem eburneam quæ & *Narthecium* dicitur, id est repositorium medicamentorum è ferulâ solitum fieri, Cic. de fin. 2.
l Nescio quis lautus, vel medicus.

Flagra. LXXIX.

LUdite lascivi, sed m tantum ludite servi:
Hæc n signata o mihi p quinq; diebus erunt.

m Nec scelera audete, pœnas alioqui daturi post Saturnalia.
n Clausa & annulo signata. o Domino. p Saturnalibus, ep. 52. l. 7. &c.

Ferulæ. LXXX.

INvisæ nimium pueris, grataeq; magistris,
q Clara Prometheo munere ligna sumus.

q Cavâ enim in ferulâ Prometheum Jovi surreptum ignem detulisse canit Hesiodus, & ipse apud Æschilum.

Pera. LXXXI.

r NE mendica ferat s barbati prandia nudi,
Dormiat & tetrico cum t cane, pera rogat.

r Pera rogat ut habeat honestiorem dominum quam Cynicum, cujus mendicata frusta cogatur ferre, & pulvini officium dormienti præstare. s Cynici, qui [illegible] pascit. t Ep. 53. l. 4. &c.

Scopæ. LXXXII.

u IN pretio scopas testatur palma fuisse:
x Sed pretium scopis nunc analecta dabunt.

u Scopæ olim è palmâ factæ.
x Sed reliquiarum copia nunc analecta & caponum in hodierno luxu augebunt pretium scopis. Alii leg. *pcia* [illegible] *analecta* ministrum qui reliquias colligit, ep. [illegible].

Scalptorium. LXXXIII.

DEfendet [x] manus hæc ſcapulas mordente moleſto
Pulice, vel [y] ſi quid pulice ſordidius.

x Inſtrumentum, quod, quò manus non pertingebat, manus vicem ſupplebat ad pruritum ſcapularum fricandum atque ſcalpendum. y Pediculus.

Manuale. LXXXIV.

[a] NE toga barbatos faciat, vel pænula libros,
Hæc abies chartis tempora longa dabit.

a Ne piloſi fiant. & (ut 2. l. 67. ep.) *inhorreant mento* ſibi manu vel veſte lectoris attriti, tegantur tabulâ abiegnâ.

Lectus pavoninus. LXXXV.

[b] NOmina dat ſpondæ pictis pulcherrima pennis
[c] Nunc Junonis avis: ſed priùs Argus erat.

b Lectus habet nomen à pavonis plumis quibus ornatur. Sunt tamen qui *citreum* intelligunt. Tabulæ enim citreæ undatim criſpæ erant, & majore in gratia, ſi pavonum caudæ oculos imitarentur. Plin. 13. l. c. 15. c Fabula ex Ovidii Metam. 1. nota.

Ephippium. LXXXVI.

[d] STragula ſuccincti venator ſume [e] veredi;
Nam ſolet à nudo ſurgere [f] ficus equo.

d Ephippium. Brodæus. 4. l. Miſc. 16. c.
e Ep. 14. l. 12. b.
f Ulcus quam σύκωσιν vocant.

[g] *Stibadia.* LXXXVII.

ACcipe: [h] lunata ſcriptum teſtudine [k] ſigma;
Octo capit: veniat, quiſquis amicus erit.

g ςιβάδιον torulus eſt è gramine, herbis frondibus ceu floribus ſtipatus, à ςίβας.
h Ep. 48. l. 10. h.

[i] *Guſtatorium.* LXXXVIII.

[k] FOemineam nobis cherſon ſi credis ineſſe;
Deciperis: pelagi maſcula præda ſumus.

i Repoſitorium in quo guſtus ceu antecœna ponebatur.
k *Ex perſonâ guſtatorii.* Non exornor vilioribus putaminibus teſtudinum fœminarum & χερσαίων, i. terreſtrium. Plin. 9. l. 10. c. ſed maſcularum & fulgentium ex Indico mari. Plin. 9. l. 11. c.

Menſa citrea. LXXXIX.

ACcipe felices [l] Atlantica munera ſylvas:
[m] Aurea qui dederit dona, minora dabit.

l Citreas menſas ex Atlante monte Mauritaniæ. ep. 43. l. 2. i. & 67. ep. 12. l.
m Si ex auro puro puto fieret menſa, minoris tamen eſſet pretii quàm citrea.

Menſa acerna. XC.

NOn ſum [n] criſpa quidem, nec ſylvæ filia Mauræ;
Sed norunt lautas & mea ligna dapes.

n Ut Citreæ menſæ ex Mauritania, modo ep. 85.

Denteſ

Dentes eborei. XCI.

GRandia taurorum portant qui corpora, quaeris
An p Libycas possint sustinuisse trabes?

o Vide ep.17.& 39.lib. Spect.
p Ep.43.l.1.i.

q *Quincupedal.* XCII.

r PUncta notis s ilex, & acuta cuspide clausa,
Saepe t redemptoris u prodere furta solet.

r Distincta pedibus, palmis, digitis, uti distinctas videmus fabrorum regulas.
s Amussis ex ilice. t Cui locantur pretio aedificia extruenda. u Deprehendere fraudes.
q Al. *Quincupeda.*

Pocula archetypa. XCIII.

x NOn est ista recens, nec nostri gloria y caeli:
Primus in his Mentor, dum facit illa, bibit.

x Ista pocula non sunt elaborata à nobili aliquo artifice nostri temporis, sed ab ipso Mentore, ep.41.l.3.& 39.l.4.b. y Stili sculptorii.

Calices. XCIV.

a NOn sumus audacis plebeia b toreumata vitri:
c Nostra nec ardenti gemma feritur aqua.

a Nos plebeia toreumata non sumus ex eo vitro unde audaces fiunt calices, qui Crystallinorum aemuli se AEgyptiis illis conferre audent. 73.ep.l.12. b Fictilia torno facta, sed & vitra torno etiam fiebant. c Neq; nos, ut crystallina illa, rumpimur calidâ aquâ. ep.73. l.12.f.

Phiala aurea caelata. XCV.

QUamvis d Callaico rubeam generosa metallo,
Glorior arte magis: nam e Myos iste labor.

d Hispano auro. ep.16. l.10.a.
e Nobilis artificis. ut l.8. ep.51.

Calices Vatinii. XCVI.

VIlia sutoris f calicem monumenta Vatini
Accipe; sed nasus longior ille fuit.

f Al. calices nomen habentes à Vatinio sutore Beneventano cujus inventum fuere; vel (ut alii volunt) ad cujus prominentis nasi similitudinem effingebantur isti calices quatuor nasos habentes. An itaq; simpliciter dicit, Vatinium habuisse longiorem nasum? an ingenio fuisse acriori quod hoc invenerit? an derisorem deridet? An denique, quod sagax fuit inquisitor criminatorque, postquam ad tantas opes pervenisset, ut munus ederet? Xiphilin. in Nerone.

g *Lances chrysendetae.* XCVII.

h GRandia ne viola parvo g chrysendeta mullo:
Ut minimum, libras debet habere duas.

g Ep.43.l.2.m.
h Lautas lances seu patinas non nisi lauti decent pisces.

Vasa Aretina. XCVIII.

i ARetina nimis ne spernas vasa monemus;
k Lautus erat Tuscis Porsena fictilibus.

i Ep.54.l.1.b.& c.
k Rex Etruscorum, ut & reges Rom. erant aeque lauti capedinibus & urnulis fictilibus, atque nostri hodie filicatis pateris.

Bascauda. XCIX.

BArbara de [l] pictis veni [m] bascauda Britannis;
Sed me jam mavult dicere Roma suam.

l Ep. 34. l. 11. b.
m Vas escarium, primùm è Britannia allatum, mox & Romæ factum.

n *Panaca.* C.

o SI non ignota est docti tibi terra Catulli,
Potasti testâ Rhætica vina mea.

n Testa sc. à Panacis pop. Rhætiæ.
o Si quando fuisti Veronæ. 8. ep. 2. l. c.

Boletaria. CI.

CUm mihi boleti dederint [p] tam nobile nomen,
[q] Prototomis, pudet heu, servio coliculis.

p Quippe nomen habeo à boletis. ep. 48. l. 13.
q Qui adhuc teneri succiduntur, caulibus. ep. 48. l. 10. z.

Calices Surrentini. CII.

ACcipe non vili calices de pulvere natos;
Sed [r] Surrentinæ leve toreuma rotæ.

r Fictile leve & rotâ figuli politum, ex terra Surrentina. vid. ep. 110. l. 13.

Colum nivarium. CIII.

[s] SEtinos moneo nostra nive frange trientes;
[t] Pauperiore mero tingere lina potes.

s Calorem optimorum vinorum tempera, transmittendo per colum nivibus distentum. t Vilius vinum sacco linteo attenuabis, ut seq. ep.

Saccus nivarius. CIV.

u ATtenuare nives norunt & lintea nostra:
Frigidior colo non salit unda tuo.

u Ep. præced. & ep. 62. l. 12. d. & 2. l. ep. 40. e.

Urceoli ministratorii. CV.

x FRigida non desit, non deerit calda petenti;
Sed tu [y] morosa ludere parce siti.

x Si modò suppetat aqua arte frigefacta ep. 117. & 118. infra; affatim erit calidæ ad temperandum vinum. y Difficili & delicatâ nimis.

Urceus fictilis. CVI.

HIc tibi donatur panda [a] ruber urceus ansâ:
[b] Stoicus hoc gelidam Fronto [c] petebat aquam.

a A terrâ vel igni.
b Et ipse Stoicus movebitur hujus colore. qui tamen se moveri negat. c Al. *bibebat.*

Calathi. CVII.

d NOs Satyri, nos Bacchus amat, nos [e] ebria tigris
Perfusos [f] domini [g] lambere docta pedes.

d Calathos, calices vinarios. vid. Virg. ecl. 5. ubi in sacris Bacchi adhibebantur calathi. e Vino, ut ferunt, ebriata; & Bacchi currum trahens. f Bacchi, vel magistri. g Ep. 38. lib. spect.

Calices.

Calices [h] *Saguntini.* CVIII.

QUæ [i] non solicitus teneat, servetq; minister,
Sume Saguntino pocula ficta luto.

h Fictiles è Sagunto Hispaniæ civitate. ep. 46. l. 4. i Securus de damno. si cadant, frangantur. [illegible] ep. 111.

Calices gemmati. CIX.

GEmmatum [k] Scythicis ut luceat [k] ignibus [l] au-(rum,
Adspice [m] quot digitos exuit iste calix.

k Smaragdis. ep. 60. l. 9. l Poculum aureum. m *Eò processit luxus, ut multi gemmas digitis detractas poculis insererent.* Plin. 37. l. 2. c. & Juven. 5. sat. 42. vers.

Ampulla potoria. CX.

HAc licet in [n] gemma, quæ servat nomina Cosmi,
Luxuriose bibas, [o] si foliata sitis.

n Ampullâ ex onyche. ep. 50. l. 11. g. & 81. ep. l. 3. z. o Invaluit luxuria ut unguenta biberentur. μύρον οἶνον μεμιγμένον ἔπινε ἔπινον. Ælian. var. hist. l. 12. c. 31. Foliatum autem erat è foliis Nardi, costi, &c. Plin. l. 13. c. 1.

Crystallina. CXI.

FRangere dum metuis, frangis crystallina: [p] pec-(cant
Securæ nimium, solicitæq; manus.

p Al. *Peccat securæ nimium, solicitæq; manus.* per diligentiam & curam, æquè ac per negligentiam.

Nimbus vitreus. CXII.

AB Jove qui veniet [q] miscenda ad pocula, largas
Fundet nimbus aquas: hic tibi [r] vina dabit.

q Quibus diluatur merum. r Ut nimbi theatrales asperguntur crocum per latentes fistulas in immensam altitudinem expressum, 3. ep. lib. Spect. k. ita hic vinum.

* *Murrhina.* CXIII.

SI [s] calidum potas, ardenti murrha Falerno
Convenit, & melior fit sapor inde mero.

* China dishes. Ita sane videntur ex descriptione Plinii l. 37. c. 2. Oriens (inquit) murrhina mittit ex humore sub terrâ calore densata. In pretio sunt ob nitorem & coloris varietatem, purpurei, candidi, & tertii ignescentis. Aliqua & in odore commendatio est, &c. Jos. Scal. ad versum illum Propertii 4. l. *Murreaque in Parthis pocula cocta focis:* adversatur Plinio, asseritque murrhina pocula ex Signino cocto apud Sinas facta esse, quæ nos *Porcellana* vocamus, v. Pancirolum, & ad eum Salmut. s Ep. 75. l. 9. c. [illegible] vel caldi temperatum.

Patella cumana. CXIV.

HAnc tibi Cumano rubicundam pulvere testam,
[t] Municipem misit casta Sibylla suam.

t Factam Cumis Sibyllæ oraculo claris. Ita Juvenalis siluros dixit Crispini municipes, & lagenam Cretensis vini municipem Jovis.

Calices vitrei. CXV.

ADspicis [u] ingenium Nili: quibus addere plura
Dum cupit ah, quoties [x] perdidit auctor opus.

u Artificium Ægyptiorum in formandis vitreis calicibus diversicoloribus, quos Adrianus Imp. *allassontes* dixit. vide Scal. ad Propert. l. 4. x Fregit in ipso opere.

Lagena nivaria. CXVI.

SPoletina bibis, vel Marsis condita cellis:
[y] Quò tibi decoctæ nobile frigus aquæ?

y Neque enim nobili decoctæ (de qua ep. 65. l. 5. b.) convenit cum vilioribus vinis. ep. 120. & 121. l. 13.

Nives. CXVII.

[z] NOn potare nivem, sed aquam potare rigentem
De nive, commenta est ingeniosa sitis.

z Non aquam nivium, sed decoctam nive reconditam ac refrigeratam. ut 65. ep. l. 5. b.

Idem. CXVIII.

[a] MAssiliæ fumos miscere nivalibus undis
Parce, puer, constet ne tibi pluris aqua.

a Noli miscere decoctam Massiliano vino infumato. ep. 36. l. 10. c. ipsa enim aqua vino est pretiosior.

Matella fictilis. CXIX.

DUm [b] poscor crepitu digitorum, [c] & verna moratur:
[d] O quoties pellex culcita facta mea est.

b Ep. 81. l. 3. a.
c Nec properat servus.
d Matellæ, dum culcitæ, loco matellæ, immeiitur.

[e] *Ligula argentea*. CXX.

QUamvis me ligulam dicant equitesque, patresque:
Dicor ab [f] indoctis lingula [f] grammaticis.

e Gladiolus in speciem linguæ, spathula.
f Qui pertinaciter insistentes quantitati, jure syllabæ non cedent.

[g] *Cochlearia*. CXXI.

[h] SUm cochleis habilis. sed nec minus utilis ovis:
Numquid scis potius cur cochleare vocer?

g Supple, *ligula*, ut sit cui congruant *habilis* & *utilis*; quibus non convenit *cochleare*.
h Cùm non minori usui sim ad ova & alios cibos quàm ad cochleas, Numquid nosti cur mihi potius à cochleis nomen quàm ab illis? Imò scio; à formâ sc. & cochlearum testis primum in hunc usum adhibitis.

Anuli. CXXII.

[i] ANte frequens, sed [k] nunc rarus nos donat amicus:
[l] Felix cui comes est [m] non alienus eques.

i Olim, vel ante legem Othonis de censu equestri.
k Post legem illam à Domitiano revocatam.
l Amicus ne, an anulus?
m Ep. 19. l. 5. f. vi. Turnebum, l. 9. c. 24.

Dactyliotheca.

Dactyliotheca. CXXIII.

SÆpe gravis digitis elabitur anulus unctis:
Tuta mâ efiet sed tua [n] gemma fide.

n Anulus, cui includitur gemma, & ipse thecâ clausus.

Toga. CXXIV.

[o] ROmanos rerum dominos, gentemq; togatam
[p] Ille facit, magno qui dedit astra patri.

o Versus è Virgilii AEneid. 1. usurpatus.

p Augustus publicè in deorum numerum retulit Julium Cæs. qui illum adoptarat. *Iam facit ipse deos, &c.* Manilius, & Sueton. Jul. c. 88. Poeta autem hic Domitianum intelligit, qui Vespasianum consecravit condito Flaviæ genti templo.

Idem. CXXV.

[q] SI matutinos facile est tibi rumpere somnos:
Attritâ veniet sportula sæpe togâ.

q Vide ep. 26. l. 4.

Endromis. CXXVI.

PAuperis est munus, [r] sed non est pauperis usus:
Hanc tibi pro * togula mittimus endromida.

r Namq; hac induebantur opulentiores in gymnasiis, ut abundè dictum, ep. 19. l. 4.

* Scriv. *lana.*

Canusinæ fuscæ. CXXVII.

[s] HÆc tibi turbato Canusina simillima mulso
Munus erit. gaude: [t] non citò fiet anus.

s Hæc pænula è lanâ Canusinâ, quæ subrufi & mulso non absimilis est coloris. mox 129.

t Non citò deteretur. durabit diu. vide ep. 40. l. 1. a.

Bardocucullus. CXXVIII.

GAllia [u] Santonico vestit te bardocucullo:
[x] Cercopithecorum pænula nuper erat.

u Ep. 54. l. 1. b.

x Quod cum breve genus vestis sit, ut patet ex ep. 93. l. 1. e. præ se fert tunicam qua amicimus simias vel κερκο πιθήκους, simias caudatas munis ineptis.

* *Canusinæ rufæ.* CXXIX.

* Modò ep. 127.

[y] ROma magis fuscis vestitur, Gallia rufis:
Et placet hic pueris, militibusq; color.

y Viri Romani utuntur vestibus fusci coloris, Galli rufis è lanâ Canusinâ. & tamen pueri nostri gaudent rufo hoc colore, ut & milites, ex instituto Laconum quibus hic color in bello placebat, ne per vulnera effluens sanguis in vestibus alterius coloris incuteret suis terrorem, hostibus adderet animum.

Pænula scortea. CXXX.

[z] INgrediare viam cœlo licet usque sereno:
Ad subitas nusquam scortea desit aquas.

z Habeas tecum pænulam è pellibus seu corio ad arcendas pluvias.

Lacernæ coccineæ. CXXXI.

a SI Veneto, prasinóve faves, quid coccina sumis?
Ne fias ista transfuga sorte, vide.

a Testabantur consimili colore spectatores cui favebant factioni. tu vide ne coccino sumpto transfugam agas à tua factione, aliarum cuilibet quæ vicerit acclamans.

Pileus. CXXXII.

SI possem totas cuperem misisse lacernas:
b Nunc tantùm capiti munera mitto tuo.

b Cùm ad [illegible] Saturnalia [illegible] facit tempus, Saturnalia sc. in quibus pileata incedit Roma. Porro ex attritis lacernis pilea fieri solita tradit Brodæus 10.l. Misc.35.c.

Lacernæ Bæticæ. CXXXIII.

c NOn est lana mihi mendax, nec mutor aëno;
Si placeant Tyriæ, me mea tinxit ovis.

c Non tingor, non alios didici mentiri colores, ep.97.l.1.c. & ep.28.l.8.f.& ep.100.l.12.b.

Fascia pectoralis. CXXXIV.

FAscia d crescentes dominæ compesce papillas,
d Ut sit quod capiat nostra, tegatq; manus.

d Sorbientes enim [illegible] dum [illegible] crescendi modum sunt gratiores, infra ep.149.

Cœnatoria. CXXXV.

e NEc fora sunt nobis, nec sunt vadimonia nota:
Hoc opus est f pictis accubuisse toris.

e Cœnatoria pallia domi [illegible] sumebantur, non iis fas videre lucem fori, cui gravitas conveniebat togæ.
f Aut pictis, pavoninis, citreis.

Lana. CXXXVI.

TEmpore brumali non multum g levia prosunt:
h Calfaciunt villi pallia vestra mei.

g Qualia sunt serica, bombicina, linea. Itaque alii leg. *linea*.
h Sed hyeme villosæ lacernæ palliis superinductæ calorem stipant, arcentque frigus.

Lacernæ albæ. CXXXVII.

i AMphitheatrales nos commendamur ad usus,
Cùm tegit algentes alba lacerna togas.

i Ludos spectabant omnes lacernis albis induti (ut ep.2.l.4.) quæ togis superinducebantur, pulveris, pluviæ vel frigoris arcendi causâ. *Lacernas [illegible] togæ* dixit Juv. sat.9.

Gausapa villosa, vel mantile.
CXXXVIII.

k NObilius villosa tegant tibi lintea citrum:
l Orbibus in nostris m circulus esse potest.

k Mensæ tuæ citreæ opus est villosis mantilibus quæ vindicent eam à maculis: vilis mea & abiegna non formidat maculas. l Mensis rotundis. m Impressus mensæ ex lance, repositorio, aut paropside.

Cuculli.

Cuculli * *Liburnici.* CXXXIX.

n IUngere nescisti nobis ô stulte, lacernas,
Indueras albas, exue callaicas.

* Ex lana crassa Liburnica. Est autem Illyridis regio Liburnia.
n Male superinducuntur albæ lacernæ cucullis Liburnicis qui [illegible] non probè retinentes lacernas ex albis reddunt rutilas & coloris auri Callaici, vel ut alii legunt *Callainas*, i. cæruleas à Callai gemma Sapphiri æmula.

o *Udones Cilicii.* CXL.

NOn hos lana dedit, p sed olentis barba mariti:
q Cinyphio poterit r planta latere sinu.

o Calceamenta ex pilis hircinis.
p Sed ex pilis barbati hirci seu capri qui *vir gregis*.
q Ep. 94. l. 7. k.
r Pes.

Synthesis. CXLI.

s DUm toga per quinas gaudet requiescere luces,
Hos poteris cultus sumere jure tuo.

s Vide ep. 1. supra a. 51. ep. 7. l. 2.

Focale. CXLII.

t SI recitaturus dedero tibi fortè libellum,
Hoc focale tuas asserat auriculas.

t Vide ep. 41. l. 6.

Tunica Patavina. CXLIII.

u VEllera cùm sumant Patavinæ multa trilices,
Et pingues tunicas serra secare potest.

u Tun. Pat. ex multa lana consertæ triplici licio, non facilè scinduntur forfice, immò serrâ opus erit iis tanquam asseribus secandis.

Spongia. CXLIV.

x HÆc tibi sorte datur * tergendis spongia mensis
Utilis, expresso cùm levis imbre tumet.

x Ep. 1. supra h.
* *Usus spongiarum ad abstergendum, fovendum, &c.* Plin. l. 31. c. 11. & Lucil. epigr. 2. l. Anthol. c. 32. σπόγγον καὶ σπεῖρον ἄλλους ἔχειν.

Pænula gausapina. CXLV.

y IS mihi candor inest, villorum gratia tanta est,
Ut me vel media sumere messe velis.

y Vide ep. 59. l. 6.

Cervical. CXLVI.

TInge caput z nardi folio, cervical olebit:
Perdidit unguentum cùm coma, pluma tenet.

z Foliato, unguento nardino. supr. ep. 110. lit. *Cosm.*

Cubicularia gausapina. CXLVII.

a STragula purpureis lucent villosa tapetis,
Quid prodest, si te * congelat uxor anus?

a Plus facit uxor tua anus ad te gelandum, quàm villi nostri ad te calfaciendum.
* Scrib. congelet.

Lodicem

Lodices. CXLVIII.

b NUdo stragula ne toro paterent,
Junctæ nos tibi venimus sorores.

b Lodices geminæ & coniunctæ adhibebantur ad operiendum lectum cum stragulis.

Amictorium. CXLIX.

c MAmmosas metuo: teneræ me trade puellæ,
Ut possint niveo pectore d lina frui.

c Supra ep. 134.
d Amictoria linea.

Cubicularia e polymita. CL.

HÆc tibi e Memphitis tellus dat munera: g victa
Pectine f Niliaco jam Babylonis acus. (est

e Multis filis seu liciis contexta.
f Ægyptiac.
g Stragula ab Ægyptiis texta vincunt tapetas vestesque Babylonias Phrygum acu pictas.

Zona. CLI.

LOnga satis h nunc sum; i dulci sed pondere venter
Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis. (ter

h Virgini, vel non gravidæ.
i Partu, aut de fœmina: Zona corpo[ris] nectitur. Si de virili mala; dulce pondus erit gulæ ventrisque sarcina.

Gausape quadratum. CLII.

LOdices mittet docti tibi k terra Catulli;
Nos l Helicaonia de regione sumus.

k Veronæ. 8. ep. 1. l. c.
l Patavinâ. ep. 93. l. 10. c.

m *Semicinctium.* CLIII.

DEt tunicam dives: ego te præcingere possum;
Essem si locuples, munus utrumq; darem.

m Hominem cingens medium à lumbis demissum.

n *Lanæ amethystinæ.* CLIV.

EBria Sidoniæ cum sim de sanguine conchæ,
Non video quare sobria lana vocer.

n Tinctæ purpurâ lanæ dicuntur murice ebriæ, unde itaque vocentur ipsæ & Amethystinæ, i. sobriæ ? ab Amethysto sc. gemma, quæ leniter purpureum seu vineum colorem refert, nomenq; habet quod temulentiam arcere vulgo crederetur. vide ep. 18. l. 1.

Lanæ albæ. CLV.

o VElleribus primis Apulia, Parma secundis
Nobilis: Altinum tertia laudat ovis.

o Idem de lanis judicat Plin. l. 8. c. 48.

Lanæ Phrygiæ. CLVI.

NOs p Lacedæmoniæ q pastor donavit p amicæ:
r Deterior Ledæ purpura matris erat.

p Helenæ.
q Paris.
r Purpura Lacedæmonia deterior quam Tyria.

Lanæ Pollentinæ. CLVII.

Non tantum [s] pullo lugentes vellere lanas,
Sed solet & calices [t] hæc dare [t] terra suos.

s Qui luctus color. t Pollentia, Italiæ opp. quod & alterum habet in Baleari majori sibi cognominem.

Idem. CLVIII.

Lana quidem tristis, sed [u] tonsis apta [u] ministris,
Quales non primo de grege mensa vocat.

u Servis villiorum munditiarum, non pueris delicatis, comam alentibus, & de primo grege.

Tomentum Levonicum. CLIX.

[x] Oppressæ nimium vicina est fascia plumæ?
Vellera [y] Levonicis accipe rasa sagis.

x Pluma cedit & facit ut fascia lecti (de qua ep. 63. l. 5. c.) urat jacentem, melius sustinebit te tomentum, lana quæ pannis vestibusque detondetur atque abraditur. flockten. y Lingones mittebant Romam cadurca, bardocucullos, & saga crassæ & pinguis lanæ, ep. 54. l. 1. b.

Tomentum Circense. CLX.

Tomentum concisa [a] palus [b] Circense vocatur:
Hæc pro Levonico stramina pauper emit.

a Arundo, juncus, ulva palustris. b Quale substernebant sibi spectatores in Circo, atque idem videtur esse cum stramento Orchomenio, de quo Plin. 19. l. 1. c.

Pluma. CLXI.

Lassus [c] Amyclæa poteris requiescere pluma,
Interior cycni quam tibi [d] lana dedit.

c Cygneâ. propter Ledam Lacænam, ep. 28 l. 8. m. Amyclæ vero Laconiæ civitas fuit. d Tenerior pluma, bottum.

Fœnum. CLXII.

[e] Fraudata [f] tumeat facilis tibi culcita [g] pluma.
Non venit ad duros pallida cura toros.

e In qua non est pluma. Alii leg. *Frondata*, i. è frondibus. f Farciatur. g Al. *fœno.*

Tintinnabulum. CLXIII.

[h] Redde pilam: sonat [i] æs thermarum, ludere pergis?
[k] Virgine vis [k] sola lotus abire domum.

h Redde pilam gymnasii seu sphæristerii moderatori. i Campana, quæ ab exercitiis avocat ad balnea. Hadr. Jun. 3 l. Animadv. 11. c. ὁ χαλκὸς ἤχησε, &c. Lucian. περὶ τῆς ἐπὶ μισθῷ συνόντων. k Cruda virgine, ep. 42. l. 6. 1. & 21. ep. 5. l. f.

Discus. CLXIV.

[l] Splendida cùm volitent [m] Spartani pondera disci,
Este procul pueri; sit [n] semel ille nocens.

l E ferro vel ære. m Lacedæmonii inventi atque exercitii. n In unico puero Hyacintho. infra ep. 173.

Cithara

Cithara. CLXV.

Reddidit Eurydicen [o] vati: sed perdidit ipse,
[p] Dum sibi non credit, nec patienter amat.

o Orphéo.
p Dum respexit, ut habet notissima vulgo Fabula.

Idem. CLXVI.

De Pompeiano sæpe est ejecta theatro,
[r] Quæ duxit sylvas, detinuitque feras.

r Ep. 21. lib. spectac.

Plectra. CLXVII.

Fervida ne trito tibi pollice [s] pusula surgat:
Exornent docilem garrula [t] plectra lyram.

s Papula ex attritu pollicis & chordarum, ut pusula.
t Pectines quibus cithara pulsatur. a πλῆκτρα.

Trochus. CLXVIII.

Inducenda [u] rota est: das nobis utile munus.
Iste trochus pueris, at mihi [x] canthus erit.

u Trochus, cui & nomen & forma à rota. Alius omnino à turbine. Erat enim rotula ex ære seu ferro, cujus axiculis appensi anuli inter mittendum & currendum altè tinniebant. x Tinnulus trochi missi. sanior lectio *canthus.* Synecdoch, rota. vel ferro hoc muniam rotam plaustri, quo solent pueri ludere, erit itaq; munus utile.

Idem. CLXIX.

Garrulus in laxo cur anulus orbe vagatur,
Cedat ut argutis obvia turba trochis?

z Resonans, ut ep. præced.

Signum victoriæ. CLXX.

Hæc illi [z] sine sorte datur, cui nomina [a] Rhenus
[b] Vera dedit: [c] decies adde Falerna puer.

y Al. *Hoc.*
z Supra ep. 1. h.
a Germania à Synecdoch. ipsa Germania devicta. i. Domitiano. ep. 2. l. 5. d. b Tanquam aliis Imperatoribus ante usurpata, Domitiano à victâ Germaniâ jure debita. c Ut ebibantur *Germanicus* decem cyathis pro numero literarum, vide ep. 72. l. 1.

d Βρέτου σιγίλλιον. CLXXI.

Gloria tam parvi non est obscura sigilli:
Istius pueri Brutus amator erat.

d Pusio Bruti. de quo, ep. 77. l. 2. h. & 51. ep. 9. l. d. hic autem de imagine ipsius in ære aut alia materia expressâ loquitur.

e *Sauroctonos Corinthius.* CLXXII.

Ad te reptanti puer insidiose lacertæ
Parce: cupit digitis illa perire tuis.

e Fecit Praxiteles ex ære Corinthio puberem subrepenti lacertæ sagittâ insidiantem, quem sauroctonon vocant, Plin. 34. l. 8. c. ex σαῦρος & κτείνω.

f Hyacinthus in tabula pictus.

CLXXIII.

FLectit ab inviso morientia lumina disco
g Oebalius, Phœbi h culpa dolorque, puer.

f Opus Niceæ, quod secum deportavit Alexandria capta Cæsar Aug. Plin. 35. l. 11 c.
g Hyacinthus Lacon, vel ab Oebalo nepote suo ex fratre Cynocia. Pausan. Laconic.
h *Tu dolor es, facinusq; meum, &c.* Apollo ad Hyacinthum, apud Ovid. 10. Metamor.

i *Hermaphroditus marmoreus.*

CLXXIV.

MAsculus intravit k fontes: emersit l utrumque.
Pars est una m patris: cætera n matris habet.

i Plin. l. 7. c. 3.
k Salmacidis. vide fab. 11 4. l. Met. Ovid.
l Utriusque sexus.
m τοῦ ἑρμοῦ.
n τῆς Ἀφροδίτης.

o *Danaë picta.* CLXXV.

p CUr à te pretium Danaë regnator Olympi
Accepit, gratis si tibi q Leda dedit?

o Plin. l. 35. c. 2.
p *Jup. admonitus nihil esse potentius auro, Corruptæ pretium virginis ipse fuit.* Ovid, 7. eleg. 3. l. Amorum.
q Ep. 54. lit. l.

Persona Germanica. CLXXVI.

r SUm figuli lusus rufi persona Batavi.
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

r Sum larva, persona cum vultus fictilis Batavi rufi. Pueris quippe terrori sunt larvati.

Herculesq; Corinthius. CLXXVII.

ELidit u geminos infans, nec respicit angues.
Jam poterat teneras hydra timere manus.

t Ex ære Corinthio. Plin. 35 c. 9.
u Angues ab Herc. in cunis elisos, & Hydram devictam, vel infantes in fabulis audiverunt.

Hercules fictilis. CLXXVIII.

SUm fragilis: sed tu moneo ne sperne x sigillum.
Non pudet Alciden nomen habere meum.

x Ienunculum ex argilla. Plin. 35. l. c. 12.

Minerva argentea. CLXXIX.

y DIc mihi virgo ferox, cùm sit tibi cassis & hasta.
Quare non habeas y ægida? z Cæsar habet.

y Vide ep. 1. l. 7. a.
z Domitianus habet. *Adulatoriè.* ut ep. 1. l. 7.

a *Europa picta.* CLXXX.

MUtari melius tauro pater optime divûm
b Tunc poteras, Iô cum tibi vacca fuit.

a Plin. l. 35. c. 10.
b Namq; sub illa forma centenos Argi oculos fefellisset.

Leander

Leander marmoreus. CLXXXI.

[c]CLamabat tumidis audax Leander in undis,
[d] Mergite me fluctus, cùm rediturus ero.

c Nota sunt Leandri amor, transfretatio, exitus ex Musæo Ovidii epist. &c.
d *Parcite dum propero, mergite dum redeo.*

Sigillum Giberii fictile. CLXXXII.

[e]EBrius hæc fecit terris puto monstra Prometheus:
Saturnalicio lusit & ipse luto.

e Certè erravit Prometheus ille prior in formando gibbere & monstroso Gienppo, de quo Plin. l. 34. c. 3. lusitque alter hic Promethens, i. figulus qui ex argillâ in Saturnalitiis muneribus effinxit sigillum gibberis ejusmodi. Alii leg. *Sigerii.*

Homeri [f] *Batrachomyomachia.* CLXXXIII.

PErlege [g] Mæonio cantatas carmine ranas,
[h] Et frontem [i] nugis solvere disce meis.

f Opusculum de ranarum cum muribus pugna quod plerique Homero abjudicant.
g Mæonii eundum, vide Plutarch. l. de Homero.
h Et illo lecto, æquiore animo his meis veniam dabis, i. quisquiliis.
i Lips. 1. lib. epist. quæst. 5. ex Anglicano libro emendat *foris.*

Homerus in membranis. CLXXXIV.

ILias [k] & Priami regnis inimicus Ulysses
Multiplici pariter condita pelle latent.

k Et Odyssea.

Virgilii culex. CLXXXIV.

ACcipe facundi Culicem, studiose, Maronis:
[l] Ne nugis positis *arma, virumque* [m] *canas.*

l Ne vaces gravioribus studiis per Saturnalia quibus conveniunt nugæ istæ. Al. *Ne nucibus positis.*
m Al. *legas.*

Virgilius in membrana. CLXXXVI.

QUàm brevis [n] immensum cepit membrana Maronem!
[o] Ipsius vultus prima tabella gerit.

n An operis magnitudinem respicit, an Poetæ divinam majestatem?
o Frontispicium habet imaginem Virgilii.

Menandri Thais. CLXXXVII.

[p]HÆc primùm juvenum lascivos lusit amores;
[q] Nec Glycere, verè Thais amica fuit.

p Potest legi & *Hic*, i. Menander.
q Glycera amica erat Menandri, sed comœdiis suis familiariter introducta Thais facta est celebriori nomine, sic exponit Turnebus 9. l. Adv. c. 24.

Cicero in membranis. CLXXXVIII.

SI comes ista tibi fuerit membrana, [r] putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.

r Vis vel longissimæ comites sufficient tibi Ciceronis libri, ut ep. 2. l. 1. videturque Ciceronis stilum quasi Asianum & redundantem taxare.

Propertius

* Propertius. CLXXXIX.

Cynthia facundi carmen juvenile Properti
Accepit famam, t nec minus ipsa dedit.

* Al. Propertii monobiblos.
f Vero nomine Hostilia, amica Propertii.
t Sic ille, Achilles haud plus Debet Maeonide quam sibi Maeonides.

Livius in membranis. CXC.

Pellibus exiguis arctatur Livius v ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.

u A styli insurgentis granditate, an ab operis magnitudine & librorum 140. multitudine? vide Juven. sat. 7. v. 98. & ἀντίθεσιν τῷ exiguis.

Sallustius. CXCI.

Hic erit, ut perhibent x doctorū corda x virorū,
Primus Romana Crispus in historia.

x Quintiliani 2. l. c. 6. & 4. l. c. 2. Senecæ Rhet. l. 3. decl. & controvers. 25. l. 5. Corn. Tacit. 3. hist. Vell. Paterc. hist. 2. &c.

Ovidii Metamorphosis in membranis. CXCII.

Hæc tibi multiplici quæ structa est massa tabella
a Carmina Nasonis quinque, decemq; gerit.

a Libros 15. Metamorphoseon.

Tibullus. CXCIII.

Ussit amatorem Nemesis lasciva Tibullum:
In tota juvit quem nihil esse domo.

Amavit Tibullus Deliam, quam Apuleius Planiam fuisse dicit; Nemesin item quam Glyceren sunt qui ab Horatio appellatam velint; item Neæram & Sulpitiam, &c. Gyrald. de Poet. Hist. Dialog. 4. Tribuit autem Deliæ Martialis, quod Tibullus Nemesi. 1. l. 9. el. Illa regat cunctos, illi sint omnia curæ, Et iuvet in tota me nihil esse domo.

Lucanus. CXCIV.

Sunt quidam, qui me dicunt non esse Poëtam:
Sed qui me vendit bibliopola, d putat.

c Magis oratoribus quam Poetis adnumerat eum Fabius, c. 1. l. 10. historicis alii.
d Tum quia versu scriptus sum, tum quia vendibilis.

Catullus. CXCV.

Tantum * magna suo debet () Verona Catullo,
e Quantum * parva suo () Mantua Virgilio.

e Elegantes Antitheses, vide ep. 62. l. 1.

* Calda & frigida aqua. CXCVI.

f Hæc tibi quæ fuerint caldarum nomina dicunt:
Ipsa suas melius charta natabit aquas.

* Al. Calvi de aqua frigida usu.
f Hæc carmina dabunt tibi nomina calidarum aquarum, tu, si placet dato hæc carmina aquis frigidis, sic lasis ep. 6. l. 1. & 99. l. 3. & 55. l. 5. & 59. l. 9. Scriv. Hæc tibi quæ fuerint & aquarum nom. dicit.

Mula

a Scriv. Paulò.

g Hyperbolicè, q. d. non multo altior es quam ubi in terra sedes.

Mulæ* pomiliæ. CXCVII.

His tibi de mulis non est metuenda ruina;
g Altius in terra penè sedere soles.

Catella Gallicana. CXCVIII.

h Non sufficit.
i Al. prima. ut primi libri intelligatur epigr.

Delicias parvæ si vis audire catellæ,
Narranti h brevis est pagina i tota mihi.

Asturco. CXCIX.

k Gradarius iste & tolutarius equus, qui gressus glomerat, est ab Asturia regione Hispaniæ Callaicæ auriferæ, ep. 16. l. 10. vide Lud. Carrion. emend. l. 1. c. 17.

kHic brevis, ad numerum rapidos qui colligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus, Astur equus.

Canis vertagus. CC.

l Al. tumbler. de hac voce Turnebus laborat 28. l. 1. c.

Non sibi, sed domino venatur l vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Palæstrita. CCI.

m Non probo luctatorem qui viribus vincit, sed qui se reclinat, atque ex reflexione palæstræ adversarium dejicit. Poterit qui volet & minus honestum elicere sensum ex illis, quam dixit Domitianus, κλινοπάλην, apud Suetonium c. 22. Dom. & Juven. sat. 2. & 9. n Al. non vult. o Conjicio legendum didicit.

mNon amo, qui vincit, sed qui succumbere n novit,
Et o dicit melius τὴν ἐπικλινοπάλην.

Simius. CCII.

p Evitare missas in se hastas.
q Ep. 128. supra.

Callidus p emissas eludere simius hastas,
Si mihi cauda foret, q cercopithecus eram.

r Puella Gaditana. CCIII.

r Ep. 42. l. 1. i. vide & Juvenalem 11. sat. 162. v. & 6. sat. 326. v.
s Ut incenderet vel castissimi propositi virum & cætaretque ad libidinem nefandam, ep. 42. l. 9. & 97. l. 12.

Tam tremulè crissat, tam blandum prurit, ut ipsum
s Masturbatorem fecerit Hippolytum.

Cymbala. CCIV.

t Cymbala instrumenta ærea, tinnula & sonora, quibus Galli in sacris Cybeles ejulantes lugebant Atyn puerum Cybeles amasium, cujus patria erat Celænæ opp. Phrygiæ.

t Æra Celænæos lugentia matris amores
Esuriens Gallus vendere sæpe solet.

Puel-

Puer catamitus. CCV.

Sit nobis ^a^ aetate puer non pumice levis:
Propter quem placeat nulla puella mihi.

Cestos. CCVI.

^x^ COllo necte puer meros amores
Ceston de Veneris sinu calentem.

Idem. CCVII.

SUme y Cythereiaco medicatum nectare ceston:
Ussit amatorem ^z^ balteus iste Jovem.

Notarius. CCVIII.

^b^ CUrrant verba licet manus est velocior illis:
Nondum lingua suum, dextra peregit opus.

Concha. CCIX.

^b^ LEvis ab aequorea cortex Mareotica concha
Fiat: inoffensa curret arundo via.

Morio. CCX.

^c^ NOn mendax stupor est, nec fingitur arte dolosa:
Quisquis plus justo non sapit, ille sapit.

Caput arietinum. CCXI.

^d^ MOllia Phryxei secuisti colla mariti,
Hoc meruit, tunicam qui tibi saepe dedit.

Pumilio. CCXII.

SI solum spectes hominis caput ^e^ Hectora credes:
Si stantem videas, ^f^ Astyanacta putes.

a Impubes, qui pumice aut dropace laevigatur. ep. 62. l. 2. &

x Ep. 13. l. 6. & 92.

y Venereo. vide commentatores Horatii ad Oden. 13. l. 1. oscula, quae Venus Quinta parte sui nectaris imbuit. z Ep. 13. l. 6. &

a Utut volubili sua lingua, manus tamen ei ταχεῖα δρόμοισ σημείων προφθάνουσα (ut loquitur Galenus) loquentem praevenit. vide Senec. epist. 91. & Auson. ep. 137.

b Papyrus e cortice junci Aegyptii levigetur concha aequorea, quo expeditior scribatur calamo cursus.

c Non mentitur, non simulat stultitiam, simplex & a natura stultus est. Vide ep. 13. l. 8.

d Caput vervecinum. Juven. 3. sat. 294. v. caput ariétis qualis Phryxum transfretavit. vide ep. 51. l. 10. &

e Virum.

f Puerum: hic hominis de homunc caput habenti. Andromachen a fronte videbis, Post minor est Pygmaea virgine, &c. lib. 8.

Parma. CCXIII.

g HÆc quæ sæpe solet vinci, quæ vincere raro,
h Parma tibi, scutum pumilionis erat.

g Hoc in gratiam Domitiani qui offerat parmulariot factiones Thracum.
h Tibi grandi munimentum nimis angustum, pumilioni amplum satis.

Pueri comœdi. CCXIV.

i NOn erit in turba quisquam μορίωνος istâ:
Sed poterit quivis esse διοςκάκοθος.

i Nemo est è comœdis istis, qui sustineat partes invisi amatoris & à meretrice rejecti: adeo omnes forma præstant, ut διοςκάκοθοι. i. amati & Thaidi chari partes agant; Nomina hæc à Menandro in comœdiis usurpata ex Fulgentio refert Adr. Turnebus 9.l.24.c.

Fibula. CCXV.

DIc mihi simpliciter k comœdis, & citharœdis
k Fibula quid præstat? carius ut futuant.

k Ep. 82. l. 7.
l *Solvitur his magno comœdi fibula.* Juv. sat. 6. v. 73. vide & Marsilii Cagnati Var. observ. l. 2. c. 8.

Accipiter. CCXVI.

PRædo fuit volucrum, famulus nunc aucupis: idem
Decipit, & m captas non sibi mœret aves.

m Dolet sibi prædam ab aucupe, cui servit, ereptam. vide Lil. Gyrald. dialog. 6. l. 1.

n *Obsonator.* CCXVII.

DIc quotus, & quanti cupias cœnare, nec unum
Addideris verbum: cœna parata tibi est.

n The cater, qui obsonia emit.

Calami aucupatorii. CCXVIII.

NOn tantum calamis, sed o cantu fallitur ales,
Pallida dum tacitâ p crescit arundo manu.

o Fistula, the call, quæ aves invitat.
p Dum latitans auceps sensim protrudit viscatos calamos. Arundinibus (inquit Brodæus ad Isidori ep. l. 3. Anthol. c. 26) aliis atque aliis insitis, & ita crescentibus, summâ in parte visco oblitis, vide ep. 55. l. 9. eb.

Cor bubulum. CCXIX.

PAuper caussidicus nullos referentia nummos
Carmina cùm scribas: q accipe cor, quod habes.

q Lips. 5. epist. quæst. 1. l. legit, *Accipe cor quod abest.* Sed præplacet Torrentii lectio *Cor bubulum* in Saturnalibus sc. missum. q. d. Accipe stupidum & tuo genitum cor quid niraris plura te confera ad sterilia carmina. ep. 77. l. 1.

Cocua

Cocus. CCXX.

r NOn satis est ars sola coco, servire palato:
Namq; cocus domini debet habere gulam.

r Turnebus interpungit: *Non satis est ars sola coco: servire palato. Atqui cocus domini debet habere gulam.* l. 9. c. 34. Alii alias. Ita cocus ex Posidippo, Καὶ τοῦ σώματος γε- νέσθαι τοῦ κεκλημένου. Athenæus. l. 9. c. 5.

Craticula cum veru. CCXXI.

s PArva tibi curva craticula sudet ofella:
Spumeus in longa cuspide fumet aper.

s In craticula torreantur ofellæ: veru assentur apri, &c.

Pistor dulciarius. CCXXII.

t MIlle tibi dulces operum manus ista figuras
Exstruit: huic uni parca laborat apis.

t Dulciarius pistor conficit dulcia, i. panes mellitos, (unde alii legunt *Melle*) in varias figuras formatos: placentas, scriblitas, spicas, globos, circulos, hamos, lunulas, &c. Apuleii Metamorph.

Jentacula. CCXXIII.

SUrgite, jam vendit u pueris jentacula pistor,
x Cristataq; sonant undiq; lucis x aves.

u Jentacula propè soli sumebant pueri, aliquando senes valetudinarii, gangeones, &c. x Galli aurora prænuncii.

M. VAL. MARTIALIS
DE SPECTACULIS
*LIBELLUS.

* [illegible] Quin [illegible] in eo quædam Martialis tempori non [illegible], [illegible] ingenium nostri Poetæ parùm sapiant, ex mente C.C.V.V. Jani Rutgersii, l.5. Var. lect. c.15. & Petri Scriverii in Animadversionibus suis, Martiali abdicatum atq; hac rejiciendum curavi, idque non sine exemplo, fide & autoritate MS. codicis qui habetur Oxoniæ in celeberrimâ Bibliothecâ Bodleianâ. Ubi etiam extremo loco post Apophoreta inscribitur, *Ad Cæs. de Amphitheatro, Marci Val. Martialis Epigr. lib. decimus quintus.*

EPIGRAMMA I.

❡ In amphitheatrum Cæsaris.

Per [illegible] collationem Titianum Amphitheatrum omnibus orbis operibus præfert.

a Barbara b Pyramidum c sileat d miracula *Memphis ;
e Assiduus jactet nec Babylona labor ;
Nec f Triviæ templo g molles laudentur h honores ;
i Dissimuletq; deum cornibus k ara frequens ;

a Ad Græcorum distinctionem, quibus alii omnes Barbari, vide not. a. in 5. epigr. * — Nobilissima Ægypti civitas, h. Cairo. b [illegible] in [illegible] non sine profusione [illegible] reges Ægypti extruxere à quadrata basi decrescendo ascendentes in formam πυρὸς, unde & nomen, post Herodotum, Melam. Plinium, Solinum, Marcellinum, Diod. Siculum, &c. qui de his, lege Bellonium qui Pyramides quæ hodie visuntur ipse dimensus est, lib. 2. observ. c. 42. 43. & 44. c Signatè ad *Barbaros & ἀφώνους*, vel, sileat miracula, i. non amplius miretur, habeatve pro miraculis. d [illegible], conspicua ceu spectanda propter artificium opera, quæ septem numerantur, quibus & alii septena altera adnumerant, quorum duo, Jovis Olympici templum & Colossus Rhodius, quoniam ad plenam enumerationem à Poeta sunt omissa ; J. Scoppa censet voluisse Martialem hoc epigr. amphitheatrum quinque his structuris anteponere, propter, 1 altitudinem, 2 celeritatem, 3 statuas, 4 varietatem, & 5. nobilitatem, [illegible] e Eorum qui laudant, [illegible] regum qui Babylona condiderunt, sive urbis, hortorum pensilium, murorumq; amplitudinem respicias, sive assiduitatem operum. namq; & ipse murus cujus ambitus 356. circiter stadiorum erat, intra annum absolutus est, cum diebus singulis singula perficerentur stadia. alii leg. *Assyrius.* minus rectè. f Dianæ Ephesiæ, vide ep. 65. l. 9. g Propter columnas cedrinas & simulachra lignea, ipsiusq; Dianæ (ut aiunt) virgineum, tot incendia hanc interpretationem asserere videntur, sed refragabitur Demetrius ἀργυροκόπος. *aliis*, [illegible] omnis nequitiæ inventores, Deam Multimammiam, festi summa cum pompa [illegible] celebratam, sacerdotem [illegible] castratum. vide Ang. Politian. Miscell. c. 51. *Mollis qua tendit Ilia*, Propert. 1. l. 6. eleg. hac ratione motus Raderus lectionem τῦ *Iónes* præfert τῷ *Honores*. *Aliis* propter signa affabrè & ad vivum effecta. Virgil. *Spirantia mollius æra.* & Flaccus, *molles imitabitur ære capillos.* Verùm locum hunc procul dubio corruptum luxatumque variæ Criticorum tentarunt manus, necdum saluti restituerunt. h Columnas, statuas, signa. &c. *aliis*, sacrificia. i Non usq; adeo efferat, non tanquam divinum opus jactet, cum ab Amphitheatro mortali manu facto illam longe superatam videamus. k Non Jovis Hammonis apud Nasamonas, quæ nec opibus nec structurâ erat insignis : sed [illegible] κεράτινος, Apollinis Delii ab ipso quadrimo ex cornibus Cynthi adum caprearum à sorore interfectarum compactus, vide Plutarch. lib. de animalium solertia, & in vita Thesei. & Politian. 52. Miscellan. hujus meminit & Callimachus in hymno Apollinis.

Aëre,

Aere nec vacuo [l] pendentia [m] Mausolea
Laudibus immodicis Cares [n] in astra ferant.
Omnis [o] Caesareo cedat [p] labor [q] amphitheatro:
Unum [r] pro cunctis fama loquetur [s] opus.

dicebantur quae fossiles erant. *Sesquipedalis dentibus orbis*. n L. 45. ep. [illegible] tumulum, monumentum illi ab uxore Artemisia extructum. n [illegible] *aere pendentia*. o A Vespasiano aedificato inceptoque, à Tito F. perfecto & dedicato. p Opus speciosum. q In quo edebantur spectacula & venationes, ubique scena, sedilibus per gradus undequaque clauso in quibus loca [illegible], cujus fastigium ad cujus summitatem aegre visus humanus pertingeret, vide Vitruvium, Martianum, Lips. de Amphitheatro. r Sic & MS. Bodl. Alii *pro*. s Amphitheatrum Caesaris.

l Ad altitudinem 140 pedum sublata columnisque innixa, summoque cacumini impositam quadrigam cujus [illegible] [illegible] vincuntur. [illegible] Mausoleus rex Cariae [illegible] [illegible] & dilatata. p Opus [illegible]

* In opera publica Caes. II.

Vespasiani atque Titi Caess. (quibus pleraque libelli hujus spectaculorum epigrammata ascribunt) beneficentiam celebrat, qui vastis Neronis aedificiis demoliti loco eius publica extruxere vel reddidere opera, Colossum, Amphitheatrum, thermas, porticum.

* MS. Bodleianus. *De operibus circa amphitheatrum*. verum haud ita apposite, quale erat [illegible] qui [illegible] omnibus epigram[illegible] quam 12. l. 8. [illegible] auctoris [illegible].

[a] Hic ubi sidereus [b] propius videt astra [d] colossus,
Et [e] crescunt media [f] pegmata [g] celsa [h] via,
[i] Invidiosa feri [k] radiabant [l] atria [m] regis,
[n] Unaque jam tota stabat in urbe domus.
[o] Hic ubi conspicui venerabilis [p] amphitheatri
Erigitur moles; [q] stagna Neronis erant.
[s] Hic, ubi miramur [t] velocia munera thermas,
[t] Abstulerat miseris tecta superbus ager.
[u] Claudia diffusas ubi porticus explicat [x] umbras,
[y] Ultima pars aulae deficientis erat.
Reddita Roma sibi est; & sunt, [z] te praeside, Caesar,
[a] Deliciae populi, quae fuerant domini.

a In [illegible] b Qui (dejecto Neronis capite) Vespasiani [illegible] vultum [illegible], radiis [illegible] [illegible] dedicato Deo, vide pot. e in epig. 60. lib. 11. & l. 1. ep. 7[illegible]. c [illegible] [illegible] [illegible] d Statua quam [illegible] Nero [illegible] [illegible] pedum circiter CXX.
e Extruuntur vel ex se surgunt. erant enim [illegible] machinae αὐτοκινηταί quae ex se in sublime crescebant aut rursus decrescebant. g In tertium aut quartum tabulatum elata. h Sacra. i Odiosa, invisa [illegible] aedes [illegible] incendiarius Nero ut in usum suum [illegible]. k [illegible] l Domus prius *Transitoria* mox incendio absumpta restitutaque *Aurea* nominata. Suet. Nero 31. c. m Crudelis Tyranni Neronis. nomen a regio [illegible] invisum. n [illegible] [illegible] [illegible] referente Suetonio Ner. c. 39. Neronis enim domus à Palatio ad Esquilias usque pertendebat. o Inter Caelium montem & Esquilias. p Ep. 1. n. p. q Stagnum maris instar [illegible] aedificiis ad urbis speciem. r Tertia urbis regione. s Celeriter [illegible]. t Incendio enim & ruinis patriae ditatus [illegible] ad cumque arva, stagna, sylvas, prospectus. Tacit. 15. Annal. u Quae & Livia, aliis tamen à Livia diversa. x Cum [illegible] [illegible] [illegible] deambulationes umbrosis pergulis opacatae. Plin. lib. [illegible] y Extrema [illegible] Auream, i. juxta Esquilias in quinta urbis reg. z Te imperatore. a Postquam opera, & moenia publica facta sunt, quae nuper in privatas delicias compararat Nero.

* De gentium confluxu & congratulatione. III.

* MS. Bodl. *De [illegible] confluxu*.

Ex omni orbis parte (ad quam Rom. populi nomen pervenerat) confluxisse gentes spectandi ludis, salutandi-

salutandique Cæsaris studio ingeniosique acclamatione illum Patrem patriæ salutasse.

Quæ tam seposita est, quæ gens tã a barbara, Cæsar,
Ex qua spectator non sit in b urbe tuâ ?
Venit ab c Orpheo d cultor Rodopeius e Hæmo,
Venit & epoto e Sarmata pastus equo ;
Et qui f prima bibit deprensi flumina Nili,
g Et quem supremæ h Tethyos unda ferit.
Festinavit i Arabs ; festinavere k Sabæi ;
Et Cilices l nimbis hic maduere suis.
m Crinibus in nodum tortis venêre m Sicambri,
Atque n aliter tortis crinibus Æthiopes.
o Vox diversa sonat: populorum est vox tamen una,
Cùm verus patriæ diceris esse pater.

a Ad Græcorum divisione[m] ... quibus alii omnes Barbari dicti. Imo ex suis qui non ... inco-lebant, qui ve non ore rotundo, molliter & Attice loquebantur. Ab aspera enim & inculta pronunciatione Barbaros dictos censet Strabo 14. l. J.C. Scal. à *Bar*, quod Arabicè *Desertum* sonat, more Hebræo geminato ad intentionem. Exerc. & in Theopia. de pl.
b Sede Imperiali. *vel*, à te celebrata, ut præced. epigr.
c Ad montem Hæmum Orphei parentes habitarunt. d Thrax agriculturæ studiosus, Rhodope n. mons Thraciæ. *q.d. venere Boreales incolæ.* e *Tartari, Russi, Poloni,* [illegible] Dionys. Perieges. [illegible] Virg. Ge. 3. *Gelonus, qui lac concretum cum sanguine potat equino.* & Plin. 18. l. 10. c. f *A Meroe,* Ægyptii & Afri apud quos Nilus primum fluere deprehenditur, neque enim fons Nili tum repertus. g *Ab Occidente,* qui ad Hesperium litus sici. *Aliis* Britanni quorum litora, ut & ultima Thule, maris fluctibus feriuntur. h Ux. Neptuni, *Metonymia* maris. i *Ab Oriente,* è Nabathæa, id est, Petræa; & Solitudini, i. deserta Arabia. k E Felici Arabia. l ... [illegible] croci aquâ diluti aspersionibus quæ in theatro & Amphith. fiebant. Cilicia verò croco nobilis. vi. ep. 26. l. 9. d. m *Germani, Synecdoch.* Germani, quorum insigne obliquare crinem nodoque substringere. Tacit. de Germ. & Juven. 13. *madido torquentes cornua cirro.* n A natura, vel solis ardore, cum Germani artificio cirrati sint. o Lingua varia, acclamatio verò & mens eadem. MS. Bodl. *Vox diversa sonat populorum: & vox tamen una est, Cum verus,* &c.

Ad Cæsarem, quod expulerit delatores. IIII.

Si ad Titum hoc ep. (quod verisimilius) referas, testes habes Tranquillum. c. 8. Titi. & Xiphilin. in Tito. Si ad Domitianum, eundem habes Tranquil. c. 9. Domitiani.

Turba gravis paci, placidæque inimica quieti,
Quæ semper miseras solicitabat opes,
b Tradita Getulis ; c nec cepit arena nocentes ;
Et delator d habet, quod dabat, exilium.

a Delatores, calumniatores, fiscales, qui, sub Nerone divitum opibus insidiati, eos quo jure qua injuria accusationibus vexarant.
b Relegata est in arenosa & deserta Africæ loca. legunt alii *Traducta est Gyaris,* alii *Cyboris.* MS. Bodl. *Getulis.* Lipsius, c. 11. l. 2. de Cruce legit *Traducta est Getulis.* pro more noxiorum, traducendi per forum aut Amphith. appensis collo titulis & inscriptionibus criminum. & Sueton. c. 8. Titi. *delatores assidue in foro fustibus & flagellis cæsos, novissime traductos per Amphitheatri arenam, partim subjici ac servos aut venire, partim in asperrimas insularum avehi imperavit.* Tradit Pluut delatores Getulis, magistris sc. leonum, ut eos ipsi suis leonibus laniandos objicerent : quos tamen quùm Arena non caperet, pulsi sunt quidam in exilium. Scal. & Scriv. c Tantus est delatorum numerus, ut vix capiat eos Amphith. imo vix insulæ. *Plin. in Panegyrico Traiani.*
d E talionis pœna, quæ veteribus placuit.

* Exsulat

* Exsulat c Ausonia profugus delator ab c urbe:
f Impensis vitam principis annumeres.

* Distichon hoc à præcedenti tetrasticho dividunt Scal. & Scriv. ut sit aliud epigramma. e Roma urbe Italiæ ab Ausone Ulyssis & Calypsus f. f Curis, beneficiis, muneribus.

De Pasiphaës spectaculo. V.

Inter alia spectacula exhibita sunt & prisca fabulæ in arena alta. hic. a. Pasiphaës nefandus cum tauro concubitus, g quale inter Pyrrhicarum argumenta repræsentarat Nero, ut multi spectantium crederent. vide Suet. Neronem seu librum, 6. cap. 12. & Apulei Metamor. 10.

g Idem fuisse censet J. Rutgers. V. Lect. l. 3. c. 15. proinde non Martialis esse hoc epigr.

Junctam Pasiphaën a Dictæo credite tauro:
Vidimus; accepit fabula prisca fidem.
b Nec se miretur, Cæsar, longæva vetustas:
Quicquid fama canit, donat arena tibi.

a Cretensi, à Dicte monte Cretæ. b. Nec sibi tantum applaudant veteres quòd hujusmodi fabulas ingeniosè finxerint, nos enim eas artificiosè actas in Amphitheatro vidimus.

Fœminæ in Amphitheatro cum Leone certamen. VI.

Prisci temporis venationibus hasce Cæsaris antepouit, eo nomine, quòd vel fœmina in Amphitheatro leonem interfecerit, quem laborem inter summas Herculis laudes decantarat antiquitas.

Belliger a invictis quòd b Mars tibi sævit in armis;
Non satis est, Cæsar; sævit & ipsa c Venus.
d Prostratum Nemees & vasta in valle e leonem,
Nobile & Herculeum fama canebat opus.
f Prisca fides taceat: nam post tua g munera, Cæsar,
Hæc jam h fœminea vidimus acta manu.

a In quibus ipsi viri non victi, sed victores sunt virorum & bestiarum quibuscum committuntur. b Virilis sexus, alludit. a, ad morem gladiatorum venatorumq; habitu dei alicujus pugnantium, nec non ad Amphith. Marti dedicatum, ut & theatrum Veneri. c Muliebris sexus, certe Servius Marti bellicoso mollis & imbellis dea. infra not. h. d Alii leg. *Prostratum vasta Nemees in valle leonem*, ne otiosè abundet &. Dividit & hoc epigr. P. Scriv. legitq; *Prostratum Nemeæ sed vasta mole, leonem, Nobile, &c.* e Quem confecit Hercules in sylva Nemeæ, inter Cleonas & Phliuntem. f Emphaticè amplificatrix veri vetustas, quæ incerta in majus ferre solet, præced. ep. *Longæva vetustas.* g Munera propriè ad gladiatorios ludos spectant: sed & includunt naumachias & venationes: quæ vel *pugnas*, ejusq; bestiarum inter se commissarum, aut bestiariorum, θηριομάχων, qui cum feris congrediebantur, aut ubi vincti objectabantur feris capitis rei, malefici, & miselli Christiani: vel *direptiones* missilium per tesseras vel sine tessera. h Namque & in Romanam arenam descendere sustinuerunt fœminæ. Xiphilin. in Nerone & Tito, Sueton. Ner. c. 11. Tacit. Annal. 15. Iuvenal. 1. sat. 22. vers.

Pœna Laureoli VII.

Damnati in Amphitheatrum producebantur fabulæ alicuius personam sustinentes, veluti Herculis ardentis, Orphei discerpti, Phaetontis aut Icari decidentium

* *deciderunt inter feras [illegible]. Hic aspicis quidam reus ob parricidium, domini necem, sacrilegium, vel urbis incendium cruci affixus verè ab urso laniatus Laureolum ultimum repraesentat.*

Qualiter in ᵃ Scythica religatus ᵃ rupe Prometheus
ᵇ Assiduam ᶜ nimio pectore pavit ᵈ avem:
Nuda ᵉ Caledonio sic ᶠ pectora praebuit urso
Non falsa pendens in cruce ᵍ Laureolus.
Vivebant laceri membris stillantibus artus,
ʰ Inque omni nusquam corpore corpus erat.
* Denique supplicium dederat necis ille paternae,
Vel domini jugulum foderat ense nocens;
Templa vel ⁱ arcano demens spoliaverat auro;
Subdiderat saevas vel tibi Roma faces.
ᵏ Vicerat antiquae sceleratus crimina famae,
ˡ In quo, quae fuerat fabula, poena fuit.

a Caucaso. b Interdiu vescentem [illegible] —noctu in poenas renascenti jecore.— P. Scriver. [illegible] i. in secando, [illegible] V. [illegible] Agellum. e E Scotia, [illegible] in Septentrionalibus. n. plagis ursi maximi & saevissimi. * *Viscera*, Bodl. MS. f Non ficto, [illegible] in quo quis ursi pelle [illegible] (uti Nero apud Suet. [illegible] 29. [illegible]) [illegible] Laureolum [illegible] videretur; sed non in [illegible], uti agebat Laureolum Lentulus (Juvenal. Sat. 8. judice) dignus vera cruce: sed verè totum corpus laceratus. g Damnatus iste, Laureoli latronis urso expositi mimum verè agens. h Totus evisceratus, carne nudatus, nil nisi vulnus. [illegible] * Versus insequentes quatuor tanquam spurii relegantur ad nescio quem Panormitanum. i [illegible], statuis, vasis templorum aureis, [illegible] vel etiam privato auro templis custodia causa deposito. k Admiserat sane aliquod crimen Laureoli illius latrocinio gravius. l Sic ep. 5. supra. *Accepit fabula prisca fidem*, & infra ep. 21. & c.

* De Dædalo. VIII.

* MS. Bodl. *Ad Dædalum lacteratum ab urso.*

Damnato quidem ep. (ut in praecedenti epigr. argumento) Dædali fab. in supplicium agenti, dum pegmata ascendisset, quasi è Machina avolaturus in feras decideret, insultans optat Dædali (ut est in fab.) pennas.

Dædale, Lucano cùm sic lacereris ab urso,
Quàm cuperes pennas nunc habuisse tuas.

Simile quid de Icaro juxta Neronis [illegible] decidente, vide apud Tranq. Ner. c. 12.

De Rhinocerote. IX.

Rhinocerote apro leoneque irritatus praeter spem [illegible] donec in feras [illegible] taurum jactabat non secus ac taurus pilam.

Præstitit exhibitus tota tibi, Cæsar, arena,
Quæ non ᵃ promisit, prœlia ᵇ rhinoceros.

a Sic infra ep. 22. *Desperabantur promissi praelia Martis*. à Caesare sc. promissi. vult Jos. Scal. hic ergo legit *promisit*. Quod mihi durius videtur quam ut quis dare aut etiam [illegible] re potuerit. b Ingens bellua cui nomen dedit τὸ ἐπ' ἄκρᾳ τῇ ῥινὶ κέρας, καὶ ἄλλο ὑπὲρ αὐτὸ οὐ μέγα. Pausan. l. 9. quamvis & haec relatio de 2. cornibus, non ita gravi fide constet.

O quam

O quam terribiles exarsit pronus in iras!
Quantus erat cornu, [e] cui pila taurus erat!

e [illegible] epigrammate.

De Leone qui gubernatorem offendit. X.

Caesarem a justitia laudat, qui leonem quod magistrum laeserat occidere telis confossum interfici jussit.

L Aeserat [a] ingrato leo perfidus ore magistrum,
Ausus tam [b] notas contemerare manus:
Sed dignas tanto persolvit crimine poenas;
Et qui non tulerat verbera, [c] tela tulit.
[d] Quos decet esse hominum tali sub principe mores,
Qui jubet [e] ingenium mitius esse feris?

a In custodem, [illegible] mansuetarium, sed [illegible] [Greek illegible].
b Magistri coercentis, vel forte irritantis, ut epigr. 22 infra.
c Venabula, jacula conficientium. d A minori. e [illegible] Ovidiano illo, eleg. 10. l. 1. *Turpe erit ingenium mitius esse feris.*

De Urso. XI.

Novum venationis genus praedicat, ursum scilicet visco implicitum.

a P Raeceps sanguinea dum se rotat ursus arena,
b Implicitam visco perdidit ille fugam.
c Splendida jam tecto cessent venabula ferro;
Nec volet excussa lancea torta manu.
d Deprendat vacuo venator in aere praedam,
Si captare feras aucupis arte placet.

a Ursus, capiti quod [illegible] illi natura invalidissimum, praetentis anterioribus pedibus [illegible] ad terram capita [illegible] fugam [illegible].
b Manus visco impedita.
c Postquam nova haec & tuta inventa est ferarum visco capiendarum ratio, cessent [illegible] venabula quibus cominus, & lanceae quibus eminus feras conficiebant. d Arguta [illegible] permutatione utriusq; artificii, *deprehendere* n. proprie venatoris, *captare* aucupis est. vel sic. Quid jam superest nisi ut ferae etiam volitent easq; capiat venator, namq; eadem arte [illegible] aves.

De sue quae ex vulnere peperit. XII.

I Nter [a] Caesareae [b] discrimina saeva [a] Dianae
[c] Fixisset gravidam cum levis hasta suem,
Exsiluit partus miserae de vulnere matris.
[d] O Lucina ferox, hoc peperisse fuit?
[e] Pluribus illa mori voluisset saucia telis,
Omnibus ut natis [f] triste pateret iter.
Quis negat esse [g] satum materno funere Bacchum?
Sic genitum numen credite: nata fera est.

a Amphitheatralis venationis quae Dianae sacra.
b Pugnas.
c Cum emissa manu lancea fix. feram suem fugientem.
d O Diana, Lucina, Ilythia, [illegible] parturientibus [illegible] crudelem [illegible] obstetricia [illegible] parturientis [illegible].
e Ea tamen pluribus voluisset mori vulneribus ut per vulnera foetulis pluribus nascendi pateret iter. f Vulneris & funesta [illegible]. g Semeles a Jove fulminatae utero extractum, Jovisq; femori insitum, Dithyrambum.

§ De eadem. XIII.

I Cta [a] gravi telo, confossaque vulnere, mater
Sus [b] pariter vitam perdidit, atq; dedit.

a [illegible] quia [illegible] lethali.
b Suam amisit, foetulo dedit.

O quam

O quàm certa fuit librato dextera ferro!
Hanc ego c Lucinæ credo fuisse manum.
Experta est numen moriens d utriusq; Dianæ,
Quaq; soluta parens, quaq; perempta fera est.

c Quæ [illegible] parere nescit. [illegible]
d Venatricis & obstetricis.

De eâdem. XIV.

Sus fera a jam gravior, maturi b pignora ventris
Emisit foetum, vulnere facta parens.
Nec jacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
c O quantum est subitis casibus ingenium!

a Partui proxima.
b Rectius legas pignore, namque unicum peperit [illegible], cæteri matris funere tumulati.
c [illegible]

De Carpophoro venatore. XV.

Carpophorum propè adolescentem Domitiano charum, virtutis gloriaq; studio in [illegible] Amphitheatrales descendentem Meleagro & Herculi præfert, ut infra ep. 27 Iasoni & Theseo. vid. & ep. 23.

a Summa tuæ, Meleagre, fuit quæ a gloria famæ,
b Quantula Carpophori portio, fusus aper!
Ille & c præcipiti venabula condidit urso,
d Primus in Arctoi qui fuit arce poli;
Stravit & ignotâ spectandum mole leonem,
e Herculeas potuit qui decuisse manus;
Et volucrem f longo g porrexit vulnere pardum.
h Præmia cùm laudis ferret, adhuc poterat.

a Calydonius aper neglectæ Dianæ vindex, à Meleagro (vel ut alii ab Atalanta) cæsus.
b Quota pars est famæ Carpophori?
c Vide not. a in epigr. 11. supra & [illegible].
d [illegible] Maximus in eis qui sub plaga Arcto subjecta sunt vicina. vide supra notam e epigr. 7. alii ad Helicen ursam coelestem respicere poetam voluit. [illegible] Liræ. e Instar Nemeæi illius quem stravit Hercules. f Eminus lancea, hasta missa. g Occidit, forte à more [illegible] extendendi & collocandi defunctos sumptum. h Indefessus adhuc & integris viribus, pariter de ac recens novamque pugnam potens.

* De Hercule insidente tauro ad cœlum rapto. XVII.

* Ita MS. Rodleian.

Ediderat Domitianus spectaculum quo Hercules tauro vectus in cælum portabatur. fiebatq; hoc per machinamentum [illegible]. Poeta taurum hunc Iovi tauro collatum anteponit.

a Raptus abit media quod ad æthera taurus arena,
b Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.
Vexerat Europen c fraterna per æquora taurus,
At nunc d Alciden e taurus in astra tulit.

a [illegible] supra ep. 2. [illegible] machinam qua in sublime rapiebantur personæ ficta in aera, ut à Borea Orythia, ab Aurora Memnon, ab Angelis [illegible], &c. b Non tam machinamenti fuit artificium quam pii numinis sacra arti aspirans. c Neptunia regna, maria. d Domitianum (credo) vel Domitiani effigiem Herculis habitu, quem ipse affectavit gentemque Flaviam referri voluit ad Restinos & comitem Herculis. vide Suet. Vespas. c. 12. e Tauro huic ligneo Imperatorem inclusum [illegible] volunt nonnulli ut quadret schema cum Jove sub specie tauri, verum nec placet, nec opus est [illegible].

Cæsaris

f Cæsaris, atq; Jovis confer g nunc schema: juvenci
h Par onus ut tulerint; i altius iste tulit.

f—A Cæsare exhibitus in spectaculo hic taurus. g Putat Rutgersius hoc ep. ad Aruntium Stellam, inter alia, scriptum fuisse, legendumque, *confer nunc, Stella, juvencos.* h Fac eos tulisse par onus, quod tamen non fuit, ille n. puellam, hic heroa, &c. i Ludit in ambiguitate vocis *alti* quod aliquando pro cœlo, quandoq; pro mari sumitur. Jovis a. taurus Europam per mare, Cæsaris taurus Herculem per aëra (quod mari altius) tulit, huic simile 7. ep. 1. l.

De supplice elephante. XVII.

Quod pius, & supplex elephas te, Cæsar, adorat;
a Hic modò qui a tauro tam metuendus erat:
b Non facit hoc jussus, nulloq; docente magistro:
Crede mihi, c numen sentit & ille tuum.

a Infra epigr. 19. b Facit hoc non à magistri jussu & edoctus ut alibi elephantes. sic ep. 15. & 109. lib. I. docile animal elephas & religiosum, Solem n. & Lunam naturæ instinctu adorat. c MS. Bodleianus, *nostrum sentit & ille Jovem*, MS. Scriv. *Deum* i. Cæsarem.

De tigride, & leone. XVIII.

Lambere securi dextram consueta magistri,
Tigris, ab Hircano gloria a rara jugo,
Sæva ferum rabido laceravit dente leonem:
Res nova, non ullis cognita temporibus.
Ausa est tale nihil, sylvis dum vixit in altis:
b Postquam inter nos est, plus feritatis habet.

a Non ita frequens hoc adducta ex Hircaniis sylvis, videturque respicere ad morem surripiendi catulos Tigridis; cum n. fœtus regestos videt, insequitur raptorem animal pernicissimum, ille unum abjicit è catullis, quem mater ad cubile reportat, rursusq; raptorem insequenti alterum abjicit, mox tertium, &c. ita ille unicum vix nactus navim conscendit. Plin. 8. c. 10. Solin. 21. c. b Ad nos translata fortior & animosior facta est.

De tauro, & elephante. XIX.

Qui modò per totam, a flammis stimulatus, arenam
Sustulerat raptas taurus in astra b pilas;
Occubuit tandem cornuto ardore c petitus,
Dum facilem tolli d sic elephanta putat. e

a Tauros irritare solebant & ad pugnam incitare igni, stimulis & pilis— b—quæ fiebant ad effigiem humanam è pannis purpureis fœno stramineve fullertis, quo colore tauri maxime efferantur. Sen. 3. de Ira c. 30. Plut. conjug. præcept. c Ramires, è vet. c. legit *positus* hac mente; dum incitatus & ardens irâ taurus cornuum vi fretus elephantem ursus est in altum tollere. Legunt alii *Petitus*, exponuntque *ardorem cornutum* irati elephantis dentes, quos sunt qui cornua esse contendant. vide lib. 1. ep. 73. n. 6. MS. Bodl. *cornuto abs ore petitus*. d Eâdem facilitate qua pilas, e Huc retrahendum putat Rutgersius fragmentum quod sub fine hujus lib. habetur. *Cedere maiori, virtutis fama secunda est. Illa gravis palma est, quam minor hostis habet.* atque adeò concinnati consummariq; epigr.

De pari gladiatorum. XX.

a Dum peteret pars hæc Myrinum, pars illa Triumphum,
b Promisit pariter Cæsar utràq; manu.
Non potuit melius c litem finire jocosam.
O dulce invicti principis ingenium!

a Dum auctarium vel suppositicium alteri gladiatori, postularet populi pars alia Myrinum (de quo ep. 28. l. 12.) alia Triumphum, duo è gladiatoribus quos victus, arte, ornatu eximios alebat proprios & peculiares sibi Cæsar. Sueton. Domit. 4. b Utrumque par significavit se daturum utrâque exporrectâ manu, salutationis & consensus notâ, è castris in Arenam translatâ. c Studium populi alterius alterum petentis, quæ Ausonio *concussi lusa theatri Seditio*.

De Orpheo. XXI.

Orphei fab. in Amphitheatro exhibita est. Damnatus vero quispiam (ut dixi supra in argum. 7 epigr.) vere ab urso laniatus est, ut Orpheus a Bacchis discerptus fertur.

Quidquid in [a] Orpheo Rhodope spectasse theatro
Dicitur, exhibuit, Cæsar, arena tibi.
[b] Repserunt scopuli, mirandaq; [c] silva cucurrit,
Quale fuisse [c] nemus creditur Hesperidum.
Adfuit immixtum [d] pecudum & genus omne ferarum,
Et supra vatem [e] multa pependit [e] avis.
Ipse sed [f] ingrato jacuit laceratus ab urso.
[g] Hæc tamen ut res est facta, ita ficta alia est.

a Threiciis vallibus con[illegible] ad Hæmum Rhodope [illegible], quæ ad similitudinem veri theatri [illegible] [illegible] Ovid. 11. Met. [illegible] Orphei theatrum [illegible] b Hic, i. vel per machinamenta [illegible] vel ab hominibus in truncis arborum scopulisq; latitantibus [illegible]. c Horti aureis pomis, i. citriis (ut refert S. Julius Commentatoris A[illegible] [illegible] apud Athenæum l. 3. c. 6.) insignes, quos habuerunt in extrema Æthiopiæ parte filiæ Hesperi [illegible] Atlantis. d Al. Pecori. ab, pecudum genus atque ferarum. [illegible] [illegible] verum lectio, neq; enim pecudes domesticas, sed feras [illegible] [illegible], quæ voce illius [illegible] unde citharæq; sono delinitas crederes [illegible]. e Filo vel reti [illegible] [illegible] aves multæ. f Malè vatis musicam compensanti. g Supra ep. 7. n. l.

De rhinocerote. XXII.

[a] Solicitant [b] pavidi dum [c] rhinocerota magistri,
Seq; diu magnæ colligit ira feræ;
Desperabantur promissi prælia Martis;
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namq; [d] gravem gemino cornu sic extulit ursum,
Jactat ut impositas taurus in astra [e] pilas.

a Feras ad pugnam irritare solebant stimulis, igne, flagellis, pilis, mappis, modò ep. [illegible] b Verentes ne in se bestiam moverent. Vel ne, si non moveretur in pugnam, populo displicerent qui [illegible] oderat [illegible] [illegible] sequentis ep. versu. c Supra ep. 9. d Gemino cornu infestum [illegible]. Ita legendum divinabat I. Dousa, assensit Jos. Scal. exponit P. Scriv. notrus vulgo [illegible]. Vide ep. 9. not. b. e Supra ep. 19. n. a.

*De Carpophoro. XXIII.

[a] Dorica quàm certo venabula dirigit ictu
Fortis adhuc teneri dextera Carpophori!
[b] Ille tulit geminos facili cervice juvencos;
Illi cessit atrox bubalus atque bison.
Hunc leo cùm fugeret, præceps in [c] tela cucurrit:
I nunc, [d] & lentas corripe, turba, moras.

* Vide ep. 15. supra.

a Græca, ab inventore [illegible] Plin. c. 56. l. 8. Alius Laconica, Lacones n. venatores strenui, iidem Dorici [illegible] fuerunt. Vel à Doride [illegible] qua Pindus mons [illegible] ad bellum ferax, vide Turnebi Adv. 19. [illegible] Norica, [illegible] [illegible] fabrica illustris. b Idem Carpophorus facili cervicis deflexione agilique corporis declinatione [illegible] [illegible] humi [illegible]. c [illegible], qui in insidiis latent, in venatoris subsidium ubi opus sit. d Neque, [illegible] populus quod hic [illegible] [illegible] congressus, quæ aliàs illi molesta, vid. [illegible] ep. [illegible].

De

De naumachia. XXIV.

Navale prælium à Tito, Sueton. 7. vel [d] Domitiano Suet. 4. in Amphitheatro exhibitum, subito immissâ per tubos aquâ, ut novum hospitem & è longinquo advenam tum primùm spectatorem fallat, credentem sc. pontum esse, nisi mox emissam ad munera gladiatoria videris aquam.

SI quis ades longis [a] serus spectator ab oris,
Cui lux prima [b] sacri muneris ista fuit:
Ne te decipiat ratibus [c] navalis Enyo,
Et par unda fretis; hic modò terra fuit.
Non credis? [d] spectes, dum laxent æquora Martem;
Parva mora est; dices, hic modo pontus erat.

a Per iśneris longinquitatem supra ep. 3. b Qui jam primùm spectas Naumachiam, Neptuno sacram, vel à Divo Cæsare exhibitam. c Prælium navale. Est autem Bellona, bellicum dea, Martis soror. d Expectes modò dum certamini finem faciant æquora emissa.

De Leandro. XXV.

Domitiani clementiam Neptuni sævitiæ antepponit, cum felicius hic Leander è Cæsaris mari Amphitheatrali enataris, ille verus in Hellesponto periit.

QUòd nocturna tibi, Leandre, pepercerit unda,
Desine mirari: [a] Cæsaris unda fuit.
[b] Cum peteret dulces audax Leandrus amores,
Et fessus tumidis jam premeretur aquis;
Sic miser instantes affatus dicitur undas:
Parcite, dum propero; [c] mergite, dum redeo.

a Pontus à Cæsare per tubos in Amphith. inductus. b Distichon superius plenum habuit epigramma in sensum & argutum, quod sequitur tetrastichon videtur [illegible]. c Sic ep. 179 l. 14.

De natatoribus. XXVI.

De nantis habet MS. Bodleianus.

Juvenes natatores Nereïdum habitu in æquore Amphitheatrali exhibiti à Cæsare credo Tito, namque simile quid de illo refert Dio. quod artificiosum Cæsaris spectaculum, vel veris Nereïdum lusibus præfert.

LUsit [a] Nereïdum [b] docilis [c] chorus [d] æquore toto, [e] Et [f] vario [e] faciles [f] ordine pinxit aquas.
[g] Fuscina dente minax, [h] recta fuit ancora curvo:
Credidimus [i] remum, credidimusque [k] ratem,

a Nympharum marîs, Nerei & Doridis filiarum l. b Natandi peritus, vel [illegible] quæ [illegible]. vel edocitus à [illegible], vel à Thetide aut Cæsare, ut ultimo versu hujus ep. c Agmen. d In Amphitheatrum inducto. e Facilè natatoribus cedentes. f Mutato ordine & serie alia atque alia schemata expresserunt [illegible]. Varias rerum formas in aquæ superficie (cujusmodi hodie artificiosas videmus [illegible], & figuras in [illegible] militaribus) repræsentarunt. g Tridentis Neptuni [illegible] h Anchoræ. i Remi. k Ratis.

Et

l—Syderum Διοσκούρων. Castoris & Pollucis— m—Velorum. n Accepit ne lusus hosce Cæsar à Thetide, aut ipsa potius à Cæsare docta est ?

Et l gratum nautis sidus fulgere Laconum,
m Lataque perspicuo vela tumere sinu.
Quis tantas liquidis artes invenit in undis ?
n Aut docuit lusus hos Thetis, aut didicit.

Blanditur Cæsari. XXVII.

Supra ep. 15. Carpophoro Meleagrum & Herculem postposuit, hic eidem Herculem, Theseum, Bellerophontem, Iasonem, & Perseum.

a Alii leg. *Iam nullum in monstris*. Unde Scriverius parum immutatum legit, *Iam nullo in monstris*, hac mente, Non opus fuisset toto orbe peragrato ad monstra diversis in partibus domanda, in uno Amphitheatro unus suffecisset Carpophorus. Sed MS. Bodleianus clarè habet, *Iam nullum à monstris orbe f. op.* i. Nullum orbi à monstris fuisset negotium aut periculum.

SEcula Carpophorum, Cæsar, si prisca tulissent,
a Jam nullum monstris orbe fuisset opus.
b Non Marathon taurum, c Nemee frondosa leonem,
Arcas Mænalium non timuisset aprum.
Hæc armata manus d hydræ mors una fuisset,
e Huic percussa foret tota Chimæra semel.
f Ignipedes posset g sine Colchide vincere tauros :
Solvere & h Hesionem solus, & i Andromeden.
k Herculeæ laudis numeretur gloria : plus est
Bis denas pariter perdomuisse feras.

b Urbs illa Atticæ non timeret Cretæum taurum, ab Herc. cæsum. quod tamen Theseo ascribitur. c Non sylva Nemeæa inter Cleonas & Phliuntem tim. leonem, non Arcadia aprum, quos confecit Hercules. d Repullulantibus capitibus crescens malum uno ictu simul interfecisset. e Idem MS Bod. habet. *Hinc*, i. ab hac manu, vel uno ictu periisset triforme illud monstrum Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. quæ à Bellerophonte domita est non sine diutino prælio. f *Al. Aeripedes*, χαλκόποδας. melius legas *Ignivomos*. φλόγα φυσιόωντας. g Absque Medeæ ope & arte. h Laomedontis filiam ceto expositam quam asseruit Herc. i Cephei & Cassiopes filiam, quam ceto expositam liberavit Theseus. k Ite jam, subducite rationes, comperietis Herculis labores per omnem vitam non excessisse XII. numerum : Carpophorus uno spectaculo XX. stravit feras.

De Naumachiâ. XXVIII.

Ita emendârat P. Scriverius, confirmatq; MS. Bodl.

Ociosum lemma, ineptum & alienum à sensu epigrammatis aut mente poetæ, qui lemmata sua libris tantum ultimo atque penultimo præfixit : ut apparet ep. 3. l. 13. & 2. ep. l. 14. hoc a. epigrammate Titi (ut videtur ex Xiphilino) naumachiam præfert illis Augusti, Claudii, Neronis.

a MS. Bodl. ut & alii ; *Augusti labor hic fuerat*. Augustus exhibuit naumachias circa Tiberim. *Suet. 43. Aug. Tac. 14. Annal.* nisi respiciat exercitationem classium in lacu Lucrino ad bellum Siculum. *Suet. Aug.*

a AUgusti laudes fuerant, committere classes,
Et * freta navali solicitare tuba :
b Cæsaris hæc nostri pars est quota ? vidit in undis
Et Thetis c ignotas, & Galatea feras.

* Prælia navalia b Titi, seu mavis Domitiani. c Equi. n. tauri aliaque animalia edocta fuerunt id omne in aquis facere quod in terrâ consueverant.

Vidit

Vidit in [d] æquoreo ferventes pulvere currus,
Et [e] domini Tritona ipse putavit equos.
[f] Dumq; parat sævis ratibus fera prælia Nereus,
[g] Abnuit in liquidis ire [h] pedester aquis.
Quidquid & in [i] circo spectatur, & [k] amphitheatro,
[l] Dives Cæsarea præstitit unda tibi.
[m] Fucinus, & [n] pigri taceantur stagna Neronis:
Hanc norint unam secula [o] Naumachiam.

d Imbricio ex aspergine equorum natantium Neptuniq; fictitii currum trahentium. alii volunt pontes inter aquæ superficiei substratos & in his currus tractos, vel Metaph. Catachrestica, à pulverulentis Amphitheatri aut Circi ludis ad Naumachiam.
e Neptuni.

f Dumque classes obit, instituit, disponit ad Naumachiam Neptunus. g Hic etiam Bodleianus Cod. Scriverii concinit, *Horruit in liquid.* h Curru triumphali vectus quem trahunt 4 equi ceu vitali marini, aut balænæ. i Certamina curulia, Gymnica, pompæ. k Gladiatores, venationes, naumachiæ. emendo *amphitheatro Cæsareo, dives, &c.* l Omni ludorum genere abundans. m Claudii naumachiæ in lacu Fucino. *Suet. Claud. c. 21. Tacit. An. 12.* n Referas per Hypallagen Metonym. ad stagna. vel ad ignaviam mollitiemq; Neronis. leg. & *diri.* o Naumachia & feræ exhibitæ fuerunt à Nerone inductis aquis in ligneum suum Amphith. *Xiphilin.*

De Prisco & Vero gladiatoribus.

XXIX.

Martiali epigramma hoc adscriptum Ios. Scaliger primus publicavit. cuius hæc sententia. Par gladiatorum postulatitium vel à Cæsare exhibitum (ut supra ep. 20.) ubi diu æquo pugnasset Marte, populus vel favore vel mora tædio missionem utriq; gladiatori petiit. Cæsar arena lege iubet agi, nec dirimi certamen fert nisi altero victo. Spectantem interea populum donis & missilibus moratur. utrique tandem simul ictu pari læso palmas misit & rudes.

Desiderantur quæ sequuntur epig. in MS. Bodl.

CUm traheret Priscus, traheret certamina Verus,
Esset & æqualis Mars utriusq; diu;
[a] Missio sæpe [b] viris magno clamore petita est:
Sed Cæsar legi paruit ipse suæ.
Lex erat [c] ad digitum positâ concurrere palmâ.
Quod licuit, [d] lances, donaque sæpe dedit.
Inventus tamen est finis discriminis æqui.
Pugnavere pares, succubuere pares.
Misit utriq; [e] rudes, & [f] palmas Cæsar utrique:
[g] Hoc pretium virtus ingeniosa tulit.
Contigit hoc, nullo nisi te sub principe, Cæsar,
Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

a Missio erat quoties læsus aut victus victori eripiebatur à principe vel contrario ex faventiâ populi, quam significabat presso pollice.
b Gladiatoribus.
c Concursu digitorum. L. micatione palmam inter se sortiri. P. Scriv. quem vide. *Alii*, sublato digito se victum agnoscere, *exp.*
d Obsonia in lancibus & dona, ut reficeret animumque adderet gladiatoribus; vel populo quo patientiùs ferret longam pugnæ moram. e Scipiones; quibus veterani gladiatores donati in signum magisterii, tanquam ab arena in reliquam vitam pronunciabantur. f Præsentis certaminis præmia. g Missionem, palmam, & rudem.

Ad Cæsarem. XXX.

DA veniam subitis: non displicuisse meretur
Festinat, Cæsar, qui placuisse tibi.

Alterum. XXXI.

CEdere majori, virtutis fama secunda est.
Illa gravis palma est, quam minor hostis habet.

FINIS.

